

ПАМ'ЯЦЬ

ПАСТАЎСКІ РАЁН

МІНСК
БЕЛТА
2001

1941

1945

ШЛА ВАЙНА НАРОДНАЯ

Так пачыналася

Практычна ўжо 22 чэрвеня 1941 г. усе жыхары Пастаўскага раёна ведалі аб вераломным нападзе Германіі на СССР. Вечарам у райкоме партыі адбылася тэрміновая нарада партыйнага, савецкага і камсамольскага актыву, кіраўнікоў прадпрыемстваў, арганізацый і ўстаноў. Асноўным пытаннем было абмеркаванне мерапрыемстваў па мабілізацыі сродкаў і сіл на барацьбу з ворагам. Райваенкамат пачаў мабілізацыю, працаваў цэлыя суткі, адпраўляючы прызыўнікоў у дзеючую армію. У гэты час іх у горадзе сабралася некалькі тысяч. Не маючы далейшых дакладных планаў, ваенкамат вырашыў накіраваць іх калонай у напрамку Лучай — Дунілавічы — Глыбокае — Полацк. Але далёка яны не змаглі адысці. Атрыманая інфармацыя паказала, што ўдарныя германскія групоўкі ўклініліся ў тыл Чырвонай арміі. 25 чэрвеня варожыя самалёты ўпершыню нанеслі некалькі бомбавых удараў па Паставах і скінулі дэсант парашутыстаў для дыверсійнай дзейнасці. Бамбілі ў асноўным мясцовы аэрадром. Некалькі бомб трапіла ў лес каля возера Сляпіца, у рэчку Мядзелка. Аднак гэта вялікай шкоды не нанесла.

Што тычыцца баявых дзеянняў, то тут вялікіх баёў не назіралася. У лакальных

сутычках з гітлераўцамі фарміраваннямі Чырвонай арміі было знішчана некалькі варожых аўтамашын, разбіта калона матацкклістаў, збіты адзін самалёт. 25 чэрвеня жыхары раёна падабралі параненых савецкіх лётчыкаў, чые самалёты былі збіты над ваколіцамі Паставаў. Пасля аказання ім медыцынскай дапамогі іх накіравалі на ўсход.

Па тэрыторыі раёна рухаліся адступаючыя часці Чырвонай арміі, частка мабілізаваных на фронт пастаўчан. Партыйныя, савецкія і камсамольскія актывісты ўвайшлі ў склад знішчальнага батальёна і адышлі ў бок Полацка. Успрымалася гэта жыхарамі з болем і разгубленасцю.

Праз дзень, 26 чэрвеня 1941 г., калі мабілізаваным рухацца далей было небяспечна, іх распусцілі. У раёне было вырашана пакінуць частку надзейных людзей для арганізацыі падпольнай работы. Астатнія партыйныя і савецкія работнікі 28 чэрвеня эвакуіраваліся ў Полацк. Тады ж у спешным парадку быў эвакуіраваны партыйны архіў.

Важным момантам для разгортвання барацьбы з акупантамі стала рашэнне Вілейскага абкома партыі аб стварэнні ў тыле ворага партызанскага атрада «Смерць фашызму» ў колькасці 50 чалавек, прынятае ў пачатку ліпе-

ня ў раёне Полацка. Большасць байцоў атрада складалі выхадцы з Пастаўскага раёна. Камандзірам быў прызначаны старшыня Пастаўскага райвыканкома Ф.Н.Нагорны, а камісарам — першы сакратар Пастаўскага райкома партыі А.А.Манахаў.

Ратавалі параненых

З успамінаў жыхаркі в. Ліпнікі Яніны Мацвееўны Півінскай

...У пачатку ліпеня 1941 г. у г. Паставы прывезлі першую партыю цяжкапараненых лётчыкаў з летняга лагера Міхалішкі і размясцілі іх у бальніцы (зараз радзільны дом). Усе, хто мог з жанчын, ішлі перавязваць параненых, неслі стравы і піццё, але нямногіх удалося выратаваць. Астатніх эвакуіравалі часці Чырвонай арміі, якія былі скіраваны на ўсход.

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4887. Воп. 1. Спр. 1. Л. 69.

З успамінаў В.А.Шапель

Вераніка Антонаўна Шапель нарадзілася і жыла перад вайной у в. Масленікі Пастаўскага раёна. З кастрычніка 1942 г. па чэрвень 1944 г. была сувязной партызанскага атрада імя А.В.Суворова брыгады імя К.Я.Варашылава.

...Это было в начале войны. Жители деревни Масленики, что за Ольшевом, под Лынтупами, следили с тревогой за происходящими событиями.

И вот однажды самолет, точно раненная птица, наклоняясь на одно крыло, стал быстро снижаться и вскоре сел на лугу. Стекланный колпак отодвинулся, и из самолета показался человек в черном ком-

Жыхары Пастаўшчыны жылі ў трывозе і ў чаканні невядомага. Набліжаўся змрочны час акупацыі, смяротны час для многіх людзей раёна.

М.І.Маразюк, М.М.Кішко.

бинезоне. Он и еще один в таком же комбинезоне осторожно вытащили безжизненно обмякшее тело товарища. Привести его в чувство так и не удалось. Тогда летчик со вздохом повернулся к крестьянам и сказал: «Взлететь не можем, все топливо вылилось, а уходить к своим надо немедленно. Забрать Ваню с собой невозможно: очень уж плох он». Летчик пытливо смотрел на крестьян, пришедших к самолету. А те молчали. В другое время любой из них предложил бы свою хату. Но теперь война, немцы. И крестьяне один за одним побрели к деревне. Летчик понимал их состояние, но и товарища оставить в беде невозможно.

Тогда я отыскала глазами в толпе свою сестру Ядвигу, подошла к ней и спросила, что может мы его возьмем? Сестра даже испугалась. Но я решила, вопреки всем здравым рассуждениям, взять летчика. Тогда один из крестьян быстро зашагал по лугу за лошадью. И когда телега подъехала к папему дому, матери было уже все известно. Она стояла на пороге, стараясь своим небольшим телом заслонить, не пропустить несчастья, идущего в ее хату.

— Не пуцу, давайте куда хотите. Вы и себя погубите и семью! И она зарыдала. Тогда я обняла мать и начала просить: «Он же человек, он покалечен, он может умереть, а ведь у него тоже есть мать. И она ждет, пусть сын вернется живым». Тогда мать отступила. Вышла на порог уже с подушкой и одеялом в руках. Я плотно забинтовала раненому грудь, но темное пятно не исчезало. Кровью пропитываются бинты. Летчик старался улыбнуться, но от боли исказило его лицо. Потом он спросил: — А где же все-таки я нахожусь? Где командир, штурман? Вскоре прибыл фельдшер, но он не обрадовал нас, сказал, что он бессилен, нужна операция, иначе летчик не жилец. Тогда мы решили отвезти Ваню в

В.А.Шапель.

Свенцяны. Отыскалі врача, положілі в больницу. Через некалькі дней мы с Галиной Куницкой вноў поплы туда. Вёсь городишко кишел немецкімі солдатамі. С трудом мы отыскалі знаамаго врача. Но тот усмехнуўся і сказаў: « Я уже не доктор. Хорошо, что хоть санитаром оставили. Я же неполноценный человек, еврей. И с вашим раненым они поступили по-своему».

Когда мы спросили, что с ним, он ответил, что умер сегодня, совсем недавно. И что после его операции раненого оперировал сегодня немецкий врач. Мы начали плакать, но врач нас отправил домой, потому что находиться здесь было опасно. Он обещал похоронить летчика. А для того, чтобы мы узнали могилу, крест он покрасит в голубой цвет.

Стралялі з-за вугла

З успамінаў былой партызанкі атрада імя А.В.Суворова брыгады імя К.Я.Варашылава Еўдакіі Анікееўны Нікіцінай-Фядотавай

У даваенны час мой муж працаваў старшынёй сельсавета, а я была абрана дэпутатам, але іншага сельскага Савета. Дык вось у першыя дні вайны з-за вугла, а то і адкрыта, пакрыўджаныя савецкай уладай знішчалі прадстаўнікоў мясцовых органаў, у тым ліку і членаў іх сямей. Напрыклад, паймалі і хацелі забіць першага старшыню Лынтупскага сельсавета Антаніну Астроўскую. Крыху пазней, на вялікі жаль, яе расстралялі немцы.

Цяжкі час акупацыі

Акупацыйны рэжым, што быў устаноўлены гітлераўцамі на часова захопленай імі тэрыторыі, распрацоўваўся загадзя, яшчэ да нападу на Савецкі Саюз. Асноўныя яго палажэнні былі даволі падрабязна выкладзены ў такіх сумнавядомых дакументах, як план «Барбароса» (канчатковы варыянт выкладзены ў дырэктыве вярхоўнага галоўнакамандавання ўзброеных сіл ад 18.12.1940 г.), які вызначаў стратэгію і тактыку нападу на СССР, генеральны план «Ост» — праграма каланізацыі тэрыторыі, германізацыі, высялення і знішчэння народаў Усходняй Еўропы, у тым ліку і Беларусі, «Інструкцыя пра

После войны я написала письмо родителям Ивана Горбаконя, где кратенько описала его смерть. А через некоторое время получила от них ответ.

Переписка с этого дня у нас продолжалась долго. Я написала, что адрес нашла среди вещей Ивана. Описала все разговоры с Ваней. Написала, что храню вещи Вани: мыльницу, зубную щетку, пачку зубного порошка, есть еще открытка.

Через 26 лет после смерти Вани ко мне приехали в гости его сестры Евгения и Наталия. С ними мы съездили на кладбище в Свенцяны, где похоронен летчик Иван Горбаконь.

Друкуюцца паводле аўдыёзапісу ўспамінаў, зробленага ў канцы 1960-х гадоў для школьнага музея нас. Нарач.

Мясцовыя антысавецкія стралялі і па нас. Моцна паранілі ў нагу мужа. Прыйшлося ратавацца ў лесе. Рознымі сцяжынкамі дабіраліся праз Лынтупы да Камаёў. Слава Богу, дапамаглі мясцовыя жыхары. Вясной 1942 г. мы далучыліся да групы Малафеева і Крукава, далей ваявалі разам з вядомым партызанам Маркавым да самай перамогі.

З фондаў Пастаўскага раённага краязнаўчага музея.

асобыя вобласці» (13.3.1941 г.) да дырэктывы № 21 (план «Барбароса»), дырэктыва па кіраўніцтве эканомікай у акупіраваных усходніх абласцях і інш. Гэтыя дакументы нацелілі практычныя мерапрыемствы па ўстанаўленні акупацыйнага рэжыму на тэрыторыі, якая падлягала захопу. У далейшым яны дапаўняліся загадамі, інструкцыямі галоўнакамандавання ўзброеных сіл і іншых ведамстваў гітлераўскай Германіі, у якіх масавы тэрор, рабаванні, гвалтаванне і забойствы ўзводзіліся ў ранг дзяржаўнай палітыкі.

Планавалася на працягу 30 гадоў 75% беларускага пасельніцтва па расавых і па-

літычных матывах фактычна знішчыць ці выселіць на ўсход, а астатнія 25% анямецьчыць. З нямецкіх салдат і афіцэраў здымалася ўсякая адказнасць за злачынствы на акупіраванай зямлі. Салдатам забаранялася праяўляць якую б там ні было гуманнасць у адносінах да мірнага насельніцтва. На захопленай тэрыторыі Беларусі фашысты адкінулі ўсе міжнародныя і правыя нормы акупацыі, поўнасьцю праігнаравалі асноўныя патрабаванні міжнароднага права аб абыходжанні з ваеннапалоннымі і мірным насельніцтвам і ўстанавілі т.зв. «новы парадак» — рэжым беззаконня і гвалту.

СТРУКТУРА АКУПАЦЫЙНЫХ УЛАД

Першымі на Пастаўшчыне былі захоплены населеныя пункты Лынтупы, Палесце, Масленікі, Падзюткі, Камаі, Ярэва, Вярэнькі, Васіліны, Кураполле, Савічы, 6 ліпеня 1944 г. Паставы. Праз дзень астатняя тэрыторыя раёна была акупіравана германскімі войскамі, а да канца жніўня 1941 г. і ўся тэрыторыя БССР.

Восенню 1941 г. падзел часова акупіраванай Беларусі быў у асноўным завершаны. Тэрыторыю рэспублікі па лініі Полацк — Барысаў на ўсходзе, Старыя Дарогі — возера Чырвонае на поўдні, па р. Зальвянка і ўсходняй ускраіне Белавежскай пушчы на захадзе вылучылі ў генеральную акругу Беларусь («Генеральбецырк Беларутэнія», як гітлераўцы называлі Беларусь), у склад якой увайшлі Баранавіцкая, Вілейская, Мінская (без усходніх раёнаў), паўночныя раёны Брэсцкай, Пінскай і Палескай абласцей, што склала толькі трэцюю частку тэрыторыі БССР з насельніцтвам 3 138 256 чалавек (па стане на 4 снежня 1941 г.). Гэта тэрыторыя была ўключана ў склад рэйхскамісарыята «Остланд» з рэзідэнцыяй у Рызе і падзелена на 10 акруг (гебітаў): Баранавіцкую, Барысаўскую, Вілейскую, Ганцавіцкую, Глыбоцкую, Лідскую, Мінскую, Навагрудскую, Слонімскую, Слуцкую. У кожную ўваходзіла некалькі раёнаў.

Штучна разарваўшы цэласную тэрыторыю рэспублікі і ўводзячы новыя межы, акупанты лічылі, што гэта палегчыць ім ператварэнне Беларусі ў германскую калонію.

Паўднёвыя раёны Гомельскай, Палескай і Пінскай абласцей, частка Брэсцкай вобласці былі ўключаны ў рэйхскамісарыят

Украіна. Беластоцкая вобласць, паўночныя раёны Брэсцкай і частка Баранавіцкай абласцей адышлі да акругі Беласток, якая далучалася да Усходняй Прусіі. Частку Ашмянскага, Свірскага, Відзаўскага, Астравецкага, Смаргонскага і Пастаўскага раёнаў далучылі да генеральнай акругі Літва. Віцебскую і Магілёўскую вобласці, усходнія раёны Мінскай, а таксама большую частку Гомельскай абласцей аднеслі ў зону армейскага тылу групы армій «Цэнтр».

Пастаўскі раён увайшоў у Глыбоцкую акругу. Гебітскамісарыят узначальваў Яўген Карл (забіты партызанамі 26.10.1943), пазней — Пауль Гахман. Частка раёна ўвайшла таксама ў Вілейскую акругу (гебітскамісар Шміт, затым К.Магас). Да генеральнай акругі Літва адышлі тэрыторыі Лынтупскага і Камайскага сельсаветаў Пастаўскага раёна. Такое размежаванне значна ўскладніла і без таго складанае становішча жыхароў. Па новаўтвораных межах былі створаны шматлікія пагранічныя заставы, якія забаранялі насельніцтву перамяшчэнне без дазволу акупацыйных улад.

Мясцовую ўладу прадстаўлялі прызначаныя германскімі органамі ортскамісары, а таксама шэфы ортскамісара (упаўнаважаныя). У раёнах ствараліся раённыя, ці, як іх іншы раз называлі, павятовыя ўправы на чале з бургамістрам. На тэрыторыі былых сельсаветаў былі створаны воласці на чале з валаснымі старшынямі, у вёсках прызначаліся старасты (солтысы). Існаваў узмоцнены кантроль за іх дзейнасцю з боку спецыяльна прызначаных шэфаў — камісараў, камендантаў, крайсландвіртаў (раённыя ўпаўнаважаныя), зондэрфіюрэраў і г.д.

Адной з асаблівасцей акупацыйнага рэжыму на Пастаўшчыне была набліжанасць раёна да Вілейкі — абласнога горада, які стаў ваенным і палітычным фарпостам германскіх войскаў у гэтым рэгіёне.

Тэрыторыя раёна выкарыстоўвалася і для перападрахтоўкі, часовага прыпынку перад адпраўкай на фронт шматлікіх вайсковых падраздзяленняў. Гэтыя франтавыя часці неаднаразова выкарыстоўваліся камандаваннем пры гаспадарчых аперацыях, правядзенні карных аперацый супраць партызан і насельніцтва. Так, у пачатку красавіка 1944 г. у в. Варапаева прыбыў эшалон з 1 тыс. ваеннаслужачых. На пэўны час яны былі раскватараваны ў в. Ба-

раўкі, а потым у в. Ваўкі. Пры гэтым частка сіл адразу ж была выкарыстана для правядзення аблаў і захопу насельніцтва для вывазу на прымусовыя работы ў Германію.

Кіраванне войскамі, якія знаходзіліся на тэрыторыі раёна, забяспечвала камендатура 707-й пяхотнай дывізіі ў Мінску і падначаленыя ёй палыявая і мясцовая камендатуры ў Глыбокім, пазней — 392-я галоўная палыявая камендатура 202-й ахоўнай дывізіі.

У Паставах для выканання ваенна-аператыўных задач быў адноўлены аэрадром. Штодня рабілі пасадку 10—15 самалётаў. Для тэхнічнага забеспячэння палётаў каля Канстанцінава была ўстаноўлена радыёпеленгатарная станцыя.

Пры выкананні карных і ваенна-гаспадарчых задач на Пастаўшчыне часта з'яўляліся ваенна-паліцэйскія падраздзяленні. Так, у пачатку 1943 г. у Паставах дыслацыраваліся 102-і латышскі паліцэйскі батальён, паліцэйская кавалерыйская і ездавая школа.

Другім найбольш значным цэнтрам дыслакацыі ваенных фарміраванняў у раёне стала Варапаева. У складзе яго гарнізона было каля 700 ваеннаслужачых вермахта. З іх 500 — маладыя салдаты, якія на пачатку 1944 г. праходзілі спецыяльную падрыхтоўку перад адпраўкай на фронт.

Значныя функцыі на акупіраванай тэрыторыі былі нададзены паліцэйскім органам, якія дзейнічалі пад наглядом і кіраўніцтвам нямецкай жандармерыі. Так, на тэрыторыі Паставаў дзейнічаў адзін з больш чым 50 пастоў (шэф жандармерыі — Шміт). Практычна ў кожным гарнізоне іх наяўнасць была абавязковай, пры рознай колькасці — у залежнасці ад выконваемых функцый.

Пры фарміраванні акупацыйных органаў выкарыстоўваліся літоўскія паліцэйскія фарміраванні. Гэта было найбольш характэрна для той часткі тэрыторыі Пастаўшчыны (Камаі, Каралінава, Лынтупы), якая была аднесена да генеральнай акругі Літва. Яшчэ адной асаблівасцю акупацыйнага рэжыму на Пастаўшчыне была наяўнасць на тэрыторыі раёна польскіх нацыянальных фарміраванняў Арміі Краёвай і спроба германскіх органаў выкарыстаць іх у сваіх ваенных і палітычных мэтах. Так, ужо на першым этапе акупацыі частка

польскага элемента стала асновай пры фарміраванні мясцовых адміністрацыйных органаў. Разам з тым найбольш нацыяналістычныя колы польскага насельніцтва пры дапамозе ваенных мер імкнуліся захаваць на тэрыторыі раёна асновы польскай дзяржаўнасці, выступалі супраць савецкіх партызан і іх прадстаўнікоў.

Як і па ўсёй Беларусі, на Пастаўшчыне былі створаны беларускія калабаранцыйныя фарміраванні — Беларуская народная самапомач (БНС), Беларуская самаахова (БСА), Беларуская краёвая абарона (БКА).

Практычна з пачатку 1941 г., згодна з распараджэннем камандуючага тылам групы армій «Цэнтр» ад 7 ліпеня 1941 г., для арганізацыі паліцэйскіх мер бяспекі па ахове ваенных і іншых аб'ектаў, вядзення барацьбы з партызанамі і выканання карных мерапрыемстваў супраць насельніцтва бургамістрам пад наглядом жандармерыі дадзена права фарміраваць з удзелам фольксдойчэ, а таксама беларусаў мясцовую дапаможную паліцыю парадку, якая павінна была дзейнічаць пад камандаваннем ваенных у цесным кантакце з мясцовым начальнікам паліцыі і СД. Фарміравалі па прынце — у сельскай мясцовасці 1 паліцэйскі на 100 чалавек, у гарадах — на 300 чалавек.

Усяго ў сістэме мясцовых акупацыйных органаў Пастаўскага і Дунілавіцкага раёнаў было задзейнічана больш за 10 тыс. чалавек, з іх каля 5 тыс. прыпадала на Дунілавіцкі раён. У буйных населеных пунктах ствараліся вясна-паліцэйскія гарнізоны.

У Паставах гарнізон быў створаны ўжо ў 1941 г. і налічваў у розныя перыяды ад 100 да 1000 чалавек. Так, у канцы 1942 г. ён складаўся з 450 украінцаў, каля 500 літоўцаў і 70 нямецкіх салдат. У пачатку 1944 г. налічваў 700—770 чалавек, з іх да 134 — з ліку перамешчаных на тэрыторыю раёна пры адступленні германскай арміі фарміраванняў так званай Рускай вызваленчай арміі, каля 46 паліцаў і немцы. На ўзбраенні гарнізон меў 2 бронемашыны, 2 танкеткі, 4 аўтамашыны, 3 ручныя кулямёты, 4 ротныя і 1 батальённы мінамёты. Значнасць гарнізона ў Варапаеве вынікала з тае прычыны, што тут яшчэ была і чыгуначная станцыя. Таму іншым часам ён налічваў да 1100 чалавек. Асноўную яго колькасць

складалі германскія ваеннаслужачыя. Паліцэйскіх было толькі 40. Варапаева стала і месцам перападрахтоўкі мабілізаванай часткі германскіх ваеннаслужачых ці мабілізаванага мясцовага насельніцтва.

Улічваючы стратэгічнае становішча пасёлка, на подступах да яго былі ўзведзены абарончыя ўмацаванні. Для выдзення кругавой абароны на пачатак вясны 1944 г. былі вызначаны: маёнтак (да 220 чалавек), апорныя пункты пры школе каля в. Бароўкі (да 180 чалавек), пры чыгуначнай станцыі (да 100 чалавек), чыгуначным мосце (25 чалавек), млыне (50 чалавек), гаражы (16 чалавек). Невялікія падраздзяленні былі дыслацыраваны пры цагельным заводзе (24 чалавекі), пякарні (18 чалавек). Асобныя групы месціліся ў прыватных дамах. На ўзбраенні меліся 2 бронемашыны, 2 танкеткі, 3 ротныя, 1 батальённы мінамёты, 4 станковыя, 7 ручных кулямётаў.

У шэрагу гарнізонаў раёна, як гаварылася раней, частку ваеннаслужачых складалі літоўцы. Так, у Камаях налічвалася да 117 чалавек (з іх 100 з літоўскіх вайсковых часцей і 17 з літоўскай паліцыі), мелі на ўзбраенні 7 танкавых, 11 ручных кулямётаў. Гарнізон Каралінава складаўся з 66 асоб літоўскай нацыянальнасці. На ўзбраенні мелі 2 станковыя і 5 ручных кулямётаў, 7 аўтаматаў, астатнія мелі вінтоўкі. 2 пяхотныя роты аховы да 700 чалавек з ліку немцаў, украінцаў, латышоў, літоўцаў і эстонцаў складалі аснову гарнізона Кашары.

Гарнізон у Лынтупах налічваў да 100 немцаў, з іх 40 ахоўвалі радыёстанцыю, 31 — чыгунку, 17 — лесапільны завод. Пры гарнізоне існавала рабочая каманда. На ўзбраенні было 6 станковых, 9 ручных кулямётаў, каля 15 аўтаматаў, вінтоўкі.

Гарнізоны ў Груздаве, Дунілавічах, Залессі і іншых месцах былі не такімі шматлікімі, але таксама выконвалі важныя функцыі для германскай арміі. Яны вялі ахову камунікацый — в. Ваўкі (да 120 чалавек, у тым ліку і чэхі), у в. Кролікі (150 чалавек, з іх да 30 немцаў) з 2 блокпастамі, Перавознікі (37 чэхаў і немцаў у вёсцы і 38 немцаў на ахове моста), у в. Стары Двор (ад 70 да 150 чалавек). Невялікі гарнізон у в. Кейзікі складалі 80 мабілізаваных самаахоўцаў, а ў Шарабаях было ўсяго 15—20 чалавек.

Фарміраванне мясцовых падраздзяленняў у раёне першапачаткова вялося на

добраахвотных пачатках. Калі ж стала зразумела, што вайна набывае зацяжны характар, а партызанскія дзеянні становяцца больш арганізаванымі і адчувальнымі, то пачаліся масавыя прымусовыя наборы ў паліцэйскія фарміраванні (прыкладна з 1942 г.), асабліва за кошт ваеннапалонных. Страх за сваё жыццё, спроба выратаваць яго і варожая прапаганда сталі асноўнай прычынай таго, што на тэрыторыі раёна палова паліцэйскага саставу была з ліку былых ваеннаслужачых, а трэць — з ліку мясцовага насельніцтва ці ўраджэнцаў усходняй часткі Беларусі.

Гарнізоны апаясвалі партызанскія зоны. У раёне дыслакацыі і баявых дзеянняў партызанскай брыгады імя К. Я. Варашылава (1600—1700 чалавек) партызанам процістаялі звыш 30 гарнізонаў агульнай колькасцю больш за 4 тыс. чалавек.

Відавочна, што ўжо з моманту свайго ўтварэння гарнізоны станавіліся галоўнымі аб'ектамі нападу з боку партызанскіх фарміраванняў. Аперацыі па знішчэнні варожых гарнізонаў рыхтаваліся старанна і ажыццяўляліся аб'яднанымі сіламі. Такім чынам, у верасні 1942 г. партызанамі былі разгромлены гарнізоны ў вёсках Дунілавічы, Груздава, у 1943 г. — у Лынтупах, у 1944 г. — у вёсках Ажуны, Залессе і інш.

У выніку актыўнасці партызан і пад уздзеяннем антыфашысцкай прапаганды, якую вялі ў гарнізонах патрыёты, паліцэйскія ў большасці сваёй пры магчымасці пераходзілі да партызан, што значна аслабляла германскі бок. Так, ужо зімой 1942 г. перайшлі 14 чалавек са зброяй, а летам — яшчэ 100. У маі 1943 г. прыпыніў дзейнасць супраць партызан і мясцовага насельніцтва ўкраінскі батальён (86 чалавек), і па рашэнні партызанскага камандавання на яго аснове быў створаны атрад імя Пархоменкі. Усяго летам 1943 г. з пастаўскага гарнізона да партызан перайшлі са зброяй 200 паліцэйскіх, з Варапаева ў красавіку 1944 г. — каля 50 чалавек. Гэта гэндэнцыя назіралася практычна да апошняга часу акупацыі.

Гаспадаром становішча ў раёне лічыла сябе пастаўская жандармерыя. Яна была актыўным удзельнікам усіх карных аперацый і арганізатарам калабарацыйных вайсковых фарміраванняў, у прыватнасці Беларускай самааховы. Паколькі адну з трох плануемых дывізіій БСА меркавалася размясціць у Глыбокім, то для яе фарміраван-

ня патрэбна было мабілізаваць вялікую колькасць мужчынскага насельніцтва. Для гэтага ў жніўні 1942 г. старшыні валасцей павінны былі з'явіцца ў будынак жандармерыі з падрыхтаванымі спісамі будучых вайскоўцаў БСА. Нягледзячы на суровыя пагрозы, спроба прыцягнуць як мага больш насельніцтва да сумеснай барацьбы супраць партызан дала нязначныя вынікі. У верасні 1942 г. штаб БСА быў немцамі распушчаны, а ў красавіку 1943 г. БСА была канчаткова імі ліквідавана. Мабілізаваныя былі ўключаны ў склад мясцовых паліцэйскіх фарміраванняў, а частка (100—150 чалавек) прадстаўляла асобныя падраздзяленні БНС. У далейшым пэўную частку самаахоўцаў склалі прадстаўнікі так званай Рускай вызваленчай арміі. Усяго на пачатак мая 1944 г. было 600 самаахоўцаў, у тым ліку каля 30 навучэнцаў Пастаўскай семінарыі, з якіх палова атрымала зброю.

Новая спроба прыцягнуць мясцовае насельніцтва для барацьбы з партызанамі была зроблена германскім камандаваннем у лютым — сакавіку 1944 г. шляхам арганізацыі Беларускай краёвай абароны (БКА). Згодна загаду ад 6 сакавіка 1944 г. у Глыбоцкай акрузе мабілізацыі падлягалі мужчыны 1908—1924 гг. нараджэння, а таксама былыя афіцэры царскай, добраахвотнай 1918—1920 гг., польскай і савецкай армій. Кіраваць аддзелам БКА Глыбоцкай акругі быў прызначаны лейтэнант Зыбайла. Сам кіраўнік БКА Ф. Кушалъ непасрэдна прыязджаў у Паставы, выступаў перад адміністрацыйным апаратам, насельніцтвам. З 18 сакавіка пачалася мабілізацыя ў Паставах, дзе з 44 мабілізаваных у першыя дні большасць склалі супрацоўнікі акупацыйных органаў. Усяго для фарміраванняў БКА на Пастаўшчыне былі мабілізаваны 540 чалавек (невялікая колькасць ваеннаслужачых БКА мелася і ў Залессі). Праз нейкі час 300 чалавек атрымалі ўзбраенне.

У Дунілавіцкім раёне мабілізацыі паспрыялі праведзеныя германскімі фарміраваннямі экспедыцыі. У выніку замест 600 намечаных навабранцаў было мабілізавана больш за 1 тысячу чалавек. І толькі заслон з боку партызанскіх брыгад імя К.К.Ракасоўскага і К.Я.Варашылава перашкодзіў далейшай прымусовай мабілізацыі на гэтай тэрыторыі.

Такім чынам, былі створаны 2 батальёны БКА — батальён № 35 (знаходзіўся ў

Паставах, камандзір Леў Глінскі) і батальён № 32 (у Варапаеве, камандзір — лейтэнант Восіп Крыкун). Апошні налічваў 500 чалавек, большая частка з іх была перамяшчана ў Глыбокае і размеркавана на 4 катэгорыі: для папаўнення паліцэйскіх фарміраванняў, беларускай паліцыі, на фронт і для замены ахоўных часцей у краіны Заходняй Еўропы.

Значна павялічваецца колькасць ваенных фарміраванняў на тэрыторыі раёна на завяршальным этапе акупацыі. Так, з канца 1943 г. на тэрыторыі раёна знаходзіліся часці 391-й ахоўнай дывізіі. Назіралася тэндэнцыя ўзбуйнення гарнізонаў. 17 сакавіка 1944 г. у Паставы прыбылі 800 чалавек з пацыянальных паліцэйскіх фарміраванняў (казакі, узбекі і іншыя). Сюды ж былі перамяшчаны ваеннаслужачыя з Лынтуп і іншых пунктаў. Такая тэндэнцыя была характэрна і для іншых гарнізонаў.

Каб замацаваць свае пазіцыі, з пастаўскага гарнізона ў красавіку 1944 г. супраць партызан былі здзейснены 4 рэйды і арганізаваны 5 засад. Але, нягледзячы на гэта, агульнае становішча складвалася не на карысць акупантаў і іх памагатых. Так, у выніку нападу партызан атрада імя Сяргеява 30 красавіка 1944 г. на казарму роты БКА у гарнізоне Варапаева былі забіты і паранены больш за 30 салдат, узяты ў палон 56 чалавек, захоплены трафеі. Гэта стала сур'ёзным напамінам нямецкім паслугачам аб адказнасці за ўчыненае.

У час рэйкавай вайны 19—20 чэрвеня 1944 г. партызаны вывелі са строю чыгуначны ўчастак Варапаева—Паставы і ў далейшым наносілі дастаткова адчувальныя ўдары па камунікацыях ворага і гарнізонах.

САЦЫЯЛЬНА-ЭКАНАМІЧНАЕ СТАНОВІШЧА НАСЕЛЬНІЦТВА Ў ЧАС АКУПАЦЫІ

Першапачаткова для ажыццяўлення ваенна-эканамічных дырэктываў германскімі ўладамі быў арганізаваны ўлік маёмаснага становішча насельніцтва і гаспадарак. Арганізаваныя невялікія сепаратарныя і зліўныя пункты павінны былі наладзіць прыём малака з калгасаў і саўгасаў (іх немцы спачатку не распускалі), ад насельніцтва. Жорсткасць пакаранняў за невыкананне планаў пастаўкі была з'явай пашыранай. Так, за кастрычнік — лістапад 1942 г. у Вілейскай вобласці за няздачу сельс-

кагаспадарчай прадукцыі і нявыплату падаткаў былі расстраляны 280 чалавек.

Арганізацыйныя мерапрыемствы мясцовых акупацыйных органаў былі скіраваны ў дачыненні вайсковых патрэб. Гэта збор цёплага адзення для ваеннаслужачых, выкананне разнастайных рамонтных, будаўнічых і гаспадарчых работ. Асабліва масавымі яны назіраліся на працягу лета 1942 г., калі насельніцтва раёна было прыцягнута да будаўніцтва другой каляі чыгункі Свянцянны—Паставы: яно павінна было весці нарыхтоўку паліва, драўніны, расчыстку лясных масіваў, шляхоў паабпал чыгункі і г.д.

Эксплуатацыя прыродных рэсурсаў значылася як адна з найбольш важных спраў мясцовых акупацыйных органаў. Ужо з другой паловы 1941 г. яны наладзілі работу лесапільных заводаў у Лынтупах і Варапаеве. Апрацаваная драўніна арганізавана вывозілася чыгуначным транспартам.

Для выканання планаў па забеспячэнні рабочай сілай прадпрыемстваў Германіі былі арганізаваны біржы працы. На першым часе адна з біржаў дзейнічала ў Дунілавічах, а пасля яе знішчэння партызанамі была перадыслацыравана ў Варапаева. Яшчэ адна такая ўстанова ў Глыбокім з лютага 1942 г. забяспечвала Пастаўшчыну і іншыя прылеглыя мясцовасці.

Акупацыйныя ўлады рабілі ўсе захады, каб прыцягнуць на свой бок насельніцтва. Таму за супрацоўніцтва з імі выдавалі грашовыя ўзнагароды, розныя пайкі, а таксама гарэлку, папярсы, махорку. Сялянам, якія асабліва вызначацца ў змаганні з партызанамі, была абяцана як вялікая ўзнагарода сялянская гаспадарка. Але ўсе гэтыя меры не давалі значных вынікаў, і ў першую чаргу з-за шырокай і актыўнай дзейнасці партызанскіх фарміраванняў.

Важная роля ў выкананні планаў германскіх улад належала мясцовым прадстаўнікам, якія непасрэдна адказвалі за кантроль за сельскагаспадарчай вытворчасцю. Пры гэтым функцыі гаспадарчых камандаў у сельскай мясцовасці выконвалі нямецкія камендатуры праз бургамістраў і старастаў. Пры палявых камендатурах для забеспячэння патрэб воінскіх часцей ствараліся ў зоне іх дзеяння гаспадарчыя групы на чале з афіцэрам. Як вядома, у мэтах збору ўраджаю для нямецкай арміі

калгасныя гаспадаркі на першым часе не распускаліся. Выращанае на палетках калектыўна было сабрана, апрацавана і перавезена ў сховішчы і склады сельскагаспадарчай вытворчасці.

Для заахвочвання сялянства быў выкарыстаны шэраг прапагандысцкіх мер. Так, пры ўмове цеснага супрацоўніцтва з германскімі органамі новы аграрны парадак ад 15 лютага 1942 г. прадугледжваў надзяленне зямлёй сялянскай гаспадаркі.

Аднаасобная гаспадарка таксама была на ўліку акупацыйных органаў. Спачатку быў арганізаваны падлік свойскай жывёлы і памераў гаспадарак. Потым праз падаткі і рэквізіцыі большасць з наяўнага была забрана. Аб гэтым сведчаць красамоўныя лічбы. На 1 красавіка 1944 г. толькі з Дунілавіцкага раёна былі вывезены 24 443 галавы жывёлы, з іх кароў — 2770, коней — 2014, авечак — 13 941, свіней — 2917, іншай жывёлы — 2801.

У тых месцах, дзе фашысты наладзілі работу сельскагаспадарчых маэнткаў і эканомій, дробных прадпрыемстваў і стварылі запасы харчавання ў складскіх памяшканнях, партызанскія фарміраванні праводзілі баявыя аперацыі, выводзілі са строю абсталяванне, знішчалі атрыманую прадукцыю.

Між тым партызаны рабілі ўсё магчымае, каб падтрымаць мясцовае насельніцтва, якое несла страты ад германскіх войскаў. Так, па Дунілавіцкім раёне ў пачатку 1944 г. былі ўзяты на ўтрыманне 133 сялянскія сям'і ў складзе 474 чалавек. Ім было выдадзена жывёлы 109 галоў, хлеба 720 пудоў, іншых прадуктаў 50 пудоў. Партызаны імкнуліся адбіць у ворага і вярнуць сялянам нарабаванае. Так, за сакавік — май 1944 г. пасельніцтву раёна было вернута 214 коней і кароў, каля 13 т збожжа, звыш 50 т насеннай бульбы.

Шмат намаганняў прыкладалі акупанты, каб выкараніць са свядомасці насельніцтва, асабліва моладзі, камуністычную ідэалогію. Рабілася гэта ў першую чаргу праз школьную палітыку. З 15 лістапада 1941 г. былі адноўлены заняткі ў школах, але ўжо па праграмах нацыянал-сацыялістычнага ўзору. Польскія і савецкія падручнікі канфіскоўваліся, актыўна выкарыстоўваліся нямецкія часопісы, вывучалася біяграфія «вызваліцеля Еўропы». Улічваючы цяжкасці з падборам настаўнікаў, была адчы-

нена настаўніцкая семінарыя ў Паставах. На першым этапе была зафіксавана дзейнасць 126 школ, з якіх 4 лічыліся сямігадовымі, а 122 — народнымі няпоўнымі школамі. Усяго было прыцягнута і ўзята на ўлік каля 10 тыс. падлеткаў і 223 настаўнікі, адзін з якіх меў вышэйшую адукацыю. Паколькі выкладанне прадметаў і выхаванне вучняў кантралявалася і вялося ў духу аддапасці справе Германіі і яе ідэалам, для большасці падлеткаў школа стала прымусовай справай, а для дзяцей, бацькі якіх супрацоўнічалі з акупацыйнымі органамі, абавязковай. Такое становішча было характэрным да сярэдзіны 1943 г. Пазней школы працавалі толькі ў месцах знаходжання гарнізонаў.

Яшчэ адной спробай узмацнення нацысцкага ўплыву на моладзь было ўтварэнне ў чэрвені 1943 г. антысавецкага Саюза беларускай моладзі (СБМ). Стварэннем суполкі СБМ у Паставах, а таксама ў прылеглых да горада пунктах займаліся непасрэдна кіраўнікі СБМ Глыбоцкай акругі Яўген Мацюшонак, а пасля яго — Мечыслаў Рачыцкі і Ульяна Кушталян. У Пастаўскім павеце кіраўніком быў прызначаны Яўген Занкавіч, пра якога нават немцы адзначалі: «на жаль, мае адзін недахоп — шмат п'е гарэлкі». Шляхам залічэння ўсіх навучэнцаў Пастаўскай семінарыі (кіраўнік Віктар Сікора) і вучняў Пастаўскай пачатковай сельскай школы ва ўзросце 13—16 гадоў восенню 1943 г. была значна пашырана мясцовая арганізацыя СБМ. Спроба падрыхтаваць эсбэмаўцаў да барацьбы супраць партызан і Чырвонай арміі правалілася. Да канца акупацыі толькі 33 чалавекі з іх працягвалі дзейнасць у складзе самааховы, астатнія ж разышліся па сваіх хатах.

Яшчэ некалькі членаў СБМ былі прыцягнуты да ўдзелу ў дзейнасці падкантрольнай органам германскай разведкі Беларускай незалежніцкай партыі (БНП), якой кіраваў супрацоўнік абвера У. Родзька. З красавіка 1944 г. яе членам, а потым і партыйным кіраўніком раёна стаў Віктар Сікора (намеснік — Яўген Занкавіч). Усяго каля 40 чалавек былі ўцягнуты ў дзейнасць гэтай арганізацыі. З іх частка стала на шлях узброенай барацьбы, у тым ліку і ў складзе батальёна «Дальвіц», ужо на вызваленай Чырвонай арміяй тэрыторыі.

КАРНАЯ ПАЛІТКА АКУПАНТАЎ

Ажыццяўленнем акупацыйнай палітыкі, што праводзілася на Беларусі, у т. л. і на Пастаўшчыне, займаліся айнзатцкаманды, зондэркаманды, тайная палявая паліцыя (ГФП), паліцыя бяспекі і СД, фельдкамандатуры, ортскамандатуры, жандармерыя і іншыя карныя органы. Іх ахвярамі станавіліся палітработнікі і былыя актывісты савецкай улады, яўрэі і іншыя катэгорыі насельніцтва. Айнзатцгрупай «Б» ужо з ліпеня 1941 г. былі распачаты карныя аперацыі на Беларусі. Ужо ў першыя дні акупацыі былі схоплены дэпутаты Аляксандр Жытковіч (в. Ліпнікі), Аляксандр Гіль (в. Сіманькі). Якаў Соўка (в. Кадукі), актывіст Андрэй Соўка (в. Зосіна), старшыня і сакратар Курапольскага сельсавета Анатоль Кундра і К. Шакола, рахункавод Анатоль Дзіковіч (в. Лодасі), старшыня калгаса «Чырвоная зорка» Мікалай Дзіковіч, старшыня калгаса з в. Кураполле Рыгор Кунда, сакратар Лынтупскага сельсавета Антаніна Астроўская і іншыя, усяго 16 чалавек, якія былі расстраляны.

Па даносе быў арыштаваны і Рыгор Зіноўевіч Крукаў. 29 ліпеня яго як «чырвоная бандыта» павінны былі расстраляць. Але Крукаву ўдалося выратавацца і ў далейшым ён стаў адным з арганізатараў партызанскага руху на Пастаўшчыне. Была ўведзена каманданцкая гадзіна і ўсялякія перамяшчэнні абмежаваны. Патрабавалася здаць зброю, ваенную маёмасць, данесці ўладам на ваеннаслужачых, савецкіх актывістаў. За невыкананне загадаў акупантаў прадугледжвалася адзіная мера — расстрэл ці канцэнтрацыйны лагер для ўсіх членаў сям'і.

Стаў шырока выкарыстоўвацца загад аб заложніках, калі за аднаго забітага германскага салдата знішчалі 50—100 чалавек, а то і больш бязвінных людзей, каб запужаць насельніцтва. Сістэма заложніцтва дзейнічала на працягу ўсёй акупацыі. За знішчаных партызанамі шэфа жандармерыі Вілейскай акругі Крыля і гебітскамісара Бека 19—20 мая 1943 г. былі расстраляны мясцовай паліцыяй 200 схопленых жыхароў Лынтупаў і навакольных вёсак. 29 студзеня 1944 г. аднаго з жыхароў в. Юнькі нямецкія салдаты павесілі за тое, што паблізу партызаны спалілі мост, а насельніцтва не перашкодзіла гэтаму.

Дастаткова часта германскім камандаваннем выдаваліся загады аб расстрэлах западозраных у антыгерманскай дзейнасці. Так, вясной 1942 г. у в. Васіліны за сувязь з партызанамі былі схоплены 23 юнакі і дзяўчыны. Іх пасля здэкаў расстралялі. У канцы снежня 1942 г. за сувязь з партызанамі быў арыштаваны жыхар в. Крывое Пётр Адамавіч Воля. Пры спробе ўцёкаў быў застрэлены. І такіх прыкладаў было шмат. Падобныя дзеянні не прыносілі жаданых вынікаў, больш таго, бачачы такія адносіны акупацыйнага ўрада ўсё больш уключалася ў антыфашысцкую барацьбу.

Неад'емнай часткай акупацыйнага рэжыму былі карныя экспедыцыі. Іх асноўнай задачай было: ліквідацыя партызанскіх фарміраванняў, іх месцаў дыслакацыі, захоп сельскагаспадарчых прадуктаў, прыпасаў харчавання, а таксама насельніцтва для прымусовага вывазу ў Германію.

У 1942 г. маштаб карных аперацый быў адносна невялікі, з удзелам 30 — 40 ваеннаслужачых на працягу 2—3 дзён. Але з 1943 г. з узмацненнем партызанскага руху яны сталі доўжыцца да 30—40 сутак, праводзіцца на вялікай плошчы з удзелам часцей вермахта, авіяцыі, артылерыі. Напачатку праводзіліся метадычныя абстрэлы ляснага масіву па квадратах, затым ішлі ў ход прапагандысцкія мерапрыемствы (лістоўкі, сходы, даведзенне да ведама загадаў нямецкага камандавання і г.д.), якія змяняліся баявымі дзеяннямі і карнымі мерапрыемствамі супраць насельніцтва. Так, на працягу 22—28 лістапада 1942 г. была арганізавана карная аперацыя «Нюрнберг». Карнікі так і не змаглі акружыць і знішчыць партызан, але спалілі шмат вёсак, у т. л. Дунілавічы, дзе загубілі 828 чалавек.

У верасні—кастрычніку 1943 г. на вялікай тэрыторыі, якая ахоплівала Браслаўскі, Відзаўскі, Глыбоцкі, Міёрскі, Пастаўскі, Шаркаўшчынскі і Дунілавіцкі раёны, значнымі сіламі акупанты правялі карную аперацыю «Фрыц». Пад націскам пераўзыходзячых сіл партызаны з баямі пакінулі блакіраваныя лясныя масівы і прарваліся ў суседнія раёны Віцебшчыны. У канцы кастрычніка — пачатку лістапада яны зноў вярнуліся на месцы ранейшай дыслакацыі.

За час карнай аперацыі было загублена звыш 500 мясцовых жыхароў і каля 12 тыс. чалавек вывезены на катаргу ў Германію, спалена 87 вёсак, у т. л. Кеўлічы (загублена 28 чалавек) і Стахоўскія (40 чалавек) Пастаўскага раёна.

Звычайнай з'явай былі аблавы, якія праводзіліся нямецкімі ваеннаслужачымі з удзелам паліцэйскіх. Акружыўшы вёску, хапалі людзей для вывазу ў Германію ці для выканання тэрміновых гаспадарчых работ, забіралі маёмасць. Так летам 1942 г. у час рэлігійных святаў у Варапаеве былі схоплены і прымусова вывезены на работы ў Германію 120 чалавек.

Паражэнні фашысцкіх войскаў на ўсходнім фронце сур'эзна пагоршылі становішча Германіі. Усё значней становілася праблема людскіх рэзерваў. 26 лютага 1943 г. камандзір паліцыі бяспекі і СД Беларусі прымае рашэнне аб мэтазгоднасці адпраўкі мірнага насельніцтва на прымусовыя работы замест іх спалення разам з хатамі. У адпаведнасці з загадам фюрэра ад 1 жніўня 1943 г. усе грамадзяне 1925 г. нараджэння былі абавязаны адбываць працоўную павіннасць у Германіі. Выключэнне рабілася для асоб, што паступілі добраахвотна ў Рускую вызваленчую армію і данаможныя паліцэйскія фарміраванні. Каб паспяхова выканаць гэтыя дырэктывы, на тэрыторыі раёна дзейнічалі мабілізацыйныя каманды. Для іх падмацавання выдзяляліся дадатковыя сілы. У Варапаеве быў размешчаны зборны пункт па адпраўцы насельніцтва ў Германію, а у в. Лактуны — перасыльны пункт. Толькі вясной 1943 г. з раёна ў Германію было вывезена да 450 юнакоў і дзяўчат, а ўсяго за час акупацыі — 1800 жыхароў. Як і па ўсёй Беларусі, жахлівы лёс нашаткаў яўрэйскае насельніцтва Пастаўшчыны. У Паставах і Дунілавічах у пачатку 1942 г. былі створаны гета. Ліквідаваны яны таксама былі ў адзін час — у лістападзе 1942 г.

За гады вайны акупантамі было знішчана па Пастаўскім раёне 3688 чалавек, Дунілавіцкім — 992, з іх 828 — непасрэдна ў Дунілавічах. У час карных аперацый было спалена 77 вёсак, у т. л. разам з жыхарамі вёска Альцы, 1820 хат. Такі вынік трохгадовай акупацыі Пастаўшчыны.

К.І.Козак.

Дакументы сведчаць

З АДМІНІСТРАЦЫЙНАГА РАСПАРАДЖЭННЯ № 1 КАМАНДУЮЧАГА ТЫЛАМ ГРУПЫ АРМІЙ «ЦЭНТР» ГЕНЕРАЛА ПЯХОТЫ ФОН ШЭНКЕНДОРФА

7 ліпеня 1941 г.

I. АБ ПРЫЗНАЧЭННІ БУРГАМІСТРАЎ У ВАЛАСЦЯХ

1. На пасады бургамістраў у першую чаргу павінны быць прызначаны палітычна надзейныя і кваліфікаваныя асобы, па магчымасці з ліку беларусаў.

2. Бургамістр з'яўляецца прадстаўніком воласці.

3. Ён з'яўляецца службовым начальнікам над усімі асобамі, якія працавалі ў воласці. Ён прымае іх і звальняе з працы.

4. Бургамістр нясе адказнасць за фінансавыя справы воласці.

5. Усе жыхары, якія пражываюць у воласці паводле становішча на 21.6.1941 г., павінны быць нанова ўлічаны і перапісаны бургамістрам.

6. Бургамістры неадкладна павінны паклапаціцца аб тым, каб усе жыхары былі забяспечаны адпаведнымі дакументамі, якія засведчваюць іх асобу: прозвішча і імя, час і месца нараджэння, месца жыхарства, склад сям'і, прафесія, род заняткаў, сацыяльнае паходжанне, веравызнанне, нацыянальнасць, падданства.

7. Бургамістры прыцягваюць да адказнасці вінаватых за ўчыненыя акты сабатажу ў даверанай ім воласці. Яны павінны ўсімі сродкамі прадухіляць акты сабатажу. У іх абавязкі ўваходзіць ахова прадпрыемстваў, размешчаных на тэрыторыі воласці, асабліва жыццёва важных.

8. Бургамістраў і іх намеснікаў у населеных пунктах, якія налічваюць да 2000 жыхароў, прызначае мясцовы камендант, а ў населеных пунктах, у якіх звыш 20 000 жыхароў, прызначае камендант палявой камендатуры.

II. АБ ЗАБАРОНЕ ПАКІДАННЯ КВАТЭР У НАЧНЫ ЧАС

1. У перыяд з 21.00 да 5.00 раніцы насельніцтву забараняецца пакідаць кватэры.

2. Выключэнні дапускаюцца па пісьмовым дазvole мясцовага каменданта для асоб, якія працуюць у начны час на жыццёва важных прадпрыемствах, дактарамі, акушэркамі, на машынах «хуткай дапамогі».

3. Парушальнікі будуць найстражэйшым чынам карацца мясцовымі камендантамі. Як дадатковыя меры пакарання могуць быць часовы арышт з абмежаваным харчаваннем, насільнае затрыманне і прыцягненне да працы.

III. АДМЕТНЫЯ ЗНАКІ ДЛЯ ЯЎРЭЯЎ І ЯЎРЭЕК

1. Усе яўрэі і яўрэйкі, якія знаходзяцца на занятай рускай тэрыторыі і дасягнуўшыя 10-гадовага ўзросту, неадкладна абавязаны насіць на правым рукаве верхняга адзення і сукенкі белую паласу шырынёй да 10 см з намаляванай на ёй сіянісцкай зоркай або жоўтую павязку шырынёй да 10 см.

2. Такімі павязкамі забяспечваюць сябе самі яўрэі і яўрэйкі.

3. Яўрэям катэгарычна забараняецца вітаць.

Парушальнікі будуць найстражэйшым чынам карацца мясцовым камендантам па месцы жыхарства.

VIII. СТВАРЭННЕ ДАПАМОЖНАЙ ПАЛІЦЫІ

1. Для правядзення паліцэйскіх мер бяспекі бургамістрам даручана прыцягнуць у дапаможную паліцыю надзейных «фольксдойчэ», беларусаў, і, калі такіх няма, тады палякаў і выкарыстоўваць гэту паліцыю са згоды з начальнікамі каманд паліцыі бяспекі.

2. Служачыя дапаможнай паліцыі, якія працуюць у цесным кантакце з мясцовымі айнзатцкамандамі паліцыі бяспекі і СД, могуць падтрымліваць сувязь толькі з мясцовымі начальнікамі паліцыі бяспекі і СД або прызначанымі імі органамі.

3. Служачыя дапаможнай паліцыі носяць белую нарукаўную павязку з надпісам «Дапаможная паліцыя».

4. Мясцовыя камендатуры да 20-га чысла кожнага месяца, а ўпершыню да 20.7.1941 года, паведамляюць пра колькасць і ўзбраенне дапаможнай паліцыі.

Пераклад з нямецкай мовы.

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4683. Воп. 3. Спр. 952. Л. 1, 2, 4–5.

Падрыхтаваў У.І.Лемяшонак.

З ДЭКРЭТА АБ УВЯДЗЕННІ ЗЯМЕЛЬНАЙ УЛАСНАСЦІ

...Передача земли в собственность является признательностью за тесное сотрудничество крестьянского населения при исполнении задания земледельческой продукции. Она обязует крестьян и в будущем к упорному труду и напряжению всех сил при восстановлении сельского хозяйства в занятых восточных землях, чем они помогут окончательно уничтожить большевизм.

От имени Германского правительства
Государственный министр занятых восточных областей
Альфред Розенберг

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4683. Воп. 3. Спр. 335. Л. 26, 27.

З ПАВЕДАМЛЕННЯ АКУПАЦЫЙНЫХ УЛАД АБ ПАДТРЫМАННІ ГРАМАДСКАГА ПАРАДКУ Ў ГЕНЕРАЛЬНАЙ АКРУЗЕ БЕЛАРУСЬ

1 ліпеня 1942 г.

У мэтах падтрымання грамадскага парадку і бяспекі ў Генеральным абшары Беларусі ўводзіцца наступнае:

2) Кожны абавязаны ў выпадку з'яўлення бальшавіцкіх бандаў, іхніх дапаможнікаў ці падазроных асобаў, аб якіх ён ведае ці ад каго іншага даведаўся, безадкладна заявіць бліжэйшай нямецкай установе. Пры гэтым няхай ведае, што ён знаходзіцца пад аховай Вялікай Нямецкай Дзяржавы.

За наўмыснае супрацоўніцтва будучь выдавацца грашовыя ўзнагароды, а таксама гарэлка, папярось і махорка. Сяляне, якія асабліва адзначацца ў змаганні з бальшавіцкімі бандамі, атрымаюць, як узнагароду, сялянскую гаспадарку.

3) Усякае быццё на вуліцы, пляцах, сенажацях, палёх і лясох у забаронены час сурова забараняецца. Забароненым часам наагул з'яўляецца час ад 21 да 5 гадзін, на вёсках ад 21 да 4-й гадзіны...

Гэтай пастанове не падлягаюць асобы, якія маюць спецыяльныя пропускі...

Генеральны камісар Беларусі, гаўляйтер Кубе
Начальнік СС і паліцыі Беларусі брыгадэнфюрэр Цэнер
Мінск. 1 ліпеня 1942 г.

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4683. Воп. 3. Спр. 335. Л. 38.

З ЗАГАДУ НАЧАЛЬНІКА ВЯРХОЎНАГА КАМАНДАВАННЯ ВЕРМАХТА ГЕНЕРАЛ-ФЕЛЬДМАРШАЛА В.КЕЙТЭЛЯ АБ ВЫЗВАЛЕННІ НЯМЕЦКІХ ВАЕННАСЛУЖАЧЫХ АД СУДОВЫХ ЦІ ДЫСЦЫПЛІНАРНЫХ МЕР ЗА ДЗЕЯННІ Ў РАМКАХ БАРАЦЬБЫ З БАНДЫТЫЗМАМ*

16 снежня 1942 г.

Фюрер в связи с этим приказал:

...2. Ни один немец, участвующий в борьбе против банд и их соучастников, не может привлекаться к судебной или дисциплинарной ответственности за свои действия. Командующие войсковыми соединениями, задействованные в этой борьбе, несут ответственность за то, чтобы все офицеры подчиненных им соединений были ознакомлены с этим приказом в подробной и самой настоятельной форме и тотчас довели его до сведения своих юрисконсультантов. Не утверждать приговоров, противоречащих этому приказу.

подпись: Кейтель

Война Германии против Советского Союза 1941—1945. Берлин, 1995. С. 134—135.

*Згодна з асобым загадам рэйхсфюрэра СС і начальніка нямецкай паліцыі Генрыха Гімлера ад 31 ліпеня 1942 г. забаранялася выкарыстоўваць слова «партызан».

**СА СПРАВАЗДАЧЫ АКРУГОВАГА КАМІСАРА ГЛЫБОЦКАЙ АКРУГІ
ГЕНЕРАЛЬНАМУ КАМІСАРУ БЕЛАРУСІ АБ ДЗЕЙНАСЦІ ЦЫВІЛЬНАЙ
АДМІНІСТРАЦЫ ГЛЫБОЦКАЙ АКРУГІ З ВЕРАСНЯ 1941 г. ДА ЛПЕНЯ 1944 г.**

16 жніўня 1944 г., г. Данцыг

Бандитская абстаноўка з канца 1942 г. і да эвакуацыі из Глубокскага акруга 1 июля 1944 г. безудержно обострялась, что привело к тому, что уже в 1943 г. ездить по районам акруга без надежной и достаточной охраны было невозможно. Грабежи и диверсионные акты бандитов постоянно возрастали и превышали всякую допустимую меру. Полицейских сил коменданта полиции акруга едва хватало, чтобы обеспечить охрану и безопасность окружного центра и районных центров с находившимися в них под немецким командованием слабыми постами жандармерии. Но и в них стали неизбежны нападения бандитов и диверсионные акты.

Особенно угрозе подвергалось местное население, работавшее на нас. Бандиты убивали и грабили имущество этих лиц. Под давлением бандитов некоторые волостные управления и многие старосты без надежной охраны едва ли могли выполнять поставленные перед ними задачи. Во многих случаях волостные управления перебазировались в районные центры, в особенности в Воропаевском, Поставском... районах. Население особенно угрожаемых бандитами районов полностью находилось под давлением банд.

Проводимые время от времени полицейские акты против банд средних и крупных масштабов хотя и способствовали временному улучшению положения в особо угрожаемых районах, однако прочного и длительного умирения не достигли. И созданные много позже так называемые «оборонные деревни» не выполнили своих целей, так как за это время бандитская деятельность приняла такие размеры, с которой могли справиться лишь крупные немецкие гарнизоны, разбросанные по территории акруга. И созданная в марте 1944 г. Белорусская краевая оборона (БКО) ни в коей степени не была в состоянии покончить с бандитской деятельностью. «Оборонные деревни» и БКО подвергались таким внезапным нападениям большевистских банд, с которыми могли справиться только немецкие силы. Так, например, БКО в Воропаево и Залесье.

...Если в Глубокском, Плисском, Брагавском и частично Шарковичинском и Дисненском районах были достигнуты положительные успехи, особенно в сельскохозяйственном производстве, в то время как Воропаевский, Поставский... районы в большей или в меньшей степени находились под воздействием банд.

...Там, где были уничтожены бандами районные, волостные и сельскохозяйственные управления (например, районные управления в Дуниловичах, Воропаево, и многих волостных управлениях), в короткий срок были созданы новые управления. Следует констатировать, что местные представители власти с готовностью продолжали выполнять свои обязанности даже в тех местах, где почти не было сил для их защиты.

...Одним из первых мероприятий в школьном вопросе являлась конфискация находившихся в обращении у населения или школах старых польских и советских учебников, которые позже по указанию генерального комиссара были сожжены.

15 ноября 1941 г. вновь были возобновлены занятия в школах акруга... На интенсивно проводившихся курсах и в созданной мною учительской семинарии в Поставах были быстро подготовлены белорусские преподавательские кадры, которые совместно с работающими в комиссариате белоруссами-учителями смогли заменить польских учителей. Недостаток ощущался в учебных материалах, так что даже пришлось прибегнуть к помощи в этом вопросе окружного комиссара. Были выделены в распоряжение немецкие газеты, с помощью которых проводились занятия.

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4683. Воп. 3. Спр. 1043. Л. 389—390, 396.

**З ДАКЛАДНОЙ ЗАПІСКІ А.А.МАНАХАВА САКРАТАРУ ЦК КП(б)Б
І НАЧАЛЬНИКУ БШПР П.З.КАЛІНІНУ, САКРАТАРУ ВІЛЕЙСКАГА АБКМА
ПАРТЫІ І.Ф.КЛІМАВУ**

Студзень 1944 г.

На территории Вилейской области, особенно в северо-западной части ее, немцы держат в гарнизонах для охраны литовские части. Это наиболее активные гарнизоны. Особенно немцы используют их для мобилизации мирного населения. Здесь играют роль также литовские

националисты. Стремясь сохранить свое население и вооружить его против Красной Армии, они мобилизуют население в районах Вилейской области...

При мобилизации творят такие безобразия и зверства: разбой, грабежи. В начале декабря в районе Лыштуп и Камаи они собрали все трудоспособное население, а детей от 2 до 4 лет направили в Лынтупы и назначили выкупную цену за ребенка 4 марки. На этой почве развивалась спекуляция: дети покупались большими партиями одним лицом, а затем их родственникам продавали по 10—15 марок. В лице литовской полиции и литовских националистов народ области видит своих врагов.

Член Вилейского подпольного центра А.А.Монахов

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4. Воп. 33а. Спр. 487. Л. 20.

Падрыхтаваў К.І.Козак.

З ДАКЛАДНОЙ ЗАПСКІ САКРАТАРА ПАСТАЎСКАГА ПАДПОЛЬНАГА РАЙКОМА КП(б)Б І.М.ЯЎМЕНЕНКІ САКРАТАРУ ВІЛЕЙСКАГА ПАДПОЛЬНАГА АБКМА КП(б)Б А.А.МАНАХАВУ АБ ВЫНКАХ НЯМЕЦКАЙ МАБІЛІЗАЦЫ І СТАНОВІШЧЫ Ў РАЁНЕ

Люты 1944 г.

1. Мобилизация началась 31 января. Народ об этом знал за несколько дней раньше, а поэтому вся молодежь из деревень, расположенных вблизи Поставского, Юнковского, Савицкого, Груздовского, Новоселковского сельсоветов, ушла в Смичье. Тогда немецкие власти послали в деревню Жуки полицейских, которые окружили деревню и взяли 7 человек. С Постав взяли 24 человека, тех из 29, которые приходили узнать о комиссии. Кроме этого ловили людей, которые приезжали в Поставы.

4 февраля всех забранных 60 человек под конвоем отправили на станцию, при погрузке этих людей никого не допускали. Когда провожающие подняли крик, плач, тогда на станции немцы организовали духовой оркестр, чтобы заглушить плач и крик провожающих уезжавших в Германию.

2. В Поставах освободили 6 помещений под госпитали: помещение семинарии, учащихся перевели на Задевскую улицу № 2. Учеников этой школы распустили. 2 помещения для госпиталя подготовлено в военном городке, где жили офицеры и подофицеры при Польше. Подготовлено помещение в имении польского графа, помещение райисполкома и дом, где жил староста при Польше.

Начиная со второго числа везут раненых и все госпитальное оборудование в эти освобожденные помещения.

3. Из Постав вывозят весь хлеб, который находится на складе. Кроме этого отгружают лошадей, забирают всю мебель, где была жандармерия. 5 февраля погрузили и отправили по направлению Вильно.

4. По имеющимся сведениям в Поставах будут стоять воинские части в деревнях Юнки, Логовинчи, Бараковичи.

5. Новых частей в Поставах пока нет, за исключением прибывших из Глубокого полицейских.

6. В Поставах целый переполох. Которые были на стороне немцев теперь говорят, что Красная Армия скоро придет.

Теперь несколько слов об антифашистских организациях. Все они созданы райкомом партии и комсомолом. Давались задания. 2 февраля приехал Татун Семен, взял наших руководителей антифашистских групп и дал им установку, что они должны работать только в особом отделе бригады им. Ворошилова и не выполнять никаких заданий райкома партии и комсомола. Такое положение считаю неправильным, и все руководители антифашистских групп будут работать под руководством райкома партии и комсомола.

Секретарь РК КП(б)Б Евмененко

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4. Воп. 33а. Спр. 492. Л. 50.

Падрыхтаваў У.І.Лемяшонак.

**З ПАЛІТДАНЯСЕННЯЎ САКРАТАРА ПАСТАЎСКАГА ПАППОЛЬНАГА
РК КП(б)Б І.М.ЯЎМЕНЕНКІ САКРАТАРУ ВІЛЕЙСКАГА ПАППОЛЬНАГА
АК КП(б)Б А.А.МАНАХАВУ АБ СТАНОВІШЧЫ Ў ПАСТАВАХ
І НАВАКОЛЬНЫХ ВЁСКАХ**

17 сакавіка 1944 г.

1. 17 или 18 марта школа шоферов, кавалерия и полиция из военного городка выехала в г. Шакара в Латвию. В эти дни батальоны эстонцев, литовцев и латышей выезжают на восточный фронт на нарвский участок.

2. Шуцбатальон № 64 получил оружие. Личный состав батальона насчитывает до 300 человек.

3. В помещении маентка находится 300 человек, из которых 150 русских военнопленных солдат, которые на днях получили оружие и будут использоваться немцами в действиях против партизан.

4. С выездом из Кошар войск в этих помещениях будет размещаться полевой госпиталь.

5. В доме № 33 по ул. Браславской будет сборный пункт во время мобилизации местного населения.

6. На днях проходило совещание солтысов громад, на котором требовали, чтобы население носило молоко, сдавало деньги, продукты.

7. Мобилизованные люди в первых числах марта свозили 100 человек, из Постав в Глубокое. Сейчас привезли обратно и отпустили. По-моему, это есть какая-то жульническая махинация. Показать народу, чтобы они не боялись мобилизации.

8. В Поставах забрали несколько человек. Особенно характерен факт. Забрали одну женщину (фамилия не установлена), которая имела двухлетнюю дочку. Мать забрали, а дочь ее оставили без надзора...

20 сакавіка 1944 г.

В Поставах в военный городок прибыло 800 чел., среди них есть казаки, узбеки и другие национальности. 17 марта 200 человек выехали, а на днях уедут и остальные в Литву. Погружают все имущество. Остаются в Поставах только немцы в доме бывшего польского старосты, в котором находится 156 человек. В этом доме установлен 21 телефонный аппарат.

...Из Лынтуп в Поставы 19 марта шло пехотой 40 человек немцев. 17 марта в Поставы прибыло в военный городок 67 раненых немцев из Вильно, из которых 15 человек тяжело ранено, 52 легко.

О ходе мобилизации местного населения немецкими властями

В связи с проходившей мобилизацией Поставский РК КП(б)Б совместно с отрядами с 17 по 21 марта провел в 27 деревнях общие собрания с гражданами по вопросам срыва мобилизации. Разоблачая предателя Островского, рассказали об успехах Красной Армии на Украине. Во всех деревнях Поставского района, где только будет возможным, будем проводить такие собрания.

Мобилизация началась с г. Постав 18 марта. По городу мобилизовали 44 человека, в т.ч. попался и связной Комаков. В большинстве мобилизованы такие, которые работали у немцев и независимо какой национальности. Известен один происшедший факт на комиссии. Один местный гражданин пришел на комиссию, которая исключительно состоит из белорусов, работающих сейчас в Поставах, и заявил, что он больной. Показал одновременно врачу Морозовой с ладони 5 руб. золота. Она подтвердила его болезнь и признала непригодным к военной службе.

19 марта на комиссию должны были явиться с Василюнской, Куропольской, Зосинской громады. Пришло только несколько инвалидов, из которых забрали 4 человека.

20 марта вызывают Дашковскую, Шурпицкую, Лотвинскую громаду. Население деревень Поставского района не явилось на комиссию, а уходит из деревень подальше от постов.

Секретарь Поставского подпольного РК КП(б)Б

И.М.Евмененко

**З ДАНЯСЕННЯ САКРАТАРА ДУНІЛАВІЦКАГА ПАДПОЛЬНАГА РК КП(б)Б
САКРАТАРУ ВІЛЕЙСКАГА ПАДПОЛЬНАГА АБКМА КП(б)Б АБ ЗВЕРСТВАХ
НЯМЕЦКА-ФАШЫСЦКІХ ЗАХОПНІКАЎ НА ТЭРЫТОРЫ РАЁНА**

1 красавіка 1944 г.

Сожжэно деревень 22, частічна 13, всего дворов 1944, расстреляно жителей 105, из них стариков 13, женщин 9, детей 8.

Сожжэно заживо — 23.

Зверски замучено — 13.

Забрано населения в полицию — 4965.

Вывезено голов скота — 24 443, из них коров — 2770, лошадей — 2014, овец — 13 941, свиней — 2917, другого скота — 2801.

Уничтожено (приблизительно) хлеба и других продуктов 20 414 пудов.

Разрушено промышленных предприятий — 2, кустарных предприятий — 3, общественных заведений — 2, клубов — 2, школ — 7.

Оказана партизанами помощь пострадавшему от гитлеровцев населению:

устроено на содержание пострадавших 133 крестьянских семей в составе 474 человек,

выдано партизанами скота — 109 голов, хлеба — 720 пудов, других продуктов — 50 пудов.

Секретарь Дуниловичского подпольного РК КП(б)Б

Дорменев

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 3729. Воп. 1. Спр. 1. Л. 70.

**З РАЗВЕДДАНЫХ ВІЛЕЙСКАГА ПАРТЫЗАНСКАГА ЗЛУЧЭННЯ
АБ НАЯЎНАСЦ ПАЛІЦЭЙСКІХ ФАРМІРАВАННЯЎ**

1.04.1944 г. Гарнизон Воропаево насчитывает до 1 тыс. человек.

3.04.1944 г. Прибыло 70 немцев по проверке железной дороги и установлению бункеров по линии железной дороги Постава — Воропаево на расстоянии бункер от бункера до 4 км. Связь телефонная и телеграфная Воропаево — Постава не работает. Немцы размещены на железнодорожной станции Воропаево.

4.04.1944 г. В гарнизон Воропаево прибыл эшелон с войсками количеством до 1 тыс. чел. Расквартированы в д. Боровки.

6.04.1944 г. С гарнизона Воропаево выехало 2 железнодорожных состава по 10 вагонов с солдатами количеством до 500 чел. на Постава. До Постава не досхали. Остановились в д. Волки.

По данным агента «Сирень» в гарнизоне числится 700—770 чел. Из них немцев 550—590, самооховцев до 134, политсав до 46.

Размещение немцев: в имении до 220, около д. Боровки при школе до 180, при железнодорожной станции до 100, при железнодорожном мосту — 25, мельнице — 50, гараже — 16. Размещение самооховцев: при бывшей столовой около железнодорожной станции до 86 чел. Все вооружены итальянскими винтовками. При Тартаку 24 чел. (дом Можейки — 6, при пекарне — 18). Размещение полиции: в доме Рожовского — 46, в т.ч. 3 жандарма.

По данным агента «Стрела» в гарнизоне д. Старый Двор до 70 чел.

Гарнизон в д. Кролики — немцев до 30 чел.

7.04.1944 г. В гарнизон Воропаево прибыло до 1500 чел. Цель прибытия войск — захват молодежи и ее отправка в Германию.

Постава. По данным агентурной разведки «Вова» компания охраны насчитывает 290 чел. Род войск — пехота. Национальный состав: немцев — 50, полиции (русской) — 90, самооховцы (русской) — 100 и вновь мобилизованных — 48.

Кашары. 2 компании охраны до 700 чел. Род войск — пехота. Национальный состав: немцы, украинцы, латыши, литовцы, эстонцы.

Кейзики. Вновь мобилизовано самооховцев 80 чел.

Шарабан. Насчитывает 15—20 чел.

Перевозники. Немцев 38 чел. на охране моста.

Воропаево. 14.04.1944 г. В данный момент немцев не более 100 чел., которые находятся в имении около мельницы.

21.04.1944. На станцию Воропаево было пригнано около 80 вагонов и часть платформ. В вагоны грузили доски с лесопилки. На платформах стояли 2 грузовые автомашины и один разбитый самолет.

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 3784. Воп. 1. Спр. 3. Л. 3—5, 9, 57.

**З ДАКЛАДНОЙ ЗАПІСКІ САКРАТАРА ПАСТАЎСКАГА ПАДПОЛЬНАГА
РК ЛКСМБ САКРАТАРУ ВЛЕЙСКАГА ПАДПОЛЬНАГА АК ЛКСМБ
АБ ДЗЕЙНАСЦІ САЮЗА БЕЛАРУСКОЙ МОЛАДЗІ (СБМ) У г. ПАСТАВЫ**

2 ліпеня 1944 г.

В организации СБМ состояли все учащиеся Поставской семинарии, ученики Поставской начальной сельской школы в возрасте 13—16 лет и несколько городской молодежи из не учащихся.

До марта 1944 г. организация СБМ проводила работу по воспитанию молодежи в духе фашизма. С марта 1944 г. до настоящего времени проводилась подготовка к военному делу в целях взять оружие и пойти на борьбу против советских партизан и Красной Армии.

После роспуска семинарии в числах 20—25 июня 1944 г. в этой организации осталось 33 человека, которые остались в самоохове, остальные разошлись по домам в населенные пункты. Список руководителей, а также тех, которые остались в самоохове, и фотографии при сем досылаем.

Секретарь подпольного РК ЛКСМБ

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4432. Воп. 1. Спр. 3. Л. 21.

**З ДАКЛАДНОЙ ЗАПІСКІ САКРАТАРОЎ ВЛЕЙСКАГА ПАДПОЛЬНАГА
АБКМА КП(б)Б І.Ф.КЛІМАВА І А.А.МАНАХАВА Ў ЦК КП(б)Б
АБ РАБОЦЕ КАМСАМОЛЬСКИХ АРГАНІЗАЦЫЙ ПА ЛКВІДАЦЫН СБМ**

14 жніўня 1944 г.

...Большую работу провели комсомольцы-подпольщики по разложению организации СБМ. В результате сеть СБМ в области была очень незначительной. Имели место случаи массового ухода молодежи, состоявшей в СБМ, из семинарий, где эти организации были больше всего распространены (Вилейка, Поставы).

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4. Воп. 33а. Спр. 587. Л. 16.

Шадрыхтаваў К.І.Козак.

На катаргу ў Германію

Правал планаў «маланкавай вайшчы», значныя страты ў жывой сіле на савецка-германскім фронце патрабавалі мабілізацыі ў вермахт усё большых чалавечых рэсурсаў, што пазбаўляла прамысловасць і сельскую гаспадарку фашысцкай Германіі рабочых рук. Гэты недахоп гітлераўскія правіцелі імкнуліся папоўніць за кошт асоб, гвалтоўна вывезеных з акупіраванай тэрыторыі СССР, у тым ліку і з Беларусі.

Вываз на фашысцкую катаргу з'яўляўся часткай злачыннага акупацыйнага рэжыму і меў на мэце атрымаць дармавую рабочую сілу, падарваць базу росту партызанскага руху ў рэспубліцы.

Да выкарыстання працоўных рэзерваў Беларусі гітлераўцы прыступілі з першых дзён яе акупацыі. Улікам працаздольнага насельніцтва займаліся спецыяльна створаныя біржы працы.

Першапачаткова вярбоўка насельніцтва ў Германію вялася на добраахвотнай аснове. Была разгорнута шырокая прапа-

гандысцкая кампанія, якая ў першыя часы ў пачатку 1942 г. мела пэўны поспех. У гарадах, пасёлках, вёсках праводзіліся паказы кінахронікі аб жыцці ў Германіі, выступленні прапагандыстаў, ладзіліся фотавітрыны, распаўсюджваліся газеты, лістоўкі, вывешваліся плакаты. Аднак гаварыць аб вялікай колькасці добраахвотнікаў, якія паехалі ў Германію, не даводзіцца.

У сувязі з ростам колькасці мясцовых жыхароў, якія адказваліся ад вярбоўкі, немцы ўсё часцей пачалі прыбягаць да насільных метадаў. Патрэбнасць у рабочай сіле ў сувязі з зацягваннем вайны расла. Ужо ў кастрычніку 1942 г. Гітлер патрабаваў дадаткова прыцягнуць 2 млн. замежных рабочых. Выканаць гэты загад можна было толькі метадам прымусовага захопу людзей. Гэта і пачалі ажыццяўляць гітлераўцы на акупіраванай тэрыторыі Беларусі з 1942 г. Асобы, якія ўхіляліся ад вярбоўкі і хаваліся, аб'яўляліся сабатажнікамі і

партызанами. Паўсюдна акупанты пачалі практыкаваць захоп людзей метадам масавых аблаў, карных экспедыцый.

У пачатку 1943 г. у Германіі была аб'яўлена татальная мабілізацыя людскіх рэзерваў для папаўнення часцей вермахта і папырэння ваеннай вытворчасці. Патрабаваліся новыя рабы. Гаспадарчай інспекцыі групы армій «Цэнтр» і генеральнай акрузе Беларусь прадпісвалася кожны дзень пасылаць у рэйх 500 – 1000 рабочых. Пачалося ў літаральным сэнсе паляванне на людзей. У гарадах людзей хапалі на вуліцах, базарах і іншых прысутных месцах. У сельскай мясцовасці часці вермахта і карныя атрады знянацку акружалі вёскі і хапалі жанчын, мужчын, падлеткаў і пад канвоем адпраўлялі іх у перасылныя лагеры, жорстка здзекаваліся. Асабліва шырокі размах прыняла такая форма захопу рабочай сілы на Пастаўшчыне. У час карных аперацый супраць партызан і мірнага насельніцтва Беларусі было прымусова вывезена ў Германію звыш 380 тыс. суайчыннікаў, у тым ліку па ўдакладненых звестках з Пастаўскага раёна — 1800 чалавек.

У снежні 1943 г. часці вермахта і паліцыя пачалі выконваць распараджэнне

фашысцкіх верхаводаў аб адпраўцы на прымусовыя работы ўсіх працаздольных, уключаючы дзяцей 10-гадовага ўзросту.

Умовы жыцця і працы нашых людзей у Германіі былі вельмі цяжкія. Яны рэгламентаваліся спецыяльнай інструкцыяй генеральнага ўпаўнаважанага па выкарыстанні рабочай сілы, надзеленага асобымі паўнамоцтвамі Гітлерам, фон Заўкеля ад 20 кастрычніка 1942 г. У ёй гаварылася, што «ўсе рабочыя павінны атрымліваць такую ежу і такое жыллё, якія давалі б магчымасць эксплуатаваць іх у самай высокай ступені пры самых мінімальным затратах».

Непасільная праца, голад, антысанітарныя прыводзілі да цяжкіх захворванняў і вялікай смертнасці. Шырока былі распаўсюджаны туберкулёз, сардэчныя захворванні і іншыя, ад якіх гінулі тысячы ўсходніх рабочых.

Ратаванне жыхароў Беларусі ад вывазу ў фашысцкую Германію было адной з важнейшых задач падпольных партыйных органаў, партызан і падпольшчыкаў.

З уступаннем Чырвонай арміі на тэрыторыю Германіі пачалося вызваленне і вяртанне савецкіх людзей на Радзіму.

У.І.Лемяшонок.

СА ЗВОДКІ № 193 ПАЛІЦЫ БЯСПЕКІ І СД АБ ПАЗЗЕЯХ У СССР

17 красавіка 1942 г.

г. Берлін

Секретно!

Государственной важности

... Белоруссия

На основании указаний нового генерального уполномоченного по использованию рабочей силы гауляйтера Заукеля Генеральный комиссариат Белоруссия должен поставить в рейх примерно 100 тыс. человек. Однако до сих пор поставлено только 17 тыс. Чтобы выполнить установленную норму поставки рабочей силы, с настоящего времени всякий принцип добровольности отменяется, и принимаются меры насильственного набора рабочей силы.

З ПАМЯТКІ АБ АБЫХОДЖАННІ З ЦЫВІЛЬНЫМІ ЗАМЕЖНЫМІ РАБОЧЫМІ Ў ГЕРМАНІІ

1 кастрычніка 1942 г.

Для руководства по вопросу массового применения иностранной рабочей силы из гражданского населения изданы единые директивы об обращении государственно-полицейского аппарата с этими рабочими, причем они различны в зависимости от национальной принадлежности рабочих и излагаются вкратце в нижеследующем...

II. Восточные рабочие (носят знак «Ост» — прямоугольник с бело-голубой окантовкой, на синем фоне белым написано слово «Ост»).

К восточным рабочим относятся лица из бывших советских районов, за исключением Латвии, Литвы, Эстонии, Белостокской и Львовской областей...

1. Восточных рабочих содержать в закрытых лагерях, которые они имеют право покидать только для производства работ, под постоянной охраной часовых или начальника лагеря.

На мелких сельскохозяйственных предприятиях или в единоличных хозяйствах, где разрешено использование рабочих поодиночке, можно размещать рабочих вне лагеря в хорошо запирающемся помещении, где есть немец-мужчина, который сможет взять на себя функции контроля.

2. Половая связь между немцами и восточными рабочими запрещена и карается для восточных рабочих смертью, для немцев отправкой в концентрационный лагерь.

3. Посещение церкви восточным рабочим запрещено. Духовная опека со стороны немцев не разрешается.

4. Переписка восточных рабочих с их близкими разрешается. Каждый восточный рабочий может два раза в месяц посылать одно письмо и одну открытку. Почтовые расходы (внутри страны) должны оплачиваться наличными деньгами в соответствующих почтовых отделениях. Почтовые отправления должны сдаваться на почту немцами. Отправка писем на полевую почту запрещена. Подобные письма направлять в местные учреждения.

5. Восточные рабочие, используемые индивидуально в сельскохозяйственной местности, должны проводить свой досуг в хозяйстве нанимателя. Разрешение на отлучку под соответствующим немецким надзором должно предоставляться в известной степени как поощрение. Восточные рабочие имеют право пойти к врачу только в сопровождении немца.

6. В случае необходимости наказать восточного рабочего нужно довести до сведения местной полиции.

ЗАГАД РЭЙХСФЮРЭРА СС ГІМЛЭРА АБ АДПРАЎЦЫ НА РАБОТЫ Ў ГЕРМАНІЮ НАСЕЛЬНІЦТВА, ЗАХОПЛЕНАГА Ў ЧАС КАРНЫХ АПЕРАЦЫЙ

3 лістапада 1942 г.

Я приказываю, чтобы во всех операциях против бапд в прочесываемых и занятых нами районах сразу же излишнее и работоспособное население первоначально захватывалось в плен, чтобы затем отправлять его в Германию как рабочую силу.

Высшие начальники СС и полиции немедленно должны связаться с учреждениями рейхскомиссара Заукеля.

Г. Гимлер

З РАСПАРАДЖЭННЯ СТАРШЫНІ ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БНС І.ЕРМАЧЭНКІ СТАРШЫНЯМ РАЁННЫХ АДДЗЕЛАЎ БНС АБ ВЯРБОЎЦЫ РАБОЧАЙ СІЛЫ Ў ГЕРМАНІЮ

4 снежня 1942 г.

г. Мінск

Во изменение пункта 2 направленного мною Вам циркуляра 14 дней тому назад в отношении вербовки и предоставления рабочей силы для Германии, сообщаю Вам дополнительно для разъяснения следующее с указанием точного соблюдения и немедленного применения.

Следует из каждого района в соответствии с данным мною генеральному комиссару обещанием предоставить в распоряжение местной биржи труда 1000 человек рабочей силы для направления на работы в Германию. Для достижения этой цели Вы лично, используя подчиненный Вам аппарат БНС, действуете следующим образом:

а) Первоначально рабочую силу для Германии надо вербовать на добровольной основе. При этом я думаю в первую очередь о лицах, не работающих и сидящих без дела дома, известных как уклоняющиеся от работы. Насколько это возможно, следует вовлечь в эту акцию резервы из сельской местности. Таким же образом следует вербовать лиц, которые по своим профессиональным знаниям являются лишними на местном предприятии и в любое время без всякого ущерба могут оставить это предприятие, чтобы поехать на работу в Германию. Также следует вербовать рабочих из перенасыщенных людьми предприятий. Например, из аптеки, мелких торговых предприятий, в которых находится больше работников, чем необходимо. Эти работники в основном без всякого производственного ущерба могут быть переведены для использования на другом предприятии.

...Лица, добровольно подобранные вами для работы в Германии, но добровольно не изъявившие желания ехать туда, заносятся вами в особый список с указанием фамилии, имени, отчества, года рождения, имени отца и места жительства, который затем передаете на биржу труда окружного комиссара. Биржа труда затем сама привлечет этих людей к медицинскому

обследованию и отправке в Германию. На этом Ваша помощь в подборе соответствующих лиц заканчивается.

б) На биржу труда подаются также списки на работающих и неработающих, которые известны как вредители немецко-белорусского дела, например, польские элементы, пособники партизан и т.д. Если эти лица работают на предприятиях, я предлагаю Вам составить списки предложений о замене каждого из них равноценным по квалификации другим белорусом, которые необходимо подать на биржу труда. Названные по Вашему предложению лица будут проверены биржей труда и, исходя из возможности их замены на предприятии, будут отправлены на работы в Германию. Сами Вы не имеете права самостоятельно уволить этих людей с предприятий.

Я придаю важное значение тому, чтобы эта акция была делом исключительно БНС без вмешательства органов государственного аппарата. Если же понадобится содействие учреждений, то таковое будет организовано биржей труда. Я подчеркиваю, что лиц, не изъявивших желания добровольно поехать на работу в Германию, выявляет и организует выезд с помощью жандармерии только биржа труда, а не Вы.

На вмешательство третьих лиц, препятствующих отправке в Германию подобранных Вами людей, не обращайтесь. В отношении этого соответствующее решение принимает только начальник биржи труда.

В остальном продолжают действовать мои указания, изложенные в циркулярном письме, если таковые не противоречат сегодняшним указаниям.

И.Ермаченко, руководитель БНС

Белорусские оstarбайтеры. Угон населения Беларуси на принудительные работы в Германию (1941—1944): Документы и материалы. В 2 кн. Кн. 1 (1941—1942). Мн., 1996. С. 91, 194—195, 208, 223—225.

З ИНФАРМАЦЫЎ АДДЗЕЛ МОЛАДЗІ ГЕНЕРАЛЬНАГА КАМІСАРЫЯТА БЕЛАРУСІ АБ МАБІЛІЗАЦЫЎ МОЛАДЗІ ДЛЯ РАБОТ У ГЕРМАНІІ

15 снежня 1942 г.

г. Мінск

Секретно!

Работающие в настоящее время в генеральном округе три штаба по трудовому использованию рабочей силы (вербовочные комиссии) на основе добровольности завербовали для рейха лишь незначительное количество человек. Даже при всевозможной поддержке окружных комиссаров, бирж труда и прочих немецких учреждений зимой завербовать более 1 тыс. ежемесячно не удается. Удовлетворит ли этот незначительный результат деятельности трех штабов, должны решать вышестоящие инстанции. Во всяком случае, все оценки с учетом нынешнего положения генерального округа в этом отношении говорят о том, что даже при величайшем пропагандистском напряжении невозможно добиться значительных результатов при вербовке на добровольной основе.

Так как, с одной стороны, положение с рабочей силой в рейхе очень напряженное и срочно необходимо использование большого количества восточных рабочих, а, с другой стороны, ввиду недостатка квалифицированной рабочей силы в генеральном округе, взрослая рабочая сила не может быть отправлена в Германию. Возникло предложение направить в рейх молодежь нескольких возрастных категорий.

Набор и медицинское обследование должна провести полиция. После проведения медицинского освидетельствования (дезинфекции и т.д.) в генеральном округе белорусские юноши должны пройти специальную подготовку в особом лагере, в котором на протяжении 2—3 месяцев будут проверены их практические способности в форме профессиональных «простейших курсов» для предстоящего трудового использования. После этого отдельные молодежные группы восточных рабочих будут направлены на крупные германские предприятия. Молодые белорусские рабочие на весь период войны должны оставаться в Германии, поэтому рекомендуется, по возможности, использовать их отдельными группами, чтобы создать удобства при обслуживании.

...Женская молодежная сила в целом должна использоваться на военных предприятиях и в сельском хозяйстве, однако целесообразно наиболее подходящих молодых женщин определять в домработницы для ведения домашнего хозяйства. Поэтому необходимо прово-

дить отбор и проверку во временном лагере. Если же женщины направляются на военные предприятия, то так же, как и юношей, их следует использовать особо выделенными группами. Под мобилизацию, в первую очередь, попадает молодежь в возрасте 15—18 лет. Общая численность молодежи этих возрастов в границах современного генерального округа составляет примерно 25 тыс. человек. При тщательном наборе и селекции необходимо отобрать 7—8 тыс. человек каждого возраста для работы в рейхе, поэтому в целом при наборе рабочей силы следует рассчитывать на 30 тыс. молодых людей. Это число почти равно количеству мобилизованных до сих пор на работы в Германию в генеральном округе Белоруссия вообще.

... Если тем самым молодые люди будут привлечены для работы в рейх, то внутренней немецкой рабочей силе на весь период войны будет обеспечена значительная разгрузка. Одновременно есть возможность для будущих послевоенных восстановительных работ подготовить дисциплинированных рабочих.

... Акция мобилизации должна быть начата внезапно в марте 1943 г. с тем, чтобы вражеская пропаганда не смогла использовать ее в своих целях. ... Успешному проведению этой акции существенную помощь должны оказать немецкие полицейские части.

По поручению — Фройденберг

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 385. Воп. 2. Спр. 3. Л. 67 - 69.

ЛІСТОЎКА ЦК КП(б) БЕЛАРУСІ

Смерць нямецкім акупантам!

Прачытай — перадай другому

Браты беларусы! Не пападайцеся ў нямецкую лавушку!

Помніце — хто едзе працаваць на нямецкія прадпрыемствы, той паднімае руку супраць свайго народа. Ён едзе рабіць зброю, якой немцы збіраюцца разбураць нашы гарады і вёскі, забіваць бацькоў, сяспёр і дзяцей беларусаў, рускіх, украінцаў. Помніце — хто едзе ў Германію, таго чакае немінучая смерць. Фашысты хочуць знайсці для сябе не толькі танную, а нават дармавую рабочую сілу. Яны ставяць сваёй задачай зрабіць беларусаў, украінцаў, рускіх і другія славянскія народы рабамі нямецкіх паноў і баронаў.

Каго немцам удаецца злавіць у фашысцкую лавушку — вывезці ў Германію, таго яны прымушаюць дарма працаваць, пакуль не выматаюць сілы. У Германіі зараз пануе голад. Факт жа, што 8 і 12 чэрвеня ў Гамбургу адбыліся галодныя бунты насельніцтва, у выніку якіх адбыліся сутычкі між галодным насельніцтвам і фашысцкай паліцыяй і забіты дзесяткі людзей. Галадаюць немцы, а што гаварыць аб беларусах, якія туды трапяць? Іх жа немцы лічаць ніжэйшай расай, не людзьмі, а рабамі. Іх чакае галодная смерць у нямецкай няволі.

Англійская авіяцыя бесперапынна бамбіць нямецкія прамысловыя прадпрыемствы і гарады. Вясной гэтага года дзесяткі нямецкіх гарадоў падвергліся знішчальнай бамбардзіроўцы. Такія гарады, як Любек, Расток і іншыя цалкам разбураны. Гэта дастойная помста нямецкім фашыстам за іх зварыныя бамбардзіроўкі рускіх, беларускіх, польскіх, англійскіх гарадоў і сёл. 31 мая звыш тысячы англійскіх бамбардзіроўшчыкаў грамлілі Кёльн у Рэйнскай вобласці. 2 чэрвеня 1036 англійскіх самалётаў бамбілі горад Эсен Рурскай вобласці. Англійскі прэм'ер-міністр Чэрчыль заявіў, што гэтыя магутныя налёты з'яўляюцца пачаткам наступлення на гітлераўскую Германію і што ў гэтым годзе ўсе гарады і прамысловыя цэнтры фашысцкай Германіі будуць падвергнуты такім выпрабаванням, якіх не перажывала ні адна краіна.

Зараз, пасля паездкі Народнага Камісара Замежных Спраў тав. В.М.Молатава ў Лондан і Вашынгтон і заключэння саюзнага дагавора паміж Савецкім Саюзам і Англіяй і Пагаднення паміж Савецкім Саюзам і Злучанымі Штатамі Амерыкі падрыхтоўваецца адкрыццё другога фронту ў Еўропе супраць Германіі. У сувязі з гэтым бамбардзіроўка нямецкіх гарадоў англійскай і амерыканскай авіяцыяй усё ўзмацняецца. Нямецкія рабочыя кідаюць свае прадпрыемствы і ўцякаюць з гарадоў. Вось на іх месцы фашысты і хочуць заставіць працаваць беларусаў, прымусяць іх паміраць пад градам англійскіх і амерыканскіх бомб.

Браты беларусы! Не пападайцеся ў нямецкую лавушку, усімі сіламі пазбягайце паездкі ў фашысцкую Германію. Дапамагайце слаўным сынам і дочкам Савецкай радзімы — партызанам — граміць нямецкія вярбовачныя бюро. Не верце ні аднаму слову ілжывай фашысцкай агітацыі, біце іх, агітатараў-надманшчыкаў, як і з немцамі-акупантамі, распраўляйцеся з тым, хто здраджвае свайму народу.

А калі ж сілком павязуць у Германію, памятайце, што вас вязуць на верную смерць. Не працуйце на немцаў, ідзіце ў лясы, бярыцеся за зброю супраць прыгнятальнікаў-немцаў, узрываўце, падпальвайце іх прадпрыемствы, ламайце машыны і станкі. Гэтым вы дапаможаце хутчэйшаму вызваленню роднай беларускай зямлі з-пад ярма грабіцеляў-немцаў. Час вызвалення блізкі. І хто самааддана будзе змагацца супраць нямецкай нечысці, таго не забудзе Радзіма.

Беларускі дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Фонды. Інв. № 63514/9.

Пісьмы з фашысцкай катаргі

Жыхарка Пастаўскага раёна Марыя Л., якая была вывезена ў Германію, пісала з фашысцкай няволі сваім родным:

«Мы жывем здесь хуже скота. Спим под открытым небом. Нас морят голодом и заставляют работать, как каторжников. Вряд ли мы вернемся отсюда домой. Хватит ли у нас сил перенести это великое горе?»

Сергей Ч., жыхар гэтага ж раёна, напісаў родным сваім у апошнім пісьме:

«Кормят нас хуже собак. Мы все время под стражей... Если вы хотите жить, не езжайте в Германию. Здесь хуже тюрьмы, хуже самой страшной каторги. Кто отсюда не вырвется, тот погибнет навсегда...»

*Фрагменты пісем узяты з кнігі
«Непокоренная Белоруссия» (М., 1963).*

Два гады ў няволі

З успамінаў С.П.Лысёнак, жыхаркі в. Крашнева

Октябрьской ночью 1943 г. в нашу деревню Крашнево нагрянули фашисты. Они начали выгонять из домов на улицу людей, а из сараев скот, чтобы отправить в Германию. Отобрали пять покрепче парней и скомандовали им гнать скот. Среди них был и мой пятнадцатилетний сын Володя, которого гитлеровцы назначили старшим группы.

Колонна людей, охраняемая верховыми солдатами, шла впереди. Коровы и овцы — позади нас. К поручению гитлеровцев сын отнесся с хитростью. В дороге его не покидала мысль: как бы незаметно оставить для своих людей хотя бы несколько коров. И когда отдельные из них отбивались от стада, он со своими товарищами не подгонял их, а отгонял в сторону.

Когда прибыли к месту назначения, конвоиры пересчитали животных и недоисчитались несколько коров и овец. Один из палачей подошел к сыну и ударил его в лицо, а затем полез в кобуру за пистолетом. Увидев это, я выбежала из колонны,

упала перед фашистом на колени и начала просить о помиловании сына. И он не выстрелил, может не хотел уничтожать рабочих рук, так необходимых рейху. Он резко ударил меня в грудь и оттолкнул в сторону.

Вечером этого же дня нас и животных пригнали в какую-то деревню. Всю ночь нас, а также людей из соседних деревень и скот пересчитывали и формировали в группы и одно стадо. На следующее утро все мы были уже в Поставах, а затем отправлены на железнодорожную станцию Лынтупы, где в срочном порядке погрузили людей и скот в товарный поезд и отправили на чужбину.

Два года находились мы с сыном в неволе, с утра до поздней ночи выполняли каторжные работы. Нас избивали, морили голодом, содержали в бараках.

И только в начале мая 1945 г. нас освободила Красная армия. Мы вернулись в свою деревню.

З фондаў Пастаўскага раённага краязнаўчага музея.

«Вырашэнне яўрэйскага пытання»

Адным з самых жахлівых бакоў фашысцкага акупацыйнага рэжыму быў генацыд у адносінах да асоб яўрэйскай нацыянальнасці. Напэсце нямецкіх войскаў

на нашу краіну павінна было садзейнічаць «капчатковаму вырашэнню яўрэйскага пытання». Антысемітызм гітлераўцы зрабілі асноўным пунктам сваёй прапаган-

ды, якая была накіравана на насельніцтва Беларусі. Акупацыя падавалася імі як выратаванне жыхароў рэспублікі ад «яўрэйскага бальшавізму».

Паводле распараджэння Гітлера фашысцкія кіраўнікі загадзя пачалі распрацоўваць план «капчатковага вырашэння яўрэйскага пытання», што азначала знішчэнне ўсіх яўрэяў... Па звестках начальніка 4-га аддзела гестапа Эйхмана, якому Гітлер даручыў выкананне гэтай праграмы, было забіта 6 мільёнаў яўрэяў, што складала 1/3 яўрэяў усяго свету.

Звярнуўшы палітыку знішчэння савецкіх грамадзян яўрэйскай пацыянальнасці гітлераўскія галаварэзы з небывалай жорсткасцю праводзілі на ўсёй часова акупіраванай тэрыторыі Беларусі, у тым ліку і на Міншчыне. Сюды ўслед за войскамі вермахта прыбылі айнзатцкаманды, зондэркаманды, тайная паліцыя паліцыя (ГФП), паліцыя бяспекі і СД, фельдкамандатуры, орткамандатуры, жандармерыя і іншыя карныя органы, у абавязкі якіх разам з вермахтам уваходзіла і вырашэнне «яўрэйскага пытання». Усе гэтыя органы і часці былі ўкамплектаваны спецыяльна падбаранымі асобамі, якія былі выхаваны ў духу нацызму і вызначаліся асаблівай жорст-

Гэта забыць нельга

Перад вайной у Паставах пражывала шмат яўрэяў. З беларусамі яны жылі пасяброўску. У яўрэя ў краме заўсёды можна было ўзяць у доўг, яны прыходзілі на дапамогу, калі ў суседа было якое-небудзь гора. Жылі б яны і зараз сярод нас, калі б не вайна. Тое, што напаткала гэтых людзей у час фашысцкай акупацыі, інакш як катастрофай і нельга назваць. У лютым 1942 г. гітлераўцы стварылі ў Паставах па вул. Браслаўскай (цяпер Ленінская) гета, куды перасялілі з усіх вуліц горада яўрэйскае насельніцтва. 21 лістапада 1942 г. карнікі расстралялі насельнікаў гета. Выратавацца ўдалося толькі аднаму чалавеку — Шнееру Рахмелевічу Гендэлю, 1925 года нараджэння. У той жа дзень было ліквідавана гета і ў в. Дунілавічы. Аб трагічным лёсе нашых землякоў раскажваюць дакументы і сведкі тых далёкіх падзей, чые ўспаміны захаваліся ў фондах Пастаўскага краязнаўчага музея, і як напамін аб той катастрофе засталіся помнікі на

касцю ў адносінах да людзей іншых нацыянальнасцей. Менавіта яны адразу ж аддзялілі яўрэяў ад мясцовых жыхароў, заганылі іх у гета.

Загады паліцый і мясцовых камандатур па стварэнні гета выдаваліся паўсюдна: у Бабруйску, Баранавічах, Брэсце, Мазыры, Лідзе, Мінску і іншых гарадах Беларусі. У асноўным гета стваралася закрытага тыпу. Іх тэрыторыі былі абнесены калючым дротам, ахоўваліся гітлераўскімі салдатамі і паліцыяй.

Паводле распараджэння нямецкіх акупацыйных улад яўрэям забаранялася самавольна пакідаць гета, мяняць месца жыхарства і кватэры ў гета, карыстацца тратуарамі, грамадскім транспартам, паркамі і грамадскімі ўстановамі, паведваць школы.

Для яўрэяў уводзілася абавязковае напэнне апазнавальных знакаў — акруглыя латы і шасціканцовыя зоркі жоўтага колеру, нарукаўныя павязкі з шасціканцовымі зоркамі.

Амаль да ліквідацыі гета яўрэі павінны былі прымусява выконваць работу для акупантаў, пры якой многія з іх паміралі з-за нечалавечых умоў жыцця і працы, з-за адсутнасці медыцынскай дапамогі.

У.І.Лемяшонок.

магілах ахвяр фашызму і месцах іх загубы.

ПОМНІКІ ГЕНАЦЫДУ

г. Паставы

Могилы узніков гетто. Улица Горького. В феврале 1942 г. гитлеровцы согнали всех евреев в концентрационный лагерь гетто. Здесь в невыносимых условиях жили около 4 тысяч человек... В ноябре 1942 г. гитлеровцы и полиция расстреляли из пулеметов и автоматов в заранее подготовленных ямах-могилах всех узников гетто.

В 1956 г. на том месте установлен стела.

г.п. Лынтупы

Могила узніков гетто. Улица Новая Строительная. В 1941 г. гитлеровцы и полиция замучили и расстреляли 22 еврея, которые оказались первыми жертвами геноцида в местечке.

В 1964 г. на могиле установлен обелиск.

Могила узников гетто. Северо-западнее поселка, в лесу, 19—20 мая 1942 г. гитлеровцы и полицаи продолжили уничтожение евреев из концентрационного лагеря гетто. Замучили и расстреляли 61 человека — стариков, женщин, детей, мужчин.

В 1964 г. на могиле установлен обелиск.

Могила узников гетто. Улица Голубкова. 20 мая 1942 г. гитлеровцы и полицаи замучили и расстреляли 66 евреев — стариков, женщин, детей и мужчин.

В 1964 г. на могиле установлен обелиск.

Могилы узников гетто. На южной окраине поселка. В декабре 1942 г. каратели и полицаи уничтожили концентрационный лагерь гетто в местечке. Замучили и убили 93 евреев — стариков, женщин, детей и мужчин.

В 1964 г. на могилах установлены 2 обелиска.

д. Дуниловичи (центр сельсовета)

Могила узников гетто. 1 км западнее деревни. Ночью 21 ноября 1942 г. на 4 автомашинах из г. Глубокое к концентрационному лагерю гетто подъехали 35 немецких карателей. Поставив пулеметы, они начали обстреливать жилые дома. Когда рассвело, всех оставшихся в живых евреев согнали в сарай, из которого по 3—4 человека в одном нижнем белье выгоняли, затем из автоматов и пулеметов расстреливали. За 3 дня замучено и расстреляно 828 человек.

В 1958 г. на могиле установлен обелиск.

Друкеуца па кн.: Ботвинник М.Б. Памятнікі геноцыда евреїв Беларусі. Мн., 2000. С. 180—181.

З АКТАЎ КАМІСІЎ ПА РАСЛЕДАВАННІ ЗЛАЧЫНСТВАЎ НЯМЕЦКА-ФАШЫСЦКІХ ЗАХОПНІКАЎ У ДУНІЛАВІЦКІМ І ПАСТАЎСКІМ РАЁНАХ

10 красавіка 1945 г.

Мы, ніжеподпісавшыяся, камісія па расследаванню зверств і злодеянняў, совершаных нямецка-фашыстскімі акупантамі в Дунілавіцкім раёне, в составе председателя комиссии Фабрицкого Николая Васильевича, членов комиссии: ст. лейтенанта Корнилова Константина Васильевича, Комарова Анатолия Алексеевича, Рудермана Самуила Залевича, Гордона Вульда Ароновича, Бенцмана Бориса Васильевича, мл. лейтенанта Звонарева Юлия Алексеевича, произвели расследования зверств и злодеяний, совершанных немцами захватчиками за период оккупации с июля 1941 года по июль 1944 года в Дуниловичском районе Полоцкой области БССР.

Брацкія магілы вязняў гета на паўднёвай ускраіне г.п. Лынтупы.

В результате следствия собраны показания свидетелей и пострадавших, на основании чего нами выявлено следующее:

С приходом в Дуниловичский район фашистские захватчики учинили массовые репрессии и террор против мирных граждан и прежде всего против граждан еврейской национальности. С первых дней оккупации немецкие власти провели пересиль еврейского населения, разграбили их имущество и запасы продуктов.

В начале 1942 года немцами было создано гетто в гор. Дуниловичи, где помещалось 903 человека евреев, жителей г. Дуниловичи, над ними издевались, давали на день 150 грамм муки, люди пухли от голода...

В декабре 1941 года все еврейское население г. Дуниловичи должно было явиться к зданию жандармерии. Окруженные полицией, они были погнаны на берег реки Зарежанка, где их заставляли в одежде купаться, чтобы вода достигала шеи, а обратно на берег ползти на животе. Кто не хотел подвергнуться таким издевательствам, тех избивали прикладами.

Все евреи должны были носить на груди и на спине желтую шестиконечную звезду, за ношение — смерть, за выход из территории гетто — смерть.

В ноябре месяце 1942 года начался массовый расстрел евреев, за три дня были расстреляны специальным отрядом немцев, приехавшим из гор. Глубокое, — 828 человек евреев из 903 находящихся в гетто. Ночью 21 ноября 1942 года на 4 машинах к гетто подъехало 35 немцев и, поставив пулеметы, начали обстреливать жилые дома. Когда рассветало, всех оставшихся в живых жителей гетто начали сгонять в сарай, там их раздевали и в одном нижнем белье выгоняли на улицу по 3—4 человека, где они расстреливались из автоматов пьяными немцами.

Вот что нам рассказал свидетель-очевидец гр-н Цепелевич А. Э., спасшийся случайно от смерти: «Когда после пулеметного обстрела нас согнали в сарай, то всем приказали раздеваться до нижнего белья, потом по 3—4 человека раздетых выгоняли на улицу, где стояли пьяные немцы и стреляли в людей, вышедших из сарая, я тоже вышел в числе нескольких людей, выйдя, побежал, в меня начали стрелять, пуля задела мне левое ухо, и я притворился мертвым. Меня положили в общую кучу, так до ночи стреляли, наваливая трупы в одно место. В числе расстрелянных были женщины, дети и старики. Ночью, когда кончился расстрел, я вылез из-под трупов и ушел в лес».

Так немцы произвели массовое убийство жителей-евреев г. Дуниловичи.

Нами произведена раскопка общей могилы, где похоронено 828 человек.

Комиссией установлено, что все люди умерщвлены путем выстрела из огнестрельного оружия, в различные части тела, также установлено о различных возрастах убитых, начиная от грудных младенцев до людей преклонного возраста.

Во время первого года оккупации немецкие власти пытались агитировать население за добровольную поездку в Германию. Это не удалось, и был издан комендантом района оберлейтенантом Гик приказ о всеобщей обязательной явке в жандармерию для получения документов, за неявку грозил расстрел.

Когда люди приходили в жандармерию, стариков отпускали домой, предварительно поставив им печать на паспорт, а молодежь и трудоспособных мужчин запирали в подвале и на следующий день отправляли на ст. Воропаево, откуда на поездах отвезли в Германию.

Население, узнав об этом, не пошло в жандармерию. Тогда следует другой приказ, грозивший смертью всякому, у кого паспорт без печати.

Таким образом было насильно угнано на каторжные работы в Германию 451 человек мирного населения Дуниловичского района.

Осенью 1943 г. начались неслыханные зверства немцев по району. Пошла карательная экспедиция. Каратели никого не щадили. Убивали безвинных людей, жгли живьем, сжигали дома и постройки, грабили имущество, угоняли скот, часть населения гнали на каторгу.

Вся экспедиция проходила под руководством коменданта Дуниловичского района оберлейтенанта Гик.

Так рассказал нам житель дер. Харьки Воропаевского с/с гр-н Казарович Константин Гаврилович: «Придя в нашу деревню, немцы начали сгонять все население в конец деревни, одновременно поджигая дома пучками горячей соломы. Все население привели на ст. Воропаево, граждан от 14 лет и выше отогнали в другую сторону — они были назначены для угона в Германию».

В дер. Пуховки немцами расстреляна и сожжена семья гр-на Будкевича Иосифа Геркулановича. Односельчане рассказывали: на наших глазах их били, потом всю семью отвели в сарай около дома, оттуда были слышны крики и выстрелы, после убийства немцы вышли из сарая и подожгли дом со всей постройкой, а сами поехали из деревни. Впоследствии на этом пепелище мы нашли четыре обгоревших трупа (свидетель Рудкова С).

В дер. Зецьково немцами были убиты семья гр-на Бурлаченок — жена и сын. Через несколько дней еще два были расстреляны из этой же деревни.

Немцами были арестованы в дер. Христово 11 граждан, их дома сожгли, а гр-н отвели за деревню и расстреляли...

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 845. Воп. 1. Спр. 64. Л. 35, 37.

3 мая 1945 г.

Комиссия по установлению и расследованию злодеяний немецко-фашистских захватчиков и их сообщников в гор. Поставы и Поставском районе в составе: председателя комиссии Шевченко А.И., членов: председателя райисполкома Романькова Г.А., прокурора Поставского района Денискина Д.Ф., майора Шкулера П.А., капитана Пранникова А.В., священника православной церкви Пелиховского, ксендза католической церкви Оппело И., главврача районной больницы Игнатъевой.

Комиссия обследовала и вскрыла 3 могилы расстрелянных, убитых и замученных граждан СССР немецко-фашистскими захватчиками на территории Поставского района Молодечненской области БССР. Опросила свыше 150 человек, пострадавших и свидетелей от зверств гитлеровцев, а также бывших очевидцами и бежавшими из-под расстрела от немецко-фашистских извергов. На основании произведенного расследования и собранных документальных материалов комиссия установила:

Гитлеровские палачи истязали и уничтожали мирных граждан. Немецкие захватчики ввели в гор. Поставы и Поставском районе режим кровавого террора и насилия. Это подтверждают свидетели-очевидцы злодеяний. Вот что показал бежавший из-под расстрела в ноябре м-це 1942 года житель гор. Поставы Фейгель Я.Н.: «В феврале м-це 1942 года немцы в гор. Поставы организовали для еврейского населения специальный лагерь гетто в северной части города, который занимал 3 больших улицы, обнесенный специальным забором, — колючей проволокой. Немцы содержали в этом лагере около 4 тыс. человек до ноября м-ца 1942 года. Шеф жандармерии гор. Поставы Шмидт, комендант полиции Кезик и др. сообщники глумились над заключенными, морили их голодом, пытали и убивали без всякого повода. На глазах мужей и родителей насиловали молодых женщин и девушек и впоследствии садистски убивали их. В ноябре м-це 1942 года под руководством немца Шмидта было произведено массовое истребление еврейского населения, находящегося в лагере, путем расстрела, те, кто не выходил из помещения, были заживо сожжены в домах, как, например, сожжена моя семья из 7 человек и вместе с ними 20 человек других жителей. Заключенных заставляли бежать к ранее подготовленной могиле, а по бежавшим стреляли из автоматов и пулеметов. У бежавшей гр-нки Вайнер фашистские изверги выхватили из рук 5-месячного ребенка и на ее глазах разорвали его, а самой Вайнер поотрезали груди, выломали руки, ноги и расстреляли. Расстрелянных на улицах и огородах гетто по распоряжению немца Шмидта стаскивали в могилу, цепляя проволокой за ноги голову, что и подтвердилось при вскрытии могилы. Эти факты зверства фашистов находят свое подтверждение в показаниях других опрошенных лиц, как-то: Адамович В.Л., Фридман Р.Х., Рохман Ф.Л.

Жители дер. Кашицы Поставского с/совета Борисов М.И., Осипенко В.П. рассказали, что они были очевидцами систематических убийств советских граждан в капицком лесу, расположенном в 4—5 км от гор. Поставы. Так, например, в ноябре м-це 1942 года немецкими извергами из пулеметов и автоматов под руководством шефа жандармерии Шмидта были расстреляны группы женщин в количестве 30 человек и мужчин в количестве 25 человек, привезенных из других районов. Зимой 1942 года в этом же лесу было расстреляно немцами 60 человек цыган, собранных со всего района. Кроме того, систематически расстреливали жителей города и окрестных деревень группами по 3—4 человека...

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 845. Воп. 1. Спр. 63. Л. 45.

З успамінаў сведкаў

Грыгаровіч Юлія Маркаўна, 1918 года нараджэння, г. Паставы

До войны в Поставах проживало много евреев. Многие из них торговали. Были богатые, были беднее. Но даже бедный еврей имел небольшой ларек и торговал, а дома держал прислугу. Пергаменты торговали, Таубус владел магазином, Липка — кирпичным заводом, Редер — управлял кирпичным заводом. Был еврей-кузнец, а его дочка — портниха.

В годы войны по улице Ленинской было создано гетто, куда согнали всех евреев. Там жилось им очень плохо. Мы их очень жалели. Потому что люди они были добрые, никогда никому не сделали зла. Многие из нас имели среди них друзей.

Гетто было обнесено забором из досок, сверху — колючая проволока. Еще возле гетто ходили немецкие часовые. Были случаи, когда люди хотели перебросить евреям что-нибудь из еды, но часовые стреляли. Но были и среди немцев люди. Мой муж тогда работал на электростанции, которая находилась близко от гетто. Так он знал немца-часового, при котором можно было перебросить через забор евреям продукты, потому что этот немец делал вид, что не замечает.

Из евреев немцы создали еврейскую полицию, через нее давали распоряжения узникам. Я видела, как евреев водили из гетто выполнять какую-то работу. Спереди и сзади на одежде они должны были носить свою звезду желтого цвета. Им не разрешалось идти по тротуару, а только по проезжей части.

В начале войны советский офицер Колесов Александр сдался немцам в плен и остался у них служить. Его сделали вроде бы комендантом Постава. Так он за золото обещал евреям сохранить жизнь. Наверное, знал, что их убьют, так хотел поживиться за их счет. Говорили, что евреи носили ему золото, надеялись спастись. Расстреляли их бедных осенью 1942 года. Гнали по улице к месту расстрела. Гнали их и полицаи, и немцы, все в какой-то черной форме. Среди полицаев были и местные (Кимка из староверов), и литовцы (мы их только по разговору и разли-

чали). Одного еврея тянули полицаи за ноги со стороны нынешней площади Ленина, а голова его билась о брук. Мы боялись посмотреть в окно. Потому что озверевшие немцы стреляли во всех, кого заметят. А когда начали расстреливать евреев, то был слышен печеловеческий вой с той стороны. Об этом даже жутко вспоминать. Не верится даже, что так могут кричать люди.

Якубоўская Таццяна Аляксандраўна, 1911 года нараджэння, г. Паставы

На нашей улице в годы войны было гетто. В папи дома со всех Постава переселили евреев, а нас заставили переселиться в их дома. С евреями мы всегда жили дружно. Помню Ехельмана Абрама, который был зубным техником. А так в основном они торговали.

Гетто было обнесено забором из досок. Была еврейская полиция. Видела, как по улице евреев гоняли на работу. На какую, не знаю, но шли они с метлами и лошадьми. Носили они на одежде желтые звезды.

Мы сами татары. Муж у меня был чернявый, дети с черными волосами, кучерявые. Немцы как зайдут в дом, так и говорят: «Кляйне юде, шварце юдэ». Старшая дочка уже все понимала. Как только немцы во двор, так ее аж колотит. Знала, что только за черные волосы могут расстрелять. Сестра мужа так однажды испугалась, что спряталась от немцев с детьми в склеп, а они открыли его, увидели, что все черноволосые, и, не разбираясь, бросили туда гранату. Деток убили, а сестра была сильно поранена.

Был среди полицаев из староверов Шалковский Кимка, издевался над евреями, расстреливал их, потом после войны в Америке оказался, удрал в конце с немцами. Сюда еще брату посылки слал. Говорят, что он там уже умер, да и здесь вся его родня умерла.

Когда немцы евреев постреляли, сразу нам сказали в свои хаты перебираться. Мы боялись, что, может, там кто из евреев прячется, а если найдут, то и нас постреляют. Да и во всех хатах окна были разбиты, а у меня дети маленькие. Но моя старая свекровь сказала, что сразу пойдет

в свою хату, ну мы все и перебрались. А у соседей на огороде расстреляли несколько сотен евреев. Там земля красная от крови была. Говорили, что их самих заставили копать яму, у которой их потом и постреляли. А еще говорили, что их заставили перед расстрелом раздеться и сложить одежду на повозки.

Ціско (Мейшутовіч) Марья Хасень-еўна, 1921 года нараджэння, г. Паставы

В 1939 году я вышла замуж в Гадутишки (теперь этот поселок в Литве). Там мы пожили немного и переехали в Поставы. Потом началась война. Хорошо помню, как в городе немцы создавали гетто. Сами евреи приходили к белорусам, татарам и договаривались, кто в чьем доме будет жить. Наша семья поменялась домом с евреем по фамилии Лившин. Он был пекарь, выпекал и продавал булочки. Его магазин был там, где теперь магазин «Оптика». Не помню точно, как мы переселились, но помню, что евреев в наши дома заселяли организованно. Они шли колоннами, гнали их украинцы, что были на службе у немцев. Гетто было по правой стороне улицы Ленинской (если идти от площади Ленина) и на части улицы М. Горького (тогда она называлась Базылянской). Гетто обнесли высоким дощатым забором, натянули колючую проволоку. С собой евреи ничего не взяли, ну может только то, что можно было нести в руках. Поначалу вроде евреи носили на спине нашитое слово «юдэ», а потом спереди и сзади желтую еврейскую звезду. Не разрешали евреям ходить по тротуару. Если заметят, что еврей идет по тротуару, то сгоняли.

Мой муж был черноволосый, кудрявый, лицо продолговатое, немцы его за еврея принимали, так он спокойно не мог до места работы дойти, хотя работал не далеко от дома. Как идет на работу, так несколько раз с тротуара сгонят. Помню, что многие поставчане покупали вещи в гетто, евреи продавали, чтобы как-то прокормиться.

До войны отдельной еврейской школы не было. Все дети ходили в одну школу, где учились на польском языке. Со мной в один класс ходили Шварц Хава, Мампель, Тодрес Мейца, Райхель. Евреи в

основном занимались торговлей. На теперешней площади Ленина рядами вплотную друг к другу стояли еврейские магазинчики. Помню, был доктор Гинзбург. С моим мужем случился сердечный приступ. Мой отец быстро привел Гинзбурга, то ли его отпустили из гетто, то ли он там не был — не знаю. Были среди евреев и бедные, и богатые. Больше было богатых. Но работать у них можно было. И платили неплохо, и относились хорошо.

Расстреливали их осенью, гоняли по частям, расстреляют одну группу, гонят следующих. Расстреливали их за железной дорогой (теперь это территория ДРСУ). Потом уже люди рассказывали, что сами евреи несколько дней рыли себе яму. Всех постреляли около этой ямы, а тех, кого нашли потом, постреляли на огороде Якубовского Якова Сулеймановича (теперь это дом на ул. Ленинской, 83). Там была сажалка, помню, около нее рос огромный куст дивасила. Вот там их и постреляли, сбросили в сажалку, землей присыпали. Потом уже позже некоторые негодяи там копались, надеясь найти еврейское золото. Во время уничтожения евреев немцы сжигали некоторые дома. Сжигали те дома, где, по мнению немцев, евреи могли прятаться, но их обнаружить не удавалось.

После войны я разговаривала с Генделем, который спасся от расстрела, так он говорил, что люди догадывались, что их будут убивать, и готовили себе «хованки», где пытались спрятаться. В основном это были двойные стенки, прятались в перинах.

Помню, в день уничтожения гетто мой отец прибежал к нам, стучит в окна, в двери: «Дачка, наша хата гарыць, што рабіць, што рабіць?». Но что мы могли сделать? Несколько домов пылали как свечки. Мы не только не могли свои дома спасти, мы боялись на улицу нос высунуть, каждый думал, что сегодня евреев убивают, а завтра так могут убить всех нас.

В тот день, как мне помнится, никто не пошел на работу. И вообще несколько дней люди напоминали каких-то сонных мух, ходили как в воду опущенные. Казалось, возьми человека и делай с ним все, что хочешь, он и сопротивляться не будет.

Гарэлі ў агні вёскі

Аб маштабах знішчэння населеных пунктаў Беларусі гавораць наступныя лічбы. Усяго знішчаных населеных пунктаў разам з усімі жыхарамі ў перыяд карных аперацый — 186 не адноўленых пасля вайны і

444 адноўленыя. Знішчана населеных пунктаў з часткай насельніцтва — 337 не адноўленых пасля вайны і 4487 адноўленых.

Сярод гэтых населеных пунктаў 87 адносяцца да Пастаўскага раёна.

НАСЕЛЕННЫЯ ПУНКТЫ ПАСТАЎСКАГА РАЁНА, ЗНІШЧАННЫЯ РАЗАМ З ЖЫХАРАМІ І НЕ АДНОЎЛЕННЫЯ ПАСЛЯ ВЯЛКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

Назва населенага пункта	Колькасць напярэдадні вайны		Колькасць знішчаных		Дата знішчэння
	двароў	насельніцтва	двароў	насельніцтва	
1	2	3	4	5	6

Альцы	21	93	21	72	студзень 1943 г.
-------	----	----	----	----	------------------

НАСЕЛЕННЫЯ ПУНКТЫ ПАСТАЎСКАГА РАЁНА, ЗНІШЧАННЫЯ РАЗАМ З ЧАСТКАЙ НАСЕЛЬНІЦТВА І АДНОЎЛЕННЫЯ ПАСЛЯ ВЯЛКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

Агароднікі	20	100	20	—	верасень 1943 г.
Аліхверы	17	50	17	1	кастрычнік 1943 г.
Альшнева	12	32	12	—	кастрычнік 1943 г.
Андроны	37	154	37	—	кастрычнік 1943 г.
Балаі	52	218	52	1	кастрычнік 1943 г.
Бараўкі	43	156	43	—	кастрычнік 1943 г.
Барэйкі	25	118	25	—	кастрычнік 1943 г.
Белья	7	25	7	—	верасень 1943 г.
Бірвіта	20	51	20	—	верасень 1943 г.
Біюці	22	89	22	2	верасень 1943 г.
Вайцяхі	36	135	34	3	кастрычнік 1943 г.
Валожына 1-е	21	97	21	—	кастрычнік 1943 г.
Валожына 2-е	18	92	18	—	кастрычнік 1943 г.
Вароны	21	96	19	—	кастрычнік 1943 г.
Галбея	41	171	41	—	кастрычнік 1943 г.
Глодава	10	55	9	1	верасень 1943 г.
Груздава	56	232	56	—	верасень 1943 г.
Грыдзькі	58	150	60	9	чэрвень 1944 г.
Дзеткава	33	105	33	—	кастрычнік 1943 г.
Дуброва	70	211	70	3	кастрычнік 1943 г.
Ельнякі	15	15	15	1	чэрвень 1944 г.
Ёдаўцы	77	357	75	9	кастрычнік 1943 г.
Жукі	42	165	39	4	чэрвень 1943 г.
Забалацце	35	155	35	—	верасень 1943 г.
Кавалі	10	57	10	—	верасень 1943 г.
Казімерцы	23	79	23	3	кастрычнік 1943 г.
Казлы	16	57	16	—	верасень 1943 г.
Каменка	8	41	4	—	верасень 1943 г.
Каралі	5	20	5	—	верасень 1943 г.
Кароцькава	11	42	11	1	кастрычнік 1943 г.
Касцяні	30	125	30	—	1944 г.
Кеўлічы	27	57	27	28	кастрычнік 1943 г.
Косаўшчына	35	164	33	—	кастрычнік 1943 г.

1	2	3	4	5	6
Куніцкія	20	200	18	—	кастрычнік 1943 г.
Лазоўка	9	29	9	1	кастрычнік 1943 г.
Лапосі	32	95	32	1	кастрычнік 1943 г.
Лапухоўка	10	37	10	1	чэрвень 1944 г.
Лісіцы	60	201	60	35	верасень 1943 г.
Логавінцы	28	100	28	10	чэрвень 1944 г.
Лугі	36	144	30	—	верасень 1943 г.
Малыя Козкі	20	44	20	—	кастрычнік 1943 г.
Манькавічы	45	220	45	13	верасень 1943 г.
Мар'янова	15	47	15	—	кастрычнік 1943 г.
Мар'янолле	10	60	10	—	кастрычнік 1943 г.
Масленікі	37	270	28	11	ліпень 1944 г.
Мацейкі	9	47	9	2	кастрычнік 1943 г.
Мястэчка	35	140	34	12	верасень 1943 г.
Мураўшчына	20	102	20	5	верасень 1943 г.
Надазер'с	5	18	5	—	верасень 1943 г.
Нанос	6	18	6	—	кастрычнік 1943 г.
Невядомшчына	11	64	11	—	кастрычнік 1943 г.
Паўлюгі	24	91	24	—	кастрычнік 1943 г.
Паўхуны	24	130	23	9	ліпень 1944 г.
Пацкавічы	18	81	18	—	верасень 1943 г.
Пашкава	10	25	10	—	кастрычнік 1943 г.
Плаксы	20	93	20	—	верасень 1943 г.
Полава	37	114	30	3	кастрычнік 1943 г.
Прамышляды	18	60	18	3	чэрвень 1944 г.
Пруднікі	18	90	18	15	верасень 1943 г.
Прусы	12	75	12	1	кастрычнік 1943 г.
Пухаўка	23	110	23	4	кастрычнік 1943 г.
Пятровічы	12	63	12	6	кастрычнік 1943 г.
Равы	8	45	8	—	верасень 1943 г.
Рагоўскія	10	43	10	—	кастрычнік 1943 г.
Ралаўцы	13	52	13	—	верасень 1943 г.
Рымкі	84	317	84	6	кастрычнік 1943 г.
Сакалы	17	76	17	—	верасень 1943 г.
Сарапоны	12	68	12	—	верасень 1943 г.
Сімань	19	111	15	—	верасень 1943 г.
Скарыхоўка	11	63	11	1	чэрвень 1944 г.
Скварцова	15	60	15	—	верасень 1943 г.
Сліжова	13	71	13	—	верасень 1943 г.
Стахоўскія	35	137	35	49	кастрычнік 1943 г.
Трумпычы	21	71	21	—	кастрычнік 1943 г.
Тузбіца	60	263	60	—	кастрычнік 1943 г.
Чарэмушнікі	45	164	45	—	кастрычнік 1943 г.
Пагорныя Чашуны	25	139	25	3	кастрычнік 1943 г.
Шчоткі	70	280	53	5	ліпень 1944 г.
Шынаўшчына	12	65	12	—	верасень 1943 г.
Шылаватас	10	39	10	—	кастрычнік 1943 г.
Шымукоўшчына	25	77	25	1	кастрычнік 1943 г.
Юнькі	60	200	60	2	чэрвень 1944 г.
Юшкаўшчына	11	37	11	—	верасень 1943 г.
Якімаўцы	25	170	25	—	кастрычнік 1943 г.
Якубоўцы	14	49	14	—	верасень 1943 г.
Яловікі	20	100	20	1	кастрычнік 1943 г.

Друкавецца паводле кн.: *Нямецка-фашысцкі генацыд на Беларусі (1941—1944)*. Мн., 1995.
С. 31—279.

Падрыхтаваў К.І.Козак.

Альцы — сястра Хатыні

Альцы — ні жыхароў, ні хат...
І толькі памяць у народзе.
Іх знішчыў карнікаў атрад
Зімой у сорак трэцім годзе.

І чуе сэрца ў цішыні
Дзіцячы плач, матуляў крыкі...
Памерла радасць у агні —
І смутак наступіў вялікі.

Альцы — Хатынь, Альцы — Хатынь —
Святыні нашае Айчыны.
...Над цішынёй нябёсаў сіль
І вечны вырай жураўліны.

Аркадзь Нафрановіч.

Святло Нарачы. Мн., 1998. С. 77.

На месцы спаленай в. Альцы. Мінута маўчання.

Зямля з месца спаленай в. Альцы бярэцца для закладкі на Могілках вёсак на мемарыяльным комплексе «Хатынь». Злева — былы партызанскі камандзір, ураджэнец в. Альцы Р.З.Крукаў.

Смерць настаўніцы

З успамінаў былога лесніка І.Т.Карча

В 1943 году на нашем лесном хуторе Криница, что недалеко от деревни Огородники, в тылу врага под охраной местных партизан работала сельская советская школа. Два, три раза в неделю ее посещали ребятишки из соседних деревень. Учила их приезжая учительница Анна Иосифовна Дунец (Пашкевич).

Дети не только постигали азы науки, но и под диктовку своей учительницы выпускали небольшие листовки, которые разоблачали гитлеровских палачей. Анна Иосифовна незаметно проникала с ними в город Поставы, где на каждом шагу бродили фашисты, полицаи, и на германских приказах расклеивала советские листовки, написанные детьми. Все это приводило фашистов в ярость. Они еле успевали срывать их.

Узнав, что у нас на хуторе действует школа, в соседней деревне Сосница подпольщики решили открыть и себе такую школу. Уже было проведено два занятия.

Народны антыфашысцкі рух

Атрымаўшы дырэктывы ЦК КП(б)Б аб пераходзе на падпольную работу партыйных арганізацый акупіраваных раёнаў і аб разгортванні ўсенароднай барацьбы ў тыле нямецка-фашысцкіх захопнікаў, Вілейскі абком КП(б)Б прыступіў да стварэння партызанскіх груп. У пачатку ліпеня 1941 г. у Ветрыне і Ушачах было створана 10 арганізатарскіх і партызанскіх груп, якія ўзначалілі партыйныя і савецкія работнікі. Аднак праз лінію фронту ў тыл ворага прайшла толькі група С.А.Пронькі. Астатнія былі рассеяны пад час сутычак з ворагам ці вярнуліся назад. У першых баях з нямецка-фашысцкімі захопнікамі загінулі другі сакратар Вілейскага абкома КП(б)Б Б.Х.Перачынскі і першы сакратар абкома ЛКСМБ В.А.Галярка.

У гэты ж час Цэнтральным камітэтам КП(б)Б быў сфарміраваны, у асноўным з мясцовых актывістаў, невялікі партызанскі атрад «Смерць фашызму» на чале са старшынёй Пастаўскага райвыканкома Ф.Нагорным і сакратаром райкома партыі

Но аднажды в деревню нагрянули каратели. В это время как раз в школе шли занятия. Фашисты ворвались в класс, схватили учительницу Галю (фамилию не помню), вместе с детишками вывели ее на улицу, выкрутили руки и повесили ее на воротах школы. Несколько дней изверги не разрешали ее снимать. Я лично видел висящее тело этой молодой девушки. Туфельки городские, стрижка короткая. Не здешняя, из города она была, видимо... Несколько раз гитлеровцы водили под конвоем стариков и учеников к ней. Принуждали стоять у ворот по часу, чтобы нагледелись на свою учительницу, чтобы навести на мирных людей страх. Даже не дали односельчанам похоронить ее. Вот какое кошунство. А под вечер каратели бросили мертвое тело девушки в коляску мотоцикла и увезли в неизвестном направлении. Мы так и не узнали, откуда приехала к нам эта учительница.

З фондаў Пастаўскага раённага краязнаўчага музея.

А.Манахамым. 26 жніўня 1941 г. з савецкага тылу была накіравана на Вілейшчыну арганізатарская група ў складзе 3 чалавек на чале з намеснікам старшыні Вілейскага аблвыканкома Ф.Р.Маркавым. Да месца дыслакацыі група ішла пешшу і ў шматлікіх сутычках з ворагам была рассеяна, таму Ф.Р.Маркаў у верасні 1941 г. дабраўся да в. Навасёлкі адзін.

Аснову патрыятычных груп складалі мясцовыя актывісты, былыя дзеячы КПЗБ, члены КСМЗБ, воіны і афіцэры Чырвонай арміі, якія аказаліся ў акружэнні ці збеглі з фашысцкага палону.

Так, летам 1941 г. былы міліцыянер з в. Крывое Рыгор Зіноўевіч Крукаў стварыў невялікую партызанскую групу, у якую ўвайшлі акружэнцы — малодшы камандзір Чырвонай арміі Аляксандр Пятровіч Малафееў, чырвонаармеец Прохараў і танкіст старшыня Анатолій Сударыкаў, які ўцёк з палону (потым ён стаў камандзірам партызанскага атрада імя А.В.Суворова). Гэтая група пачала рабіць налёты на паліцэйскія ўчасткі. Летам 1942 г. яны

ліквідавалі Ласіцкую, а затым Казлоўшчынскую і Залескую ўправы, заханілі ў ворага пішучую машынку.

У хуткім часе групу папоўніў яшчэ адзін уцякач з палону чырвонаармеец Васіль Фірсаў, затым малодшы лейтэнант Сяргей Шашкоў з чырвонаармейцам Аляксеем.

Пры стварэнні партызанскіх груп і атрадаў шмат у чым дапамог Уладзімір Уладзіміравіч Саўлевіч. Напярэдадні вайны ён служыў у Чырвонай арміі на пасадзе памочніка камандзіра батальёна па тэхнічнай частцы. 25 чэрвеня 1941 г. пад Каўнасам яго полк уступіў у бой з фалыстамі. Сілы былі няроўныя, але байцы стрымлівалі націск ворага. 29 чэрвеня Саўлевіч быў паранены і ўзяты ў палон. Аднак ён уцёк, у Вільнюсе пачаў ствараць дыверсійную групу з акружанцаў. Лёс закінуў яго на Пастаўшчыну, дзе ён сустрэўся з народнымі месціўцамі. Стаў камандзірам атрада, потым — начальнікам штаба брыгады імя К.Я.Варашылава.

Асобую ролю ў разгортванні партызанскага руху адыгралі вопытныя партыйныя, савецкія і камсамольскія работнікі, якія пасылаліся ў тыл ворага па заданні ЦК КП(б)Б і ЦК ЛКСМБ. Яскравым прыкладам гэтага можа служыць дзейнасць вядомага арганізатара і кіраўніка партызанскага руху на Пастаўшчыне, нашага земляка, Героя Савецкага Саюза Фёдара Рыгоравіча Маркава. Трапіўшы ў акупіраваны Пастаўскі раён, ён падабраў надзейных людзей, устанавіў сувязі з дробнымі партызанскімі групамі і на іх базе стварыў партызанскі атрад імя А.В.Суворова. Атрад хутка рос, набіраўся сіл, пры актыўнай падтрымцы насельніцтва стаў праводзіць баявыя аперацыі. Толькі за кастрычнік 1942 г. народныя месціўцы знішчылі паліцэйскую і валасную ўправы ў Ключчанах, узарвалі чыгуначны мост на рацэ Рудня, маёнтак Альшэва, здзейснілі налёт на гарнізон у вёсцы Слабада. У гэтым жа месяцы партызаны разграмілі моцны варожы гарнізон у мястэчку Кабыльнік. Пад час бою было знішчана 18 салдат і афіцэраў, у тым ліку шэф жапдармерыі Мядзельскага раёна. У баявых аперацыях праявілі бяспрыкладны гераізм і адвагу камандзіры і радавыя партызаны Ф.Р.Маркаў, Г.П.Буцько, М.І.Беспалёнаў, А.А.Гаршкоў, Я.К.Бра-

довіч, А.А.Кананенка, Г.З.Магілёўчык і многія іншыя народныя месціўцы.

У лістападзе 1942 г. атрад імя А.В.Суворова аб'яднаўся з атрадам «Знішчальнік» (камандзір В.Т.Цаба) у партызанскую брыгаду імя К.Я.Варашылава на чале з Ф.Р.Маркавым. Яна кантралявала ўвесь Нарачанскі край. Летам 1944 г. брыгада складалася з 12 атрадаў і налічвала ў сваіх радах амаль 2 тыс. чалавек.

Значны ўклад у разгром фашысцкіх захопнікаў унёс партызанскі атрад «Слава», якім кіравалі нашы землякі Васіль Мікаласвіч Асяненка (камандзір), Я.А.Пронька (камісар).

Для кіраўніцтва патрыятычным антыфашысцкім рухам былі створаны ў верасні 1943 г. Дунілавіцкі і ў кастрычніку 1943 г. Пастаўскі падпольныя райкомы КП(б)Б на чале з Уладзімірам Нічыпаравічам Дормсевым і Іванам Максімавічам Яўменкам.

Іх асноўным месцам дыслакацыі стала партызанская брыгада імя К.Я.Варашылава.

Кіраўнікі атрада «Слава» партызанскай брыгады імя К.Я.Варашылава В.М.Асяненка (камандзір атрада, справа) і Я.А.Пронька (камісар, злева). У цэнтры — камісар брыгады І.М.Яўменка. 1943 г.

Пастаўскім падпольным райкомам партыі была праведзена вялікая работа па зборы грашовых сродкаў ад насельніцтва ў фонд Чырвонай арміі. Брыгады імя К.Я.Варашылава і імя М.В.Фрунзе сабралі ў фонд абароны грошай, золата і іншых каштоўнасцей на суму 1300 тыс. рублёў.

Моцным сродкам мабілізацыі мас на барацьбу з ворагам з'яўляўся падпольны партыйны друк. З восені 1943 г. у зоне дзеяння брыгады Ф.Р.Маркава дзейнічала друкарня Вілейскага падпольнага абкома партыі. Тут набіраліся і друкаваліся пастаўская раённая газета «За пераемогу», шматлікія лістоўкі.

Сярод тых, хто адным з першых стаў на шлях барацьбы з ворагам, было шмат моладзі. Камсамольска-маладзёжныя падпольныя групы былі створаны ў пасёлку Варапаева, вёсках Васіліны, Вялікія Козкі, Козічы, Крывое, Логавішчы, Ліпнікі, Рымкі, Чарэмушнікі і інш. Вялікую ролю ў арганізацыі камсамольскага падполля адыграў былы работнік Пастаўскага райкома камсамола С.А.Пронька. З яго ўдзелам былі створаны ў 1943 г. Пастаўскі і Дунілавіцкі раённыя камсамольскія цэнтры (тройкі), якія ў 1943 г. былі пераўтвораны ў падпольныя райкомы ЛКСМБ. Камсамольцы і моладзь стваралі ядро ў дыверсійных і разведвальных групах, паказвалі ўзоры мужнасці і адвагі, самаадданасці і непахіснасці. Прыкладам таму подзвігі і гераічныя ўчынкі камсамолак Ганны Маслоўскай, якая была ўдасцена ганаровага звання Героя Савецкага Саюза, Ганны Дунец (Пашкевіч), Надзеі Асяненка, Рэгіны Міхнёнак і іншых. Многія з юнакоў і дзяўчат Пастаўшчыны ахвяравалі сваім жыццём у гэтай барацьбе, каб наблізіць жадааны час вызвалення.

Партызанская вайна набывала ўсенародны характар. Насельніцтва, ратуючыся ад фашыстаў, цэлымі сем'ямі ішло ў партызаны, падтрымлівала народных месціцаў, як магло. На вызваленай партызанамі тэрыторыі дзяржаўная ўлада ажыццяўлялася партызанскім камандаваннем і Пастаўскім падпольным райкомам партыі. Гітлераўцы ўсімі сіламі імкнуліся ліквідаваць ці хаця б аслабіць партызанскі рух. Для гэтага нямецкае камандаванне здымала з фронту воінскія часці і накіроўвала іх для разгрому партызан. Так, зімой 1943 г. фашысты распачалі блакаду нарачанс-

кай зоны. Вораг сканцэнтраваў супраць партызан да 10 тыс. салдат і афіцэраў, шмат тэхнікі, у тым ліку самалёты, танкі, артылерыю. 14 лютага фашысты пачалі баявыя дзеянні. 12 самалётаў бамбілі партызанскія лагеры, вёскі. На наступны дзень вораг працягваў наносіць бомбавыя ўдары па партызаных, а затым перайшоў у наступленне. Партызаны адбілі ўсе атакі.

Праз некалькі дзён карнікі паспрабавалі нанесці ўдары па цэнтральным лагеры партызан, але народныя месціцы і па гэты раз адбілі націск ворага. Карная экспедыцыя правалілася.

Калі набліжаліся дні вырашальнага наступлення Чырвонай арміі, фашысты зрабілі яшчэ адну спробу ачысціць свае тылы ад партызан і знішчыць ці вывезці на катаргу мірнае насельніцтва. У красавіку 1944 г. гітлераўцы арганізавалі самую буйную аперацыю супраць партызан Нарачанскіх і Казьянскіх лясоў. Штаб камандавання фашысцкай экспедыцыі на чале з генералам Мільнерам знаходзіўся ў Паставах.

Гітлераўцы наваднілі гарнізоны карнікамі, франтавымі часцямі і пачалі акружаць партызанскія зоны. Завязаліся працяглыя і цяжкія баі. Нямецкія самалёты бамбілі партызанскія базы, вёскі, хутары. Усё было ахоплены пажарам. Сілы былі няроўныя, але партызаны супрацьпаставілі гэтай навалі хітрасць і кемлівасць. Усе атрады ў Казьянскіх лясах былі разбіты на невялікія групы, каб прарвацца ці праслізнуць праз лінію акружэння, а потым сабрацца зноў у атрады і разгарнуць баявыя дзеянні ўжо ў тыле карнікаў. Партызаны паспяхова ажыццявілі гэты манеўр, а нямецкія войскі яшчэ доўга працягвалі бамбіць і працэсваць пусты лес.

Партызаны нарачанскай зоны спачатку прынялі бой і марудна адступілі. На трэці дзень баёў і тут была дадзена каманда раздзяліцца на малыя групы і прабірацца праз лінію акружэння на поўдзень, а там зноў аб'яднацца. Разлікі партызанскага камандавання аказаліся правільнымі. Пры малых страхах (16 чалавек забіты і 46 паранены) партызаны нарачанскай зоны выйшлі ў тыл фашыстам. Карнікі, не разгадаўшы партызанскіх планаў, працягвалі аперацыю, знішчаючы вёскі і іх жыхароў. Пазней было заяўлена аб ліквідацыі партызанскага руху ў Нарачанскіх і Ка-

зьянскіх лясах. Але вораг, як бачым, пралічыўся. За час блакады вясной 1944 г. гітлераўцы страцілі толькі забітымі звыш 700 салдат і афіцэраў.

Пасля блакады фашысцкія часці, якія ўдзельнічалі ў гэтай карнай экспедыцыі, пайшлі на фронт, а народныя месціўцы вярнуліся на свае базы і працягвалі граміць апорныя пункты ворага, яго глыбокія тылы.

Актыўныя дзеянні супраць акупантаў на тэрыторыі Пастаўскага раёна праводзілі, апрача брыгады імя К.Я.Варашылава, партызанскія брыгады імя К.К.Ракасоўскага, М.Ф.Гастэлы, У.І.Леніна, 1-я брыгада імя А.В.Суворава, 1-я антыфашысцкая, асобныя атрады імя І.В.Сталіна, П.К.Панамарэнкі, а таксама спецгрупы НКДБ «Альфа» і «Паўночныя».

Летам 1944 г. партызаны брыгады імя К.К.Ракасоўскага напалі на буйны нямецкі гарнізон у Варапаеве: прарваліся праз загароду з калючага дроту, закідалі казармы гранатамі і, уварваўшыся ў памяшканні, расстралялі фашыстаў. У гэтым баі гарнізон быў поўнасьцю разгромлены.

На тэрыторыі раёна апрача савецкіх партызан дзейнічалі і польскія ўзброеныя

фарміраванні, якія падпарадкоўваліся польскаму эмігранцкаму ўраду ў Лондане. Адносіны паміж імі складваліся далёка не проста. Былі спробы ўстанавіць сувязь, каб дзейнічаць сумесна супраць фашыстаў, але прадстаўнікі Арміі Краёвай, як правіла, ухіляліся ад супрацоўніцтва. Акаўцы разглядалі гэту тэрыторыю як частку Польшчы, дзе яны былі павінны ўстанавіць сваё папаванне пасля выгнання нямецкіх акупантаў. Натуральна, мець у сваім тыле ўзброеныя фарміраванні, дзеянні якіх былі непрадказальнымі, камандаванне савецкіх партызан не магло сабе дазволіць і рабіла ўсё, каб сітуацыя была пад яго поўным кантролем. Менавіта таму ў канцы 1943 г. брыгада імя Варашылава і яшчэ 5 брыгад Вілейскага партызанскага злучэння паспяхова правялі буйную аперацыю на разбраенні польскай нацыяналістычнай брыгады Кміціца ў колькасці 640 чалавек.

Партызанскія фарміраванні прымалі ўдзел у вызваленні раёна разам з часцямі Чырвонай арміі, пасля чаго многія народныя месціўцы ўліліся ў франтавыя часці.

М.І.Маразюк, М.М.Кішко.

З ДЫРЭКТЫВЫ ЦК КП(б) ПАРТЫЙНЫМ, САВЕЦКІМ І КАМСАМОЛЬСКІМ АРГАНІЗАЦЫЯМ АБ РАЗГОРТВАННІ ПАРТЫЗАНСКАЙ ВАЙНЫ Ў ТЫЛЕ ВОРАГА

1 ліпеня 1941 г.

...2. Все местности Белоруссии, занятые врагом, должны немедленно покрыться густой сетью партизанских отрядов, ведущих непрерывную ожесточенную борьбу на уничтожение врага.

3. В районах и селах создаются подпольные партийные и комсомольские ячейки, главная задача которых — мобилизация народа на беспощадную расправу с врагом. Для этой цели все коммунисты и комсомольцы, способные носить оружие, остаются на территории, занятой врагом.

4. Подпольные организации и партизанские отряды должны иметь явочные квартиры, адреса которых сообщить военному отделу ЦК. Эти явки помогут держать связь, объединять (подпольщиков) и направлять (им) директивы и помощь.

5. Твердо помнить, что партизанская борьба не имеет ничего общего с выжидательной пассивной тактикой. Она имеет боевой наступательный характер. Не надо ждать врага — надо его искать и уничтожать.

6. Задачи партизан: уничтожать всякую связь в тылу врага, взрывать и портить мосты, дороги, поджигать склады горючего и продовольствия, автомашины, самолеты, устраивать крушения поездов. Уничтожать врагов, не давать им покоя ни днем ни ночью. Убивать их всюду, где застигнешь, убивать чем попало: топором, косой, ломом, вилами, пожом. Объединить несколько партизанских отрядов, нападать неожиданно на отряды противника и уничтожать. Особенно важно напасть ночью на аэродромы, сжечь самолеты, перебить летчиков...

7. Нельзя ждать ни минуты, начинать действовать сейчас же, быстро и решительно.

8. Для уничтожения врага не стесняйтесь прибегать к любым средствам: душите, рубите, жгите, травите фашистскую гадину. Пусть почувствует враг, как горит под ним наша земля.

Действуйте смело, решительно, победа за нами. Нет такой силы, которая могла бы покорить советский народ.

Всенародное партизанское движение в Белоруссии в годы Великой Отечественной войны. Документы и материалы в трех томах. Мн., 1967. Т. 1. С. 53—54.

Змагалася моладзь Пастаўшчыны

З першых месяцаў германскай акупацыі значная частка юнакоў і дзяўчат Пастаўшчыны ўключылася ў рады антыфашысцкага супраціўлення. На барацьбу з агрэсарамі ў першую чаргу ўзнялася камуністычна настроеная моладзь, тыя, хто меў значны вопыт нелегальнай дзейнасці ў барацьбе з польскім рэжымам.

У выніку складанага развіцця ваенна-аператыўнай абстаноўкі ў рэгіёне стварыць загадзя падпольныя камсамольскія цэнтры не ўяўлялася магчымым. Дзейнасць патрыётаў, асабліва ў першы перыяд акупацыі, насіла стихійны характар і ў значнай ступені залежала ад маральна-валявых якасцей моладзі, яе ідэйна-палітычнай перакананасці, асабістага ўнутранага псіхалагічнага стану.

Неабходна адзначыць, што агрэсары ўмела спалучалі жорсткасць і масавую агітацыйна-прапагандысцкую дзейнасць сярод насельніцтва акупіраваных тэрыторый. На захопленых землях рабаўнікі разгарнулі небывалую па размаху прапаганду, прымяняючы ўсе сродкі ідэалагічнага ўздзеяння. Праз сродкі масавай інфармацыі нацысцкія прапагандысты імкнуліся пераканаць масы, што германская армія прыйшла вызваліць беларускі народ ад уплыву «жыда-бальшавізму». Пры гэтым стаўка рабілася на падрастаючае пакаленне, аб чым сведчыць той факт, што адным з першых мерапрыемстваў акупацыйных улад стала наладжванне пскольнай адукацыі і вярбоўка моладзі для працы ў рэйху. Друк, радыё, шматлікія лістоўкі, плакаты і брашурныя заклікалі беларускіх юнакоў і дзяўчат вербавацца на работу на прамысловыя прадпрыемствы германскай імперыі. Прапагандысцкія крыніцы абяцалі добрыя ўмовы жыцця і працы, харч і адпачынак, а пасля вяртання на радзіму магчымасць адкрыць асабістую справу.

Ва ўмовах масавага адступлення Чырвонай арміі гэтыя захавы не маглі не мець пэўнага ўздзеяння на частку беларускага

юнацтва. Разам з тым, нягледзячы на ўсю супярэчлівасць сітуацыі, на Пастаўшчыне, як і на ўсёй акупіраванай тэрыторыі Беларусі, пачало разгортвацца антыфашысцкае супраціўленне, якое паступова набірала моц, уцягваючы ў барацьбу ўсё больш шырокае кола насельніцтва, асабліва моладзь.

Для арганізацыі падпольнага антыфашысцкага руху Вілейскі абком КП(б)Б, які знаходзіўся ў Віцебскай вобласці, у ліпені 1941 г. накіраваў у тыл ворага 10 арганізатарскіх партыйна-камсамольскіх груп. Аднак пераадолець лінію фронту большасць патрыётаў не змаглі. Частка іх загінула, у тым ліку і першы сакратар Вілейскага абкома камсамола Васіль Галярка, іншыя былі рассяяны. Паспяхова перайшла франтавую паласу толькі адна група ў складзе 7 чалавек, якую ўзначальваў былы работнік Пастаўскага райкома ЛКСМБ Сяргей Пронька. Вярнуўшыся ў Пастаўскі раён, ён разгарнуў актыўную дзейнасць супраць германскіх акупантаў.

У склад арганізатарскай групы ўвайшлі Кірыл Брадовіч з в. Шпакі, Яўген Брадовіч, Мікалай і Васіль Асяненкі з в. Ліпнікі, Казімір Ліпніцкі з в. Ліцвінкі, Іпаліт Шопік з в. Козічы і брат С.Пронькі — Якаў. Абапіраючыся на мясцовых актывістаў, былых падпольшчыкаў у часы польскага рэжыму, група Сяргея Пронькі ўжо да восені 1941 г. змагла наладзіць дзейнасць падпольных груп на мяжы Пастаўскага, Дунілавіцкага і Мядзельскага раёнаў. Так, у в. Козічы падпольнай камсамольскай арганізацыяй кіравала Аляксандра Шурпік, Леанід Дзягцяр стаў сакратаром падпольнай маладзёжнай арганізацыі ў в. Логавінцы, камсамольскую арганізацыю ў в. Ліпнікі ўзначальвала Надзея Асяненка.

Дзякуючы ініцыятыве С.Пронькі і яго баявых сяброў, іх смеласці і ідэйнай перакананасці значная частка юнакоў і дзяўчат вёсак Козічы, Юнькі, Логавінцы, Бакавічы, Кулакова, Шурпікі, Ліпнікі і іншых сталі на шлях супраціўлення рабаўнікам.

Падпольная работа Сяргея Пронькі ў значнай ступені насіла стыхійны характар. У сваёй дзейнасці ён часта абавіраўся на ўнутрапае пачуццё і падтрымку мясцовых патрыётаў. Праз непрацяглы час былі падбраны надзейныя людзі, якім можна было даручаць выкананне адказных і небяспечных заданняў. Кола патрыётаў пярэлася.

У лістападзе 1942 г. С.Пронька сустрэаца з сакратаром Барысаўскага падпольнага міжрайкома ЛКСМБ Яфімам Гулем. Гэта сустрэча палажыла пачатак новаму этапу разгортвання маладзёжнага патрыятычнага руху на Пастаўшчыне. Пронька ўпершыню за гады вайшы быў азнаёмлены з дырэктывамі ўказаннямі ЦК КП(б)Б, ЦК ВЛКСМ і ЦК ЛКСМБ, якія патрабавалі мэтанакіраванай дзейнасці на акупіраванай Беларусі па ўключэнні моладзі ў барацьбу з германскім агрэсарам. Пры гэтым Пронька атрымаў мандат на падбор кадраў і стварэнне падпольных кіруючых камсамольскіх органаў. Ужо ў снежні 1942 г. быў створаны Пастаўскі раённы камсамольскі цэнтр у складзе Мікалая Кукеля, Ганны Маслоўскай і Мікалая Асянпкі. Ён ажыццяўляў каардынацыю работы падпольных камсамольска-маладзёжных арганізацый аж да кастрычніка 1943 г.

У Дунілавіцкім раёне пры ўдзеле Сяргея Пронькі і інструктара ЦК ЛКСМБ А.А.Манахавай у снежні 1942 г. быў створаны Дунілавіцкі раённы камсамольскі цэнтр, у склад якога ўвайшлі Сямён Татун, Аляксандр Ермаловіч, Валянціна Шчасная.

Рашэннем Вілейскага падпольнага райкома КП(б)Б ад 12 кастрычніка 1943 г. быў зацверджаны склад Пастаўскага падпольнага райкома ЛКСМБ, які ўзначаліў Мікалай Кукель. Некалькі раней, у верасні 1943 г., быў зацверджаны Дунілавіцкі падпольны райком ЛКСМБ на чале з Сямёнам Татуном.

У склад раённых камітэтаў былі ўведзены найбольш падрыхтаваныя камсамольцы, якія вызначыліся ў радах партызан і падполлі.

Яскравым прыкладам з'яўляецца дзейнасць мужнай патрыёткі Ганны Маслоўскай. Яна добраахвотнікам уступіла ў дзеючую армію. Трапіўшы ў акружэнне, змагла вырвацца і працягваць барацьбу з во-

рагам. Аказвала дапамогу воінам-акружэнцам выходзіць у савецкі тыл, з'яўлялася актыўнай удзельніцай Пастаўскага падполля, рыхтавала тэарыстычныя акцыі супраць германскіх чыноўнікаў і вайскоўцаў. Будучы намеснікам камісара па камсамоле брыгады імя К.Я.Варашылава, непасрэдна прымала ўдзел у падрыве 3 эшалонаў і 270 рэек, разгроме нямецкіх гарнізонаў у Залессі і Лынтупах.

Заснаванне раённых падпольных камсамольскіх камітэтаў у значнай ступені паўплывала на арганізаванасць і мэтанакіраванасць барацьбы моладзі на Пастаўшчыне. Дзейнасць падпольных камсамольскіх арганізацый стала больш асэнсаванай, арганізатары падполля сталі атрымоўваць канкрэтныя заданні. У адной са справаздач Вілейскага падпольнага АК КП(б)Б паведамлялася, што на 1 лістапада 1943 г. у Дунілавіцкім раёне дзейнічала 8 падпольных арганізацый, якія аб'ядноўвалі 180 чалавек, а ў 8 камсамольска-маладзёжных арганізацыях Пастаўскага раёна аб'яднана 90 чалавек.

Работа раённых камітэтаў ЛКСМБ стала планавацца, кожны райком павінен быў дасылаць у абласны камітэт ЛКСМБ справаздачы. Так, у справаздачы за сакавік 1944 г. было адзначана, што ў раёне дзейнічае 47 камсамольска-маладзёжных падпольных арганізацый, у якіх налічваецца 139 юнакоў і дзяўчат. Прычым у сакавіку было створана 11 маладзёжных арганізацый. За гэты час сіламі падпольшчыкаў была ажыццяўлена дыверсія, партызанам перададзена 30 важных разведданных, распаўсюджана звыш 400 экзэмпляраў рознай літаратуры.

Асабліва ўвага надавалася арганізацыі баявой дзейнасці маладых партызан. Камсамольцы з'яўляліся ініцыятарамі баявога саборніцтва, удзельнікамі ўсіх баявых аперацый. Так, у справаздачы сакратара Вілейскага абкома камсамола Пятра Машэрава ў пачатку 1944 г. адзначалася паспяхова баявая дзейнасць камсамольцаў брыгады імя К.Я.Варашылава Маслоўскай і Дуднікава. Камсамольцы-дыверсанты брыгады ў студзені 1944 г. знішчылі 2 чыгуначныя стацыі, аўтамабільны гараж, 2 аўтамабілі, падарвалі 17 варожых эшалонаў.

Даволі шырокае і добра арганізаванае ядро камсамольска-маладзёжнага падпол-

Г.К.Лысёнак.

ля пачало складвацца ўлетку 1941 г. на мяжы Пастаўскага, Дунілавіцкага і Шаркаўшчынскага раёнаў. Ініцыятарам яго заснавання з'яўляўся былы член бюро Шаркаўшчынскага РК ЛКСМБ Генадзь Лысёнак. На арганізацыйным сходзе, які адбыўся 27 ліпеня 1941 г., прысутнічалі юнакі і дзяўчаты з вёсак Балаі, Рымкі, Пятровічы, Малая Агальніца Дунілавіцкага раёна, Чарэмушнікі і Васіліны Пастаўскага раёна. У склад арганізацыі ўваходзіў 31 чалавек, з іх 26 з'яўляліся камсамольцамі. Ініцыятыўная група ў складзе Іосіфа Гінько, Эдмунда Кухальскага, Міхаіла Сікоры, Мікалая Касарэўскага, Сямёна Латыша, Эмы Бараноўскай, Ананія Невядомскага, Івана Давідовіча, Ананія Міхасёнкі, Антона Балая, Фёдара Мурзенкі, Мяфодзія Лысенкі, Лёні і Барыса Дзіковічаў выпрацавала план дзеяння. Абралі штаб арганізацыі, у які ўвайшлі Іосіф Гінько, Сяргей Дзіковіч і Генадзь Лысёнак. Арганізацыі далі назву «За Радзіму». Рады маладых патрыётаў даволі хутка раслі. Ужо да канца 1942 г. камсамольскае падполле аб'ядноўвала 13 маладзёжных арганізацый, куды ўваходзіла звыш 200 юнакоў і дзяўчат Пастаўскага, Дунілавіцкага і Шаркаўшчынскага раёнаў.

Былі падабраны явачныя кватэры, устаноўлены паролі сувязі, найбольш адказным членам падполля былі прыдуманы мянушкі. Перажыўшы найбольш складаны асенне-зімовы перыяд 1941—1942 гг., камсамольска-маладзёжнае падполле ўяўляла сабой значную сілу і таіла вялікую небяспеку для акупацыйнага рэжыму.

Моцныя падпольныя арганізацыі складаліся на Пастаўшчыне ў вёсках Васіліны, Чарэмушнікі, Балаі, Рымкі, Козічы, Логавінцы, мястэчку Варапаева і ў Паставах.

Дзесяткі камсамольцаў-адзіночак выконвалі заданні партызан, пайшоўшы на працу ў варожыя ўстановы.

ЛІПНІКАЎСКАЕ КАМСАМОЛЬСКА-МАЛАДЗЁЖНАЕ ПАТРЫЯТЫЧНАЕ ПАДПОЛЛЕ

Яркую старонку ў барацьбу з германскім агрэсарам унеслі патрыёты в. Ліпнікі. Жыхары гэтай невялікай беларускай вёсачкі, у якой налічвалася ўсяго 40 гаспадарак, паказалі яскравы прыклад моцы духу беларускіх людзей, гатоўнасці да самаахвярнасці ў імя свабоды і незалежнасці.

Асаблівай актыўнасцю вылучалася маладзь. Створаная тут яшчэ ў 1940 г. камсамольская ячэйка не спыніла сваёй дзейнасці і ў гады акупацыі. Арганізацыю, як і ў даваенны час, узначальвала мужняя патрыётка Надзея Міхайлаўна Асяненка.

Пры падтрымцы Сяргея Пронькі камсамольская ячэйка стала больш мэтанакіравана весці работу супраць акупантаў. У ліпені 1941 г. касцяк арганізацыі складаўся з 9 камсамольцаў: Надзея Міхайлаўна Асяненка (кіраўнік), Паўліна Міхайлаўна Асяненка, Васіліса Анатольеўна Асяненка, Тамара Ільнічна Асяненка, Мікалай Аляксандравіч Крыулька, Марыя Аляксандраўна Собаль, Лідзія Мікалаеўна Садоўская, Сяргей Юльянавіч Хаткевіч, Мяфодзій Васільевіч Шурпik.

Нягледзячы на тое, што Ліпнікі знаходзіліся на невялікай адлегласці ад добра ўмацаванага ваенна-паліцэйскага гарнізона ў Паставах, патрыёты вялі напружаную і рызыкаўную нелегальную работу. У адным з падвалаў дома ў Паставах па вуліцы Зарэчнай яны ўстанавілі радыёпрыёмнік. Гэта дало магчымасць рэгулярна прымаць зводкі Саўінфармбюро, запісаць і размнажаць іх, а затым распаўсюджаць у горадзе і навакольных вёсках.

Нелегальныя сустрэчы маладых патрыётаў адбываліся ў доме немаладой жанчыны Глафіры Сямёнаўны Шурпik. Дом патрыёткі з'яўляўся не толькі явачнай кватэрай, але і месцам, дзе падпольшчыкі і партызаны хаваліся ад паліцыі, тут яны знаходзілі харчаванне і добрую параду. У час правядзення канспіратыўных сустрэч Глафіра Сямёнаўна бесперапынна вяла назіранне, ахоўвала юных патрыётаў.

Аднак ужо восенню падпольшчыкаў напаткала першае суровае выпрабаванне.

7 лістапада 1941 г. па даносе валаснога бургамістра Талойкі і мясцовага старасты Аўласа карнікі арыштавалі большасць удзельнікаў Ліпнікаўскага падполля. Над падпольшчыкамі былі ўчынены дзікія здзекі і катаванні. Толькі дзякуючы мужнасці, падтрымцы мясцовых жыхароў юнакі і дзяўчаты змаглі вынесці ўсе жудасныя пакуты і не выдалі акупантам сваіх важакоў. У барацьбу за вызваленне падпольшчыкаў уключыліся ўсе жыхары вёскі, сабралі каштоўныя залатыя і сярэбраныя рэчы, прадукты харчавання і, выкарыстоўваючы мясцовага святара, вызвалілі вязняў з няволі. Акупанты расстралялі толькі старэйшага члена арганізацыі — камуніста Аляксандра Ігнатавіча Жытковіча.

Нягледзячы на ўсю складанасць сітуацыі, рызыкуючы на кожным кроку, патрыёты працягвалі сваю дзейнасць, яшчэ больш паглыбіўшы канспірацыю. Арганізацыя папоўнілася новымі членамі, пашырыла свае сувязі з падпольнымі групамі вёсак Савічы, Рамелькі, Ралаўцы, Нагаўкі, Ваўкі, Ліцвінкі. Падпольшчыкі вялі агітацыйную работу ў Паставах, у вёсках Кашыцы, Міськія, Шкіралі і інш. Значная ўвага надавалася здабыванню разведвальнай інфармацыі, збору медыкаментаў, боепрыпасаў і ўзрыўчаткі, падрыхтоўцы і правядзенню дыверсійна-тэрарыстычных актаў.

Камсамольска-маладзёжнае падполле ўжо аб'ядноўвала 25 чалавек. У рады змагароў уступілі 16 новых членаў: Мікалай

Іосіфавіч Аўлас, Ганна Канстанцінаўна Аўлас, Палікарп Анатольевіч Асяпенка, Леаніда Ігнатаўна Енчык, Іван Ігнатавіч Енчык, Аляксандр Ігнатавіч Жытковіч, Антон Дамінікавіч Клянцэвіч, Пётр Валяр'янавіч Крыўка, Уладзімір Іосіфавіч Сіманько, Іван Дарафеевіч Собаль, Міхаіл Ігнатавіч Собаль, Пётр Іосіфавіч Талпека, Мікалай Сямёнавіч Шурпik, Глафіра Сямёнаўна Шурпik, Дзмітрый Сямёнавіч Шурпik, Аляксандра Аляксандраўна Шурпik.

Вядома, забяспечыць неабходны ўзровень канспірацыі такому шырокаму колу падпольшчыкаў у невялікай вёсцы было складана. Працаваўшыя ў акупацыйных органах патрыёты паведамлілі, што германскія спецслужбы рыхтуюць разгром арганізацыі і знішчэнне яе членаў. Па дамоўленасці з партызанамі большасць падпольшчыкаў, у тым ліку і сакратар падпольнай арганізацыі Н.М.Асяпенка, у пачатку 1943 г. пайшлі ў партызанскую брыгаду імя К.Я.Варашылава. Весці падпольную работу засталіся камсамольцы Л.М.Садоўская, М.А.Собаль, В.А.Асяпенка. Яны працягвалі падтрымліваць сувязь з партызанамі, выконвалі іх заданні, вялі разведку, іх дамы служылі месцам сустрэчы партызан з сувязнымі і разведчыкамі да канца вайны.

За час барацьбы ліпнікаўскія патрыёты ўдзельнічалі ў дзесятках дыверсій і тэрарыстычных актах. Пры іх удзеле быў здзейснены падрыў электрастанцыі, яны перадалі міну, якой былі знішчаны тры

Камсамольцы в. Ліпнікі. У цэнтры ў першым радзе Надзя Асяпенка. 1 мая 1941 г.

нямецкія афіцэры. Падпольшчыкі спалілі масты ў вёсках Загачча і Юнькі, знішчылі тэлеграфную сувязь на ўчастку Паставы — Канкі, перавялі на бок партызан звыш 280 паліцэйскіх і байцоў украінскага батальёна.

Трэць маладых падпольшчыкаў загінулі ў барацьбе з ворагам. За 3 месяцы да вызвалення Беларусі смерць напаткала і кіраўніка лішнікаўскіх камсамольцаў Надзею Асяненку. 27 сакавіка 1944 г. Надзея разам з баявымі сябрамі Бародзічам, Клябанавым і Лукашэвічам ішла ў чарговую разведку ў раён м. Парафіянава. Непадалёку ад в. Баяры разведчыкі трапілі ў засаду. Адразу быў забіты Лукашэвіч, цяжка паранены Клябанаў, каб не трапіць у палон, падарваў сябе гранатай, Надзя і паранены Бародзіч, адстрэльваючыся, дабеглі да хутара. Гаспадару хутара Надзя загадала адвесці параненага сябра ў в. Гулі. Прыкрываючы яго адпраўку, Надзея вяла агонь па набліжаўшыхся карніках, аднак была двойчы паранена і страціла прытомнасць. Штыкамі дабівалі непрытомнае цела мужнай патрыёткі нямецкія салдаты.

У барацьбе з германскімі агрэсарамі таксама загінулі А.І.Жытковіч, М.А.Крывулька, У.І.Сіманько, І.Д.Собаль, М.А.Собаль, Дз.С.Шурпік, С.Ю.Хаткевіч.

ПАДПОЛЬНАЯ КАМСАМОЛЬСКА-МАЛАДЗЁЖНАЯ АРГАНІЗАЦЫЯ ВЁСКИ КРЫВОЕ

Арганізатарам і кіраўніком камсамольска-маладзёжнай групы в. Крывое стаў Сямён Сямёнавіч Татун. Нават у складаных абставінах першых тыдняў акупацыі маладыя патрыёты імкнуліся знайсці сваё месца ў барацьбе з ворагам. У гэты час у вёсцы жылі 4 камсамольцы: Усцін Ясюковіч, Мікалай Блышко, Мікалай Федаровіч і Сямён Татун. Ужо ў ліпені камсамольцы, параіўшыся са старэйшымі мясцовымі актывістамі — Пятром Адамавічам Воўкам, Сяргеем Аляксандравічам Мяшко, Іванам Паўлавічам Воўкам, прыйшлі да высновы аб неабходнасці барацьбы з германскімі рабаўнікамі.

Неўзабаве да камсамольцаў прымкнулі яшчэ 3 юнакі — Пётр, Фёдар і Серафім Ясюкевічы. На праведзенай нарадзе ў склад кіруючага ядра былі вылучаны Мікалай Блышко, Усцін Ясюковіч і Сямён Татун.

Сваю падпольную дзейнасць юнакі пачалі з рэгулярнага праслухоўвання радыёперадач. Дэтэктарны радыёпрыёмнік Сямёна ўстанавілі ў патаемным месцы на хутары ў Фёдара Ясюкевіча. Па вечарах хлопцы збіраліся тут, слухалі, запісвалі і абмяркоўвалі навіны з фронту і савецкага тылу, а назаўтра дзяліліся імі з найбольш даверанымі людзьмі. Асабліва вялікае ўражанне выклікала ў людзей паведамленне аб разгроме германскіх войскаў пад Масквой.

Вясной камсамольцы наладзілі сувязь з партызанскай групай Рыгора Зіноўевіча Крукава, збіралі зброю, падбіралі надзейных людзей для барацьбы. Ужо летам 1942 г. група Крукава стала ажыццяўляць дыверсіі і налёты на варожыя апорныя пункты. Умацоўвалася сувязь партызан і падпольшчыкаў. Партызаны даставілі камсамольцам друкарскую машынку, на якой тая сталі размнажаць лістоўкі і зводкі Саўінфармбюро.

Пра дзейнасць падпольшчыкаў стала вядома паліцыі. У адзін са жнівеньскіх дзён 1942 г. патрыёты толькі цудам пазбеглі арышту. Яны ўступілі ў партызанскую групу Крукава, якая неўзабаве злілася з групай Ф.Р.Маркава.

КАМСАМОЛЬСКА-МАЛАДЗЁЖНАЯ ПАДПОЛЬНАЯ АРГАНІЗАЦЫЯ ВЁСКИ КАЗІЧЫ

Восенню 1941 г. па ініцыятыве Аляксандры Шурпік тут была створана падпольная маладзёжная група.

КАМСАМОЛЬСКА-МАЛАДЗЁЖНАЯ ПАДПОЛЬНАЯ АРГАНІЗАЦЫЯ ВЁСКИ ЛОГАВІНЦЫ

Маладзёжную падпольную групу в. Логавінцы ўзначальваў камсамалец Леанід Дзягцяр.

КАМСАМОЛЬСКА-МАЛАДЗЁЖНАЕ ПАДПОЛЛЕ ВЁСКИ ВЯЛІКІЯ КОЗКІ

Камсамольцы-прызыўнікі з в. Вялікія Козкі Яўстафій Касарэўскі, Дзмітрый Кухальскі, Сяргей Зарэцкі, Мікалай Янучкоўскі, Леанід Дзіковіч і Мікалай Сідаровіч з першых дзён вайны імкнуліся трапіць у дзеючую армію. Аднак складанасць ваенна-аператыўнай сітуацыі, заблытанасць і неразбярыха, якія мелі месца ў той час, не дазволілі ім здзейсніць свой на-

мер. Дабраліся толькі да Полацка, а затым, у сувязі з супярэчлівай сітуацыяй, вымушаны былі вярнуцца ў свае родныя мясціны, дзе і разгарнулася іх падпольная дзейнасць. Сакратаром арганізацыі абралі Яўстафія Касарэўскага. У свае рады хлопцы ўцягнулі і несаюзную моладзь.

Больш асэнсаваная і мэтанакіраваная дзейнасць маладых падпольшчыкаў пачалася з восені 1941 г., калі ў вёску вярнуўся мясцовы настаўнік Якаў Пронька. Маладыя патрыёты аказвалі свой уплыў і на дарослае насельніцтва, і праз некаторы час яно стала актыўней падтрымліваць камсамольцаў. Напрыклад, у в. Вялікія Козкі значную падтрымку і дапамогу ім аказвалі Фёдар Янучкоўскі, Іосіф Лысенка, Юліян Мукель, Афанасій Татаранка, у в. Дзеткава — Сямён Рамановіч, Дзіянісій Свіла, Іван Сідаровіч, у в. Лапосі — Ананій Дзіковіч, Данат Сарока, Нікадзім Сідаровіч, Фёдар Пушкар. А ў в. Кураполле апорай патрыётаў былі Рыгор Кундра, Яўген Сідаровіч, Рыгор Гірсо.

Першапачаткова падпольшчыкі разгарнулі агітацыйна-прапагандысцкую работу, раскрывалі нацысцкія планы, імкнуліся ўмацаваць веру народа ў перамогу над ворагам. У дні савецкіх свят камсамольцы вывешвалі чырвоныя сцягі на будынках акупацыйных устаноў. Патрыёты часта

Л.А.Дзягцяр.

псавалі тэлефонную і тэлеграфную сувязь, па заданнях партызан вялі разведку, збіралі зброю, медыкаменты, заклікалі мясцовых жыхароў да байкоту распараджэнняў акупацыйных улад.

Вясной 1943 г., калі падпольшчыкі адчувалі за сабой слежку і каб пазбегнуць вялікіх ахвяр, большасць камсамольцаў, у тым ліку і іх сакратар Я.В.Касарэўскі, уступілі ў рады партызан брыгады імя К.Я.Варашылава.

КАМСАМОЛЬСКА-МАЛАДЗЁЖНАЕ ПАППОЛЛЕ ВЁСКИ ВАСІЛІНЫ

Мясцовыя камсамольцы Мяфодзій Лысёнак, Ніл Лысёнак, Аляксандр Павініч пасля няўдалай спробы трапіць у рады

Камсамольцы в. Казічы. Перадваенны здымак.

Чырвонай арміі вымушаны былі вярнуцца ў родныя мясціны, дзе пачалі патрыятычную дзейнасць сярод мясцовай моладзі. Праз некаторы час рады падпольшчыкаў значна пашырыліся. Членамі арганізацыі сталі не толькі юнакі і дзяўчаты, але і некаторыя іх бацькі і вайскоўцы-акружэнцы: Марыя Міхайлаўна Лапаць, Марыя Нілаўна Лысёнак (піянерка), Яўгенія Ціханаўна Машара, Фаіна Данатаўна Павініч, Пётр Данатавіч Павініч, Міхаіл Данатавіч Павініч, Клаўдзія Аляксандраўна Раманоўская.

Баявое ядро арганізацыі складалі Мяфодзій Лысёнак (кіраўнік), Ніл Лысёнак, Аляксандр Павініч.

Камсамольцы праводзілі агітацыйна-прапагандысцкую работу сярод мясцовага насельніцтва, выкрываючы ваенныя і эканамічныя намеры германскіх агрэсараў, пры магчымасці арганізоўвалі дыверсійныя і тэрарыстычныя акты: палілі масты, псавалі тэлефонную і тэлеграфную сувязь.

Асаблівай дзёрзкасцю вылучаўся кіраўнік арганізацыі Мяфодзій Лысёнак. Яшчэ ў кастрычніку 1941 г. ён разам са сваімі сябрамі стаў арганізоўваць тэрарыстычныя акты ў адносінах да тых, хто супрацоўнічаў з акупантамі і даносіў ім аб дзейнасці падпольшчыкаў. Барацьба была небяспечнай і насіла бескампрамісны характар. Ужо восенню 1941 г. патрыёты знішчылі трох здраднікаў.

Яшчэ актыўней падпольшчыкі сталі дзейнічаць вясной 1942 г. Напрыклад, на дарозе Варапаева — Паставы яны зрабілі засаду на паліцэйскіх, якія накіроўваліся ў вёску, каб прымусіць мясцовых жыхароў выконваць лесапастаўкі. У выніку ўдала арганізаванай засады некалькі паліцэйскіх былі забіты, а астатнія паўцякалі.

Яўгенія Машара і Марыя Лапаць.

Пераапрунуўшыся ў паліцэйскую форму, Мяфодзій, Ніл і Аляксандр раптоўна з'явіліся ў лясніцтве «Азяркі». Тут яны знішчылі дакументы, якія сведчылі пра запазычанасць сялян па нарыхтоўцы драўніны. Адначасова быў строга папярэджаны ляснічы, каб усяляк устрымліваўся ад арганізацыі леса-нарыхтовак для нямецкіх улад.

Праз некаторы час паліцыя натрапіла на след патрыётаў. Была праведзена аблава, але хлопцаў ужо папярэдзілі, і яны своечасова пакінулі вёску. Да партызан падпольшчыкі прыйшлі добра ўзброенымі: яны мелі 2 аўтаматы, кулямёт і 14 вінтовак рознага ўзору. Тыя, хто застаўся ў вёсцы, працягвалі падпольную дзейнасць. Аднак германскія органы бяспекі змаглі правесці ў арганізацыю свайго агента — солтыса Рыгора Кухельскага. Выкарыстаўшы давер юных падпольшчыкаў, ён стаў рыхтаваць для іх пастку. 2 ліпеня 1942 г. падраздзяленне жандармерыі імгненна ўварвалася ў Васіліны. Пачаліся арышты патрыётаў. Спецслужбам былі добра вядомы іх імёны. У гэты чорны дзень была арыштавана большасць маладых падпольшчыкаў, якія не паспелі пайсці ў партызаны, іх родзічы і тыя, хто аказваў падтрымку патрыётам.

З высока ўзнятай галавой ішлі яны да месца расправы. Апошнімі словамі Жэні Машары былі: «Усіх не знішчыце, за нас адпомсцяць!»

У той дзень былі расстраляны Я.Ц. Машара, М.М. Лапаць, К.А. Раманоўская, Ф.Д. Павініч, П.Д. Павініч, М.Д. Павініч, М.Н. Лысёнак.

Раз'юшаныя карнікі адыграліся на родзічах падпольшчыкаў і актывістах вёскі. Ахвярамі акупантаў сталі Данат Аляксандравіч Павініч, Вольга Канстанцінаўна Павініч, Марыя Сцяпанаўна Лысёнак, Вольга Якаўлеўна Лысёнак, Алімпіяда Іванаўна Лысёнак, Лідзія Рыгораўна Гваздзеўская, Іван Дзям'янавіч Гваздзеўскі, Алена Сільвестраўна Кундра, Сяргей Іванавіч Чыж.

КАМСАМОЛЬСКА-МАЛАДЗЕЖНАЕ ПАПЛЛЕ ВЁСКИ ЧАРЭМУШНІКІ

У адзін з ліпенскіх дзён 1941 г. у вёску наведваўся былы член бюро Шаркаўшчынскага РК ЛКСМБ Генадзь Лысёнак. У Сяргея Дзіковіча, чый дом значны час з'яўляўся явачнай кватэрай, патрыёты правялі

арганізацыйны сход. На гэтай першай сустрэчы была аформлена падпольная маладзёжная арганізацыя. У яе склад увайшлі Сяргей Дзіковіч (кіраўнік), Леанід Дзіковіч, Яўстафій Дзіковіч, Антаніна Дзіковіч, Нікандр Дзіковіч, Дзмітрый Кухальскі.

Арганізацыя карысталася падтрымкай з боку часткі моладзі і людзей старэйшага ўзросту, асабліва родных, сваякоў і блізкіх патрыётаў. Камсамольцы здабылі радыёпрыёмнік і друкарскую машынку. Яны рэгулярна слухалі маскоўскія перадачы, запісвалі іх, а Ірына Катлярэўская размножвала на пішучай машынце. Праз некаторы час лістоўкі, у якіх змяшчаліся навіны з фронту і савецкага тылу, раснаўсюджваліся ў вёсках, траплялі і ў варожыя гарнізоны.

Акупанты не маглі мірыцца з існаваннем падпольных арганізацый і імкнуліся заслаць у рады патрыётаў сваіх агентаў. Першы ўдар па чарэмушніцкіх патрыётах быў нанесены вясной 1942 г. У красавіку карнікі па даносе правакатара ўварваліся ў вёску і ўчынілі аблаву. Большасць патрыётаў была арыштавана. Былі схоплены і расстраляны Сяргей Дзіковіч, Яўстафій Дзіковіч, Леанід Дзіковіч, Зосім Дзіковіч, Ананій Дзіковіч.

У гэты ж дзень карнікі расстралялі бацьку кіраўніка маладзёжнага падполля Івана Кліменцэвіча Дзіковіча.

У лістападзе 1942 г. падпольшчыкаў напаткала новая трагедыя. Былі схоплены і забіты яшчэ 4 члены арганізацыі — Лізавета Ягораўна Дзіковіч, Аляксандр Іванавіч Грынько, Яўгенія Івалаўна Грынько і яе маці, Таццяна Аляксандраўна Грынько, былы дэпутат Адропаўскага сельсавета.

КАМСАМОЛЬСКА-МАЛАДЗЁЖНАЕ ПАПЛЛЕ ВЁСКИ РЫМКІ

У кастрычніку 1941 г. у доме Аналія Невядомскага адбылася канспіратыўная сустрэча камсамольцаў в. Рымкі. Арганізатарам гэтай важнай і небяспечнай падзеі з'яўляўся Генадзь Лысёнак. На першым арганізацыйным сходзе прысутнічалі: Канстанцін Брэскі, Пётр Балай, Іосіф Гінько, Пётр Райчонок, Валянціна Сікора, Леанід Сікора.

Далейшыя нелегальныя сходы адбываліся ў доме брата і сястры Сікораў, тут

П. А. Балай.

выпрацоўваліся планы правядзення найбольш значных аперацый падпольшчыкаў. Маладыя патрыёты значную ўвагу надавалі агітацыйна-прапагандысцкай рабоце, у размовах з аднавяскоўцамі расказвалі пра становішча на фронце, заклікалі моладзь не выконваць распараджэнні акупацыйных улад. Збіралі зброю, боепрыпасы, дабывалі медыкаменты, рыхтаваліся да пераходу ў партызаны.

ВАРАПАЕЎСКАЕ КАМСАМОЛЬСКА-МАЛАДЗЁЖНАЕ ПАПЛЛЕ

Кіруючы цэнтр камсамольска-маладзёжнай арганізацыі «За Радзіму» даручыў аднаму з найбольш вопытных падпольшчыкаў Мікалаю Брэскаму стварыць нелегальную арганізацыю ў м. Варапаева, дзе размяшчаўся буйны гарнізон акупантаў. Гэты адважны 26-гадовы юнак, які добра валодаў нямецкай мовай, уладкаваўся працаваць на мясцовую біржу працы, наладзіў сувязі з тутэйшымі камсамольцамі. У арганізацыю ўваходзілі Мікалай Брэскі, Іосіф Багаткевіч, Леан Каласёнак, Ірына Катляроўская, Таццяна Лінкевіч, Клава Шынкевіч.

Працуючы на біржы, Мікалай заблытаў улік юнакоў і дзяўчат, якіх акупанты планавалі вывезці ў Германію. Да падпольнай дзейнасці ў Варапаева прыцягваліся патрыёты з в. Рымкі — Пётр Балай, брат Мікалая Брэскага — Канстанцін.

Падпольшчыкі выкралі важныя дакументы: уліковыя бланкі, пашпарты, пячатку, пасля чаго падпалілі памяшканне біржы, тым самым была сарвана адпраўка моладзі Варапаеўскай воласці на працу ў Германію.

Крыніцы:

1. Люди нарочанского края: Воспоминания участников революционной борьбы и Великой Отече-

Г.В. Дунец (Пашкевіч).

Гісторыя аднаго сцяга

З успамінаў Г.І. Дунец

Ганна Іосіфаўна Дунец (Пашкевіч) родам з в. Шчакоты Мядзельскага раёна. Перад вайной працавала настаўніцай Прамышлядскай пачатковай школы. У час акупацыі пражывала ў в. Калееўцы Пастаўскага раёна, дзе вучыла дзяцей грамаце. Была сувязной партызанскага атрада «Слава» бригады імя К.Я. Варашылава. Узнагароджана двума медалямі.

...Со стороны Постав уже слышен грохот немецких танков... Побежала в свой Новоселковский сельсовет с надеждой встретить там кого-нибудь из активистов. Однако на месте никого не оказалось.

Заглянула в избу-читальню. Окинула взглядом пустое помещение и заметила в углу наше комсомольское Красное знамя. Оно было приобретено в честь рождения комсомольской организации при Новоселковском сельсовете.

Решила: нельзя его тут оставлять. Быстро сняла полотнище с древка, опоясалась им и накинула на себя плащ. Вышла из избы-читальни и полевой тропинкой направилась в сторону Мядельщины.

У деревни Юнки меня нагнала грузовая автомашинка с гитлеровцами. Толстый офицер вылез из кабины и на ломаном русском языке заорал:

— Стой, куда идешь?

По телу словно мурашки пошли. Думаю, хотя бы не выдать себя. Собралась с силами и как ни в чем не бывало ответила:

— У родных была, сейчас домой иду.

Гитлеровец выхватил из рук сумку, вытряхнул из нее все содержимое и приказал убираться с дороги. Я свернула в сторону и напрямик мелкоколесьем добралась до деревни Охобни Мядельского

района. Забежала домой, взяла кувшин, лопату, кусок доски. Затем в зарослях маличника выкопала ямку и, положив знамя в кувшин, надежно спрятала его в землю.

Спустя несколько месяцев мы с мамой переехали в деревню Колеевцы Поставского района. Взяли с собой и комсомольское знамя. На этот раз я зашила его в подушку, на которой спала.

С каждым днем становилось все тревожнее. Фашисты производили обыски, грабили жителей, жгли населенные пункты. Чтобы знамя не попало в руки врага или не погребло от пожара, я достала его из подушки, снова положила в кувшин, отнесла за деревню в лес и закопала возле молодой сосенки.

Но вот в наших местах начали действовать партизаны. Однажды к нам заглянули наши земляки: командир партизанского отряда «Слава» Василий Николаевич Осененко и секретарь Поставского подпольного райкома партии Иван Максимович Евмененко. Разговорились. Я рассказала, что у меня хранится такая реликвия.

— Это хорошо! — одобрил командир мой поступок. — Для нас это очень кстати.

Поздно вечером я передала дорогим гостям Красное знамя с пожеланием партизанскому отряду успехов в борьбе с врагом. Мне было известно, что под этим знаменем партизаны участвовали в боях и громили оккупантов.

Наступили светлые долгожданные дни освобождения. Вместе с воинами Красной Армии в Поставы вступил и партизанский отряд «Слава». Над колонной народных мстителей гордо развевалось наше комсо-

А.А. Каваленя.

мольское Красное знамя. Оно было водружено над зданием райкома комсомола.

Сейчас это знамя как реликвия хранится в Поставском краеведческом музее, напоминая молодому поколению о героичес-

ких подвигах советских патриотов в годы Великой Отечественной войны.

Друкуецца па кн.: Люди нарочанского края: Воспоминания участников революционной борьбы и Великой Отечественной войны. Мн., 1975. С. 263—265.

Так пачыналася барацьба

З успамінаў Р.З.Крукава

Рыгор Зіноўевіч Крукаў родам з в. Альцы. Удзельнік рэвалюцыйнай барацьбы ў Заходняй Беларусі, адзін з арганізатараў партызанскага руху на Пастаўшчыне ў першыя гады Вялікай Айчыннай вайны. Узнагароджаны ордэнам Чырвонага Сцяга (двойчы), медалямі.

Гэта быў смелы і мужны чалавек. Аб ім расказвалі легенды. Са сваёй групай ён з'яўляўся заўсёды там, дзе вораг чакаў менш за ўсё.

В 1941 г. с приходом в наш район немецко-фашистских оккупантов вернулись в свои гнезда и польские паны, которые, узнав, что я сжигал панские имения, решили меня поймать и уничтожить. 30 июля 1941 г. я был арестован и приговорен к расстрелу. Сидел я в подвале в деревне Дуниловичи. Однажды выломал в печке дырку и сбежал.

Начал со сбора оружия, патронов. 31 июля 1941 г. вместе с Александром Молофеевым ушел в лес. До весны 1942 г. наша партизанская группа состояла из двух человек. Мы перерезали на дорогах связь, уничтожали мосты.

В конце апреля 1942 г. мне стало известно от жителя д. Кривое Семепя Татуна, что там живут двое военнопленных и они хотят связаться с партизанами. Это были Судариков и Борис Прохоров. Вскоре они вошли в нашу группу.

Однажды наша группа отправилась в д. Заловки. Зашли в дом солтыса, провели соответствующую «проработку» и отправились в небольшой лесок, расположенный недалеко от деревни, ночевать. В это время солтыс успел сообщить о нас в г. Глубокое. Утром в деревню прибыла полиция и последовала по нашим следам. Когда мы поднялись, чтобы уйти, в нескольких метрах от себя увидели полицейских. Завязался бой. Полицейские вынуждены были бежать.

Летом 1942 г. наши самолеты сбросили листовки, в которых советское правительство, партия призывали белорусский

народ усилить борьбу с фашистами в тылу. Мы решили листовки размножить. Но для этого нужна была печатная машинка. Для ее приобретения нам предстояла ночная операция. Темной ночью мы отправились в д. Ласица. Наша группа уже состояла из 13 человек. Перерезали с двух сторон связь. От сторожа нам стало известно, что в деревне есть небольшая группа полицейских и немцев. Чтобы взять машинку, нам нужно было вступить с ними в бой. Задуманный нами метод зайти в дом сразу за сторожем, который должен попроситься в дом, чтобы погреться, не удался.

Немцы не открыли дверь на просьбу сторожа. Тогда мы открыли огонь. Немцы и полицейские отстреливались. Я бросил в окно гранату, но она не взорвалась. Немцы попытались влезть на чердак. Нам пришлось дать несколько очередей из автомата. Бой продолжался до рассвета. На рассвете мы подожгли дом и ушли в сторону Норицы. Там мы и достали печатную машинку.

Во всех окрестных деревнях население знало о наших действиях. Почти в каждой деревне у нас были свои люди, которые оказывали нам материальную помощь. Большую помощь нам оказывал Далман, житель хутора.

В конце лета 1942 г. наша группа увеличилась до 16 человек. В августе 1942 г.

Р.З.Крукаў.

С.А.Пронька.

со связным Фомой Холяво мы отправились в д. Лучай. Не доходя до Лучая сделали засаду. Вскоре задержали человека. Выяснилось потом, что это был партизан из Поставского района Евгений Бродович. От него мы узнали, что в Свенцянском районе действует партизанская группа Маркова (13 человек) и группа в Поставском районе в количестве 8 человек. Мы решили связаться с ними. С Марковым нам удалось связаться в сентябре 1942 г. Было принято решение объединить три группы в бригаду и действовать вместе. Так образовалась бригада имени Ворошилова, командиром которой мы избрали Маркова. Я остался командиром взвода. Бригада им. Ворошилова первоначально состояла из 37 человек. Но постепенно численность ее росла. К нам прибывали жители окрестных районов, военнопленные. В моей группе стало 36 человек. Из Москвы к нам прибыли Климов и Монахов. Они осуществляли руководство работой подпольной партийной организации.

В ноябре 1942 г. я получил задание от Маркова организовать отряд из вновь прибывших людей. Через полтора месяца, в конце 1942 г. отряд «Грозный», командиром которого я был назначен, насчитывал 145 человек.

За время борьбы с немецкими оккупантами отрядом было уничтожено 1777 м рельсов, 50 км связи, взорвано 13 железнодорожных мостов, 23 моста на шоссе на дорогах, уничтожено 5 эшелонов с немецкими оккупантами, 35 человек взято в плен. Отряд участвовал в разгроме дуниловичского гарнизона. После войны до 1948 г. я работал техником-лесоводом в Дуниловичском лесничестве и одновременно являлся командиром истребительной группы по

борьбе с буржуазным националистическим подпольем. Лично мной выловлено в лесах 16 бандитов и 5 человек застреляно в бою. С 1948 г. до января 1965 г. работал в органах милиции.

З фондаў Пастаўскага раённага краязнаўчага музея.

З успамінаў С.А.Пронькі

Сяргей Аляксандравіч Пронька родам з в. Казічы Пастаўскага раёна. Перад вайной працаваў у Пастаўскім райкоме камсамола. У гады вайны — адзін з арганізатараў камсамольска-маладзёжнага падполля ў раёне, камандзір партызанскай групы, камісар атрада імя А.В.Суворава, упаўнаважаны па камсамольскай рабоце ў Вілейскай вобласці, начальнік асобага аддзела брыгады імя К.Я.Варашылава, член бюро Вілейскага падпольнага абкома ЛКСМБ. Узнагароджаны ордэнамі Леніна, Чырвонай Зоркі, Працоўнага Чырвопага Сцяга (двойчы) «Знак Пашаны» і пяццю медалямі.

В конце июня 1941 года я вместе с партийным и советским активом Поставского района вынужден был уходить из родных мест на восток. В деревне Боровуха близ Полоцка мы остановились на отдых. Здесь 1 июля 1941 года я получил задание Вилейского обкома партии подобрать группу патриотов и возвратиться в Поставский район для организации партизанской борьбы.

Вскоре такая группа была создана. В нее вошли бывшие члены КПЗБ — мой родной брат Яков и Кирилл Климентьевич Бродович из деревни Шпаки, комсомольцы Евгений Бродович, Николай и Василий Осененки из деревни Липники, Казимир Липницкий из деревни Литвинки, Ишолит Шурпик из деревни Козичи.

Гитлеровцы по главным магистралям рвались на восток. Мы же возвращались на Поставщину лесными тропами, полевыми стежками. Через несколько дней прибыли в родные места. Определили, где и как будет работать каждый член группы. Прежде всего решили связаться с бывшими членами КПЗБ, комсомольцами, патриотами, боровшимися за восстановление и упрочение в этих местах Советской власти в 1939—1940 годах. Через них нам предстояло информировать население о событиях на фронтах Великой Отечественной войны, поднимать людей на борьбу против оккупантов. В деревне Баковичи нашего района жил комсомолец Борис Розынка. Рань-

ше это был веселый парень, хороший музыкант, словом, мастер на все руки. Сейчас он совсем приуныл. Я попросил Бориса организовать в лесу возле деревни Кулаково прием па детекторном приемнике сводок Совинформбюро. Он охотно согласился. Теперь мы стали регулярно принимать и распространять среди населения сообщения Советского информбюро.

На повестку дня встал вопрос о сборе оружия и подготовке к боевым операциям. Мы понимали, что предстоит жесткая борьба против гитлеровцев, и усиленно готовились к ней: собирали винтовки, гранаты, патроны.

Повсюду свирепствовал фашистский террор. Поставский район облетела печальная весть: ночью каратели схватили бывшего члена КПЗБ, депутата сельсовета Александра Житковича из деревни Липники, Якова Совко из деревни Кадуки, активиста Андрея Совко из деревни Зосино, депутата сельсовета Александра Гиля из деревни Симоньки, председателя Куропольского сельсовета Анатолия Кундро и других (всего 14 человек). Все они были расстреляны в районе города Поставы.

В волостных управах предатели составляли списки коммунистов, комсомольцев, активистов. Вернувшиеся с гитлеровцами кулаки и помещики отнимали имущество, розданное Советской властью беднякам и батракам. Ежедневно полевая жандармерия и полиция бросали в тюрьмы арестованных. Враг старался подавить всякое сопротивление. Однако сделать это ему не удалось. Советские патриоты поднимались на борьбу против оккупантов.

Приступили и мы к действиям. Знание населения и территории помогло нам установить связь с жителями многих деревень Поставского, Дуниловичского и Мядельского районов... К осени 1941 года нам удалось восстановить комсомольскую организацию в Козичах. Ее возглавила Александра Шурпик. Возобновила свою работу комсомольская организация в Лишниках, а в деревне Логовинцы была создана заново. Ее секретарем стал Леонид Дехтяр.

Важную роль в нашей работе играли связные. Нашими первыми связными в деревне Логовинцы являлись бывшие члены КПЗБ Тимофей Ордо и Михаил Боровко. Они поддерживали тесную связь с секретарем комсомольской организации

Леонидом Дехтяром. Михаил Боровко общался с людьми о настроениях людей, их поведении. Ему удалось изъять список коммунистов, депутатов и комсомольцев Юпковского сельсовета, который находился в Поставском волостном управлении. Через Тимофея и Михаила мы распространяли сводки Совинформбюро.

В деревне Барановичи нашими связными были братья Степан и Александр Розыпки и бывший член КПЗБ Павел Ермолович. Эти товарищи имели большое влияние на односельчан. Они информировали население о событиях на фронтах, вселяли уверенность в неминуемом крахе фашизма, собирали оружие и передавали его нам. Осенью 1941 года ребята из деревни Захаровщина нашли в лесу автомат ППД и патроны к нему. Об этом узнал Павел Ермолович и попросил ребят отдать ему автомат. Те согласились. Когда я однажды зашел к Павлу, он торжественно вручил мне этот ППД. С ним я воевал до самого освобождения Вилейщины.

Активно помогали нашей группе связные муж и жена Михаил и Киликея Бесполоновы из деревни Захаровщина. Михаил был отважным бойцом-разведчиком. Он погиб в неравном бою с фашистами в 1943 году. Нашими помощниками были Николай Кукель из деревни Раловцы, Евстафий Косаревский из деревни Козки Большие. В начале войны их квартиры были явочными. Нашим партизанам не раз доводилось здесь ночевать. Одновременно мы получали от этих людей ценные сведения.

В начале 1942 года мы связались с братьями Василием, Константином и Владимиром Храповицкими, проживавшими на хуторе Слобода Мядельского района. В дальнейшем этот хутор стал как бы штабом многих отрядов. Здесь партизаны отдыхали после боев и походов.

Были у нас и связные среди нарочанских рыбаков. Многие из них в 1942 году ушли в партизаны целыми семьями. Непосредственно с нашей группой, а затем с отрядом имени Суворова бригады имени Ворошилова имели связь рыбак Борис Чернявский, его старушка мать и жена Клавдия. Мать Бориса за активную разведку и помощь партизанам была награждена орденом Отечественной войны II степени.

Отважными связными были Иосиф Шурпик из деревни Шурпики, братья

Евстафий и Василий Головки, Яков Головки из деревни Миские; семья Счастливых (отец, мать и две дочери, Галина и Валентина) из деревни Гиньки; Семен Татун из деревни Кривое Село Дуниловичского района.

Таким образом, связь была налажена на всей территории Поставского и Мядельского районов, а также частично с Дуниловичским и Шарковщинским районами. Через своих связных мы уже в 1941 году получили 15 винтовок, автомат, несколько пистолетов, боеприпасы, гранаты. Многие наши связные позднее влились в партизанские отряды.

Деятельность нашей партизанской группы стала известна оккупационным властям. Они установили, где мы находимся, где останавливаемся, и решили уничтожить нас. В ноябре 1941 года каратели окружили с трех сторон деревни Барановичи и Кулаково, Юнки и Логовинцы и от леса «Комяжино» пошли на деревню Козичи. Уже смеркалось. Жители заметили цепи фашистов и сообщили об этом нам. Каратели рассчитывали, что мы будем уходить в лес. Но мы, отстреливаясь, направились в сторону деревень Будево и Миские и ускользнули от гитлеровцев.

Весной 1942 года начался второй этап нашей борьбы. Мы разгромили Груздовскую и Лучайскую волостные управы. Узнав, что оккупанты во многих имениях приготовили для отправки в Германию большое количество скота, хлеба, решили не допустить этого. В конце июля ночью напали на имения. Скот раздали населению, постройки сожгли.

В нашем отряде насчитывалось 15 человек. Узнали, что в районе Свенцяи действуют партизаны. Связались с ними. И вскоре на одном из хуторов недалеко от деревни Оцковичи произошла встреча с командиром этой партизанской группы Ф.Г.Марковым. Приняли решение разгромить вражеский гарнизон в местечке Кобыльник, расположенный у озера Нарочь на перекрестке важных дорог.

С ходу ворвались в населенный пункт. Одна группа штурмовала здание полиции, другая — дом жандармерии. Стремительным ударом с двух сторон создали панику среди фашистов. Лишь отдельные из них спаслись бегством. В течение часа сопротивление противника было сломлено.

Поздно ночью лесом мы снова добрались до хутора Скок. Постучали в дом Бориса Чернявского. Здесь нас ожидала по всем правилам приготовленная уха. Пока мы громили гарнизон, Чернявский со своими ребятами паловил рыбы, чтобы вкусным ужином отметить нашу победу над врагом.

На другой день мы покинули эти места и ушли в смыцкие леса, расположенные в Дуниловичском районе. Там, на хуторе Королино, неподалеку от деревни Лучай, находился наш партизан К.К.Бродович. Он установил связь с действующей здесь партизанской группой, которую возглавлял бывший милиционер из деревни Кривое Село Дуниловичского района Григорий Крюков. Мы встретились с ним и договорились о совместных действиях.

Вскоре группы моя и Григория Крюкова примкнули к группе Ф.Г.Маркова. Вместе они образовали отряд имени Суворова. Командиром отряда стал Ф.Г.Марков.

Наш отряд действовал активно. Но мы не имели связи с Большой землей. Отрицательно сказывалось и отсутствие партийного руководства в области. И вот нам стало известно, что в районе озера Полик действует Борисовский межрайком партии. Решили с его помощью связаться с руководителями партизанского движения.

Ф.Г.Марков, его адъютант Вася Черный (псевдоним, фамилии не помню) и я направились в трудный путь. За неделю прошли около двухсот километров — от деревни Лучай Дуниловичского района через Кривичский и Логойский районы до деревни Пострежье Борисовского района. Здесь нас встретили партизаны бригады «Дяди Коли». Почти под конвоем (поскольку у нас не было никаких документов) поздно ночью они доставили нас к секретарю Борисовского межрайкома партии П.А.Жуковичу.

Ф.Г.Маркову было поручено создать партизанскую бригаду и организовать борьбу против гитлеровцев на территории Вилейщины. Я получил задание создавать комсомольские организации и райкомы комсомола.

В конце октября 1942 года, увешанные автоматами и боеприпасами, мы возвратились в Вилейскую область.

В ноябре 1942 года в смыцком лесу была создана бригада имени Ворошилова. С первых же дней она наращивала удары по врагу, расширяла связи с населением. Это обусловило быстрый рост ее рядов. Уже в январе 1943 года здесь насчитывалось более 600 партизан. Центром дислокации были избраны парочанские леса. В дальнейшем при бригаде базировались подпольные обком партии и обком комсомола.

С начала 1943 года был создан Поставский РК ЛКСМБ на базе комсомольских организаций деревень Козичи (секретарь Александра Шурпик), Липники (секретарь Надежда Осененко), Логовинцы — Юнки (секретарь Леонид Дехтяр), Козки (секретарь Евстафий Косаревский). Во главе Поставского РК ЛКСМБ вначале стал Николай Кукель, потом был утвержден Василий Осененко, прошедший большую школу подпольной и партизанской борь-

С.С.Татун.

бы в тылу врага. Я принимал участие в создании Мядельского, Дуниловичского, Докшицкого и ряда других районных комитетов комсомола.

Друкуюцца па кн.: Люди нарочанского края: Воспоминания участников революционной борьбы и Великой Отечественной войны. Мн., 1975. С. 124—131.

Быў трывожны час

З успамінаў С.С.Татуна

Сямён Сямёнавіч Татун нарадзіўся ў в. Крывое Пастаўскага раёна. Арганізатар падпольнай камсамольскай антыфашысцкай арганізацыі ў роднай вёсцы. Са жніўня 1942 г. па ліпень 1944 г. — партызан (камандзір аддзялення, палітрук узвода, упаўнаважаны асобага аддзела) атрада імя А.В.Суворава, затым намеснік начальніка асобага аддзела брыгады імя К.Я.Варашылава. Пасля вайны працаваў у органах дзяржаўнай бяспекі. Узнагароджаны ордэнам Чырвонай Зоркі і пяццю медаламі.

Война застала мяня в родной деревне Крывое Поставского района. Здесь в то время было четверо комсомольцев: Устин Ясюкевич, Николай Блышко, Николай Федорович и я. Вскоре к нам примкнули Петр, Федор и Серафим Ясюкевичи. Мы связались с местными активистами Петром Адамовичем Волком, Сергеем Алексеевичем Мешко, Иваном Павловичем Волком. Действовать начали вместе, хотя и без заранее разработанного плана.

Провели совещание, на котором была создана подпольная группа. В нее поначалу вошли три комсомольца — Николай Блышко, Устин Ясюкевич и я, а также местные активисты Петр Волк и Федор Ясюкевич. Остальных по соображениям конспирации решили в группу временно не вовлекать, хотя постоянно поддержи-

вали с ними связь, расширяли контакты с активистами других деревень.

В первую очередь решили наладить слушание радиопередач, чтобы быть в курсе событий и разъяснить населению действительное положение на фронте, опровергать лживую фашистскую пропаганду. Радиоприемник был у меня, но установили его на хуторе у Федора Ясюкевича, расположенном в более глухом месте. По вечерам мы приходили туда, устанавливали антенну и слушали радиопередачи. Сначала ничего не могли уловить, кроме передач из оккупированного Минска, но постепенно слышимость улучшилась. Старались побольше записать, а на следующее утро рассказать последние известия советским людям. С большой радостью приняли сообщение о разгроме немецких войск под Москвой в декабре 1941 года. С быстротой молнии разнеслось оно по окрестным деревням.

Предпринимали настойчивые попытки связаться с партизанами. Но где их найти? Помог простой случай. Однажды я пошел к знакомому леснику попросить дров. Разговорились. От него узнал под строгим секретом, что в лесу он встречал двух вооруженных мужчин. В беседе они интере-

совались новостями, настроением местных жителей, сопротивлением оккупантам.

— Кто они такие? — нетерпеливо спросил я.

— Один житель деревни Ольцы Григорий Крюков, другого не знаю.

Григория Зиновьевича я хорошо знал до войны и решил с ним связаться. В дождливую осеннюю ночь, вооружившись наганом, направился на хутор Ольпы к жене Крюкова в надежде, что через нее свяжусь с Григорием. Однако она ничем не смогла помочь. Со слезами на глазах женщина рассказала, что в один из июльских дней 1941 года гитлеровцы арестовали Григория и сейчас она ничего о нем не знает. На прощание я сказал, что у меня есть патроны, и я хотел бы передать их ее мужу — пусть он в любое время зайдет ко мне или к Федору Ясюкевичу. Патроны действительно помогли мне связаться с Крюковым, но не так скоро.

В одну из весенних ночей 1942 года во дворе своего дома я услышал легкий шорох. Выйдя тихонько во двор и осторожно выглядывая из-за угла (уж не полицейские ли пришли за мной?), увидел двух человек с винтовками, к которым были примкнуты штыки. «Это Крюков! — мелькнуло в голове. — Полиция со штыками не ходит». Смело подхожу к ним, поздоровались. Затем отошли в сторонку, сели за кустами и стали беседовать.

Оказалось, что Крюкову удалось бежать от гитлеровцев, которые намеревались его расстрелять. Это произошло 29 июля, а днем позже он встретился с младшим командиром Красной Армии Александром Петровичем Малофеевым, вырвавшимся из окружения. Решили действовать совместно. Осень и зиму провели в трудных условиях, а сейчас, с наступлением весны, создают партизанский отряд.

Я поведал Крюкову, что у нас есть группа, имеется оружие, и мы хотим присоединиться к ним.

— А ребята надежные? — поинтересовался Григорий Зиновьевич.

— Вполне, — ответил я.

На прощание договорились, что будем поддерживать связь через брата Крюкова Матвея. В память о встрече обменялись личным оружием. Тяжелый маузер Гриппи перекочевал в мой карман, а к нему — мой наган. Расстались друзьями.

О моей встрече с партизанами стало известно членам нашей группы, а затем и другим лицам. И если раньше мне самому приходилось подыскивать людей, выяснять их настроение, то теперь многие шли сами. Так, весной 1942 года из деревни Веретен прибыл Серафим Мешко и завел разговор о том, что он хотел бы приобрести оружие, которое нужно двум бойцам, бежавшим из плена.

Зная Мешко как советского патриота, я дал ему винтовку и пожелал встретиться с его людьми. Майской ночью 1942 года они явились ко мне в сарай. Это были вышедший из окружения боец Борис Прохоров и бежавший из плена танкист старшина Анатолий Судариков (впоследствии командир партизанского отряда имени Суворова). Парни рассказали, что ищут связь с партизанами, чтобы снова стать в боевой строй. Имеют наган и гранату. Беседовали долго, я старался изучить их настроение.

В разговорах прошла вся ночь. На день отвел ребят на хутор к Федору Ясюкевичу (мой дом очень близко от дороги). Обсудили положение. Что делать дальше? А вдруг провокация? Решили связаться с Крюковым и обо всем рассказать ему. Вскоре я уже беседовал в кустарнике с Григорием Зиновьевичем и Малофеевым.

— Ты, Семен, очень доверчив. А вдруг это немецкие шпионы? — сказал Крюков.

Я пытался его уговорить, что нужно все-таки с ребятами встретиться и побеседовать, ведь он ничем не рискует. Меня поддерживал Малофеев. Он высказал желание встретиться с Судариковым, который назвался его земляком.

Встреча состоялась следующей ночью в бане близ хутора Федора Ясюкевича. Во время беседы достигли полного взаимопонимания. В направлении леса ушли четыре вооруженных молодых человека. Мы с Федором смотрели им вслед, радуясь от души, что наши силы растут, и ничуть не жалея, что из нашего «арсенала» пришлось выдать две винтовки.

Некоторое время спустя группа Крюкова пополнилась еще одним членом. Через несколько дней я беседовал в сарае с бежавшим из плена Иваном Когутом. Это был рослый, худой парень, горевший желанием бороться с гитлеровцами и искавший партизан. Прибыл ко мне по той же цепоч-

ке через Серафима Мешко. Крюков с радостью принял его, тем более что мы с Федором вручили ему винтовку с патронами и выдали для группы на всякий случай еще четыре винтовки. К этому времени в группу Крюкова влились Федор Никитин и его жена Евдокия из Постав и бежавший из-под расстрела житель Дуниловичского района Кузьма Холево.

Группа Крюкова стала совершать налеты на полицейские участки, громить волостные управы, уничтожать карателей. Так, летом 1942 года была разгромлена Лисицкая, а затем Козловщинская, Залесская управы, разрушено много километров телефонной связи. Захваченная в Козловщинской волости пишущая машинка сослужила нам добрую службу. На ней мы печатали листовки, сводки Совинформбюро. Неумело, одним пальцем, от темна до темна выстукивали на машинке пламенные слова обращения к населению, призывавшие к борьбе с фашистскими поработителями.

Между тем события развивались своим чередом. Однажды летом по рекомендации жителя деревни Волки Николая Михайловича Гинько в группу прибыл бежавший из плена красноармеец Василий Фирсов. После побега из плена он наткнулся в Свенцяном районе на группу партизан во главе с Ф.Г.Марковым. Фирсов некоторое время находился в этой группе, но его отправили добывать себе оружие. Красноармеец был болен, и он пролежал у меня в сарае более недели. За это время удалось связаться с партизанами. Крюков отсутствовал, к нам с Федором прибыли Судариков с двумя бойцами. Решили встретиться с Марковым. Ради такого случая пришлось вооружить Фирсова винтовкой, которую имел Устин Ясюкевич.

До этого со мной связались два местных парня из Козловщинского сельсовета — бывший участковый уполномоченный Иван Кожух и комсомолец Виктор Сакович. Кожуха я знал лично. Мне было известно, что он подвергался избиениям и преследованиям со стороны местной полиции, жил на полулегальном положении. Я принял его с радостью, считая полезным человеком для нашей группы. Кожух попросил меня связать его с партизанами. Не рассказывая ничего конкретно о своих товарищах, словно предчувствуя беду, я пообещал, что

пришлю к нему партизан и он может к ним присоединиться. Впоследствии Иван Кожух и Виктор Сакович были приняты в группу Крюкова, но, пробыв в ней некоторое время, отпросились домой повидаться с семьями и там были схвачены фашистами.

Кроме меня и Матвея Крюкова, других людей, связанных с партизанами, Кожух и Сакович, к счастью, не знали.

Солнце уже клонилось к заходу, когда к дому хутора Ольцы, где жил Матвей Крюков, подъехали на подводах гитлеровцы.

— Ты имеешь связь с партизанами! Веди нас к ним! — закричал офицер и ударил Матвея по лицу.

Крюков отрицал всякую связь с братом и партизанами. Тогда его повалили на землю, избивали шомполами, а когда это не помогло, усадили на подводу и повезли с собой. Не проехали они и сотни метров, как из кустов раздались выстрелы Григория Крюкова и его друзей. Матвей спрыгнул с повозки и бросился бежать. По нему открыли беспорядочную стрельбу. Подбегая к кустам, почувствовал, что ему обожгло правую ногу. Пробежав несколько шагов, он упал, теряя сознание. Его поддержали крепкие руки брата и партизан.

Тревожным эхом отозвались во мне эти выстрелы, которые я хорошо слышал, работая у себя в огороде. «Что-то случилось неладное», — подумалось мне.

На следующий день под вечер я собирался на прогулку. Была суббота.

— Сходи за водой, — попросила меня мать.

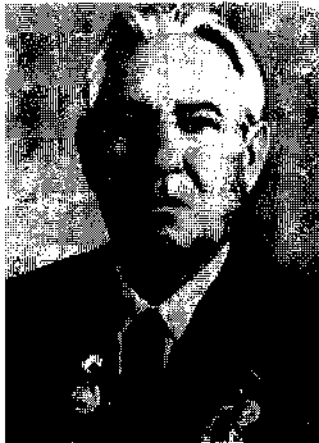
— Пусть Коля сходит (это мой брат), — сказал я и продолжал бриться.

Брат взял ведра и направился к колодцу.

Когда я выглянул в окно, то увидел, что он возвращается в сопровождении пятерых немцев. В висках у меня застучало. «Это за мной» — мелькнула мысль. Я прыгнул на чердак, бросив на ходу матери:

— Скажи, что меня нет дома, ушел гулять.

Раздались тяжелые шаги фашистов. Я на чердаке без оружия. Тяжелый маузер Крюкова, мешавший мне во время работы, лежит в сене. Хватаю железный лом и жду. Враги один за другим заходят в дом. Я покошачьи прыгаю с чердака и бегу за угол

Н. Р. Дзіковіч.

к вишням, а затем в овраг, в кустарник. Погони нет — значит, ушел незаметно.

Вскоре в кустах слышу тихий свист. Меня окликают брат Николай и Петр Адамович Волк, который тоже узнал о случившемся. Николай принес маузер. Ясно одно: возврата к прежней, далеко не мирной, жизни для меня больше нет. Надо переходить на путь открытой партизанской борьбы с гитлеровцами.

Присоединяюсь к группе Крюкова. Вернее, за мной пришли: на второй день там уже узнали о моем положении. Оказывается, Сударикову удалось связаться с группой Маркова в Свенцяном районе, а Крюкову — с группой партизан Поставского района. Назначили встречу в Смыцком лесу Дуниловичского района.

Клятву вернасці стрымалі

З успамінаў Н. Р. Дзіковіча

Нікандр Раманавіч Дзіковіч нарадзіўся ў в. Чарэмушнікі Пастаўскага раёна. З ліпеня па кастрычнік 1941 г. быў членам антыфашыскай падпольнай групы, з кастрычніка 1941 г. па жнівень 1943 г. — сувязны партызанскага атрада, са жніўня 1943 г. па ліпень 1944 г. — партызан атрада № 3 брыгады «Спартак». Узнагароджаны пяццю медалямі.

Когда Поставщина была оккупирована фашистами, начались аресты и расстрелы местных жителей. На тайном собрании мы поклялись бороться против врага до последнего дыхания.

— Где добыть оружие? — спрашивали мои друзья.

— У гитлеровцев, — ответил я и решил доказать это на деле.

Мне было известно, что фашисты приезжают купаться в район лесничества

До встречи оставалось немного времени. Наша группа пополнилась еще двумя членами и насчитывала уже одиннадцать бойцов. Вновь прибывшими были бежавшие из плена младший лейтенант Сергей Шашков и красноармеец Алексей (из-за маленького роста прозванный «карандашом»). Обоим путь к партизанам указал житель деревни Гиньки, бывший председатель сельпо Николай Петрович Счастный.

Стояли теплые дни, но уже чувствовалось приближение осени. В одну из лунных ночей мы направились в сторону смыцкого леса, где нас поджидали связные из поставской группы. На следующую ночь на небольшую поляну явились все почти одновременно. Взаимное знакомство, рукопожатия, расспросы, беседы.

Всего нас оказалось 33 человека — сила, с помощью которой можно сделать многое.

Днем провели собрание. Его открыл Ф. Г. Марков. Он коротко рассказал о себе, о наших дальнейших задачах, предложил избрать командира группы. Своим вожаком мы единогласно избрали Федора Григорьевича Маркова.

С этого времени начинается новый этап борьбы вилейских партизан.

Друкуюцца па кн.: Люди нарочанскага края: Воспоминания участников борьбы и Великой Отечественной войны. Мн., 1975. С. 246—251.

«Озерки». Здесь в сосновом бору находилось озеро, берега которого были окаймлены кустами. Оттуда я наблюдал за гитлеровцами несколько дней. И вот наступил подходящий момент. Только что уехала группа из пяти человек, как приехали на машине двое. О чем-то посоветовавшись, они махнули рукой и полезли в воду. Машину оставили метрах в ста от меня. Я подполз к ней, открыл дверцу. Один из гитлеровцев заметил меня, крикнул: «Хальт!» Я вскинул автомат и дал длинную очередь. На воде остались лишь два круга. Захватив второй автомат, скрылся в лесу.

Вернувшись в деревню, я обо всем рассказал подпольщикам. Они поздравили меня с удачной «охотой». Таким образом, было добыто первое оружие.

— Теперь нам есть чем воевать, — сказал комсомолец Сергей Дикович.

Летом 1941 года к нам пришел Геннадий Лысенок, вожак Половской подпольной комсомольской организации. С виду он был еще совсем молод. Совместно с Сергеем и Леонидом Диковичами в нашей деревне и в Василинах были созданы две подпольные комсомольские группы по десять человек в каждой. Они поклялись мстить врагу, делать все, чтобы приблизить победу над захватчиками. Комсомольцы раздобыли пишущую машинку, на которой печатали листовки.

Мы, старые подпольщики, состояли тогда в антифашистской группе и готовились создать партизанский отряд. С комсомольцами у нас существовала тесная связь. Почти во всех деревнях по берегам реки Дисенки от городского поселка Шарковщина до местечка Козяны были созданы подпольные комсомольские группы и антифашистские организации.

Немецкие прихвастни установили за подпольщиками слежку. В мае 1942 года в деревню ворвался отряд гитлеровцев. Они окружили мой дом и дом депутата сельсовета Татьяны Ивановны Гринько. Начали стрелять зажигательными патронами и кричать:

— Бандиты, выходите!

Однако наши семьи заблаговременно ушли в лес и только поэтому остались живыми. Гитлеровцы схватили и расстреляли трех моих братьев: Евстафия, Анания и Зосима. Я поклялся отомстить и за смерть братьев, и за горе матери.

В тот день в деревне погибло десять человек. Среди них комсомольцы Леонид и Сергей Диковичи, отец Сергея Иван Климентьевич. Одновременно были расстреляны Борис Иванович и Елизавета

Я веру́ у перамогу

З успаминаў Я.В.Касарэўскага

Яўстафій Валяр’янавіч Касарэўскі родам з в. Козкі Вялікія Пастаўскага раёна. Да вайны працаваў рахункаводам калгаса «Чырвоная звязда». У час вайны — сакратар падпольнай камсамольскай арганізацыі ў в. Козкі Вялікія Пастаўскага раёна, сувязны, затым партызан-кулямётчык атрада імя А.В.Суворова брыгады імя К.Я.Варашылава. Узнагароджаны ордэнамі Леніна, Працоўнага Чырвонага Сцяга і шасцю медалямі.

Я.В.Касарэўскі.

Егоровна Диковичи, Евгения Ивановна и Татьяна Ивановна Гринько.

Такая же расправа была учинена в соседней деревне Василины. Фашисты схватили комсомолок Евгению Машару, Марию Лапоть, Клавдию Романович, пионерку Марию Лысенок, ее мать Олимпиаду Ивановну Лысенок и других — всего 16 человек. Гитлеровцы не подпустили близко односельчан. Однако далеко был слышен призыв подпольщиков:

— Пусть живет Советская Родина! Отомстите за нас!

Летом 1942 года в козянских лесах начал действовать партизанский отряд «Спартак» во главе с Аркадием Николаевичем Пономаревым. Десятки наших подпольщиков стали связными, а затем партизанами этого отряда, выросшего впоследствии в бригаду. Партизаны с помощью связных и населения разгромили вражеские гарнизоны в Плятерове, Опсе, Иодах, спускали под откос вражеские эшелоны, нарушали связь, взрывали мосты на железных и шоссейных дорогах. Оккупанты чувствовали себя на белорусской земле, как в осажденной крепости.

Друкуецца па кн.: Люди нарочанского края: Воспоминания участников революционной борьбы и Великой Отечественной войны. Мн., 1975. С. 269—271.

...Наши войска отступали. Я и другие ребята моего возраста считали своим долгом немедленно идти в ряды действующей армии, но армия отступала и мы — комсомольцы Сергей Зарецкий, Дмитрий Кукальский, Леонид Дикович, Николай Янучковский и я — добрались до Полоцка в надежде, что здесь будем мобилизованы в

армию. Но в первых числах июля 1941 года руководящими работниками Поставского района мы были отправлены назад с тем, чтобы на оккупированной территории организовать борьбу против врага.

Вернулись сбежавшие в 1939 году помещики, кулаки, осадники. Подняли головы антиколхозные элементы. Начались аресты коммунистов, комсомольцев, активистов сельского Совета, организаторов колхозов. Были схвачены и зверски замучены в тюремных застенках секретарь Куропольского сельского Совета К.Шоколо (он же был секретарем нашей первичной комсомольской организации), председатель колхоза деревни Курополье Григорий Кундро, счетовод колхоза деревни Лапоси Анапий Дикович.

В начале августа 1941 года в нашу деревню нагрянули гитлеровцы, чтобы арестовать меня и бывшего председателя колхоза Николая Александровича Диковича. Мне удалось скрыться, перебравшись за реку Лучайку, по которой в то время проходила установленная гитлеровцами граница между Белоруссией и Литвой. Избив родителей, фашисты приказали им найти меня и доставить в комендатуру. К сожалению, Н.А.Диковичу не удалось скрыться: он был болен и находился дома. Его зверски избили, увезли в Поставы и там расстреляли.

С этого времени я перешел на полулегальное положение. На таком же положении находились комсомольцы нашей и соседних деревень — Дмитрий Кукальский, Сергей Зарецкий, Николай Янучковский, Леонид Дикович (сын расстрелянного председателя колхоза), Николай Сидорович и другие.

Из названных выше комсомольцев в нашей деревне была создана подпольная организация, которую я возглавил. Мы поставили перед собой задачу — сохранить жизнь комсомольцев, активистов сельского Совета и колхоза от ареста и расстрелов. С этой целью в деревнях было установлено круглосуточное дежурство, порядок и сигналы оповещения при появлении фашистов. Ночью дома никто из нас не ночевал. К участию в подпольной работе привлекли несоюзную молодежь, выходцев из семей бедняков.

Наши действия стали более активными и целенаправленными с приходом в

деревню осенью 1941 года Якова Александровича Пронько, который до войны работал здесь учителем начальной школы. Именно он скрывался в сарае Сергея Зарецкого. Кроме меня и Сергея, о его пребывании никто не знал. Мы встречались с Я.А.Пронько, приносили ему еду и получали задания по подпольной работе.

Кроме комсомольцев среди населения агитационную работу проводили активисты старшего возраста: в деревне Козки — Федор Янучковский, Иосиф Лысенко, Юлиан Мукель, Афанасий Татаренко, в деревне Детково — Семен Романович, Дионисий Свило, Иван Сидорович, в деревне Лапоси — Анапий Дикович, Донат Сороко, Никодим Сидорович, Федор Пушкар, в деревне Курополье — Григорий Кундро, Евгений Сидорович, Григорий Гирсо. Они разоблачали лживую вражескую пропаганду, укрепляли у людей веру в победу над врагом.

Комсомольцы, активисты из числа несоюзной молодежи и лица старшего возраста проводили большую организаторскую и массово-политическую работу среди населения. Они принимали по радио и распространяли сводки Совинформбюро, размножали и распространяли листовки, собирали оружие, в дни революционных праздников вывешивали красные флаги на зданиях немецких учреждений, домах старост и на телефонных столбах, срывали мероприятия оккупационных властей по сбору скота и теплой одежды для немецкой армии, вывозу населения в Германию, ремонту мостов и дорог.

В дальнейшем наша комсомольская организация выполняла задания партизанских групп и отрядов, которые мы получали от Я.А.Пронько и В.Н.Осененко. Они часто посещали нас, информировали о боевых действиях партизан, подпольных партийных и комсомольских организаций в Поставщине.

Весной 1943 года я вступил в партизанский отряд имени Суворова бригады имени Ворошилова. Здесь мне вручили пулемет, снятый с подбитого советского танка. К нему приделали ножки. В качестве пулеметчика участвовал во многих боевых операциях, проводившихся отрядом.

Друкуецца па кн.: Люди нарочанскаго края: Воспоминания участников революционной борьбы и Великой Отечественной войны. Мн., 1975. С. 266 — 268.

Вілейскае партызанскае злучэнне

Створана ў ліпені — жніўні 1943 г. Вілейскім падпольным абкомам КП(б)Б. Узначальвалася ваенна-аператыўным аддзелам Вілейскага падпольнага абкома КП(б)Б. Кіруючы склад злучэння: 1-ы сакратар Вілейскага падпольнага абкома КП(б)Б І.Ф.Клімаў, начальнік ваенна-аператыўнага аддзела Ф.Р.Маркаў. Тэрыторыя вобласці была падзелена на 3 зоны: Паўднёва-Усходнюю, Цэнтральную, Паўночную (упаўнаважаня па зонах П.А.Жуковіч, А.А.Манахаў, В.А.Цітавец), у кожнай створаны аператыўныя групы падпольных абкомаў КП(б)Б і ЛКСМБ, замацаваны партызанскія брыгады і атрады.

Яднала 18 партызанскіх брыгад — 4-ю Беларускаю, «За Радзіму», «За Савецкую Беларусь», імя Будзённага, імя Варашылава, імя Гастэлы, імя Даватара, імя Жукава, імя Калініна, імя Кутузава, імя Ракасоўскага, імя Суворова 1-ю, імя Суворова 2-ю, імя Фрунзе, імя ЦК КП(б)Б, імя У.І.Леніна, «Кастрычнік», «Спартак», 5 асобна дзейных атрадаў — Агітацыйны імя Горкага, «Баец» імя Катоўскага, імя Панамерэпкі, Суслава; усяго каля 12 тыс. партызан. А.С.Азопчыку, А.І.Вальпіцу, Ф.Р.Маркаву, Г.І.Маслоўскай, П.М.Машэраву прысвоена званне Героя Савецкага Саюза.

І.Ф.Клімаў.

Беларусь у Вялікай Айчыннай вайне. 1941—1945.
Мн., 1990. С. 122.

Партызанскія фарміраванні, якія дзейнічалі на тэрыторыі Пастаўскага раёна

БРИГАДА ім. К.Е.ВОРОШИЛОВА

Создана в конце ноября 1942 г. на базе отдельных отрядов им. А.В.Суворова и «Истребитель», действовавших в Мядельском районе. 31 января 1943 г. она объединилась с прибывшей из Докшицкого района бригадой Ф.С.Шляхтунова, в составе которой было 4 отряда, и стала насчитывать 6 отрядов (1, 2, 3, 4, 5, 6-й). Позже организован 7-й отряд им. В.И.Чапаева.

16 марта 1943 г. на основании распоряжения БШПД бригада им. К.Е.Ворошилова разукрупнилась. Из ее состава выделены отряды 1-й и 2-й, на базе которых воссоздана бригада Ф.С.Шляхтунова, и 3-й, 4-й. В бригаде им. К.Е.Ворошилова остались отряды 5-й им. А.В.Суворова, 6-й «Истребитель» и 7-й им. В.И.Чапаева, позже организованы отряды им. Александра Невского, им. А.Я.Пархоменко, им. М.И.Ку-

І.Ф.Клімаў (у першым радзе ў цэнтры) у час адной з пасляваенных сустрэч з былымі партызанамі брыгады імя К.Я.Варашылава.

тузова, им. М.И.Калинина, «Грозный», «Слава», «Победа», им. С.Г.Лазо, им. П.И.Баграциона.

Командиру бригады Ф.Г.Маркову и заместителю комиссара по комсомольской работе отряда им. А.Я.Пархоменко А.И.Масловской присвоено звание Героя Советского Союза.

Бригада действовала в Мядельском, Поставском, Дуниловичском, Островецком, Свирском, Сморгонском, Куренецком, Глубокском, Кривичском районах Вилейской области и Свентянском районе Литовской ССР.

Соединилась с частями Красной Армии 4 июля 1944 г. в составе 12 отрядов общей численностью 1865 партизан. Из них: мужчин — 1749, женщин — 116; белорусов — 904, русских — 575, украинцев — 121, других национальностей — 257; членов ВКП(б) — 62, кандидатов — 53, членов ВЛКСМ — 300, беспартийных — 1450.

Национальная принадлежность 8 человек не установлена.

Командиры бригады: Марков Федор Григорьевич (ноябрь 1942 — январь 1943, март 1943 — февраль 1944), Шляхтунов Федор Сазонович (январь 1943 — март 1943), Крысов Иван Никанорович (февраль 1944 — июль 1944).

Комиссары: Марков Федор Григорьевич (январь 1943 — март 1943), Евмененко Иван Максимович (август 1943 — декабрь 1943), Шевченко Алексей Ильич (январь 1944 — июль 1944).

Начальники штаба: Саулевич Владимир Владимирович (ноябрь 1942 — август 1943), Крысов Иван Никанорович (август 1943 — февраль 1944), Карабанов Леонид Иванович (февраль 1944 — июль 1944).

Отряд им. А.В.Суворова

Организован в мае 1942 г. на базе диверсионной группы Ф.Г.Маркова, направленной в тыл врага по заданию ЦК КП(б)Б в августе 1941 г., и партизанских групп С.А.Пронько, Г.З.Крюкова, А.А.Сударикова, которые действовали в Поставском и Дуниловичском районах с осени 1941 г. С 31 января по 16 марта 1943 г. входил в состав бригады 5-м отрядом.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 203 партизана.

Командиры отряда: Марков Федор Григорьевич (май 1942 — ноябрь 1942), Судариков Анатолий Алексеевич (ноябрь 1942 — июль 1944).

Комиссары: Малыгин Иван Федорович (май 1942 — март 1943), Пронько Сергей Александрович (март 1943 — сентябрь 1943), Пронько Яков Александрович (сентябрь 1943 — декабрь 1943), Книга Макар Филиппович (декабрь 1943 — июль 1944).

Начальники штаба: Саулевич Владимир Владимирович, Шашков Сергей Георгиевич (погиб), Чешенко Николай Михайлович.

Отряд «Истребитель»

Образован 21 октября 1942 г. на базе диверсионной группы В.Т.Цабо, прибывшей в июне 1942 г. по заданию ЦК КП(б)Б из советского тыла в Молодечненский район. С 31 января по 16 марта 1943 г. действовал в бригаде 6-м отрядом.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 187 партизан.

Командиры отряда: Цабо Владимир Тихонович, Сивенков Прохор Мартынович, Жуков Афанасий Васильевич (погиб), Подольный Михаил Павлович.

Комиссары: Высоцкий Николай Адамович, Подольный Михаил Павлович, Королев Григорий Николаевич, Чмеров Виктор Макеевич.

Начальники штаба: Соболев Александр Алексеевич (погиб), Кононенко Алексей Андреевич (погиб), Королев Григорий Николаевич, Долгих Иван Андреевич, Вышинский Александр Михайлович.

Отряд им. В.И.Чапаева

Создан 13 февраля 1943 г. на базе группы Н.Г.Сидякина, направленной в тыл противника Вилейским обкомом КП(б)Б в ноябре 1942 г. До 16 марта 1943 г. действовал в бригаде 7-м отрядом.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 215 партизан.

Командир отряда — Сидякин Николай Григорьевич (февраль 1943 — июль 1944).

Комиссары: Верас Николай Павлович (февраль 1943 — февраль 1944), Рублевский Петр Егорович (февраль 1944 — июль 1944).

Начальники штаба: Мульков Константин Петрович (февраль 1943 — март 1944),

Кудрявцев Николай Дмитриевич (март 1944 — июль 1944).

Отряд им. Александра Невского

Организован 12 мая 1943 г. на базе диверсионной группы Н.В.Степанова.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 111 партизан.

Командир отряда — Степанов Николай Васильевич (май 1943 — июль 1944).

Комиссары: Малыгин Иван Федорович (май 1943 — октябрь 1943), Марков Иван Михайлович (октябрь 1943 — декабрь 1943), Гуков Иосиф Сидорович (январь 1944 — июль 1944).

Начальник штаба — Варламов Сергей Александрович (май 1943 — июль 1944).

Отряд им. А.Я.Пархоменко

Образован 19 мая 1943 г. из личного состава, выделенного бригадой. На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 137 партизан.

Командиры отряда: Сивснков Прохор Мартынович (май 1943 — октябрь 1943), Кудрявцев Николай Дмитриевич (ноябрь 1943 — март 1944), Мульков Константин Петрович (март 1944 — июль 1944).

Комиссары: Малыгин Иван Федорович, Вышинский Александр Михайлович, Королев Григорий Николаевич.

Начальники штаба: Краснобаев Николай Петрович, Долгих Иван Андреевич.

Отряд им. М.И.Кутузова

Создан 20 июля 1943 г. на базе диверсионной группы А.Т.Супругина (погиб), действовавшей в Ошмянском районе.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 240 партизан.

Командир отряда — Рылов Виктор Сергеевич (июль 1943 — июль 1944).

Комиссары: Знаков Николай Иванович (июль 1943 —), Запевалов Александр Иванович, Пиотух Иван Иосифович.

Начальник штаба — Наумов Василий Григорьевич.

Отряд им. М.И.Калинина

Организован 28 августа 1943 г. из личного состава, выделенного бригадой.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 112 партизан.

Командиры отряда: Саулевич Владимир Владимирович (август 1943 — октябрь 1943), Лесков Михаил Филиппович (октябрь 1943 — июль 1944).

Комиссары: Пелюхов Василий Мефодиевич (август 1943 — октябрь 1943), Подливахин Петр Федорович (декабрь 1943 — июль 1944).

Начальники штаба: Малофеев Александр Петрович (сентябрь 1943 — ноябрь 1943), Кузьмичев Александр Михайлович (— июль 1944).

Отряд «Грозный»

Образован в октябре 1943 г. из личного состава, выделенного бригадой.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 116 партизан.

Командир отряда — Крюков Григорий Зиновьевич (октябрь 1943 — июль 1944).

Комиссар — Знаков Николай Иванович (январь 1944 — июль 1944).

Начальник штаба — Малофеев Александр Петрович (ноябрь 1943 — июль 1944).

Отряд «Победа»

Организован в декабре 1943 г. из личного состава, выделенного бригадой.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 107 партизан.

Командир отряда — Галупко Арсений Гордесвич (декабрь 1943 — июль 1944).

Комиссар — Марков Иван Михайлович (январь 1944 — июль 1944).

Начальники штаба: Краснобаев Николай Петрович (март 1944 — апрель 1944, погиб), Брызгалов Федор Иванович (май 1944 — июль 1944).

Отряд «Слава»

Сформирован в декабре 1943 г. из личного состава, выделенного бригадой.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 108 партизан.

Командир отряда — Осененко Василий Николаевич (декабрь 1943 — июль 1944).

Комиссар — Пронько Яков Александрович (декабрь 1943 — июль 1944).

Начальник штаба — Продько Стефан Владимирович (март 1944 — июль 1944).

Разведотряд им. С.Г.Лазо

Организован в январе 1944 г. из личного состава, выделенного бригадой.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 152 партизана. Командир отряда — Полоник Василий Иванович (январь 1944 — июль 1944).

Комиссар — Селявский Виктор Васильевич (февраль 1944 — июль 1944).

Начальники штаба: Бородич Вячеслав Павлович, Данилевский Федор Федорович (март 1944 — июль 1944).

Отряд им. П.И.Багратиона

Образован в январе 1944 г. на базе группы В.В.Савченко, выделившейся в июле 1943 г. из состава 3-й Белорусской бригады Витебской области.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 52 партизана.

Командиры отряда: Савченко Василий Васильевич (январь 1944 — март 1944, погиб), Бородич Николай Иванович (апрель 1944 — июль 1944).

Комиссар — Ващенко Павел Семенович (март 1944 — июль 1944).

Начальник штаба — Кондрашев Андрей Васильевич (январь 1944 — июль 1944).

1-я БРИГАДА им. А.В.СУВОРОВА

Создана 2 марта 1943 г. приказом БШПД из группы партизан отряда «Спартак», вышедшей в ноябре 1942 г. во время карательной экспедиции врага в Россонский район Витебской области. При формировании бригады созданы отряды им. К.Е.Ворошилова, «Большевик», им. В.П.Чкалова. В мае — июле 1943 г. часть ее личного состава передана отряду «Спартак», в октябре в бригаде сформирован отряд «Комсомолец».

Бригада действовала в Плисском, Дисненском, Дуниловичском, Шарковщинском районах.

Соединилась с частями Красной Армии 1 — 4 июля 1944 г. в составе 4 отрядов общей численностью 225 партизан. Из них: мужчин — 193, женщин — 32; белорусов — 150, русских — 42, украинцев — 7, других национальностей — 26, членов ВКП(б) — 6, кандидатов — 8, членов ВЛКСМ — 69, беспартийных — 142.

Командиры бригады: Хомченко Петр Антонович (март 1943 — март 1944; июль 1944 — июль 1944), Раевский Трофим Корнеевич (март 1944 — апрель 1944, и. о.),

Клецов Алексей Тимофеевич (май 1944 — июнь 1944, и. о.).

Комиссар — Усов Николай Егорович (апрель 1943 — июль 1944).

Начальники штаба: Пивкин Федор Денисович (март 1943 — июнь 1943), Раевский Трофим Корнеевич (июнь 1943 — март 1944; май 1944 — июль 1944), Клецов Алексей Тимофеевич (март 1944 — апрель 1944, и. о.).

Отряд им. К.Е.Ворошилова

Организован 2 марта 1943 г. из группы партизан отряда «Спартак». На день соединения с частями Красной Армии, 4 июля 1944 г., насчитывал 31 партизана.

Командиры отряда: Нежинский Александр Георгиевич (март 1943 — май 1943; июнь 1943 — май 1944, погиб), Клецов Алексей Тимофеевич (май 1943 — июнь 1943, и. о.), Комаров Анатолий Федорович (май 1944 — июль 1944).

Комиссары: Клецов Алексей Тимофеевич (март 1943 — март 1944), Комаров Анатолий Федорович (март 1944 — май 1944).

Начальники штаба: Шафранский Василий Федосович (март 1943 — апрель 1943, погиб), Гурьянов Павел Васильевич (апрель 1943 — июль 1944).

Отряд «Большевик»

Образован 2 марта 1943 г. из группы партизан отряда «Спартак». На день соединения с частями Красной Армии, 4 июля 1944 г., насчитывал 56 партизан.

Командир отряда — Акайкин Алексей Васильевич (март 1943 — июль 1944).

Комиссары: Иванов Иван Авксентьевич (март 1943 — сентябрь 1943), Ерашов Иван Андреевич (сентябрь 1943 — июль 1944).

Начальники штаба: Гумаров Михаил Мусович (март 1943 — сентябрь 1943), Вяльцин Дмитрий Федорович (сентябрь 1943 — апрель 1944, погиб), Красильников Иван Алексеевич (апрель 1944 — июль 1944).

Отряд им. В.П.Чкалова

Сформирован 2 марта 1943 г. из группы партизан отряда «Спартак». В мае основная часть его личного состава передана отряду «Спартак», а оставшиеся партизаны влиты в отряды им. К.Е.Ворошилова и «Большевик». В июне 1943 г. отряд

воссоздан из личного состава, выделенного бригадой.

На день соединения с частями Красной Армии, 1 июля 1944 г., насчитывал 65 партизан.

Командир отряда — Очеев Иван Федорович (март 1943 — июль 1944).

Комиссар — Гридин Григорий Митрофанович (март 1943 — июль 1944).

Начальники штаба: Васильев Федор Сафронович (март 1943 — август 1943), Мухин Дмитрий Васильевич (август 1943 — июль 1944).

Отряд «Комсомолец»

Организован 4 октября 1943 г. на базе инициативной группы П. М. Стрельцова, которая была выделена 1-й Дриссенской бригадой Витебской области и направлена в Вилейскую область в марте 1943 г.

На день соединения с частями Красной Армии, 4 июля 1944 г., насчитывал 48 партизан.

Командиры отряда: Стрельцов Павел Михайлович (октябрь 1943 — май 1944, погиб), Муравицкий Григорий Илларионович (май 1944 — июль 1944).

Комиссары: Муравицкий Григорий Илларионович (октябрь 1943 — январь 1944), Комаров Анатолий Федорович (ян-

варь 1944 — март 1944), Уминский Николай Захарович (март 1944 — апрель 1944), Крючков Николай Николаевич (апрель 1944 — июль 1944).

Начальники штаба: Комаров Анатолий Федорович (октябрь 1943 — январь 1944), Крючков Николай Николаевич (январь 1944 — апрель 1944), Муравицкий Григорий Илларионович (апрель 1944 — май 1944), Гладышев Николай Ильич (май 1944 — июль 1944).

БРИГАДА им. К.К.РОКОССОВСКОГО

Создана в июле 1942 г.

1 июля 1942 г. по распоряжению Военного совета 29-й армии в Россонский район Витебской области прибыл 17-й отряд особого назначения во главе с А. И. Петраковым. К этому времени под руководством Россонского подпольного райкома КП(б)Б в районе действовали отряды им. И. В. Сталина, им. К. Е. Ворошилова, им. В. И. Чапаева, им. В. П. Чкалова и им. В. М. Молотова. Командование 17-го отряда объединило их в бригаду «За Советскую Белоруссию» (26 марта 1943 г. переименована в им. К. К. Рокоссовского), включив в нее и свой отряд. В состав бригады затем вошли отдельные отряды им. Сергея, им. Н. А. Щорса, а также дей-

У час сустрэчы былых партызан бригады імя К.К.Рокоссоўскага ў г.п. Варапаева 23 чэрвеня 1979 г.

ствовавший в Освейском районе им. М.В.Фрунзе.

Позже создаются отряды: в Россонском районе — 2-й им. И.В.Сталина, им. В.И.Ленина, им. Г.И.Котовского, им. С.М.Кирова, им. М.И.Калинина; в Дриссенском — им. М.В.Фрунзе, им. М.И.Калинина, им. С.М.Кирова, им. А.Невского; в Освейском — им. А.А.Жданова, им. Г.К.Орджоникидзе, им. А.Я.Пархоменко. Их свели по месту дислокации в группы отрядов Россонского, Дриссенского и Освейского районов. По распоряжению оперативной группы партизанского движения при Военном совете 4-й ударной армии от 26 августа 1942 г. эти группы отрядов определены самостоятельными бригадами: Россонская им. И.В.Сталина, Дриссенская и Освейская им. М.В.Фрунзе. В составе бригады «За Советскую Белоруссию» остались отряды 17-й, им. Сергея, им. Н.А.Щорса, им. Г.И.Котовского, им. В.И.Ленина и им. А.Я.Пархоменко. В сентябре 1942 г. отряд им. А.Я.Пархоменко выбыл в Вилейскую область, где на его базе был сформирован 1-й батальон, входивший в подчинение бригады до января 1943 г. Согласно указанию БШПД в июне 1943 г. бригада им. К.К.Рокоссовского передислоцировалась в Вилейскую область.

Комиссару бригады П.М.Машерову и заместителю командира отряда им. Н.А.Щорса по разведке В.А.Хомченковскому присвоено звание Героя Советского Союза.

Бригада действовала в Россонском, Освейском, Дриссенском, Полоцком районах Витебской, Себежском, Идрицком, Невельском — Калининской, Поставском, Дуниловичском, Докшицком, Миорском, Глубокском, Мядельском — Вилейской областей.

Соединилась с частями Красной Армии 3 июля 1944 г. в составе 7 отрядов общей численностью 915 партизан. Из них: мужчин — 841, женщин — 74; белорусов — 594, русских — 253, украинцев — 32, других национальностей — 36; членов ВКП(б) — 53, кандидатов — 89, членов ВЛКСМ — 226, беспартийных — 547.

Командиры бригады: Петраков Андрей Иванович (июль 1942 — сентябрь 1942), Дорменев Владимир Никифорович (сентябрь 1942 — ноябрь 1942, и. о.; сентябрь 1943 — январь 1944), Романов Александр Васильевич (ноябрь 1942 — март 1943, и. о.; март 1943 — июль 1944).

Комиссары: Романов Александр Васильевич (июль 1942 — март 1943), Нигамаев Шайхун Нигамаевич (декабрь 1942 — март 1943, и. о.; ноябрь 1943 — июль 1944), Машеров Петр Миронович (март 1943 — ноябрь 1943).

Начальники штаба: Дорменев Владимир Никифорович (июль 1942 — март 1944; май 1944 — июль 1944), Казарцев Георгий Иванович (сентябрь 1943 — январь 1944, и. о.), Щупкий Владимир Петрович (март 1944 — май 1944).

Урачыстае шэсце да месца мітыngu. Другі злева — былы камандзір брыгады імя К.К.Ракасоўскага А.В.Раманаў.

Отряд им. Сергея

Организован в январе 1942 г. в Себежском районе Калининской области на базе группы патриотов во главе с С.Б.Моисеенко. До июля 1942 г. действовал самостоятельно. Назван именем командира отряда С.Б.Моисеенко, погибшего 18 мая 1942 г.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 196 партизан.

Командиры отряда: Моисеенко Сергей Борисович (январь 1942 — май 1942, погиб), Корякин Степан Харлампиевич (май 1942 — июнь 1942), Сенько Николай Степанович (октябрь 1942 — март 1943), Нигамов Шайхуш Нигамович (март 1943 — ноябрь 1943), Лысов Иван Николаевич (ноябрь 1943 — июль 1944).

Комиссары: Инсафутдинов Разитдин Инсафутдинович (январь 1942 — июль 1942), Козловский Денис Владимирович (июль 1942, погиб), Базыленко Константин Константинович (август 1942), Постников Александр Сергеевич (август 1942 — сентябрь 1942), Нигамов Шайхуш Нигамович (октябрь 1942 — декабрь 1942, и. о.), Крючков Василий Егорович (декабрь 1942 — июнь 1943, погиб), Лысов Иван Николаевич (июнь 1943 — ноябрь 1943), Серков Василий Иванович (ноябрь 1943 — март 1944), Григорьев Николай Федорович (март 1944 — июль 1944).

Начальники штаба: Кичасов Николай Андреевич (январь 1942 — май 1942), Серков Василий Иванович (июль 1942 — ноябрь 1943; март 1944 — июль 1944), Киселев Степан Иванович (ноябрь 1943, погиб), Суворов Павел Иванович (ноябрь 1943 — март 1944).

П. М. Машераў.

Отряд им. Н.А.Щорса

Образован в апреле 1942 г. в Россонском районе из участников Россонской партийно-комсомольской подпольной организации во главе с ее руководителем П.М.Машеровым («Дубняк»). До июля 1942 г. действовал самостоятельно, именовался отрядом «Дубняка».

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 163 партизана.

Командиры отряда: Машеров Петр Миронович (апрель 1942 — март 1943), Щуцкий Владимир Петрович (март 1943 — март 1944), Хардин Михаил Филиппович (март 1944 — июль 1944).

Комиссары: Гигелев Николай Егорович (апрель 1942 — сентябрь 1942, погиб), Петровский Сергей Брониславович (сентябрь 1942 — апрель 1943), Ефременко Владимир Александрович (апрель 1943 — август 1943), Хардин Михаил Филиппович (август 1943 — март 1944), Алексеев Александр Александрович (март 1944 — июль 1944).

«ВЕСЬМА ПРИЗНАТЕЛЕН И БЛАГОДАРЕН ЗА ПРИГЛАШЕНИЕ НА
ВСТРЕЧУ ПАРТИЗАН БРИГАДЫ ИМЕНИ РОКОССОВСКОГО ТЧК К
БОЛЬШОМУ СОЖАЛЕНИЮ ЗПТ В СИЛУ СЛОЖИВШИХСЯ ОБСТОЯТЕЛЬСТВ
Я НЕ ИМЕЮ ВОЗМОЖНОСТИ ПРИНЯТЬ УЧАСТИЕ В ЭТОЙ ОСОБО
ЗНАЧИМОЙ ДЛЯ МЕНЯ ВСТРЕЧЕ ТЧК ПРОШУ ПЕРЕДАТЬ БЫВШИМ
КОМАНДИРАМ ЗПТ КОМИССАРАМ И БОЙЦАМ ПАРТИЗАНСКОЙ БРИГАДЫ
ЗПТ ВСЕМ УЧАСТНИКАМ ВСТРЕЧИ МОИ СЕРДЕЧНЫЕ ПОЗДРАВЛЕНИЯ И
САМЫЕ НАИЛУЧШИЕ ПОЖЕЛАНИЯ ТЧК С УВАЖЕНИЕМ=П МАШЕРОВ=

Тэлеграма П.М.Машерава ўдзельнікам сустрэчы былых партизан брыгады ў г.п. Варапаева 23.6.1979 г.

Начальники штаба: Гигелев Петр Егорович (апрель 1942 — сентябрь 1942, погиб), Щуцкий Владимир Петрович (сентябрь 1942 — март 1943), Хардин Михаил Филиппович (март 1943 — август 1943), Алексеев Александр Александрович (август 1943 — март 1944), Ланевский Геннадий Александрович (март 1944 — июль 1944).

Отряд им. А.И.Петракова

Сформирован по распоряжению Военного совета 29-й армии из военнослужащих и направлен в Россонский район в июне 1942 г. (до апреля 1943 г. назывался 17-й). В июле — августе из него выделилась группа для организации новых отрядов. Из оставшихся партизан в марте 1943 г. создано подразделение разведки бригады, которое в августе 1943 г. реорганизовано в отряд им. А.И.Петракова.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 99 партизан. Командиры отряда: Петраков Андрей Иванович (июнь 1942 — июль 1942), Строилов Алексей Григорьевич (июль 1942 — апрель 1943), Исакин Иван Илларионович (август 1943 — июль 1944).

Комиссары: Романов Александр Васильевич (июнь 1942 — июль 1942), Шульга Михаил Степанович (август 1943 — сентябрь 1943), Паруль Владимир Францевич (сентябрь 1943 — июль 1944).

Начальники штаба: Дорменев Владимир Никифорович (июнь 1942 — июль 1942), Фролов Иван Феодосьевич (март 1943 — апрель 1943), Айзенберг Борис Львович (август 1943 — ноябрь 1943), Марченко Иван Иванович (ноябрь 1943 — январь 1944), Санковский Александр Васильевич (январь 1944 — июль 1944).

Отряд им. В.И.Ленина

Создан в июле 1942 г. в Невельском районе Калининской области на базе инициативной группы А.Н.Ворошилова, выделенной отрядом им. И.В.Сталина.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 122 партизана.

Командиры отряда: Ворошилов Александр Николаевич (июль 1942 — май 1943), Шабаловский Семен Николаевич (май 1943 — июль 1944), Конарев Дмитрий Григорьевич (июль 1944 — июль 1944).

Комиссары: Долецкий Денис Парфенович (июль 1942 — март 1943), Пархимович Семен Петрович, Конарев Дмитрий Григорьевич, Грибов Владимир Антонович, Шабаловский Семен Николаевич.

Начальники штаба: Конарев Дмитрий Григорьевич (март 1943 — май 1944), Герасименко Иван Сергеевич (май 1944 — июль 1944).

Отряд им. Г.И.Котовского

Образован в августе 1942 г. на базе инициативной группы П.А.Альшаникова, выделенной отрядом им. Н.А.Щорса, и из жителей дд. Реуты, Лисно, Голяши, Юховичи Освейского и Россонского районов.

На день соединения с частями Красной Армии отряд насчитывал 151 партизана.

Командир отряда: Альшаников Петр Александрович (август 1942 — июль 1944).

Комиссары: Инсафутдинов Разитдин Инсафутдинович (август 1942 — март 1944), Яновский Иван Станиславович (март 1944 — май 1944), Синельников Иван Тимофеевич (июль 1944 — июль 1944).

Начальники штаба: Кичасов Николай Андреевич (август 1942 — август 1943, погиб), Кремес Дмитрий Ефремович (сентябрь 1943), Масков Григорий Алексеевич (сентябрь 1943 — декабрь 1943, и. о.), Синельников Иван Тимофеевич (декабрь 1943 — июль 1944), Корякин Степан Харлампиевич (июль 1944 — июль 1944).

Отряд им. Г.К.Жукова

Организован в июне 1943 г. в бригаде им. ЦК КП(б)Б из партизан, выделенных отрядами им. А.Я.Пархоменко и им. В.П.Чкалова. В июне — августе назывался 4-й, затем — им. Степана Разина. В сентябре 1943 г. переименован в им. Г.К.Жукова и включен в бригаду им. К.К.Рокоссовского.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 53 партизана.

Командиры отряда: Ловин Антон Деметьевич (июль 1943 — апрель 1944), Фролов Иван Феодосьевич (апрель 1944 — июль 1944).

Комиссары: Воронов Федор Ефимович (сентябрь 1943), Бакша Михаил Бонифацевич (октябрь 1943 — июль 1944).

Начальники штаба: Тясто Игнат Александрович (июль 1943 —), Воронов Федор Ефимович (ноябрь 1943 — июль 1944).

Отряд им. Ф.Э.Дзержинского

Образован в августе 1943 г. из личного состава комендантского взвода бригады.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 92 партизана.

Командиры отряда: Строилов Алексей Григорьевич (август 1943 — апрель 1944), Сазонов Василий Семенович (апрель 1944 — июль 1944).

Комиссары: Бакша Михаил Бонифациевич (август 1943 — октябрь 1943), Ефременко Владимир Александрович (октябрь 1943 — июль 1944).

Начальники штаба: Фролов Иван Феодосьевич (август 1943 — апрель 1944), Василенок Геннадий Никитович (апрель 1944 — июль 1944).

БРИГАДА им. Н.Ф.ГАСТЕЛЛО

Создана в сентябре 1943 г. в соответствии с приказом военно-оперативного отдела при Вилейском подпольном обкоме КП(б)Б от 17 сентября 1943 г. на базе отдельных отрядов А.С.Орловского (позже им. А.В.Бочкова), С.А.Кольцова (позже им. К.С.Заслонова) и им. Н.А.Щорса. В декабре 1943 г. в бригаде организован комендантский отряд (позже «За Советскую Родину»).

Бригада действовала в Шарковщинском, Поставском, Сморгонском, Ошмянском и Островецком районах.

Соединилась с частями Красной Армии 8 июля 1944 г. в составе 4 отрядов общей численностью 364 партизана. Из них: мужчин — 340 женщин — 24; белорусов — 183, русских — 115, украинцев — 25, других национальностей — 41; членов ВКП(б) — 10, кандидатов — 15, членов ВЛКСМ — 120, беспартийных — 219.

Командир бригады — Манохин Виктор Александрович (сентябрь 1943 — июль 1944).

Комиссары: Попок Василий Федорович (сентябрь 1943 — октябрь 1943), Тубелис Владимир Иванович (октябрь 1943 — июль 1944).

Начальники штаба: Краев Сергей Петрович (сентябрь 1943 — июнь 1944), Ануфриев Дмитрий Ануфриевич (июнь 1944 — июль 1944, и. о.).

Отряд им. К.С.Заслонова

Организован Белорусским штабом партизанского движения в феврале 1943 г. из числа партизан, вышедших в советский тыл. 18 марта 1943 г. отряд десантирован в Бегомльский район Минской области с задачей передислоцироваться в Вилейскую область. Сначала назывался по фамилии своего командира, 10 ноября 1943 г. ему присвоено имя К.С.Заслонова.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 91 партизана.

Командиры отряда: Манохин Виктор Александрович (февраль 1943 — сентябрь 1943), Кольцов Сергей Александрович (сентябрь 1943 — февраль 1944, погиб), Буровцев Василий Васильевич (февраль 1944 — июль 1944).

Комиссары: Попок Василий Федорович (март 1943 — сентябрь 1943), Суслов Николай Герасимович (сентябрь 1943 — июль 1944).

Начальники штаба: Краев Сергей Петрович (март 1943 — сентябрь 1943), Ануфриев Дмитрий Ануфриевич (сентябрь 1943 — июнь 1944), Хайнов Александр Романович (июль 1944 — июль 1944).

Отряд им. А.В.Бочкова

Образован 22 августа 1943 г. из личного состава, выделенного отрядом им. К.С.Заслонова. 28 ноября 1943 г. отряду присвоено имя партизана-пулеметчика Бочкова Александра Васильевича, погибшего в бою 11 августа 1943 г.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 91 партизана.

Командир отряда — Орловский Александр Семенович (август 1943 — июль 1944).

Комиссары: Юдин Яков Львович (август 1943 — март 1944), Мишунин Иван Афапасьевич (март 1944 — июль 1944).

Начальники штаба: Лавковский Николай Григорьевич (август 1943 — ноябрь 1943), Попович Василий Александрович (ноябрь 1943 — февраль 1944), Волостных Борис Яковлевич (февраль 1944 — июль 1944).

Отряд им. Н.А.Щорса

Организован в августе 1943 г. в бригаде «Народные мстители» им. В.Т.Воронянского Минской области. Согласно распоряжению БШПД, отряд в конце августа вы-

делен из нее и направлен в Вилейскую область, где включен в состав бригады им. Н. Ф. Гастелло.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 72 партизана.

Командиры отряда: Короткий Владимир Михайлович (август 1943 — март 1944), Юдин Яков Львович (март 1944 — июль 1944).

Комиссары: Тубелис Владимир Иванович (август 1943 — октябрь 1943), Гирич Александр Дмитриевич (октябрь 1943 — январь 1944), Микула Викентий Степанович (март 1944 — июль 1944).

Начальники штаба: Мишин Константин Иванович (август 1943 — январь 1944), Смекалов Федор Иванович (январь 1944 — июль 1944).

Отряд «За Советскую Родину»

Образован 25 декабря 1943 г. как комендантский из личного состава, выделенного бригадой. В феврале 1944 г. преобразован в отряд «За Советскую Родину».

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 66 партизан.

Командиры отряда: Ульнеров Михаил Дмитриевич (декабрь 1943 — март 1944), Лавковский Николай Григорьевич (март 1944 — июль 1944).

Комиссары: Карпенко Василий Иванович (декабрь 1943 — март 1944), Буртыс Павел Евдокимович (март 1944 — июль 1944).

Начальники штаба: Лавковский Николай Григорьевич (декабрь 1943 — март 1944), Блинов Анатолий Павлович (март 1944 — июль 1944).

БРИГАДА им. В.И. ЛЕНИНА

Создана в июле 1942 г. Северо-Западной оперативной группой ЦК КП(б)Б в советском тылу как Белорусская диверсионная бригада особого назначения из партизан, выделенных бригадами 1-й Белорусской и 2-й Белорусской им. П.К. Пономаренко. При ее формировании образованы отряды 1-й и 2-й, позже 3-й. В ноябре 1942 г. бригаде присвоено имя В.И. Ленина. Основная база до декабря 1942 г. находилась в советском тылу, куда отряды периодически выходили на экипировку. Согласно распоряжению БШПД, в сентябре 1943 г. из Ви-

тебской области бригада передислоцирована в Вилейскую. С декабря 1943 по апрель 1944 гг. находилась в составе Полоцко-Лепельской оперативной группы БШПД.

Бригада действовала в Суражском, Толочинском, Ушачском районах Витебской, Дуниловичском, Докшицком, Плисском, Глубокском — Вилейской областей.

Соединилась с частями Красной Армии 1 июля 1944 года в составе 3 отрядов общей численностью 315 партизан. Из них: мужчин — 275, женщин — 40; белорусов — 252, русских — 48, украинцев — 7, других национальностей — 8; членов ВКП(б) — 7, кандидатов — 12, членов ВЛКСМ — 62, беспартийных — 234.

Командиры бригады: Баскаков Алексей Андреевич (июль 1942 — май 1943, погиб), Горбатенков Максим Трифонович (май 1943 — июль 1944), Фурсо Евгений Устинович (апрель 1944 — июнь 1944, и. о.).

Комиссары: Лобарев Василий Данилович (август 1942 — январь 1943), Горбатенков Максим Трифонович (февраль 1943 — май 1943), Шестаков Григорий Федорович (май 1943 — декабрь 1943), Уминский Николай Захарович (январь 1944 — февраль 1944, и. о.), Свирид Владимир Сергеевич (февраль 1944 — май 1944, погиб), Пучкарев Николай Григорьевич (июнь 1944 — июль 1944).

Начальники штаба: Подгорный Николай Петрович (ноябрь 1942 — март 1943), Сафонов Сергей Федорович (май 1943 — июль 1944).

1-й отряд

Образован Северо-Западной оперативной группой ЦК КП(б)Б в июле 1942 г. в Торопецком районе Калининской области в составе 54 человек и направлен в тыл противника. В октябре отряд выходил в советский тыл для экипировки, в декабре 1942 г. вновь возвратился в район боевых действий.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 93 партизана.

Командиры отряда: Глазунов Сергей Федорович (июль 1942 — май 1944, погиб), Брюханов Савватий Яковлевич (май 1944 — июль 1944).

Комиссары: Осипов Георгий Никитович (июль 1942 — ноябрь 1942), Попов

Вячеслав Иванович (ноябрь 1942 — март 1943), Скрипкин Михаил Александрович (апрель 1943 — июль 1944).

Начальник штаба — Макареня Петр Яковлевич (— декабрь 1943).

2-й отряд

Начал организовываться в феврале — марте 1942 г. из жителей Пустопкинского района Калининской и Россонского — Витебской областей. До июня действовал самостоятельно, затем вышел в советский тыл, где был переформирован и в июле включен в состав бригады им. В.И.Ленина. В августе направлен в тыл противника. В октябре отряд выходил в советский тыл для экипировки, а в декабре 1942 г. в составе 103 партизан вновь возвратился в район боевых действий.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 92 партизана.

Командиры отряда: Антоненко (— август 1942), Стрекалов Павел Александрович (сентябрь 1942 — май 1944), Смунев Иван Андреевич (май 1944 — июль 1944).

Комиссары: Доволев Сергей Егорович (— март 1943, погиб), Дорнопых Николай Максимович (— декабрь 1943), Панкратов Павел Сергеевич (декабрь 1943 — июль 1944).

Начальники штаба: Панкратов Павел Сергеевич (— декабрь 1943), Смунев Иван Андреевич.

3-й отряд

Организован в августе 1942 г. в советском тылу, в сентябре направлен в тыл противника.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 110 партизан.

Командиры отряда: Глушнев Федор Еромолаевич (август 1942 — январь 1943), Лянгер Иосиф Вениаминович, Алексеев Михаил Григорьевич (декабрь 1943 — июль 1944).

Комиссары: Добряков Иван Прокопович (август 1942 — декабрь 1942), Пинчуков Адам Лукьянович (декабрь 1942 —), Иванов Юрий Павлович (декабрь 1943 — март 1944, погиб), Василенко Евгений Андреевич (— июль 1944).

Начальник штаба — Макареня Петр Яковлевич (— июль 1944).

ОТДЕЛЬНЫЙ ОТРЯД им. И.В.СТАЛИНА

Образован в апреле 1943 г. в Поставском районе на базе инициативной группы Г.С.Громова, выделенной в марте 1943 г. по распоряжению БШПД Россонской бригадой им. И.В.Сталина Витебской области. Во время карательной экспедиции противника в Нарочанской зоне в октябре 1943 г. был рассеян, а собравшийся личный состав 4 ноября 1943 г. влился в отдельный отряд им. П.К.Пономаренко.

Командир отряда — Громов Георгий Степанович (март 1943 — октябрь 1943, погиб).

Комиссары: Дроздов Иван Матвеевич (март 1943 — октябрь 1943, погиб), Пошов Глеб Николаевич (октябрь 1943 — ноябрь 1943).

Начальник штаба — Кузьменко Михаил Артемович (март 1943 — ноябрь 1943).

ОТДЕЛЬНЫЙ ОТРЯД им. П.К.ПОНОМАРЕНКО

Создан в августе 1943 г. в Глубокском районе на базе инициативной группы

Камандаванне атрада імя П.К.Панамарэнкі. У цэнтры камандзір атрада М.І.Гачакоў, злева — камісар атрада А.М.Мерсан.

М.И.Гочакова, выделенной в марте 1943 г. по распоряжению БШПД Россонской бригадой им. И.В.Сталина Витебской области. В ноябре 1943 г. пополнен партизанами отдельного отряда им. И.В.Сталина.

Действовал в Глубокском, Дуниловичском районах. На день соединения с частями Красной Армии, 4 июля 1944 г., насчитывал 206 партизан. Из них: мужчин — 185, женщин — 21; белорусов — 141, русских — 47, украинцев — 4, других национальностей — 14; членов ВКП(б) — 4, кандидатов — 10, членов ВЛКСМ — 52, беспартийных — 140.

Командиры отряда: Гочаков Михаил Иванович (август 1943 — январь 1944), Мишин Константин Иванович (январь 1944 — июль 1944).

Комиссар — Мерсон Афанасий Моисеевич (август 1943 — июль 1944).

Начальники штаба: Ващенко Павел Семенович (август 1943 — октябрь 1943), Кузьменко Михаил Артемович (ноябрь 1943 —), Цанов Михаил Иванович.

1-я АНТИФАШИСТСКАЯ БРИГАДА

16 августа 1943 г. на сторону партизан перешла так называемая «Русская национальная народная армия», организованная немецко-фашистскими захватчиками из военнопленных. Она получила наименование 1-й Антифашистской партизанской бригады. 25 августа закончилось ее формирование, в результате которого были созданы 5 стрелковых отрядов, рота автоматчиков, рота связи, артиллерийская батарея, саперно-подрывной отряд. В сентябре образован учебно-резервный батальон (9-й отряд) из граждан Логойского, Плещеницкого и Смоленичского районов. В марте 1944 г. его личный состав передан отрядам бригады. В январе 1944 г. образован 10-й отряд.

В апреле — мае 1944 г. в тяжелых боях с карателями бригада понесла большие потери (1026 чел.), перестало существовать 5 отрядов (5, 6, 7, 8, 10-й) и рота связи. В результате реформирования в бригаде образовано 4 отряда.

Комиссару бригады И.М.Тимчуку в январе 1944 г. присвоено звание Героя Советского Союза.

Бригада действовала в Борисовском, Логойском, Плещеницком районах Минской, Курепецком, Плиском, Поставском —

Вилейской, Лепельском, Ушачском — Витебской областей.

Соединилась с частями Красной Армии 4 июля 1944 г. в составе 4 отрядов общей численностью 422 партизана.

Командиры бригады: Гиль-Родионов Владимир Владимирович (август 1943 — май 1944, погиб), Тимчук Иван Матвеевич (май 1944 — июль 1944).

Комиссары: Костеневич Андрей Николаевич (сентябрь 1943, и. о.), Тимчук Иван Матвеевич (октябрь 1943 — май 1944), Евмененко Иван Максимович (май 1944 — июль 1944).

Начальник штаба — Пономаренко Борис Михайлович (январь 1944 — июль 1944).

Друквецца на кн.: Партизанские формирования Белоруссии в годы Великой Отечественной войны (июнь 1941 — июль 1944): Краткие сведения об организационной структуре партизанских соединений, бригад (полков), отрядов (батальонов) и их личном составе. Мн., 1983. С. 163, 166—170, 176—178, 182—187, 200—202, 204—207, 217, 218, 477.

АГИТАЦЫЙНЫ АТРАД ІМЯ А.М.ГОРКАГА

Створаны 28 студзеня 1944 г. паводле рашэння Вілейскага падпольнага абкома КП(б)Б.

Камандзіры У.І.Ціханаў, Ф.Р.Ягадзінскі; камісар А.С.Нікалаеў; начальнікі штаба Ф.Р.Ягадзінскі, М.Г.Гняздзілаў.

Атрад з'яўляўся самастойнай партызанскай адзінкай і складаўся з ансамбля песні і танца, баявога і гаспадарчага ўзводаў, меў свой штаб.

Гэта быў самы буйны калектыў партызанскай мастацкай самадзейнасці (да 70 чалавек). Яго ўдзельнікі адначасова з выступленнямі ў партызанскіх атрадах і брыгадах, а таксама ў вёсках займаліся страявой падрыхтоўкай, неслі ахоўную службу, выконвалі, пры неабходнасці, баявыя заданні.

Агітатрад часта выступаў з канцэртамі ў населеных пунктах, у партызанскіх атрадах Пастаўскага, Дунілавіцкага, Мядзельскага, Глыбоцкага і іншых раёнаў.

Толькі за студзень — сакавік 1944 г. ён даў 67 канцэртаў з ахопам каля 27 тыс. чалавек.

Атрад карыстаўся вялікай папулярнасцю сярод насельніцтва і партызан. Звычайна ў праграму выступлення агітатрада ўваходзілі палітычны даклад, песні, дэкламацыі, якія адлюстроўвалі перамогі Чырвонай арміі над ворагам, барацьбу беларус-

кага народа ў тыле фашысцкіх захопнікаў. Значную частку праграмы складалі нумары, у якіх востра і едка высмейваліся так званыя «новы парадак», гітлераўцы і іх прыслужнікі.

4 ліпеня 1944 г. атрад (27 партызан) злучыўся з Чырвонай арміяй, але быў захаваны як самастойная творчая адзінка, а затым рэарганізаваны ў прафесійны калектыў — Маладзечанскі абласны ансамбль песні і танца.

У.І.Лемяшонак.

СПЕЦГРУППА «АЛЬФА».

Спецгрупа накіравана в тыл ворага 11 жніўня 1943 г. в складзе кіраўніка групы К.М.Соснова, радыста В.Ф.Марцінова. Дзейнічала в Вільскай обл. База іравалася в раёне аз. Нарочь. Вела разведыватальную работу в Мюрскім, Браглавскім, Шарковшчінскім, Відзавскім, Плісскім, Дісненскім, Докшыцкім, Глубокскім, Паставскім, Дуніловічскім, Мядельскім, Крывічскім, Курепецкім, Сморгонскім, Свірскім і Молодечненскім раёнах. Для разведыватальнай работы в Ошмянскім і Островецкім раёнах, в Латвіі і Літве іспользаваліся маршруціраваныя туды ўдзельнікі спецгрупы. Проводіла разведыватальную работу в среде

польскіх вооруженных фарміраваній, саауднічавшых с аакупаантамі, і в саааннх імі нааіоналістических арганазаааах. Оперативные работники расследовали более 80 уголовно-следственных дел. Была получена ценная информация для использования контрразведкой. 2 июля 1944 г. спецгруппа «Альфа» соединилась с частями Красной Армии.

СПЕЦГРУППА «СЕВЕРНЫЕ»

Спецгруппа накіравана в тыл ворага 23 октября 1943 г. в составе 7 человек (руководитель П.Н.Максименко). Дзейнічала в Докшыцкім, Плісскім, Глубокскім, Дуніловічскім, Шарковшчінскім раёнах Витебскай ааласти. Дислоаировалася в д. Черница Докшыцкаго раёна. Спеагруппа вела радведку воинских гарнизонов, оказала значительную помощь в защите партизанских отрядов от проникновения вражеской агентуры. Уааастнікамі спецгрупы совершено 13 диверсий на железной дороге, проводилась военно-политическая работа среди населения Дуніловічскаго і Шарковшчінскаго раёнах. 3 июля 1944 г. спецгруппа «Северные» соединилась с частями Красной Армии.

Друкуюаца на кн.: Соловьёв А.К. Они действовали под разными псевдонимами. Мн., 1994. С. 172, 191.

Партызаны ааітаграа імя А.М.Горкага. Ліпень 1944 г.

Документы сведчаць

З ДАКЛАДА КАМАНДЗІРА ПАРТЫЗАНСКОЙ БРЫГАДЫ ІМЯ К.К.РАКАСОЎСКАГА АБ РАБОЦЕ З ПАРТЫЗАНСКІМ РЭЗЕРВАМ

18 верасня 1943 г.

В результате «прелестей» немецкого режима, а также объявленной мобилизации (которую нам успешно удается срывать) наблюдается большой прилив населения в Поставском районе в партизаны. Не имея возможности вооружить всех желающих вступить в отряды, и в тоже время, не желая оттолкнуть их от партизанского движения, мною стали проводиться следующие мероприятия.

Всех желающих быть партизанами мы организуем в отделения или взводы (в зависимости от численности людей в деревне). Объявляем их партизанами (временно действующими без оружия и живущими временно в своей деревне), приводим к присяге, назначаем командира отряда и считаем отделением резерва бригады. Каждый получает справку, чтобы этих людей не забрала другая бригада. На личный состав отделения резерва нами заполняется список по такой же форме, как и для личного состава бригады... Организацию резервов мы начали на добровольных началах, однако нами не исключена возможность организации резервных отделений также и по мобилизации.

В этом деле расчет наш таков: если мобилизованный резервист продается немцам — особого вреда он не принесет. В большинстве же случаев из чувства опасности этот резервист будет сторониться немцев. Пусть он на первых порах не активен, все же будет помогать парализовать мероприятия немецких властей, хотя бы своим поведением, и постепенно перейдет полностью на нашу сторону.

Командир партизанской бригады им. К.К.Рокоссовского А.Романов

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 3500. Воп. 4. Спр. 61. Л. 140.

Падрыхтаваў К.І.Козак

З ДАКЛАДНОЙ ЗАПІСКІ КАМАНДАВАННЯ ПАРТЫЗАНСКОЙ БРЫГАДЫ «НЯЎЛОЎНЫЯ» НАЧАЛЬНИКУ 4-га ўПРАЎЛЕННЯ НКДБ СССР З.Р.СУДАПЛАТАВУ АБ ДЗЕЙНАСЦІ БРЫГАДЫ ЗА ПЕРЫЯД З 1 ЖНІЎНЯ ДА 1 ЛІСТАПАДА 1943 г.

26 лістапада 1943 г.

...Диверсионно-подрывная работа проводилась путем выделения из отрядов боевых групп в количестве 6—10 чел. Каждая группа на производство диверсионной работы затрачивала от 10 до 30 дней.

...За это время было взорвано и повреждено 39 мостов. Из них: ж.-д. — 10 и шоссе-ных — 29. Мосты были взорваны и повреждены на следующих ж.-д. участках: Миоры — Воропаево, Поставы — Воропаево, Глубокое — Поставы, в км восточнее ст. Поставы; Поставы — Воропаево, 7 км западнее стн. Воропаево...

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 3500. Воп. 4. Спр. 25а. Л. 25—27.

З ПАЛІТДАНЯСЕННЯ КАМАНДАВАННЯ ПАРТЫЗАНСКОЙ БРЫГАДЫ ІМЯ К.К.РАКАСОЎСКАГА НАЧАЛЬНИКУ ВШПР П.З.КАЛІНІНУ АБ ДЗЕЙНАСЦІ БРЫГАДЫ ЗА ПЕРЫЯД З 1 КРАСАВІКА ДА 1 ЖНІЎНЯ 1943 г.

...Работе среди населения в Поставском районе уделяем исключительно большое место. Правда, этому мешало в июле то, что бригада окончательно не обосновалась на своем месте, находилась в движении. Забросов литературы не было. И что хуже всего — не было и нет типографии, даже пишущей машинки. Ограничились только докладами...

Первое, что проводит бригада в смысле работы среди населения, — это организация правильного взаимоотношения с населением. Нужно сказать, что население Вилейской области ненавидит оккупантов и в большинстве уверенно в их поражении.

Всемирное партизанское движение в Белоруссии в годы Великой Отечественной войны (июнь 1941 — июль 1944): Документы и материалы. Мн., 1978. Т. 2, кн. 2. С. 69.

**3 ДЗЁННИКА 1-й ПАРТЫЗАНСКОЙ БРЫГАДЫ ІМЯ А.В.СУВОРАВА
АБ БАЯВОЙ ДЗЕЙНАСЦІ АТРАДА «БАЛЬШАВІК»
3 14 ЛПЕНЯ ДА 11 ЖНІЎНЯ 1943 г.**

...14 июля 1943 г. группа партизан в количестве 8 чел. под командованием тов. Вьяльцева в районе Бельки Дуниловичского района уничтожила 1 молочносливной пункт, взяты документы, сорвана поставка молочных продуктов в гарнизон противника...

18 июля отряд под командованием командира отряда тов. Акайкина на ж.д. Воропаево — Шарковщина, у дер. Голбея, взорвал 2 паровоза.

10 августа разведчик тов. Мацук из дер. Боровки Дуниловичского района добыл и доставил от населения в отряд 3 винтовки, 1 револьвер и 2 тыс. патронов.

11 августа группа партизан под командованием тов. Горюшинского под мест. Поставы добыла у населения и доставила в отряд 5 винтовок...

Всенародное партизанское движение в Белоруссии в годы Великой Отечественной войны (июнь 1941 — июль 1944): Документы и материалы. Мн., 1978. Т. 2, кн. 2. С. 595—596.

**3 ДАНЫСЕННЯ КАМАНДЗІРА ПАРТЫЗАНСКАГА АТРАДА ІМЯ А.В.СУВОРАВА
А.А.СУДАРЫКАВА І КАМАНДЗІРА ПАРТЫЗАНСКОЙ БРЫГАДЫ ІМЯ
К.Я.ВАРАШЫЛАВА Ф.Р.МАРКАВА БШПР АБ БАЯВОЙ ДЗЕЙНАСЦІ АТРАДА
3 1 ЛПЕНЯ ДА 24 ЖНІЎНЯ 1943 г.**

5 кастрычніка 1943 г.

...1 июля. Командир группы Лесков и старшина отряда Никитин с группой 32 чел. заняли Кобыльняк, где держали бой около 2 часов. Убито 4 немца, 11 ранено...

6 июля. Начальник разведки Осипенко В. через своих связных в поставском гарнизоне заложил мины в военном городке. Взорвалась легковая машина, в которой ехало 2 немецких офицера...

10 июля. Бойцом Усиновичем Устином в гор. Поставы днем на улице был убит из револьвера немецкий фельдфебель... В это время с другой стороны шел другой жандарм, который Устиновичем был тяжело ранен...

13 июля. Командир группы Крюков с группой бойцов при движении на тракте Дуниловичи — Глубокое обстреляли машину. Убит 1 и ранено 3 гитлеровца.

С 4 на 5 августа. Командир группы Лесков с отделением бойцов получил приказ взорвать ж.-д. полотно в районе Годутишки — Поставы. Уничтожено 48 рельсов.

Командир группы Горшков с отделением бойцов получил приказ взорвать ж.-д. полотно в районе Поставы — Воропаево. Взорвано 78 рельсов.

Командир группы Крюков с отделением бойцов получил приказ взорвать ж.-д. полотно в районе Воропаево — Рудка. Взорвано 70 рельсов. Сожжен ж.-д. мост.

Командир группы Шашков с отделением бойцов получил приказ взорвать ж.-д. полотно в районе Глубокое — Константиново. Уничтожено 96 рельсов, ж.-д. мост и 1 семафор.

Командир группы Рембальский с отделением бойцов получил приказ взорвать ж.-д. полотно в районе Поставы — Волки. Взорвано 56 рельсов и ж.-д. мост.

Командир группы Гринцевич с отделением бойцов получил приказ взорвать ж.-д. полотно на участке Неверишки — Поставы. Взорвано 60 рельсов.

Командир группы Калинин с отделением бойцов получил приказ взорвать ж.-д. полотно на участке Поставы — Годутишки. Взорвано 52 рельса.

Командир группы Мартынов с отделением бойцов получил приказ взорвать ж.-д. полотно на участке Воропаево — Глубокое возле дер. Сидлировщина. Взорвано 59 рельсов.

Командир группы Малофеев с отделением бойцов получил приказ взорвать ж.-д. полотно на участке Воропаево — Жуперки. Взорвано 68 рельсов.

Командир группы Чешенко с отделением бойцов получил приказ взорвать ж.-д. полотно на участке Новоселки — Годутишки. Взорвано 87 рельсов.

Командир группы Чеславский П. с группой бойцов на участке ж.д. Лынтупы — Ольшево спустил под откос эшелон противника. Уничтожены паровоз, 2 вагона с живой силой противника и 3 вагона с грузом. Уничтожено живой силы 45 чел. ...

8 августа. Боец отряда Федорович ночью около дер. Веретей на ж.д. Воропаево — Глубокое сжег ж.-д. мост. Рано утром двигался ремонтный поезд, который на этом мосту пошел под откос. Убит машинист и 2 немца, 3 немца ранено. На следующий день тов. Федорович взорвал этот же паровоз, который еще находился под откосом.

С 17 по 24 августа. Командир группы Лесков получил задание взорвать ж.-д. полотно на участке Годутишки — Поставы. Взорвано 97 рельсов и 2 семафора.

Командир группы Горшков со взводом бойцов получил задание взорвать ж.-д. полотно на участке Поставы — Воропаево. Взорвано 82 рельса.

Командир Крюков с группой бойцов получил задание взорвать ж.-д. полотно на участке Воропаево-Новогрудок. Взорвано 70 рельсов и 1 ж.-д. мост. При возвращении на базу в мест. Дуниловичи сожгли склад с хлебом, где сгорело 2500 пуд. ржи.

Командир отряда Судариков со взводом бойцов взорвал ж.-д. полотно на участке Годутишки — Поставы. Взорвано 118 рельсов, мост длиной 18 м...

Командир отряда Судариков

Командир бригады Марков

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 3500. Воп. 4. Спр. 60. Л. 29—36.

З ПАЛІТДАНЯСЕННЯ КАМІСАРА ПАРТЫЗАНСКОЙ БРЫГАДЫ ІМЯ К.Я.ВАРАШЫЛАВА І.М.ЯЎМЕНЕНКІ АБ РАЗЛАЖЭННІ ВАРОЖЫХ ГАРНІЗОНАЎ

24 кастрычніка 1943 г.

...Методы по разложению вражеских гарнизонов разнообразны. Писались обращения к полицейским различного содержания, писались товарищеские письма. Большую работу проделали в этой области начальник бригадной разведки Осиненко Николай Константинович, начальник разведки отряда им. Суворова Осиненко Василий Николаевич и комсомолка Ластовская Анна, проживающая в гор. Поставы. Эти товарищи только из Постав привели к партизанам 100 украинцев, служивших в добровольческой армии, и других гарнизонов — Талуть 13 человек, Вилейка 9 человек, Сервичи 10 человек, Дуниловичи 48 человек, Кобыльник 32 человека, Мядел 13 человек...

Комиссар бригады им. Ворошилова

ст. политрук Евмененко

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4. Воп. 33а. Спр. 492. Л. 29.

Надрыхтаваў У.І.Лемяшонак.

З ДАКЛАДНОЙ ЗАПІСКІ ЧЛЕНА ВІЛЕЙСКАГА ПАДПОЛЬНАГА ЦЭНТРА ПАРТЫЗАНСКАГА РУХУ А.А.МАНАХАВА САКРАТАРУ ЦК КП(б)Б П.К.ПАНАМАРЭНКУ АБ ПАЛІТМАСАВАЙ РАБОЦЕ СЯРОД НАСЕЛЬНІЦТВА ВОБЛАСЦІ ЗА 1944 г.

ПОЛИТМАССОВАЯ РАБОТА СРЕДИ НАСЕЛЕНИЯ

Основная цель, которая преследовалась в политмассовой работе среди населения — срыв немецкой мобилизации, в так называемую «Краевую оборону» и на каторгу в Германию.

Камандаванне партызанскай брыгады імя К.Я.Варашылава. Злева направа: А.Л.Чарняк, І.Н.Крысаў, А.І.Шаўчэнка, М.П.Падольны, В.М.Асяненка.

По центральной зоне политсоставом и агитаторами проведено 980 собраний, бесед и чтук в 480 населенных пунктах, на которых присутствовало 24 500 человек. Силами политсостава и агитаторами отряда «За Советскую Беларусь» в марте месяце в населенных пунктах было проведено — 38 собраний и 77 бесед. Поставским райкомом партии проведены собрания в 25 деревнях, на которых присутствовало — 1596 человек. Дуниловичским РК КП(б)Б проведены собрания и беседы в 96 населенных пунктах Дуниловичского, Глубокского, Шарковщинского районов, на которых присутствовало 8300 человек.

Агитационно-пропагандистская работа среди населения проводилась также путем распространения литературы, издаваемой областной и районными типографиями.

РАБОТА ПЕЧАТИ

В марте месяце работали типографии областной газеты и типографии райкомов партии: Дуниловичского, Куренецкого, Опшмянского, Свирского.

В марте месяце типографией областной газеты выпущено 5 номеров «Сялянская газета», разовым тиражом 1000—1200 экз. Кроме того, печатались листовки и сводки Совинформбюро под заголовком «Говорит Москва». Всего в феврале месяце отпечатано различных изданий — 22, общим тиражом 20 500 экз. на пишущей машинке размножено 950 сводок Совинформбюро. «Сялянская газета» и листовки, выпускаемые областной типографией, распространяются по большинству районов Вилейской области и в восточной части Литовской ССР. Литература засылается в города Вильно, Вилейку, Опшяны, Сморгонь, Молодечно, Глубокое, Поставы и другие крупные гарнизоны противника...

Дуниловичский РК КП(б)Б в марте выпустил 4 издания общим тиражом — 3600 экз.

РАБОТА АГИТОТРЯДА ИМ. М.ГОРЬКОГО

Агитотрядом им. Горького в марте месяце проведено 25 концертов среди партизан и населения Мядельского и Дуниловичского районов. Обслужено концертами, докладами и беседами более 4000 партизан и населения. Были полностью обслужены все отряды бригады им. Рокоссовского и отряд им. Пономаренко. Помимо концертов проведено также много докладов и бесед агитаторами, выделенными из отряда. В марте месяце в отряд влились еще несколько новых исполнителей. Репертуар ансамбля пополнился новыми песнями. В частности, теперь исполняется Гимн Советского Союза. Агитотряд пользуется огромным успехом как у партизан, так и у населения...

МОРАЛЬНО-ПОЛИТИЧЕСКОЕ СОСТОЯНИЕ НАСЕЛЕНИЯ

В результате проведенной агитационной политмассовой работы среди населения в народе усилена ненависть к своим поработителям и любовь к Красной Армии и партизанам. Моральное состояние населения, его любовное отношение к партизанам и враждебное отношение к немецким захватчикам характеризуется следующими фактами.

В марте месяце немецкие власти усилили свои мероприятия по мобилизации населения. 6 марта немецкий ставленник «Президент Белорусской Центральной Рады» Островский издал приказ о мобилизации населения 1908—1924 гг. рождения в так называемую «Белорусскую Краевую Оборону». В приказе говорилось, что за неявку по повесткам к виновным будут приняты меры — расстрел. Приказ и повестки для явки были разосланы в Сморгонском, Куринецком, Поставском, Глубокском и других районах. Не попали они только в деревни, находящиеся в партизанской зоне.

С целью ориентировать население, как относиться к объявленной мобилизации, была издана листовка «К населению Вилейской области». Эта листовка была размножена всеми типографиями центральной зоны. Общий тираж ее составил около 3000 экз. Издана также листовка «К молодежи Вилейской области». В упомянутых листовках содержались призывы к населению и молодежи не являться по мобилизации, уходить в случае опасности в леса под защиту партизан, угонять с собой скот, вывозить хлеб, вступать в ряды народных мстителей, уничтожать немцев и изменников белорусского народа.

Эти листовки были распространены во всех деревнях и гарнизонах. Там, где можно, листовки зачитывались на общих собраниях в населенных пунктах. В областной и районной газетах систематически помещались материалы, разъясняющие, как относиться население к объявленной «БЦР» мобилизации.

Население враждебно отнеслось к приказу о мобилизации...

В Поставском районе мобилизация началась 18 марта с города Постав. Население зараннее бежит в леса еще не получив повесток. Убежало население в леса из Куропольского, Юньковского, Груздовского и других сельсоветов.

Немецкие власти мобилизацию сначала старались провести организованно и без насилия. Пускались даже на такие хитрости: мобилизованных людей отпускали по домам с той целью, чтобы население не боялось мобилизации. Так, мобилизованные 90 человек по Поставам и Поставскому району на время были распущены по домам. Однако таким порядком, как они убедились, провести мобилизацию нельзя: охотников находится слишком мало.

После неудачной «организованной» мобилизации немецкие власти перешли к насильственной мобилизации. Стали выезжать крупными группами, окружать ночью внезапно деревни и забирать население. При этих бандитских налетах они грабят население, убивают невинных детей, женщин, стариков.

13 марта гитлеровцы совершили налет на деревни Габы Дуниловичского р-на. Несколько домов в этих деревнях они сожгли, ограбили население и убили 2-х стариков. Так они расплатились за то, что население из этих деревень убежало в лес.

19 марта немцы подъехали на автомашинах к деревни Кузьмичи с целью забрать там население. Крестьяне, увидя приближающиеся машины, бросились бежать. Гитлеровцы соскочили с машин и открыли огонь по убегающим. Был ранен крестьянин Норко П. — 22 лет. Однако население не остановилось и убежало в лес.

22 марта немцы с полицией сделали крупную вылазку в Дуниловичский район с целью забрать население и пограбить деревни. Однако и такая крупная вылазка силой более 1000 человек положительных результатов не дала. Население бежало в леса, оставляя все свое имущество. Оно не считалось с тем, что потеряет свой кров — лишь бы не попасть в лапы к немцам.

Там, где немцам удастся схватить сколько-нибудь населения, они не считают с тем, что у родителей остаются грудные дети и беспомощные старики, — забирают всех подряд. Так, в Поставах они захватили женщину Татьяну З., у которой осталось 2 детей, один из которых грудной ребенок.

Кроме устной агитации, направленной на срыв немецкой мобилизации, партизаны оказывали активное вооруженное сопротивление. Боевые действия партизанских отрядов в марте месяца, кроме диверсий на железных дорогах, в основном направлены на воспрепятствие немцам провести мобилизацию.

23 марта отряд им. Чапаева бригады им. Ворошилова, узнав о движении в Мядель мобилизационной комиссии сделал засаду на большаке Мядель — Поставы. Комиссия была уничтожена, мобилизация по Мядельскому району сорвалась. 24 марта противник с этой же целью предпринял вылазку из Постав большими силами, чем раньше, однако снова наткнулся на вооруженное сопротивление со стороны партизан. Потеряв значительное количество людей, гитлеровцы вернулись обратно.

26 — 30 марта противник предпринял крупную вылазку со стороны Воропаево — Глубокое — Будслав в Дуниловичский р-н с целью мобилизовать и пограбить население района. Со стороны бригады им. Рокоссовского и отряда им. Пономаренко врагу было оказано сопротивление, в результате чего во многие населенные пункты немцы не прошли. Когда же были выдвинуты отряды бригады им. Ворошилова, противник обратно ушел в гарнизоны.

Кроме засад и нападений на противника, пытающегося провести мобилизацию, большие препятствия создавались минированием дорог. Это обстоятельство ограничивает немцев в их действиях.

В результате враждебного отношения населения и в результате сопротивления, оказанного партизанами, немцы успехов в проведении мобилизации не достигли. Несмотря на строгие приказы, на расстрелы за неявку, население не идет к немцам.

Из всего набранного немцами населения добровольцев очень мало и большая часть взята насильственным образом. В настоящее время имеется много случаев, когда мобилизованные разбегаются по домам.

Вторым фактором, показывающим морально-политическое состояние населения, является ход сбора средств в фонд обороны нашей Родины.

Член Вилейского подпольного центра партизанского движения Монахов

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4. Воп. 33а. Спр. 490. Л. 77—83.

Падрыхтаваў У.І.Лемяшонак.

**З ДАНЯСЕННЯ КАМАНДАВАННЯ ПАРТЫЗАНСКОЙ БРЫГАДЫ ІМЯ
К.К.РАКАСОЎСКАГА АБ ПРАВЯДЗЕННІ БАЯВОЙ АПЕРАЦЫІ СУПРАЦЬ
РОТЫ БЕЛАРУСКАЙ КРАЁВАЙ АБАРОНЫ (БКА) ГАРНІЗОНА ВАРАПАЕВА**

30 апреля 1944 г. отряд имени Сергея произвел нападение на казарму роты БКА в гарнизоне Воропаево. Сняв посты и забросав окна гранатами, под огнем немцев и полиции из бункеров, находящихся в 300—400 метрах, отряд ворвался внутрь казармы. В течение непродолжительного рукопашного боя сопротивление роты было сломлено. В результате боя убито и ранено более 30 солдат, взято в плен 56 человек. в т.ч. один взводный офицер. Небольшой части роты удалось спастись бегством, взяты трофеи: 1 немецкий станковый пулемет, 12 русских винтовок, 28 итальянских, много гранат и патронов.

Со стороны отряда один раненый.

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 3500. Воп. 4. Спр. 61. Л. 153.

Паdryхтаваў К.І.Козак.

**З ПАВЕДАМЛЕННЯЎ НЯМЕЦКІХ УЛАД У ПАЛЦЫЮ БЯСПЕКІ І СД ЛІТВЫ
АБ ДЗЕЙНАСЦІ ПАРТЫЗАН**

11 лістапада 1943 г.

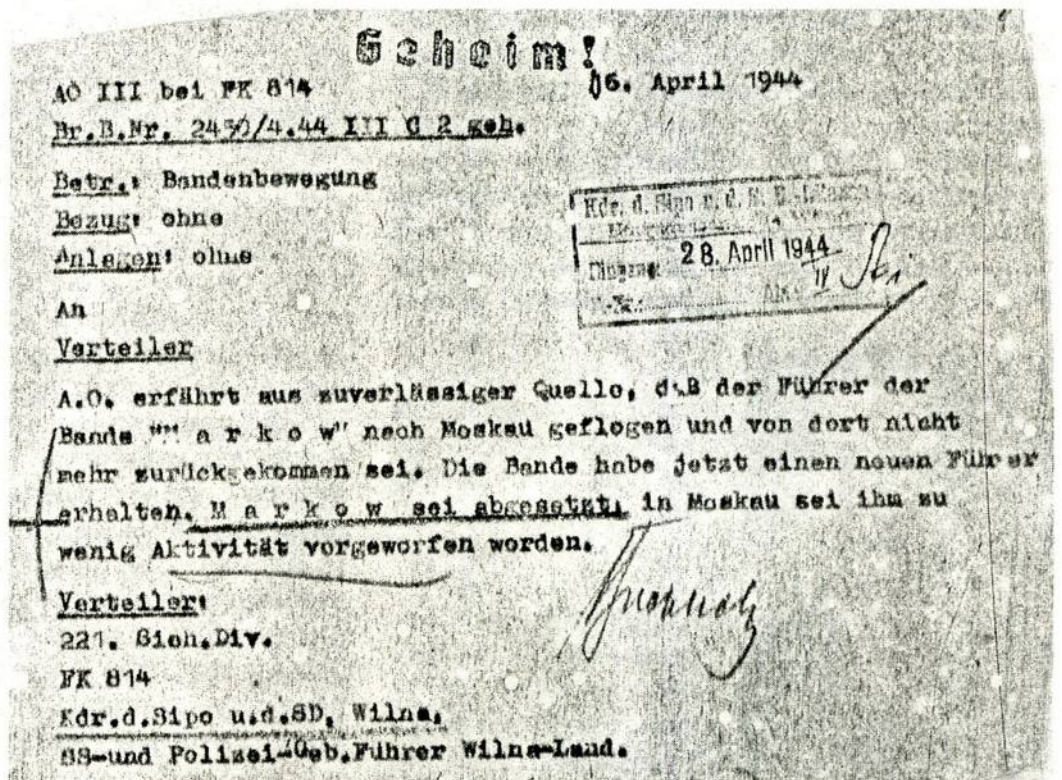
1942 год характеризоваўся стычкамі с партызанамі. На зіму яны располжыліся к югу ад озера Нарочь. Чысленнасць — да 2000 чэл. Сябоджаецца о невазможнасці іскоренення партызанскага дзвіжэння. Павеіі большае наступленне — нет сіл, мелкіе же стычкі не даюць эффекта. С апреля 1943 года дзятельнасць партызан все балее ажывляецца. Партызаны Маркова распрасраняюць сваі дзействія на раён Свірць — Лынтупы і далее почти до Вильно. Почти ежедневно взрываюць жалезную дарогу.

Оружые партызаны палучаюць в асновном воздушным путом.

Часто распрасраняюцца лістовкі срады населення с прызывом оказываць всяческое спротивленне немцам, а срады немецких солдат — с прызывом сдавацца в плен.

В Лынтупах неаднократно находили лістовкі с прызывом Маркова пераходіть к партызанам.

В лістовках расказывалось о пораженіи немцев под Сталинградом и плененіи арміи Паулюса. В лістовках и радіопередачах расказываецца о злодеяніях немцев и возмездіи, содержыцца прызыв к лівонцам пока не поздно оказываць помощь партызанам...

Нямецкі дакумент, у якім паведамляецца пра дзейнасць партызан Ф.Р.Маркава.

Из надежных источников стало известно, что Марков отозван в Москву и оттуда не возвратился. У партизан новый командир. Марков смещен в связи с малой активностью.

16 мая 1944 г.

12.4.1944 г. партизаны напали на литовскую деревню Шикшнихкяй, но были вынуждены под огнем полицейских отойти. 25.4.1944 г. жители деревни — все литовцы — получили письма, подписанные Марковым, в которых говорилось, что если они не сдадут оружие, партизаны уничтожат деревню.

В последнее время деятельность партизан в районе Швенченниса сильно активизировалась. Они обстреливают не только автомашины, но и поезда. Летом можно ожидать еще большей активности.

Вначале к Маркову переходили из местных жителей только русские, теперь же и поляки по 100 — 300 человек уходят в лес к Маркову...

Скарочаны рэфератыўны пераклад з нямецкай мовы.

Дзяржаўны архіў Літвы. Ф. R-1399. Воп. 1. Спр. 61. Л. 8—9.

Як быў знішчаны гебітскамісар Бек

З успамінаў У.У.Саўлевіча

Уладзімір Уладзіміравіч Саўлевіч нарадзіўся ў г. Дзвінск (зараз г. Даўгаўпілс, Латвія). Напярэдадні вайны служыў у Чырвонай арміі на пасадзе памочніка камандзіра батальёна па тэхнічнай частцы. У гады вайны — камандзір партызанскага атрада, начальнік штаба брыгады імя К.Я.Варашылава. Узнагароджаны ордэнам Чырвонага Сцяга і медалямі.

В мае 1942 года нам стало известно, что гебитскакомиссар Бек должен из Свенцяй ехать в Лынтупы. Мы решили ликвидировать его. Связным дали задание уточнить время поездки Бека. Стали подбирать людей для этой операции. В группу вошли Марков, я, Смирнов, Балюцкий и Малыгин.

Наши связные сообщили, что 20 мая 1942 года в 7 часов утра Бек выедет из Свенцяй в Лынтупы. В этот день в 4 часа утра наша группа лесом вышла к дороге. Расположились в старых окопах, остав-

шихся со времен первой мировой войны, которые уже выглядели маленькими канавками, заросшими кустарником. Операцию решено было проводить так: я с карабином, находясь в окопе, при появлении машины должен выскочить и выстрелить в шофера; Марков и Балюцкий уничтожат тех, кто сидит в машине; Смирнов и Малыгин находятся на опушке леса со стороны Свенцяй, чтобы, как только появится охрана, сделать несколько выстрелов, задержав ее на некоторое время.

Около 8 часов утра мы увидели быстро идущий легковой автомобиль. Метров с двадцати я выстрелил в шофера. В этот момент Марков и Балюцкий открыли огонь по сидевшим в машине гитлеровцам. Шофер быстро открыл дверцу и, хромая, выскочил на дорогу, так как я попал ему в ногу. Он хотел бежать в лес, но я произвел два выстрела в спину, и он упал.

Забрав оружие, документы, обмундирование, мы подожгли машину и ушли в лес. Пройдя метров двести, увидели, что лес кончился и начиналась пахота. До следующего леса ее отделяло примерно метров пятьсот. Нас могла заметить охрана, немного опоздавшая к месту событий. Мы остановились на опушке леса. Слышались крики немцев на месте убийства Бека. Мы были убеждены, что гитлеровцы в этот лес не пойдут, так как он небольшой, а пойдут в тот, который тянется в сторону Вильню-

У.У.Саўлевіч.

са. Минут через тридцать услышали треск сучьев. Залегли, насторожились. Рядом со мной лежал Марков. Мы были уверены, что это прочесывали лес немцы. Но перед нами показались... коровы. Их было около двадцати. Сзади шел пастушок лет десяти и держался за левое ухо, из которого текла кровь.

Это вы сожгли немецкую машину, я знаю, — сказал хлопец.

— А что там делается? — спросили мы его.

— Много немцев понаехало. Цепью идут в большой лес. Там я пас коров. Один фашист подошел ко мне, схватил за ухо и дернул его. Сказал, чтобы я гнал коров в маленький лес.

Мы решили, затерявшись в стаде коров, незамеченными уйти в другой лес. Так и сделали. Затем попросили мальчика, чтобы его отец принес нам немного поесть. Примерно через полчаса хлопец возвратился с отцом, который принес продукты. Мы поели и по лесу двинулись в Новоселки, к Ивану Васильеву, дяде Маркова. Около хутора в лесу спрятали портфель Бека с документами.

Р.І.Загорская
(Міхнёнак).

Когда мы раздевали Бска, Малыгин заметил на его руке бриллиантовый перстень. Он снял яго. Зная, что немцы будут нас преследовать, решили бековское кольцо продать и на вырученные деньги купить себе продуктов. Это было поручено сделать двоюродному брату Маркова Василию.

Друкуецца па кн.: Люди нарочанского края: Воспоминания участников революционной борьбы и Великой Отечественной войны. Мн., 1975. С. 255—256.

Гісторыя аднаго баявога задання

З успамінаў Р.І.Загорскай (Міхнёнак)

Рэгіна Іванаўна Загорская (Міхнёнак) родам з в. Стары Двор Пастаўскага раёна. Перад вайной вучылася ў Пастаўскай сярэдняй школе. У гады вайны сувязная, затым партызанка брыгады імя К.Я. Варашылава. Узнагароджана ордэнам Айчынай вайны I ступені і чатырма медалямі.

...Фашисты оккупировали наш район. Начались аресты, расстрелы, грабежи. Наша семья, состоявшая из десяти человек, жила в то время в деревне Старый Двор Поставского района. Мой отец Иван Антонович Михненко был членом КПЗБ. После воссоединения Западной Белоруссии с Белорусской ССР он вел среди населения разъяснительную работу, разоблачал антинародные действия осадников. Когда в нашем районе начали хозяйничать фашисты и вернулись осадники, отцу пришлось вновь уйти в подполье. Но в начале июля он был схвачен на хуторе Демеша. После жестоких пыток фашисты зверски убили его.

Когда началась война, я и младшая сестра Вильгельмина ушли на восток и достигли Витебска. В городе мы попали под сильную бомбежку. В испуге ушли из города и оказались в деревне, где-то километрах в двадцати от Витебска. У меня заболели глаза. Пробиваться дальше на восток мы не смогли, так как оказались в тылу немецко-фашистских войск. Пришлось возвращаться домой. В 1940 году в Поставах я вступила в ряды ЛКСМБ, была в активе комсомольской организации. А когда увидела, как хозяйничают фашисты, все чаще задумывалась о своей дальнейшей судьбе и судьбе малых сестер и братьев. В конце 1941 года уже ходили слухи о партизанах и их боевых делах.

Оккупация нашей Родины гитлеровцами, мучения, обрушившиеся на нас, советских людей, издевательства над военнопленными, расстрел отца — все это вызвало у меня непреодолимую потребность бороться, мстить ненавистному врагу.

В 1942 году я стала связной партизанской бригады имени Ворошилова. Выполняла немало заданий командования спецотряда И. Громова. Весной 1943 года должна была уйти в этот отряд, так как появилась опасность быть арестованной фашистами. Но прежде чем уйти, мне хотелось расправиться с комендантом гарнизона нашей деревни Максом Милеком. Это был жестокий и люто ненавидевший советских людей гитлеровец. Не один житель деревни помнит удары его хлыста.

Я предложила начальнику разведки отряда Глебу Николаевичу Попову убить или взять живьем этого палача и попросила выделить в помощь мне одного человека с автоматом. Но согласия на такую операцию я не получила. Тогда попросила, чтобы меня обучили пользоваться пистолетом и разрешили убить коменданта.

В конце мая 1943 года ночью в лесу около деревни Прудники Поставского района в разбитой лесничовке мне вручили пистолет и рассказали, как с ним обращаться. Чтобы я смогла произвести свой первый выстрел, меня отвели в подвал лесничовки и предложили нажать на спусковой крючок. Раздался оглушительный выстрел, мне стало не по себе, но я ликовала: умею стрелять! Один из партизан поставил пистолет на предохранитель и торжественно вручил его мне. Коротко объяснил, как взвести пистолет на боевой взвод для стрельбы, а потом вновь поставить на предохранитель.

На рассвете я уже была дома, спрятала пистолет в кладовой. Жили мы в то время с мачехой Полиной Антоновной Мажейко, у которой, кроме нас, было трое своих детей. И вот ее сын Эдик каким-то образом обнаружил пистолет и рассказал о находке матери. Она сначала очень испугалась, боясь провокации, но, узнав о моих намерениях, одобрила их. Мне было приятно, что взрослый человек, заменивший родную мать, стал моим боевым товарищем, другом. Мы решили, что ей с детьми нужно обязательно уехать к брату в другой район, а потом, через несколько дней, я приступлю к выполнению задуманного. С большим трудом было оформлено право на выезд мачехи с детьми в другой район.

Еще до отъезда Полина Антоновна предложила мне испытать оружие в доме, чтобы выяснить, будет ли слышен выстрел

у соседей. В первое же воскресенье вечером она ушла к соседям, а я в присутствии младшей сестры Ванды приготовилась выстрелить в пол. Неправильно поняв процесс снятия пистолета с предохранителя, усиленно придерживая ствол сверху, я нажала на спуск. Раздался выстрел. Тут же вновь поставила его на предохранитель. Вначале не придавала значения, что левая рука была поцарапана до крови. Мы убедились, что соседи выстрела не слышали, поэтому можно их не опасаться.

Через два дня утром я отправила сестру Ванду и брата Эрнста в лес, наказав им до вечера ждать там меня и сестер Люсю и Вильгельмину. В случае моей гибели они должны были уйти к матери. Сама я, взяв десяток яиц, ушла в гарнизон, чтобы разыскать коменданта.

Встретив коменданта, заверила его, что у нас дома много яиц, и пригласила его прийти к нам. К моему удивлению, он охотно согласился. В шесть часов вечера комендант зашел в наш дом. Младшей сестре Вильгельмине я поручила занимать его, а Люся должна была вести наблюдение за улицей. Надев передник и оставив пистолет на кухне, вела с ним разговор и выжидала удобного момента для исполнения приговора. Очень важно было при этом случайно не задеть сестру.

Время шло, надо было действовать, и я решилась.

Схватив на кухне пистолет, прицелилась в спину коменданта и нажала на курок. Но выстрела не последовало, раздался только слабый щелчок. Комендант, не оборачиваясь, спросил:

— Вас ист дас?

Я растерялась. Пистолет машинально спрятала в карман передника и, стараясь не выдать волнения, ответила, что это, видно, гуси кричат в огороде. Он глянул в окно: там, действительно, были гуси.

Воспользовавшись тем, что комендант разговаривал с сестрой, вышла в кладовую и стала перезаряжать пистолет. Из ствола выпала стреляная гильза: так вот почему была осечка! Положила пистолет на прежнее место и снова стала ждать удобного момента.

И вот комендант стал собираться уходить. Я быстро надела пальто, в карман положила пистолет. Сказала, что провожу его. Во время прощания с сестрой он по-

вернулся ко мне спиной. Я выстрелила ему между лопаток...

Мы быстро забрали у гитлеровца оружие, бинокль, деньги, фотокарточки и направились к лесу. Все это несла сестра, а я только свой пистолет, причем на боевом взводе, потому что забыла, как пользоваться предохранителем. В таком положении

Пад Паставамі

З успамянаў Г.А.Ланеўскага

Генадзь Аляксандравіч Ланеўскі нарадзіўся ў 1925 г. у в. Павалішына Расонскага раёна Віцебскай вобласці. Перад вайной вучань сярэдняй школы. Са жніўня 1941 г. па май 1942 г. — член Гарбачоўска-Мурагоўскай падпольнай групы Расонскага раёна. З мая 1942 г. па ліпень 1944 г. — разведчык, камандзір взвода, начальнік штаба партызанскага атрада імя М.І.Шчорса брыгады імя К.К.Ракасоўскага. Узнагароджаны ордэнам Чырвонага Сцяга і пяццю медалямі.

По приказу Белорусского штаба партизанского движения бригада имени Рокоссовского летом 1943 года была передислоцирована из Россонского в Дуниловичский район. Мы получили из-за линии фронта автоматическое оружие, боеприпасы и имели к этому времени большой опыт партизанской борьбы. Перешли сильно охраняемую железную дорогу Полоцк — Даугавпилс, форсировали Западную Двину и, громя встречавшиеся на пути вражеские гарнизоны, прибыли в козыанские леса. Отсюда отряды бригады расходились по заранее намеченным базам.

Мы с ходу включились в «рельсовую войну». Нашему отряду было приказано взорвать рельсы на перегоне Воропаево — Поставы и Воропаево — Гута — Голбея. За одну ночь мы вывели из строя большой участок железной дороги, разгромили находившиеся возле нее вражеские гарнизоны. В результате значительно расширилась партизанская зона нашей бригады.

В то время я командовал взводом разведки, который по отделениям был направлен для выполнения заданий под Глубокое, Шарковщину и Поставы. Я находился с отделением В.А.Буланова под Паставами. Нам необходимо было вести наблюдение за гарнизоном и литовской грани-

я и вручила его начальнику разведки отряда, когда мы встретились в лесу, в условленном месте. Затем разыскала сестру Ванду, брата Эрнста, и мы направились в расположение бригады.

Друкуецца па кн.: Люди нарочанского края: Воспоминания участников революционной борьбы и Великой Отечественной войны. Мн., 1975. С. 306—309.

цей от Постав до Козян. Задача оказалась не из легких. К северу от железной дороги между Паставами и Воропаево был только наш отряд.

Бойцы отделения В.А.Буланова применили старую тактику. Они ходили от деревни к деревне, а потом собирались в условленном месте. Затем обзавелись лошадьми. Вскоре начали расти за счет местных активистов, приняв в свои ряды несколько местных парней. Так, из деревни Черты Поставского района к нам пришел Михаил Никиперович, служивший раньше в польской армии. Он был участником польско-немецкой войны 1939 года, имел навыки кавалериста и оказался очень хорошим партизаном. Своими знаниями и умением охотно делился с другими, учил нас уходу за лошадьми, стрельбе с ходу, простейшим приемам джигитовки. «Если хочешь удостовериться, есть ли в деревне гитлеровцы, подъезжай к ней метров на двести, — учил он, — а потом поверни коня и скачи обратно. Враг не выдержит и выдаст себя — начнет стрелять». В дальнейшем эта нехитрая тактика часто выручала нас.

Никиперович хорошо знал местность, людей, их взгляды и настроения. С его помощью мы приступили к вербовке разведчиков и связных. Прежде всего встретились с братьями Отвалко. Один из них, Максим Иванович, работал в лесничестве «Озерки», другой, Ефим Иванович, бывший депутат районного Совета, жил на своем маленьком хуторе близ деревни Черты. Это были настоящие советские патриоты. Рискуя жизнью, они добывали необходимые сведения о вражеском гарнизоне в Паставах. Хорошими разведчиками оказались Антон Варфоломеевич

Немирский из деревни Тарасовка, братья Александр и Евстафий Полянские из деревни Русаки. Евстафия Устиновича мы заслали в поставскую полицию, затем он перешел в партизанский отряд, где и воювал до соединения с частями Красной Армии. Александр до прихода в отряд также обеспечивал нас ценными разведанными. Большую помощь оказывали учительница из деревни Коротьково Анастасия Антоновна Побединская, Арсений Антонович Боровко из деревни Боровки и другие.

Благодаря этим патриотам мы хорошо знали обо всем, что происходит в Поставах. Регулярно засылали туда листовки, напечатанные в бригадной типографии. Аналогичная разведывательная работа велась и в районах Глубокое, Воропаева, Шарковщины.

Осенью 1943 года я был введен в состав Дуниловичского подпольного райкома комсомола. Мне довелось участвовать в совещании комсомольского актива, которое проводил в козыньских лесах Ф.Г.Марков. Сюда собралось до полусотни комсомольцев-активистов из партизанских бригад области. Федор Григорьевич рассказал о больших задачах, стоящих перед партизанами, о формах и методах работы с молодежью, о вовлечении ее в борьбу против оккупантов. По прибытии на места мы усилили агитационно-массовую работу среди партизан и населения, собирали различные сведения о вражеских гарнизонах, участвовали в боевых операциях.

Активные действия партизан в нарочанском крае приводили в бешенство фашистов. Они предприняли против партизан крупную карательную экспедицию. Силы были неравные. Мы вынуждены были оставить свои базы под Поставами и направились через деревни Андроны, Жуковщину за реку Дисну, где в лесу и соединились со своим отрядом. Сюда уже прибыли и другие отделения взвода разведки. После блокады наша бригада возвратилась в Дуниловичский район.

Я со своими разведчиками вновь поселился под Поставами. В окрестностях не было немецкой администрации, и крестьяне обращались к партизанам, партийным

подпольным органам за решением различных вопросов, как, например, с просьбами об оказании помощи лошадьми и т.д.

Под Поставами мы размещались в доме жителя деревни Теплые Жмуркевича. С благодарностью вспоминаю хозяйку дома Ефросинью Матвеевну, которая стирала нам белье, штопала одежду. А при отступлении немецких войск зарубила топором одного гитлеровца, который грабил личное имущество крестьян.

Житель деревни Теплые Антон Валерьянович Михасенок в первые дни оккупации спрятал знамя своего сельсовета. После знакомства с разведчиками Михасенок передал знамя нашему отряду. Здесь нашлись умельцы, вышившие на нем название отряда и бригады. Сейчас это знамя хранится в Белорусском республиканском музее истории Великой Отечественной войны.

В это время бригада действовала в Дуниловичском и Глубокском районах. Наш отряд, перейдя железную дорогу Поставы — Глубокое, стал базироваться в районе деревни Константиново. Вскоре командира отряда В.П.Щуцкого назначили командиром соседней бригады имени ЦК КП(б)Б. Командиром нашего отряда стал капитан М.Ф.Хардин, комиссаром отряда — лейтенант А.А.Алексеев, а я — начальником штаба. В это время в моей жизни произошло знаменательное событие: я был принят кандидатом в члены ВКП(б).

Во многих деревнях Дуниловичского, Поставского, Глубокского и Шарковщинского районов мы имели свой актив — комсомольское подполье, группы и отряды содействия. Эти люди широко использовались при проведении таких операций, как уничтожение связи, поджог мостов на шоссе дорог, сбор разведанных, распространение листовок, выявление пособников врага и т.д. Гитлеровцы усиленно охраняли железную дорогу Поставы — Глубокое. Несмотря на это, партизаны систематически взрывали здесь рельсы, пускали под откос эшелоны, нападали на немецкие бункера с охраной...

Друкуецца па кн.: Люди нарочанскага края: Воспамінання ўдзельнікоў рэвалюцыйнай барацьбы і Вялікай Айчынскай вайны. Мн., 1975. С. 526—529.

Рызыкуючы жыццём

З успамінаў былога партызана атрада «Грозны» Мікалая Пятровіча Шчаснага

Перад пачаткам вайны я пражываў у в. Гінькі і працаваў старшынёй сельпо. З часу акупацыі гітлераўцамі нашай мясцовасці я з жонкай і дзвюма старэйшымі дочкамі ўключыўся ў барацьбу з ворагам. Аказвалі дапамогу савецкім ваеннаслужачым, якія выйшлі з акружэння. Хавалі, кармілі, адзявалі, збіралі для іх зброю і боепрыпасы.

Аднойчы на нашу сям'ю навалілася гора. Зімовай раніцай 1943 г. у наш дом уварваліся фашысты, а ў гэты час у нас адпачываў малодшы лейтэнант Сяргей Шанкоў, які ўцёк з фашысцкага палону. Не паспеўшы нават апрануцца, ён спрабаваў адбіцца, знішчыў двух паліцаяў, але ўсё ж такі трапіў у рукі фашыстаў. Карнікі вывелі яго босага на вуліцу, здэкаваліся, а потым павялі за дом, каб расстраляць. Раптам Сяргей моцным ударам збіў з ног двух гітлераўцаў, а сам збег. З абморожанымі нагамі ён дабраўся да партызан, якія яго абагрэлі і вылечылі.

Калі ў тую раніцу 1943 г. гітлераўцы кінуліся даганяць Сяргея, я са сваёй сям'ёй уцёк на хутар да роднага брата Паўла,

у якога мы пакінулі дваіх дзяцей, а самага маленькага сына аднеслі да суседа. Потым з жонкай і дзвюма старэйшымі дочкамі пайшлі да партызан. Неўзабаве фашысты зноў прыйшлі на хутар. Брата Паўла, бацьку Пятра, дваіх нашых дзетак і дом спалілі.

Наша сям'я знаходзілася ў партызанскім атрадзе «Грозны». Мы ўсімі сіламі помсцілі ворагу, за што я і мае дочки Галіна і Валянціна атрымалі баявыя ўзнагароды.

Пазней даведаліся, што Сяргей Шанкоў стаў начальнікам штаба партызанскага атрада імя А.В.Суворава, мужна змагаўся з ворагам. У 1944 г. пры нападзенні на варожы гарнізон у в. Камаі ён асабіста знішчыў 9 гітлераўцаў, але і сам загінуў.

Закончылася вайна, а мы ўсё шукалі свайго маленькага сыночка, але безвынікова. І толькі ў 1960-я гады даведаліся аб лёсе сына. У 1943 г. фашысты забралі яго ад суседзяў і разам з іншай моладдзю павезлі ў фашысцкую Германію. Здарылася так, што яго перахапілі ў Польшчы добрыя людзі, усынавілі. Так ён застаўся жыць у Польшчы з новымі бацькамі.

З задання не вярнуліся

АСЯНЕНКА Надзея Міхайлаўна, нарадзілася ў 1917 г. у в. Ліпнікі Пастаўскага раёна. Да вайны працавала тэлефаністкай у Паставах, у Вялікую Айчынную вайну партызанка-разведчыца, загінула ў сакавіку 1944 г. у в. Гулі Мядзельскага раёна.

З успамінаў Івана Мікітавіча Маргынава, памочніка камісара па камсамоле атрада імя А.В.Суворава, члена Пастаўскага падпольнага райкома камсамола

Упершыню я сустрэўся з Надзеяй Асяненка ў лістападзе 1942 г., калі яна жыла ў сваёй в. Ліпнікі. Камандаванне партызанскага атрада імя Суворова даручыла мне здабыць звесткі аб варожым гарнізоне ў Паставах. Дапамагла мне ў гэтым Надзя. Яна адправілася ў Паставы, сустрэлася з Галінай Букоўскай, якая працавала на

кухні афіцэрскай сталовай. Атрымаўшы ад яе звесткі, Надзя накіравалася ў вёску. На вуліцы Зарэчнай дзяўчыну спыніў паліцэйскі Шалкоўскі і пацягнуў яе ў камендатуру. Правялі вобыск, але нічога не знайшлі, тады паліцэйскі стукнуў Надзю па твары і прагнаў на вуліцу. Праз некаторы час дзяўчына прыйшла ў вёску і перадала нам каштоўныя звесткі.

Неўзабаве камсамольцы вёскі выбралі Надзю сакратаром сваёй арганізацыі. Пад яе кіраўніцтвам моладзь аказвала партызанам значную дапамогу.

У пачатку 1943 г. Надзя вымушана была пайсці ў партызанскую брыгаду імя Варапылава і стала разведчыцай. У сакавіку 1944 г. яна з разведчыкамі наткнулася на варожую засаду. Разведчык Лукашэвіч быў забіты. Клябанаў, цяжка паранены, каб не трапіць жывым у рукі ворагу, падарваў

Н.М. Асяненка.

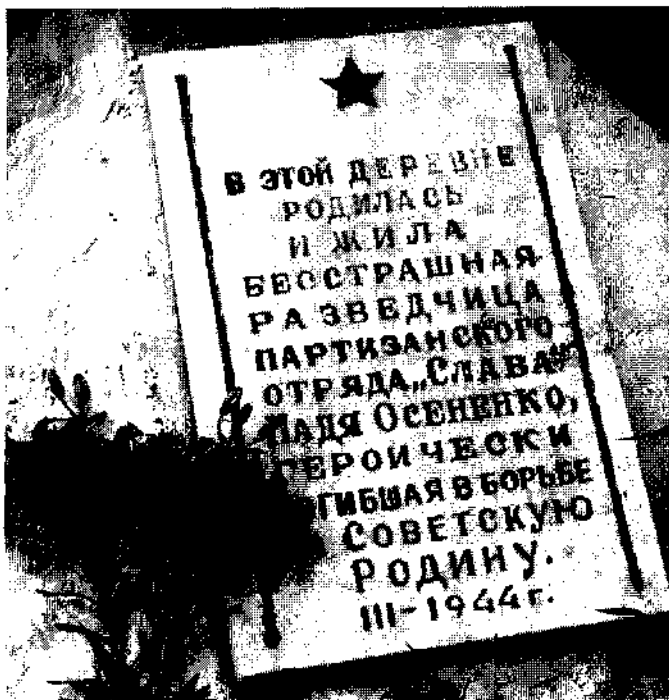
Я.К. Брадовіч.

сябе гранатай. Надзя і паранены партызан Яўген Брадовіч дабраліся да бліжэйшага хутара. Яго гаспадар павёз Яўгена да партызан у в. Гулі, а яна адбівалася ад наступаючых фашыстаў.

Потым Надзя ўскочыла на каня, але была паранена ў нагу і ўпала на зямлю. Нягледзячы на боль, яна працягвала весці агонь па гітлераўцах, але і сама была скошана варожай куляй. Карнікі здзекаваліся над трупам адважнай разведчыцы, адрэзалі пальцы на руках, скалолі штыкамі цела.

Пасля вайны на месцы гібелі Надзі і ў яе роднай в. Ліпнікі былі пастаўлены помнікі.

БЕСПАЛЁНАЎ Міхаіл Іларыёнавіч, нарадзіўся ў 1909 г. у в. Захараўшчына

Мемарыяльная дошка на помніку ў в. Ліпнікі.

Пастаўскага раёна, удзельнік партызанскага руху, загінуў у 1943 г.

З успамінаў А.Лубецкага, палітрука партызанскага атрада імя А.В.Суворава

Вясной 1942 г. Міхаіл Беспалёнаў без ваганняў пайшоў у партызанскую групу, якую ствараў Фёдар Рыгоравіч Маркаў. Сумесна з іншымі народнымі мсціўцамі ён удзельнічаў у разгроме фашыскага гарнізона ў в. Ключаны. Дапамог знішчыць чыгуначны мост каля в. Рудня.

А калі стварыўся наш атрад імя А.В.Суворава, Міхаіл Іларыёнавіч першым прыйшоў да нас з жонкай Кілікеяй. Гэта сям'я не пашкадавала нават уласнай маёмасці. Каб не дасталіся немцам, яны спалілі сваю хату і хлеб. Гэты яшчэ малады чалавек у атрадзе паказваў прыклад адвагі і мужнасці. За кароткі час ён знішчыў некалькі фашыстаў, параніў чатырох паліцаяў, захапіў у іх зброю, падпаліў варожую аўтамашыну. Шмат разоў ён хадзіў у варожыя гарнізоны здабываць звесткі для партызан.

А аднойчы ў жорсткім баі з ворагам, які адбыўся ў 1943 г. непадалёку ад яго роднай в. Захараўшчына, Міхаіл паў смерцю героя.

Не ведаючы адпачынку, з раніцы да глыбокай ночы працавала ў нашым атрадзе поварам яго жонка Кілікея. Яе праца была адзначана ўрадавымі ўзнагародамі.

БРАДОВІЧ Яўген Кірылавіч, нарадзіўся ў 1913 г. Уплыў на яго аказаў бацька Кірыла Кліменцэвіч Брадовіч, сакратар Пастаўскага РК КПЗБ. У 1929 г. узначаліў Яцавіцкую камсамольскую падпольную арганізацыю. У 1934 г. уступіў у члены КПЗБ. Пасля вызвалення Заходняй Беларусі працаваў сакратаром сельсавета.

З успамінаў Якава Аляксандравіча Пронькі, камісара партызанскага атрада «Слава» брыгады імя К.Я.Варашылава

У пачатку Вялікай Айчыннай вайны бацька і сын Брадовічы пайшлі ў партызаны. Змагаліся з фашыстамі ў групе Сяргея Пронькі, а пасля ўступілі ў атрад імя Суворава брыгады імя Варашылава. У жніўні

1942 г. Яўген і Мікалай Асяненка вярталіся з разведкі і каля в. Гулі Мядзельскага раёна натрапілі на варожую засаду. У няроўным баі Яўген быў цяжка паранены ў нагу. Асяненка пад градам куль вынес баявога сябра ва ўкрыцце. Пасля выздараўлення Яўген зноў вярнуўся ў атрад і прымаў удзел у многіх баявых аперацыях. Загінуў у студзені 1943 г. у баі з гітлераўцамі ў в. Калодзіна Мядзельскага раёна.

БУЦЬКО Адольф Міхайлавіч, нарадзіўся ў 1920 г. у в. Опкавічы Пастаўскага раёна, член ВЛКСМ, да вайны працаваў сакратаром Опкавіцкага сельсавета. У Вялікую Айчынную вайну спачатку сувязны, разведчык, а потым начальнік разведкі, загінуў 18.1.1943 г.

З успамінаў У.У.Саўлевіча, начальніка штаба партызанскай брыгады імя К.Я.Варашылава

У пачатку 1943 г. тры партызаны з брыгады імя Варашылава — Буцько, Пеляхоў і Брадовіч накіраваліся выконваць баявое заданне. У в. Калодзіна Мядзельскага раёна іх заўважылі фашысты і адкрылі па разведчыках агонь. Аднак смельчакі таксама пачалі касіць гітлераўцаў. Яны знішчылі некалькі фрыцаў, але сілы былі няроўныя. Варожая куля параніла Яўгена Брадовіча. Буцько ўпаў каля свайго забітага каня і ціха загадаў таварышам адыходзіць, ён сам прыкрые іх.

На наступны дзень раніцай Васіль Пеляхоў на кані прыскакаў у штаб партызанскай брыгады і паведаміў аб усім. Байцы былі падняты па трывозе. Я з ад'ютантам і групай партызан накіраваўся ў Калодзіна, каб выратаваць сяброў. Пад'ехаўшы да вёскі, мы убачылі натоўп фашыстаў і адкрылі па іх агонь. Тут жа падаспела група партызан на чале з Рыгорам Крукавым. Нямногім гітлераўцам удалося збегчы.

А што здарылася з Буцько? Як раскалі вяскоўцы, разведчык вёў агонь па ворагу, знішчыў 18 фашыстаў, але ўсё ж быў акружаны гітлераўцамі. Два афіцэры надышлі да ляжачага ў крыві Буцько, але той сабраўся з сіламі і расстраляў фашыстаў. Апошні патрон пусціў сабе ў галаву.

Пры аглядзе цела былі выяўлены дзве кулявыя раны ў живот і адна ў галаву.

Мужны партызан быў пахаваны ў брацкай магіле, што ў Паставах.

А.М.Буцько.

Ф.Н.Нагорны.

НАГОРНЫ Філіп Ніканоравіч, нарадзіўся ў 1898 г. у в. Юравічы. У 1939 г. дэпутат Вярхоўнага Савета БССР Ф.Н.Нагорны быў накіраваны ў Паставы для ўзмацнення партыйна-гаспадарчага актыву. Ён працаваў на пасадзе старшыні Пастаўскага райвыканкома.

З самага пачатку Вялікай Айчыннай вайны фарміруе партызанскі атрад і ўдзельнічае ў баявых аперацыях супраць германскіх войскаў. У газеце «Боевая учеба» Заходняй ваеннай акругі ад 14 ліпеня 1941 г. у артыкуле «Разгораецца пламя партызанскай вайны» было напісана: «Секретарь Поставского райкома партии тов. Монахов А.А. и председатель райисполкома тов. Нагорный с отрядом 65 смельчаков сжигают немецкие танки, расстреливают немецкую пехоту на дорогах и в деревнях».

На жаль, гэты мужны чалавек, адзін з арганізатараў савецкай улады на Пастаўшчыне, загінуў у першыя месяцы вайны.

СІНЕПАЛАЎ Міхаіл, чырвонаармеец, у першыя дні вайны пры адступленні трапіў у акружанне. Удалося выбрацца і прыйсці да партызан, дзе ён працягваў мужна змагацца з фашыстамі.

З успамінаў Веранікі Антонаўны Шапель

У сакавіку 1944 г. партызаны атрада імя А.В.Суворава брыгады К.Я.Варашылава ўступілі каля в. Лынтупы ў бой з карнікамі. Аднак сілы былі няроўныя і народныя мсціўцы адступілі ў лес. Апошнім адыходзіў і адстрэльваўся Міхаіл Сінепалаў. Гітлераўцы цяжка паранілі яго ў галаву і

захапілі ў палон. Здзекаваліся з яго, потым вырашылі дэманстравыць на правезці праз вёскі ў Свянцянскую бальніцу.

Я памятаю, як у нашай в. Маслянікі карнікі выгналі з дамоў старых і малых, каб яны паглядзелі на сыходзячага крывёю партызана. На павозцы мы ўбачылі Міхаіла, які ляжаў у кажуху і кубанцы.

Калі павозка параўнялася з намі, ён прыпадняў галаву і крыкнуў: «Таварышы, біце фашыстаў!» Карнікі прыціснулі яго прыкладамі да павозкі, каб ён маўчаў.

У хуткім часе праз сувязных стала вядома, што ў бальніцы Міхаіл, каб пры здэках не выдаць сваіх таварышаў, разварушыў на галаве рану і памёр.

Арганізатары і кіраўнікі партызанскай барацьбы

АСЯНЕНКА Васіль Мікалаевіч, нарадзіўся 31.1.1916 г. у в. Ліпнікі Пастаўскага раёна. Да вайны працаваў у Вілейскім абласным упраўленні НКУС. У Вялікую Айчынную вайну намеснік камандзіра па разведцы атрада імя Суворова. Камандзір атрада «Слава» брыгады імя Варашылава, адначасова з красавіка 1942 г. па ліпень 1944 г. сакратар Пастаўскага падпольнага райкома камсамола. Герой Сацыялістычнай Працы (1966). Узнагароджаны ордэнамі Леніна, Чырвонага Сцяга, Айчыннай вайны I ступені. З 1964 г. працаваў 1-м сакратаром Глыбоцкага райкома партыі, у 1967—1976 гг. старшынёй партыйнай

камісіі пры Віцебскім абкоме КПБ. Член ЦК КПБ у 1966—1971 гг., дэпутат Вярхоўнага Савета БССР у 1947—1951, 1963—1967 гг. Памёр 13.6.1977 г.

З успамінаў В.М.Асяненкі

Наш партызанскі атрад быў створаны пасля з'яднання нашай групы з групай Ф.Р.Маркава. У лесе каля мястэчка Ключчаны мы сустрэлі селяніна, які нарыхтоўваў дровы. Ён паведаміў, што ў населеным пункце ёсць немцы і паліцэйскія. Было вырашана напасці на жандарскі гарнізон і паліцэйскі ўчастак. Ноччу падышлі да Ключчан. Праз агароды дабраліся да касцёла. Партызаны Уладзімір Саўлевіч і Яўген Буцько накіраваліся, каб зняць вартавога. Як толькі яны наблізіліся да ўчастка, вартавы зайшоў у памяшканне і зачыніў дзверы. Было вырашана акружыць памяшканне ўчастка, кінуць у вокны гранаты, а потым уварвацца ў будынак. Але, як высветлілася, вокны былі зачынены аканіцамі. Прынялі рашэнне падпаліць частак. Так і зрабілі. Полымя хутка ахапіла памяшканне. Фрыцы пачалі выскакваць праз вокны. Партызаны ва ўпор расстрэльвалі іх. Так было знішчана варожае гняздо.

В.М.Асяненка.

Пасведчанне сакратара Пастаўскага РК ЛКСМБ В.М.Асяненкі.

У далейшым атрад значна актывізаваў баявыя дзеянні. Мы наладжвалі засады на фашыстаў, узрывалі воінскія эшалоны, выводзілі са строю масты і дарогі, грамілі варажыя гарнізоны. Пасля разгрому гарнізонаў у вёсках Слабада і Груздава партызаны расправіліся з гітлераўцамі ў мястэчку Кабыльнік. Нас было 33 чалавекі, а ў гарнізоне 250 узброеных фашыстаў. Але вырашылі дзейнічаць. Спачатку выслалі разведку. Устанавілі, што немцы толькі ноччу ахоўваюць гарнізон, днём жа большасць з іх адпачывае. Партызаны пры дапамозе вяскоўцаў запрэгли ў калёсы 30 коней, падзяліліся на дзве групы, уварваліся з двух бакоў у мястэчка і адкрылі агонь. Фашысты разгубіліся і пачалі ўцякаць. Іх скасілі партызанскія кулі. Партызаны падпалілі вакзал, забралі трафеі і адышлі ў лес.

На базе атрада потым вырасла партызанская брыгада імя Варашылава. Адзін з яе атрадаў пад назвай «Слава» дыслацыраваўся ў вёсках Лукашова, Ажарцы, Груздава, Кавалі, Савічы. З дапамогай мясцовага насельніцтва атрад надзейна ўтрымліваў сваю зону. Пад яго кантролем знаходзіліся таксама чыгуначная і шашэйная дарогі Паставы — Вільнюс. Імі гітлераўцы не карысталіся.

У снежні 1943 г. я быў прызначаны камандзірам атрада «Слава» і адначасова з'яўляўся сакратаром Пастаўскага падпольнага райкома камсамола. На гэты час у нашым атрадзе налічвалася 83 партызаны. Народныя мсціўцы клапаціліся і пра ахову грамадзянскага насельніцтва. Неяк фашысты ўварваліся ў в. Баранавічы і пачалі забіраць у людзей жывёлу. Партызаны атрада напалі на іх, абстралялі, забілі некалькі гітлераўцаў і ўзялі 14 салдат у палон.

Шмат баявых аперацый правялі партызаны нашага атрада. Толькі ў адным баі ў лесе каля в. Манькавічы партызаны атрада напалі і знішчылі каля сотні фашыстаў. У ліпені 1944 г. Чырвоная армія выгнала гітлераўцаў з раёна. Вярнуўшыся з партызанскага атрада, я быў вылучаны на пасаду намесніка старшыні Пастаўскага райвыканкома.

МАНАХАЎ Аляксандр Андрэевіч, нарадзіўся 15 верасня 1909 г. у в. Іванькава Ядрынскага раёна, Чувашыя. Закончыў Вышэйшую школу партарганізатараў пры ЦК ВКП(б) (1940), Мазырскі настаўніцкі інстытут (1949). З 1930 г. на гаспадарчай, камсамольскай і партыйнай рабоце ў Дры-

А.А.Малахаў.

Ф.Р.Маркаў.

сенскім, Расонскім і Аршанскім раёнах. З 1939 г. сакратар Чашніцкага, Пастаўскага РК КП(б)Б.

З пачатку Вялікай Айчыннай вайны на фронце. З мая 1943 г. член Вілейскага падпольнага абкома КП(б)Б, з верасня 1943 г. яго сакратар. З ліпеня 1944 г. сакратар Маладзечанскага, з 1946 г. Палескага абкомаў КП(б)Б. У 1953—1956 гг. 1-ы сакратар Мазырскага райкома, потым гаркома КПБ. Кандыдат у члены ЦК КПБ у 1954—1960 гг. Памёр 17.9.1978 г.

МАРКАЎ Фёдар Рыгоравіч, нарадзіўся 24 снежня 1913 г. у в. Качанішкі Пастаўскага раёна. Герой Савецкага Саюза (1944). Удзельнік рэвалюцыйнага руху ў Заходняй Беларусі, у 1936—1939 гг. быў зняволены ў Бяроза-Картузскі канцлагер, віленскую турму. У 1939—1941 гг. старшыня Свянцянскага гарсавета, намеснік старшыні Вілейскага аблвыканкома. У партызанах з верасня 1941 г. : камандзір спецгрупы, з мая 1942 г. атрада імя Суворова, з лістапада 1942 г. партызанскай брыгады імя К.Я.Варашылава, адначасова з красавіка начальнік ваенна-аператыўнага аддзела Вілейскага падпольнага абкома КП(б)Б. З 1944 г. намеснік старшыні Вілейскага, Маладзечанскага аблвыканкомаў. Неаднаразова выбіраўся дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР. Памёр 14.1.1958 г. Яго імем названы вуліцы ў Вілейцы, Паставах, у г.п. Лынтупы.

ЖАЛЕЗНЫ КАМБРЫГ

Ф.Р.Маркаў у першыя дні вайны пайшоў на фронт, быў палітруком, удзельнічаў у баях з фашыстамі пад Полацкам і Віцебскам. У жніўні 1941 г. ЦК КП(б)Б адклікаў Маркава з дзеючай арміі для работы ў тыле ворага. Свой баявы партызанскі

плях Фёдар Рыгоровіч пачаў у жніўні 1941 г., калі на чале невяліччай партызанскай групы быў накіраваны ў акупіраваную фашыстамі Вілейскую вобласць. У прызначаны раён дзеянняў прыбыў у сярдзіне верасня. Становішча было вельмі цяжкім, аднак Маркаў не разгубіўся. Ён настойліва шукаў і наладжваў сувязі з надзейнымі савецкімі людзьмі. Праз некаторы час сабраў невялікую групу патрыётаў для актыўнай барацьбы з ворагам. Першую дыверсію правялі на чыгуначнай дарозе Вільнюс — Даўгаўпілс, па якой днём і ноччу ішлі фашысцкія эшалоны. 20 кастрычніка Ф.Р.Маркаў пусціў пад адхон варожы эшалон, загрузаны аўтамашынамі, а пазней правёў яшчэ некалькі ўдалых дыверсій. Рух на гэтым участку быў перапынены на суткі.

6 студзеня 1942 г. на ўчастку паміж станцыямі Побраддзе — Пагулянка Маркаў развінціў рэйкі, пад адхон паляцеў новы эшалон ворага. На гэты раз былі знішчаны паравоз і 39 вагонаў.

Вясной 1942 г. група на чале з Ф.Р.Маркавым пачала разгортваць баявыя дзеянні ў Пастаўскім і суседніх раёнах Вілейскай вобласці. Неяк групе стала вядома, што ў Пастаўскім, Дунілавіцкім і Куранецкім раёнах гітлераўцы збіраюцца правесці мабілізацыю савецкіх людзей для адпраўкі ў Германію, а таксама адабраць у сялян коней. Маркаўцы сарвалі гэта мерапрыемства. Удала была праведзена і аперацыя на дарозе каля мястэчка Лынтупы, калі група Маркава з засады знішчыла легкавую машыну, у якой ехала фашысцкае начальства. Як потым высветлілася, патрыёты знішчылі гебітскамісара Бэка, яго памочніка і шэфа жандармерыі Крыля. У гэтым баі вызначыліся Ф.Р.Маркаў, У.У.Саўлевіч, І.Ф.Мальпін, Х.Д.Балюцкі і Ж.Кузняцоў.

На працягу вясны і лета 1942 г. група Маркава правяла шэраг паспяховых аперацый і значна пашырыла раён баявых дзеянняў. Ёй удалося наладзіць кантакты з іншымі партызанскімі групамі, у прыватнасці, з Пастаўскай групай С.А.Пронькі і Дунілавіцкай групай Р.З.Крукава — А.А.Сударыкава. Групу аб'ядналіся ў атрад імя Суворова на чале з Ф.Р.Маркавым.

Партызаны актыўна ўключыліся ў барацьбу з фашыстамі. У канцы лістапада 1942 г. атрад Маркава аб'яднаўся з атра-

дам «Знішчальнік» (камандзір У.Ц.Цабо) і разгарнуўся у 1-ю Вілейскую партызанскую брыгаду. Камандзірам яе быў прызначаны Ф.Р.Маркаў. Ён жа на першым часе з'яўляўся і яе камісарам. З гэтага часу пачалася новая паласа ў баявым жыцці народных месціцаў. З нарачанскай зоны 1-я Вілейская партызанская брыгада шырокім фронтам павяла барацьбу з фашысцкімі захопнікамі. Яе баявыя групы і атрады здзяйснялі шматкіламетровыя пераходы і нечакана з'яўляліся там, дзе менш за ўсё іх чакаў вораг. Раён баявых дзеянняў брыгады пашырыўся далёка за межы нарачанскай зоны. На 1 кастрычніка 1943 г. у брыгадзе было 7 партызанскіх атрадаў, налічвалася 1200 партызан, у т.л. 67 камандзіраў і палітработнікаў. На ўзбраенні брыгады былі 1 мінамёт, 6 процітанкавых ружжаў, 38 кулямэтаў, 147 аўтаматаў, 957 вінтовак і інш.

У кастрычніку 1943 г. на тэрыторыі Вілейскай вобласці быў створаны Пастаўскі падпольны райком КП(б)Б, які базіраваўся на базе партызанскай брыгады Ф.Р.Маркава.

На базе партызанскай брыгады імя Варашылава дыслацыраваліся Вілейскія падпольныя абком партыі і абком камсамола. Пры абкоме КП(б)Б быў створаны ваенна-апэратыўны аддзел на чале з Ф.Р.Маркавым. Ён каардынаваў 18 партызанскіх брыгад. Камбрыг клапаціўся і пра рост партыйных радоў у партызанскіх фарміраваннях.

Баявыя рэйды народных месціцаў наводзілі на фашыстаў панічны жах.

Жалезны камбрыг — так называлі партызаны Маркава. Ён запальваў байцоў сваёй адвагай. Ні днём, ні ноччу партызаны не давалі спакою ворагу. Ляцелі пад адхон варожыя цягнікі, узляталі ў паветра масты, гарэлі варожыя гарнізоны.

За баявыя заслугі, гераізм, праяўлены ў баях з нямецка-фашысцкімі захопнікамі, Ф.Р.Маркаву 1.1.1944 г. прысвоена званне Героя Савецкага Саюза.

М.І.Маразюк.

МАСЛОЎСКАЯ Ганна Іванаўна, нарадзілася 6 студзеня 1920 г. у в. Курсевічы Пастаўскага раёна. Герой Савецкага Саюза (1944). Да вайны працавала старшай піянерважатай Лынтупскай школы Пастаўскага раёна. У чэрвені 1941 г. добраахвотна ўсту-

піла ў Чырвоную армію. Трапіла ў акружэнне, наладзіла сувязь з партызанамі. У 1942 г. па заданні падпольнай партыйнай арганізацыі з мэтай разведкі ўладкавалася ў Паставах на работу ў швейную майстэрню, якая абслугоўвала эсэсаўцаў. З яе дапамогай падпольшчыкі знішчылі гітлераўскага генерала. 3 мая 1943 г. намеснік камісара па камсамольскай рабоце партызанскага атрада імя Пархоменкі партызанскай брыгады імя К.Я.Варашылава. 3 24 снежня 1942 г. па 4 ліпеня 1944 г. член Пастаўскага падпольнага райкома ЛКСМБ.

Удзельнічала ў разгроме фашысцкіх гарнізонаў у Залессі, Лынтупах, Камаях, у падрывах варожых эшалонаў, чыгуначных рэк.

Пасля вайны стала прыёмнай маці 15 сірот, бацькі якіх загінулі ад рук фашыстаў. Памерла 11.11.1980 г.

ПОДЗВІГ ГАННЫ МАСЛОЎСКОЙ

Ганна Іванаўна Маслоўская да пачатку Вялікай Айчыннай вайны працавала ў Лынтупскай школе. Як толькі фашысты з'явіліся ў вёсцы, яна адразу жа пераехала ў Паставы. Тут Ганна хутка знайшла аднадумцаў, стварыла падпольную камсамольскую арганізацыю і ўзначаліла яе.

У Паставах у гэты час ужо размясціўся буйны варожы гарнізон, звесткі аб якім тэрмінова патрэбны былі падпольшчыкам. Па заданні мясцовых камуністаў і камсамольцаў Ганна ўладкавалася ў швейную майстэрню, якая абслугоўвала фашыстаў.

Г.І.Маслоўская.

Праз сувязных партызанам, а адтуль — за лінію фронту пачалі паступаць неабходныя звесткі аб варожым гарнізоне ў Паставах.

Аднойчы ў майстэрню зайшоў начальнік гарнізона генерал фон Цуг. Яму патрэбна было пашыць новы мундзір. З дапамогай Ганны падпольшчыкі тут жа ў майстэрні забілі генерала. Пасля знікнення фон Цуга фашысты пачалі пошукі яго. Ганне прыйшлося ў маі 1943 г. пакінуць Паставы і пайсці да партызан. У хуткім часе маладая партызанка, камісар маладзёжнага атрада імя А.Пархоменкі, пусціла пад адхон варожы эшалон, узарвала дзесяткі чыгуначных рэк, прыняла ўдзел у разгроме фашысцкіх гарнізонаў у Залессі, Камаях, Лынтупах, Мядзеле, у вызваленні мірных жыхароў Паставаў з лагера смерці.

Асабліва смелую вылазку ў фашысцкае логава зрабіла Ганна Маслоўская ў канцы 1943 г. Пераапрунуўшыся ў сялянскае

Г.І.Маслоўская сярод школьнікаў Лынтупскай СШ. Май 1965 г.

адзенне, яна па заданні партызанскага камандзіра накіравалася ў в. Лынтупы для перагавораў з начальнікам фашысцкага гарнізона палкоўнікам Антанайцісам. Вясёлюю і бойкую на язык маладую «сялянку» дэжурны салдат прапусціў у будынак камендатуры. Як толькі аказалася адзін на адзін з начальнікам гарнізона, сказала, што прынесла загад, паводле якога ён павінен супрацоўнічаць з партызанамі, дапамагаць ім. Калі адмовіцца, будзе знішчаны.

Перагаворы завяршыліся паспяхова. Антанайціс даў згоду дапамагаць партызанам. А Ганна Маслоўская на наступны дзень прынесла партызанам з варажлага гарнізона некалькі вінтовак і шмат патронаў.

Радзіма высока адзначыла заслугі маладой патрыёткі, мужнай падпольшчыцы-партызанкі з брыгады імя Варашылава. У 1944 г. ёй было прысвоена званне Героя Савецкага Саюза.

М.І.Маразюк.

З ДАКЛАДНОЙ ЗАПІСКІ Г.І.МАСЛОЎСКОЙ САКРАТАРУ ЦК ЛКСМБ Ф.А.СУРГАНОВУ АБ РАБОЦЕ ПАДПольных КАМСАМОЛЬСКИХ АРГАНІЗАЦЫЙ ПАСТАЎСКАГА РАЁНА

15 кастрычніка 1943 г.

До начала Отечественной войны я работала комсоргом в средней школе (в) Лынтупах Поставского района. 22 июня 1941 г. добровольцем поступила в Красный Крест 71-го танкового батальона... Под Витебском наша часть попала в окружение. При выходе из окружения командование части послало меня на дополнительную работу в Поставский район. С 4 июля 1941 г. работала по организации группы из бойцов-окруженцев. Организовала 2 группы: одна в количестве 18 человек, вторая — 10 человек. Первая вышла на восток за линию фронта, вторая находится в партизанском отряде тов. Громова...

Находясь в подполье в Свенцянском районе, связалась с группами партизан, получала от них литературу и распространяла ее среди населения Литвы, установила связь с гарнизонами в Годутишках, Свенцянах, Подбродье, впоследствии связала с ними литовскую группу партизан.

С января 1942 г. работала в Поставах по разложению вражеского гарнизона, из которого 24 человека ушли на восток за линию фронта, 8 человек перешли в партизанский отряд им. Суворова, 40 человек — в отряд им. Пархоменко. В мае 1943 г. была заподозрена гестаповцами и 28 мая 1943 г. ушла в партизанский отряд им. Суворова, затем в литовскую группу, после чего — в отряд им. Пархоменко. Находясь в рядах партизан, с группой 3 человека спустила эшелон противника с живой силой и техникой на ж. д. Вильно — Подбродье. Разносила литературу в гарнизоны: Постава, Годутишки, Подбродье. Во время мобилизации литовцев (немцами) в июле 1943 г. с группой 3 человека уничтожила 7 гитлеровцев, двигавшихся из Лынтупов в Свенцянны. Дважды участвовала в боях по разгрому мядельского гарнизона. С августа 1943 г. работала на подпольной комсомольской работе.

Всемирное партизанское движение в Белоруссии в годы Великой Отечественной войны (июнь 1941 — июль 1944): Документы и материалы. Мн., 1978. Т. 2. С. 326—327.

ЯЎМЕНЕНКА Іван Максімавіч, нарадзіўся 22 жніўня 1904 г. у в. Пабедная Горацкага раёна Магілёўскай вобласці. У Вялікую Айчынную вайну з чэрвеня 1943 г. у партызанах. У жніўні — снежні 1943 г. камісар партызанскай брыгады імя К.Я.Варашылава, у маі — ліпені 1944 г. камісар 1-й Антыфашысцкай партызанскай брыгады, адначасова ў кастрычніку 1943 г. — ліпені 1944 г. сакратар Пастаўскага падпольнага райкома КП(б)Б. Узнагароджаны ордэнам Чырвонага Сцяга, медалямі.

* * *

У пачатку 1943 г. ЦК КП(б)Б накіраваў І.М.Яўмененку ў спецшколу Беларускага штаба партызанскага руху. Пасля трох месяцаў вучобы яго паслалі ў тыл ворага на Вілейшчыну.

У ліпені 1943 г. камандаванне і палітработнікі брыгады імя Варашылава, дзе камісарам быў І.М.Яўмененка, правялі падрыхтоўчую работу да «рэйкавай вайны». Брыгада атрымала заданне ўзарваць чыгуначнае палатно на перагоне Крулеўшчызна — Паставы. 4 жніўня аперацыя была завершана. У выніку рух на чыгунцы Маладзечна — Полацк быў спынены на 3 дні, а на адрэзку Крулеўшчызна — Паставы да вясны 1944 г.

У кастрычніку 1943 г. І.М. Яўмененка быў прызначаны сакратаром Пастаўскага падпольнага райкома партыі, а С.А. Пронька і М.П. Падольны — членамі райкома. 1-м сакратаром падпольнага райкома камсамола быў зацверджаны Мікалай Кукель.

Сваю работу райком партыі пачаў са стварэння патрыятычных груп у населеных пунктах. Для правядзення растлумачальнай работы сярод насельніцтва райком забяспечваў патрыётаў лістоўкамі, зводкамі Саўінфармбюро, газетамі. У выніку гэтай работы пачалі хутка расці рады партызан. Усё больш з'яўлялася сувязных і разведчыкаў. Адзін з іх, былы настаўнік Павел Ягораў, працаваў у Паставах на лесапілцы, а калі над ім навісла пагроза, пайшоў у партызаны.

Акрамя брыгады імя Варашылава на Пастаўшчыне дыслацыравалася брыгада імя Ракасёўскага. Сумеснымі намаганнямі партызаны ўзрывалі эшалоны і грамілі гарнізоны праціўніка.

Адно з пасяджэнняў райкома партыі было прысвечана падрыхтоўцы да святкавання 26-й гадавіны Вялікага Кастрычніка, разгортванню масава-палітычнай работы ў раёне. На пасяджэнні райкома ішла размова аб дапамозе партызанам, аб барацьбе насельніцтва з фашысцкімі захопнікамі на месцах. Дакладчыкі заклікалі сялян не здаваць хлеб і іншыя прадукты харчавання фашыстам. За кожным атрадам былі замацаваны населеныя пункты для нарыхтоўкі прадуктаў. Сходы праходзілі на высокім узроўні. У в. Юнькі, што за некалькі кіламетраў ад Паставаў, сход праходзіў пад аховай выстаўленых партызанскіх пастоў. Пасля яго мясцовыя жыхары перадалі партызанам шкарпэткі, рукавіцы, кісеты, ручнікі, адзенне.

Вялікую дапамогу райкому партыі аказваў і райком камсамола. У многіх вёсках былі створаны камсамольскія ячэйкі. У в. Ліпнікі арганізацыя на чале з Тамарай Асяненка налічвала каля 30 камсамольцаў. Буйныя камсамольскія арганізацыі меліся ў вёсках Юнькі, Савічы, Пожарцы, Лукашова. Асноўная задача камсамольскіх арганізацый заключалася ў мабілізацыі моладзі на барацьбу з ворагам.

Па рашэнні падпольнага райкома партыі ў зоне, якую кантралявалі партызаны, ствараліся школы для навучання дзяцей. Яны былі адкрыты ў вёсках Груздава, Кубаркі, Савічы, Міхнічы. Настаўнікаў было мала, таму ў школы накіроўвалі пісьменных партызан. У в. Савічы прызначылі сувязную партызанскага атрада «Слава» Яўгенію Піліпаўну Змя-

І.М. Яўмененка.

еўскую. Ядвіга Станіславаўна Курдо працавала настаўніцай у в. Пожарцы. Жыхары Пастаўшчыны забяспечвалі школы налівам, а настаўнікаў прадуктамі харчавання.

Да пачатку 1944 г. партызаны адваявалі ў акупантаў амаль усю тэрыторыю Пастаўскага раёна. Аднак фашысты рабілі налёты, рабавалі насельніцтва. Нямецкім служачым былі перададзены каровы, адабраныя ў сялян. Штаб атрада «Слава» падрыхтаваў аперацыю па захопе гэтай жывёлы і вяртанні вяскоўцам. Удакладнілі колькасць кароў. Як правіла, каля статка знаходзіўся адзін паліцэйскі. Камандзір атрада Васіль Мікалаевіч Асяненка дамовіўся з пастухом, у які дзень ён прыгоніць пасвіць кароў пад лес. У прызначаны час група партызан накіравалася на аперацыю. Захапіўшы з сабой аўтамат, В.М. Асяненка падышоў да пастуха, раззброіў яго. Кароў пагналі ў Смыцкі лес, а пасля размеркавалі паміж сялянамі і партызанамі.

У пачатку 1944 г. райком партыі разгледзеў на сваім пасяджэнні пытанне аб падрыхтоўцы сялянскіх гаспадарак да веснавой сяўбы. Неабходна было арганізаваць рамонт сельгасінвентару, дапамагчы насеннем. Гэтыя задачы вырашалі члены райкома і партызанскія атрады. Было адкрыта некалькі кузняў, са свірна ў в. Жарава сялянам раздалі 500 пудоў насеннага зерня. Некаторым вяскоўцам партызаны дапамаглі апрацаваць зямельныя ўчасткі.

Напярэдадні 1 мая 1944 г. райком партыі арганізаваў у вёсках сходы і мітынгі. З дакладамі выступалі члены райкома і камісары атрадаў. Жыхары раёна былі праінфармаваны аб наступленні Чырвонай арміі і чакалі вызвалення ад гітлераўскіх акупантаў. І гэты дзень хутка прыйшоў.

5 ліпеня 1944 г. Чырвоная армія пры падтрымцы мясцовых партызан вызваліла Паставы, а 9 ліпеня і ўвесь раён ад фашыстаў.

Падпольныя райкомы партыі

ДУНІЛАВІЦКІ ПАДПОЛЬНЫ РАЙКОМ КП(б)Б

Дзейнічаў з 14 верасня 1943 г. па 3 ліпеня 1944 г. Створаны Вілейскім падпольным абкомам КП(б)Б 14 верасня 1943 г. Сакратаром быў прызначаны намеснік камандзіра брыгады імя К.К.Ракасоўскага У.Н.Дорменеў. 16 лістапада 1943 г. Вілейскі падпольны абком партыі перавёў у арганізавапы ім Глыбоцкі падпольны райком КП(б)Б членаў Дунілавіцкага райкома партыі М.Р.Анічкіна і С.П.Пархімовіча, зацвердзіў членамі Дунілавіцкага падпольнага райкома КП(б)Б камісара партызанскай брыгады імя К.К.Ракасоўскага Ш.Н.Нігамаева і намесніка камбрыга па разведцы Г.І.Казарцава. Райком партыі базіраваўся ў партызанскай брыгадзе імя К.К.Ракасоўскага (камбрыг А.В.Раманаў).

Склад падпольнага райкома КП(б)Б: сакратар — Дорменеў Уладзімір Нічыпаравіч (14.9.1943 — 3.7.1944), члены райкома: Анічкін Міхаіл Рыгоравіч (14.9.1943 — 16.11.1943), Кавалёва Кацярына Ігнацяўна (14.9.1943 — 12.4.1944), Пархімовіч Сямён Пятровіч (14.9.1943 — 16.11.1943), Раманаў Аляксандр Васільевіч (14.9.1943 — 3.7.1944), Казарцаў Георгій Іванавіч (16.11.1943 — 3.7.1944), Нігамаеў Шайхун Нігамаевіч (16.11.1943 — 3.7.1944), Інсафутдзінаў Разітдзін Інсафутдзінавіч (12.4.1944 — 3.7.1944, нам. сакратара).

Друкаваны орган падпольнага райкома КП(б)Б — газета «Звязда» (з мая 1944 г. — «Партизанская правда»). Рэдактары: Айзенберг Барыс Львовіч, Р.І.Инсафутдзінаў (з 30.3.1944), Бармічаў Віталь Дзмітрыевіч (з 17.5.1944).

ПАСТАЎСКІ ПАДПОЛЬНЫ РАЙКОМ КП(б)Б

Дзейнічаў з 17 кастрычніка 1943 г. па 4 ліпеня 1944 г. Створаны Вілейскім падпольным абкомам КП(б)Б 17 кастрычніка 1943 г. Сакратаром райкома зацверджаны накіраваны абкомам партыі ў маі 1943 г. у Вілейскую вобласць адказны арганізатар КП(б)Б І.М.Яўмененка, які да гэтага часу з'яўляўся камісарам партызанскай брыгады імя К.Я.Варашылава.

Райком партыі базіраваўся ў партызанскім атрадзе імя А.В.Суворова брыгады імя К.Я.Варашылава.

Склад падпольнага райкома КП(б)Б: Сакратар — Яўмененка Іван Максімавіч (17.10.1943 — 4.7.1944). Члены райкома: Падольны Міхаіл Паўлавіч (17.10.1943 — 7.2.1944), Пронька Сяргей Аляксандравіч (17.10.1943 — 4.7.1944), Кніга Макар Піліпавіч (2.1.1944 — 4.7.1944), Ульянаў Цімафей Яфімавіч (6.6.1944 — 4.7.1944).

Друкаваны орган Пастаўскага падпольнага райкома КП(б)Б — газета «За победу».

Дакументы сведчаць

СА ЗВАРОТУ ВІЛЕЙСКАГА ПАДПОЛЬНАГА АБКОМА КП(б)Б АБ АБАРОНЕ НАСЕЛЬНІЦТВА, ВЫРАТАВАННІ АСАБІСТАЙ І ГРАМАДСКАЙ МАЁМАСЦІ АД ПІТЛЕРАЎСКІХ ЗАХОПНІКАЎ І ЎЗМАЦНЕННІ ДЫВЕРСІЙНАЙ РАБОТЫ НА КАМУНІКАЦЫЯХ ПРАЦЎНІКА Ў СУВЯЗІ З ПАСПЯХОВЫМ НАСТУПЛЕННЕМ Чырвонай Арміі

Кастрычнік 1943 г.

Красная Армия вступила в пределы Белоруссии. Наступил исторический период освобождения нашей Родины, многострадального белорусского народа из-под гнета гитлеровских поработителей.

Отступающий враг пытается все уничтожить, сжечь города и села, ограбить и разорить наш край — захватить хлеб, скот, народное добро, а население истребить, увезти в немецкое рабство, превратив нашу страну в пустыню.

Наша задача — задача народных мстителей — не дать врагу осуществить его чудовищные людоедские замыслы, сорвать его планы и всеми силами и средствами беспощадно уничтожать немецких мерзавцев...

В целях успешного осуществления этой исторической задачи Вилейский обком партии предлагает всем РК КП(б)Б, уполномоченным обкома КП(б)Б, командирам и политработникам партизанских отрядов и бригад, всем коммунистам и комсомольцам:

1. Широко известить население о злодейских замыслах отступающего врага — ограбить и опустошить нашу землю, сжечь наши города и села, истребить, угнать в рабство народ, превратить нашу Родину в пустыню. Рассказать, что в Нарочанской зоне немецкие изверги уже сожгли за последние 7 дней сентября — октября свыше 45 деревень, разграбив хлеб, скот, имущество, а свыше 7 тыс. мирных жителей обрекли на голодную смерть. Около 2 тыс. человек гитлеровцы угнали в рабство в Германию, свыше 200 человек расстреляли и сожгли заживо.

2. Предупредить население, чтобы при приближении немецких банд все немедленно скрывались в ближайших лесах, угоняли с собой скот, прятали имущество. А партизанские отряды обязаны организовать вооруженную охрану скрывающегося в лесах и других местах населения и имущества.

Активнее создавать по населенным пунктам группы самообороны народного ополчения, вооружать их как огнестрельным, так и холодным оружием. И первоочередной задачей перед этими группами поставить охрану населенных пунктов от поджога и разрушения отступающим врагом, наблюдение за передвижением противника и извещение об этом в ближайший партизанский отряд.

Поставить во главе создаваемых групп самообороны и народного ополчения толковых руководителей из боевых, хорошо ориентирующихся в обстановке партизан.

3. Обозы с награбленным хлебом, скотом всеми средствами у противника отбивать и возвращать населению. Склады и сыпные пункты уничтожать.

4. В гор. Браслав, Глубокое, Поставы, Вилейка, Молодечно, Сморгонь, Ошмяны под личную ответственность секретарей РК КП(б)Б, уполномоченных обкома КП(б)Б, командиров партизанских отрядов и бригад соответствующих районов организовать оперативные группы по преимуществу из жителей этих городов, на которых возложить задачу наблюдения за поведением противника, главным образом в отношении городского хозяйства (общественные постройки, связь, электростанции, колодцы, канализация и др.), которые он постарается при отступлении заминировать, разрушить, сжечь.

Опергруппы обязаны извещать ближайший партизанский отряд о поведении противника и всемерно охранять от разрушения и уничтожения городское хозяйство. На каждый важный объект (электростанция, завод, связь и др.) организуйте особые оперативные группы. Под охрану нужно взять средства связи, электростанции и другие технические сооружения городского хозяйства и всеми средствами охранять их от разрушения.

Партизанским отрядам и бригадам области всемерно усилить удары по коммуникациям и магистралям отступающего противника (шоссейным дорогам Минск — Молодечно — Вильно, Полоцк — Глубокое — Поставы — Свенцяны, Глубокое — Шарковщина — Миоры — Браслав — Друя, Молодечно — Вилейка — Сморгонь — Вильно, Молодечно — Вилейка — Глубокое и другие, и ж.д. Молодечно — Вильно, Молодечно — Крулевщина — Полоцк, Вильно — Двинск. Не дать врагу восстановить ж.д. Крулевщина — Поставы, Воропаево — Друя):

Старонка газеты «За победу».

- а) по всем магистралям движения колонн отступающего врага устраивать и максимально усиливать засады, минные поля, рвы;
- б) отбивать обозы, бить штабы, нападать на колонны, отбивать технику — тягачи, автотранспорт, гужтранспорт и др.;
- в) мосты, переправы уничтожать, разрушать шоссе и железные дороги, наносить массированные по ним удары, вплоть до уничтожения полотна, мобилизуя в отдельных случаях население для выполнения земляных работ по уничтожению полотна шоссе и железных дорог, этим самым создавая пробки на шоссе и ж.-д. узлах, организуя и нанося удары по скоплению противника;
- г) нападать на гарнизоны — уничтожать и разгонять их;
- д) отыскивать и уничтожать временные полевые аэродромы, гаражи и разрушать их, технику — автомашины и другую — уводить в скрытые места.

Исторической задачей всех отрядов, партизан и партизанок области является задача разрушения коммуникаций противника, защита народа от истребления и увода в немецкое рабство, охрана материальных ценностей, народного имущества от грабежа и уничтожения.

Мобилизуя все средства борьбы, зовите к активной борьбе все население городов и деревень. Выделяйте из состава партизанских отрядов наиболее инициативные группы партизан — местных товарищей для мобилизации в отряды, группы самообороны из укрывающихся в лесах, способных носить оружие товарищей. Выявляйте местный актив, организуйте его в группы, отряды борьбы с оккупантами, организуйте всенародную вооруженную борьбу

Смерть партизанам захватчикам

**К НАСЕЛЕНИЮ
ВИТЕБСКОЙ ОБЛАСТИ**

БРАТЯ И СЕСТРЫ, ОТЦЫ И МАТЕРИ, ДЕТИ НАШИ!

Настал самый решающий, ответственный момент в нашей жизни.

Начиная с зимы 1942—1943 года, немецко-фашистские войска терпят одно поражение за другим. Они не в силах, при всем их желании, сдержать нарастающий напор Красной Армии и вынуждены отступать, оставляя тысячи убитых и раненных своих солдат и офицеров, груды разбитой военной техники, склады вооружения, боеприпасов и снаряжения.

Освещенная битва идет около Витебска, Орля, Могилей, Жабьяна, западнее Клина, у Кировограда.

Как удавленный зверь, немцы захрепели от своих неудач на фронте, и вымещают свою злобу на мирном населении. Они сжигают наши деревни, разрушают города, промышленные предприятия, тыловыми подразделениями разоряют, уводят его в немецкое рабство или на вооружения оборонительных рубежей, но окранныя строительства которых все расстреливают. Немецкие правители забирают у крестьян все до куска. Эти злодейские мероприятия немецкими разворами проводятся заранее, еще тогда, когда фронт находится еще далеко восточнее, и особенно усиливаются во время отступления.

Много бед, страданий, слез и утрат причинили немецко-фашистские захватчики населению Витебской области. В Юбатовском районе ими сожжено 21 деревня — 549 крестьянских хозяйств со всеми жилищами и хозяйственными постройками. Из 26 деревень этого же района насильственно уведено в Германию 475 человек, забрано 250 лошадей, 940 коров и другое имущество и продукты. В небольшой части Дунинского района немцами сожжено 110 деревень. Только в одной деревне Масада они сжгли живых 34 человек, в том числе 12 детей, 10 женщин и 9 стариков. В Мядельском районе немцами сожжено 11 деревень — 134 человека, в том числе только в одной деревне Брюси 40 человек. Насильственно уведено в Германию 2.474 человека, забрано более 1.200 лошадей. И все это — сожжено, сожжено весь хлеб. А сколько сожжено и разрушено деревень в результате налетов немецкой авиации в Чалышском, Кричишском, Мядельском и других районах!

БЕСПОЩАДНАЯ МЕСТЬ НЕМЕЦКИМ ЗАХВАТЧИКАМ — ТАКОВ НАШ ОТВЕТ НА ИХ ЗЛОДЕЯНИЯ.

Трудящиеся Витебской области, присоединившись в 1939 г. со своими единоправными братьями в единую Белорусскую Советскую Социалистическую Республику, с энтузиазмом вступили на новую культурную и хозяйственную стезю. Менее чем за два года советской власти были построены сотни начальных и средних школ, сельскохозяйственные техникумы и школы, десятки больниц и амбулаторий, клубов и домов социалистической культуры, школы были построены промышленные предприятия.

Немцы все это разрушено, сожжено или закрыто.

Но еще большие разрушения могут произойти впереди. Недалек час, когда немецко-фашистские орды будут отступать с нашей области и при отступлении будут стремиться сожечь и уничтожить все то, что еще удалось уничтожить. Они уташат с собой все ценности, захватят остатки сохранявшегося хлеба и имущество тылового района.

Это будет для нас тяжелая испытание.

Задача трудящихся состоит в том, чтобы выдержать эти испытания.

Мы, советские партизаны, ваши отцы и дети, братья и сестры, наши знакомые и друзья,

Призываем вас.

Вооружайтесь всеми видами огнестрельного и холодного оружия. Поднимитесь на вооруженную борьбу с немецко-фашистскими захватчиками. Защищайте себя, свою семью, свой дом, свое имущество.

Немецкие войска при отступлении выделяют специальные команды поджигателей. Уничтожайте эти команды, останавливайте свои отцы, государственные здания и предприятия.

Следите за немцами и узнавайте, что где они мигрируют. О результатах своих наблюдений докладывайте партизанам и частям Красной Армии.

Стройте в лесах временные жилища, укрывайте свои семьи. Не дайте немцам ограбить наш народ!

Все кто может носить оружие — ите к партизанам и совместно с ними гройте немистского врага.

Держите постоянную связь с советскими партизанами.

Во всем, что будет в наших силах, мы поможем вам.

Да здравствует наша героическая победоносная Красная Армия!

Да здравствует вдохновитель и организатор побед советского народа, великий полководец, полдь и учитель товарищ СТАЛИН!

Минута и смерть немецким захватчикам!

ШТАБ ПАРТИЗАНА

Прочитай — победишь врага!

против гитлеровских банд. Заклятого врага необходимо уничтожить на нашей земле всеми способами и средствами.

Смерть немецким захватчикам!
Вилейский ОК КП(б)Б

Всенародное партизанское движение в Белоруссии в годы Великой Отечественной войны (июнь 1941 — июль 1944): Документы и материалы. Мн., 1978. Т. 2. С. 381—383.

З ЗАГАДУ № 17 ВАЕННА-АПЕРАТЫЎНАГА АДЗЕЛА ПАРТЫЗАНСКАГА ЦЭНТРА ВІЛЕЙСКОЙ ВОБЛАСЦІ АБ АКТЫВІЗАЦЫІ БАЯВОЙ І ДЫВЕРСІЙНАЙ РАБОТЫ ПАРТЫЗАНСКИХ АТРАДАЎ І БРЫГАД ВОБЛАСЦІ Ў СУВЯЗІ З НАСТУПЛЕННЕМ ЧЫРВОНАЙ АРМІІ

Кастрычнік 1943 г.

Гитлеровская грабармия по всему фронту отступает на запад. Красная Армия вступила на территорию Белоруссии. В момент изгнания лютого врага из пределов нашей Родины партизанские отряды и бригады Вилейской обл. должны максимально активизировать боевую и диверсионную борьбу, особо усилить удары по отступающему врагу, всемерно разрушая коммуникации его отхода.

Исходя из решения ЦК КП(б)Б и Вилейского обкома КП(б)Б... всем командирам бригад и отрядов приказываю:

А. Производить боевые и диверсионные операции по следующим районам и объектам:

I. Козьяно-Воропаевская зона: бригаде «Спартак» — повседневно вести диверсионную работу на ж.д. Вильно — Двинск, на участке Игналина — Дукшты. Боевые операции проводить против гарнизонов Видзы, Васевичи, Тверч. Отрядам бригады действовать по шоссейной дороге Опса — Видзы, Тверч — Мелеганы; бригаде им. Жукова действовать против гарнизонов в Браславе, Опсе, на ж.д. Дукшты — Двинск, шоссейным дорогам Иоды — Браслав, Двинск — Миоры — Браслав; бригаде Широкова действовать против гарнизонов в Шарковщине, по ж.д. Воропаево — Миоры, шоссейным дорогам Шарковщина — Козьяны, Шарковщина — Иоды, бригаде им. Рокоссовского действовать против гарнизонов Воропаево, Глубокое, по ж.д. Крулевщина — Поставы, шоссейным дорогам Глубокое — Шарковщина, Поставы — Дуниловичи — Глубокое.

II. Северо-восточная зона: бригаде Медведева действовать против гарнизона в Докшицах и по шоссейной дороге Докшицы — Долгиново, Докшицы — Будслав; бригаде Петрова действовать против гарнизонов Плисса, Лужки и по шоссейным дорогам Глубокое — Лужки, Глубокое — Плисса; бригаде Хомченко — гор. Дисна, дорогам Миоры — Дисна, Шарковщина — Германовичи; отряду Гавриленко — гарнизон Миоры, шоссейные дороги Друя — Дрисса, Миоры — Шарковщина; бригадам Медведева, Хомченко, Ветрова, отряду Гавриленко действовать по шоссейной дороге Молодечно — Полоцк на участке Парафьяново — Полоцк.

III. Нарочанская зона: бригаде им. Ворошилова действовать против гарнизонов Поставы, Мядель, Шеметова, Константинов, Комаи, по ж.д. Молодечно — Полоцк, на участке Будслав — Княгинин и ж.д. Молодечно — Вильно, шоссейным дорогам Поставы — Кобыльник — Вильно, Поставы — Свенцяны — Вильно; отрядам им. Кирова, «Сокол», им. Буденного действовать на ж.д. Молодечно — Полоцк на участке Будслав — Княгинин и шоссейной дороге на Будслав — Волколата, Волколата — Мядель; бригаде Шляхтунова действовать против гарнизонов Куренец — Любань и совместно с отрядом Расино по ж.д. Княгинин — Вилейка и шоссейным дорогам Вилейка — Нарочь, Вилейка — Улла, Куренец — Княгинин — Городище; отряду Сулова — гарнизоны Свирь, Гервяты, Михалишки на ж.д. Вильно — Двинск, шоссейным дорогам Константинов — Вильно, Свирь — Жодишки.

IV. Южная зона: бригаде Манохина и отряду Карпенко действовать против гарнизонов Опшяны, Сморгонь, Войстом, Ижа и по ж.д. Молодечно — Вильно, шоссейным дорогам Молодечно — Вильно, Вилейка — Сморгонь, Сморгонь — Свирь; отряду Вольнца — гарнизон Вилейка; (отряду) Петрашкевича — ж.д. узел Молодечно и шоссейный узел.

V. Юго-восточная зона: бригаде им. Кутузова действовать против гарнизонов Кривичи — Будслав, Долгиново, по ж.д. Вилейка — Будслав, шоссейной дороге Куренец — Долгиново; бригаде им. Фрунзе — гарнизон Илья, ж.д. Молодечно — Минск, шоссейная дорога Молодечно — Радошковичи; бригаде «Народные мстители» — гарнизоны Радошковичи, Красное, ж.д. Молодечно — Минск, шоссейная дорога Молодечно — Минск.

...Б. Всем командирам отрядов и бригад:

1. Организовать подвижно-круговую блокаду гарнизонов, повседневно тревожить, наводить панику, разгонять и уничтожать оккупантов.

2. По железным и шоссейным дорогам устраивать завалы, рвы, создавать минные поля, рвать связь (от каждого отряда должно ежедневно действовать по 1—2 диверсионные группы).

3. Выслеживать и обстреливать колонны немцев, делая сильные засады, демонстративно передвигаться днем и ночью, меняя часто места расположения и ни в коем случае не сидеть в лесу на базах.

В. Всем бригадам действовать отрядными боевыми рейдами, подвижно и маневренно, по точно разработанному маршруту по отношению указанных каждому объектов. Применять массированные удары по объектам, в особенности по участкам железных дорог. В организации этого удара обязательно подробно разведать объект.

Подготовку к массированным ударам ведет командир бригады. Время массированного удара согласовать с центром.

1. Все мелкие гарнизоны в зоне действия отряда, бригады, а также временно-оперативные гарнизоны, создаваемые противником, обязательно и незамедлительно разгонять.

2. В гор. Браслав, Поставы, Глубокое, Молодечно, Вилейку, Сморгонь, Ошмяны подготовить и заслать группы (по 5—7 чел. каждая), создавая их по преимуществу из жителей города, для наблюдения за противником, организации охраны отдельных объектов города и деревни, террористических работ (базы, склады, штабы, горючее).

Нач. военно-оперативного отдела партизанского центра Вилейской обл. полковник Марков.

Всенародное партизанское движение в Белоруссии в годы Великой Отечественной войны (июль 1941 — июль 1944); Документы и материалы. Мн., 1978. Т. 2. С. 384—386.

3 ПРАТАКОЛА № 1 ПАСЯДЖЭННЯ БЮРО ПАСТАЎСКАГА ПАДПОЛЬНАГА РАЙКОМА КП(б)Б

25 кастрычніка 1943 г.

Слушали: Обсуждение постановления Вилейского обкома КП(б)Б от 20 октября 1943 г. о мероприятиях по сохранению населения Вилейской области от истребления и угона в Германию (т. Евмененко).

Выступили по докладу члены райкома Пронько С. и Малугин Ф.

Обсудив вопрос о мероприятиях по сохранению населения по Поставскому и Мядельскому районам от истребления и угона в Германию, бюро постановляет:

1. Поручить секретарю РК тов. Евмененко и уполномоченному обкома по Мядельскому району т. Малугину наметить практические мероприятия по реализации решения обкома по сохранению населения от истребления и угона в Германию и к 27 октября провести данное решение. Выделить на каждый населенный пункт ответственного товарища, который должен проводить массовую политическую работу среди населения, организовать местному населению уход в лес, где подыскать место укрытия для населения, скота и прятания хлеба, чтобы его не нашли.

2. Обязать секретарей РК ЛКСМБ Мядельского района тов. Осененко и Поставского района тов. Степанова обсудить постановление обкома КП(б)Б на бюро РК ЛКСМБ, выделить лучших товарищей из комсомольского актива, которых закрепить за населенными пунктами по работе среди населения.

3. Обязать секретарей парторганизаций и комиссаров отрядов провести общие отрядные партизанские собрания, на которых довести до сознания каждого бойца значение работы среди населения.

4. Заслушать 10 ноября на бюро РК КП(б)Б секретарей Поставского РК ЛКСМБ тов. Степанова и комиссара отряда им. Суворова тов. Подольного и одного агитатора из отряда.

5. Обязать комиссаров отрядов каждую декаду давать информации 10, 20 и 30 каждого месяца в райком партии о проделанной работе среди населения...

Секретарь Поставского РК КП(б)Б Евмененко

**3 ПРАТАКОЛА ПАСЯДЖЭННЯ ДУНІЛАВІЦКАГА ПАДПольНАГА
РАЙКОМА КП(б)Б**

18 лістапада 1943 г.

Слушалі: О мерапрыятых по сохранению населения в районе деятельности бригады им. Рокоссовского от истребления и угона в Германию.

Последней экспедицией, начавшейся против Нарочанской партизанской зоны и прокатившейся по всей части Вилейской области на север от озера Нарочь, немецкие оккупанты подвергали значительному опустошению ряд районов Вилейской области, в том числе и Дуниловичский район.

Все население нашего района, не успевшее скрыться в лесах, без различия пола и возраста, особенно молодежь, угнано на каторжные работы, частично заживо сожжено. Имущество, скот и урожай этого года разграблены и уничтожены.

Гитлеровские бандиты, откатывающиеся под ударами Красной Армии, постараются повторить свои злодейские набеги на мирное население с той же целью грабежа и истребления народного добра, угона населения в фашистское рабство.

Учитывая особенности истребления населения района, превращения его в пустыню, Дуниловичский РК КП(б)Б постановляет:

1. Обязать партийно-комсомольские первичные организации и командование партизанских отрядов, а также подпольные организации ЛКСМБ систематически проводить усиленную партийно-массовую работу (устная, печатная агитация) среди населения, этим самым предупредить его о грозящей опасности истребления и угона в фашистское рабство.

2. Комиссарам и парторгам отрядов провести в каждом партизанском отряде беседы, собрания с личным составом, на которых разъяснить задачи и обязанности партизан в борьбе против истребления и угона в Германию населения.

3. Рекомендовать комиссарам и парторгам отрядов в ближайшее время в каждой деревне, закрепленной зоны особенно, обсудить с активом деревни следующие вопросы: о месте укрытия населения и его имущества во время набега (экспедиции) гитлеровцев. Об охране укрывающегося населения. О строительстве землянок и строгой конспирации их. Создать постоянно действующие группы разведчиков — связанных деревни, которые должны держать связь с партизанским отрядом для взаимной информации.

4. Каждому отряду создать резервы из местного населения, особенно молодежи, не менее 50 процентов к числу личного состава, организовав с ними работу по приобретению оружия, привлекать их для действия с отрядом, также и вне отряда. Используя все возможности для нанесения вреда противнику (устройство завалов, рытье рвов по дорогам движения противника, уничтожение телефонно-телеграфной связи, разведка и т.д.).

5. Считать необходимым во время непосредственной опасности угона населения, опираясь на актив деревни, организовать молодежь в специальные группы, выводя их в укрытия, недоступные противнику места, а при необходимости обеспечения их вооруженной охраной.

6. Поручить работникам особого отдела и разведке бригады всемерно увеличить массовую агентуру из местного населения и с ее помощью обеспечить более полную разведку замыслов, намерений противника и выявление его агентуры среди населения.

7. Обязать партийно-комсомольские организации отчитываться перед райкомом КП(б)Б каждую декаду о выполнении данного решения...

Секретарь Дуниловичского РК КП(б)Б Дорменев

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 3729. Воп. 1. Спр. 1. Л. 10–11.

**3 ПРАТАКОЛА № 3 ПАСЯДЖЭННЯ БЮРО ПАСТАЎСКАГА ПАДПольНАГА
РАЙКОМА КП(б)Б**

25 лістапада 1943 г.

Слушалі: Отчет комиссара отряда им. Суворова тов. Подольного о массово-политической работе среди населения...

Постановили: Бюро отмечает, что агитационно-массовая работа в отряде и среди населения значительно улучшилась. Проведено за ноябрь месяц в 57 деревнях собрание с охватом 2608 человек. Создано 16 антифашистских организаций, в которых состоит 60 человек.

Наряду с проведенной работой имеются существенные недостатки. Не во всех деревнях (зоны действия отряда) созданы антифашистские организации, имеются случаи мародерства со стороны партизан отряда.

Бюро РК КП(б)Б обязывает комиссара отряда им. Суворова тов. Подольного:

1. Организовать антифашистские организации в каждой деревне в зоне отряда, давая им определенные задания.

2. Охватить агитационно-пропагандистской работой все население в зоне отряда.

3. Усилить политмассовую работу среди личного состава отряда, требуя ответственности от командиров взводов за каждый проступок его бойца среди населения.

4. Поставить перед командованием отрядов, базирующихся в Смитском лесу, а именно: отряды бригады им. Рокоссовского — отряд им. Ленина, им. Сергеева, им. Петракова и отдельный отряд им. Пономаренко об усилении политико-массовой работы среди населения их бойцами. Одновременно поставить в известность обком КП(б)Б о воздействии на командиров данных отрядов, не ведущих борьбы с мародерством...

Секретарь Поставского РК КП(б)Б Евмененко

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4. Воп. 33а. Спр. 492. Л. 116—118.

З ДАКЛАДНЫХ ЗАПСАК САКРАТАРА ПАСТАЎСКАГА ПАДПОЛЬНАГА РАЙКОМА КП(б)Б І.М.ЯЎМЕНЕНКІ САКРАТАРУ ВІЛЕЙСКАГА ПАДПОЛЬНАГА АБКМА КП(б)Б А.А.МАНАХАВУ

1 снежня 1943 г.

О МАССОВО-ПОЛИТИЧЕСКОЙ РАБОТЕ В ОТРЯДАХ И СРЕДИ НАСЕЛЕНИЯ ПОСТАВСКОГО РАЙОНА

Всего проведено собраний, митингов и бесед в 88 деревнях с охватом 5662 человек. Из них проведено митингов, посвященных 26-й годовщине Великой Октябрьской социалистической революции в 13 деревнях, на митингах присутствовало 815 человек. Доклады делали члены райкома партии.

Проведено собраний по изучению доклада т. Сталина о 26-й годовщине Великой Октябрьской социалистической революции в 34 деревнях. На собраниях присутствовало 2734 человека.

Проведено собраний в отрядах и деревнях 43, на которых стояли вопросы: а) итоги летней кампании РККА, б) письмо от комсомольцев-партизан т. Сталину (25-летие ВЛКСМ), в) о сохранении населения от угона в немецкое рабство. На этих собраниях присутствовало 2108 человек.

О СОЗДАНИИ АНТИФАШИСТСКИХ ОРГАНИЗАЦИЙ

За ноябрь месяц в деревнях Поставского района создано 14 антифашистских организаций и 2 организации в Дуниловичском районе, в которых состоит 62 члена. Всем организациям даются задания сжигать мосты, уничтожать связь, делать завалы на большаках, подготавливать базы для населения в лесу.

В результате этой работы население запрятало хлеб, завалили большак Поставы -- Воропаево.

МЕРОПРИЯТИЯ ПО СРЫВУ ЗАДАНИЙ НЕМЕЦКИХ ВЛАСТЕЙ

С первых чисел ноября по 17 ноября 1943 г. немецкое земельное управление Поставского района начало вручать крестьянам района обязательства, или как они именуются «товарные карточки». Но выполнение наложенных обязательств непосильно для крестьян. Райком решил собрать у населения врученные им обязательства, с тем чтобы не допустить сдачу продуктов немецким властям.

Было собрано обязательств 297 и такое же количество уничтожено на месте. Проведен подсчет 141 хозяйства, которые должны были сдать: мясопоставок 8284 кг, что составляет на каждое хозяйство по 58 кг, ржи 38 288 кг, овса 24 292 кг, картофеля 441 735 кг. Из проверенных 247 обязательств 86 хозяйств сдали поставки частично, полностью из 86 хозяйств никто не сдал.

УЧЕТ НАНЕСЕННЫХ УБЫТКОВ ФАШИСТСКИМИ ЗАХВАТЧИКАМИ ПО ПОСТАВСКОМУ РАЙОНУ

Поставским райкомом произведен учет по 26 деревням. Из них сожжена 21 деревня, в которых сожжено 549 домов. С этих деревень увезено жителей в Германию на каторгу 427 человек, угнано скота — лошадей 171, коров 694, овец 1538, свиней 484.

В 5 деревнях, которые остались не сожженными, увезли жителей в Германию 48 человек, угнали скота — лошадей 79, коров 246, овец 800, свиней 153. Всего по 26 деревням увезено жителей 475 человек, забрано скота: лошадей 250, коров 940, овец 2338, свиней 637.

РАЗВЕДАННЫЕ

1. В г. Поставы с 26 ноября заступила к руководству военная власть.
2. В Поставской семинарии созданы 2 комсомольские организации.
3. Есть сведения, что около ж.д. Поставы — Воропаево постройки, находящиеся на расстоянии 150 метров, должны сноситься, на этом же расстоянии будет вырублен лес.
4. Воинских частей в Поставах никаких нет, стоят те, которые были раньше.

4 студасня 1944 г.

О МАССОВО-ПОЛИТИЧЕСКОЙ РАБОТЕ В ОТРЯДАХ И СРЕДИ НАСЕЛЕНИЯ ПОСТАВСКОГО РАЙОНА

...В деревнях за декабрь 1943 г. проведено 111 собраний, на которых присутствовало 3720 человек.

Кроме этого, в 6 деревнях проведены собрания с вопросом о сборе средств на постройку разрушенных городов, школ, больниц и учреждений. В этих деревнях собрано деньгами и облигациями 1709 руб., которые направлены в центр, и 60 марок оставлено на расходы РК КП(б)Б (покупка газет и журналов).

О СОЗДАНИИ АНТИФАШИСТСКИХ ОРГАНИЗАЦИЙ

За декабрь месяц в деревнях Поставского района и Поставах создано 5 антифашистских организаций, в которых состоит 13 человек. А всего по Поставскому району создано 21 антифашистская организация, в которых состоит 75 членов, которые выполняют даваемые им задания: сделали план г. Поставы, сожгли 4 поста, завалили большак Поставы — Воропаево на расстоянии 2 километров. Уничтожено связи на ж. д. Поставы — Воропаево полкилометра.

УЧЕТ НАНЕСЕННЫХ УБЫТКОВ ФАШИСТСКИМИ ЗАХВАТЧИКАМИ ПО ПОСТАВСКОМУ РАЙОНУ

Поставским райкомом произведен дополнительный учет всего по 37 деревням района. Сожжено 1105 домов, увезено 1107 человек мужчин и женщин. Угнано лошадей 716, коров 1183, овец 7189, свиней 1657.

С 11 несожженных деревень Поставского района: Курсевичи, Михничи, Жарова, Куриловичи, Антоново, Вештарты, Калеевцы, Дащинки, Ожарцы, Кундри, Рубанки увезено 109 человек молодежи. Угнано лошадей 227, коров 402, овец 1614, свиней 304.

МЕРОПРИЯТИЯ ПО СРЫВУ ЗАДАНИЯ НЕМЕЦКИХ ВЛАСТЕЙ

Райкомом партии проводятся мероприятия по срыву выполнения обязательств немецким властям. За ноябрь и декабрь месяцы 1943 года собрано более 559 обязательств, с которых 180 крестьян частично сдали хлебопоставки и другие продукты. Наряду со сбором обязательств во всех деревнях проводились собрания с вопросом не дать немецким властям ни грамма хлеба, мяса и других продуктов...

2 лютага 1944 г.

О МАССОВО-ПОЛИТИЧЕСКОЙ РАБОТЕ В ОТРЯДАХ И СРЕДИ НАСЕЛЕНИЯ ПОСТАВСКОГО РАЙОНА

Поставским РК КП(б)Б за январь месяц проведены в 36 деревнях общие собрания, на которых присутствовало 2106 человек...

МОРАЛЬНОЕ СОСТОЯНИЕ НАСЕЛЕНИЯ

В результате проведенной работы среди населения имеем положительные стороны, а именно:

- 1) В ряде деревень строят землянки, как, например, Ожарево, Вештарты, Михничи и др.
- 2) В связи с мобилизацией вся молодежь, за исключением единиц, от мобилизации уходит. От мобилизации из деревень Баконичи, Козичи, Русино, Будова и других деревень приплыли на хутора и деревни Смитского леса Груздовского сельсовета и Наговского сельсовета.
- 3) Из деревни Вештарты гр. Антоненко Петр во время летней экспедиции был захвачен немцами и увезен с другими на Ленинградский фронт в Идрицы. Всех захваченных и привезенных туда заставляли делать укрепления...

РАБОТА АНТИФАШИСТСКИХ ОРГАНИЗАЦИЙ

За январь месяц в деревнях Поставского района и городе Поставы создано 5 антифашистских организаций, в которых состоят 15 человек. А всего по Поставскому району созда-

но 26 антифашистских организаций, в которых состоит 90 членов. Из них созданы в Поставах 3 антифашистские организации: одна в семинарии, в которой состоит 4 человека, в городе одна, в ней состоит 5 человек, третья организация в школе (комсомольская) из двух человек. Всего в г. Поставы имеется 11 членов антифашистских организаций...

РАЗВЕДАННЫЕ

1. В г. Поставы с 31 января проходит перерегистрация паспортов всех явившихся от 15 до 45 лет. Трудоспособных мужчин и девушек забирают, даже не отпускают домой, а сразу запирают в польский костел под замок.

Узнав о действиях перерегистрации первого дня, в Поставы население не пошло. Тогда полиция выехала в Гретьки и Жуки, окружила деревни, а кто не успел удрать, забрали всех мужчин и молодежь.

Узнав о действиях немцев, молодежь близлежащих деревень уходит в Смичье.

2. Наличие войск в Поставах около 400 человек всех вместе с полицией и новобранцами-литовцами.

3. В Воропаево гарнизон состоит из 30 человек немцев и полиции.

4. Из приехавших в Поставы 75 человек латышей, с которыми завязали связь, есть 10 желающих перейти в партизаны, ведем переговоры.

5. В дом, где находилась жандармерия, ожидают раненых с фронта, и есть слухи, что идет подготовка к занятию Поставской семинарии под госпиталь.

6. Прибыл военный комендант, который уже осмотрел все хозяйство города Поставы.

3 сакавіка 1944 г.

Среди населения проведено 8 собраний и 11 бесед в 19 деревнях. На собраниях присутствовало 550 человек...

МОРАЛЬНО-ПОЛИТИЧЕСКОЕ СОСТОЯНИЕ МЕСТНОГО НАСЕЛЕНИЯ

Крестьяне исключительно настроены против немецких оккупантов... Когда проходила мобилизация местного населения, с 31.1.1943 г. по 4.2.1944 г. вся молодежь скрывалась в лесах и деревнях, расположенных в Смитском лесу.

Особенно вызвали большое возмущение среди населения действия немецких властей, совершенный факт в Юнковском сельсовете, где немцы повесили 29.2.44 г. гражданина Пронько Николая, 60 лет (по прозвищу Боженька), за то, что партизаны уничтожили мост около Юнек на большаке. Сейчас все жители Юнек уезжают из деревни....

Немецкие власти заставляют население выполнять молокопоставку, угрожая, что, если не будут носить молоко, будут конфискованы коровы...

РАБОТА ШКОЛ

Поставским райкомом открыты школы в деревнях Колеевцы, Михничи, в деревнях Русино, Савичи днями откроем. Занятия в этих школах проводятся по нашей советской программе. Со всеми учителями и с каждым в отдельности проведены беседы. Население очень довольно открытием школ в этих деревнях, благодарит за это партизан...

10 сакавіка 1944 г.

1. 8 марта 1944 г. население Поставского района съехалось на базар в г. Поставы. Немецкие власти окружили базар, начали забирать все, что привезли крестьяне из продуктов. И вся находившаяся на базаре молодежь забрана немцами в количестве 15 человек и была отправлена на Вильно.

2. В поставские госпитали прибыли раненые немцы из Полоцка и Витебска, большинство из них без рук и ног.

3. В Годутишки привезено много крестьян из Полоцка и Витебска, так называемые беженцы.

4. Из Постав с военного городка вывезли 84 человека лодгальцев. Вывозка продолжается по 20 человек в неделю, т. е. с каждым отправляющимся воинским эшелоном.

17 сакавіка 1944 г.

На постройку авиаэскадрильи самолетов «Вилейские партизаны» собрано:

1. Отрядом им. Суворова собрано: советских денег: 1467 рублей, немецких денег 369 марок, польских денег (серебро) 470 злотых, ценностей серебра 400 грамм.

2. Отрядом «Слава» собрано: советских денег 3410 рублей, серебра 100 рублей, золота 5 рублей, кольцо золотое 1.

Всего собрано средств: советских денег 4877 рублей, немецких марок 369, польского серебра 470 злотых, ценностей серебра 400 грамм, советского серебра 100 рублей, золота 5 рублей, колец золотых 1.

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4. Воп. 33а. Спр. 492. Л. 40—43, 45—46, 57, 61.

**РАДЫЯГРАМА САКРАТАРА ВІЛЕЙСКАГА ПАППОЛЬНАГА АБКМА КП(б)Б
І.Ф.КЛІМАВА САКРАТАРУ ЦК КП(б)Б П.К.ПАНАМАРЭНКУ**

Не раней як 23 лютага 1944 г.

Монахов сообщает, что мобилизация в «Краевую оборону» по Поставскому, Дуниловичскому, Мядельскому, частично Свирскому районам и ряду других сорвана.

По некоторым районам области мобилизацию удалось провести процентов на 25.

Только в центральной (Нарочанской) зоне области в борьбе против мобилизации проделано следующее: организовано 37 засад, уничтожено две призывные комиссии, проведено до 400 собраний, изъято 600 повесток, выпущено 10 000 листовок, обстреляно 3 сборных пункта, проведен рейд нескольких партизанских отрядов, выведено до 1000 чел. в партизанские отряды. Проведено 4 нападения на казармы, где размещались мобилизованные, 168 чел. взято в плен, остальные разбежались по домам.

Ежедневно мобилизованные перебегают к партизанам. Из перебежчиков организовано два партизанских взвода.

Климов

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4. Воп. 33а. Спр. 606. Л. 14—15.

**3 ПРАТАКОЛА № 6 ПАСЯДЖЭННЯ БЮРО ПАСТАЎСКАГА ПАППОЛЬНАГА
РК КП(б)Б**

25 сакавіка 1944 г.

Слушали: комиссара отряда им. Суворова тов. Книга о выполнении решения бюро РК КП(б)Б от 20.2.1944 г. об устранении неправильного отношения к местному населению, который отметил, что ненормальное отношение некоторых бойцов к местному населению устранено, имущество, взятое незаконно, возвращено. В дер. Лукашово гражданам Смолко Владимиру, Галак Марии возвращены взятые у них лошади. Ненормальности в ходе работы отряда с местным населением на месте устраняются.

Морально-политическое состояние отряда хорошее. Политмассовая работа проводится повседневно политруками отряда. В связи с проходившей мобилизацией местного населения отрядом проведены во всех деревнях собрания, мною проведено одно собрание и 6 бесед...

Постановили:

1. Наряду с выполнением решения бюро имеются существенные недостатки в проведении политмассовой работы в отряде...

2. Исходя из этого, Бюро РК КП(б)Б обязывает тов. Книгу не допускать нарушений бойцами среди местного населения.

3. Усилить массовую политическую работу в отряде и среди населения района, используя при этом комсомольскую организацию и агитаторов отряда.

4. В связи с мобилизацией, проводимой немецкими властями в Поставском районе, широко развернуть политмассовую работу по срыву мобилизации. Уходящую от мобилизации молодежь принимать в отряды, тщательно проверять приходящих в партизаны, чтобы оградить от проникновения в отряд шпионов...

Секретарь Поставского РК КП(б)Б Евмененко

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4. Воп. 33а. Спр. 492. Л. 122—124.

**3 ПРАТАКОЛА № 13 ПАСЯДЖЭННЯ ДУНІЛАВЦКАГА ПАППОЛЬНАГА
РАЙКОМА КП(б)Б**

2 красавіка 1944 г.

Слушали: О мероприятиях по срыву немецкой мобилизации.

Постановили: Всем партийным и комсомольским организациям отрядов систематически проводить партийно-массовую работу по срыву немецкой мобилизации. Среди местного

населения широко пропагандировать успехи Красной Армии на фронтах, веру в скорый разгром немецких захватчиков. В ответ на проводимую мобилизацию повести борьбу за большие вовлечения населения в партизанские отряды, на поднятие населения на всеобщую борьбу с немецкими оккупантами, активизацию боевых действий против насильственной мобилизации населения.

Для проведения мероприятий по срыву немецкой мобилизации использовать печатную пропаганду, выпустить специальные номера листовок, разоблачающих сущность немецкой мобилизации и предательскую роль «Белорусской центральной рады». Необходимо использовать все средства пропаганды, как, например, писание лозунгов на бумаге, полотне, немецких газетах, на обратной стороне приказов, на заборах и т.д. Особенно вблизи гарнизонов и в самих гарнизонах.

Всем партийным и комсомольским организациям создавать в населенных пунктах инициативные группы для срыва мобилизации, которые должны вести беспощадную борьбу со всеми организаторами немецкой мобилизации, уничтожая активных пособников немецких властей, немедленно доносить партизанским отрядам о всех мероприятиях немецких властей.

Разгонять митинги, проводимые немцами, принять все необходимые меры для сохранения населения от мобилизации и угона в немецкое рабство.

Секретарь Дуниловичского РК КП(б)Б Дорменев

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 3729. Воп. 1. Спр. 1. Л. 32.

З ДАКЛАДНЫХ ЗАПІСАК САКРАТАРА ПАСТАЎСКАГА ПАДПОЛЬНАГА РАЙКОМА КП(б)Б І.М.ЯЎМЕНЕНКІ САКРАТАРУ ВЛЕЙСКАГА ПАДПОЛЬНАГА АБКОМА КП(б)Б А.А.МАНАХАВУ

4 красавіка 1944 г.

Поставским райкомом партии за март месяц проведены в 25 деревнях общие собрания, на которых присутствовало 1596 человек...

...Среди населения агитаторами отряда проведены за февраль и март месяцы в 47 деревнях собрания, на которых присутствовало 2921 человек.

МОРАЛЬНО-ПОЛИТИЧЕСКОЕ СОСТОЯНИЕ МЕСТНОГО НАСЕЛЕНИЯ

В результате проведенной массово-политической работы среди населения Поставского района мобилизация местного населения немецкими властями сорвана. По имеющимся данным, в Поставском районе должны были мобилизовать 1500 человек, мобилизовано только 405 человек в деревнях близлежащих гарнизонов и в самом городе. Часть мобилизованных ушла к партизанам, как, например, из деревень Миськие, Кулаково, Будево пришло в отряды более 20 человек. Мобилизованные 170 человек находятся в бывшей польской гмине, которым выдано 6 винтовок, 120 патронов на эти винтовки. Этих людей подготавливаем к уходу к партизанам. Из деревень Груздовского, Савицкого, Лучайского и других сельсоветов никто на комиссию (мобилизационного пункта) не пошел. В результате этого Белорусская центральная рада усиленно начала пропаганду. Много написано обращений, листовок, брошюр, которые вручаются громадским солтысам. Но с получением этой литературы, солтысы сдают ее партизанам.

ОТНОШЕНИЕ ПОЛЬСКОГО НАСЕЛЕНИЯ К ПАРТИЗАНАМ

Польское население, проживающее в Поставском районе, как, например, деревня Михничи, Гогово и другие, относится к партизанам недоброжелательно, а некоторая часть совершенно враждебно...

РОСТ АНТИФАШИСТСКИХ ОРГАНИЗАЦИЙ

Райкомом партии в марте месяце давалось всем группам задание вести агитационно-массовую работу среди населения в городе Поставы, о срыве мобилизации местного населения немецкими властями, распространение литературы и вести разведку о продвижении войск противника. Кроме этого, давали диверсионные задания, как, например, взорвана динамо-машина на Поставской электростанции, которая сейчас работает только одной динамо-машиной. Дано задание уничтожить телеграфно-телефонную связь. Член антифашистской группы Валя обеспечивает медикаментами по данному нами рецепту и ведется подготовка в больнице на Заречной улице забрать все медикаменты и инструменты больницы.

За март месяц распространено больше 100 экземпляров литературы (газет, сводок и обращений) по городу Поставы.

РАБОТА ШКОЛ

Райкомом партии в районе открыто 4 школы, в которых сейчас проходят занятия. Мной делалась проверка занятий в Савичах, Михничах, Колеевцах. Проверка установила, что учителя добросовестно проводят занятия с учениками по нашей советской программе.

Посещаемость в школах такова: Колеевцы — 35 человек, Савичи — 27 человек, Михничи — 32 человека, Барановичи — 28 человек. Итого занимается в школах 122 человека. Нужно открыть школу в Русинах. Помещение имеется, но подходящего учителя нет. Если найду, то открою.

О СБОРЕ СРЕДСТВ НА ПОСТРОЙКУ ЭСКАДРИЛЬИ САМОЛЕТОВ «ВИЛЕЙСКИЕ ПАРТИЗАНЫ»

По Поставскому району собрано: советских денег 5691 руб., серебра 130 руб., немецких марок 588, польского серебра 530 злотых, ценностей серебра 1400 грамм, золота 25 руб., колец золотых 1, немецких монет (пфенингов) 210...

5 мая 1944 г.

Поставским райкомом партии за апрель месяц проведены в 35 деревнях Поставского района общие собрания, на которых присутствовало 1500 человек...

В результате проведенной массово-политической работы райкомом собрано около 300 пудов семян, из которых уже выдано погорельцам 121 пуд семенного материала, 12 хозяйствам оказана помощь лошадьми.

Крестьяне очень довольны этими мероприятиями, масса заявлений поступает из Мядельского района об оказании им помощи семенами и лошадьми...

Отрядом «Слава» за апрель убито немецких солдат 2, ранено 2, пущен под откос один вражеский эшелон, уничтожено телефонно-телеграфной связи 9 км, уничтожено 3 шоссе-

Былыя партызаны бригады імя К.Я.Варашылава ў час адной з традыцыйных сваіх сустрэч.

ных и один железнодорожный мост, сделано перекопов шоссе на протяжении 5 км, добыто 2 винтовки и один пистолет. Отрядом проведены в 15 деревнях общие собрания с вопросом о проведении весеннего сева и первомайский доклад. На собраниях присутствовало 800 человек.

Отрядом им. Суворова... проведены собрания в 23 деревнях с охватом 1113 человек. На собраниях стояли вопросы о проведении весеннего сева, положении и на фронтах Отечественной войны и др. Безлошадным крестьянам оказана помощь со стороны отряда.

Многo были проведены в Русинах, Сорочине и Колеевцах собрания о сборе семенного материала для погорельцев...

Отрядом им. Калинина за апрель месяц ...проведены среди населения в 28 деревнях собрания и беседы с охватом 1234 человек...

Отрядами, базирующимися в Поставском районе, проведены в 66 деревнях собрания с охватом 3152 человек. Оказана помощь безлошадным 12 хозяйствам.

Всего в Поставском районе за апрель месяц проведены собрания в 101 деревне с охватом 4652 человек.

...Райком получает большое количество заявлений письменных и устных, в которых граждане Поставского района просят оказать помощь семенами, которую они и получают. В отношении тягловой силы такое же положение. Получаю заявления и в отношении земли, которую выдаю в Маньковичах, Железовщине и других имениях.

Все эти вопросы показывают, что население чувствует, что о них проявляют заботу и всячески оказывают им помощь. Отсюда симпатия народа к Советской власти все больше возрастает...

Нужно отметить, что приходится заниматься даже такими вопросами, как обеспечение производителями (быками). В нашей зоне имеется всего 4 производителя: у Акулино, у Каменецкого, Кубарки, у Полякевича в Железовщине, и если не заняться этим вопросом, то в будущем году мы не получим прироста поголовья.

ОТНОШЕНИЕ ПОЛЬСКОГО НАСЕЛЕНИЯ К ПАРТИЗАНАМ

Польское население, проживающее в деревнях вместе с белорусами, относится к партизанам и к Советской власти сравнительно хорошо. Но поляки, живущие отдельно в деревнях, ведут себя замкнуто...

РАБОТА АНТИФАШИСТСКИХ ОРГАНИЗАЦИЙ

Всего антифашистских организаций 36, в них 119 человек.

3 czerwca 1944 г.

Поставским райкомом партии за май месяц проведены в 19 деревнях Поставского района общие собрания, на которых присутствовало 987 человек...

В результате проведенной массово-политической работы райкомом собрано семян с населения для погорельцев 248 пудов, которые раздали 41 хозяйству. Кроме этого, отрядами выдано 90 пудов семян 20 крестьянским хозяйствам.

Всего оказана помощь 61 хозяйству — 338 пудов. Этими мероприятиями крестьяне остались довольны. Гражданин из деревни Местечко Дунец Максим заявил так: «Мы получили помощь от вас, следовательно, мы посеяли и будет хлебец не только для нас, но будет что дать и Красной Армии, только скорее бы пришла, а ее мы обеспечим...»

Помимо оказанной помощи крестьянам-погорельцам семенами оказана большая помощь тягловой силой, более 30 хозяйствам оказана помощь лошадьми.

...Отрядом «Слава» проведены в 11 деревнях собрания, на которых присутствовало 335 человек. За месяц отрядом уничтожен 1 шоссе́нный мост, добыто 1 автомат и 11 винтовок.

Отрядом им. Калинина за месяц убито немцев 2, ранено полицейских 5. Уничтожено 6 шоссе́нных мостов. Произведен завал и перекоп на большаке Мядель — Поставы.

Отрядом проведены в 35 деревнях собрания с охватом 1230 человек... Для погорельцев и партизанских семей на посевную кампанию за май месяц отрядом выдано 6 лошадей. Даны 3 коровы, 20 пудов картошки, 8 пудов ячменя, 5 пудов семян, 3 пуда ржи для восточных беженцев.

Отрядом им. Суворова за май убито 7 человек жандармерии, 8 немцев и 4 самооховца. Взяты трофеи: 2 пулемета, 3 СВТ, 14 винтовок, 5 пистолетов, 6 велосипедов, 2 ящика патронов. Отрядом проведены в 32 деревнях собрания с охватом 2731 человека... Многo в мае создан отряд-истребитель в количестве 12 человек. Его боевая деятельность за май: уничтожено 5 шоссе́нных мостов, добыто оружия: 2 нагана, 1 обрез...

Отрядами, базирующимися в Поставском районе, проведены в 97 деревнях собрания, на которых присутствовало 5282 человека.

РАБОТА АНТИФАШИСТСКИХ ОРГАНИЗАЦИЙ

Всего антифашистских организаций 38, в них 123 человека. В мае переведен из гарнизона г. Поставы инструктор самоохоты Никипирович Михаил, который принес с собой винтовку, 48 патронов и 2 гранаты...

РАБОТА ШКОЛ

В зоне партизанской деятельности работают 4 школы, в которых занимается 122 ученика. Занятия подходят к концу, успеваемость неплохая, ученики очень довольны.

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4. Воп. 33а. Спр. 492. Л. 53—56, 68—70, 81—83.

3 ПРАТАКОЛА № 8 ПАСЯДЖЭННЯ БЮРО ПАСТАЎСКАГА ПАДПольНАГА РАЙКОМА КП(б)Б

6 чэрвеня 1944 г.

Слушали: Отчет комиссара отряда им. Калинина тов. Подлявахина о морально-политическом состоянии отряда, который указал, что морально-политическое состояние отряда устойчивое, но наряду с этим имеются отдельные бойцы, нарушающие дисциплину. За отчетный период мы имеем три случая пьянки. Эти товарищи подверглись обсуждению на отрядном собрании и были наказаны.

Силами отряда проведены в 135 деревнях собрания, которыми охвачено 4940 человек.

Отрядом взорвано 3 эшелона и железнодорожный мост, взорвано 60 рельсов. Но взятые обязательства полностью не выполнены, за исключением одного политрука взвода Хочарова, который отрядом премирован...

Слушали: Об итогах проведения весеннего сева и подготовке к поднятию пара.

Секретарь РК КП(б)Б отметил, что для проведения весеннего сева была проведена соответствующая работа. Было собрано 338 пудов зерна и роздано 61 хозяйству, что составляет 5,5 пуда на хозяйство. Кроме этого, оказана помощь безлошадным 41 хозяйству. Все это дало возможность выполнить весенний сев в районе на 95 процентов. 5 процентов невыполнения падает на вывезенные хозяйства в Германию. Сейчас нужно развернуть работу по поднятию пара.

Постановили: 1. Заслушав информацию секретаря Поставского РК КП(б)Б Евмененко о ходе весеннего сева, бюро отмечает, что поставленная задача перед коммунистами Поставского района выполнена, план весеннего сева выполнен на 95 процентов в зоне, контролируемой партизанами. Кроме этого, засеяно часть земли крестьянами в имениях.

В данный период основной задачей является подъем паров в районе. Для этого все отряды закреплены по деревням на период весеннего сева, должны проводить работу по поднятию пара.

2. Провести учет безземельных и малоземельных хозяйств и раздать свободные земли имений.

3. Запретить брать у крестьян лошадей партизанами на ненужные и бесцельные поездки.

4. Обязать комиссаров отрядов произвести в своем районе учет засеянной ржи граждан, вывезенных в Германию и удравших в гарнизоны противника с тем, чтобы произвести уборку урожая.

Секретарь Поставского РК КП(б)Б Евмененко

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4. Воп. 33а. Спр. 492. Л. 107.

3 ИНФАРМАЦЫЙНЫХ СПРАВАЗДАЧ ДУНІЛАВЦКАГА ПАДПольНАГА РАЙКОМА КП(б)Б АБ ДЗЕЙНАСЦІ І СТАНОВІПЧЫ Ў РАЁНЕ З І КРАСАВІКА ПА 1 ЧЭРВЕНЯ 1944 г.

15 мая 1944 г.

... В апреле месяце проведено 10 собраний с личным составом отрядов и 7 бесед...

4. Среди местного населения проведена следующая работа: проведены собрания в 250 деревнях по вопросам:

1. Подготовка и проведение весенне-посевной кампании.

2. О ходе военных действий на советско-германском фронте.

3. О международном положении.

4. О срыве немецкой мобилизации.

5. Проработка обращения СНК БССР, Президиума Верховного Совета БССР и ЦК КП(б)Б к населению временно захваченных немецкими оккупантами районов Советской Белоруссии.

6. О празднике 1 Мая (в двух деревнях проведены митинги).

Кроме этого коммунистами, комсомольцами и беспартийными агитаторами среди местного населения проводились групповые и индивидуальные беседы на разные темы. Охвачено беседами и докладами более 3000 человек.

Для обеспечения хода весенне-посевной кампании в деревнях установлены коменданты с задачей организации правильного использования тягловой силы, инвентаря и быстрейшего выполнения плана посевной. Для ремонта инвентаря открыты кузницы.

Населению, пострадавшему от немцев, оказана помощь: роздано лошадей — 61, коров — 4, овец — 1, ржи — 612 кг, ячменя — 300 кг, гороху — 312 кг, мяса — 44 кг, соли — 1 кг.

Безземельным и малоземельным крестьянам роздана земля (например, имений Красняны, Волокалата и др.).

В результате проведенной политико-воспитательной работы и конкретной помощи со стороны партизан население исключительно хорошо относится к советским партизанам, видит в них своих защитников. Стараются как можно больше и быстрее засеять. Посевная площадь сейчас засеяна на 60—70%. Население интересуется положением на фронтах, встречая партизан, спрашивает сводки, ждет прихода Красной Армии, ненавидит немцев, уклоняется от мобилизации.

Немцы пытаются запугиванием и террором заставить население выполнять их «Законы» и не помогать партизанам. 23 апреля в д. Поречье (Пожечне) немцы убили 8 человек и сожгли 8 домов только за то, что в этом районе была взорвана на mine немецкая повозка.

Но никакие зверства немцев не могут ослабить любовь и поддержку населения советским партизанам.

Крестьяне деревень Туркино, Дарево, Плешкуны к 1 Мая преподнесли подарки партизанам отрядов им. Котовского, им. Ленина (одежду, носовые платки, яйца, молоко и др.).

В д. Завличы жена гражданина Шумеля Александра сказала: «Я до того с нетерпением жду Красную Армию, что не могу выразить это словами». Крестьяне д. Городище гг. Котейко Бенифат и Росакевич, выступая на собрании, говорили: «Смотрите, рокоссовцы с востока пришли защищать нашу землю, а у нас еще некоторые сидят дома, мы должны помогать партизанам всем чем можем». «Смотрите, сергеевцы разгромили наших врагов в Ажунах, в Воропаеве, это делают партизаны — наши защитники, мы должны их кормить, одевать и помогать им».

Значительная часть польского населения, находящаяся под влиянием немецкой агитации и белопольских банд, настроена к партизанам враждебно...

5. В апреле месяце значительная часть членов антифашистских групп ушла в партизаны, две из них растут в новые партизанские отряды. Созданы 2 новые антифашистские группы с охватом 8 человек. Антифашистские группы занимались главным образом распространением литературы, особенно в гарнизонах, разведработой, выявлением скрытых белопольских банд, изысканием оружия, пропагандой в проведении посевной кампании и т.д.

В результате работы антифашистских групп и агентуры в гарнизоны Глубокое, Поставы, Воропаево, Будслав, Княгинино и другие заброшено около 400 листовок, обращений и писем.

В апреле месяце перешло на сторону партизан из БКО и военнопленных 19 человек, из них 5 человек с оружием.

Кроме этого, найдено 9 винтовок, 3 гранаты, 610 патронов и радиоприемник, седла, обувь, 5 пудов соли, сахар, мыло для госпиталя.

При помощи антифашистской группы в д. Красняны разоблачена белопольская подпольная организация.

6. В отрядах имеется до 90 агитаторов, работающих как среди личного состава, так и среди местного населения...

Выпущено 15 боевых листовок, отражающих ход предмайского соревнования, боевую и политическую жизнь отрядов.

В типографии издано около 3000 экз. сводок Совинформбюро и листовок, которые распространены среди населения и в гарнизонах. Кроме этого, сводки информбюро ежедневно печатаются на пишущей машинке и рассылаются отрядам.

7. ... 8 апреля по инициативе коммуниста Лысова в д. Ажуны в четырех километрах от гарнизона Воропаево днем был уличный бой с группой БКО. В результате боя убито 16 человек, ранено 2, взято в плен 4. Захвачено 16 винтовок, 237 патронов, 5 гранат. В этом бою отличились коммунисты тт. Лысов, Паршенко О.Т., Суворов П.И., Гуляков А.Е.

27.4.1944 г. по инициативе коммуниста Альшаникова был организован спуск эшелона на перегоне Глубокое — Воропаево. В результате чего взорван 8-метровый ж.д. мост, разбит паровоз и 2 вагона, повреждено несколько вагонов, убито и ранено около 30 человек немцев и полиции. Движение остановлено на 3,5 суток. В этих операциях отличились коммунисты Альшаников, Подложный.

30.4.1944 г. был сделан налет на Воропаево, где в казармах находилось 80 человек вооруженных и 130 невооруженных из БКО... В результате убито и ранено более 30 человек, взято в плен 56 человек, в том числе 2 взводных офицера. Захвачен станковый пулемет, 12 русских и 38 итальянских винтовок, 1100 патронов, 15 гранат и др. трофеи. Примеры мужества и отваги показали коммунисты тт. Лысов, Пугачев А.И., Чернов Н.Г., Ганевский В.А., Суворов П.И., Михайлов И.С., Ловин А.Д., Гуляков А.Е. Своим примером коммунисты увлекали всех остальных.

Чэрвень 1944 г.

1. На 1 июня в парторганизации состоит 140 человек. Из них членов ВКП(б) — 56, кандидатов ВКП(б) — 84 чел. В это число входят 13 коммунистов, состоящих на списочном учете.

В мае месяце принято в члены ВКП(б) 2 чел., в кандидаты 7 чел. ...

4. С личным составом партизанских отрядов проводились ежедневные читки сводок Совинформбюро, беседы и доклады о международном положении. Проведено 44 беседы и 15 докладов... Выпущено 13 боевых листовок, отражающих жизнь отрядов. Проведено несколько вечеров самодеятельности с песнями, музыкой с участием местного населения. Силами агитотряда им. М.Горького во всех отрядах и окружающих деревнях были даны концерты. В мае месяце приняло партизанскую присягу около 60 человек из вновь принятых в партизаны, с которыми проведена большая воспитательная работа...

5. Среди местного населения проводились беседы, доклады и митинги о положении на фронтах Отечественной войны и о действиях союзных войск на Итальянском фронте. Охвачено 150 деревень, где присутствовало около 3500 человек. Для проведения агитмассовой работы на селе партийными и комсомольскими организациями было выделено около 70 лучших агитаторов, которые также распространили около 500 экземпляров разных листовок, обращений и газет. Пострадавшему от немцев населению со стороны партизан оказывается помощь. Только в мае месяце выдано 26 лошадей, 15 коров, около 1,5 тонны хлеба. Для проведения посевной отрядами выдано населению до 50 лошадей. К 1 июня посевная кампания закончена.

В результате проведенной политмассовой работы среди населения и оказанной материальной помощи симпатия местного населения в отношении к партизанам заметно увеличивается. Население ненавидит немцев, укрывается от мобилизации, молодежь идет в партизаны. Население ждет прихода Красной Армии, интересуется положением на фронтах, международной обстановкой. Помогает партизанам истреблять немецких оккупантов...

Среди населения и в гарнизонах имеется более 85 антифашистских организаций, которые занимаются распространением листовок, дают ценные разведданные. При его помощи в мае месяце добыто несколько винтовок, ручной пулемет (отряд им. Дзержинского), киноаппарат с лентами и т.д.

6. В мае месяце проведена большая работа по разложению гарнизонов противника и солдат БКО. Через агентуру заброшено более 2000 экз. разных листовок и обращений. Большую роль сыграли в разложении солдат БКО отпуск по домам и засылка в гарнизоны 52 пленных солдат БКО, которые были захвачены во время разгрома роты в Воропаево. Только в мае месяце из числа солдат БКО и полицейских перешло 35 человек с оружием на сторону партизан. Кроме того, из гарнизонов доставлено 2 винтовки, 1 ручной пулемет, при помощи людей, находящихся в гарнизоне, спущено 2 эшелона врага, сожжено здание волостного управления в Воропаево.

7. ... Коммунисты тт. Ефременко и Колягин с группой бойцов отряда им. Дзержинского в мае месяце спустили под откос вражеский эшелон, подорвали автомашину с немецкими

офицерами. Коммунисты отряда им. Петракова тт. Павкин и Николаева хорошо поставили работу по снабжению личного состава отряда продуктами и обмундированием.

Секретарь Дуниловичского РК КП(б)Б Дорменев

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 3729. Воп. 1. Спр. 1. Л. 61—63.

3 ПРАТАКОЛАЎ ПАСЯДЖЭННЯЎ ДУНІЛАВІЦКАГА ПАДПОЛЬНАГА РАЙКОМА КП(б)Б

14 чэрвеня 1944 г.

2. Слушали: Информации тт. Савина и Кошелева о выполнении плана посевной кампании в районе и для партизанских отрядов.

Постановили: Отметить, что проведенная партийно-массовая работа на селе и практическое оказание помощи местному населению в подготовке и проведении посевной кампании сыграли большую роль. В деревнях проводились беседы и доклады о весенне-посевной кампании, значении наибольшего посева для населения, Красной Армии и партизан. Были организованы кузницы для ремонта инвентаря, поставлены коменданты для регулирования тягловой силы и инвентаря. Выдавались земли безземельным за счет полицейских и имений, выдавалось зерно, роздано много лошадей из отрядов.

В результате всего этого посевная площадь в районе действия бригады в основном засеяна. Отрядами засеяно более 30 га яровых культур и картофеля.

Указать партийно-комсомольским организациям на необходимость проведения соответствующей партийно-массовой работы на селе и в отрядах по охране урожая и по повышению урожайности.

Вести беспощадную борьбу с потравами. Развернуть работу по ремонту уборочного инвентаря. Всю работу проводить под лозунгом «Ни одного килограмма зерна врагу».

26 чэрвеня 1944 г.

Слушали: Информация инструкторов РК КП(б)Б тт. Кошелева и Савина о ходе юбилейного соревнования между отрядами.

Постановили: Отметить, что в честь юбилея нашей бригады (двухлетие бригады имени К.К.Рокоссовского) широко развернулось соревнование между отрядами и внутри отрядов бригады, в результате чего отряды имеют хорошие результаты в боевой деятельности и политико-массовой работе среди населения.

Отряды им. Сергея и Котовского совместно уничтожили воинский эшелон противника, захвачены пленные и много трофеев. Отряд им. Щорса разгромил гарнизон, захватил 96 винтовок, 2 пулемета, миномет и др. Отряды им. Дзержинского, Ленина, Петракова имеют на своем счету спущенные под откос эшелоны противника. Отряд им. Жукова взорвал автомашину с немцами.

Кроме того, все отряды участвовали в рельсовой войне, в результате чего совершенно прекратилось движение между Глубоким и Поставами, а также прекратилось на некоторое время движение Полоцк — Молодечно.

Предложить всем первичным парторганизациям усилить политико-воспитательную работу среди населения, а также содействовать командованию отрядов еще больше активизировать боевые действия партизан. Встретить победоносную Красную Армию и вторую годовщину борьбы в тылу врага нашей бригады новыми успехами по уничтожению живой силы врага, по разрушению его коммуникаций и техники противника...

2 ліпеня 1944 г.

Слушали: Об очередных задачах парторганизаций в связи с наступающей Красной Армией и мероприятиях по сохранению населения. (Докл. т. Дорменева).

Постановили: Мобилизовать все силы партийных, комсомольских организаций, весь личный состав партизанских отрядов, все местное население на наибольшее истребление немецких захватчиков и их техники под лозунгом «Не дать раненному фашистскому зверю уползти в свою берлогу». Вести борьбу за сохранение скота, имущества, не давая увозить немецким грабителям. Беспощадно истреблять поджигателей, организовывая команды истребителей из партизан и местного населения. Прятать техническое оборудование и имущество, не давая увозить немецким грабителям. Следить за местами минирования немцами дорог и зданий, сообщая об этом передовым частям Красной Армии. Широко разъяснять местному населению

как сохранить свое имущество и свою жизнь при отходе немецкой армии. Во всех деревнях организовать встречу доблестной Красной Армии, подготовив лозунги, флаги, подарки для бойцов и офицеров...

Секретарь Дуниловичского РК КП(б)Б Дорменев

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 3729. Воп. 1. Спр. 1. Л. 40 адв., 51–52, 54.

Падрыхтаваў У.І.Лемяшонак.

М.В.Кукель.

М.К.Асяненка.

Падпольныя райкомы ЛКСМБ

ДУНІЛАВІЦКІ ПАДПОЛЬНЫ РАЙКОМ ЛКСМБ

Снежань 1942 г. — сакавік 1943 г.
14.9.1943 г. — 3.7.1944 г.

У верасні — снежні 1942 г. камсамольскай работай у Дунілавіцкім раёне кіраваў С.А.Пронька. У снежні 1942 г. ім і інструктарам ЦК ЛКСМБ А.А.Манахавай быў створаны раённы падпольны камсамольскі цэнтр (тройка), члены якога знаходзіліся ў партызанскім атрадзе імя А.В.Суворова і працавалі да канца сакавіка 1943 г. У верасні 1943 г. Вілейскі падпольны абком КП(б)Б зацвердзіў Дунілавіцкі падпольны райком камсамола ў новым складзе. Асноўная база райкома знаходзілася ў партызанскай брыгадзе імя К.К.Ракасоўскага ў Дунілавіцкім раёне.

Склад падпольнага райкома ЛКСМБ:

Сакратары: Татун Сямён Сямёнавіч (сакратар тройкі, снежань 1942 — сакавік 1943), Шульга Міхаіл Сцяпанавіч (14.9.1943 — 1.11.1943), Кудашаў Васіль Георгіевіч (1.11.1943 — 3.7.1944), Нікалаева Клаўдзія Андрэеўна (сакратар па прапагандзе, 14.9.1943 — 1.11.1943), Папляцеева Ніна Іванаўна (сакратар па прапагандзе, 1.11.1943 — 3.7.1944).

Члены райкома: Шчасная Валянціна Мікалаеўна (член тройкі, снежань 1942 — сакавік 1943), Ермаловіч Аляксандр Пятровіч (член тройкі, снежань 1942 — сакавік

1943), Папляцеева Ніна Іванаўна (верасень 1943 — 1.11.1943), Ланеўскі Генадзь Аляксандравіч (14.9.1943 — 3.7.1944), Альшанікаў Пётр Аляксандравіч (14.9.1943 — 3.7.1944).

ПАСТАЎСКІ ПАДПОЛЬНЫ РАЙКОМ ЛКСМБ

24.12.1942 — 4.7.1944 г.

У снежні 1942 г. С.А.Пронька стварыў раённы камсамольскі цэнтр (тройка) у складзе М.В.Кукеля, Г.І.Маслоўскай і М.К.Асяненкі. Гэты камсамольскі раённы цэнтр як падпольны райком камсамола працаваў да восені 1943 г. 12 кастрычніка 1943 г. Вілейскім падпольным абкомам КП(б)Б Пастаўскі падпольны райком камсамола быў зацверджаны ў новым складзе. Асноўная база райкома знаходзілася ў партызанскай брыгадзе імя К.Я.Варашылава ў Пастаўскім раёне.

Склад падпольнага райкома ЛКСМБ:

Сакратары: Кукель Мікалай Васільевіч (24.12.1942 — 1.10.1943), Асяненка Васіль Мікалаевіч (1.10.1943 — 4.7.1944), Кузьменка Лідзія Ціханаўна (сакратар па прапагандзе, 1.10.1943 — 4.7.1944).

Члены райкома: Маслоўская Ганна Іванаўна (24.12.1942 — 4.7.1944), Асяненка Мікалай Канстанцінавіч (24.12.1942 — 1.10.1943), Лявонаў Мікалай Давыдавіч (1.10.1943 — 4.7.1944), Мартынаў Іван Мікітавіч (1.10.1943 — 4.7.1944).

Дакументы сведчаць

З ІНФАРМАЦЫІ С.А.ПРОНЬКІ САКРАТАРУ БАРЫСАЎСКАГА МІЖРАЁННАГА КАМІТЭТА ЛКСМБ Я.І.ГУЛЮ АБ ПРАВЕДЗЕНАЙ РАБОЦЕ ЗА ПЕРЫЯД З 24 СНЕЖНЯ 1942 г. ПА 1 САКАВІКА 1943 г.

14 сакавіка 1943 г.

В Поставском районе организовано 5 первичных ячеек (28 комсомольцев). Одна комсомольская подпольная ячейка ведет разложение в Поставском гарнизоне. Уже перешло на сторону партизан 14 чел. в бригаду им. Ворошилова.

3 раза по району комсомольской организацией проводилась политическая акция по срыву мобилизации, намеченной немецкими фашистами, и сдачи поставок. Мобилизации в районе не было, настроение молодежи — бежать в леса, в партизаны.

Организатором подпольной комсомольской работы в Мядельском районе является мной подобранный местный комсомолец-партизан из отряда им. Ворошилова Осиненко Василий Николаевич (из дер. Липники Поставского района). Ему помогает уполномоченная ЦК ЛКСМБ тов. Монахова.

В Дуниловичском районе мной подобран организатор — местный комсомолец-партизан Татун Семен Семенович.

В Поставском районе организатор также местный, из Поставского района, комсомолец, партизан из отряда им. Суворова — Осиненко Николай Константинович.

С.Пронько.

Комсомол Белоруссии в Великой Отечественной войне: Документы и материалы. Мн., 1988. С. 152—153.

СА СПРАВАЗДАЧЫ САКРАТАРА ДУНІЛАВІЦКАГА ПАДПольНАГА РАЙКОМА ЛКСМБ М.С.ШУЛЬГИ ВІЛЕЙСКАМУ ПАДПольНАМУ АВКОМУ ЛКСМБ АБ РАБОЦЕ КАМСАМОЛЬСКОЙ АРГАНІЗАЦЫІ БРЫГАДЫ ІМЯ К.К.РАКАСОЎСКАГА Ў ВЕРАСНІ — КАСТРЫЧНІКУ 1943 г.

27 кастрычніка 1943 г.

Организационная работа. В бригаде им. Рокоссовского имеется 6 комсомольских организаций: в отряде им. Петракова (секретарь Марченко), им. Котовского (секретарь Иванов), им. Ленина (секретарь Колдачев), им. Щорса (секретарь Марачковский), им. Сергея (секретарь Комарова), им. Дзержинского (секретарь Ушаков). Низовых организаций в бригаде 19 (по взводам в четырех отрядах). Всего комсомольцев в бригаде 151 чел., из них мужчин — 129, женщин — 22, военнопленных — 35.

Комсомольцев, имеющих на руках билеты, 15 чел. За отчетный период в члены ВЛКСМ принято 5 чел...

За отчетный период в партию передано 3 комсомольца. На командно-политической работе находится 23 комсомольца...

За отчетный период проведено 9 заседаний комитетов (поотрядно). В сентябре заседания комитетов проводились по вопросу «Работа комсомола среди населения и молодежи». В октябре проводились заседания по вопросу подготовки к проведению дня 25-й годовщины комсомола.

Политическая работа. Комсомольцев, работающих в отрядах агитаторами — 25 чел. Агитаторами проводились беседы на темы международной обстановки и по сообщениям Совинформбюро...

В трех отрядах бригады — им. Котовского, им. Щорса и им. Ленина — боевые листовки выпускались 2—3 раза в месяц. В большинстве участие принимали комсомольцы. После срока боевые листовки уничтожались.

Политическая работа среди населения. Агитаторами в деревнях работало 25 комсомольцев. Проводились беседы комсомольцами из групп, идущих на боевые задания, на подготовку или боевую разведку в деревнях по своему маршруту.

Листовки, присланные из-за фронта, от обкома Вилейской обл. и изданные в бригаде, распространялись через агитаторов среди населения и через агентурных работников засылались в гарнизоны...

Беседы с населением проводились на международные темы и чтение сводок Совинформбюро, а также по вопросу о несдаче хлебопоставок немцам.

Боевая деятельность. Отдельно комсомольских подразделений в отрядах нет. Военная учеба среди комсомольцев и молодежи проводилась по изучению подрывного дела, минометов, пулеметов и автоматов. Большинство комсомольцев владеет подрывным делом и оружием, имеющимся на вооружении в бригаде...

Секретарь Дуниловичского подпольного райкома ЛКСМБ Шульга

Всемирное партизанское движение в Белоруссии в годы Великой Отечественной войны (июнь 1941 — июль 1944): Документы и материалы. Мн., 1978. Т. 2, кн. 2. С. 351—353.

**СА СПРАВАЗДАЧЫ ПАДПОЛЬНАГА ПАСТАЎСКАГА РК ЛКСМБ ЗА СТУДЗЕНЬ
1944 г.**

5 лютага 1944 г.

Совершенно секретно
Члены РК ЛКСМБ
Осененко Василий Николаевич
Кузьменко Лидия Тихоновна
Кукель Николай Васильевич
Мартынов Иван Никитович
Масловская Анна

1. Наличие комсомольцев всего по району 87
из них мужчин 80
женщин 7
бывших военнопленных 24
бывших на службе у немцев 7
окруженцев 1
имевших на руках комсомольские билеты 12
сдавших комсомольские билеты 3
уничтоживших 32
восстановленных с прежним стажем 23
бывших комсомольцев и вновь принятых 23
из них местных --
2. Из них принято в комсомол за отчетный период 14
подготовлено для вступления в комсомол 5
3. Количество комсомольских организаций всего 7
из них принято за отчетный период --
4. Проведено за отчетный период комсомольских собраний 11
5. Количество комсомольцев, принятых в ряды ВКП(б) --
6. За отчетный период исключено из комсомола --
7. Снято с учета РК ЛКСМБ (за отчетный период)
8. Взято на учет из других РК ЛКСМБ (за отчетный период)

Секретарь подпольного РК ЛКСМБ

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4432. Воп. 1. Спр. 3. Л. 8.

**СА СПРАВАЗДАЧЫ ПАДПОЛЬНАГА ДУНІЛАВІЦКАГА РК ЛКСМБ
ЗА ЛЮТЫ 1944 г.**

7 сакавіка 1944 г.

Совершенно секретно
Члены РК ЛКСМБ
Кудашев В.
Поплетеева Н.
Комарова И.
Ланевский
Альшаников

1. Наличие комсомольцев всего по району 205
из них мужчин 179
женщин 26
бывших военнопленных 25
бывших на службе у немцев 13
окруженцев 18
имеющих на руках комсомольские билеты 21
сдавших комсомольские билеты 3
уничтоживших комсомольские билеты 122
восстановленных с прежним стажем 46
бывших комсомольцев, вновь принятых 42

- местных 64
2. Из них принято в комсомол за отчетный период 22
подготовлено для вступления в комсомол 3
 3. Количество комсомольских организаций всего 6
из них принято за отчетный период —
 4. Проведено за отчетный период комсомольских собраний 13
 5. Количество комсомольцев принятых в ряды ВКП(б) 11
подготовленных для вступления (за отчетный период) 4
 6. За отчетный период исключено из комсомола —
 7. Снято с учета РК ЛКСМБ (за отчетный период) —
 8. Взято на учет из других РК ЛКСМБ (за отчетный период) —
- БОЕВАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ КОМСОМОЛЬЦЕВ**
1. Количество комсомольцев, участвовавших в операциях, боях и засадах за отчетный период 69
 2. открывших счета на убитых ими немцев —
 3. Подготовлено диверсантов-подрывников —
разведчиков 2
автоматчиков 6
снайперов —
истребителей танков —
минометчиков —
пулеметчиков 7
- Наличие комсомольско-молодежных подразделений и инициативных групп по району 10
4. Награждено комсомольцев —
представлено к правительственной награде 16
внесено благодарностей по приказу командования 22
 5. Привлечено комсомольцев к ответственности по командной линии за нарушение дисциплины и уклонения от боя 2
 6. Комсомольцами и при их участии спущено под откос вражеских эшелонов —
взорвано железнодорожных рельсов —
уничтожено вражеских автомашин —
уничтожено вражеских танков —
разбито вражеских гарнизонов —
уничтожено телефонно-телеграфной связи (км) —
уничтожено железнодорожных и шоссейных мостов —
убито немцев 10
ранено 11
взято в плен 1
захвачены трофеи —
 7. Погибло комсомольцев в боях против немецких захватчиков —
ранено 1
- Секретарь подпольного РК ЛКСМБ Кудашев

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4432. Воп. 1. Спр. 3. Л. 10—11.

Падрыхтаваў А.А.Каваленя.

**ПІСЬМО САКРАТАРА ВІЛЕЙСКАГА ПАДПОЛЬНАГА АБКМА ЛКСМБ
П.М.МАШЭРАВА САКРАТАРУ ПАСТАЎСКАГА ПАДПОЛЬНАГА РАЙКОМА
КАМСАМОЛА В.М.АСЯНЕНКУ**

23 красавіка 1944 г.

В связи с организацией выпуска областной комсомольско-молодежной газеты «Молодежная правда» Вашему райкому комсомола необходимо:

1. Организовать систематическую досылку материалов для вышеуказанной газеты.
2. Ежемесячно доставлять в ОК ЛКСМБ не менее как на 500 экземпляров данной газеты бумаги.

Приобретение бумаги организуйте через подпольные организации Вашего РК.
Секретарь Вилейского ОК ЛКСМБ Машеров

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4432. Воп. 1. Спр. 1. Л. 22.

Обв. секретно.

ФОРМА 13

Отчетности подпольного.

Дуниловичского

РК ЛКСМБ

за отчетный *сентябрь* месяц 1944г.

СОСТОЯНИЕ ПОЛИТИЧЕСКОЙ РАБОТЫ

1. Количество всего агитаторов комсомольского возраста... из них комсомольцев *44*.
2. За отчетный период агитаторами проведено бесед и докладов в партизанских подразделениях *20*... с охватом населения *1289*, в населенных пунктах *125*... с охватом населения *1677*.

Старонка справаздачы Дунилавіцкага падпольнага РК ЛКСМБ.

**ПИСЬМО САКРАТАРА ВІЛЕЙСКАГА ПАДПОЛЬНАГА АБКМА ЛКСМБ
П.М.МАШЭРАВА САКРАТАРУ ПАСТАЎСКАГА ПАДПОЛЬНАГА РАЙКОМА
КАМСАМОЛА В.М.АСЯНЕНКУ**

26 мая 1944 г.

Немецкие власти объявили мобилизацию мужчин в возрасте от 15 до 55 лет и женщин от 17 до 45 лет, как будто бы для работ по восстановлению большеяков и дорог в области. Для чего, согласно их распоряжению, все население вышеуказанных возрастов должно пройти в своих «поветах» мобилизационную комиссию. Например, в поветах Вилейского округа такие комиссии должны работать с 23 мая по 1 июня, после чего мобилизованные будут направлены на работы на 8 дней в Парфянув.

Не исключена возможность, что эта мобилизация населения проводится не только с целью восстановительных работ на большеяках, но также и для сооружения оборонительных укреплений, отправки населения на каторжные работы в Германию или на фронт.

В соответствии с этим, мобилизовав весь комсомольский актив и агитаторов, широко развернуть работу по срыву данного мероприятия немецких властей с таким расчетом, чтобы ни один человек не попал в руки фашистов.

О ходе срыва мобилизации в Вашем районе сообщите в ОК ЛКСМБ.

Секретарь Вилейского подпольного ОК ЛКСМБ Маперов

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4432. Воп. 1. Спр. 1. Л. 23.

Падрыхтаваў У.І.Лемяшонак.

Армія Краёва на Пастаўшчыне

Паводле рашэння прэм'ер-міністра і вярхоўнага галоўнакамандуючага Польшчы генерала У.Сікорскага ад 13 лістапада 1939 г. на часова захопленай тэрыторыі Польшчы ствараўся Саюз узброенай барацьбы (СУБ), у якім камандуючым савецкай зоны акупацыі быў прызначаны генерал Тарапэвіч-Таркажэўскі.

На тэрыторыі Заходняй Беларусі, у т.л. і на Пастаўшчыне, пачалі стварацца падпольныя арганізацыі, якія змагаліся за

аднаўленне Польскай Рэспублікі ў межах, што існавалі да 1 верасня 1939 г. Такія фарміраванні дзейнічалі ў Паставах, Дунілавічах і іншых населеных пунктах.

З пачаткам Вялікай Айчыннай вайны польскі нацыянальны рух значна актывізаваўся. Гэтаму спрыяла і тое, што нямецкія ўлады дазвалялі былым польскім ваенным чыноўнікам з Заходняй Беларусі, многія з якіх добра валодалі нямецкай мовай і мелі рэпутацыю пакрыўджаных савецкай уладай,

займаць розныя адміністрацыйныя пасады. Спецыяльная дырэктыва акупантаў аб арганізацыі дапаможных паліцэйскіх падраздзяленняў ад 7 ліпеня 1941 г. удакладняла, што пры адсутнасці на месцах падрыхтаваных да службы беларусаў можна фарміраваць паліцэйскія органы і з ліку палякаў.

У лютым 1942 г. на аснове СУБ загадам Сікорскага была створана Армія Краёва (АК), у якую ўвайшлі дзеючыя ваенныя арганізацыі, што падтрымлівалі польскі эмігранцкі ўрад у Лондане. Пераход да вайсковых структур у фарміраванні АК быў звязаны з канчатковай мэтай яе дзейнасці — падрыхтоўкай узброенага выступлення супраць акупантаў на завяршаючым этапе вайны. Разам з савецкімі партызанамі польскія фарміраванні паносілі дастаткова адчувальныя ўдары па германскіх войсках. Атрады АК арганізавалі напад на горад Паставы, дзе знішчылі каля 400 фашыстаў і паліцэйскіх, склад і іншыя месцы размяшчэння праціўніка. Часта за антыгерманскую дзейнасць расстрэльвалі прадстаўнікоў польскіх падпольных арганізацый.

Да канца 1942 г. арганізацыйная структура АК набыла выразную форму. Так, заходнебеларускія землі ўваходзілі ў два абшары: абшар № 2 (Беласток), які ўключыў Навагрудскую і Палескую акругі, абшар № 3 (Малапольска Усходняя), куды ўваходзіла і Віленская акруга, у т.л. Пастаўскі і Дунілавіцкі раёны. Тэрыторыя акругі супадала з тэрыторыямі даваенных ваяводстваў.

Нізавой структурай акаўскага падполля была пляцоўка з некалькімі невялікімі адзінкамі. Асновай з'яўляўся ўзвод з 60 чалавек, якія жылі ў адной мясцовасці. З вясны 1943 г. АК актывізавала стварэнне ўзброеных сіл. На гэта яе штурхнулі поспехі Чырвонай арміі. Такім чынам, да лета 1943 г. у Віленскай акрузе дзейнічала 16 асобных брыгад і гарнізон у Вільні, якія палічвалі 9,1 тыс. чалавек, у Навагрудскай акрузе — 5,7 тыс.

Усяго ў структурных падраздзяленнях АК, што дзейнічалі на тэрыторыі Беларусі напярэдадні яе вызвалення, налічвалася каля 50 тыс. чалавек. Даволі ўплывовыя савецкія партызанскія фарміраванні на Пастаўшчыне не дазвалялі падраздзяленням АК замацавацца ў гэтым рэгіёне. З вясны 1943 г. быў арганізаваны першы польскі партызанскі атрад Віленскай ак-

ругі АК пад камандаваннем падхарунжага Антона Бужынскага (Кміціца), былога аднакурсніка Ф.Р.Маркава па даваеннай вучобе ў Свянцянскай настаўніцкай семінарыі (Сямашка Я.І. Армія Краёва на Беларусі. Мп., 1994. С. 158).

Разрыў адносін паміж СССР і Польскім урадам у Лондане ў сувязі з катынскай справай абвастрыў недавер з абодвух бакоў. Але практычна, па вызначэнні прадстаўнікоў польскіх фарміраванняў, адносіны да партызан былі самыя дружэлюбныя. У час сустрэчы з Ф.Р.Маркавым 3 чэрвеня 1943 г. Антон Бужынскі падкрэсліў: «Урады самі пасля вайны разбярэцца, а нам патрэбна сумесна ваяваць». Было прапанавана каардынаваць дзеянні супраць немцаў і ўстанавіць паўсядзённую сувязь. У гэтым кірунку вызначальным сталі рашэнні ЦК КП(б)Б ад 22 чэрвеня 1943 г. «Аб далейшым разгортванні партызанскага руху ў заходніх абласцях Беларусі». Дадаткова ў аднас адрац падпольных партыйных камітэтаў было накіравана пісьмо ЦК КП(б)Б «Аб ваенна-палітычных задачах работы ў заходніх абласцях БССР», дзе даваліся рэкамендацыі ўсімі спосабамі выкрываць і распускаць нацыяналістычныя атрады і групы. Практычна гэта быў паварот у адносінах польскіх і савецкіх партызан.

20 жніўня 1943 г. штабу брыгады імя К.Я.Варашылава стала вядома аб тайнай нарадзе каманднага складу і кіраўніцтва падпольных арганізацый польскага легіёна. На ёй было рэкамендавана рыхтаваць спісы камуністаў, разлагаць савецкія атрады, кампраметаваць савецкіх партызан і ў вызначаны момант абязбройваць.

У якасці папярэджальнай меры камандаванне брыгады на чале з Ф.Р.Маркавым вырашыла абязброіць і расфарміраваць акаўскую брыгаду Кміціца. Аб сваіх намерах Ф.Р.Маркаў далажыў сакратару ЦК КП(б)Б, начальніку ЦШПР у Маскве П.К.Панамарэнку і атрымаў санкцыю на правядзенне аперацыі. 26 жніўня польскія афіцэры былі запрошаны ў штаб брыгады для ўзгаднення плана штурму мядзельскага гарнізона і там арыштаваны. Амаль адначасова партызаны акружылі і абязброілі на базе АК каля 200 байцоў. 100 польскіх партызан, якія былі на заданні, пазбеглі арышту. Захопленых падзялілі на 3 групы. 50 чалавек разам з камандаваннем

расстралялі, 80 легіянераў адпусцілі без зброі па дамах, 70 размеркавалі па падраздзяленнях створанага савецкім камандаваннем польскага атрада імя Барташа Главацкага (камандзір Вінцэнт Мрачкоўскі, капітан Запора). Крыху пазней, улічваючы ўсе абставіны (30 чалавек пасля дадатковага вышуку былі расстраляны), залічаныя пакінулі атрад.

Вестка аб раззбраенні брыгады Кміціца выклікала неадназначную рэакцыю сярод партызан. З рэшткаў брыгады пад кіраўніцтвам Зігмунда Шэндзележа (Лупашка) быў арганізаваны атрад. На яго базе і ўзнікла 5-я (Віленская) брыгада ў складзе каля 400 чалавек, больш вядомая пад назвай 5-я брыгада Лупашкі, «Брыгада смерці» ці «Брыгада помсты». Канфрантуючы з савецкімі партызанамі, яна арганізавала засады, вяла мясцовыя баі, у выніку чаго меліся страты з абодвух бакоў. Узмацненне партызанскіх фарміраванняў у дадзеным рэгіёне дазволіла паступова выцесніць шэраг польскіх атрадаў. Так, у лютым 1944 г. партызаны пад камандаваннем Ф.Р.Маркава атакавалі 5-ю брыгаду Лупашкі і прымусілі яе адысці ў бок Вільні.

Тым не менш спробы ўстанаўлення адносін і перамоў паміж савецкімі партызанамі і акаўцамі мелі месца і ў лістападзе — снежні 1943 г., і ў маі 1944 г. Як правіла, яны былі безвыніковымі. Збліжэнне і супрацьстаянне савецкіх і польскіх партызанскіх фарміраванняў дыктаваліся тактычнымі і стратэгічнымі намерамі іх урадаў. У цэлым узаемны недавер, падазронасць, а галоўнае — рознае бачанне канчатковай мэты ба-

рацьбы, не дазвалялі ім стаць паўнапраўнымі саюзнікамі ў змаганні з фалыстамі.

Як палякі, так і беларусы былі аб'яднаны жаданнем хутчэйшага вызвалення. У сувязі з наступленнем Чырвонай арміі сярод польскага насельніцтва распаўсюджваліся лістоўкі, прапагандысцкія матэрыялы, якія заклікалі да ўзважанай барацьбы супраць германскіх ваенных фарміраванняў і прыстойных вытрыманых адносін да Чырвонай арміі як да саюзнікаў. Шырыліся заклікі мясцовымі сіламі палякаў, разам з беларусамі і літоўцамі вызваляць раёны і быць гаспадарамі да прыходу польскай дзяржаўнай улады.

Практычна польскі рух, які набыў ужо іншыя формы, працягваў існаваць і пасля вызвалення акупіраваных раёнаў. Так, у асноўным на тэрыторыі Пастаўскага і Дунілавіцкага раёнаў дзейнічала 7-я брыгада (камандзір Орлік; у складзе 200 чалавек) злучэння «Захад» (кіраўнік Стоян). Паблізу, у Браслаўскім раёне для арганізацыі масавага інфармавання насельніцтва, дзейнічала радыёстанцыя. Для канчатковай ліквідацыі рэшткаў польскіх фарміраванняў у верасні 1944 г. на тэрыторыі Беларусі было створана 6 аперацыйных цэнтраў, адзін з якіх дыслацыраваўся ў Маладзечне.

19 студзеня 1945 г. брыгадны генерал Акуліцкі выдаў загад аб роспуску Арміі Краёвай і вызваліў яе членаў ад прынятай прысягі. Нягледзячы на гэта, акаўцы некаторы час яшчэ працягвалі бессэнсоўную ўзброеную барацьбу. Апошнія з іх загінулі ў 1956 г. пад Кабыльнікам Мядзельскага раёна.

К.І.Козак

Дакументы сведчаць

З ПАВЕДАМЛЕННЯ КАМАНДЗІРА ПАРТЫЗАНСКАГА АТРАДА І.І.ПЯТРОВА

27 кастрычніка 1942 г.

в. Хворасцева

Прыбыв в район Видзы, мы узнали от Давыдовича, что в районе августовских лесов расположено большое количество отрядов польской обороны, численностью до 3 тыс. человек, действующих в ряде районов западных областей. Он нам рассказал, что в июле месяце немцы силой до 3 тыс. человек предприняли наступление на отряды польской обороны. Последние отступили, уничтожив до 1500 немцев.

Эти же отряды организовали налет на город Поставы, где ими было уничтожено до 400 немцев и полицейских и мелкие склады и другие места расположения отрядов противника.

Числа 9-го сентября наши часовые, находившиеся в засаде, донесли, что ими задержаны 4 человека. После дружеской беседы с ними выяснилось, что это — связники отряда польской обороны, прибывшие из августовских лесов. С ними был офицер польской армии, у всех на левом рукаве повязки «ПО». Они нам рассказали, что в августовских лесах их насчитыва-

ется свыше 3 тыс. человек, рассказывали также об операции в Августовском лесу и в городе Поставы, что они ведут борьбу против немцев и полицейских за независимую Польшу. ...Отношение участников польских отрядов к партизанам самое дружеское.

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4. Воп. 33а. Спр. 644. Л. 84—85.

З ПОЛЬСКОЙ ЛІСТОЎКІ, ЯКАЯ РАСПАЎСЮДЖВАЛАСЯ Ў ПАСТАЎСКИМ РАЁНЕ

15 лістапада 1943 г.

Граждане пограничных областей!

Конец войны приближается. К вступающим советским войскам граждане Польши должны относиться прилично и выдержано, поскольку они являются союзниками наших великих союзников в борьбе с Германией. На каждом самом малейшем участке наших восточных областей, оставленных немецкими войсками, поляки (украинцы, белорусы, литовцы), как хозяева этих территорий, обязаны до времени прихода настоящего польского правительства взять под свое покровительство все народное имущество и устранить всякий осадок немецкой оккупации...

Призываю всех граждан Польши, чтобы в этих новых тяжелых испытаниях, когда фронт приближается к нашим границам, каждый до конца исполнил свой долг перед Родиной.

Уполномоченный правительства Польши

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4. Воп. 33а. Спр. 487. Л. 83.

З ПАВЕДАМЛЕННЯ АРМІІ КРАЁВАЙ КАМАНДАВАННЮ ВІЛЕЙСКАГА ПАРТЫЗАНСКАГА ЗЛУЧЭННЯ

17 ліпеня 1944 г.

Группа северо-восточной Польской Крайовой армии
Командующему советскими партизанами,
руководящим советскими партизанскими отрядами в районах:
Браславском, Дисненском, Поставском и Старой Вилейке

В связи с переговорами, которые имели место 31 мая 1944 г. в м. Шалтене Браславского района между делегатами от командира Рысь паном Гневковским с польской стороны и командованием партизанского советского отряда северной части Вилейской области, добавляя предложения от 31 мая 1944 г. командира диверсионной группы Недобоя, а также предложения других командиров различных мелких советских групп, ставлю в известность, что я уполномочен комендантом Вилейской области для проведения переговоров с командованием всеми советскими отрядами, действующими в районах: Браславском, Дисненском, Поставском и Старой Вилейке.

...место встречи м. Красный

Пропуск: Краков, отзыв Сталинград

Командир группы Польской Крайовой армии инспектор Камень

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4. В. 33а. Спр. 483. Л. 37.

Падрыхтаваў К.І.Козак.

Лясная школа

У канцы красавіка 1944 г. Пастаўскі падпольны райком партыі правёў чарговае пасяджэнне. Абмяркоўвалася пытанне аб святкаванні 1 Мая. Камандзіры партызанскіх падраздзяленняў дакладвалі аб ходзе баявога спаборніцтва народных мсціўцаў у гонар Дня міжнароднай салідарнасці працоўных. Было вырашана азнаменаваць свята ўрачыстым сходам і

мітынгам у вёсках партызанскай зоны, выпусціць спецыяльны нумар падпольнай раённай газеты «За перамогу», лістоўку-зварот да насельніцтва. На гэтым жа пасяджэнні заслухалі і справаздачу настаўнікаў аб завяршэнні навучальнага года ў школах раёна.

На тэрыторыі раёна, якая надзейна кантралявалася партызанамі, восенню 1943 г.

было адкрыта некалькі школ для дзяцей сялян. Да пачатку заняткаў старанна падрыхтаваліся. Партызаны з дапамогай пасельніцтва знайшлі прыдатнае памяшканне, адрамантавалі яго, зрабілі патрэбную колькасць сталаў, лавак, класных дошак. Сабралі савецкія падручнікі, якія захаваліся ў мясцовых жыхароў. Паклапаціліся і пра дровы для школ, газу для асвятлення. Шмат увагі школам удзялялі сакратар падпольнага райкома КП(б)Б Іван Максімавіч Яўмененка, сакратар падпольнага райкома камсамола, ён жа камандзір партызанскага атрада «Слава» Васіль Мікалаевіч Асяненка. Не заўсёды ўдавалася знайсці чалавека з вопытам выкладання ў школе. Тады давяралі гэту адказную справу тым, хто меў дастатковую адукацыйную і палітычную падрыхтоўку.

У в. Савічы заняткі з дзецьмі праводзіла партызанская сувязная Яўгенія Піліпаўна Змяеўская. У Пожарцах — Ядвіга Станіславаўна Кундра, якая не раз выконвала заданні камандавання атрада «Слава» брыгады імя К.Я.Варашылава па разведцы

Дзяцінства, апаленае вайной

З успамінаў Алы Цярэнцьеўны Гутар

Вайна пачалася для нас нечакана. Мужчын не паспелі мабілізаваць у армію, як з'явіліся немцы. Яны сталі наводзіць свой парадак. Але наш народ нельга паставіць на калені. Пачалі арганізоўвацца партызанскія атрады. І больш за ўсё партызанаў было ў нашай мясцовасці, так як у нас кругом лясы. Немцы да нас не часта наведваліся, баяліся партызан. Мы з партызанамі мелі сувязь кожны дзень. Мая маці была партызанскай сувязной. У нас партызаны хавалі зброю, прадукты, адпачывалі пасля баявых заданняў у гумне на сене. Мама мыла і рамантавала для партызан вопратку. Памятаю, што і я выконвала нейкія даручэнні маці. Мама мне складвала ў кошык ежу, і я адносіла яе партызанам. Назад ішла з сенам у кошыку. Гэта была мая канспірацыя. Суседзі ў нас былі добрыя і надзейныя. Але ў вёсцы быў стараста Іосіф Бяліцкі, які служыў немцам. Ён падазраваў, што наша сям'я звязана з партызанамі, але тыя старасту «добра» папярэдзілі, і ён маўчаў. Да яго часта наведваліся паліцаі. У яго была дачка Марыся аднаго ўзросту са мной (7 гадоў). Маці адпраўляла мяне

варожых гарнізонаў. Дзейнічалі школы таксама ў Груздаве, Кубарках і іншых вёсках. Усяго ў іх займалася больш за 120 дзяцей.

Алоўкі, паперу для школ партызаны даставалі праз сувязных і падпольшчыкаў у Паставах і іншых населеных пунктах, дзе размяшчаліся фашысцкія гарнізоны.

Заняткі давалі не толькі элементарныя веды па арыфметыцы, рускай і беларускай мовах, але і садзейнічалі выхаванню дзяцей у духу патрыятызму, нянавісці да фашызму. Партызанскае камандаванне забяспечвала настаўнікаў зводкамі Саўінфармбюро, іншымі друкаванымі падпольнымі выданнямі. Нярэдка настаўнікі перапісвалі лістоўкі ад рукі і распаўсюджвалі гэты прапагандысцкі матэрыял у сваіх вёсках.

Стварэнне савецкіх школ на акупіраванай нямецка-фашысцкімі захопнікамі тэрыторыі Беларусі — яркае сведчанне сувязі партызан, падпольных партыйных і камсамольскіх арганізацый з насельніцтвам, клопату аб падрастаючым пакаленні.

У.П.Паўлаў.

гуляць да яе, каб я слухала і запамінала ўсё, аб чым там гавораць. Адночы мы гулялі ў лялькі. Прыехаў на кані паліцай, зайшоў у хату, стаў са старастам піць гарэлку і размаўляць. Паліцай сказаў, што на днях прыляціць самалёт і будзе бамбіць в. Груздава. Да гэтага партызаны спалілі ў Груздаве гміну, дзе знаходзіліся спісы людзей, якіх немцы хацелі вывезці на работы ў Германію, спісы вёсак, якія падлягалі знішчэнню, і іншыя дакументы. Вось за гэта немцы і вырашылі зрабіць налёт на Груздава. Пачуўшы такую навіну, я хуценька пабегла дадому, каб расказаць пра ўсё. Маці адправіла бабулю ў в. Рылькі, дзе быў штаб партызан. Жыхары Груздава былі папярэджаны. І сапраўды, праз некалькі дзён раніцай маці мяне разбудзіла: «Дачушка, кружыцца самалёт, будзе бамбіць, хутчэй нада хавацца». Мы пабеглі ў кусты. Але самалёт пакружыўся над нашай вёскай, не бамбіў, а над Груздавам скінуў бомбы, згарэла некалькі хат, але ніхто не загінуў.

Немцы працягвалі рабіць чорныя справы. Яны знішчалі ўсё на сваім шляху, асаб-

ліва тья вёскі, што былі звязаны з партызанамі. Вось і да нас уварваліся карнікі. Маладзь забралі ў Германію, а старых, дзяцей, інвалідаў пагналі да панскага гумна, каб там спаліць жывымі. Хаты немцы палілі ў нас на вачах. Які гэта быў для нас страх! Яны не паспелі загнаць нас у гумно, як іншыя немцы гэта гумно падпалілі. Кругом агонь, дым. Немцы заспрачаліся паміж сабой. Маці мая скамандавала ўсім: «Разбягайцеся хто куды можа. Лепш загінуць ад кулі, чым гарэць у агні». Яна яшчэ была маладая, але яе ў Германію не пагналі, бо была мудрай жанчынай, зрабіла сабе горб і такі выгляд, што немцы палічылі яе калекай. Так мы цудам выратаваліся. Толькі некалькі чалавек немцы схапілі і адправілі ў Германію. Прасядзелі мы два дні ў балоце, а потым вярнуліся ў вёску, але яе ўжо не было. Мы ўбачылі толькі печы і коміны. Усё было знішчана. Майго бацьку немцы забралі ў абоз везці награбленае дабро. Ён даехаў да Швенчоніса. Там усё награбленае грузілі ў вагоны і адпраўлялі ў Германію. Бацьку ўдалося ўцячы. Ён цэлы месяц дабіраўся па начах на радзіму, будучы ўпэўненым, што нас немцы спалілі ў гумне. Ён прыйшоў у в. Калееўцы, дзе жылі нашы сваякі, убачыў нас жывымі і страціў прытомнасць.

У Калесёцах восенню 1943 г. адкрылася школа. Я пайшла ў першы клас. Вучыла нас настаўніца Ганна Іосіфаўна Дунец. Была яна маладая і энергічная камсамолка. Нашу школу аберагалі партызаны. Яны

Вызваленне

23 чэрвеня 1944 г. пачалася Беларуская наступальная аперацыя, вядомая пад кодавай назвай «Баграціён». Настаў доўгачаканы час у жыцці беларускага народа. У гэты дзень галоўныя сілы 1-га Прыбалтыйскага, 2-га і 3-га Беларускіх франтоў пасля магутнай артылерыйскай і авіяцыйнай падрыхтоўкі перайшлі ў наступленне на Віцебскім, Аршанскім і Магілёўскім напрамках. На наступны дзень па варожых пазіцыях на Бабруйскім напрамку абрушылі ўдары войскі 1-га Беларускага фронту.

Найбольш упартыя баі разгарнуліся пад Віцебскам і Оршай, якія гітлераўцы ператварылі ў магутныя вузлы супраціўлення. Утрыманню гэтых гарадоў нямецкае камандаванне надавала асаблівае значэн-

нам прывозілі спыткі, алоўкі, кніжкі. Пасля ўрокаў у нас працаваў гурток «Умелыя рукі». Мы вучыліся вышываць, вязаць. Пасля вызвалення раёна мы вязалі шалі, шкарпэткі, навушнікі, пальчаткі, шылі і вышывалі кісеты, наптаўнялі іх махоркай і ўсё гэта адсылалі на фронт. Адтуль мы атрымлівалі пісьмы з падзякай.

А аднойчы прыйшла з фронту пасылка з мяснымі кансервамі і хлебнымі сухарамі. Якая гэта была радасць для дзяцей у гэты галодны ваенны час! Нягледзячы на ўсё цяжкасці, якія нам прыйшлося перажыць, мы выжылі.

Самым шчаслівым для нас стаў дзень 9 мая 1945 г. Ганна Іосіфаўна прыйшла ў клас уся ў слязах. Яна паведаміла, што ўрокаў не будзе, сёння вялікае свята, мы перамаглі фашыстаў, вайна скончылася нашай перамогай.

Мы пайшлі ў лес. Там распалілі вялікае вогнішча, спявалі, танцавалі. Потым нарэвалі букеты першых веснавых кветак, вярнуліся ў вёску і павіншавалі ўсіх жыхароў з перамогай. Людзі плакалі, але гэта былі слёзы радасці.

Паступова жыццё стала паладжвацца. З вайны вярталіся воіны-пераможцы. Я працягвала вучобу. У мяне была мара — стаць настаўніцай. Гэта мара здзейснілася. Прыкладам для мяне, як патрэбна жыць і працаваць, на ўсё жыццё стала мая першая настаўніца — заслужаная настаўніца Беларусі Ганна Іосіфаўна Дунец.

не, паколькі Віцебск прыкрываў дарогу ў Прыбалтыку, а праз Оршу ішлі найкарацейшыя шляхі на Мінск.

За 6 дзён наступлення савецкія войскі прарвалі абарону праціўніка на глыбіню 100—150 кіламетраў.

Войскі 1-га Прыбалтыйскага фронту ва ўзаемадзеянні з войскамі 3-га Беларускага фронту 25—28 чэрвеня акружылі і разграмілі віцебскую групоўку ворага ў складзе 5 дывізій, 26 чэрвеня вызвалілі Віцебск, 28 чэрвеня — Лепель.

26 чэрвеня войскі 3-га Беларускага фронту ліквідавалі магутны вузел абароны на ўсход ад Оршы і 27 чэрвеня вызвалілі горад.

Адначасова войскі 2-га Беларускага фронту на Магілёўскім напрамку фарсі-

равалі рэкі Проня, Бася, Дняпро і 28 чэрвеня авалодалі Магілёвам.

Злучэнні правага крыла 1-га Беларускага фронту нанеслі ўдар з раёна Рагачова і Жлобіна ў напрамку Бабруйск — Асіповічы і на поўдзень ад Парыч у напрамку Бабруйск — Слуцк, акружылі і ліквідавалі бабруйскую групоўку ворага ў складзе 6 дывізій, 29 чэрвеня вызвалілі Бабруйск.

Зламаўшы абарону гітлераўцаў паміж Заходняй Дзвіной і Прыпяцю, савецкія войскі рушылі на захад. 1-ы Прыбалтыйскі фронт наступаў на Полацк і Глыбокае, 3, 2 і 1-ы Беларуска фанты — на Мінск. 3 ліпеня 1944 г. сталіца Беларусі была вызвалена ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. На ўсход ад горада савецкія войскі акружылі 105-тысячную групоўку ворага са складу 4-й і 9-й нямецкіх армій і поўнаасцю разграмілі яе.

Нямецка-фашысцкая група армій «Цэнтр» пацярпела паражэнне: галоўныя сілы яе былі знішчаны ці ўзяты ў палон. У цэнтры савецка-германскага фронту ўтварыўся 400-кіламетровы пралом, закрыць яго за кароткі час вораг не мог. Савецкія войскі атрымалі магчымасць імкліва наступаць на захад.

1-ы Прыбалтыйскі фронт працягваў наступленне на паўночным захадзе і захадзе ад Полацка ў напрамку на Глыбокае.

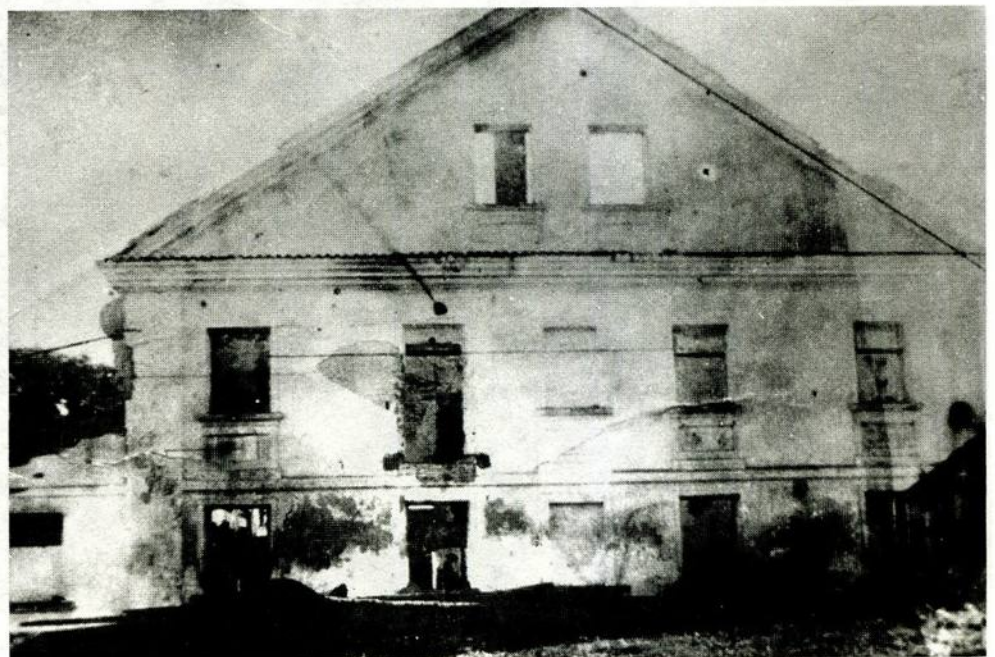
Прасунуўшыся на працягу 29 чэрвеня — 4 ліпеня на 120—130 кіламетраў на захад, часці 43-й арміі вызвалілі г. Глыбокае і ўступілі на тэрыторыю Пастаўскага раёна.

З вялікай радасцю партызаны і мірнае насельніцтва Пастаўшчыны сустрэлі вестку аб тым, што Чырвоная армія пачала выганяць ворага з заходніх раёнаў Беларусі. Гэта вестка натхняла народных мсціўцаў на гераічныя ўчынкі.

Перад партызанамі брыгад імя К.Я. Варашылава і імя К.К. Ракасоўскага была пастаўлена задача аказваць усялякую дапамогу наступаючым савецкім войскам. Партызаны правялі масіраваны ўдар па чыгунках. На іх ад Полацка да Маладзечна, ад Друі да Варапаева, ад Крулеўшчыны да Вільнюса бесперапынна грывелі выбухі, у выніку чаго былі ўзарваны тысячы рэк. Поўнаасцю выведзена чыгуначная ветка Варапаева — Друя.

Значнаму разбурэнню падвергліся аўтамабільныя дарогі. Яны былі перакапаны, завалены. Фашысты пры адступленні вымушаны былі кідаць сваю баявую тэхніку і адыходзіць пешшу. Удары партызан па камунікацыях ворага пазбавілі яго магчымасці падвозіць да фронту падмацаванне, нанеслі яму страты ў жывой сіле і тэхніцы.

І вось 4 ліпеня 1944 г. войскі 1-га Прыбалтыйскага фронту пад камандаваннем Івана Хрыстафоравіча Баграмяна пасля вызвалення Віцебска, Полацка, Лепеля, Глыбокага пачалі наступленне ў напрамку Паставаў. Праціўнік аказваў моцнае супраціўленне, але воіны 145-й Віцебскай стралковай дывізіі пад камандаваннем генерал-маёра Пятра Акімавіча Дзібровы рашучымі дзеяннямі ачысцілі Варапаева і

Разбураны будынак у цэнтры Паставаў. Ліпень 1944 г.

П. А. Даіброва.

некаторыя іншыя населеныя пункты ад гітлераўцаў.

Асабліва жорсткія баі разгарнуліся ў ваколіцах вёсак Лучай, Савічы, Манькавічы, але найбольш вораг супраціўляўся ў в. Юнькі, якая знаходзілася побач з Паставамі. Нашы войскі двойчы спрабавалі атакаваць, аднак фашысты перашкаджалі авалодаць гэтым населеным пунктам. Прарваць фашысцкую абарону выклікаўся з групай байцоў сяржант Цімафэй Іванавіч Венгар. Перацягнуўшы на другі бок невяліччай рачулі гармату, баявы разлік адкрыў агонь па Паставах, дзе знаходзіўся буйны варожы гарнізон. У гэты час у атаку кінулася рота аўтаматчыкаў, але яна была сустрэта

моцным кулямётным агнём праціўніка. На полі бою загінулі радавыя Андрэй Герасімавіч Ваўсік, Ціхан Канстанцінавіч Міхайлаў, яфрэйтар Пётр Дзмітрыевіч Рыжэнін, старшыня медыцынскай службы Аляксандр Іванавіч Каракін і іншыя.

5 ліпеня гітлераўцы падцягнулі з Паставаў да в. Юнькі дадатковыя сілы. Нашым войскам прыйшлося крыху адступіць. Праз некаторы час падышлі нашы танкісты і сумеснымі сіламі разграмілі варожае ўмацаванне.

Першым уварваўся ў райцэнтр танк Т-34, які гусеніцамі раздушыў варожую гармату, аўтамашыну, некалькі матацыклаў, але і сам трапіў на процітанкавую міну. Лёс гэтага экіпажа невядомы, пасля вайны танк быў дастаўлены ў ваенны гарадок і ўстаноўлены на пастаменце. Аператыўна дзейнічалі і падраздзяленні начальніка інжынерных войскаў 43-й арміі генерал-маёра Аляксандра Аляксандравіча Калмакова. Яны наводзілі масты цераз водныя перашкоды, уступілі ў рукапашны бой з гітлераўцамі каля возера Задзеўскае. Ва ўпор расстрэльвалі ўцякаючых фашыстаў радавыя Мікалай Іванавіч Рыбкіп, В.Скрыпнікаў, М.З.Захараў, Н.М.Пасішнічэнка, А.А.Красаў.

У ходзе баёў за вызваленне горада праявілі мужнасць камандзір аддзялення аў-

У вызваленых Паставах. Байцы Чырвонай арміі і партызанскага агітатрада імя А.М.Горкага. Ліпень 1944 г.

таматчыкаў Іван Шэпелеў, камандзір узвода 45-міліметровых гармат малодшы лейтэнант Васіль Аляксеевіч Сідарэнка, якому было прысвоена званне Героя Савецкага Саюза, намеснік камандзіра 1-га старалковага корпуса генерал-маёр Ігнат Вікенцьевіч Кляро, які падарваўся на варожай міне, намеснік камандзіра, начальнік артылерыі 145-й Віцебскай стралковай дывізіі палкоўнік Дзмітрый Васільевіч Харольскі (загінуў).

Вось што пісала 7 ліпеня 1944 г. раённая газета «За пераможцаў»: «Пры вызваленні Пастаўшчыны савецкія воіны знішчылі 4 нямецкія танкі. Звыш 40 гармат, 57 аўтамашын, дзесяткі матацыклаў, 3 самалёты, узялі ў палон да паўсотні салдат і афіцэраў, забілі амаль 700 фашыстаў».

Вялікія страты панеслі і нашы воіны. На тэрыторыі Пастаўскага раёна загінула больш за тысячу савецкіх воінаў, якія назаўсёды засталіся на Пастаўшчыне ў брацкіх магілах пад сціплымі помнікамі і абеліскамі з чырвонымі зоркамі.

Вызваліўшы 9 ліпеня 1944 г. Пастаўшчыну ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, савецкія воіны працягвалі гнаць іх у напрамку Літвы і Латвіі. Разам з імі пайшлі дабіваць лютага ворага больш за 1400 былых партызан і тэрмінова мабілізаваных у армію мужчын раёна. Яны вызвалялі Прыбалтыку, Польшчу, Чэхаславакію, змагалі-

ся ў баях на тэрыторыі Венгрыі, Італіі, Румыніі, удзельнічалі ў штурме Берліна.

На франтах вайны загінула больш за 2 тысячы воінаў-землякоў, у гонар якіх на цэнтральных сядзібах калгасаў і саўгасаў раёна пастаўлены помнікі.

Працоўныя Пастаўшчыны ганарацца тым, што яны ўнеслі свой значны ўклад у справу перамогі над фашызмам.

За мужнасць і гераізм, праяўленыя ў барацьбе з ворагам, звыш 3 тысяч воінаў-землякоў, партызан і падпольшчыкаў былі ўзнагароджаны баявымі ордэнамі і медалямі. А нашы землякі-партызаны Фёдар Рыгоравіч Маркаў і Ганна Іванаўна Маслоўская былі ўдасцены звання Героя Савецкага Саюза.

Вялікія страты нанеслі гітлераўцы Пастаўскаму раёну. Яны спалілі больш за 8 тысяч жылых дамоў, 39 вёсак, у тым ліку в. Альцы, у якой згарэла 73 яе жыхары. Фашысты забілі і закатавалі больш за 4 тысячы мірных жыхароў, вывезлі ў Германію на катаргу 1500 чалавек, у асноўным моладзь, больш за 5 тысяч галоў жывёлы, разбурылі прадпрыемствы, школы, клубы, створаныя да вайны ўсе калгасы, нанеслі раёну матэрыяльныя страты на 13 мільёнаў рублёў. Перад пачаткам вайны ў раёне налічвалася амаль 100 тысяч насельніцтва, а ў 1945 г. яно складала 79 тысяч чалавек.

М.М.Кішко, М.І.Маразюк.

Ветэраны 145-й стралковай дывізіі — удзельнікі вызвалення Пастаўшчыны.

Дакументы сведчаць

СА СПРАВАЗДАЧЫ ПРАДСТАЎНІКА БШПР НА 1-м ПРЫБАЛТЫЙСКИМ ФРОНЦЕ І.І.РЫЖЫКАВА І НАЧАЛЬНІКА АПЕРАТЫЎНАГА АДДЗЕЛА ПРАДСТАЎНІЦТВА П.С.ШАЛЫМАГІНА АБ УЗАЕМАДЗЕЙННІ ПАРТЫЗАН З ЧАСЦЯМІ ЧЫРВОНАЙ АРМІІ

Не раней 1 верасня 1944 г.

25 июня 1944 г. партизанская бригада «Спартак» (комбриг Пономарев) в связи с наступлением наших войск не допустила ухода на фронт крупного гарнизона противника из Василин, 22 км севернее Постав, напала и в 2-часовом бою разгромила его. Убито 59, ранено 70 солдат и офицеров, сожжен склад с боеприпасами, разрушено 8 дзотов, захвачены трофеи.

Представитель БШПД на 1-м Прибалтийском фронте, член Военного совета фронта И. Рыжиков

Нач. оперативного отдела полковник Шелымагин.

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 3500. Воп. 3. Спр. 135. Л. 71.

АБ УЗАЕМАДЗЕЙННІ ПАРТЫЗАНСКОЙ БРЫГАДЫ ІМЯ К.К.РАКАСОЎСКАГА З ЧАСЦЯМІ ЧЫРВОНАЙ АРМІІ ПРЫ ВЫЗВАЛЕННІ ПАСТАЎСКАГА РАЁНА

...В период отступления противника бригада заняла полукругом оборону своего района по линии Лучай—Воропаево—Ласица—оз. Сервоч—Волколата, не дала возможности противнику двигаться с Будслава на Мядель, закрыв эту дорогу и отбив все попытки противника, наносила удары во фланг колоннам противника, отступающего с Глубокое на Поставы, парализовала все его попытки пробиться с этого большака на дороги южнее этого большака, нанеся при этом большой ущерб в живой силе и технике.

Немецкие войска устремились на Вильнюс через большак Парафьяново—Волколата—Мядель. Однако отрядами им. Сергея и им. Дзержинского этот путь для противника был закрыт и отбиты все попытки восстановить его. При этом было взято в плен более 25 солдат. После взятия советскими войсками Вилейки противник двинул по большаку Глубокое—Воропаево—Поставы. Движение здесь началось 27 июня. Однако 1 июля вследствие давления наших войск с севера, движение переместилось на большак через Дуниловичи. Отряд им. Щорса, действовавший в это время на дороге Лучай—Дуниловичи, не дал противнику восстановить эту дорогу и двинуть на Поставы прямым путем. Движение с Дунилович было направлено на Воропаево. Отряды им. Котовского, им. Ленина и им. Петракова производили налеты на колонны противника на большаке Дуниловичи—Ласица. В результате чего 2 июля был разбит обоз противника и несколько автомашин. Были отбиты 4 вылазки противника с большака в расположение отрядов. Одна группа противника зашла отряду им. Котовского с тыла, но котовцы не растерялись и разогнали всю группу около 120 человек. В этом бою было убито 10 солдат и взяты трофеи: 20 лошадей, 1 станковый пулемет, 10 винтовок и много другого имущества. Противник все время искал другие пути вследствие стесненного движения. В результате ряд его групп вклинились в расположение отрядов. Эти группы были перебиты или оттеснены.

3 июля в расположение отряда им. Ленина заскочила группа противника на 1 танке и автомашине. После некоторого замешательства ленинцы открыли огонь, где убили и ранили 15 чел., захватили 2 пулемета, документы и другое имущество.

Отряд им. Жукова в период с 1 по 4 июля переловил свыше 50 солдат и 1 офицера в районе дислокации бригады.

2 июля в 19 часов разведка отряда им. Сергея в дер. Петровичи (6 км сев. Будслава) встретилась с разведкой Красной Армии.

На другой день в район Волколата выехал зам. командира бригады по разведке капитан Стропов, где немедленно организовал восстановление большаков на Мядель и Поставы.

Отрядами им. Сергея и им. Дзержинского командование 1-го стрелкового корпуса (командир генерал-лейтенант Н.А.Васильев) было проинформировано об обстановке, гарнизонах, передвижении немцев и пр. Генерал был очень восхищен и благодарил за разведку, за

інфармацыю, за хуткае аднаўленне дарог і за захаванне раёна і насельніцтва ад унічтожэння.

Чаці Краснай Арміі, наступаючыя з севера, 4 чюля падошлі к Дуніловічам і занялі іх. Партызаны атрадаў ім. Шорса і ім. Котовскага сумесна з частямі Краснай Арміі, ворваліся в Дуніловічы і прадалжалі унічтожаць адрэзаныя калонны пратівніка на дароге Глубокое — Дуніловічы. В рэзультате аэта было разбіта свышэ 10 аўтамашын і вэзта большае калічэства трофеяв.

В рэзультате дзействаў партызан раён, в котаром дзействала брыгада, в асновном сахранен ад унічтожэння. Пратівніку былі закрытыя почти все дарогы для аступлення.

Все сілы брыгады пасле асааінення з Краснай Арміяй былі брошэны на ліквідацыю аоставшыхся разрозненых групах пратівніка і востанавленне Саветскай власты в раёне. До моманта расфарміраванія брыгады в аоткрытых боях было убіта большэ 150 немэцкых саааат і аофіцэров, вэзта в плен 95 саааат із чысла ізменнічэскых фарміраваніяў. Всього ліквідавана брыгадай 425 саааат і аофіцэров врага, скрываючыхся по лесам в тылу Краснай Арміі.

Брыгадай былі захвачены большыя трофеі, в т.ч. большэ 100 аўтамашын, 20 станкавых і ручных пулеметаў, 200 вентовак і др.

Сіламі брыгады і за счэат ея былі востанавлены раённыя і сельскыя партыйныя, саветскыя арганізацыі. Всього на партыйно-саветскую работу аотправлена із брыгады большэ 500 чалавек.

Брыгада правела большую работу по востанавленню всех дарог на тэрыторыі раёна. Уже на втараой дэнь пасле асааінення з частямі Краснай Арміі былі востанавлены асновныя магістралы, по котарым Красная Армія ушла на запад. Большую памащэ аоказала брыгада раённым арганізацыям в дэле мобілізацыі ваеннааобязаных, что дало вазможнасть в короткыі срок мобілізаваць весь контынгэнт подлажащыі прызыву.

307 партызан аотправілось на фронт дабываць немэцко-фашыстскаго звэря.

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 3500. Воп. 4. Спр. 61а. Л. 197—200.

Падрыхтаваў У.І.Лемяшонак.

Нараджалася ў баях

З успамінаў генэрал-маёра П.Ш.Шыашвілі

Наша 43-я армія не мае даваеннай гісторыі, не існавала яна і ў пачатку Вялікай Айчыннай. У яе не было, такім чынам, мірнага перыяду арганізацыі, фарміраванія, абучэння і баявой падрыхтоўкі. Яна была створана 1 жніўня 1941 г. на базе 33-га стралковага корпуса, у разгар вайны, калі савецкія войскы вялі смяротную барацьбу супраць пераўзыходзячых сіл гітлераўцаў, якія рваліся да Масквы. Фарміруючыся, яна адбівала атакі праціўніка. Пасля ўпартых баёў на іншых участках баявых дзеянняў 43-я армія 18 снежня 1941 г. перайшла ў рашучае наступленне ў складзе Заходняга фронту. Адметна, што пасля гэтага яна стала караючым мячом для ворага і больш ніколі не адступала і не ведала паражэнняў. Армія прымала ўдзел у вызваленні тэрыторыі Маскоўскай, Калужскай, Калінінскай, Смаленскай, Віцебскай абласцей, Літвы і Латвіі, граміла ворага ва Усходняй Прусіі, штурмавала Кёнігсберг і бліскача закончыла свой баявы шлях у маі

1945 г. у Памераніі. У верасні 1943 г. наша армія прарвала фронт абароны праціўніка, вызваліла Дзямідаў, Рудню, Лёзна і, праследуючы гітлераўцаў, замацавалася за 15—20 кіламетраў на ўсход ад Віцебска.

Нашай арміі процістаялі войскы 9-га і 53-га армейскіх карпусоў 3-й танкавай арміі ворага. Непасрэдна Віцебск абараняў 53-і корпус, штаб якога стаяў непадалёку ад заходняй ускраіны горада. Пяць дывізіяў гэтых карпусоў размяшчаліся на першай лініі, каля дзвюх — у аператыўнай глыбіні.

Да пачатку наступлення мы мелі зусім ясную карціну аб праціўніку. Самым моцным раёнам абароны ворага быў Шумілінскі. На досвітку 22 чэрвеня 1944 г., пасля авіяцыйнай і артылерыйскай падрыхтоўкі, правялі разведку боем на дзевяці участках узмоцненымі стралковымі батальёнамі на Шумілінскім і Віцебскім напрамках і захапілі перадавыя пазіцыі праціўніка. 23 чэрвеня мы абрушылі ўсю агнявую моц на ворага па ўсёй тактычнай і аператыўнай

глыбіні. Праціўнік разгубіўся. Нашы войскі пачалі праследаванне і без перапынку 24 чэрвеня выйшлі шырокім фронтам да Заходняй Дзвіны. У гэты час 1-ы стралковы корпус, 10-я і 39-я танкавыя брыгады пачалі праследаванне праціўніка на напрамку Бешанковічы — Лепель. Задача была выканана. 92-і стралковы корпус прарваў паласу абароны праціўніка на Віцебскім напрамку з поўначы і 25 чэрвеня 1944 г. вёў жорсткія баі непасрэдна ў паўночна-заходняй частцы Віцебска. 26 чэрвеня горад быў вызвалены ад ворага. 43-я армія здала ўвесь перыметр акружэння вайскамі 39-й арміі.

Ён першым уступіў у Паставы

Раніцай 5 ліпеня 1944 г. савецкія воіны на чале з камандзірам стралковай дывізіі П.А.Дзібровым уступілі на тэрыторыю Пастаўскага раёна.

Калі 145-я стралковая дывізія з баямі падыходзіла да Паставаў, камандзір аддзялення аўтаматчыкаў Іван Шэпелеў атрымаў заданне непрыкметна пранікнуць у тыл ворага і стварыць сярод яго паніку. Аддзяленню было выдзелена некалькі сапёраў. Неўзабаве ў неба ўзляцела чырвоная ракета — сігнал да дзеяння. Аўтамат-

Ва ўзаемадзеянні з суседам справа — 6-й гвардзейскай арміяй — 5 ліпеня 1944 г. яна падыйшла да граніцы з Пастаўскім раёнам.

На працягу трох дзён падраздзяленні нашай 43-й арміі вялі ўпартыя баі на тэрыторыі Пастаўскага раёна. За гэты час нашы воіны праявілі тут цуды храбрасці і гераізму. Адбіваючы контратакі і адцяняючы ворага да граніцы Літвы, мы захапілі на Пастаўшчыне вялікую колькасць гармат і мінамётаў, шмат іншых графеяў праціўніка. 9 ліпеня 1944 г., пасля вызвалення Пастаўшчыны, наша армія з баямі ўступіла ў Літву.

чыкі блакіравалі дарогі, а сапёры ўзарвалі мост пераз раку Мядзелку. Іван Шэпелеў быў першым, хто ўварваўся ў Паставы і дапамог сваім байцам авалодаць райцэнтрам. За мужнасць і адвагу, праяўленыя ў гэтым баі, ён быў узнагароджаны ордэнам Чырвонай Зоркі.

Праз некалькі дзён за паспяхова праведзеную баявую аперацыю на тэрыторыі Літвы Іван Шэпелеў атрымаў яшчэ адну ўзнагароду — ордэн Чырвонага Сцяга.

П. Фралю.

На шляху да Паставаў

З успамінаў былога камандзіра батарэі капітана Васіля Мацвеевіча Пагадаева

Летам 1944 г. войскі нашай 43-й арміі пад камандаваннем генерал-лейтэнанта Афанасія Паўлавіча Белабародава ў жорсткіх баях вызвалілі г.п. Шуміліна ад фашысцкіх захопнікаў і паклалі пачатак аперацыі «Баграціён» па вызваленні ўсёй Беларусі.

В.М.Пагадаеў.

У той час я камандаваў батарэяй «саракапятак». З вялікімі стратамі мы фарсіравалі Заходнюю Дзвіну ў раёне Бешанковіч, а потым у Полацку. Вораг супраціўляўся, аднак нашы байцы прарвалі абарону і працягвалі наступленне ў напрамку заходніх раёнаў Беларусі.

Прыкладна 4 ліпеня 1944 г. падраздзяленні 145-й Віцебскай стралковай дывізіі, у якую ўваходзіла наша батарэя, наблізіліся да граніцы Пастаўскага раёна. Каля в. Дунілавічы фрыцы абрушылі на нас шквал агню. Нашы воіны нанеслі яму моцны артылерыйскі ўдар і працягвалі наступленне. Праз некалькі гадзін мы пачалі вызваляць в. Лучай. Тут вораг скапцэнтрававу свае асноўныя сілы. Пасля артабстрэлу пазіцыі праціўніка мы ўварваліся ў Лучай, знішчылі да двух дзесяткаў гітлераўцаў і накіраваліся на Паставы.

5 ліпеня, знішчыўшы моцнае ўмацаванне ворага ў в. Юнькі, нашы байцы праз гадзіну былі ў Паставах. На вуліцы (цяпер яна называецца Чырвонаармейскай), дзе мы праходзілі паходным парадом, супраціўлення з боку фашыстаў не назіралася. Яны знаходзіліся на другім баку горада. Нашы падраздзяленні фарсіравалі рэчку Мядзелку каля касцёла, а байцы маёй батарэі крыху загрымаліся, бо гарматы

трэба было на конях перапраўляць на той бок. У цэнтры горада нас сустрэлі мірныя жыхары. А праз дзве гадзіны мы зноў пачалі гнаць ворага ў напрамку в. Кураполле. Потым мы павярнулі і пайшлі на Гадуцішкі, вызвалілі іх і накіраваліся на Лынтупы. Пасля жорсткіх баёў, пры падтрымцы воінаў 357-й стралковай дывізіі, 9 ліпеня мы з вялікімі стратамі ачысцілі ад ворага гэты буйны населены пункт.

У небе над Пастаўшчынай

ЛІНЧЭЎСКИ Мікалай Яфімавіч да вайны служыў каля Вільнюса на пасадзе пачальніка штаба знішчальнай эскадрыллі. У першыя дні вайны асабіста вылятаў на самалёце ў раёны населеных пунктаў Лынтупы і Паставы для ўстанаўлення сувязі з савецкімі войскамі, якія трапілі ў акружанне і вымушаны былі адступаць. У канцы чэрвеня 1941 г. М.Я.Лінчэўскі на шляху ў Пастаўскі раён каля Лынтуп знішчыў варожы самалёт «Me-109», некалькі гітлераўскіх парашутыстаў і дыверсантаў. Сюды ён прылятаў тры разы для штурмоўкі варожых мотамеханізаваных калон на дарогах пасля акупацыі раёна.

За рашучыя дзеянні 21 ліпеня 1941 г. быў узнагароджаны ордэнам Чырвонай Зоркі. У адным з паветраных баёў каля г. Волагда М.Я.Лінчэўскі загінуў.

ЛЯЖНЮК Фёдар Рыгоравіч, старшы лейтэнант, штурман 11-га асобнага развед-

вальнага авіяпалка. 30 чэрвеня 1944 г. па заданні штаба 1-га Прыбалтыйскага фронту экіпаж яго самалёта праводзіў візуальную разведку над Паставамі, населенымі пунктамі Варапаева і Лынтупы, перадаваў у штаб звесткі аб дыслакацыі нямецкіх войскаў. Адтуль у тэрміновым парадку былі накіраваны савецкія бамбардзіроўшчыкі і штурмавікі, якія нанеслі па ворагу бомбавыя ўдары. Апошні раз Ф.Р.Ляжнюк з'яўляўся над Пастаўскім раёнам 3 і 4 ліпеня. Яго разведвальныя звесткі дапамаглі савецкім воінам паспяхова пачаць наступленне. На наступны дзень — 5 ліпеня 1944 г. — Паставы былі вызвалены ад акупантаў.

За час вайны штурман Ф.Р.Ляжнюк зрабіў 370 баявых вылетаў. За паспяховае правядзенне паветранай разведкі над Віцебскам і Паставамі быў узнагароджаны ордэнамі Леніна і Чырвонага Сцяга. Вайну закончыў у 1945 г.

Воіны-вызваліцелі — Героі Савецкага Саюза

ВАСІЛЬЕЎ Мікалай Аляксеевіч. Герой Савецкага Саюза (26.10.1943). Нарадзіўся 27 ліпеня 1900 г. у в. Скачэлі Баццэцкага раёна Наўгародскай вобласці. Пасля заканчэння школы працаваў на чыгунцы рамонтнікам. У Чырвонай арміі з 1919 г. У 1935 г. закончыў Вышэйшую пагранічную школу. Да вайны падпалкоўнік, а потым палкоўнік М.А.Васільеў быў камандзірам стралковага палка, начальнікам штаба пагранічных войскаў. Потым яго выклікалі ў Маскву і прызначылі начальнікам штаба стралковай дывізіі. У ноч на 25.9.1943 г. часці 24-га гв. стралковага корпуса (7-я гв. армія, Сцяпны фронт), якім камандаваў гв. генерал-маёр М.А.Васільеў, першымі ў арміі з ходу фарсіравалі Днепр каля г. Вер-

хнедняпроўск (Днепрапятроўская вобласць), захапілі і ўтрымлівалі плацдарм.

У пачатку чэрвеня 1944 г. генерал-лейтэнант, Герой Савецкага Саюза М.А. Васільеў пад Віцебскам прыняў камандаванне 1-м стралковым корпусам. Байцы 145-й Віцебскай, 306-й і 357-й стралковых дывізіій і іншых падраздзяленняў, якія падпарадкоўваліся гэтаму корпусу, 5—9 ліпеня 1944 г. вызвалялі Пастаўшчыну ад фашысцкіх акупантаў.

За актыўны ўдзел у вызваленні Віцебшчыны М.А.Васільеў узнагароджаны ордэнам Суворова II ступені. Пасля вайны працягваў службу ў арміі. У 1968 г. пайшоў у адстаўку. Жыў у Маскве. Памёр у 1971 г.

А.К.Галубкоў.

В.П.Кірычук.

М.П.Красільнікаў.

ГАЛУБКОЎ Аляксей Канстанцінавіч.

Герой Савецкага Саюза (24.3.1945). Нарадзіўся 23 сакавіка 1912 г. у в. Міхайлаўская Судзіслаўскага раёна Кастрямской вобласці. Закончыў школу ФЗН у г. Кастрэма, працаваў на заводзе «Рабочы металіст». У Вялікую Айчынную вайну на фронце са жніўня 1942 г. Камандзір аддзялення сувязі сяржант А.К.Галубкоў вызначыўся ў ліпені 1944 г. пры вызваленні г.п. Лынтупы і г.п. Свянцянны (Літва). У час бою за Лынтупы паранены, пад агнём праціўніка аднавіў пашкоджаную сувязь, што садзейнічала паспяховаму наступленню савецкіх войскаў. У Свянцянах гранатамі знішчыў варожую кулямётную кропку. Загінуў у баі 6.7.1944 г. Пахаваны ў г.п. Лынтупы, дзе яго імем названа адна з вуліц.

КІРЫЧУК Васіль Паўлавіч. Герой Савецкага Саюза (22.7.1944). Нарадзіўся 16 студзеня 1924 г. у в. Славацічы Ківерцаўскага раёна Валынскай вобласці. У Вялікую Айчынную вайну на фронце з сакавіка 1944 г. Вызначыўся 25 чэрвеня 1944 на тэрыторыі Бешанковіцкага р-на Віцебскай воб-

ласці. Наводчык процітанкавага ружжа радавы В.П.Кірычук адзін з першых пераправіўся цераз Заходнюю Дзвіну, агнём прыкрываў пераправу роты. Байцы фарсіравалі раку і замацаваліся на левым беразе. Фашысты накіравалі на іх танкі. У гэтым баі В.П.Кірычук быў цяжка паранены. Пасля лячэння зноў стаў у строй. Пры вызваленні Паставаў зноў быў цяжка паранены. Памёр ад ран 13.7.1944 г. Пахаваны ў г. Паставы, дзе яго імем названа адна з вуліц.

КРАСІЛЬНІКАЎ Мікалай Пятровіч.

Герой Савецкага Саюза (22.7.1944). Нарадзіўся 27 чэрвеня 1901 г. у г. Бійск Алтайскага краю. У Вялікую Айчынную вайну на фронце з мая 1942 г. Камандзір стралковага ўзвода 938-га стралковага палка 306-й стралковай дывізіі лейтэнант М.П.Красільнікаў вызначыўся 25 чэрвеня 1944 г. каля в. Шарыпіна Бешанковіцкага р-на Віцебскай вобласці. Група воінаў пад яго камандаваннем пераплыла Заходнюю Дзвіну, захапіла плацдарм і знішчыла 2 агнявыя кропкі ворага, што садзейнічала пераправе падраздзяленняў палка.

У пачатку ліпеня 1944 г. М.П.Красільнікаў у жорсткім баі з фашыстамі быў цяжка паранены каля г.п. Лынтупы. Памёр 8.7.1944 г. у ваенным шпіталі. Пахаваны ў г.п. Лынтупы, дзе яго імем названа адна з вуліц.

За 5 дзён да гібелі М.П.Красільнікаў адправіў на радзіму пісьмо сваёй сястры, дзе пісаў: «Дорогая сестрица! Я уже пять раз был тяжело ранен фрицами, но после небольшого «ремонта» опять стал в строй. Последний раз ранен в шею. Но обязательно выздоровлю и снова пойду добывать врага, чтобы быстрее вернуться домой».

ПІЎНЮК Мікалай Уладзіміравіч. Герой Савецкага Саюза (30.1.1943). Нарадзіўся 5 верасня 1917 г. у г. Нікалаеў, Украіна. Закончыў Качынскую ваенную авіяцыйную школу пілотаў (1938). У Вялікую Айчынную вайну на фронце са жніўня 1941 г., камандзір звяна 128-га бамбардзіровацкага авіяцыйнага палка (Калінінскі фронт). Да вайны полк знаходзіўся пад Віцебскам, і адтуль экіпажы на скарасных бамбардзіроўшчыках у чэрвені 1941 г. грамілі фашысцкія войскі. Ляталі да Вільнюса і Гродна, Маладзечна і Сувалак.

Пасля акупацыі Пастаўшчыны экіпажы палка, у т.л. і старшы лейтэнант М.У.Піўнюк, рабілі налёты на варожыя ўмацаванні

ў Паставах, Лынтупах і Варапаеве. У неба Пастаўшчыны ў ліпені 1941 г. прылятаў граміць ворага сем разоў. На яго рахунку 255 баявых вылетаў. Пасля вайны працягваў службу ў ваенна-паветраных войсках. З 1958 г. падпалкоўнік М.У.Піўнюк зволены ў запас. Жыў у г.п. Понінка Палонскага р-на Хмяльніцкай вобласці. Памёр у 1976 г.

СІДАРЭНКА Васіль Аляксеевіч. Герой Савецкага Саюза (24.3.1945). Нарадзіўся 14 студзеня 1911 г. у в. Касторнае Курскай вобласці. Закончыў 4 курсы Днепрапятроўскага горнага інстытута. Працаваў на шахце, потым у г. Варонеж на заводзе «Электрасігнал». У Чырвонай арміі з мая 1942 г. У 1943 г. пайшоў на фронт. У пачатку ліпеня 1944 г. каля Паставаў разгарэўся жорсткі бой савецкіх воінаў з гітлераўцамі. Артылерыйскі ўзвод 45-міліметровых гармат, якім камандаваў малодшы лейтэнант В.А.Сідарэнка, з батальёнам пяхоты адрэзаў шляхі адступлення вялікай групе праціўніка, але і сам быў акружаны фашыстамі. Каля 500 гітлераўцаў 6 разоў пераходзілі ў контратакі. Бой праходзіў на блізкай адлегласці. Савецкія артылерысты часта мянялі баявыя пазіцыі. Яны падпускарлі ворага на 100 метраў і стралялі па ім асколачнымі снарадамі. У адной з контратак п'яныя фашысты, узняўшыся ва ўвесь рост, пад прыкрыццём самаходных гармат кінудзіся на невялічкую групу савецкіх байцоў. Падпусціўшы іх на блізкую адлегласць, старшыня Перанесенка з першага ж

В.А.Сідарэнка.

стрэлу падбіў варожую гармату. Але сілы былі няроўныя і фашысты ўварваліся на баявую пазіцыю. Пачаўся рукапашны бой, у якім загінулі камандзір гарматы старшы сяржант Валіеў, наводчык яфрэйтар Рабаў і іншыя баявыя таварышы.

У гэты крытычны момант за гармату стаў В.А.Сідарэнка. Ён ва ўпор расстрэльваў фашыстаў. За некалькі гадзін бою байцы адбілі ўсе контратакі, знішчылі каля 120 гітлераўцаў, 6 самаходных гармат, прарвалі кальцо акружэння і сумесна з падаспеўшымі чырвонаармейцамі пачалі гнаць ворага на захад.

Са снежня 1944 г. старшы лейтэнант В.А.Сідарэнка ў запасе. Жыў у г. Курск. Працаваў старшынёй абкома прафсаюза работнікаў харчовай прамысловасці. Быў ганаровым грамадзянінам г. Паставы, дзе яго імем названа адна з вуліц. Памёр 18.1.1978 г.

Сустрэча В.А.Сідарэнкі з вучнямі СШ № 1 г. Паставы. 1968 г.

І.В.Кляро.

ХЛУД Барыс Аляксеевіч. Герой Савецкага Саюза (2.9.1943). Нарадзіўся 24 чэрвеня 1917 г. у г. Бежыца (цяпер у межах г. Бранск). Закончыў 2 курсы Кіеўскага механічнага тэхнікума. Працаваў токарам на заводзе «Арсенал», інструктарам Цэнтральнага аэраклуба ў Кіеве. У Чырвонай арміі з 1938 г. Закончыў Адэскую ваенную школу пілотаў (1938). У Вялікую Айчынную вайну на фронце з чэрвеня 1941 г. Камандзір эскадрылі 146-га знішчальнага авіяцыйнага палка (7-я гв. знішчальная авіяцыйная дывізія, 2-і знішчальны авіяцыйны корпус, 1-я паветраная армія, Заходні фронт) капітан Б.А.Хлуд да жніўня 1943 г. здзейсніў 327 баявых вылетаў. У 52 паветраных баях асабіста збіў 11 і ў складзе групы 1 самалёт праціўніка. Летам 1944 г. ён ваяваў у Беларусі і Літве, суправаджаў

бамбардзіроўшчыкі і штурмавікі, вылятаў «на свабоднае паляванне» ў неба Пастаўшчыны, скідваў бомбы на адступаючых фашыстаў, абстрэльваў іх з паветра. Вайну закончыў у Берліне. З 1946 г. маёр Б.А.Хлуд у запасе. Жыў у Кіеве.

ШАГАЛАЎ Анатоля Валяр'янавіч. Герой Савецкага Саюза (24.3.1945). Нарадзіўся 15 ліпеня 1924 г. у в. Матавіліха Важагоцкага раёна Валагодскай вобласці. Вучыўся ў вучылішчы, потым працаваў на чыгуныцы. Восенню 1942 г. яго прызвалі ў армію. Спачатку быў мінамётчыкам і кулямётчыкам. У 1944 г. прызначаны сцяганосцам 403-га стралковага палка 145-й Віцебскай стралковай дывізіі (43-я армія 1-ы Прыбалтыйскі фронт). Яго асістэнтамі былі П.Юдзін і А.Фяцісаў. Палк удзельнічаў у вызваленні Паставаў ад гітлераўскіх акупантаў. Асабіста на тэрыторыі Пастаўскага раёна А.В.Шагалаў знішчыў 10 фашыстаў. Асабліва вызначыўся 15 ліпеня 1944 г. у баях за пашырэнне плацдарма за р. Швянтой і ў Літве. Пры адбіцці контратак праціўніка каля г. Анікшчай падраздзяленне, у якім служыў А.В.Шагалаў, было акружана фашыстамі, абодва асістэнты паранены. Не разгубіўшыся, Анатоля зняў сцяг з дрэўка, абматаў ім сябе і пачаў выбірацца з акружэння. Неўзабаве байцы выйшлі з пасткі. А.В.Шагалаў загінуў у гэтым баі, але сцяг палка быў выратаваны. Пахаваны ў г. Анікшчай, Літва.

Засталіся на Пастаўшчыне навечна

У вызваленні Пастаўскага раёна ад нямецка-фашысцкіх захоўнікаў удзельнічалі прадстаўнікі многіх пацый і народнасцей. Доўгія ваенныя дарогі прывялі іх на нашу зямлю, сотні з іх загінулі і навечна засталіся ляжаць у брацкіх магілах. Што мы ведаем пра іх? Часцей за ўсё — толькі сціплыя звесткі з біяграфій. Краязнаўцы, чырвоныя следапыты на працягу пасляваенных гадоў вялі пошукавую работу, каб як мага больш даведацца пра загінуўшых. Сабраць удалося няшмат. Спадзяёмся, што пасля выхаду кнігі «Памяць» адклікнуцца нашчадкі загінуўшых і адкрыюць нам невядомыя старонкі з іх біяграфій.

У Паставах на плошчы Леніна ёсць брацкая магіла савецкіх воінаў. Пахаваны там гвардыі генерал-маёр І.В.Кляро і гвардыі палкоўнік Дз.В.Харольскі.

КЛЯРО Ігнат Вікенцьевіч, нарадзіўся ў 1900 г. у г. Віцебск. З лістапада 1917 г. служыў у Чырвонай гвардыі, потым у Чырвонай арміі. Удзельнік грамадзянскай вайны. У 1934 г. закончыў Ваенную акадэмію імя М.В.Фрунзе. Быў камандзірам узвода, роты, начальнікам палкавой школы, камандзірам батальёна, памочнікам камандзіра палка, выкладчыкам у некаторых ваенных акадэміях і на курсах «Выстрал». У Вялікую Айчынную вайну з'яўляўся начальнікам штаба дывізіі, затым начальнікам аператыўнага аддзела арміі, намеснікам камандзіра і камандзірам дывізіі, намеснікам камандзіра 13-га гвардзейскага стралковага корпуса. У 1943 г. атрымаў воінскае званне генерал-маёр.

Франтавыя шляхі І.В.Кляро прайшлі праз Падмаскоўе, Смаленшчыну і Віцебш-

чыну. За баявыя поспехі атрымаў дзяржаўныя ўзнагароды — ордэны Чырвонага Сцяга, Айчыннай вайны I ступені, медалі.

На шляху да перамогі вёў свае падраздзяленні генерал Кляро. 13 ліпеня 1944 г. на подступах да Паставаў савецкім салдатам давялося адбіваць атакі германскіх войскаў. Практычна з-за шквальнага кулямётнага і мінамётнага агню нельга было наступаючым узняцца, павесці за сабой у атаку. У такі крытычны момант генерал Кляро стаў наперадзе атакуючых. Варожая абарона была прарвана і часці Чырвонай арміі ўвайшлі ў горад. Практычна на подступах да яго І.В.Кляро падарваўся на міне.

Імем І.В.Кляро названа адна з вуліц у Паставах.

ХАРОЛЬСКІ Дзмітрый Васільевіч нарадзіўся ў 1907 г. У 1938 г. закончыў Сумскае артылерыйскае вучылішча. У Вялікую Айчынную вайну гвардыі палкоўнік, намеснік камандзіра, начальнік артылерыі 145-й стралковай дывізіі. Удзельнік вызвалення Беларусі.

3 успамінаў В.К.Шэпелева

Палкоўніку Дзмітрыю Васільевічу Харольскаму, які служыў у складзе 145-й Чырванасцяжнай Віцебскай стралковай дывізіі, прыйшлося затрымацца ў тыле. Мне давялося дапамагаць яму і разам на машыне паехаць у напрамку Глыбокага. Калі ж сустрэлі на шляху яго «віліс», то ён хуценька перасеў туды і працягваў свой шлях. На жаль, праз кароткі час яго машына была падарвана на міне. Прыйшлося ратаваць баявога сябра. Хутка давезлі да медсанбата. З прычыны таго, што пальцы нагі былі раздроблены, яму прапанавалі іх ампутаваць. На гэта салдат, які не раз бачыў смерць, толькі адказаў: «Лячыце. Мне яшчэ патрэбна ваяваць». Пачалася гангрэна і на прапановы аб ампутацыі ступні, потым нагі ён не пагаджаўся. Памёр 22 ліпеня 1944 г.

Гэта быў мужны салдат і вельмі добры камандзір да падначаленых. Яго мы называлі бацькам, такі вобраз ніколі не забываецца.

Запісала Р.Л.Курачэнка.

Пра **Канстанціна Іванавіча БЕЗЫМЯНАВА** доўгі час амаль нічога не ведалі. Пасля працяглых пошукаў навучэнцы васьмігадовай школы № 4 г. Паставы

Дз.В.Харольскі.

знайшлі яго сына Леаніда. У хуткім часе ў школу з Масквы прыйшлі пісьмы, дакументы, фотаздымкі.

Першы дакумент — даведка аб тым, што К.І.Безымянаў закончыў Горкаўскі палітэхнікум воднага транспарту і атрымаў спецыяльнасць тэхніка-судна механіка.

Другі дакумент — асабовы лісток па ўліку кадраў. Яго запаўняў Безымянаў 31.3.1940 г. пры паступленні на працу ў Маскоўскае рачное ўпраўленне «Волга — Масква». З яго даведаліся, што нарадзіўся ён 1 сакавіка 1908 г. у г. Дубоўка Сталінградскай вобласці, рускі, член ВКП(б) з лютага 1932 г. Працаваў качагарам, масляншчыкам, цеплатэхнікам, механікам рачнога флоту ў Куйбышаве, Горкім, Серпухаве, Рыбінску. Жанаты, меў сына.

Трэці дакумент — пасведчанне, выдадзенае 7 лютага 1941 г. народным камісарам Рачнога флоту СССР З.Шашковым. Яно дае права Безымянаву на нашэнне значка «Выдатнік сацыялістычнага саборніцтва Рачнога флоту».

А вось пісьмы, дасланыя Безымянавым сваім родным.

«Добры дзень, мои дорогие Валечка, Ленечка, Валерка! Письмо ваше и открытку получил. Приношу всем большую благодарность. Очень жаль, что М.Г. у вас еще не была. Я послал через нее вам справку и полкилограмма конфет. Валюшка, расцелуй моих героев-крошек. Очень без вас скучаю». Письмо написана 17.9.1941 г. і адпраўлена жонцы В.П.Безымянавай у Сталінград.

У другім пісьме Безымянаў паведаміў сям'і: «С 16.10.1941 г. нас сформіравалі в 5-й стрелковый полк московских рабочих, где я находился до ранения. Это значит до 1.2.1942 года... Всего хорошего, мои дорогие. Ваш отец Костя...»

А.І.Макарычаў.

З успамінаў Рыгора Зіноўевіча Крукава, былога камандзіра партызанскага атрада «Грозны» бригады імя К.Я.Варапылава

Пасля вызвалення нашага раёна ад фашыцкіх акупантаў я 25 ліпеня 1944 г. прыбыў з партызанскага атрада ў Паставы. У гэты час тут ужо наладжвалася мірнае жыццё. Аднак пры адступленні гітлераўцы замініравалі некаторыя дарогі, вуліцы і дамы. Сапёрам Чырвонай арміі прыйшлося абясшкоджваць варожыя «падарункі». Праходзячы ў другой палове дня па гораду, я пачуў з боку царквы моцны выбух. Кінуўся туды і ўбачыў за цаглянай загародай цяжка параненага чырвонаармейца. Дапамагчы яму не паспеў. Ён памёр на маіх вачах.

Прыбыўшыя на месца здарэння ваенныя сапёры і супрацоўнік райваенкамата ўстапавілі, што гэта быў старшы сяржант Безымянаў Канстанцін Іванавіч, які абясшкоджваў варожыя міны. Пад вечар яго пахавалі на ўзгорку каля рэчкі.

Як потым паведаміў камандзір (імя яго не памятаю), старшы сяржант Безымянаў, родам з г. Дубоўка Сталінградскай вобласці, за два дні да смерці размініраваў у Паставах больш за 10 варожых мін. Апошняя не «падпарадкавалася» сапёру. Над магілай Канстанціна Іванавіча баявыя сябры далі клятву адпомсціць фашыстам, а жыхары горада паклалі жывыя кветкі.

У брацкай магіле ў г. Паставы пахавана медыцынская сястра яфрэйтар **Антаніна Міхайлаўна ЖАЛТЫШОВА**. Загінула яна 5 ліпеня 1944 г. на подступах да раённага цэнтра. У яе сумцы было пісьмо без адраса, якое медсястра напісала маці, але так і не адправіла. 6 ліпеня 1944 г. пісьмо выпадкова трапіла ў рукі жыхару

Паставаў Віктару Пятровічу Падгайскаму, які пасля вайны перадаў яго ў Пастаўскі райваенкамат. М.І.Маразюк доўгія гады вядзе пошукі сваякоў Антаніны, але пакуль ніхто не адгукнуўся на яго запыты.

З пісьма А.М.Жалтышовай да маці

«...Сейчас нахожусь в нескольких километрах от городишка Паставы. Под утро будем наступать. Фашистские гады сопротивляются. Но не долго им осталось издеваться над советскими людьми. Лично я отправила на тот свет за время войны 9 фрицев. А сколько спасла я от смерти наших родненьких бойцов и командиров.

Тяжело, страшно быть медсестрой на войне, но ты, мамочка, не волнуйся, все будет хорошо, самое страшное уже позади. Береги себя. Целую тебя, мамочка. Привет Игорю и всем нашим...

Антонина.»

Аляксей Іванавіч МАКАРЫЧАЎ таксама пахаваны ў брацкай магіле на вуліцы Чырвонаармейскай.

З успамінаў Пятра Антонавіча Чукіна, былога намесніка старшыні Пастаўскага райвыканкома па мабілізацыі рабочай сілы

Аднойчы я зайшоў у невялікую Пастаўскую бальніцу. На жалезным ложку ўбачыў моцна пакалечанага чалавека. У яго была адарвана рука, ногі знаходзіліся ў гіпсе. З-пад бінту, накладзенага на грудзі, прасочвалася кроў. Гэта быў чырвонаармеец Аляксей Іванавіч Макарычаў. Радавы баец паведаміў, што нарадзіўся ён у Курскай вобласці. На фронт трапіў ў пачатку 1942 г. Вызваляў ад гітлераўцаў гарады Віцебск, Полацк, Глыбокае.

І вось 5 ліпеня 1944 г. ён, наводчык гарматы, вёў на подступах да райцэнтра Паставы са сваім баявым разлікам агонь па адступаючым ворагу. Нечакана ў іх гармату трапіў варожы снарад. Усе чырвонаармейцы загінулі, а яго пакалечанага, падабралі санітары і даставілі ў перасоўны шпіталь, а потым перадалі на лячэнне ў бальніцу. Пастаўскія ўрачы рабілі ўсё магчымае, каб выратаваць байца, але вярнуць яго да жыцця не змаглі. У пачатку лютага 1945 г. Аляксей Іванавіч Макарычаў памёр ад цяжкіх ран.

Анатолію Іванавічу ШАВЯЛЁВУ было 24 гады, калі абарвалася яго жыццё. Пра падзеі, што адбыліся ў тыя ліпеньскія дні, М.І.Маразюку паведамілі жыхары в. Лучай — сведкі тых падзей.

...Раніцай 5 ліпеня 1944 г. жыхары в. Лучай, якія туліліся у зямлянках, пачулі на гаспадарчым двары стрэлы. З-за вугла мясцовага касцёла было бачна, як савецкі салдат на хаду расстрэльваў з аўтамата ўцякаўшых у напрамку возера фашысцкіх салдат.

Калі страляніна спынілася, вяскоўцы аспярожна падышлі да гаспадарчага двара і ўбачылі 8 забітых гітлераўцаў, а педалька ад іх ляжаў нерухома чырвонаармеец. Вяскоўцы прышеслі яго ў зямлянку, але праз некалькі хвілін ён памёр. Неўзабаве да касцёла пад'ехаў матацыкл з двума савецкімі разведчыкамі. Вяскоўцы паведамілі ім пра ўсё, што бачылі, і перадалі цела загінуўшага воіна. Хутка ў Лучай прыбыла вялікая група чырвонаармейцаў. Пад выстралы з аўтаматаў яны пахавалі свайго баявога таварыша. Пазней ён быў перапахаваны ў г.п. Варанаева ў брацкую магілу савецкіх воінаў і партызан.

Віктара Сяргеевіча РАБАВА, жыхара г. Паўлаўскі Пасад, ваенны лёс закінуў на Пастаўшчыну. Ішоў хлошчу гады 19-ы год. За плячыма ўжо былі баявыя аперацыі. У якіх ён вызначыўся і атрымаў ордэн Чырвонай Зоркі і медаль «За адвагу».

Камсорг часці, дзе служыў Віктар, старшы лейтэнант Зайцаў пісаў 9 студзеня 1944 г. маці Рабава: «Вы можаце ганарыцца сваім сынам. Будучы камандзірам процітанкавай гарматы, Віктар праявіў мужнасць і гераізм. Каля 50 фрыцаў знішчыў ён. Ад яго трапных выстралаў змоўклі 8 варожых кулямэтаў і гармат...»

10 ліпеня 1944 г. група воінаў імкліва праследавала адступаючага ворага. Каля в. Мягуны Пастаўскага раёна завязаўся бой. Фашысты акружылі нашых воінаў. Байцы пад камандаваннем афіцэра Банчука арганізавалі кругавую абарону. Трапна страляў кулямёт старшага сяржанта Назорава. З процітанкавай гарматы ва ўпор вёў прыцэльны агонь Віктар Рабаў. Пяць разоў пры падтрымцы танкаў ішлі фашысты ў атаку, але кожны раз натыкаліся на моцны агонь савецкіх воінаў. Падаспеўшыя на дапамогу падраздзяленні ўшчэнт разграмілі гітлераўцаў. За чатыры гадзіны бою

А.І.Шавялёў.

было знішчана каля 200 салдат і афіцэраў, шмат тэхнікі. У гэтым баі загінулі В.С.Рабаў і яго баявы таварыш Валееў. Пахаваны байцы ў в. Камаі ў брацкай магіле савецкіх воінаў і партызан. Падрабязнасці апошняга бою апісаў у пісьме да родных яго паплечнік Сяргей Сухенка: «Фашысты зноў пайшлі ў атаку. «Не, не возьмеце!», — крыкнуў Віктар. Мы білі ворага ва ўпор з гарматы. А калі Віктара скасіла варожая куля, я адразу нават не заўважыў гэтага. Ён нават не крыкнуў, загінуў смерцю героя». 19 ліпеня 1944 г. В.С.Рабаў быў пасмяротна ўзнагароджаны ордэнам Славы III ступені.

Галіна Афанасьеўна СЯРГЕЕВА загінула 6 ліпеня 1944 г., ратуючы цяжка параненага камандзіра. Абставіны апошніх хвілін жыцця медсястры на ўсё жыццё запамніла Даната Вацлаваўна Пайк, жыхарка в. Гадуцішкі. Вось што яна расказала. «...У пачатку ліпеня 1944 г. я з хворым бацькам хавалася ад гітлераўцаў у падвале ў в. Крукі. Уцякаючы, карнікі палілі хаты, забівалі людзей. Каля ўзарванай партызанамі чыгункі фашысты сканцэнтравалі мноства аўтамашын. І тут з боку в. Камаі на ўзгорку з'явілася некалькі савецкіх танкаў, за імі ішла пяхота. Страляючы па ворагу, яны набліжаліся да вёскі. Неўзабаве каля чыгункі загарэліся дзве варожыя аўтамашыны. Фашысты пачалі адстрэльвацца. Я бачыла, як падалі нашы воіны, як каля іх завіхалася пад кулямі жанчына. А калі ўсё спіхла, яна з некалькімі чырвонаармейцамі прынесла на руках у вёску цяжка параненага афіцэра. Я і яшчэ тры вяскоўкі надышлі да іх. І як толькі медсястра пачала перавязваць рану камандзіру, варожая куля трапіла ў маладую дзяўчыну. З болем у сэрцы байцы пахавалі

каля дарогі сваю выратавальніцу, многія з іх плакалі. Развітваючыся, адзін з чырвонаармейцаў прасіў, каб мы даглядалі магілку, што мы і рабілі».

Генерал Юшкевіч

Васіль Аляксандравіч Юшкевіч. Генерал-палкоўнік (1945). Нарадзіўся 28 лютага 1897 г. у г. Паставы. Закончыў курсы ўдасканалення вышэйшага начсаставу пры Ваеннай акадэміі імя Фрунзе (1926 і 1928). З 1915 г. у арміі. Удзельнік 1-й сусветнай і грамадзянскай войнаў, вайны ў Іспаніі ў 1936 — 1939 гг. У Вялікую Айчынную вайну ваяваў на Заходнім, Калінінскім, Паўночна-Заходнім і 2-м Прыбалтыйскім франтах. Камандаваў 44-м корпусам, які ў чэрвені 1941 г. абараняў Мінск. У бітве пад Масквой камандаваў 31-й арміяй, якая ў снежні

Калі закончылася вайна, астанкі Г.А.Сяргеевай былі перапахаваны ў в. Камаі ў брацкую магілу савецкіх воінаў і партызан.

1941 г. вызваліла г. Калінін ад фашыстаў. У перыяд Беларускай аперацыі 1944 г. камандаваў 3-й ударнай арміяй 2-га Прыбалтыйскага фронту. З 1944 г. камандуючы войскамі Адэскай, у 1946 — 1950 гг. Прыволжскай ваенных акруг. Выбіраўся дэпутатам Вярхоўнага Савета СССР. Узнагароджаны ордэнамі Леніна (дзюма), Чырвонага Сцяга (чацырма), Суворова, Кутузава. Памёр 15.3.1951 г. у г. Ленінград. Яго імем названа вуліца ў Паставах. У Беларускім дзяржаўным музеі гісторыі Вялікай Айчынай вайны экспануюцца яго асабістыя рэчы.

Шлях салдата

З успамінаў Мікалая Усцінавіча Лабуця, былога начальніка сувязі 65-га кавалерыйскага палка 32-й кавалерыйскай дывізіі, ураджэнца в. Пруднікі

У 1940 г. мяне прызвалі ў армію і накіравалі ў Пензенскую вобласць у палкавую школу. Нас выпусцілі ў красавіку 1941. Калі пачалася вайна, я апынуўся пад Гомелем. Мяне прызначылі намеснікам камандзіра ўзвода. У баі пад Рагачовам мяне параніла ў жывот. Нашы хутка адступалі. Неабходна было пераплываць Днепр. Трапляць у палон мне вельмі не хацелася, таму, перавязаўшы ручніком жывот, я кінуўся ў ваду. З сабой узяў самае неабходнае — процівагаз, куды паклаў дакументы, каб не намоклі. Ледзь дабраўся да берага, доўга ляжаў. Да мяне падышоў афі-

цэр і спытаў, хто я і чаму адстаў. Я яшчэ быў у прытомнасці і паспеў сказаць, што дакументы мае ў процівагазе. Мяне забралі і адвезлі ў санітарны поезд. Апынуўся я ў г. Ялец, дзе правёў амаль тры месяцы. Потым паскораным курсам за адзін год я закончыў ваеннае вучылішча ў Табольску, стаў лейтэнантам. Быў накіраваны пад Харкаў у 65-ы полк 32-й кавалерыйскай дывізіі першым памочнікам начштаба палка. У адным з цяжкіх баёў быў кантужаны. Праз некаторы час полк перакінулі пад Сталінград. Я ўжо быў на пасадзе начальніка сувязі палка. За ўсю вайну баі пад Сталінградам былі самымі цяжкімі. Шмат маіх аднапалчан засталася каля Мамаева кургана. Потым полк рухаўся ў напрамку Смаленска. На Віцебшчыне пад станцыяй Бычыха мяне цяжка параніла ў правую нагу. У шпіталі ў г. Калінін мне нават хацелі яе ампутаваць, але я запырачыў. Пераляўся на шпітальным ложку тры месяцы, потым амаль столькі правёў у шпіталі ў Маскве. Прыехаў у свой полк (стаяў ён пад Вялікімі Лукамі), прыходжу па кастылях да камандзіра, а той і кажа: «Куды ж я цябе з палкай дзену». Прапаноўваў ехаць дадому, а я не мог, бо мае родныя мясціны былі яшчэ пад акупантамі. Прызначылі

В.А.Юшкевіч.

М.У.Лабуць.

мяне камандаваць аўтатранспартам сувязі. Потым нас накіравалі пад Віцебск, а пазней — у Гродна. Загрузіўшы 25 машын, даехалі да часці. Праезджалі каля Пастаўскага раёна. Гэта быў ужо студзень 1945. Вельмі хацелася глянуць хоць краем вока на родныя мясціны, але я не парушыў прадпісання і паехаў далей да Гродна. Расказаў пра ўсё камандзіру, і той адпусціў мяне на 10 сутак дадому. Папярэдзіў, што на Пастаўшчыне і ўвогуле на Вілейшчыне ёсць бандыцкія групы і абавязкова трэба браць зброю. Я так і зрабіў. Прыехаў на станцыю Варапаева і ноччу пешшу пайшоў у Пруднікі. Яшчэ здалёк убачыў, што на месцы нашага дома пуста. Хаты навокал так

сама былі спалены. Сэрца сціснулася, стала вельмі балюча. Перапіскі з роднымі я не меў, таму не ведаў пра іх лёс. Убачыў паблізу нейкі хлеў і накіраваўся да яго. Пастукаў, мне адчыніла жанчына, жонка майго старэйшага брата. Яна мяне не пазнала. А калі я назваў сябе, то яна нават спужалася. Высветлілася, што год назад пра мяне казалі, што я забіты, і мае родныя даўно ўжо мяне аплакваюць...

Пасля кароткага адпачынку я вярнуўся ў сваю часць. Перамогу сустрэў на Эльбе. На зваротным шляху ачышчалі тэрыторыю Польшчы ад рэшткаў фашысцкіх бандаў. Дамоў вярнуўся ў снежні 1945 г.

Узнагарода знайшла воіна

Павел Яўстаф'евіч Анкудовіч свой першы бой прыняў летам 1944 г. 29 ліпеня разам з многімі юнакамі, якія тады яшчэ і пораху не шохалі, ён выбіваў ворага з Ігналіны. А потым быў Біржай.

Асабліва цяжкі бой разгарэўся за Елгаву. Адборныя часці нямецкай арміі, хоць ужо і добра патрапаныя пад Ленінградам, займалі вузкую палоску сушы на Балтыцы. Адыходзіць ім не было куды. І яны стаялі насмерць. Цяжка выбіваць ворага ў такіх умовах.

Пасля артпадрахтоўкі пайшлі нашы танкі, а за імі і аўтаматчыкі. Прыходзілася працэсваць кожны падвал, змагацца за кожны паверх. У гарачыні бітвы не адразу і заўважыў Павел, што паранены.

Салдаты пайшлі далей, а Паўлу прышлося легчы ў санбат. Хоць і не доўга знаходзіўся там, аднак ад сяброў крыху адстаў. А тыя павіншавалі яго з высокай уз-

нагародай. За гераізм, праяўлены пры вызваленні Елгавы, П.Я.Анкудовіч быў узнагароджаны ордэнам Чырвонай Зоркі. Пасля санбата пападае на 2-і Беларускі фронт.

Армія-вызваліцельніца граміла ўжо ворага на зямлі Польшчы. Аб адважнасці воіна-беларуса сведчыць яшчэ адзін ордэн. За баі на Нарве Павел Яўстаф'евіч быў прадстаўлены да вышэйшай адзнакі салдацкай доблесці — ордэна Славы III ступені.

Так здарылася, што дзень перамогі сустрэў у шпіталі. 4 мая на адным з астравоў Балтыйскага мора каля Кёнігсберга ў адным з апошніх баёў ён зноў быў паранены. І медаль «За адвагу» знайшоў воіна пасля вайны. Уручылі яго на Радзіме, у роднай в. Анкуды, куды пасля дэмабілізацыі вярнуўся салдат.

У.П.Паўлай

Ён штурмаваў рэйхстаг

Пётр Пятровіч Бароўка парадзіўся ў в. Бараўкі Курапольскага сельсавета. У пачатку ліпеня 1944 г. пасля таго, як Пастаўшчына была вызвалена ад гітлераўскіх захопнікаў, васемнаццацігадовага юнака мабілізавалі ў Чырвоную армію. У гэты час нямецкая армія пад націскам савецкіх войскаў адступала на захад. Пайшоў на фронт і Пётр Бароўка.

Першае баявое хрышчэнне малады салдат атрымаў пры фарсіраванні Віслы ў баях за вызваленне Варшавы. А было гэта

так. Моцны буран заляпляў снегам стомленыя вочы байцоў. Узвод, у якім знаходзіўся і Пётр Бароўка, не дайшоўшы метраў 500 да назначанага рубяжа, залёг, прыцінуты моцным варожым агнём. Праз некалькі хвілін з нашага боку «загаварылі» кулямёты, адкрылі агонь «кацюшы», артылерыя.

Падняліся ў атаку стралкі. Мужна вёў сябе і пастаўскі юнак. Выдатны стралок Пётр Бароўка ў гэтым баі знішчыў да 30 фашысцкіх салдат і афіцэраў. Але варожая

куля не абмінула і Пятра. Яго цяжка параніла. За гераізм і мужнасць, праяўленыя пры фарсіраванні Віслы і вызваленні Варшавы, баец стралковай роты Пётр Бароўка быў узнагароджаны ордэнам Славы III ступені.

Уперадзе яшчэ чакалі жорсткія баі. Радавы Пётр Бароўка дзейнічаў смела і рашуча. Пры фарсіраванні Одэра ён зноў вызначыўся, праявіўшы вялікі гераізм. У ліку першых баец пераправіўся цераз раку, знішчыў некалькі варожых афіцэраў і салдат, але зноў быў паранены. За баі пры фарсіраванні Одэра ён атрымаў другую ўзнагароду — ордэн Славы II ступені.

Удзельнікі гістарычных парадаў

Ёсць падзеі, якія ніколі не спіраюцца ў памяці, залатымі літарамі ўпісваюцца ў гісторыю.

Такой падзеяй быў Парад Перамогі ў Маскве 24 чэрвеня 1945 г. Па Краснай плошчы, залітай чырванню сцягоў, прайшлі войскі арміі-вызваліцельніцы. Дэвесце байцоў-ветэранаў вайны пад барабанны бой кінулі да падножжа Маўзалея У.І.Леніна трафейныя сцягі гітлераўскіх войскаў.

Удзельнікам гэтага парада быў Сіланцій Яўстаф'евіч Зубкоў з в. Жвойрышкі.

На вайсковую службу ён пайшоў у верасні 1940 г. Служыў у стралковым палку ў Курскай вобласці. Іх часць адразу ж перакінулі ў Беларусь. Ужо ў першыя дні ліпеня кулямётчык Сіланцій Зубкоў адбіваў варожыя атакі. Тут жа атрымаў і першае раненне.

Фарміравалася новая часць. Бралі ў яе добраахвотнікаў. Апынуўся ў яе складзе і Зубкоў. Вучыліся дыверсійнай навуцы, парашутнай справе. Спачатку Сіланцій Зубкоў і не ведаў, што хутка будзе закінуты ў тыл ворага. А здарылася менавіта так.

Дэсант быў выкінуты на тэрыторыі Лепельскага і Докшыцкага раёнаў. Камандзіра групы С.Зубкова і яшчэ чатырох дэсан-

Пасля другога ранення Пётр праляжаў у шпіталі месяц. Яшчэ не паспелі загаіцца раны, як ён просіцца на фронт, у родную роту. Ішлі баі за Берлін. П.Бароўка з баявымі сябрамі ачышчалі ад ворага дом за домам, квартал за кварталам, усё бліжэй падбіраліся да цэнтра фашысцкага лагавы — рэйхстага. 2 мая Пётр вёў свой апошні бой каля сцен рэйхстага.

Просты курапольскі хлопец прайшоў дарогамі вайны і смерці ад роднай Пастаўшчыны да Берліна, абараняў Радзіму ад ворага і перамог яго.

У.П.Паўлаў.

тнікаў сустрэлі партызаны. Пайшла аперацыя за аперацыяй. За 10 месяцаў, што група дзейнічала ў тыле ворага, дыверсанты знішчылі шмат варожых эшалонаў, за што С.Зубкоў атрымаў ордэн Чырвонага Сцяга.

Пасля вызвалення Беларусі мужны воін разам з сябрамі-аднапалчанамі рушыў далей на захад. Удзельнічаў у бітве за Кёнігсберг. Быў кантужаны.

А потым — загад камандавання. Сіланцій апынуўся пад Масквой, дзе праводзілася падрыхтоўка да гістарычнага Парада Перамогі, удзельнікам якога і стаў.

Жыхар в. Паташня Алімпій Іларыёнавіч Чувалаў таксама ўдзельнік гістарычнага парада, але не ў Маскве, а ў Берліне.

А.І.Чувалаў вайну пачаў у Беларусі, змагаўся на 1-м Беларускам фронце, вызваляў Варшаву, браў Берлін. Пасля капітуляцыі Германіі служыў на яе заходніх граніцах. Стаяў на варце ў час Нюрнбергскага працэсу.

У верасні 1945 г. удзельнічаў у парадзе саюзных войскаў. Праходзіў ён у раёне рэйхстага і Брандэнбургскіх варот. У ім прымалі ўдзел савецкія, амерыканскія, англійскія і французскія войскі.

У.П.Паўлаў.

Яны вярнуліся пераможцамі

На франтах Вялікай Айчыннай вайны і ў партызаных змагаліся з ворагам некалькі тысяч нашых землякоў. Многія з іх склалі свае галовы ў барацьбе з ворагам. Іх прозвішчы прыводзяцца ў раздзеле «Ахвяры вайны». У працэсе работы над гэтай кнігай раённая камісія імкнулася сабраць звесткі і назваць

на старонках хронікі імёны не толькі загінуўшых ці прапаўшых без вестак воінаў-землякоў, але і тых, хто вярнуўся ў родныя мясціны пераможцам. Спіс іх, падрыхтаваны паводле даных райваенкамата і матэрыялаў Пастаўскага краязнаўчага музея, прыводзіцца ніжэй. На жаль, пра паўнату яго гаварыць не да-

водзіцца: занадта позна сталі складацца такія спісы. З-за напластаванняў часу і іншых абставін далёка не ўсе нашы землякі-фраптавікі змаглі трапіць сюды. Няхай выбачаюць нас ветэраны і іх родныя, калі яны не знойдуць у гэтым спісе знаёмых прозвішчаў.

Абалевіч Казімір Іванавіч, н. у 1923, в. Мечыславова, радавы, партызан.

Авін Міхаіл Антонавіч (1907 — 1994), в. Ярэва, радавы; медаль «За ўдзел у абарончай вайне 1939 г.».

Адамава Наталля Герасімаўна, н. у 1921, в. Навінкі.

Адамовіч Зіфрыд Міхайлавіч, н. у 1927.

Адамовіч Страгон Іпалітавіч (1926 — 1988), в. Барэйкі, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ст.

Алешка Франц Іванавіч (1913 — 1988), в. Ёдаўцы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За адвагу».

Аліхвер Іван Адольфавіч, н. у 1924, в. Белькі.

Аліхвер Іосіф Іосіфавіч (1920 — 1997), г. Маладзечна, радавы, стралок.

Аліхвер Мітрафан Іванавіч, н. у 1920, в. Аліхверы, радавы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».¹

Аліхвер Сцяпан Васільевіч (? — 1965), в. Аліхверы.

Аліхвер Уладзімір Фёдаравіч (1904 — 1990), в. Полава, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Аліхвер Усцін Антонавіч (? — 1984), в. Вайцяхі.

Аліхвер Ягор Антонавіч, н. у 1928, в. Галбея.

Альсевіч Віктар Лявонавіч (1926 — 1992), в. Ласіца, сяржант, тэлефаніст; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Альсевіч Віктар Восіпавіч (1915 — 1991) в. Шчоткі, радавы, ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Альсевіч Уладзімір Аляксандравіч (1921 — 1991), в. Шчоткі, радавы, стралок, ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Альхімовіч Іосіф Ігнатавіч (1913 — 1992), г. Валка, Латвія, радавы, саржэр; ордэн

Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Аляксееў Павел Аляксеевіч, н. у 1911, в. Шыбіна Любыцінскага р-на Наўгародскай вобл., партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Амбразевіч Мар'ян Ксаверавіч, н. у 1908, в. Ярэва, стралок; медаль «За перамогу над Германіяй».

Амельяновіч Міхаіл Аляксандравіч, н. у 1920, в. Гулі Мядзельскага р-на, партызан.

Амельяновіч Таццяна Іванаўна, н. у 1920, в. Крулішкі, сувязная; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Ананіч Франц Ігнатавіч, н. у 1922, в. Завуголле Крывіцкага р-на, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Андрон Іван Уладзіміравіч, н. у 1917, в. Тэклінаполь, стралок; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Андрон Мікалай Раманавіч (1909 — 1998), ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За вызваленне Варшавы», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Андрон Рыгор Яўстаф'евіч (1919 — 1993), в. Цешылава, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Андрон Яўстафій Мікалаевіч (1912 — 2001), в. Русіны, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Андрэйчык Іван Аляксандравіч, н. у 1917; медаль «За перамогу над Германіяй».

Андрэйчык Іван Канстанцінавіч, н. у 1919, в. Пятровічы, партызан, з лістапада 1944 г. у дзеючай арміі; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Андрэйчык Мікалай Васільевіч (1916 — 1992), в. Ласіца, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За баявыя заслугі».

Андрэйчык Ніна Пятроўна, н. у 1921, в. Бондарава Расонскага р-на, партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За баявыя заслугі».

Андрэйчык Яраслаў Ігнатавіч (1926 — 1993), в. Рымкі, яфрэйтар, аўтаматчык; ордэны Чырвонай Зоркі, Айчыннай вайны I ступені, медалі «За ўзяцце Кёнігсберга», «За перамогу над Германіяй».

¹ Тут і далей назва медаля «За перамогу над Германіяй у Валікай Айчыннай вайне 1941—1945 гг.» падаецца скарачана.

М.А. Асяненка.

Аніська Іосіф Вікенцьевіч, н. у 1923, Браслаўскі р-н, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Анішчук Захар Макаравіч (1915—1989), с. Шыбеннае, Украіна, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Анкудовіч Міхаіл Міхайлавіч, н. у 1915, в. Дзядзенкі Дольныя, партызан, з ліпеня 1944 у дзеючай арміі; ордэны Славы III ступені, Айчыннай вайны I ступені, медалі «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Анкудовіч Павел Яўстаф'евіч, п. у 1923, в. Анкуды, радавы, стралок; ордэны Чырвонай Зоркі, Славы I ступені, Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Антаневіч Якаў Вікенцьевіч (1907—1985), в. Кавалі.

Антух Аляксандр Аляксандравіч, н. у 1918, в. Рамелькі; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Антух Іосіф Міхайлавіч, н. у 1920, в. Рамелькі, радавы, стралок.

Антух Мікалай Канстанцінавіч (1914—?), г. Паставы, сяржант, артылерыст; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Антух Мікалай Мікалаевіч, н. у 1922; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За баявыя заслугі», «За ўзяцце Будапешта», «За ўзяцце Вены».

Антух Нікадзім Валяр'янавіч (1922—1993), в. Заброддзе, радавы.

Антух Уладзімір Іванавіч (1907—1990), в. Бараўкі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Апалька Міхаіл Ігнатавіч (1914—1993), в. Перавознікі, радавы; ордэны Чыр-

вонай Зоркі, Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Апрышчанка Гаўрыіл Андрэевіч (1914—1986), в. Шышкіна, Украіна; ордэн Чырвонай Зоркі, медаль «За перамогу над Германіяй».

Аржанікава Еўдакія Іванаўна, н. у 1921, партызанка, сувязная; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За баявыя заслугі».

Архіпаў Уладзімір Міхайлавіч, н. у 1925, в. Гультаеўка Манастырскага р-на Смаленскай вобл., радавы.

Арцем'еў Сямён Пятровіч, н. у 1926, в. Альцы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Арцхо Іосіф Еўдакімавіч (1921—?), в. Кузьмічы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За баявыя заслугі».

Асташанка Марыя Кірылаўна, н. у 1922, сяржант; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За баявыя заслугі».

Астравух Вацлаў Адольфавіч (1917—1999), в. Венглішкі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Асяненка Васіль Мікалаевіч, н. у 1920, в. Рамелькі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Асяненка Іван Мікалаевіч, н. у 1921, в. Кашыцы, партызан.

Асяненка Мікалай Аляксандравіч (1921—1978), в. Рамелькі, партызан, медаль «За перамогу над Германіяй».

Асяненка Мікалай Юльянавіч (1922—?), сяржант, артылерыст; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Асяненка Палікарп Анатольевіч, н. у 1922, в. Ліпнікі, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За баявыя заслугі».

Атвалка Яфім Іванавіч, в. Кашыцы, медалі «Партызану Айчыннай вайны» I ступені, «За перамогу над Германіяй».

Аўдзееў Іван Іванавіч, н. у 1922; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За баявыя заслугі».

Аўдзей Людміла Юльянаўна, н. у 1928, в. Прудок Бешанковіцкага р-на Віцебскай вобл.; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Аўдзін Іван Рыгоравіч, н. у 1915; ордэны Чырвонай Зоркі, Айчыннай вайны II ступені, медалі «За ўзяцце Вены», «За перамогу над Германіяй».

Аўдошчанка Фёдар Рыгоравіч (1923—1992), в. Вялікія Дольцы Ушацкага р-на Віцебскай вобл., радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Аўлас Ганна Канстанцінаўна, н. у 1913, в. Ліпнікі, партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Аўлас Мікалай Іосіфавіч, н. у 1910, в. Ліпнікі, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «Партызану Айчыннай вайны» II ступені.

Аўсюк Альберт Люцыянавіч, н. у 1922, в. Карабаніха, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Аўсянікаў Іван Мацвеевіч (1925—1997), лейтэнант, в. Старахмелевая Белгародскай вобл.; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Ашчэпкаў Віктар Іванавіч, н. у 1922, в. Раёўка, Башкірыя, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Ашыхмін Якаў Іванавіч, капітан; ордэны Айчыннай вайны II ступені, Чырвонай Зоркі, медалі.

Бабровіч Баляслаў Міхайлавіч (1908—?), в. Жарсцвянка, партызан; медаль «За перамогу над Германіяй».

Баброўка Мікалай Іосіфавіч, н. у 1927, в. Глодава, партызан; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Багін Мікалай Дзмітрыевіч, н. у 1914; ордэны Айчыннай вайны I і II ступеней, медалі «За абарону Масквы», «За абарону Сталінграда», «За ўзяцце Кёнігсберга», «За перамогу над Германіяй».

Байдамінаў Анатоль Рыгоравіч, н. у 1926; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За ўзяцце Кёнігсберга», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

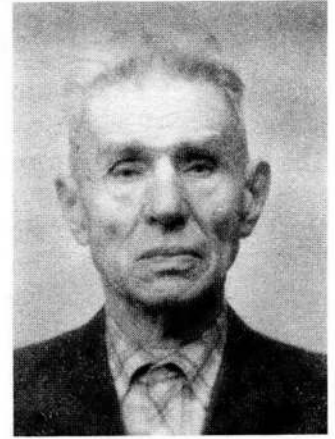
Бакуновіч Мікалай Міхайлавіч (1910—1994), в. Звяркі Беластоцкай вобл., сувязны; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Балай Ананій Ільіч, н. у 1906, в. Мядзелка, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

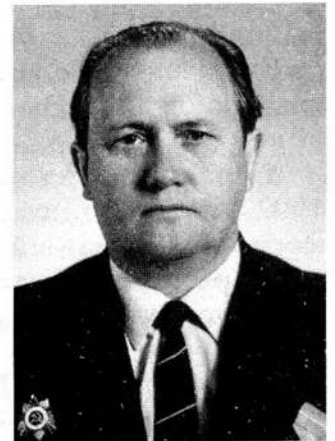
Балай Сяргей Міхайлавіч (1917—1987), в. Мядзелка, радавы, кулямётчык; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Г.К.Аўлас.

М.І.Аўлас.

Я.І.Ашыхмін.

Балаш Антон Іванавіч, н. у 1926, в. Вярэнькі, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Балобан Мікалай Аляксандравіч (1902—1996), в. Скарпаўцы, радавы, стралок.

Балопка Васіль Іванавіч, н. у 1923, в. Дашкі, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За баявыя заслугі».

Балопка Канстанцін Аляксандравіч (1919—1988), в. Забалацце, радавы, стралок.

Бальшакоў Васіль Феафанавіч, н. у 1918, в. Дылдзіна, партызан; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «Партызану Айчыннай вайны», «За перамогу над Германіяй».

Баравік Арсеній Іосіфавіч (1923—1997), в. Ласькія, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За адвагу».

Баравы Стафан Рыгоравіч (1921—?), г. Паставы, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Барадзін Павел Агеевіч, кавалер трох ордэнаў Чырвонага Сцяга.

Баранаў Вячаслаў Рыгоравіч (1911—1998), г. Астрахань, лейтэнант; ордэн Ай-

П. А. Барадзін.

М. К. Бароўка.

чыннай вайны I ступені, медалі «За ўзяцце Будапешта», «За ўзяцце Вены», «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Бараноўскі Адольф Іосіфавіч (1921 — 1992), в. Дашкі, радавы; медаль «За перамогу над Германіяй».

Бараноўскі Віталь Францавіч (? — 2000), стралок; медаль «За перамогу над Германіяй».

Бараноўскі Іван Паўлавіч, н. у 1918, в. Кейзікі, радавы, зенітчык; медаль «За перамогу над Германіяй».

Бараноўскі Іосіф Сігізмундавіч (1916 — 1994), в. Харкі, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Баранскі Мікалай Васільевіч, н. у 1928, в. Андрэйкі Мядзельскага р-на, сапёр.

Бародзіч Вячаслаў Паўлавіч, н. у Мядзельскім р-не; ордэн Славы III ступені, медалі «Партызану Айчыннай вайны» I ступені, «За перамогу над Германіяй».

Бароўка Аляксандр Міхайлавіч, н. у 1923, в. Весадуха, партызан; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За вызваленне Варшавы», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Бароўка Аркадзь Анатольевіч (1918 — 1988), в. Перавознікі, радавы, танкіст; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Бароўка Аркадзь Георгіевіч (1911 — 1995), в. Бараўкі, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Бароўка Арсеній Антонавіч, н. у 1921, в. Андроны, партызан, з верасня 1944 у дзеючай арміі, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Бароўка Архіп Пятровіч, н. у 1925, в. Андроны, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Бароўка Вячаслаў Міхайлавіч (1918 — 1995), в. Бараўкі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Бароўка Герасім Антонавіч (1923 — 1991), в. Перавознікі, радавы, стралок.

Бароўка Мікалай Канстанцінавіч, ордэны Чырвонай Зоркі, Славы III ступені, медалі «За ўзяцце Кёнігсберга», «За перамогу над Германіяй».

Бароўка Мікалай Сцяпанавіч (1919 — 1997), в. Бараўкі, партызан, з верасня 1944 у дзеючай арміі; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За адвагу».

Баршчэўскі Мітрафан Ігнатавіч (1921 — 1989), в. Васілеўшчына, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Барыла Вікенцій Іосіфавіч, н. у 1923, в. Дунілавічы, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За вызваленне Варшавы», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Баслык Пётр Калістратавіч (1916 — 2001), в. Міхнічы Мінскай вобл., стралок; медаль «За перамогу над Германіяй».

Белавус Іван Паўлавіч (1912 — 1990), в. Рамашкавічы, радавы, стралок.

Белік Павел Фёдаравіч, н. у 1919, камандзір стралковага аддзялення; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За ўзяцце Берліна».

Бельскі Іван Фердзінандавіч (1909 — ?), ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Бельчанка Васіль Афрамеевіч, н. у 1928, в. Скварцова, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Беспаленаў Мацвей Архіпавіч, н. у 1927, в. Скварцова, партызан; медаль «За перамогу над Германіяй».

Блашкевіч Антон Антонавіч, н. у 1923, г. Паставы, партызан; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «Партызану Айчыннай вайны», «За перамогу над Германіяй».

Бобрык Пётр Мікалаевіч, н. у 1927, г. Ленінград, партызан; ордэны Славы III ступені, Айчыннай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Болт Генадзь Міхайлавіч, н. у 1925, в. Піскуны, партызан, з ліпеня 1944 у дзеючай арміі.

Болт Уладзімір Уладзіміравіч (1921 — 1992), в. Пятровічы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Болт Фёдар Фёдаравіч, н. у 1921, в. Гута, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Борыс Васіль Іосіфавіч, н. у 1919, в. Шыркi, партызан, са жніўня 1944 у дзеючай арміі, стралок; ордэны Славы III ступені, Айчыннай вайны I ступені, медаль «За вызваленне Варшавы».

Бразоўскі Станіслаў Баніфатавіч (1921 — 1990), в. Камаі, радавы, стралок.

Бруйко Часлаў Вацлававіч, н. у 1919, в. Казуліна, радавы, мінамётчык.

Брызгалава Ганна Акімаўна, н. у 1921, в. Бярозаўка Віцебскай вобл., партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «Партызану Айчыннай вайны» II ступені.

Брэскі Іван Іванавіч (1912 — 1989), в. Алашкі, партызан, з ліпеня 1944 у дзеючай арміі; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Брэскі Іосіф Іосіфавіч (1913 — 1992), в. Мельніца, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Брэскі Мікалай Пятровіч, н. у 1915, в. Невядомшчына, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За адвагу».

Брэскі Міхаіл Лукіч (1908 — 1989), г. Ленінград, партызан, са студзеня 1945 у дзеючай арміі, артылерыст; ордэн Айчыннай вайны II ступені (два), медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Брэскі Сяргей Анатольевіч, н. у 1908, стралок.

Брэскі Уладзімір Лук'янавіч (1915 — 1990), в. Белькі, партызан; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Будзіч Аляксандр Пятровіч (1927 — 1980), в. Заўлічча, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Будзіч Іван Феліксавіч (1921 — 1990), в. Будзічы Докшыцкага р-на, радавы, артылерыст; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Будзько Уладзімір Міхайлавіч (1924 — 1996), в. Старыя Габы Мядзельскага р-на, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Буйко Аляксандр Андрэевіч, н. у 1921, в. Вязаўшчына, радавы; ордэн Айчыннай

вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Буйко Віктар Антонавіч (1923 — 1993), в. Груздава, радавы, зенітчык.

Буката Іван Мартынавіч (1915 — 1985), в. Курывавічы, радавы, артылерыст; медаль «За перамогу над Германіяй».

Букаў Фёдар Тарасавіч (1925 — 1990), в. Абідавічы Быхаўскага р-на, яфрэйтар, сапёр; ордэны Чырвонай Зоркі, Славы II і III ступеней, Айчыннай вайны II ступені (два).

Булавінцаў Іван Мікалаевіч (1926 — 1988), в. Быкаўка, радавы; ордэны Айчыннай вайны I ступені, Славы III ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Бульбяноў Аляксандр Васільевіч (1923 — 1997), в. Ражнова Расонскага р-на, капітан, з красавіка 1942 у партызанах; ордэны Леніна, Чырвонай Зоркі, Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Бункевіч Іван Іпалітавіч, н. у 1927, радавы, стралок.

Бурэц Міхаіл Андрэевіч, н. у 1916, в. Аседкі, ст. сяржант, з ліпеня 1942 у партызанах, палітрук; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Буткевіч Марыя Фамінічна, п. у 1921, в. Самасадкі Суражскага р-на, партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Буцька Віктар Антонавіч, н. у 1923, в. Оцкавічы, радавы, матацыкліст; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Бучаль Антон Казіміравіч (1910 — 1989), в. Дзяўгуны, радавы, артылерыст; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Бучаль Альбін Габрыелевіч, н. у 1923, в. Ёцішкі.

Быканаў Пётр Маркелавіч, н. у 1926, Стаўрапольскі край, мал. сяржант; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Быкаў Аляксей Піліпавіч (1908 — 1992), в. Пользіна, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Быкаў Арцём Лявонцьевіч, н. у 1914, в. Навінкі.

Бязручка Пётр Баляслававіч, н. у 1918, в. Мягуны, кулямётчык.

Бяленка Іван Яўціхевіч, н. у 1926, сувязіст; ордэн Айчыннай вайны II ступені,

Ю. Б. Вайцяховіч.

І. С. Валаховіч.

медалі «За адвагу» (два), «За ўзяцце Вены», «За ўзяцце Будапешта», «За перамогу над Германіяй».

Бялецкі Віктар Іванавіч, н. у 1926, х. Бейсужок Краснадарскага краю, танкіст; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За адвагу».

Бялова Валянціна Міхайлаўна, н. у 1925, радавая, сапёр; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За абарону Ленінграда».

Бялоў Васіль Паўлавіч, н. у 1925, артылерыст; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Бяляўскі Фёдар Трафімавіч (1920—1993), в. Дубрава, радавы, артылерыст; медаль «За перамогу над Германіяй».

Вайткевіч Браніслаў Калікставіч (1910—1998), в. Мазурына, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Вайццолян Стафан Іосіфавіч (1916—1995), в. Шынаўшчына, радавы.

Вайцяховіч Віктар Віктаравіч, н. у 1920, в. Сакуны, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Вайцяховіч Франц Вікенцьевіч, н. у 1924, яфрэйтар; медаль «За перамогу над Германіяй».

Вайцяховіч Юльян Баляслававіч (1905—1994), в. Каміна Лепельскага р-на, радавы; медалі «За адвагу», «За ўзяцце Кёнігсберга».

Валаховіч Ігнацій Цярэнцьевіч, падпалкоўнік; ордэны Чырвонага Сцяга (два), Айчыннай вайны I (два) і II ступеней, Чырвонай Зоркі, медалі «За абарону Каўказа», «За вызваленне Варшавы», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Валодзька Альфонс Уладзіміравіч, н. у 1926, в. Камень Лепельскага р-на, радавы, сувязіст; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу» (два).

Валодзька Юзэфа Міхайлаўна, н. у 1901, в. Селішча Ушацкага р-на, партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Валуевіч Вітольд Іванавіч (1919—1992), в. Вялікае Сяло Астравецкага р-на Гродзенскай вобл., радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Вальмус Браніслаў Пятровіч.

Ванін Анатоль Цімафеевіч, н. у 1924, в. Баравіцы Пскоўскай вобл., ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй», польская ўзнагарода.

Варабей Аляксандр Мікалаевіч, н. у 1925, в. Небыта Гомельскай вобл., ст. сяржант; ордэны Айчыннай вайны I ступені, Славы III ступені.

Варанец Аркадзь Іларыёнавіч, н. у 1921, в. Сліжова, партызан, з верасня 1944 у дзеючай арміі, кулямётчык; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «Партызану Айчыннай вайны».

Варанец Іосіф Іосіфавіч, н. у 1926, в. Агароднікі, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Варанько Мікалай Антонавіч, н. у 1924, в. Харкі, радавы, мінамётчык; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Варапаеў Максім Міронавіч (1918—1995), в. Янавічы Віцебскага р-на, маёр; ордэны Чырвонай Зоркі (два), Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За баявыя заслугі», «За абарону Каўказа», «За перамогу над Германіяй».

Варашкевіч Антон Іосіфавіч (1925—1997), мінамётчык, медаль «За перамогу над Германіяй».

Варнела Антон Іванавіч, н. у 1912, в. Гіруці, сяржант, ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Варнела Таццяна Іванаўна, н. у 1923, в. Крулішкі былога Свірскага р-на, партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Варнела Яраслаў Аўгусцінавіч (1919—1996), в. Саболкі, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За ўзяцце Берліна».

Васілеўскі Міхаіл Андрэвіч (1907 — 1990), в. Лазовікі, радавы, стралок.

Васілеўскі Серафім Іпалітавіч (1909 — ?), в. Рудае, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Васільева Марыя Восіпаўна, н. у 1919 г., сяржант, медсястра; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Васільеў Лазар Васільевіч (1926 — 1985), в. Навасёлкі, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Васільеў Мяфодзій Яўстаф’евіч, (1909 — 1972), в. Вінаграды Міёрскага р-на, радавы; ордэн Чырвонай Зоркі.

Васільеў Сяргей Захаравіч (1913 — 1999), с. Тарапец Цвярской вобл., мал. лейтэнант; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Васюковіч Вера Піліпаўна, н. у 1919, в. Антонаўка Аршанскага р-на, партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Васюковіч Іван Фёдаравіч, н. у 1912, в. Атрубок Докшыцкага р-на, партызан, палітрук узвода; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Васюковіч Міхаіл Сцяпанавіч (? — 1985), в. Белькі, радавы.

Васюковіч Пётр Мікалаевіч (1926 — 1992), в. Вялікая Агальніца Шаркаўшчынскага р-на, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Васюковіч Фёдар Уладзіміравіч, н. у 1924, в. Белькі, партызан, са жніўня 1944 у дзеючай арміі; медалі «За адвагу», «За вызваленне Варшавы», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

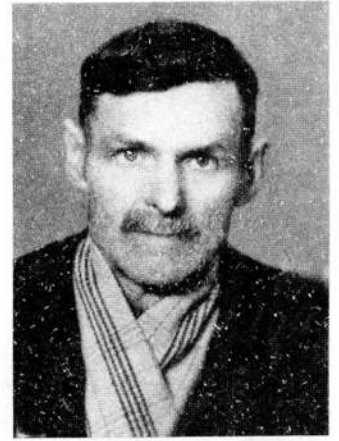
Вашкінель Станіслаў Альбінавіч (1911 — 1981), в. Палессе, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Вашчанка Аркадзь Максімавіч, н. у 1923, в. Верацеі, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

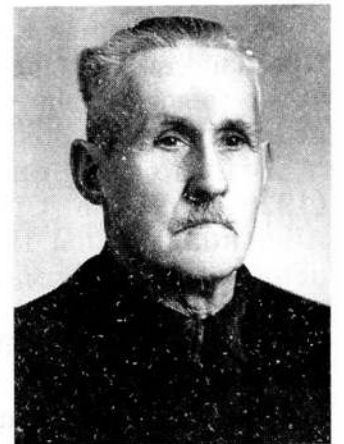
Вашчанка Барыс Васільевіч, н. у 1923, старшыня; ордэны Айчыннай вайны I і II ступеней, Чырвонай Зоркі (два), медалі «За адвагу», «За баявыя заслугі», «За вызваленне Прагі», «За вызваленне Варшавы», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

М.М.Варапаеў.

М.Я.Васільеў.

У.М.Вількін.

Вежнавец Савелій Цімафеевіч, н. у 1912, Гомельская вобл., старшыня, дэсантнік; ордэн Чырвонай Зоркі.

Вештарт Альбін Паўлавіч (1909 — 1988), в. Шыцікі Мядзельскага р-на, артылерыст; медаль «За адвагу».

Віклок Аляксей Пятровіч, н. у 1926, в. Явараўка, Украіна, сувязіст; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Вілейта Вітольд Казіміравіч, н. у 1924.

Вількін Уладзімір Мікалаевіч.

Вінаградава Ядвіга Іванаўна, н. у 1926, в. Ляснікі Мінскай вобл., партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Вінаградаў Уладзімір Прохаравіч (1915 — 1990), в. Шаракіна Смаленскай вобл., ст. сяржант; ордэны Славы III ступені, Айчыннай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «Партызану Айчыннай вайны» I ступені.

Вінік Мікалай Антонавіч, н. у 1918, в. Лазовікі, партызан.

І.І. Гайбовіч.

А.П. Галаўко.

Вінікаў Барыс Елісеевіч, н. у 1912, г.п. Краснаполле Краснапольскага р-на, радавы, артылерыст; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Віцько Арсеній Аляксандравіч (1920—1991), в. Сіўцы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Волкаў Міхаіл Кірылавіч (1912—1993), в. Падзісеннікі, партызан; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Волчанка Пётр Васільевіч, н. у 1925, г. Варажба Сумскай вобл., Украіна, сяржант, танкіст.

Ворахава Дар'я Ільнічна (1914—?), партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Воўк Іван Мацвеевіч, н. у 1914, в. Луцк-Казлоўскі, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Воўк Калікст Паўлавіч (1926—?), в. Дзядзенкі Дольныя, радавы, артылерыст; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За адвагу».

Воўк Мікалай Аляксандравіч (1923—1989), в. Ваўкі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Воўк (Масейка) Ніна Якаўлеўна (1909—1996), в. Сарочына, сувязная.

Вырвіч Раман Валер'евіч (1925—1996), в. Гаўрылавічы, радавы, стралок; медалі «За адвагу», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Вырвіч Уладзімір Браніслававіч (1915—1992), в. Гаўрылавічы, радавы, стралок; медаль «За перамогу над Германіяй».

Вырвіч Эдмунд Іванавіч (1895—1969), в. Круткі, гв. радавы, стралок.

Вялюга Міхаіл Сцяпанавіч, н. у 1925, в. Пуканаўка Полацкага р-на, партызан, з лютага 1945 у дзеючай арміі, стралок; ордэны Айчыннай вайны I і II ступеней, медаль «За перамогу над Германіяй».

Вярбіцкі Франц Адольфавіч, н. у 1921, в. Норкавічы, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Вярцінскі Мечыслаў Станіслававіч (1914—1988), в. Вярцінскія, радавы, артылерыст.

Вярцінскі Мікалай Аляксандравіч (1920—1988), в. Верацеі, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Гайбовіч Іван Ігнатавіч, н. у 1926, в. Аляхнішкі, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Гайдукевіч Іван Сігізмундавіч, н. у 1909, в. Лучай, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Галабудзін Іван Іванавіч (1922—1989), в. Вялікі Сняжатак, яфрэйтар; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Японіяй».

Галаўко Андрэй Пятровіч (1923—1999), в. Міськія, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Галаўко Аркадзь Рыгоравіч, н. у 1920, в. Міськія, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Галаўко Ігнацій Аляксеевіч (1911—1989), в. Боцвіны, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Галаўко Міхаіл Данілавіч, н. у 1922, в. Міськія, партызан, са студзеня 1944 у дзеючай арміі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Галаўко Павел Пятровіч, н. у 1927, в. Міськія, радавы, сапёр; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Галаўко Уладзімір Ільіч, н. у 1924, в. Баранавічы, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Галаўко Усевалад Рыгоравіч, н. у 1925, радыст; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Галаўко Якаў Мікалаевіч, н. у 1914, в. Міськія, партызан, са жніўня 1944 у дзеючай арміі, радавы; ордэны Славы III ступені, Айчыннай вайны, медалі «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Галаўко Яўстафій Мікалаевіч, н. у 1911, в. Міськія, партызан, сувязны; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Галімскі Пётр Баляслававіч (1922—1996), в. Рубеж, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Гантоўнік Майсей Часлававіч (1921—1993), г.п. Відзы Браслаўскага р-на, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Гапон Іван Рыгоровіч (1908—1992), в. Чорнае, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Гарамза Міхаіл Міхайлавіч, н. у 1919, в. Жарцы, пехацінец.

Гарачкін Пётр Паўлавіч, н. у 1921, в. Камчані Мядзельскага р-на, партызан, з ліпеня 1944 у дзеючай арміі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Гарбунова Ганна Фядотаўна, н. у 1925, в. Слабада, партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Гарбунова Фаіна Кірылаўна (1927—1998), в. Малыя Шпакі, партызанка.

Гарнаева Ганна Сямёнаўна, н. у 1922, в. Сліжова, партызанка; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «Партызану Айчыннай вайны» I ступені, «За перамогу над Германіяй».

Гарнаеў Васіль Васільевіч, н. у 1919 у Саратаўскай вобл.; ордэн Чырвонага Сцяга, медалі «Партызану Айчыннай вайны» II ступені, «За перамогу над Германіяй».

Гарошка Мікалай Мікалаевіч (1925—1980), в. Саковічы Мінскай вобл., радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Гарус Аляксандр Аляксандравіч (1923—1991), в. Васілеўшчына, радавы, мінамётчык; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Гарус Мяфодзій Іосіфавіч, н. у 1914, в. Харкі, радавы, артылерыст; медалі «За адвагу», «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Гарэль Зінаіда Казіміраўна (1914—2000), Мінск, партызанка; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «Партызану Айчыннай вайны» II ступені, «За перамогу над Германіяй».

Гашчанка Дзіванісій Іосіфавіч (1916—1998), в. Апідамы, радавы, артылерыст; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За ўзяцце Кёнігсберга», «За перамогу над Германіяй», «За перамогу над Японіяй».

В.В.Гарнаеў.

В.В.Гедроец.

Гваздзеўскі Францішак Вацлававіч, н. у 1923.

Гвоздзеў Іван Іванавіч, н. у 1911, в. Качанішкі, радавы, стралок; медаль «За Перамогу над Германіяй».

Гедрайц Віталій Рыгоровіч, н. у 1922, в. Касцяні, стралок; медаль «За перамогу над Германіяй».

Гедроец Васіль Васільевіч (1919—?), в. Бараўкі, старшыня, танкіст; ордэны Чырвонай Зоркі, Славы III ступені, Айчыннай вайны I і II ступеней.

Гедроец Дзмітрый Рыгоровіч, н. у 1919, в. Касцяні, радавы, стралок; ордэны Чырвонай Зоркі, Айчыннай вайны I ступені, медаль «За Перамогу над Германіяй».

Гедроец Уладзімір Мікітавіч (1922—1990), в. Касцяні, радавы, артылерыст; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Гейбовіч Іван Ігнатавіч, н. у 1926, в. Аляхнішкі, радавы, стралок.

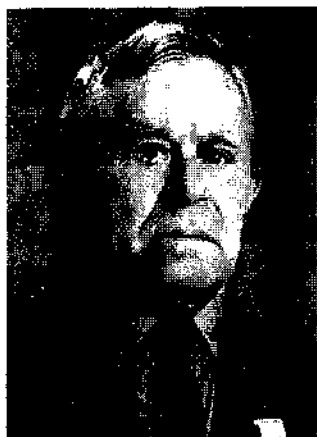
Гендэль Шнэер Рахмелевіч, н. у 1925, г. Паставы, партызан, з 1944 у дзеючай арміі, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «Партызану Айчыннай вайны» I ступені, «За перамогу над Германіяй».

Герасімаў Васіль Аляксандравіч (1925—1980), радавы, стралок; ордэны Чырвонай Зоркі, Славы II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За адвагу» (два).

Германовіч Франц Вікенцьевіч, н. у 1920, в. Свідна, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Гецьман Іван Васільевіч, н. у 1925, сяржант; ордэны Айчыннай вайны II ступені, Чырвонай Зоркі, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Гіль Антон Станіслававіч, н. у 1910, в. Чорны Бор Смаргонскага р-на, радавы;

В.С.Гіль.

медаль «За перамогу над Германіяй», польскія ўзнагароды.

Гіль Васіль Сцяпанавіч (? — 1975), в. Кашыцы; медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Гіль Павел Арэф'евіч (1922 — 1990), в. Кашыцы, сяржант; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За баявыя заслугі».

Гіль Пётр Васільевіч, в. Кашыцы, радавы, стралок; медаль «За перамогу над Германіяй».

Гіль Пётр Максімавіч, в. Кашыцы, кулямётчык; медаль «За перамогу над Германіяй».

Гіль Уладзімір Гаўрылавіч (1923 — 1997), партызан, потым на фронце; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Гіль Уладзімір Пятровіч, н. у 1923, в. Логавінцы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Гіль Юльян Максімавіч, в. Кашыцы, радавы, стралок.

Гінтафт Люцыян Міхайлавіч, н. у 1923, в. Рашкова Глыбоцкага р-на, партызан, з ліпеня 1944 у дзеючай арміі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За перамогу над Германіяй», «За перамогу над Японіяй».

Гінько Алена Адольфаўна, н. у 1923, в. Пятровічы, партызанка, сувязная; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Гінько Аляксандр Антонавіч (1916 — 2000), в. Старыца, радавы, стралок.

Гінько Антон Канстанцінавіч, н. у 1923.

Гінько Вікенцій Антонавіч, н. у 1925, в. Рудае.

Гінько Іван Іпалітавіч, н. у 1922, в. Чашуны, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Гінько Іосіф Аляксандравіч, н. у 1919, в. Пятровічы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Гінько Іосіф Антонавіч (? — 1998), в. Дубрава, радавы.

Гінько Пётр Станіслававіч (1916 — ?), радавы; медалі «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Гінько Уладзімір Станіслававіч (1903 — 1989), в. Дубрава, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За ўзяцце Кёнігсберга», «За перамогу над Германіяй».

Гінько Усцін Усцінавіч (1925 — 1993), в. Шымкуоўшчына, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны I ступені (два), медаль «За перамогу над Германіяй».

Гінько Яўстафій Іванавіч (1922 — 1998), в. Чашуны, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За ўзяцце Вены».

Гладковіч Іосіф Іванавіч (1910 — 1991), в. Русіны, радавы, зенітчык; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Глазко Іван Барысавіч, н. у 1920, г.п. Бягомль Віцебскай вобл., лейтэнант, марак; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За абарону Ленінграда», «За перамогу над Германіяй».

Глазкова Валянціна Міхайлаўна, н. у 1921, Смаленская вобл., яфрэйтар, санінструктор; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Глебка Уладзімір Васільевіч, н. у 1921, в. Сушына Полацкага р-на, партызан.

Голік Ганна Мікалаеўна (1922 — 1991), в. Старая Клетня, партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Голубеў Аляксандр Фёдаравіч, н. у 1918 у Расонскім р-не, партызан, з 1944 у дзеючай арміі; ордэны Славы II і III ступеней, медалі.

Голубеў Мікалай Іванавіч, н. у 1921, маставік пантоннага батальёна; ордэны Славы III ступені, Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За баявыя заслугі».

Гродзь Андрэй Уладзіміравіч, н. у 1921, в. Пятрагі, сяржант, артылерыст; ордэны Чырвонай Зоркі, Айчыннай вайны I ступені, медаль «За баявыя заслугі».

Гродзь Вацлаў Уладзіміравіч, н. у 1916, в. Малышкі Мінскай вобл.; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За адвагу».

Груздзеў Мікалай Амбросавіч, н. у 1925, капітан; ордэны Чырвонай Зоркі, Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Грыбко Эдуард Альбінавіч, н. у 1923, в. Чорнае, мал. сяржант, мінамётчык; ордэн Айчыннай вайны II ступені, польскія медалі.

Грынько Дзмітрый Эраставіч (1924 — 1989), в. Васілішы, партызан; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Грынько Мікалай Мікалаевіч (1924 — 1994), в. Васіліны, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Гуль Аляксандр Аляксандравіч (1917 — 1996), в. Сіўцы, радавы.

Гуль Аляксей Іванавіч (1891 — 1994), в. Сіўцы, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За ўзяцце Кёнігсберга».

Гуль Іван Антонавіч (1908 — 1994), в. Сіўцы, сяржант; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Гулько Уладзімір Уладзіміравіч (1921 — 2000), в. Рабізы Шаркаўшчынскага р-на, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Гуцько Іван Іосіфавіч, н. у 1913, партызан, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Гусакоў Іван Рыгоравіч (1902 — 1994), в. Одрына Карачэўскага р-на, радавы, артылерыст; медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Гутар Алег Антонавіч (1924 — 1987), в. Кулакова, партызан, стралок, камандзір аддзялення; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу» (два), «Партызану Айчыннай вайны», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Гутар Анфім Антонавіч, н. у 1922, в. Юнькі, радавы, медаль «За перамогу над Германіяй».

Гутар Віталь Аляксандравіч (1922 — 2000), камандзір аддзялення; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За ўзяцце Кёнігсберга», «За перамогу над Германіяй».

Гутар Ніна Уладзіміраўна, н. у 1925, в. Фалькава, партызанка; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

А. Ф. Голубеў.

Дабракова Раіса Сцяпанаўна, н. у 1920, х. Апуева Цвярской вобл., партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Дабракоў Мікалай Кузьміч (1917 — 1988), в. Плаўнік Чашніцкага р-на, партызан, з красавіка 1945 у дзеючай арміі, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу» (два), «Партызану Айчыннай вайны» I ступені, «За перамогу над Германіяй».

Давідовіч Андрэй Андрэевіч (1921 — 1990), в. Біюці, радавы, зенітчык; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Давідоўскі Аляксандр Юльянавіч, н. у 1925, в. Белая Лужа, партызан; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Данасевіч Яўген Казіміравіч (1926 — 1991), в. Забалацце, партызан, са жніўня 1944 у дзеючай арміі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі» (два), «Партызану Айчыннай вайны» I ступені.

Данілава Вольга Іванаўна, н. у 1921, партызанка, ордэны Айчыннай вайны I і II ступеней, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Дань Леанід Паліётавіч (1918 — 1990), в. Захараўшчына, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Дарошка Бернард Піліпавіч, н. у 1926, в. Дзядзенкі Дольныя, партызан, са снежня 1944 у дзеючай арміі; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Даткевіч Іван Іванавіч (1922 — 1994), в. Борысы Мядзельскага р-на, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Л.Э. Дзейніс.

Даўгель Іосіф Вікенцьевіч (1923 — 1997), в. Коўзаны, радавы; медаль «За перамогу над Германіяй».

Даўжук Іосіф Іосіфавіч (1925 — 1990), в. Міцкяны, яфрэйтар; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За вызваленне Варшавы», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Дашкевіч Віктар Іванавіч, н. у 1917, г. Віцебск, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, польскі медаль.

Дзевятоўская Барвара Герасімаўна, н. у 1917, г.п. Варапаева, партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Дзевятоўскі Анатоль Іосіфавіч (1923 — 1996), в. Васілеўшчына, мал. сяржант; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Дзевятоўскі Васіль Сямёнавіч, н. у 1915, в. Васілеўшчына, радавы, кулямётчык; ордэны Айчыннай вайны II ступені, Славы III ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Дзегцяронак Аляксей Андрэевіч (1924 — 1993), в. Старадубка Лоеўскага р-на, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Дзейніс Людміла Эдуардаўна (1924 — 2000), санінструктар; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Дземідовіч Антон Пятровіч (1907 — 1985), в. Заўлічча, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Дзёмін Сцяпан Андрэевіч, н. у 1916, в. Балымава Брасаўскага р-на Бранскай вобл., мал. лейтэнант; ордэны Леніна, Чырвонай Зоркі, Айчыннай вайны I ступені, медалі «За баявыя заслугі», «Партызану

Айчыннай вайны» I ступені, «За перамогу над Германіяй».

Дзёміна Кацярына Міронаўна (1924 — 1998), в. Баршчаватка, партызанка; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «Партызану Айчыннай вайны» I ступені, «За перамогу над Германіяй».

Дзеравянка Аляксандр Іванавіч (1909 — 1981), в. Юнькі, радавы.

Дзеравянка Мікалай Валяр'янавіч (1918 — 1998), в. Крыўка, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Дзеравянка Сяргей Валяр'янавіч, н. у 1920, в. Крыўка, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Дзеўгуць Альфонс Сільвестравіч (1907 — 1986), в. Норкавічы, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Дзеўгуць Франц Аляксандравіч, н. у 1925, в. Мольдзевічы, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Дзікая Таццяна Ануфрыеўна, н. у 1924, в. Кушлікі, партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Дзіковіч Ганна Міхайлаўна, н. у 1902, в. Чарэмушнікі, партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Дзіковіч Данат Філіпавіч (? — 2001), в. Барэйкі, радавы, медаль «За перамогу над Германіяй».

Дзіковіч Іван Антонавіч (1913 — 1988), в. Казімерцы, радавы; медаль «За перамогу над Германіяй».

Дзіковіч Канстанцін н. у 1911, в. Чарэмушнікі, радавы.

Дзікун Архіп Міхеевіч (1913 — 1989), в. Здудзічы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Дзятлаў Аляксей Яфімавіч, н. у 1920, в. Леснікова Сенненскага р-на, сувязіст; ордэны Айчыннай вайны I і II ступеней, Славы III ступені, медаль «За адвагу».

Дзяшук Франц Кліментавіч (1923 — ?), в. Янковічы, радавы.

Длужнеўскі Валяр'ян Іосіфавіч (1910 — 1989), в. Стафанава Глыбоцкага р-на, радавы; медаль «За перамогу над Германіяй».

Долман Даніла Іпалітавіч (1916 — 1995), в. Луцк-Казлоўскі, радавы; медаль «За ўдзел у абарончай вайне 1939 года».

Долман Іван Восіпавіч (1916—1991), в. Луцк-Казлоўскі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Доўгел Антон Вікенцьевіч (1909—1992), в. Дашкі, радавы.

Драгун Антон Сямёнавіч (1895—1990), в. Ласіца, радавы; медаль «За перамогу над Германіяй».

Драздоў Іван Іванавіч, н. у 1921, в. Атока Расонскага р-на, фельчар; ордэны Айчыннай вайны I ступені, Чырвонай Зоркі.

Дранковіч Васіль Мікалаевіч, н. у 1921, в. Слабада Докшпцкага р-на, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Дубовік Віктар Эдуардавіч (1911—1982), в. Пуцькава, радавы; медаль «За перамогу над Германіяй».

Дубовік Іван Мікалаевіч (1918—1998), в. Пуцькава, радавы, стралок.

Дубовік Пётр Антонавіч (1918—1998), в. Грэйцева, мал. сяржант; медалі «За вызваленне Варшавы», «За перамогу над Германіяй».

Дубоўскі Аркадзь Мікалаевіч, н. у 1921, в. Шыркi, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Дуброўская Юлія Міхайлаўна (1899—?), в. Агароднікі.

Дуброўскі Генрых Генрыхавіч, н. у 1922, в. Калееўцы, партызан, са жніўня 1944 у дзеючай арміі; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Дук Альфонс Мартынавіч, н. у 1909, г. Рыга, Латвія, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Дук Уладзімір Іванавіч, н. у 1919, в. Міхнічы, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Дунец Антон Акімавіч, в. Манькавічы, радавы.

Дунец Антон Якаўлевіч (1907—1990), в. Русіны, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Дунец Іван Мікалаевіч (1906—1990), в. Кучынішчына, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Дунец Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1923, в. Калееўцы, партызан, са жніўня 1944 у

А.С. Дзеўгуць.

Г.Г. Дуброўскі.

дзеючай арміі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За ўзяцце Берліна», «За вызваленне Варшавы», «За перамогу над Германіяй».

Дунец Станіслаў Рыгоравіч (1910—1990), в. Калееўцы, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Дунец Франц Іванавіч (1914—2000), кулямётчык; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Дунец Юльян Вітальевіч, н. у 1917, в. Валожына 1-е, яфрэйтар; ордэны Славы III ступені, Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Енчык Іван Ігнатавіч, н. у 1926, в. Ліпнікі, партызан; медаль «За адвагу».

Ермаковіч Альфрэд Францавіч, н. у 1924, в. Дзеркаўшчына Глыбоцкага р-на, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Ермаловіч Дзяніс Лявонцьевіч (1921—1994), в. Баранавічы, радавы.

Ермаловіч Канстанцін Сцяпанавіч, н. у 1923, в. Грыдзкі, партызан.

Ермаловіч Міхаіл Максімавіч (1911—?), в. Баранавічы, радавы, артылерыст.

Есьман Вільгельм Іосіфавіч (1914—1989), в. Васевічы, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Еўдакіменка Ягор Андрэевіч (1902—1990), в. Шэрстава Расонскага р-на, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Жаброўскі Канстанцін Вікенцьевіч (1916—1988), г. Колпіна Ленінградскай вобл., радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Жаваранкава Еўдакія Ісакаўна (1928—2000), в. Чэрніцы Віцебскай вобл., партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Жаваранкаў Іван Васільевіч (1918 — 1998), в. Памаксімы Кіраўскай вобл., партызан; ордэны Чырвонай Зоркі, Чырвонага Сцяга, Айчыннай вайны II ступені, медаль «Партызану Айчыннай вайны» I ступені.

Жалнер Пётр Іосіфавіч, н. у 1920, в. Нагаўкі Мядзельскага р-на, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Жалняровіч Люцыян Іосіфавіч, н. у 1916, в. Свініца, радавы, артылерыст; ордэн Чырвонай Зоркі, медаль «За перамогу над Германіяй».

Жамойдзь Валерый Іосіфавіч, н. у 1907, в. Ананічы, мал. сяржант, сапёр, ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Жук Андрэй Андрэевіч, н. у 1926, в. Пятрагі, партызан, з ліпеня 1944 у дзеючай арміі, радавы, стралок.

Жук Антон Іванавіч, н. у 1911, в. Грыдзькі, радавы, стралок.

Жук Апалонія Раманаўна, н. у 1920, г. Куйбышаў, партызанка, сувязная.

Жук Аркадзь Маркавіч, в. Агароднікі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Жук Дзмітрый Усцінавіч, н. у 1917, г. Паставы, радавы.

Жук Іосіф Іосіфавіч, н. у 1923, в. Пятрагі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Жук Леанід Проклавіч (1925 — 1998), г. Паставы, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Жук Мікалай Сцяпанавіч (1908 — 1988), г. Паставы, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Жук Павел Вітальевіч (1922 — 1996), в. Грыдзькі, радавы.

Жук Уладзімір Іосіфавіч, н. у 1925, в. Грыдзькі, партызан, са жніўня 1944 у дзеючай арміі; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Жук Яўген Пятровіч, н. у 1922, в. Пятрагі, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Жук'ян Іосіф Міхайлавіч (1905 — 1994), г. Паставы, радавы, стралок.

Журомскі Сцяпан Пятровіч (1890 — 1973), в. Весялуха.

Журомскі Фама Сцяпанавіч (1920 — 1999), в. Агароднікі, радавы, стралок.

Жыбутко Раман Ігнатавіч, н. у 1924, в. Свіраны, радавы; медаль «За перамогу над Германіяй».

Жыгалка Пётр Усцінавіч, н. у 1912, в. Якшты Браслаўскага р-на, партызан, са жніўня 1944 у дзеючай арміі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Жыгін Мікалай Іванавіч, н. у 1922, в. Выган Курскай вобл., радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За адвагу».

Жыдкі Антоній Акімавіч (1925 — 1990), в. Боцвіны, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За вызваленне Варшавы», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Жыдкі Гаўрыла Паўлавіч, н. у 1904, в. Боцвіны, сяржант.

Жыдкі Пётр Яфімавіч (1922 — 1993), в. Боцвіны, яфрэйтар, зенітчык.

Жыдкі Сяргей Дзям'янавіч (1924 — 1991), в. Боцвіны, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Завацкі Франц Браніслававіч, н. у 1927, г.п. Лыштупы, сапёр; медаль «За перамогу над Германіяй».

Зайчанка Анатоль Антонавіч, н. у 1924.

Зак Лізавета Маркаўна (1911 — ?), г. Швенчоніс, Літва, партызанка.

Зарэцкі Андрэй Міхайлавіч (1914 — 1992), в. Чашуны, радавы, артылерыст.

Зарэцкі Часлаў Усцінавіч (1924 — 1999), в. Лапачонкі, старшыня; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Захарыч Антон Уладзіміравіч, н. у 1928, в. Крывое, партызан.

Захарыч Іван Фёдаравіч (1921 — ?), в. Крывое, мал. сяржант; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За ўзяцце Кёнігсберга», «За перамогу над Германіяй», «За перамогу над Японіяй».

Здраеўскі Станіслаў Ісідаравіч, н. у 1904, в. Немна Віцебскай вобл., намеснік камандзіра батальёна; ордэн Чырвонай Зоркі, медалі.

Здраеўскі Уладзімір Станіслававіч, н. у 1927, г. Бешанковічы, радавы, ордэны Чырвонай Зоркі, Айчыннай вайны I ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Зелянкевіч Альбін Іванавіч, в. Ваўкі, радавы, артылерыст; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Зелянкевіч Аляксей Ігнатавіч, н. у 1923, в. Ваўкі, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Зелянкевіч Вацлаў Вікенцьевіч, н. у 1918, в. Жукава, сапёр; ордэн Славы III ступені, медалі «За адвагу», «За ўзяцце Вены», «За ўзяцце Будапешта».

Зелянкевіч Віктар Сцяпанавіч (1914 — ?), в. Дзядзенкі Дольныя, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Зелянкевіч Іван Пятровіч (1910 — 1990), в. Сяргеевічы, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За вызваленне Варшавы», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Зелянкевіч Ігнацій Сігізмундавіч, н. у 1925, в. Ваўкі, радавы, польскія ўзнагароды.

Зелянкевіч Іосіф Іванавіч (1913 — ?), в. Жданы, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Зелянкевіч Міхаіл Ігнатавіч, н. у 1917, в. Ваўкі, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Зелянкевіч Пётр Гаўрылавіч, н. у 1925, в. Дзядзенкі Дольныя, партызан, з лістапада 1944 у дзеючай арміі; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Зелянкевіч Эдуард Усцінавіч, н. у 1925, в. Дразды, кулямётчык, медаль «За перамогу над Германіяй».

Зінкевіч Іван Ульянавіч, н. у 1925, в. Новікі, партызан, з верасня 1944 у дзеючай арміі, радавы, сапёр; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Змітровіч Сцяпан Сцяпанавіч, н. у 1922, в. Мачулішчы Мінскага р-на, радавы, танкіст; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Змяеўскі Мечыслаў Вікенцьевіч (1913 — 2000), стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Зубкоў Агап Парфір'евіч (1917 — 1991), в. Бяляншкі, радавы, зенітчык; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Зубовіч Іван Яўстаф'евіч (1918 — 1993), х. Рудакоў, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Зубовіч Канстанцін Яўстаф'евіч, в. Лапішкі, партызан, са снежня 1944 у дзеючай арміі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

М.Я.Зубовіч.

Зубовіч Мікалай Міканоравіч (1925 — 1994), в. Асінагарадок, радавы; медаль «За перамогу над Германіяй».

Зубовіч Мікалай Яўстаф'евіч, н. у 1924, в. Шчоткі, старшыня, марак; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За абарону Ленінграда», Нахімава.

Зубовіч Парфірый Сцяпанавіч, н. у 1924, в. Асінагарадок, сяржант; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Зуеў Канстанцін Пракопавіч, н. у Гарадоцкім р-не, партызан, узнагароджаны медалямі.

Зямчонак Анатоль Іванавіч (1925 — 1998), в. Вештарты, ст. сяржант; медалі «За адвагу», «За ўзяцце Будапешта», «За ўзяцце Вены», «За перамогу над Германіяй».

Зямчонак Іосіф Гілярыевіч, н. у 1921, в. Сергі, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Зямчонак Пётр Вацлававіч (1923 — ?), в. Хацілы, мал. сяржант; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За ўзяцце Берліна».

Іваніна Праскоўя Пятроўна, н. у 1920, г. Познань, Польшча, партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Іванісаў Уладзімір Васільевіч (1914 — 1982), в. Круткі, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Іванова Валянціна Герасімаўна, н. у 1924, г.п. Варапаева, партызанка; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «Партызану Айчыннай вайны» II ступені.

Іваноў Аляксей Паўлавіч (1915 — ?), в. Паруб'е Полацкага р-на, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За

адвагу», «Партызану Айчыннай вайны» I ступені.

Іваноўскі Іван Андрэевіч, н. у 1922, в. Плешкуны, радавы; ордэны Славы III ступені, Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Іванскі Аляксандр Вікенцьевіч (? — 1989), в. Маразоўшчына Браслаўскага р-на, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За вызваленне Варшавы», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Іватовіч Эдмунд Мацвеевіч (1922 — 1999), в. Канябічы, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За вызваленне Варшавы», «За ўзяцце Берліна» і інш.

Ігнатовіч Андрэй Уладзіміравіч (1915 — 1993), сяржант, танкіст; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Ігнатоўская Надзея Панкратаўна, н. у 1926; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За ўзяцце Кёнігсберга», «За перамогу над Германіяй».

Ігнацьева Таццяна Якаўлеўна, н. у 1926, в. Лучай, партызанка.

Ільін Фёдар Сяргеевіч (1926 — 1999), с. Карнікі Тульскай вобл., старшыня; ордэны Чырвонай Зоркі, Славы III ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Ілюхін Пётр Мікалаевіч (1913 — ?), в. Перазвонава Алтайскага краю, старшыня; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За ўзяцце Будапешта», «За ўзяцце Вены».

Інкін Васіль Аляксеевіч (1926 — ?), радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Іпацьеў Мікалай Васільевіч, н. у 1927, в. Першына, Расія, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй»; «За перамогу над Японіяй».

Кабайла Уладзімір Аляксандравіч, н. у 1927, в. Русіны, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Кабяк Іван Паўлавіч (1905 — 1989), партызан.

Кабяк Яўстафій Аляксандравіч, н. у 1926, в. Агароднікі, радавы, стралок.

Кавалёў Міхаіл Яфімавіч (1923 — ?), в. Залессе Мсціслаўскага р-на Магілёўскай вобл., лейтэнант; ордэны Чырвонай Зоркі, Айчыннай вайны I ступені.

Кадушкевіч Казімір Карлавіч (1912 — 1991), х. Пльвучы Мост Мядзельскага р-на, радавы, стралок.

Казак Іван Антонавiч (1923 — 1990), в. Казіная Гара, радавы; ордэны Чырвонай Зоркі, Айчыннай вайны II ступені, медалі «За вызваленне Варшавы», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Казакевіч Мар'ян Іванавіч (1914 — 1990), в. Коўзаны, радавы, стралок.

Казаровец Аляксей Іванавіч, н. у 1918, в. Мядзелка, партызан, з ліпеня 1944 у дзеючай арміі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Казаровец Генадзь Антонавiч, п. у 1923, в. Дашкі, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Казаровец Гілярыі Канстанцінавіч (1926 — 1999), в. Харкі, старшыня; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Казаровец Іван Іванавіч (1921 — 1999), в. Мядзелка, радавы, мінамётчык; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Казаровец Мікалай Вікенцьевіч, н. у 1922, в. Казароўшчына, кулямётчык; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Казаровец Міхаіл Іпалітавіч, н. у 1922, в. Казароўшчына, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Казаровец Сяргей Аляксандравіч (1923 — ?), в. Харкі, сяржант; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За адвагу».

Казафеў Дзмітрый Ніканоравіч (1919 — 1999), мал. лейтэнант; ордэн Чырвонай Зоркі, медаль «За перамогу над Германіяй».

Казенка Аркадзь Васільевіч (1903 — 1991), в. Жукі, радавы, стралок.

Казенка Васіль Сцяпанавіч, н. у 1922, в. Жукі, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Казенка Фёдар Архіпавіч (1919 — 1994), в. Жукі, мал. сяржант; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Казенка Яўстафій Валяр'янавіч (1923 — 1986), в. Жукі; ордэн Чырвонай Зоркі, медалі «За вызваленне Варшавы», «За перамогу над Германіяй».

Казловіч Мікалай Кліментавіч (1920 — 1988), в. Пятровічы, радавы, мінамётчык; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Казлоў Васіль Сяргеевіч (1926 — ?), в. Мірклішкі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Казлоўскі Альфонс Віктаравіч (1917 — ?), ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Казура Іосіф Іосіфавіч (1911 — 1991), в. Круткі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Казура Ніна Васільеўна, н. у 1922, в. Агароднікі, партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Казура Пётр Уладзіслававіч (1913 — 1996), в. Коўзаны, радавы, артылерыст.

Казырэўскі Анатоль Пракоф'евіч, н. у 1926, в. Вялікае Сяло Сенненскага р-на, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За ўзяцце Кёнігсберга».

Какошын Васіль Усцінавіч (1914 — ?), в. Бель Дубровенскага р-на, лейтэнант; ордэны Чырвонай Зоркі, Айчыннай вайны II ступені, медаль «За баявыя заслугі».

Каласёнак Іван Казіміравіч (1922 — 1993), в. Жылінскія, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Калеснікаў Аляксандр Цімафеевіч (1917 — 1999), в. Якаўлева Якаўлеўскага р-на Белгародскай вобл., лейтэнант; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Калеснік-Сікора Тамара Ягораўна (1923 — 1994), в. Васіліны, радавая; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За перамогу над Германіяй», «За перамогу над Японіяй».

П.У.Казура.

В.У.Какошын.

Каліцкі Іван Аўгусцінавіч (1906 — 1993), в. Сяргеевічы, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Каліцкі Іосіф Ігнатавіч (1908 — ?), в. Каліты, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Каліцкі Франц Усцінавіч, н. у 1916, в. Каліты, стралок; медаль «За перамогу над Германіяй», польскія ўзнагароды.

Калашка Іосіф Баляслававіч, н. у 1924, в. Вярэнькі, радавы, мінамётчык; медалі «За вызваленне Варшавы», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Калядзін Васіль Елісеевіч, н. у 1923, в. Мягуны, стралок, медалі «За адвагу», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Камышаў Мікалай Мікалаевіч, н. у 1923, ордэны Айчыннай вайны I і II ступеней, Чырвонага Сцяга.

Канавалаў Іван Сяргеевіч, н. у Арлоўскай вобл., стралок; ордэны Чырвонай

Я.В.Казенка (першы злева) з аднапалчанами.

Т.Я.Калеснік-Сікора.

М.М.Камышаў.

І.С.Канавалаў.

І.М.Канавальчык.

Зоркі, Айчыннай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За ўзяцце Кёнігсберга», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Канавальчык Антон Уладзіміравіч, н. у 1926, в. Даравое, партызан, са снежня 1944 у дзеючай арміі, яфрэйтар; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Канавальчык Вікторыя Антонаўна, н. у 1920, в. Зерчаніцы Ушацкага р-на, партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Канавальчык Іосіф Міхайлавіч, н. у 1916, г. Ленінград, ст. сяржант; ордэны Славы III ступені, Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Канпелька Аляксандр Іосіфавіч (1918 — 1998), г.п. Варапаева, радавы, мінамётчык; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Канаш Валянціна Анатолеўна, н. у 1929, в. Цёплыя, партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Канчанін Часлаў Альфонсавіч (1922 — 1990), в. Стары Двор, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Караваеў Анатоль Міхайлавіч, н. у 1926, сяржант; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Японіяй».

Каралёнак Іван Уладзіміравіч (1914 — 1991), в. Коўзаны, радавы, артылерыст.

Каралёнак Лявон Станіслававіч (1912 — ?), в. Салаўі, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Каранеўскі Франц Ільіч (1905 — ?), в. Курыловічы, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Карасік Мікалай Ільіч (1921 — 1998), в. Мятрэчча, партызан, камандзір атрада; ордэны Чырвонай Зоркі, Айчыннай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Карпей Аляксандр Гіроньевіч, н. у 1921, в. Гулі Мядзельскага р-на, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За баявыя заслугі».

Карпік Сяргей Маркавіч, н. у 1923, в. Навінкі.

Карцель Леанід Сцяпанавіч (1927 — 1999), партызан.

Карцель Сямён Сямёнавіч, н. у 1913, в. Галяшы, партызан, з верасня 1944 у дзеючай арміі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Касарэўскі Мікалай Вікенцьевіч, в. Асіннікі.

Касарэўскі Нікандр Канстанцінавіч, н. у 1921, партызан.

Касарэўскі Павел Антонавіч (1922 — 1985), в. Вайцяхі, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Касарэўскі Сяргей Міхайлавіч (1925 — ?), в. Халапоўшчына Шаркаўшчынскага р-на, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Касарэўскі Уладзімір Аляксандравіч (1913 — ?), стралок; медалі «За адвагу», «За пабеду над Германіяй».

Касарэўскі Яўстафій Валяр'янавіч (1924 — 1980), в. Малая Агальніца, партызан, з чэрвеня 1944 у дзеючай арміі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Каспер Пётр Іосіфавіч, н. у 1922, Глыбоцкі р-н, ст. сяржант; ордэн Айчынай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Касценіч Стафан Пятровіч, н. у 1922, в. Зімоніна, ст. сяржант; ордэн Айчынай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Касцень Іван Пятровіч, н. у 1915, в. Рабекі, радавы, стралок.

Касцень Лявон Міхайлавіч (1911—1989), в. Рабекі, радавы; ордэны Славы III ступені, Айчынай вайны I ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Касцень Уладзімір Міхайлавіч (1923—1990), в. Васіліны, радавы; ордэн Айчынай вайны II ступені.

Касцюк Баляслаў Генрыхавіч (1915—1991), г. Рыга, Латвія, радавы, стралок; ордэн Айчынай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Касцюк Зянон Фадзеевіч, н. у 1923, в. Круткі, стралок; ордэн Айчынай вайны II ступені, медалі «За ўзяцце Кёнігсберга», «За перамогу над Германіяй».

Касцюкевіч Віталь Людвікавіч (1917—?), в. Цешылава, радавы, зенітчык; ордэн Айчынай вайны I ступені.

Касцюкевіч Яўген Васільевіч (1908—1990), в. Шчоткі, радавы, стралок; ордэн Айчынай вайны II ступені, медалі «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Касянюка Ганна Іванаўна, н. у 1925, в. Асінавік Мінскай вобл., партызанка; ордэн Айчынай вайны II ступені.

Катовіч Адольф Яўгенавіч (1921—1990), в. Хрыстова, радавы, стралок; ордэн Айчынай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Катовіч Віктар Рыгоровіч (1903—1989), в. Савічы, радавы, зенітчык; ордэн Айчынай вайны II ступені.

Катовіч Мікалай Міхайлавіч, н. у 1921, в. Падкраеўшчына, партызан, са студзеня 1945 у дзеючай арміі, ст. сяржант; ордэн Айчынай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Катовіч Яўген Мікалаевіч (1922—1990), в. Ласіца, партызан.

Кацанаў Аляксандр Герасімавіч (1918—1996), в. Сасноўка Краснапольскага р-на Магілёўскай вобл., ст. лейтэнант.

Кацейка Іван Адамавіч (1917—1991), в. Будзічы, партызан, са жніўня 1944 у дзеючай арміі, мал. сяржант; ордэны Чырвонай Зоркі, Айчынай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За вызваленне Варшавы», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Кашавар Генадзь Васільевіч (1922—1999), в. Перавознікі, партызан, з кастрычніка 1944 у дзеючай арміі, радавы; ордэн Айчынай вайны II ступені.

Квяткоўская Вольга Іванаўна, н. у 1920, г. Даўгаўпілс, Латвія, партызанка; ордэн Айчынай вайны II ступені.

Квяткоўскі Іосіф Фаміч (1922—1982), в. Яцавічы.

Кедьшка Павел Міхайлавіч, н. у 1926; ордэны Айчынай вайны II ступені, Чырвонай Зоркі, Славы III ступені, медалі «За ўзяцце Кёнігсберга», «За перамогу над Германіяй».

Кейзік Іван Фёдаравіч, н. у 1914, в. Кейзікі, радавы; ордэны Чырвонай Зоркі, Айчынай вайны I ступені.

Кейзік Канстанцін Вікенцьевіч, н. у 1920, в. Пруднікі-Ямки, стралок; ордэн Айчынай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Кейзік Пётр Віктаравіч, н. у 1921, в. Кейзікі, радавы; ордэн Айчынай вайны I ступені.

Кенька Віктар Рыгоровіч (1922—?), в. Верацеі, радавы, стралок; медаль «За перамогу над Германіяй».

Керзіёнак Уладзіслаў Вікенцьевіч, н. у 1917, ордэн Айчынай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Кібіцкі Віктар Іванавіч (1922—?), г. Славянск Данецкай вобл., радавы, стралок; ордэн Айчынай вайны I ступені.

Кіёнак Пётр Фадзеевіч, н. у 1917, в. Кейзікі, пехацінец; ордэн Айчынай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Кілбасіч Яфім Васільевіч (1922—1993), в. Грыдзькі, партызан, з верасня 1944 у дзеючай арміі, мал. сяржант; ордэн Айчынай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За ўзяцце Кёнігсберга», «За перамогу над Германіяй».

Кірзеў Анатоль Фёдаравіч, н. у 1924, падпалкоўнік, танкіст; ордэны Айчынай вайны I і II ступеней, Чырвонай Зоркі (тры), медалі «За баявыя заслугі», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Кірэй Іван Віктаравіч (1922 — 1996), в. Луцк-Казлоўскі, ст. сяржант, сапёр; медалі «За абарону Сталінграда», «За абарону Каўказа», «За перамогу над Германіяй».

Кірэй Мікалай Аляксандравіч (1923 — 1994), в. Верхнія Глыбоцкага р-на, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Кісцянева Валянціна Фёдараўна (1924 — 1994), в. Глушына Віцебскай вобл., партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «Партызану Айчыннай вайны» II ступені, «За перамогу над Германіяй».

Кішко Міхаіл Станіслававіч, н. у 1923, в. Пятровічы, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Кішко Францыск Ігнавіч, н. у 1920, в. Куніцкія, партызан.

Клачко Іван Яўстаф'евіч (1919 — 2000); ордэны Чырвонай Зоркі, Айчыннай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За абарону Каўказа», «За вызваленне Варшавы», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Клентак Альфонс Міхайлавіч, н. у 1904, в. Клентакі, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Клепікаў Сямён Мацвеевіч (1919 — 1989), в. Забалацце Архангельскай вобл., ст. сяржант; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Кліпа Іван Пятровіч, н. у 1910, в. Прамышляды, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Клямята Іосіф Міхайлавіч, н. у 1905, в. Літвінкі, радавы, стралок.

Клямята Іосіф Рыгоравіч (1900 — 1996), в. Чаранкі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Клянцэвіч Антон Дамінікавіч, н. у 1922, в. Ліпнікі, партызан; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Клянцэвіч Валерый Мікалаевіч, н. у 1923, в. Бярвякова, снайпер; медаль «За перамогу над Германіяй».

Клянцэвіч Леанід Яўстаф'евіч (1926 — 1985), в. Шыркі; ордэн Славы III ступені, медалі «За вызваленне Варшавы», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Кляпец Яўстафій Якаўлевіч, н. у 1919, в. Грыдзкі, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Ковіч Якаў Іванавіч, н. у 1918, в. Сенгтор Дубровенскага р-на, партызан; ордэн

Айчыннай вайны II ступені, медалі «Партызану Айчыннай вайны» I ступені, «За перамогу над Германіяй».

Кожух Іван Гаўрылавіч (1914 — 1993), в. Ласькія, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Козел Зянон Міхайлавіч, н. у 1920, в. Мацуты, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Козіч Аляксандр Аляксандравіч, в. Юнькі, мал. сяржант; ордэны Славы II і III ступеней, Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Козіч Аляксей Іванавіч, н. у 1924, в. Чарэпкі, кулямётчык; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Козіч Віталь Аляксандравіч (1918 — 2000), в. Юнькі, радавы, ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За адвагу».

Козіч Іван Мікалаевіч, н. у 1914, в. Логавінцы, радавы; ордэны Чырвонай Зоркі, Славы III ступені, Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За вызваленне Варшавы», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Козіч Іосіф Фёдаравіч (1920 — 2001), в. Шчоткі.

Козіч Іпаліт Сямёнавіч (1915 — 2001), в. Шурпкі, радавы, ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Козіч Мікалай Фёдаравіч (1923 — 1994), в. Чаранкі, радавы, артылерыст; ордэны Чырвонай Зоркі, Айчыннай вайны II ступені, медаль «За ўзяцце Берліна».

Койра Віктар Іванавіч (1922 — 1992), в. Манькавічы, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За абарону Савецкага Запаляр'я», «За перамогу над Германіяй».

Койра Віктар Фаміч (1909 — 1990), Ленінград, радавы, стралок; медаль «За перамогу над Германіяй».

Койра Тамаш Юльянавіч, н. у 1924, в. Смільгіні, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Колас Іван Эдмундавіч (1919 — 1997), в. Круткі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За баявыя заслугі».

Колас Яўгенія Аляксандраўна, н. у 1920, в. Станіславава, партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Корсак Аляксандр Якубавіч (1910 — 1990), в. Шышкі Мядзельскага р-на, радавы, стралок; ордэны Айчыннай вайны I і II ступеней, медаль «За перамогу над Германіяй».

Костычаў Фёдар Сафронавіч, н. у 1924, в. Вераценішкі, Літва; ордэны Чырвонай Зоркі, Айчыннай вайны I і II ступеней.

Коўрыкаў Барыс Пятровіч (1919 — ?), г. Ржэў, камандзір узвода; ордэны Чырвонага Сцяга, Чырвонай Зоркі, Айчыннай вайны II ступені (два), медалі «За баявыя заслугі», «За ўзяцце Кёнігсберга», «За ўзяцце Берліна».

Коўшык Уладзімір Францавіч, н. у 1923, в. Трабуцішкі, капрал; медаль «За перамогу над Германіяй», польскі медаль.

Красаў Сямён Аляксеевіч, н. у 1925, в. Баракава Мцэнскага р-на Арлоўскай вобл., разведчык; ордэны Чырвонай Зоркі, Славы III ступені, Айчыннай вайны II ступені (два), медалі «За баявыя заслугі», «За ўзяцце Кёнігсберга», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Краско Іван Мікалаевіч (1904 — ?), в. Піскуны, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Краско Уладзімір Валяр’янавіч, памёр у 1999, радавы.

Краско Яўстафій Юльянавіч, н. у 1916, в. Якімаўцы.

Красенка Сямён Васільевіч, н. у 1925; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Красоўскі Аляксандр Сцяпанавіч (1922 — 1993), в. Кейзікі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Красоўскі Леанід Васільевіч, н. у 1921, в. Алашкаўшчына, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Крукоўскі Мікалай Мікалаевіч, н. у 1914, в. Возерава, партызан.

Крупенін Васіль Севасцьянавіч, н. у 1911, в. Сурвілішкі, стралок; медаль «За перамогу над Германіяй».

Крупенін Фядот Сідаравіч, н. у 1924, в. Маньчаняты, артылерыст; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Кривулька Пётр Валяр’янавіч, н. у 1921 г., в. Ліпнікі, партызан, з ліпеня 1944 у дзеючай арміі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

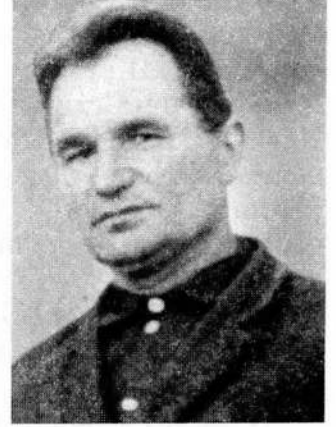
А.А.Козіч.

В.І.Койра.

Б.П.Коўрыкаў.

У.П.Кугара.

Кугара Сямён Сямёнавіч (1916 — 1980), в. Курыловічы, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Кугара Уладзімір Паўлавіч (1922 — 1995), в. Курылавічы, партызан, з 1944 у дзеючай арміі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Кудэрка Фёдар Ананьевіч (1908 — ?), в. Бедзіна Докшыцкага р-на, радавы, стралок; медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Кузнівенка Адам Архіпавіч (1922 — 1990), в. Цепераўка Жашкаўскага р-на Чаркаскай вобл., гв. старшына; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За ўзяцце Вены», «За перамогу над Германіяй».

Кузняцоў Парамон Парфенавіч (1908 — 1990), в. Кукляны, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Кузьміноў Рыгор Сяргеевіч (1917 — 1997), в. Скварцова, радавы.

Ф.І.Курда.

Кузьміч Альгерд Антонавіч (1914—1993), в. Чорнае, яфрэйтар; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Кузьміч Сцяпан Казіміравіч (1914—2000), в. Ласькія, сяржант; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Кукоўскі Георгій Іосіфавіч, н. у 1922, в. Ласіца.

Кукштэль Анісім Ягоравіч (1913—2000), стралок; медаль «За перамогу над Германіяй».

Кулакоў Уладзімір Паўлавіч, н. у 1921, г. Самарканд, Узбекістан, сувязіст.

Купрэвіч Мікалай Канстанцінавіч (1921—1991), в. Лук'янавічы Мядзельскага р-на, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За адвагу».

Курачонак Іосіф Валяр'янавіч (1909—1999), в. Казароўшчына, радавы, стралок.

Курда Франц Іосіфавіч, н. у 1925, в. Вароны, партызан, з лістапада 1944 у дзеючай арміі, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За вызваленне Варшавы».

Курдзёнак Людміла Сяргееўна, н. у 1925, в. Логавінцы, партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Курдзёнак Раман Уладзіміравіч (1915—1997), в. Перавознікі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Курсевіч Віктар Францавіч, н. у 1921, в. Доўжа, радавы, стралок.

Курта Вацлаў Адольфавіч, н. у 1913, в. Мажэйкі, радавы.

Курцін Мікалай Мацвеевіч (1916—1989), в. Камаі, радавы.

Курцін Восіп Аляксандравіч (1923—?), в. Рагелі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Курцэвіч Антон Браніслававіч (1922—1995), в. Семянілава, радавы.

Курцэвіч Браніслаў Іванавіч, н. у 1917, в. Заўлічча, ст. сяржант; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу» (тры), «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Курцэвіч Іван Вікенцэвіч, н. у 1917, в. Сенькаўшчына Докшыцкага р-на, сяржант; ордэны Айчыннай вайны I і II ступеней.

Курьловіч Зіновій Піліпавіч, н. у 1925, в. Лапосі, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За адвагу».

Курьловіч Іван Сяргеевіч, н. у 1921, в. Паўлюгі, партызан, з лістапада 1944 у дзеючай арміі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За баявыя заслугі».

Курьловіч Пётр Мікалаевіч, н. у 1926, в. Пятровічы Шаркаўшчынскага р-на, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Курьловіч Пётр Сяргеевіч (1925—1994), стралок, медаль «За перамогу над Германіяй».

Курьловіч Пётр Усцінавіч, н. у 1924, в. Рымкі, партызан, са жніўня 1944 у дзеючай арміі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Курьловіч Уладзімір Ігнатавіч, н. у 1922, в. Рымкі, партызан; ордэны Чырвонай Зоркі, Айчыннай вайны II ступені, медаль «За баявыя заслугі».

Курьловіч Фёдар Іванавіч (1904—1997), артылерыст, медаль «За перамогу над Германіяй».

Куст Міхаіл Міхайлавіч, н. у 1914, в. Цялятнікі.

Кухальскі Адольф Пятровіч (1909—1991), артылерыст; медаль «За перамогу над Германіяй», польская ўзнагарода.

Кухальскі Вікенцій Іванавіч, н. у 1913, стралок, медаль «За перамогу над Германіяй».

Кухальскі Вікенцій Іосіфавіч (1922—1988), в. Балаі, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Кухальскі Генадзь Іванавіч, н. у 1926, в. Кускі Шаркаўшчынскага р-на, мал. сяржант; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Кухальскі Іван Вікенцэвіч, н. у 1918, в. Вайцяхі, ст. сяржант; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Кухальскі Іван Іванавіч, н. у 1910, в. Аліхверы, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Кухальскі Лявон Вацлававіч (1907—1989), в. Драздоўшчына, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Кухальскі Міхаіл Нікіфаравіч (1903—1984), в. Чарэмушнікі Пагарныя, партызан.

Кучынскі Адам Нікадзімавіч, н. у 1918, сувязіст; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За вызваленне Варшавы», «За перамогу над Германіяй».

Кучыц Пётр Ігнатавіч, н. у 1914, в. Порплішча, радавы, стралок.

Кыткін Аляксей Фядотавіч, н. у 1922, в. Сямёнаўка Смаленскай вобл., разведчык; ордэны Чырвонай Зоркі, Айчыннай вайны I ступені, II ступені (два), медалі «За адвагу», «За ўзяцце Кёнігсберга», «За перамогу над Германіяй».

Лабоўкін Аляксей Дзмітрыевіч, н. у 1916, в. Костаўчы Віцебскай вобл.; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За баявыя заслугі», «Партызану Айчыннай вайны» I ступені, «За перамогу над Германіяй».

Лабуць Іосіф Усцінавіч, н. у 1918, в. Шчоткі, сяржант; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Лабуць Іпаліт Іосіфавіч, н. у 1918.

Лабуць Мікалай Усцінавіч, в. Пруднікі; ордэн Чырвонай Зоркі, медалі «За адвагу», «За абарону Сталінграда», «За ўзяцце Кёнігсберга», «За перамогу над Германіяй».

Ладыгін Аляксандр Сяргеевіч, н. у 1921, в. Бараціна Калужскай вобл., партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені; медаль «За перамогу над Германіяй».

Ландышка Віктар Міхайлавіч, н. у 1909, в. Кадукі, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Ландышка Фёдар Іпалітавіч, н. у 1921, в. Барэйкі, партызан; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «Партызану Айчыннай вайны» I ступені, «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Лапаць Пётр Аляксандравіч (1919—2001), в. Васіліны, радавы; медаль «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

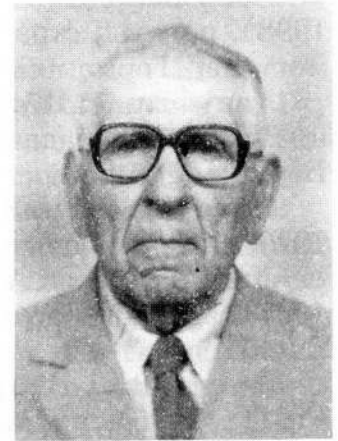
Лапачонак Іван Вікенцьевіч (1913—1991), в. Макарышчына, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

А. Н. Кучынскі.

А. Ф. Кыткін.

А. Дз. Лабоўкін.

Лапачонак Іпаліт Вікенцьевіч (1907—1991), в. Макарышчына, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За ўзяцце Будапешта», «За адвагу», «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Лапко Антон Іванавіч, н. у 1923, в. Станелевічы, стралок; медаль «За перамогу над Германіяй».

Лапко Павел Антонавіч (1923—1997), в. Турын Пухавіцкага р-на, мал. лейтэнант, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Лапун Уладзіслаў Людвікавіч, н. у 1926 в. Гвоздавічы, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Лапушынскі Валянцін Баляслававіч (1921—1990), в. Васіліны, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Лапушынскі Дзяніс Валяр'янавіч, н. у 1913, в. Валожына 1-е, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

І.А.Ластоўскі.

Лапушынскі Пётр Іванавіч (1910—1998), радавы, стралок; медаль «За перамогу над Германіяй».

Лапушынскі Пётр Іосіфавіч, н. у 1922, в. Валожына, радавы; медалі «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Ласоўскі Мечыслаў Ігнатавіч, н. у 1920, в. Казлоўшчына.

Ластоўскі Іван Аляксандравіч (1918—1987), в. Ясюкі, стралок; ордэн Чырвонай Зоркі.

Ластоўскі Норберт Касперавіч (1911—1996), в. Савічы, сяржант; ордэн

Н.К.Ластоўскі адкрывае музей баявой славы ў СШ № 2 г. Паставы.

Айчыннай вайны II ступені, медалі, польскія ўзнагароды.

Ластоўскі Руфін Віктаравіч (1913—1994), в. Міхнічы, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Ластоўскі Сцяпан Вітальевіч, н. у 1921, в. Міхнічы, радавы.

Латочка Часлаў Іосіфавіч, н. у 1927, в. Моргі Мядзельскага р-на, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Латыш Ніна Іванаўна, н. у 1923, в. Алашкаўшчына, радавая, партызанка.

Латыш Пётр Дзмітрыевіч, н. у 1923, в. Алашкаўшчына, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «Партызану Айчыннай вайны» II ступені, «За перамогу над Германіяй».

Латыш Рыгор Ігнатавіч (1925—1992), в. Дуброва, сяржант, стралок; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За адвагу».

Латыш Фёдар Валер'евіч, н. у 1925, в. Алашкаўшчына, радавы, партызан.

Латыш Фёдар Вікенцьевіч (1921—1997), радавы, кулямётчык; медаль «За перамогу над Германіяй».

Лашук Мікалай Яфімавіч, н. у 1925, в. Старыя Габы Мядзельскага р-на, сяржант; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Лашук Уладзімір Вікенцьевіч, н. у 1918, в. Пацкавічы, сяржант, мінёр; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Лашотка Віктар Уладзіміравіч, н. у 1925, в. Пагарцы, радавы.

Лекарэвіч Яўген Ігнатавіч (1926—1991), в. Норкавічы, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Леякова Яўгенія Антонаўна, н. у 1925, в. Трэці Бор Радашковіцкага р-на, партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «Партызану Айчыннай вайны» II ступені.

Леякоў Гаўрыла Сямёнавіч, н. у 1918, с. Чырвоны Лог Кашымірскага р-на, партызан; ордэны Айчыннай вайны I і II ступеней, Чырвонай Зоркі, медалі «Партызану Айчыннай вайны» I ступені, «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Лешчык Вікенцій Людвікавіч (1906—1985), в. Чашкоўшчына, радавы.

Лешчык Геранім Людвікавіч, н. у 1914, в. Навасёлкі 1-я, пехацінец.

Лешчык Зянон Эдмундавіч, н. у 1920, в. Чапкаўшчына, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Лешчык Іван Станіслававіч (1925—1997), в. Рудзевічы, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Ліковіч Пётр Антонавіч, н. у 1924, в. Юхавічы Расонскага р-на, сяржант, стралок; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За вызваленне Варшавы», «За перамогу над Германіяй».

Ліпскі Ігнат Антонавіч (1924—1994), в. Мольдзевічы, радавы, стралок.

Ліпскі Уладзімір Ігнатавіч (1909—1988), в. Пятровічы, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Ліпскі Юльян Мартынавіч (1911—?), в. Пятровічы, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Лісіца Антон Мечыслававіч, в. Коўзаны, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Лісовіч Пётр Антонавіч, н. у 1924, в. Юхавічы Расонскага р-на Віцебскай вобл., ст. сяржант, разведчык; ордэны Айчыннай вайны I і II ступеней, медалі «За баявыя заслугі», «За вызваленне Варшавы», «За перамогу над Германіяй».

Літвіновіч Антон Фёдаравіч, н. у 1911, партызан.

Літвіновіч Браніслаў Францавіч (1910—1995), в. Пешкаўцы, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За вызваленне Варшавы», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Літвіновіч Варвара Міхайлаўна, н. у 1924, в. Ізбішча Віцебскай вобл., радавая, партызанка.

Літвіновіч Віктар Аляксандравіч, н. у 1926, ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За перамогу над Германіяй», «За перамогу над Японіяй».

Літвіновіч Іван Міхайлавіч (1899—1988), в. Яўнелішкі, радавы, стралок.

Літвіновіч Іосіф Усцінавіч, н. у 1915, в. Параскі.

Ліўко Пётр Васільевіч, в. Мясцічка, радавы, артылерыст; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Лосеў Аляксей Аляксандравіч (1915—1997), ордэны Айчыннай вайны I ступені, Чырвонай Зоркі.

Лосеў Аляксей Аляксандравіч (1915—1997), стралок, ордэны Айчыннай вайны I ступені, Чырвонай Зоркі, медаль «За перамогу над Германіяй».

Лосік Іпаліт Фёдаравіч (1908—1985), в. Грыдзькі, радавы.

Лосік Міхаіл Паўлавіч (1913—1994), в. Калееўцы, радавы.

Лосік Уладзімір Міхайлавіч, н. у 1910, в. Калееўцы, радавы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «Партызану Айчыннай вайны» II ступені, «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Лосік Уладзімір Паўлавіч (1911—1996), в. Калееўцы, радавы; медаль «За перамогу над Германіяй».

Лоўкіс Іван Іосіфавіч, н. у 1920.

Лоўкіс Напалеон Люцыянавіч, (1926—1996), в. Лявонавічы, радавы; медаль «За перамогу над Германіяй».

Лоўчык Іосіф Міхайлавіч (1918—1993), в. Рудзі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За доблесную працу ў Вялікай Айчыннай вайне 1941—1945 гг.», «За перамогу над Германіяй».

Лук'яновіч Барыс Уладзіміравіч, н. у 1918, в. Мясцічка, стралок.

Лукашонак Міхаіл Андрэевіч, н. у 1918, в. Лучай, ст. сяржант; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За вызваленне Варшавы», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Лукашонак Патап Афанасьевіч, н. у 1904, в. Лучай, радавы, мінамётчык; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Лукічоў Мікалай Дзмітрыевіч, партызан.

Лукша Віктар Усцінавіч, н. у 1922, в. Масленікі, сапёр, медаль «За перамогу над Германіяй».

Лыга Анатоль Юльянавіч (1922—1994), в. Целякі, мал. сяржант; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Лысаў Іван Мікалаевіч, н. у 1915 у Саратаўскай вобл., ордэн Чырвонай Зоркі, медалі «Партызану Айчыннай вайны» I ступені, «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Лысёнак Васіль Антонавіч (1918—1989), в. Вайцяхі, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За абарону Каўказа», «За перамогу над Германіяй».

Лысёнак Дзмітрый Яўстаф'евіч (1927—1995), в. Макарашчына, стралок.

У.Я.Лысёнак.

М.Е.Мазоль.

Лысёнак Іосіф Антонавіч, н. у 1904, в. Васіліны, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Лысёнак Мікалай Іосіфавіч (1910—1992), в. Козкі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Лысёнак Мірон Баніфацьевіч (1911—1997), мал. сяржант, стралок.

Лысёнак Пётр Паўлавіч, н. у 1925, в. Дуброва, партызан; ордэны Айчыннай вайны I ступені, Славы III ступені, медалі «За адвагу», «За баявыя заслугі», «За ўзяцце Кёнігсберга», «За перамогу над Германіяй».

Лысёнак Пётр Пракоф'евіч (1905—?), в. Навасёлкі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За ўзяцце Берліна».

Лысёнак Уладзімір Якаўлевіч (1918—1993), в. Вайцяхі, радавы, стралок, ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Любецкі Дзмітрый Юльянавіч (1920—1990), в. Касцяні, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Лявіцкі Адольф Сільвестравіч (1913—1995), в. Скарпаўцы, радавы.

Лягееў Павел Фядотавіч (1900—?), н. у в. Сяляўшчына Расонскага р-на, медаль «За перамогу над Германіяй».

Ляошка Аркадзь Стафанавіч, н. у в. Боцвіны, радавы, ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Ляховіч Люцыян Ксаверавіч, н. у 1915, в. Пустошка, радавы.

Ляшчынскі Валерыя Адольфавіч (1922—2000), стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Ляшчынскі Уладзімір Васільевіч, н. у 1924, в. Казімірава Віцебскай вобл., ст. сяржант, партызан; ордэны Айчыннай вайны

II ступені, Чырвонай Зоркі, медалі «За адвагу», «Партызану Айчыннай вайны» II ступені, «За перамогу над Германіяй».

Магілявец Васіль Уладзіміравіч (1919—1980), н. у г. Лепель, сувязіст, ордэны Чырвонай Зоркі, Айчыннай вайны II ступені.

Магілявец Марыя Аляксандраўна, н. у 1924, в. Горкі Віцебскай вобл., радавая, партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Мажэйка Ганна Мікалаеўна, н. у 1921, в. Слоўча Крупскага р-на, партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Мажэйка Генрых Генрыхавіч, н. у 1919, в. Берветы Вілейскага р-на, партызан, з 1944 у дзеючай арміі, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Мажэйка Іосіф Пятровіч (1909—1996), в. Дуброва, радавы, шафёр; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Мажэйка Лаўрэнцій Вацлававіч, н. у 1918.

Мажэйка Цімафей Аляксандравіч, н. у 1912, в. Васіліны, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Мажэйка Эмануіл Майсеевіч, н. у 1926, в. Кейзікі, радавы, артылерыст; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Мазоль Мікіта Сяргеевіч (1901—1981), в. Вялікія Негнавічы Барысаўскага р-на, ордэны Леніна, Чырвонага Сцяга, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Маісееў Іван Пятровіч, н. у 1919, ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй», «За перамогу над Японіяй».

Майсенка Аляксей Іванавіч, н. у 1918, в. Паловікі Лёзненскага р-на, радавы, партызан.

Макаранка Марыя Рыгораўна, в. Максімаўка Омскай вобл., чырвонаармеец.

Макарэвіч Іосіф Антонавіч (1912—?), в. Баравікі Мядзельскага р-на, радавы.

Макрыцкі Мечыслаў Людвігавіч, н. у 1910, в. Бяляншкі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Максімовіч Віталь Уладзіміравіч (1925—?), в. Ахрэмаўцы Віцебскай вобл., партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

пені, медалі «За перамогу над Германіяй», «За баявыя заслугі».

Малафееў Аляксандр Пятровіч, н. у 1916, в. Павелкава Разанскай вобл., радавы, партызан; ордэны Чырвонай Зоркі, Айчынай вайны I і II ступеней, медалі «Партызану Айчынай вайны», «За перамогу над Германіяй».

Малафей Мікалай Міхайлавіч (1906 — ?), стралок.

Малахава Ганна Максімаўна (1919 — 1998), в. Шамашнікі Расонскага р-на, партызанка; ордэн Айчынай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Малентановіч Аляксей Іванавіч (1912 — 1988), в. Краснае Маладзечанскага р-на, радавы; ордэн Айчынай вайны II ступені.

Малентановіч Леанід Іванавіч (? — 1994), в. Краснае Маладзечанскага р-на, радавы, артылерыст; ордэн Айчынай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Малец Вікенцій Аляксандравіч (1913 — ?), в. Навасёлкі, мал. сяржант; ордэн Айчынай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Малец Вільгельм Баляслававіч (1917 — 1989), г. Ленінград, мал. сяржант, мінамётчык, ордэн Айчынай вайны II ступені, медалі «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Малец Павел Мікалаевіч (1915 — ?), в. Навасёлкі, радавы; ордэны Чырвонай Зоркі, Айчынай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Малец Станіслаў Баляслававіч (1919 — 1994), в. Хрыстова, радавы, мінамётчык; ордэн Айчынай вайны II ступені, медалі «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Малікаў Іван Канстанцінавіч (1917 — 1999), радавы, танкіст; ордэн Айчынай вайны I ступені, медалі «За баявыя заслугі» (два), «За перамогу над Германіяй».

Малы Васіль Пятровіч, н. у 1922, в. Забалацце Мінскай вобл., ордэн Айчынай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «Партызану Беларусі» II ступені, «За перамогу над Германіяй».

Малышава Фяцінія Навумаўна (1909 — 1980), в. Каралі, партызанка; медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Малышаў Ларыён Ларыёнавіч, (1906 — 1991), г. Рыга, радавы, партызан.

М.М.Малафей.

В.Р.Малаяўка.

Малькевіч Іван Фёдаравіч (1926 — 1994), в. Ананьчыцы Мінскай вобл., мал. сяржант, стралок; ордэны Айчынай вайны II ступені, Славы III ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Мальч Алена Паўлаўна, н. у 1925, в. Старчуны, партызанка; ордэн Айчынай вайны II ступені.

Малаяўка Аляксандр Аляксандравіч (1917 — ?), в. Юнькі, партызан; ордэн Айчынай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Малаяўка Анатоль Аляксандравіч, н. у 1922, в. Юнькі, радавы, артылерыст, ордэн Айчынай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За вызваленне Варшавы», «За перамогу над Германіяй».

Малаяўка Віталь Рыгоравіч (1920 — 1951), в. Прамышляды, партызан.

Малаяўка Мікалай Валяр'янавіч (1916 — ?), в. Русакі, радавы, повар; ордэн Айчынай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Малаяўка Яўстафій Аляксандравіч (1921 — 1990), в. Юнькі, радавы, стралок; ордэны Чырвонай Зоркі, Айчынай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За вызваленне Варшавы», «За перамогу над Германіяй».

Мамоненка Аляксандр Данілавіч (1922 — ?), с. Паліны Хабараўскага краю, капітан, камандзір кулямётнага ўзвода; ордэн Айчынай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі» (два).

Марач Фелікс Мацвеевіч, н. у 1926, в. Папоўцы, радавы, стралок; ордэн Айчынай вайны II ступені, медаль «За адвагу».

Марціновіч Марыя Андрэеўна, н. у 1921, медсястра, ордэн Айчынай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Масінкевіч Іосіф Дамінікавіч, н. у 1914, г. Паставы, радавы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Масінкевіч Франц Дамінікавіч (1922—1987), в. Трусы, артылерыст.

Маслакоў Леанід Сяргеевіч (1925—1992), в. Слабада, мал. сяржант, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Маслоўскі Анатоль Уладзіміравіч, в. Курсевічы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Маслоўскі Генрых Вікенцьевіч (1920—1981), в. Ласкя, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Маслоўскі Яраслаў Францавіч (1906—1989), в. Пасекі Віцебскай вобл., радавы, ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Мастовіч Адам Дзям'янавіч, н. у 1921, в. Дзмітраўка Магілёўскай вобл., партызан, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За ўзяцце Кёнігсберга», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Матвееў Сяргей Фёдаравіч, н. у 1923, в. Фоміна, партызан, радавы.

Матвейкіна Алена Раманаўна, н. у 1918, в. Сазонаўка Віцебскай вобл., партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «Партызану Айчыннай вайны» II ступені, «За перамогу над Германіяй».

Матвейкіна Аляксандра Іосіфаўна, н. у 1923, в. Козічы, радавая, партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Матошка Альбін Іосіфавіч (1921—1995), в. Навасёлкі, мал. сяржант, стралок; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Матошка Эдмунд Іосіфавіч (1913—1987), в. Сяргеевічы, радавы, сашёр; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Матруніч Анастасія Іванаўна, н. у 1920, фельчар, ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Матусевіч Антон Станіслававіч, н. у 1912, в. Доўжа, пехацінец; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Матусевіч Антон Станіслававіч, н. у 1912; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Махаў Фёдар Савельевіч, н. у 1915, камандзір узвода; ордэны Айчыннай вайны I ступені, Чырвонай Зоркі (2), медалі

«За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Махаў Фёдар Савельевіч, н. у 1915, камандзір узвода; ордэны Айчыннай вайны I ступені, Чырвонай Зоркі (два), медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй», медаль Жукава.

Махніс Андрэй Андрэевіч, н. у 1922, в. Кашыцы, радавы, кулямётчык, медаль «За перамогу над Германіяй».

Махніс Серафім Мікалаевіч, н. у 1910, в. Паздзюткі, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Мацвееў Сяргей Фёдаравіч, н. у 1923, в. Лапукі.

Мацкевіч Міхаіл Юльянавіч (1922—1988), в. Русакі, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Мацкевіч Фёдар Мікітавіч (1928—1993), в. Пашкава, радавы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За баявыя заслугі».

Мацкевіч Яўген Вікенцьевіч, н. у 1927, г. Паставы, радавы, партызан; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «Партызану Айчыннай вайны» I і II ступеней.

Мацук Мікалай Іосіфавіч, н. у 1910, в. Падзясейнікі Браслаўскага р-на, партызан, камандзір атрада; ордэны Чырвонай Зоркі, Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу» (два), «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Мацур Альберт Юр'евіч (1912—?), в. Фяркі, радавы, тэлефаніст; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Мацур Браніслаў Юзафавіч, н. у 1925, в. Лапіжына, аўтаматчык, польскія ўзнагароды.

Мацюшонок Іван Валяр'янавіч (1913—1994), в. Сергі; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Мацюшонок Іван Пятровіч, н. у 1917, в. Жарсцвяпка, радавы, стралок; медаль «За перамогу над Германіяй».

Мацяйковіч Альбін Адамавіч, н. у 1912, в. Рудое, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Машара Валянцін Іванавіч, н. у 1917, в. Васіліны, сяржант, артылерыст; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Машара Уладзімір Іванавіч, н. у 1913, в. Васіліны, мал. сяржант; ордэн Айчыннай

вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Машкоў Аляксей Ананьевіч (1923 — ?), в. Новы Двор, мал. сяржант, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Машада Данііл Пятровіч, н. у 1924, в. Юкава Віцебскай вобл., зенітчык; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Мейшутовіч Аляксандр Хасанавіч, н. у 1924, г. Паставы, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Мейшутовіч Аляксандр Хасеневіч, н. у 1924, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За баявыя заслугі».

Мелец Антон Макаравіч, н. у 1923, в. Сяргеевічы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Мелец Станіслаў Пятровіч, н. у 1926, в. Пожарцы, радавы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Мелец Часлаў Андрэевіч, н. у 1925, в. Луцк-Казлоўскі, радавы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Мельнікаў Пётр Ігнацьевіч, н. у 1923, в. Дунілавічы.

Міланайць Іосіф Францавіч (1910 — 1993), в. Жарскія, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За вызваленне Варшавы», «За перамогу над Германіяй».

Мілецін Юрый Рыгоравіч, н. у 1926, г. Уфа, радавы, ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За ўзяцце Кёнігсберга», «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

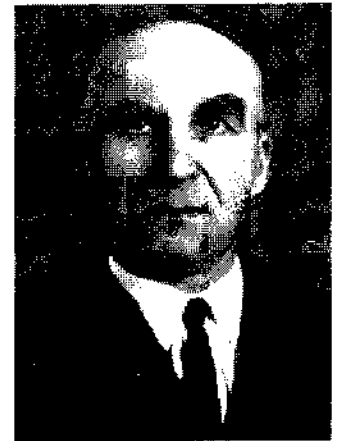
Мілга Аляксандр Мацвеевіч, н. у 1923, в. Ажарава, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За баявыя заслугі».

Мілга Рыгор Васільевіч (1912 — ?), в. Агароднікі, радавы.

Мілга Уладзімір Іларыёнавіч (1921 — 2001), в. Баранава Мядзельскага р-на; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Мілга Яўстафій Антонавіч (1920 — 2000), партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Мілянцей Генадзь Аляксандравіч, н. у 1926, в. Куштэлі Віцебскай вобл., партызан, ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «Партызану Айчыннай вайны» I ступені.

Я. В. Мацкєвіч.

Мінаеў Міхаіл Яўціхавіч (1911 — ?), г. Смаленск, капітан.

Мінаеў Уладзімір Аляксандравіч (1925 — 1998), с. Вялікая Чарнігаўка, мал. лейтэнант, кулямётчык; ордэны Чырвонай Зоркі, Айчыннай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Мінгіновіч Уладзімір Паўлавіч, н. у 1925; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Мінковіч Гірша Юдавіч (1907 — 1990), г. Полацк, ст. лейтэнант, артылерыст; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Міхайлава Надзея Пятроўна, н. у 1923, ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Міхайлаў Васіль Уладзіміравіч (1920 — 1994), в. Філіпава, гв. яфрэйтар; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За адвагу».

Міхайлаў Якаў Васільевіч, н. у 1920, в. Вінаградцы, радавы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За баявыя заслугі».

Міхайловіч Мікалай Юзафавіч (1911 — 1990), в. Норкавічы, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Міхалевіч Іосіф Іосіфавіч (1906 — 1992), в. Вялікая Волься, радавы.

Міхалевіч Уладзіслаў Пятровіч (1913 — 1991), в. Вялікая Волься, радавы, стралок.

Міхасёнак Арсеній Рыгоравіч, н. у 1921, в. Будзева, радавы, медалі «За адвагу», «За вызваленне Варшавы», «За перамогу над Германіяй».

Міхасёнак Афанасій Валяр'янавіч, н. у 1913, в. Цёплыя, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Міхасёнак Яўстафій Антонавіч, н. у 1925, в. Шыркi, мал. сяржант, партызан;

ордэн Айчынай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Міцэвіч Казімір Аляксандравіч (1926—1990), в. Баяры Мядзельскага р-на, радавы; медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Мішута Віктар Антонавіч (1910—1988), в. Тузбіца, радавы; ордэн Айчынай вайны II ступені, медалі «За вызваленне Варшавы», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Мураўёва Соф'я Дзмітрыеўна, н. у 1924, в. Гайдзіна Расонскага р-на, санітарка; ордэн Айчынай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Мурзёнак Сцяпан Ігнатавіч, н. у 1914, в. Чарэмушнікі Пагарныя, радавы; ордэны Айчынай вайны I і II ступеней.

Муха Антон Фляр'янавіч, н. у 1919, в. Дземяшы, стралок; ордэн Айчынай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Мысікаў Мікалай Яфімавіч, н. у 1924, артылерыст; ордэн Айчынай вайны II ступені, медалі «За абарону Ленінграда», «За перамогу над Германіяй», «За перамогу над Японіяй».

Мычко Ігнацій Міхайлавіч, н. у 1925, в. Старыя Габы Мядзельскага р-на Мінскай вобл., сапёр, ордэн Айчынай вайны II ступені, медалі «За вызваленне Варшавы», «За перамогу над Германіяй», «Партызану Айчынай вайны» I ступені.

Мышко Міхаіл Мікалаевіч (1914—1998), капітан, ордэны Чырвонага Сцяга, Чырвонай Зоркі, медалі «За перамогу над Германіяй», «Партызану Айчынай вайны» I ступені.

Мышко Станіслаў Вікенцьевіч (?—1991), в. Мышкі, радавы, повар; ордэн Айчынай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Мышко Уладзімір Пятровіч (1918—1996), в. Зябліны Шаркаўшчынскага р-на, радавы, стралок; ордэн Айчынай вайны II ступені, медалі «За ўзяцце Вены», «За перамогу над Германіяй».

Мышко Франц Антонавіч, н. у 1926, в. Мышкі, сяржант; ордэн Айчынай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За ўзяцце Кёнігсберга», «За перамогу над Германіяй».

Мядзвецкі Антон Вікенцьевіч, н. у 1920, в. Гвоздавічы, стралок; медаль «За перамогу над Германіяй».

Мядзюха Аркадзь Лук'янавіч (1906—2000), радавы, стралок; медаль «За перамогу над Германіяй».

Мядзюха Васіль Іванавіч, н. у 1912, в. Лапачонкі, радавы, стралок; ордэн Айчынай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Мядзюха Вікенцій Васільевіч (1906—1981), в. Тузбіца, радавы; медаль «За перамогу над Германіяй».

Мядзюха Вячаслаў Адамавіч (1912—?), в. Казімерцы, радавы; ордэн Айчынай вайны II ступені, медаль «За адвагу».

Мядзюха Іосіф Іосіфавіч (1921—1997), в. Луцк-Казлоўскі, партызан; медаль «За баявыя заслугі».

Мядзюха Канстанцін Валяр'янавіч (1920—1985), н. у в. Тузбіца, партызан; ордэн Айчынай вайны II ступені.

Мядзюха Канстанцін Лук'янавіч (1903—1993), в. Полава, радавы; ордэн Айчынай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Мядзюха Леў Піліпавіч, н. у 1921, в. Галбея, радавы, партызан; ордэн Айчынай вайны II ступені, медалі «За перамогу над Японіяй», «За перамогу над Германіяй».

Мядзюха Мікалай Ульянавіч (1916—1993), в. Рагоўскія, радавы, партызан; ордэн Айчынай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За ўзяцце Кёнігсберга», «За перамогу над Германіяй».

Мядзюха Пётр Канстанцінавіч (1908—1998), в. Барэйкі, радавы; ордэн Айчынай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Мядзюха Рыгор Мікалаевіч (1897—1991), радавы, стралок.

Мядзюха Франц Юльянавіч (1908—1994), в. Рагоўскія, радавы; медалі «За ўзяцце Кёнігсберга», «За перамогу над Германіяй».

Мяльдзюк Юльян Хрыстафоравіч (1921—?), в. Ветарвія, ЗША, радавы.

Мяшко Барыс Аляксеевіч, н. у 1922, в. Крывое, партызан; ордэн Айчынай вайны II ступені.

Навуменка Ларыса Іосіфаўна, н. у 1926, в. Бervякова, радавая, партызанка; ордэн Айчынай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Навуменка Міхаіл Усцінавіч, н. у 1918, в. Мазыроўка, Украіна, капітан; ордэны Айчынай вайны I ступені, Чырвонай Зоркі (3), медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Навумчык Мар'ян Іванавіч, н. у 1919, в. Баяры, служыў у Чырвонай Арміі, пасля ў польскай дывізіі імя Касцюшкі; медалі «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй» і інш.

Нагановіч Вітольд Сыктусавіч (1926—1996), в. Норкавічы, стралок; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Нагаповіч Александра Сцяпанаўна, н. у 1923, в. Пескаватка Варонежскай вобл., медсястра; медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Насевіч Казімір Феліксавіч, н. у 1924, в. Чорнае, стралок; ордэн Айчыннай вайны, медаль «За перамогу над Германіяй».

Несцяровіч Віталь Уладзіміравіч (1922—1998), в. Тузбіца, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Несцяровіч Віталь Уладзіміравіч, н. у 1926, в. Тузбіца, радавы; медаль «За баявыя заслугі».

Нівядомскі Павел Сільвестравіч, н. у 1918, в. Рымкі, ваенны будаўнік.

Нікановіч Рыгор Мартынавіч (1920—?), в. Пясочная Мінскай вобл., радавы.

Ніколенка Мікалай Васільевіч, н. у 1925, в. Валынцы Верхнядзвінскага р-на, радавы, кулямётчык; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Новік Антон Ігнатавіч (1912—1994), в. Пожарцы, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Някрасаў Васіль Пятровіч (1893—1969), узнагароджаны ордэнам Чырвонага Сцяга, медалём «За перамогу над Германіяй».

Пабядзінскі Барыс Антонавіч, н. у 1922, в. Кароцькава, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За вызваленне Варшавы», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Павалковіч Ягор Ульянавіч (1914—1992), в. Луцк-Казлоўскі, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Павелан Гаўрыіл Лявонавіч, н. у 1927.
Павініч Дзмітрый Ніканоравіч (1919—1989), в. Лапосі, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Павініч Рыгор Максімавіч, н. у 1920, в. Козічы, радавы, партызан.

Павялковіч Франц Казіміравіч, н. у 1918, радавы, стралок; медаль «За перамогу над Германіяй».

М.І.Навумчык.

П.С.Нівядомскі.

Б.А.Пабядзінскі.

Пагадаеў Васіль Мацвеевіч (1915—1998), в. Карэвухава Ілімскага р-на Іркуцкай вобл.; ордэны Айчыннай вайны I і II ступеней, медалі «За ўзяцце Кёнігсберга», «За перамогу над Германіяй».

Пагуда Аляксандр Мікалаевіч (1903—1989), в. Жаўткі Вілейскага р-на, партызан, сувязны; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «Партызану Айчыннай вайны».

Падгайскі Аляксандр Васільевіч, н. у 1915, в. Пожарцы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Падгайскі Іосіф Ігнатавіч (1910—?), в. Падаляны, радавы.

Падгол Сцяпан Сяргеевіч, н. у 1919, в. Адворыцы Віцебскай вобл., радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Пазняк Вацлаў Адамавіч, н. у 1925.

Пайлак Уладзімір Паўлавіч (1919—1995), в. Макарашчына, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Палачанін Аркадзь Дзмітрыевіч (1925—?), в. Станіславава, радавы, стралок;

Г.М.Папоў.

ордэны Айчыннай вайны II ступені, Чырвонай Зоркі.

Палачанін Пётр Аляксандравіч, н. у 1925, в. Станіславава, яфрэйтар; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Палойнікаў Васіль Максімавіч, н. у 1914, в. Масцішча Расонскага р-на, радавы, партызан; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «Партызану Айчыннай вайны» I ступені, «За перамогу над Германіяй».

Палюлян Аліцэт Іванавіч (1915 — 1991), в. Рамашкавічы, радавы.

Палякевіч Франц Усцінавіч (1918 — 1993), в. Гогава, радавы.

Панамароў Сяргей Цімафеевіч (1907 — ?), в. Шорчына Алтайскага краю, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За баявыя заслугі».

Папоў Андрэй Лазаравіч (1915 — ?), в. Бяспалава Курганскай вобл., лейтэнант; ордэны Айчыннай вайны II ступені, Чырвонай Зоркі, медаль «За перамогу над Германіяй».

Папоў Глеб Мікалаевіч (1920 — 1995), с. Карай Пушчына Инжавінскага р-на Тамбоўскай вобл., капітан; ордэны Айчыннай вайны II ступені, Чырвонай Зоркі, медалі «За баявыя заслугі», «Партызану Айчыннай вайны» I ступені, «За перамогу над Германіяй».

Парахневіч Марыя Лукашаўна, н. у 1923, медсястра; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Партусаў Міхаіл Якаўлевіч, н. у 1922, в. Курсевічы, радавы.

Пастушэнка Рыгор Данілавіч (1926 — 1989), в. Сухі Еланец, Украіна, ст. сяржант; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За ўзяцце Берліна», «За баявыя заслугі».

Патыліцын Павел Рыгоравіч (1918 — ?), в. Каракава Даурскага р-на, мал. сяржант, сувязіст; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Паўкштэла Альфонс Сцяпанавіч (1918 — 1995), в. Бяляншкі, радавы, стралок.

Паўкштэла Часлаў Паўлавіч, н. у 1911, г.п. Лынтупы, сяржант; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Паўлоўскі Міхаіл Пятровіч, н. у 1917, ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Паўлоковіч Осіп Андрэевіч, н. у 1919.

Пачкоўскі Іван Пятровіч (1915 — 1997), в. Галбея, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Пачкоўскі Мікалай Аляксандравіч, н. у 1921, в. Галбея, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «Партызану Айчыннай вайны» I ступені, «За перамогу над Германіяй».

Пачкоўскі Мітрафан Піліпавіч (1916 — 1993), партызан.

Пачкоўскі Уладзімір Антонавіч (1903 — 1984), радавы.

Пачопка Яфім Аляксеевіч (1912 — 1992), в. Залессе, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Пашкевіч Леаніда Ігнатаўна (1920 — 1993), в. Ліпнікі, партызанка, сувязная; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Пашкевіч Мікалай Лаўрэнцьевіч, н. у 1911, в. Захараўшчына, радавы.

Пашкевіч Осіп Станіслававіч (1921 — 2000), в. Цалінова, радавы, сапёр; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Пашкоўская Алена Іванаўна (1910 — ?), в. Дубнякі, ст. лейтэнант, медінструктар; ордэн Айчыннай вайны, медаль «За перамогу над Германіяй».

Пашчанка Ларыён Васільевіч, н. у 1917, в. Кукляны, сапёр; медалі «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Петракоў Аляксандр Аляксандравіч, н. у 1919, в. Сіўцы, стралок; ордэн Чырвонага Сцяга, медаль «За адвагу».

Петух Андрэй Іосіфавіч (1908 — 1989), в. Сарокі, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За баявыя заслугі».

Петух Антон Іосіфавіч (1914 — 1997), в. Дварчаны, радавы; ордэн Айчыннай вай-

ны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Петух Іван Мікітавіч (1924 — ?), в. Пруднікі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За вызваленне Варшавы», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Петухоў Фёдар Пахомавіч (1920 — 2001); ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Піхлецкі Дзмітрый Нікіфаравіч, н. у 1918, в. Дмітрыеўка Цімскага р-на Курскай вобл., стралок.

Платонаў Барыс Сцяпанавіч, н. у 1926, ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

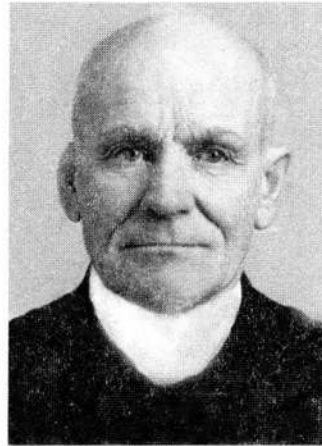
Плотнікаў Іван Ільіч, н. у 1921, в. Вейсішкі, радавы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Плотнікаў Навум Калінавіч, н. у 1919, в. Вейсішкі, артылерыст; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Плуеў Пётр Тарасавіч (1918 — 1989), в. Завесна Гарадоцкага р-на, старшыня; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Пляшкун Іпаліт Станіслававіч (1922 — 1990), в. Глінскія, сяржант; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За вызваленне Варшавы», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Полех Марыя Аляксандраўна, н. у 1922, в. Рамелькі, камандзір аддзялення сувязі; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За абарону Сталінграда», «За перамогу над Германіяй».

Антон Петух.

М.А.Полех.

Полех Мікалай Іосіфавіч (1923 — 1989), в. Вялікае Сяло Шаркоўшчынскага р-на, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Пракоп Уладзімір Іванавіч, н. у 1922, в. Ясева, радавы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «Партызану Айчыннай вайны» I ступені.

Пракоф'еў Міхаіл Іванавіч (1925 — ?), в. Успенаўка Задонскага р-на Ліпецкай вобл., капітан; медаль «За ўзяцце Кёнігсберга».

Праліч Любамір Сільвестравіч (1902 — 1988), в. Дземяшы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

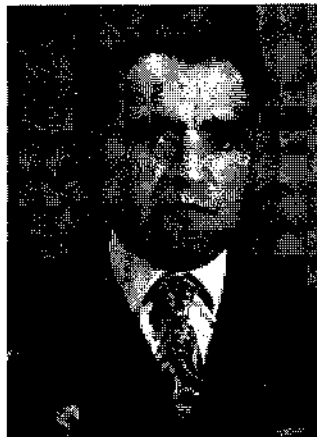
Пронька Антон Калістратавіч (1906 — 1977), в. Баранавічы, радавы, стралок.

Пронька Кацярына Антонаўна (1922 — 1993), в. Курсевічы, партызанка, сувязная.

Даруйце мне фронтовымі ўспехамі, туды
 ідуць мае прыкметы шчасце і радасць.
 Оды мне нікогда не даскоўваюць,
 Знаюць толькі адно, што я вернусь
 к вам с падобай дастойным воінам.
 Паштоўка мо хаць і падрабней о себ,
 вусега буду рада пачуеце вашы
 місьма. Передаю вамі сэрцамі прывет
 і каўчаршыне пошты.

А.М.Прыгадзінская.

А.М.Прыгадзінскі.

А.К.Пронька.

Пронька Марыя Рыгораўна, н. у 1921, в. Бакавічы, партызанка, сувязная; ордэн Айчынай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «Партызану Айчынай вайны» II ступені.

Пронька Яўстафій Іосіфавіч, н. у 1916, в. Чаранкі, мал. сяржант; ордэн Айчынай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За баявыя заслугі», «За вызваленне Варшавы», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Протас Пётр Антонавіч (1914—1990), в. Сарочына, радавы, сувязіст.

Протас Яўген Уладзіміравіч (1923—1999), в. Сарочына, радавы; ордэн Чырвонай Зоркі, медалі «За адвагу», «За вызваленне Варшавы», «За перамогу над Германіяй».

Прыгадзінскі Аляксандр Міхайлавіч (1918—2001), г. Шклоў, старшыня; ордэны Айчынай вайны II ступені, Чырвонай Зоркі, медалі «За абарону Севастопаля», «За абарону Адэсы», «За перамогу над Германіяй».

Прыгадзінская Анастасія Міхайлаўна, н. у 1922, ордэн Айчынай вайны II

ступені, медалі «За абарону Масквы», «За перамогу над Германіяй».

Прышчэпаў Сямён Дзям'янавіч, н. у 1919, в. Прасмыгі Брагінскага р-на, радавы; ордэн Айчынай вайны I ступені.

Пташынскі Віталь Аляксандравіч (1923—1995), в. Прамышляды, радавы; ордэн Айчынай вайны II ступені.

Пупкевіч Мечыслаў Сігізмундавіч (1912—1990), в. Свірдуны, радавы; ордэн Айчынай вайны II ступені.

Пурлан Руфін Ксаверавіч, н. у 1924, в. Норкавічы, радавы, стралок; ордэн Айчынай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Пуцько Антон Юльянавіч (1914—1990), в. Пятровічы, яфрэйтар; медаль «За перамогу над Германіяй».

Пуцько Аркадзь Пятровіч (1913—2000), в. Дразды, радавы, кулямётчык; ордэн Айчынай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Пуцько Уладзімір Антонавіч, н. у 1925, в. Пятровічы, радавы; ордэн Айчынай вайны I ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Пучынскі Ігар Іосіфавіч, н. у 1929, в. Казьяны Браслаўскага р-на, радавы, партызан; ордэн Айчынай вайны II ступені.

Пястун Вікенцій Максімавіч, н. у 1912, в. Пожарцы, радавы.

Пястун Іосіф Францавіч (1923—2000), в. Навасёлкі, стралок; ордэн Айчынай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Пясчанаў Сцяпан Паўлавіч, н. у 1920, в. Булакова Чэрвеньскага р-на, радавы, стралок; ордэн Айчынай вайны II ступені, медалі «За абарону Масквы», «За перамогу над Германіяй».

Пяткевіч Альберт Сцяпанавіч, н. у 1920, в. Коўзаны, радавы; медаль «За перамогу над Германіяй».

Пяткевіч Ігнат Адамавіч (1923—1989), в. Канябічы, радавы, стралок; ордэн Айчынай вайны II ступені, медалі «За вызваленне Варшавы», «За перамогу над Германіяй».

Пяткоўскі Міхаіл Віктаравіч, н. у 1925, в. Чорнае, стралок; ордэны Айчынай вайны II ступені, Славы III ступені, медалі «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Пятраніс Іван Пятровіч (1913—1990), в. Крукі, радавы, стралок; ордэн Айчынай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Пятрова Валянціна Іванаўна (1917—?), г. Паўлаўскі Пасад, сяржант.

Пятроў Васіль Цімафеевіч, н. у 1900, партызан.

Пятроўскі Валяр'ян Вікенцьевіч (1911—1995), в. Рагоўскія, мал. сяржант, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Пятроўскі Канстанцін Вікенцьевіч, н. у 1923, в. Лашукі.

Пячонкіна Аляксандра Цімафееўна, н. у 1918, радавая; медаль «За перамогу над Германіяй».

Рабіза Мечыслаў Станіслававіч (1907—1991), радавы, стралок.

Рагальскі Віктар Яраслававіч (1924—1994), в. Новы Двор.

Рагач Генадзь Фёдаравіч (1926—1986), в. Узгарадзь Мядзельскага р-на, старшыня; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Рагіня Антон Антонавіч, н. у 1927, в. Кролікі, аўтаматчык; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Рагіня Людвіг Вікенцьевіч, н. у 1914, ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Рагіня Пётр Пятровіч (1922—1990), в. Лаўкі Віцебскай вобл., радавы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Рагуцёнак Іван Маркавіч, н. у 1928, партызан; медаль «За адвагу».

Радзевіч Віктар Аспаравіч (1906—1991), радавы.

Радзько Анатоль Міхайлавіч, н. у 1924, в. Агароднікі, радавы, ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Райчонак Лявонцій Іосіфавіч, н. у 1926, радавы, стралок, ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Райчонак Лявонцій Іосіфавіч, н. у 1926, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Райчонак Мікалай Канстанцінавіч (1903—1993), в. Пятрагі, радавы, стралок, ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Райчонак Міхаіл Іванавіч (1903—1988), в. Соўкі.

Райчонак Пётр Проклавіч, н. у 1920, в. Рымкі, радавы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Е. П. Рамановіч.

Райчонак Ягор Антонавіч (1920—1989), в. Пятрагі, радавы, партызан.

Раковіч Кацярына Пятроўна, н. у 1923, г. п. Бягомль Докшыцкага р-на, радавая; партызанка; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Раковіч Кацярына Пятроўна, н. у 1923, в. Пугачова Докшыцкага р-на, сувязная, ордэны Айчыннай вайны I і II ступеней, медалі «За перамогу над Германіяй», «Партызану Беларусі».

Рамановіч Аркадзь Ягоравіч (1923—2001), радавы, стралок.

Рамановіч Еўдакім Пятровіч, н. у 1924, в. Дуброва, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Рамановіч Міхаіл Антонавіч (1925—1989), сяржант; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Рамановіч Нікадзім Ягоравіч, н. у 1916, радавы, стралок, медаль «За перамогу над Германіяй».

Рамановіч Пётр Пятровіч (1909—1998), в. Дуброва, радавы; медаль «За перамогу над Германіяй».

Рамановіч Уладзімір Вікенцьевіч (?—1997), в. Стахоўскія.

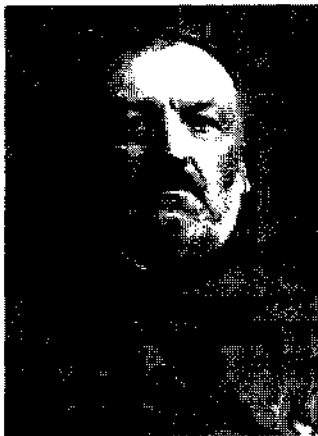
Рамановіч Уладзімір Віктаравіч (1917—1987), в. Стахоўскія; медаль «За ўдзел у абарончай вайне 1939 г.».

Раманоўскі Іван Іванавіч (1920—2000), в. Пабержы Браслаўскага р-на, радавы.

Раманоўскі Іосіф Сігізмундавіч, н. у 1925.

Раманоўскі Казімір Осіпавіч (1906—1988), в. Клентакі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Раманоўскі Франц Аляксандравіч (1896—1972), в. Лявонавічы, радавы.

Ф. А. Раманоўскі.

Т. П. Рыбачоў.

Раманчук Адам Вікенцьевіч, н. у 1926, в. Дземяшы, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Рамбальскі Альбін Людвікавіч, н. у 1922, в. Ажарцы, кулямётчык; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Рамбальскі Роберт Сільвестравіч, н. у 1926, в. Пожарцы, радавы; ордэны Славы III ступені, Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Рамейка Станіслаў Вікенцьевіч, н. у 1921, сувязіст; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За вызваленне Варшавы», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Рапярок Міхаіл Дзям'янавіч, н. у 1901, с. Кальнік, Украіна, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Расолька Ларыса Акімаўна, н. у 1917, мл. лейтэнант; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Рацьковіч Барыс Фёдаравіч, н. у 1924, в. Асінагарадок.

Рожка Іосіф Аляксандравіч (1907—1992), в. Навасёлкі, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Рожка Уладзімір Рыгоравіч, н. у 1920, в. Русакі, артылерыст; медаль «За перамогу над Германіяй».

Розынка Аркадзь Усцінавіч, н. у 1924, в. Логавінцы, радавы; медаль «За перамогу над Германіяй».

Розынка Віталь Усцінавіч, н. у 1922, в. Логавінцы, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Розынка Рыгор Антонавіч, н. у 1918, в. Бакавічы, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Рубель Васіль Данілавіч (1910—1996), г.п. Варапаева, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Рубель Мікалай Вікенцьевіч (1925—1997), г.п. Варапаева, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За вызваленне Варшавы», «За перамогу над Германіяй».

Рудзкі Станіслаў Емяльянавіч (1916—1998), в. Гвоздавічы, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Рудніцкі Іван Антонавіч (1914—1991), в. Мышкі, радавы.

Рудэнка Кацярына Пятроўна (1907—1990), в. Цешылава, партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Рыбачоў Трыфан Пятровіч (1900—1984), в. Мураўшчына, радавы; медалі «За вызваленне Варшавы», «За перамогу над Германіяй».

Рыбачоў Фірс Цімафеевіч (1916—1996), в. Мураўшчына, партызан.

Рыбцоў Іван Сямёнавіч, н. у 1926, г. п. Лынтупы.

Рыжкаў Трафім Паўлавіч, н. у 1919, в. Цыганы Гарадоцкага р-на, партызан; ордэны Айчыннай вайны II ступені, Чырвонага Сцяга.

Рыхліцкі Павел Пятровіч, н. у 1925, в. Мядзелка, радавы, кулямётчык; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Рэйн Абрам Ісакавіч, н. у 1902, в. Міхалішкі, радавы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За баявыя заслугі».

Савельеў Дзясніс Ільіч, н. у 1916, в. Сухарышкі, ваенны чыгуначнік; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Савін Андрэй Васільевіч, н. у 1920, в. Бор Свядлоўскай вобл., артылерыст; ордэны Чырвонай Зоркі, Чырвонага Сцяга.

Савіцкі Барыс Станіслававіч, н. у 1921, в. Зарубаўшчына, сяржант.

Садоўскі Фелікс Вікенцьевіч (1920—1991), в. Карабаніха, радавы.

Садулаў Мікіта Трафімавіч (1907—1983), в. Грышына Расонскага р-на, партызан.

Саколка Клаўдзія Пятроўна, н. у 1928, в. Андроны, партызанка, сувязная; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Саколка Уладзімір Іванавіч, н. у 1924, в. Парыж, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Салавей Пётр Ануфрыевіч, н. у 1912, кулямётчык; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Саламаткін Сяргей Іванавіч (1918—1995), с. Высокае Слонімскага р-на, маёр; ордэны Айчыннай вайны I ступені, Чырвонай Зоркі (два), медаль «За баявыя заслугі».

Салаўёва Марыя Паўлаўна (1920—1999), ордэны Айчыннай вайны II ступені, Чырвонай Зоркі, медалі «За абарону Ленінграда», «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Салаўёў Аляксей Гаўрылавіч (1904—1990), яфрэйтар.

Салаўёў Рыгор Васільевіч, н. у 1927, в. Кублічы Ушацкага р-на, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Самаль Канстанцін Емяльянавіч, н. у 1922, в. Самалі Маладзечанскага р-на, партызан.

Самковіч Іван Юльянавіч (1915—1997), в. Луцк-Казлоўскі, радавы, стралок; медаль «За перамогу над Германіяй».

Санько Дзмітрый Сяргеевіч (1925—1990), в. Руць Чашніцкага р-на, мал. сяржант; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Сапуноў Іван Іванавіч, н. у 1920, Арлоўская вобл., капітан, камандзір узвода; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Сарачук Лявонцій Кірылавіч, н. у 1926, м. Тыўроў, Украіна, сяржант; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Сарока Гаўрыла Аляксандравіч (1912—1989), в. Пятрагі, радавы; медаль «За перамогу над Германіяй».

Сарока Уладзімір Раманавіч (1921—?), в. Лапосі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Саўчук Аляксандр Дзмітрыевіч (1920—1993), в. Ажарцы, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Сварцэвіч Іосіф Мікалаевіч, н. у 1921, в. Сасноўшчына, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За ўзяцце Кёнігсберга», «За перамогу над Германіяй».

Свечанка Рыгор Андрэевіч, н. у 1910, г. Адэса, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За абарону Сталінграда», «За перамогу над Германіяй», «За доблесную працу ў Вялікай Айчыннай вайне 1941—1945 гг.».

Свілонак Яўстафій Антонавіч (1916—1996), в. Паўлюгі, радавы; ордэны Айчыннай вайны II ступені, Чырвонай Зоркі, медалі «За ўзяцце Кёнігсберга», «За ўзяцце Берліна».

Свілоўская Антаніна Людвігаўна (1914—1996), в. Пабіржы, Літва, партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Свілоўскі Ізідар Міхайлавіч (1894—1998), в. Трапшавічы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «Партызану Айчыннай вайны» II ступені.

Семак Ганна Лявонцьеўна, н. у 1919, лейтэнант мед. службы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За абарону Ленінграда», «За перамогу над Германіяй».

Семак Сяргей Лявонцьевіч, н. у 1920, маёр мед. службы; ордэны Айчыннай вайны I ступені, Чырвонай Зоркі (2), медалі «За баявыя заслугі», «За абарону Ленінграда», «За вызваленне Варшавы», «За перамогу над Германіяй».

Семчанка Віктар Афанасьевіч, н. у 1920, стралок, тэлефаніст; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Серадова Іраіда Фёдараўна, н. у 1917, Смаленская вобл., мал. лейтэнант медслужбы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Сечка Антон Іпалітавіч, н. у 1919, в. Рудое, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Сідаровіч Іван Іванавіч, н. у 1921, в. Дзеткава, радавы, пехацінец; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Сідаровіч Мікалай Маркавіч (1915—1992), в. Дзягілі Мінскай вобл., радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Сідаровіч Яфім Архіпавіч, п. у 1924, в. Дзеткава, радавы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Сікора Леанід Сяргеевіч, н. у 1926, в. Асіннікі, радавы; ордэн Айчыннай вайны

Н.Б.Сіланова.

Дз.Дз.Сітнікаў.

І ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Сікора Тэадор Францавіч (1922 — 1994), в. Асіннікі; ордэн Айчыннай вайны ІІ ступені.

Сіланова Ніна Барысаўна, н. у 1925, зенітчыца; ордэн Айчыннай вайны ІІ ступені.

Сіманёнак Іван Васільевіч, н. у 1921, в. Сімань, радавы, партызан; ордэн Айчыннай вайны І ступені, медаль «За баявыя заслугі».

Сіманька Васіль Іосіфавіч, н. у 1910, в. Ліпнікі, радавы, аўтаматчык; медаль «За адвагу».

Сініца Васіль Анісімавіч, н. у 1924, в. Сценка Докшыцкага р-на, радавы; партызан, ордэн Айчыннай вайны ІІ ступені.

Сініца Данат Юльянавіч (1917 — 1989), в. Круткі, радавы.

Сіповіч Іосіф Баляслававіч, н. у 1922, в. Хралы, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны І ступені.

Сіповіч Іосіф Іосіфавіч (1909 — 1990), в. Чорнае, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны ІІ ступені.

Сіповіч Леанід Мікалаевіч (1925 — ?), в. Юхавічы, сяржант; ордэн Айчыннай вайны ІІ ступені, медаль «За адвагу».

Сіповіч Уладзіслаў Купрыянавіч (1911 — 1992), в. Чорнае, радавы, кулямётчык; ордэн Айчыннай вайны ІІ ступені.

Сіротка (Піровіч) Ванда Антонаўна, н. у 1926, в. Ахрэмаўцы Браслаўскага р-на, партызанка, сувязная; ордэн Айчыннай вайны ІІ ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Сіротка Рыгор Міхайлавіч (1924 — 1982), в. Ахромавічы Браслаўскага р-на,

партызан, у дзеючай арміі з 1944; медаль «За перамогу над Германіяй».

Сітнікаў Дзям'ян Дзяменцьевіч (1912 — 1986), в. Тапалёўка, Украіна, маёр; ордэны Славы ІІІ і ІІ ступеней, медаль «За перамогу над Германіяй».

Сіўко Іван Іванавіч, н. у 1924, ордэн Айчыннай вайны ІІ ступені, медалі «За ўзяцце Кёнігсберга», «За перамогу над Германіяй».

Скоўпень Міхаіл Іванавіч, н. у 1924, в. Курганаўка Бранскай вобл., радавы, ордэн Айчыннай вайны І ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Скрышко Уладзімір Васільевіч, н. у 1921, в. Баравыя Віцебскай вобл., радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны ІІ ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Скрыпчанка Мікалай Іванавіч, н. у 1925, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны ІІ ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Скрыцкі Казімір Войцехавіч (1908 — 1997), в. Гогава, радавы; ордэн Айчыннай вайны ІІ ступені.

Скур'ят Уладзімір Уладзіміравіч, н. у 1916, в. Стаўрова Браслаўскага р-на, партызан; медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Слабада Іван Захаравіч, н. у 1921, в. Дуброва, партызан, мал. сяржант; ордэн Айчыннай вайны ІІ ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Смяляк Васіль Пятровіч, н. у 1924, в. Лагані, партызан; ордэн Айчыннай вайны І ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Смялякоў Фёдар Рыгоравіч, н. у 1923, Полацкі р-н, партызан; ордэн Айчыннай вайны І ступені, медалі «За вызваленне Варшавы», «Партызану Айчыннай вайны» І ступені.

Смірноў Уладзімір Аляксандравіч, н. у 1924, в. Дабрыянава, радавы; медаль «За перамогу над Германіяй».

Смулько Дзмітрый Міхайлавіч, н. у 1925, в. Латышы Міёрскага р-на, мінамётчык; ордэн Айчыннай вайны ІІ ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Смутны Самуіл Сцяпанавіч (1921 — 2000), в. Зыбалы Талачынскага р-на, старшыня; ордэны Айчыннай вайны ІІ ступені,

Чырвонай Зоркі, медалі «За адвагу», «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Смятанка Антон Аляксандравіч (1915—1993), в. Пятрагі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За адвагу».

Смятанка Іпаліт Аляксандравіч (1912—1988), в. Пятрагі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Собаль Георгій Іванавіч (1915—1986), в. Касцяні, тэлефаніст; ордэны Чырвонай Зоркі, Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Собаль Кузьма Антонавіч (1904—1989), в. Касцяні, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Собаль Лявонцій Васільевіч, н. у 1922, в. Чарэмушнікі, радавы; медаль «За перамогу над Германіяй».

Собаль Мацвей Раманавіч (1909—1991), в. Скарыхоўка, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Собаль Мікалай Антонавіч, в. Соўкі, партызан; медаль «За перамогу над Германіяй».

Собаль Міхаіл Іванавіч, н. у 1922, в. Цёплыя, радавы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Собаль Пётр Антонавіч, н. у 1921, в. Касцяні, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Собаль Пётр Васільевіч, н. у 1921, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За вызваленне Варшавы», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Собаль Юльян Юльянавіч (1906—2001), в. Касцяні, радавы; медалі «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Собаль Яўстафій Аляксандравіч (1910—1969), в. Касцяні, радавы, стралок; медаль «За адвагу».

Соўка Зіновій Якаўлевіч (1929—1985), в. Кадукі, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Сталярэўскі Серафім Іванавіч (1919—?), г. Малаархангельск, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Станкевіч Іван Пятровіч, н. у 1919, в. Лашукі.

Г.І.Собаль.

Стрыгельскі Іван Паўлавіч, н. у 1925, в. Садкі Мінскай вобл., радавы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За ўзяцце Кёнігсберга», «За адвагу», «За баявыя заслугі», «За ўзяцце Берліна», «Партызану Айчыннай вайны» II ступені.

Ступа Сцяпан Паўлавіч, н. у 1926, мінамётчык; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За баявыя заслугі», «За ўзяцце Вены», «За перамогу над Германіяй».

Субач Вікенцій Пятровіч, н. у 1923, в. Канчаны Мядзельскага р-на, партызан; з 17 ліпеня 1944 г. у дзеючай арміі, у войсках НКВС, ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «Партызану Айчыннай вайны» II ступені, «За перамогу над Германіяй».

Субач Віктар Пятровіч, н. у 1923, в. Канчаны Мядзельскага р-на, радавы, партызан; ордэн Айчыннай вайны, медалі «Партызану Айчыннай вайны» II ступені, «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Субач Франц Станіслававіч, н. у 1926, в. Галатыльцы, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Сукаваты Іван Іванавіч (1904—?), х. Херсонскі, Украіна, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Сулума Клаўдзія Паўлаўна (1925—?), в. Якшты Браслаўскага р-на, партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Сухадольскі Станіслаў Міхайлавіч (1925—2000), радавы; медаль «За вызваленне Варшавы».

Сушко Іосіф Міхайлавіч (?—1997).

Сушчанка Алена Іванаўна, н. у 1920, партызанка, медаль «Партызану Айчыннай вайны» II ступені.

В.І.Сцепаненка.

Сушчанка Іволій Цімафеевіч (1881 — 1964), в. Скварцова, радавы, стралок; медаль «За перамогу над Германіяй».

Сушчанка Мацвей Івольевіч (1923 — 1958), в. Скварцова, стралок супрацьтанкавага ружжа; медаль «За вызваленне Варшавы».

Сцепаненка Васіль Іванавіч, н. у 1925, партызан, разведчык, потым на фронце, механік-вадзіцель танка; ордэны Айчыннай вайны I і II ступеней, медалі «За баявыя заслугі», «За адвагу», «За ўзяцце Кёнігсберга», «За перамогу над Германіяй», «Партызану Айчыннай вайны» II ступені.

Счасны Васіль Іванавіч (1907 — 1992), в. Пятровічы, радавы.

Сыраежка Кірыла Паўлавіч (1903 — 1989), в. Рэўта Лёзненскага р-на, мал. сяржант; ордэны Чырвонай Зоркі, Айчыннай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За ўзяцце Кёнігсберга», «За перамогу над Германіяй».

Сытава Вера Паўлаўна, н. у 1926, в. Дубнік, партызанка, сувязная; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Сяліцкі Юльян Ігнавіч (1903 — ?), г. Мядзел, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Сямёнава Анастасія Сцяпанаўна, н. у 1918, партызанка.

Сямёнаў Афанасій Авілавіч, н. у 1911, в. Ваўкі, радавы, партызан; медаль «За перамогу над Германіяй».

Сямёнаў Кліменцій Іванавіч, н. у 1923, в. Лучай, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Табола Уладзімір Антонавіч, н. у 1925, в. Тузбіца, радавы, стралок; ордэн Айчын-

най вайны II ступені, медалі «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Талайка Антон Іларыёнавіч (1911 — 1993), в. Ажарова, радавы.

Талайка Станіслава Уладзіміраўна (1924 — 1998), в. Груздава, радавая, партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Талкач Андрэй Сцяпанавіч, н. у 1914, в. Дабраводка Смалявіцкага р-на, партызан.

Талкач Платон Іосіфавіч, н. у 1920.

Талпека Васіліса Анатольеўна, н. у 1924, в. Ліпнікі, партызанка, сувязная; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Талстыка Антон Зыгмундавіч, н. у 1925, в. Дунілавічы, радавы, тэлефаніст; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За вызваленне Варшавы», «За перамогу над Германіяй».

Тамашэвіч Іван Казіміравіч (1906 — 1989), в. Задзеўе, радавы; медаль «За перамогу над Германіяй».

Тамілін Мікалай Ігнацьевіч (1914 — 1996), радавы.

Танана Вінцэнт Аляксандравіч (1923 — 1998), в. Гаўрылавічы, радавы, партызан.

Танана Даніла Пятровіч, н. у 1926, в. Гаўрылавічы, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Танана Зянон Стафанавіч, н. у 1921, в. Гаўрылавічы, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Танана Міхаіл Мікітавіч, н. у 1922, в. Сакалы, сяржант, партызан.

Танана Пётр Міхайлавіч (1915 — 1991), в. Гаўрылавічы, радавы, партызан; медаль «За адвагу».

Тапана Іван Пятровіч, н. у 1921, аўтаматчык, ордэн Айчыннай вайны II ступені; медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Тапана Міхаіл Аляксандравіч (? — 1996), в. Вайцяхі.

Таразевіч Аляксандр Венядзіктавіч (1918 — 1991), в. Чалей Мядзельскага р-на, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Тарановіч Марыя Андрэеўна, н. у 1921, в. Невір Любешаўскага р-на, партызанка; медаль «За перамогу над Германіяй».

Тарасевіч Лявон Карлавіч, н. у 1922, в. Ярэва, радавы.

Тараскевіч Фёдар Андрэевіч (1918—1997), в. Андронь, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Тараскевіч Юльян Мікалаевіч (1919—1993), г. Пецбург, Паўночная Амерыка, радавы.

Татарчук Любамір Уладзіслававіч, н. у 1925, в. Кружкі, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Татаранка Іосіф Іванавіч, н. у 1926, в. Хрыстова, радавы, кулямётчык, інвалід Айчыннай вайны.

Татаранка Яўстафій Андрэевіч (1915—1999), в. Хрыстова, радавы, повар.

Татун Мікалай Сямёнавіч, н. у 1924, в. Крывое, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Татун Парфірый Канстанцінавіч, н. у 1921, в. Крывое, радавы, партызан; медаль «За перамогу над Германіяй».

Татыржа Альгерд Паўлавіч, н. у 1927, в. Рудае, стралок.

Татыржа Станіслаў Мікалаевіч, н. у 1926, в. Піскуны, радавы, стралок; медаль «За баявыя заслугі».

Тацок Мяфодзій Афанасьевіч (1924—2001), в. Пешкаўцы.

Ткачова Ніна Уладзіміраўна, н. у 1922, в. Міхалішкі, партызанка; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Ткачоў Сцяпан Іосіфавіч, н. у 1910, в. Шапрудаяўка, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Трафімаў Аляксей Аляксандравіч (1922—2000), в. Ручаі Наўгародскай вобл., радавы, артылерыст, ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За ўзяцце Кёнігсберга», «За перамогу над Германіяй».

Трафімаў Барыс Фёдаравіч, н. у 1925, в. Заселле Асташкоўскага р-на, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Трахімовіч Анатоль Міхайлавіч (1922—1996), в. Грыдзкі, радавы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За баявыя заслугі».

Трацяк Зянон Гаўрылавіч (1910—1993), в. Дзяўтуны, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

А.А.Трафімаў.

Трыфанаў Аляксей Іванавіч (1926—1985), в. Дамажырава Курганскай вобл., старшыня.

Тульвінскі Іпаліт Іосіфавіч (1918—1988), в. Стукаўшчызна, радавы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Тумуль Валяр'ян Ігнатавіч (1922—1990), в. Рамейкі, радавы.

Умпіровіч Пётр Сямёнавіч (1907—1989), в. Дубраўка, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Унтан Сільвестр Сільвестравіч (1916—1994), в. Кацкані Швянчонскага р-на, Літва, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Урублеўскі Антон Іосіфавіч, н. у 1921, в. Рудае, артылерыст; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Урублеўскі Іосіф Аляксандравіч, н. у 1921, радавы.

Ушакова Любоў Антонаўна, н. у 1923, в. Старыя Габы Мядзельскага р-на; ордэн Славы III ступені, Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Ушакоў Аляксей Мікалаевіч, н. у 1917, Тамбоўская вобл., партызан, ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «Партызану Айчыннай вайны», «За перамогу над Германіяй».

Фадзееў Васіль Іванавіч, н. у 1928, г. Вялікія Лукі, рабочы; медаль «За перамогу над Германіяй».

Фалевіч Казімір Гіляравіч (1911—1990), Мядзельскі р-н, радавы; медалі «За вызваленне Варшавы», «За перамогу над Германіяй».

Фалькоўскі Васіль Міхайлавіч (1922—1996), г. Полацк, мал. сяржант, стралок-радыст; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

пені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Фёдараў Сяргей Уладзіміравіч (1924—1998), г. Рагачоў, старшыня разведроты.

Федаровіч Канстанцін Лявонцьевіч, н. у 1916, в. Навінкі.

Філіповіч Вікенцій Антонавiч, (1914—2000), в. Канстанцінава Глыбоцкага р-на, радавы.

Філіповіч Канстанцін Антонавiч, н. у 1917, в Губіна.

Халява Сафія Аляксандраўна, н. у 1919, в. Дунілавічы, радавая, партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Халява Фама Кузьміч (1918— ?), в. Скварцова, старшыня, партызан; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «Партызану Айчыннай вайны» I ступені, «За перамогу над Германіяй».

Ханяўка Уладзімір Рыгоравіч, н. у 1913, в. Ралаўцы, сувязны, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Харко Аляксей Антонавiч (1919—1995), в. Крывое, радавы, партызан.

Харко Анатоль Фёдаравіч, н. у 1926, в. Бараўкі, мал. сяржант, артылерыст; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За вызваленне Варшавы», «За перамогу над Германіяй».

Харко Антон Валяр'янавіч, н. у 1925, г.п. Варапаева, мал. сяржант, разведчык; ордэн Айчыннай вайны, медалі «За вызваленне Варшавы», «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Харко Аркадзь Яфімавіч, н. у 1926, в. Зарэцкія, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Харко Канстанцін Яўстаф'евіч, н. у 1921, в. Бараўкі, радавы, стралок; ордэн Славы III ступені, медалі «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Харко Мікалай Яфімавіч, н. у 1922, в. Зарэцкія, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Харко Рыгор Сцяпанавіч (1907—1991), в. Ясюкі, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Харко Уладзімір Максімавіч (1924—1999), радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Харко Фёдар Андрэевіч (1925—1990), в. Ясюкі, радавы, артылерыст; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За вызваленне Варшавы», «За перамогу над Германіяй».

Харужэнка Емяльян Іванавіч, н. у 1922, в. Масалычкі Магілёўскай вобл., радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Харэцкі Антон Аляксеевіч, н. у 1922, в. Станелевічы, радавы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Хаткевіч Сямён Аляксеевіч (1913— ?), лейтэнант.

Хвалько Мікалай Фёдаравіч, н. у 1923, в. Чарвячова, радавы, артылерыст; ордэн Славы III ступені, медалі «За вызваленне Варшавы», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Хвядзевіч Эдмунд Юльянавіч, н. у 1923, в. Гвоздавічы, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Хіла Аляксей Васільевіч (1912—1997), в. Ольсевічы Мядзельскага р-на, радавы, партызан; ордэны Айчыннай вайны II ступені, Чырвонай Зоркі, медалі «За вызваленне Варшавы», «За ўзяцце Берліна».

Хіла Іван Васільевіч (1924—1997), в. Ольсевічы Мядзельскага р-на, мал. сяржант, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Хіццоў Міхаіл Ярмавіч, н. у 1926, г. Барысаў, радавы, партызан.

Хмырова Любоў Віктараўна, н. у 1923, в. Юнькі, радавая, партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Ходан Пётр Іванавіч, н. у 1925, в. Юхавічы Расонскага р-на, мал. сяржант, танкіст; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Хоміч Дзмітрый Аляксандравіч, н. у 1925, в. Міськія, радавы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Хоміч Іван Антонавiч (1913—1989), в. Міськія, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За вызваленне Варшавы», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Хоміч Міхаіл Віктаравіч, н. у 1922, в. Міськія, мал. сяржант, партызан.

Хоміч Пётр Віктаравіч (1924—1996), в. Міськія, партызан.

Хоміч Уладзімір Аляксандравіч, н. у 1924, в. Міськія, радавы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Храпавіцкі Леанід Міхайлавіч, н. у 1922, в. Волахі, сапёр; медаль «За перамогу над Германіяй».

Храпавіцкі Уладзімір Уладзіміравіч, н. у 1924, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Храстал Станіслаў Антонавіч, н. у 1916, ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За ўзяцце Берліна».

Хуцкі Канстанцін Мікалаевіч, н. у 1924, г. Глыбокае, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Цапелік Мар'ян Адольфавіч (1913—1992), в. Хацілы, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Цвяткоў Еўдакім Якімавіч (1910—1999), в. Сухарышкі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Целяк Серафім Іванавіч (1911—1992), в. Целякі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Целяк Фадзей Антонавіч (1911—1995), в. Целякі, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Церашкевіч Віктар Пятровіч (1926—1989), в. Нагаўкі Мядзельскага р-на, партызан.

Цітовіч Генадзь Сямёнавіч (1926—1999), радавы, ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Цітовіч Зіновій Іванавіч, н. у 1924, в. Якшты Браслаўскага р-на, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Цітуленка Аляксей Венядзіктавіч, н. у 1921, в. Кашалёва Буда-Кашалёўскага р-на, сяржант; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Ціхановіч Павел Мікалаевіч, н. у 1924, в. Андроны, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За вызваленне Варшавы», «За перамогу над Германіяй».

Ціхановіч Уладзімір Мікалаевіч (1919—2001), в. Андроны, радавы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

В. П. Церашкевіч.

Ціханчык Зігфрыд Вацлававіч (1920—1987), в. Круткі, радавы, стралок.

Цішчанка Алена Емяльянаўна, н. у 1921, в. Карабы, партызанка.

Цыбульскі Станіслаў Іванавіч (1923—1999), ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Цырук Анатоль Іванавіч (1909—1992), в. Ласіца, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За адвагу».

Цырук Аркадзь Іванавіч, н. у 1907, в. Ласіца, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Цыўнель Ефрасіння Сямёнаўна, н. у 1913, в. Якшты, партызанка; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Цыўнель Уладзімір Андрэевіч (1911—1988), в. Якшты, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені.

Цярлюк Ігнацій Сігізмундавіч, н. у 1919, радавы.

Цярлюк Іосіф Іосіфавіч, н. у 1907, в. Зарэцкія, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Цярлюк Станіслаў Іосіфавіч (1910—1999), в. Зарэцкія, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Цярэшчанка Віктар Пятровіч, н. у 1926, радавы, партызан.

Чабанаў Васіль Сяргеевіч (1913—1998), в. Ніжняе, Украіна, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Чалей Майсей Адамавіч (1911—1981), в. Калінаўка, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Чалка Савелій Мануілавіч (1920—1999), в. Паташты, радавы.

Я. П. Чалка.

Я. В. Чарэнка.

Чалка Якаў Філіпавіч (1926—1988), в. Мірклішкі, ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Чаравуха Міхаіл Яўстаф'евіч, н. у 1912, в. Жуперкі, сяржант; медаль «За перамогу над Германіяй».

Чаркес Іосіф Сцяпанавіч (1909—1990), в. Русіны, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За перамогу над Германіяй», «За перамогу над Японіяй».

Чарневіч Віктар Віктаравіч, н. у 1927, аўтаматчык, медаль «За перамогу над Германіяй».

Чарноў Аляксандр Якаўлевіч, н. у 1918, с. Яраполец Маскоўскай вобл, мал. сяржант; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За баявыя заслугі».

Чарноў Кліменцій Цярэнцьевіч (1914—1995), в. Юзафінопаль, радавы; медаль «За адвагу».

Чарняўскі Лявонцій Пятровіч, н. у 1915, в. Кавалі, кулямётчык; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Чарняўскі Уладзімір Лявонцьевіч (1915—?), в. Дзягелі Мядзельскага р-на, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Чарыганская (Навіцкая) Валянціна Мікалаеўна, н. у 1926, в. Барсукі Докшыцкага р-на, партызанка, сувязная.

Чарэнка Аляксандр Аляксеевіч (1921—1990), в. Чаранкі, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За вызваленне Варшавы», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Чарэнка Аляксандр Юльянавіч (1919—1983), в. Чаранкі, стралок; ордэн

Чырвонай Зоркі, медаль «За перамогу над Германіяй».

Чарэнка Валянцін Іванавіч, н. у 1929, в. Перавознікі, радавы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Чарэнка Мікалай Аляксандравіч, н. у 1922, в. Чаранкі, радавы; медаль «За адвагу».

Чарэнка Мікалай Юльянавіч, н. у 1922, в. Чарэпкі, радавы; медаль «За баявыя заслугі».

Чарэнка Уладзімір Васільевіч, н. у 1912, в. Перавознікі, радавы, партызан; медаль «За перамогу над Германіяй».

Чарэнка Цімафей Ільіч, н. у 1915, в. Лескава, радавы; медаль «За ўзяцце Берліна».

Чарэнка Яўстафій Валяр'янавіч (1919—?), г. Паставы, маёр, начальнік сувязі дывізіі, ордэн Чырвонай Зоркі, медаль «За абарону Масквы».

Чатовіч Іван Іванавіч, н. у 1917, в. Курывлавічы, радавы.

Чатовіч Мікалай Осіпавіч, п. у 1922, в. Боцвіны, радавы.

Чатовіч Рыгор Рыгоравіч, н. у 1914, в. Боцвіны, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Чатовіч Уладзімір Юльянавіч, н. у 1923, в. Захараўшчына, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Чубанаў Уладзімір Фаміч (1922—1982), в. Берагавая Слабада Гомельскай вобл, сяржант; медалі «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Чукін Вікенцій Іосіфавіч (1912—2000), в. Сяргеевічы, артылерыст; медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Чулкоў Ягор Мікалаевіч (1914—1989), в. Пушкары, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Чыгілейчык Андрэй Мікалаевіч, н. у 1924, п. Леніна Магілёўскай вобл., партызан; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медалі «За адвагу», «За баявыя заслугі», «Партызану Айчыннай вайны» I ступені, «За перамогу над Германіяй».

Чырванец Анатоль Іванавіч (1924—1993), в. Якубаўцы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Чырванец Уладзімір Іосіфавіч (1921—1989), в. Мясцічка, партызан.

Шабан Баляслаў Станіслававіч, н. у 1919, в. Казлоўшчына.

Шакун Іпаліт Іванавіч (1903—1989), в. Кавалі Мядзельскага р-на, радавы.

Шальц Валянцін Паўлавіч, н. у 1921.

Шальц Франц Аляксандравіч (1913—1998), в. Ярэва, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Шамовіч Антон Пятровіч (1921—1993), в. Міхаліна, радавы.

Шамовіч Вацлаў Іванавіч (1911—1990), в. Казіміраўка; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Шапіра Аляксей Якаўлевіч (1925—1989), г. Паставы, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За абарону Каўказа», «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Шарыка Ігнат Дамінікавіч (1913—1994), в. Ласькія, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Шарыпа Альбін Дамінікавіч, в. Ласькія.

Шаура Міхаіл Іванавіч, н. у 1925, в. Ваўкі, радавы, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Шаура Яўген Піліпавіч (1925—1999), камандзір узвода, ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За баявыя заслугі», «За ўзяцце Будапешта», «За ўзяцце Вены», «За перамогу над Германіяй».

Шашура Мікалай Якаўлевіч (1926—1990), г. Мінск, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Швед Алфей Яўстаф'евіч, н. у 1926, в. Грыдзькі, аўтаматчык, ордэн Айчыннай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

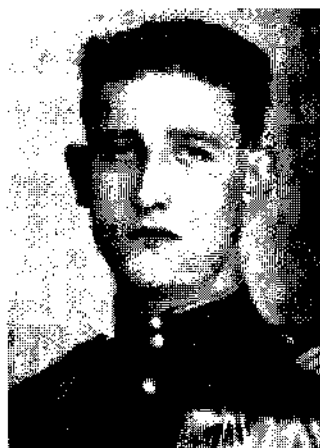
Швед Аркадзь Рыгоравіч, н. у 1913, радавы; медаль «За перамогу над Германіяй».

Шкрэд Пётр Ягоравіч, н. у 1923, в. Юхавічы, радавы, партызан; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Шкутко Рыгор Мікалаевіч, н. у 1926, в. Пухавічы Мінскай вобл., радавы, партызан.

Шляга Валянціна Вікенцьеўна, н. у 1922, в. Ажарцы, радавая, партызанка.

Шорац Аркадзь Барысавіч (1914—1994), в. Курывавічы, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Я. П. Шаура.

А. Ф. Шугалей.

Шорац Уладзімір Пятровіч (1909—1992), в. Курывавічы, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Шорац Уладзімір Эдвардавіч, н. у 1923, в. Пагарцы, радавы; ордэн Айчыннай вайны I ступені, медаль «За адвагу».

Шорац Уладзімір Яўстаф'евіч, н. у 1920, в. Тадуліна, радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Шорац Яўген Кірылавіч, н. у 1923, в. Курывавічы, радавы; ордэны Славы III ступені, Айчыннай вайны I ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Шпак Іван Нікіфаравіч (1927—1997), г.п. Варапаева, радавы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Шпакаў Ермалай Сямёнавіч (1926—1994), радавы; ордэн Айчыннай вайны II ступені.

Шубін Васіль Іванавіч (1912—1994), в. Саранчаны, радавы, партызан; ордэн Айчыннай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Шумскі Іосіф Іосіфавіч, н. у 1915, в. Норуца.

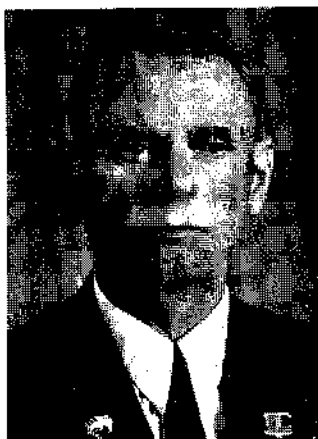
Шупенька Серафіма Дзмітрыеўна, н. у 1924, медаль «За перамогу над Германіяй».

Шуралей Архіп Фёдаравіч (1909—1972), в. Вежаўка Чашніцкага р-на Віцебскай вобл., партызан, з 1944 у дзеючай арміі, ст. сяржант.

Шуранаў Іосіф Сямёнавіч (1914—1975), в. Юпкі Магілёўскай вобл., радавы.

Шуранаў Міхаіл (1919—?).

Шуроўскі Аляксей Фёдаравіч (1919—1990), в. Дзятлаўшчына, ст. сяржант, стралок; ордэн Айчыннай вайны II ступені,

М. В. Шурпiк.

А. В. Шылько.

М. Дз. Шчарбакоў.

медалі «За адвагу», «Партызану Айчынай вайны», «За перамогу над Германіяй».

Шурпiк Арсенiй Анатольевiч (1920 — 1993), в. Чарэмушнiкi, радавы, партызан; ордэн Айчынай вайны II ступенi, медаль «За баявыя заслугi».

Шурпiк Леанiд Iосiфавiч (1920 — 1988), в. Козiчы, радавы, партызан.

Шурпiк Мiкалай Сямёнавiч, в. Лiпнiкi, ордэн Славы III ступенi, медалi.

Шурпiк Мяфодзiй Васiльевiч (1921 — 2000), в. Лiпнiкi, партызан; ордэн Айчынай вайны II ступенi, медаль «За перамогу над Германіяй».

Шушкевiч Уладзiслаў Iосiфавiч, н. у 1923, в. Рамейкi.

Шушко Вацлаў Iванавiч (1908 — 1999), в. Папоўцы, радавы; ордэн Айчынай вайны II ступенi.

Шчарбакоў Мiкалай Дзiмiтрыевiч (1906 — ?), Ленiнградская вобл., стралок, ордэн Айчынай вайны II ступенi, медалi.

Шчарбунова Зiнаiда Кузьмiнiчна (1915 — 1998), в. Парнеўка Чашнiцкага р-на, партызанка; ордэн Айчынай вайны II

ступенi, медалi «За баявыя заслугi», «За перамогу над Германіяй».

Шчыт Юзаф Андрэевiч, н. у 1921, в. Пешкаўцы.

Шыдлоўскi Альбiн Мiкалаевiч, н. у 1921, в. Глiнiшчына, радавы.

Шык Раман Маiсеевiч (1912 — 1999), в. Пятровiчы, радавы; ордэн Айчынай вайны II ступенi, медаль «За перамогу над Германіяй».

Шылей Анатолiй Дзiмiтрыевiч (1924 — 1992), в. Пятрагi, радавы.

Шылей Вiктар Ягоравiч, в. Пятрагi.

Шылей Гiлярыi Iванавiч, в. Чарты, радавы; ордэн Айчынай вайны I ступенi, медалi «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Шылько Альфонс Вiкенцьевiч (1906 — 1986), в. Вязьма Томскай вобл., радавы, сапёр; медаль «За адвагу».

Шылько Бранiслаў Уладзiмiравiч, н. у 1925, в. Падсвiлле, радавы.

Шыман Мацвей Антонавiч, н. у 1913, в. Ажупы, ст. сяржант; ордэн Айчынай вайны II ступенi, медаль «За перамогу над Германіяй».

Шымковiч Зiянон Сiгiзмундавiч, н. у 1925, в. Белiшкi, радавы; ордэн Айчынай вайны I ступенi, медалi «За ўзяцце Берлiна», «За перамогу над Германіяй».

Шымук Аркадзь Юльянавiч (1910 — 1997), радавы, медаль «За перамогу над Германіяй».

Шымук Мiкалай Вiкенцьевiч, н. у 1922, в. Алiхверы, сяржант; ордэны Славы III ступенi, Айчынай вайны II ступенi, медалi «За ўзяцце Берлiна», «За вызваленне Варшавы», «За перамогу над Германіяй».

Шырко Уладзiмiр Юльянавiч, н. у 1924, в. Дашкi, радавы, партызан.

Шыцько Аляксандр Антонавiч (1910 — 1992), в. Чорнае, радавы; ордэн Айчынай вайны II ступенi, медаль «За перамогу над Германіяй».

Шыцькоў Эдуард Сцяпанавiч, н. у 1926, в. Горы Чашнiцкага р-на, радавы; ордэн Айчынай вайны I ступенi, медалi «За баявыя заслугi», «За перамогу над Германіяй».

Шышко Альберт Iванавiч (1926 — ?), в. Анкуды, радавы; ордэн Айчынай вайны II ступенi.

Шышкова Марыя Iванаўна, н. у 1921, Тульская вобл., медаль «За перамогу над Германіяй».

Шышкоў Іван Фёдаравіч (1918 – 1995), в. Гута, радавы, партызан; ордэн Айчынай вайны II ступені, медалі «Партызану Айчынай вайны» I ступені, «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Шышла Леанід (1909 – ?), в. Фалевічы.
Шэдаў Фёдар Прохаравіч, н. у 1916, в. Ласіца.

Шэйма Георгій Георгіевіч (1919 – 2001), ордэн Айчынай вайны II ступені.

Юркайць Франц Усцінавіч, н. у 1901, в. Крукі, радавы, стралок; ордэн Айчынай вайны I ступені, медалі «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Юрчанка Даніла Іосіфавіч, капітан; ордэн Айчынай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За баявыя заслугі», «За абарону Каўказа», «За перамогу над Германіяй».

Юхно Адольф Іпалітавіч, н. у 1924, в. Оцкавічы.

Юхно Эдмунд Ягоравіч (1914 – 1992), в. Трапшышкі, радавы.

Юхновіч Франц Усцінавіч, н. у 1920, в. Губіна.

Ягела Руфін Іосіфавіч (1925 – 1998), в. Скарпаўцы, радавы; ордэн Айчынай вайны II ступені, медалі «За вызваленне Варшавы», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Ягораў Аляксандр Паўлавіч, н. у 1924, г. Ржэў, партызан; ордэн Айчынай вайны II ступені, медалі «Партызану Айчынай вайны» I ступені, «За перамогу над Германіяй».

Якімовіч Антон Пятровіч (1910 – ?), в. Якімаўцы, радавы, стралок; ордэн Айчынай вайны II ступені.

Якімовіч Вікенцій Адольфавіч (1911 – 1993), в. Ласіца; ордэны Айчынай вайны II ступені, Чырвонай Зоркі, медалі «За ўзяцце Кёнігсберга», «За перамогу над Германіяй».

Якімовіч Вінцэнт Вінцэнтавіч, н. у 1921, в. Лоськія.

Якімовіч Дзмітрый Іванавіч (1922 – 1992), в. Шчоткі, радавы, кулямётчык; ордэн Айчынай вайны I ступені.

Якімовіч Сяргей Міхайлавіч, н. у 1912, в. Луцк-Казлоўскі.

Якімовіч Фёдар Уладзіміравіч, н. у 1924, в. Ласіца.

Якубоўскі Сулейман Якаўлевіч, (1925 – 1995), г. Паставы, радавы; ордэн

Д.І.Юрчанка.

А.І.Яновіч.

Айчынай вайны, медалі «За вызваленне Варшавы», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Яловік Пётр Іосіфавіч, н. у 1922, в. Рымкі, радавы, партызан; ордэн Айчынай вайны II ступені, медаль «За перамогу над Германіяй».

Янкін Іван Канстанцінавіч (1919 – 1997), в. Горкі Краснапольскага р-на, матрос.

Янкун Іосіф Ігнатавіч (1902 – 1998), Браслаўскі р-н, радавы; ордэн Айчынай вайны II ступені.

Яновіч Аляксандр Іосіфавіч (1905 – 1986), г. Віцебск, партызан; медаль «За перамогу над Германіяй».

Януковіч Альберт Паўлавіч, п. у 1909, в. Даравое, артылерыст; медаль «За перамогу над Германіяй».

Януковіч Іосіф Адамавіч (1913 – 1990), в. Сергі, радавы; ордэн Айчынай вайны.

Януковіч Фелікс Феліксавіч, н. у 1919, в. Даравое, артылерыст; медаль «За перамогу над Германіяй».

Янучкоўскі Аркадзь Іванавіч (1924 – 1991), в. Гута, радавы, партызан; ордэн Айчынай вайны II ступені.

Януш Васіль Данілавіч, н. у 1926, радавы, стралок.

Януш Леанід Уладзіміравіч, н. у 1923, в. Мельніца, радавы, партызан; ордэн Айчынай вайны II ступені, медаль «Партызану Айчынай вайны» II ступені.

Януш Мікалай Ільіч, н. у 1925, в. Тарасяўка, сувязіст, ордэн Айчынай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За вызваленне Варшавы», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Януш Ніна Іванаўна, н. у 1922, партызанка.

Яркоўскі Уладзімір Іосіфавіч, н. у 1923, в. Груздава, радавы, партызан, ордэн Айчынай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Яркоўскі Уладзімір Эдуардавіч, н. у 1919, г. Цюмень, радавы, партызан; ордэны Айчынай вайны I ступені, Славы III ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Ясінскі Гіпакіт Казіміравіч, н. у 1908, в. Крамяні, радавы; медаль «За перамогу над Германіяй».

Ясюковіч Антон Антонавіч (1914—1992), в. Макаршчына; ордэн Айчынай вайны II ступені.

Ясюковіч Іван Антонавіч, н. у 1920, в. Макаршчына, радавы; ордэн Айчынай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Ясюковіч Ігнацій Міхайлавіч (1903—1991), в. Масцішча.

Ясюковіч Сяргей Іванавіч, н. у 1906, в. Крывое, радавы, шафёр.

Ясюковіч Уладзімір Валяр'янавіч, н. у 1925, в. Крывое, партызан; ордэн Айчынай вайны II ступені, медалі «За баявыя заслугі», «За перамогу над Германіяй».

Яцына Казімір Антонавіч (1913—1993), в. Сіўшчыца, радавы; ордэн Айчынай вайны II ступені, медалі «За адвагу», «За перамогу над Германіяй».

Яцына Станіслаў Антонавіч, н. у 1923, в. Стары Двор, радавы; ордэн Айчынай вайны II ступені.

* * *

Кадушкевіч Аляксандр Данілавіч, н. у 1928, партызан.

АХВЯРЫ ВАЙНЫ

Загінуўшыя партызаны, падпольшчыкі, асобы, якія садзейнічалі партызанскаму руху і антыфашысцкаму падполлю, члены іх сем'яў і мірныя жыхары — ахвяры фашысцкага тэрору

БЕЛЬКАЎСКИ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА АГАЛЬНІЦА

КАСАРЭЎСКАЯ Надзея, расстраляна немцамі за садзейнічанне партызанам.

КАСАРЭЎСКИ Іосіф Іосіфавіч, забіты немцамі за садзейнічанне партызанам у 1943.

КАСАРЭЎСКИ Іпаліт Іосіфавіч, расстраляны за сувязь з партызанамі ў 1943.

КАСАРЭЎСКИ Пётр Іосіфавіч, расстраляны ў 1943.

ВЁСКА АЛАШКАЎШЧЫНА

ДАВІДОВІЧ Пётр Пятровіч, партызан, загінуў у 1944 пад Відзямі.

КАСАРЭЎСКИ Мяфодзій, партызан, загінуў у 1943.

КАСАРЭЎСКИ Пётр Уладзіміравіч, н. у 1924, партызан, загінуў у 1944.

ЛАТЫШ Сямён Іпалітавіч, н. у 1921, партызан, загінуў пры ўзрыве моста каля в. Пятровічы ў 1943.

РАЙЧОНАК Іван Вікенцьевіч, н. у 1918, партызан, загінуў у 1944.

ВЁСКА АЛІХВЕРЫ

КУХАЛЬСКИ Пётр Іванавіч, н. у 1923, партызан брыгады «Спартак», прапаў без вестак у маі 1944.

ВЁСКА АСІННІКІ

ДАВІДОВІЧ Іван Іванавіч, загінуў у партызанах.

ЛЫСЁНАК Фёдар Уладзіміравіч, партызан, загінуў у Браслаўскім р-не ў 1943.

ВЁСКА БАЛАІ

КУХАЛЬСКИ Анатоль Анатольевіч, н. у 1900, загінуў у партызанах.

КУХАЛЬСКИ Астафей Анатольевіч, н. у 1915, загінуў у партызанах.

КУХАЛЬСКИ Радзівон Іванавіч, н. у 1916, загінуў у чэрвені 1944 каля в. Васевічы Пастаўскага р-на.

КУХАЛЬСКИ Эдмунд Іванавіч, н. у 1920, партызан, загінуў каля в. Ямкі.

РАБІЗА Валерыя Уладзіміраўна, н. у 1905, загінула ў 1943.

РАБІЗА Уладзімір Іосіфавіч, н. у 1925, партызан, загінуў у жніўні 1943.

ВЁСКА БАРЭЙКІ

ЛЫСЁНАК Ананій Юльянавіч, н. у 1912, загінуў у 1943.

МІШУТА Сяргей Адамавіч, н. у 1921, загінуў у 1943.

ВЁСКА ВІНАГРАДЫ

ДАВІДОВІЧ Ганна Фамінічна, загінула ў 1943 каля г. Глыбокае.

ДАВІДОВІЧ Мікалай Мікалаевіч, н. у 1924, загінуў у 1943 каля г. Глыбокае.

МІШУТА Адольф, н. у 1910, загінуў у 1943 у Казянскіх лясах.

ПЯТРОВА Агаф'я Антонаўна, н. у 1926, загінула ў 1944 каля в. Адуцішкіс, Літва.

ВЁСКА ГАЛБЕЯ

АНДРЭЙЧЫК Віктар Міхайлавіч, н. у 1910, загінуў летам 1944.

ВЁСКА ДУБРАВА

ЛАТЫШ Віталь Пятровіч, н. у 1921, загінуў у чэрвені 1943 у Латвіі.

ЛЫСЁНАК Мілецій Уладзіміравіч, н. у 1927, загінуў у 1943.

ЛЫСЁНАК Міхей Уладзіміравіч, н. у 1923, загінуў у 1943.

МАЖЭЙКА Уладзімір Антонавіч, н. у 1925, загінуў у 1943.

ВЁСКА КАЗІМЕРЦЫ

КРЭМІС Іван Уладзіміравіч, н. у 1918, месца гібелі невядома.

МЯДЗЮХА Леанід Канстанцінавіч, н. у 1919, загінуў у партызанах.

ВЁСКА КРАШНЕВА

ДАВІДОВІЧ Іван Іванавіч, загінуў у 1943 у г.п. Шаркаўшчына.

ВЁСКА НАВАСЁЛКІ

МІШУТА Аляксей Сцяпанавіч, загінуў у 1943 у Браслаўскім р-не.

МІШУТА Віктар Якаўлевіч, н. у 1921, загінуў у 1943 каля в. Нарач.

ВЁСКА ПАЎЛЮП

СВЛЕНАК Анатоль Аляксандравіч, н. у 1922, загінуў у кастрычніку 1943.

ВЁСКА ПЯТРОВІЧЫ

БРЭСКІ Яўстафій Пятровіч, н. у 1922, загінуў у 1944 у в. Казяны.

ВЁСКА ТУЗЬЦА

ГІНЬКО Антон Мікалаевіч, н. у 1923, партызан брыгады імя Ракасоўскага, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ВАРАПАЕЎСКИ ПАСЯЛКОВЫ САВЕТ

ВЁСКА АЖУНЫ

ШЫМАН Леанід Антонавіч, н. у 1923, партызан, загінуў у 1943.

ГАРАДСКИ ПАСЁЛАК ВАРАПАЕВА

БАРОЎКА Іосіф Іосіфавіч, н. у 1909, мірны жыхар, загінуў у 1943.

ЖУК Уладзімір Мацвеевіч, н. у 1911, партызан атрада «Большавік» брыгады імя Суворова 1-я, загінуў 3.5.1944.

В.П.Латыш.

У.М.Жук.

ЛУКАШЭВІЧ Антон Антонавіч, н. у 1894, мірны жыхар, загінуў у 1941.

ЯНУКОВІЧ Віктар Васільевіч, загінуў у 1942.

ЯРМОЛА Мікалай, н. у 1935, загінуў у 1943.

ЯРМОЛА Феня Ананьеўна, н. у 1910, загінула ў 1943.

* * *

У брацкай магіле ў г.п. Варапаева пахаваны партызаны і мірныя жыхары:

БІРМАН Барыс, загінуў 15.7.1941.

БРОНІКАЎ Мікалай Мікалаевіч, загінуў 9.3.1944.

БУЛАЕЎ Міхаіл Ніканоравіч, загінуў у 1941.

БУРАНКОЎ Георгій Георгіевіч, загінуў у 1944.

ДЗЕВЯТОЎСКИ Мікалай Фёдаравіч, загінуў у 1944.

КАВАЛЕНКА Павел Іванавіч, загінуў у 1944.

КАРТУШЭНКА Даніла Рыгоравіч, н. у 1916, радавы, загінуў 11.9.1943 у в. Гнездзішча.

КЕЙЗІК Васіль Іосіфавіч, загінуў у 1944.

КІЧАСАЎ Мікалай Андрэевіч, загінуў у ліпені 1943.

КОЙХМАН Лявон, загінуў у ліпені 1943.

КОЛДЗІН Сямён Міхайлавіч, загінуў 28.4.1944.

КРОС Аляксандр Фёдаравіч, загінуў у 1941.

ЛОМАЧ Кузьма Іванавіч, загінуў 9.3.1944.

ЛУГАВОЙ Андрэй Пятровіч, загінуў у 1944.

ПАДРЭЗ Аляксандр Дзмітрыевіч, загінуў 9.3.1944.

ПАЛЕЙКА Пётр Аляксандравіч, загінуў 9.3.1944.

ПРОХАРАЎ Барыс Аляксандравіч, загінуў у 1942.

РАБІЗА Уладзімір Восіпавіч, загінуў 25.7.1941.

РАВАЗІН Сяргей, загінуў у 1944.

РАЧЫЦКИ Антон, загінуў у 1943.

РЫЖАНИН Антон Дзмітрыевіч, загінуў у 1944.

РУБАНЧЫК Рыгор Пятровіч, загінуў у 1944.

СНІЯЎСКИ Васіль Аксёнавіч, загінуў 9.3.1944.

СЛАБАДЧУК Сяргей Іванавіч, загінуў у 1944.

ФЁДАРАЎ Уладзімір, загінуў у сакавіку 1944.

ХАРЭВІЧ Б., загінуў 15.7.1941.

С.У.Ясюковіч.

ХОДЗІН Андрэй, загінуў 9.3.1944.

ЧАРАПУХА Пётр Мікітавіч, н. у 1922, партызан, загінуў 19.10.1943.

ЧЫРВОНЫ Іосіф, загінуў у 1944.

ШАРЫКАЎ, загінуў у 1944.

ВЁСКА ГУТА

КАЗАРОВЕЦ Анісія, н. у 1920, месца гібелі невядома, пахавана ў в. Гута ў 1943.

КАЗАРОВЕЦ Іван Фёдаравіч, н. у 1922, месца гібелі невядома, пахаваны ў в. Гута.

КАЗАРОВЕЦ Фёдар Валяр'янавіч, месца гібелі невядома, пахаваны ў 1943 у в. Гута.

ПАЧКОЎСКАЯ Анастасія, н. у 1923 у в. Гута Варапаеўскага пассавета, месца гібелі невядома.

ВЁСКА ЗЕНЬКАВА

БУРЛАЧОНАК Кірыла Сямёнавіч, н. у 1914, партызан, загінуў у 1943 у в. Гадудзішкі.

ФЯДОТАЎ Іван Савельевіч, н. у 1900, партызан, загінуў у 1942 у в. Зянькова.

ВЁСКА КАЛІНАЎКА

СІНЦА Альберт Валеравіч, н. у 1923, мірны жыхар, загінуў у 1944.

ЧАЛЕЙ Пётр Іванавіч, н. у 1894, мірны жыхар, загінуў у 1944 у роднай вёсцы.

ВЁСКА КАРАЛІ

БЕСПАЛЕНАЎ Алістрат Ярфер'евіч, н. у 1918, мірны жыхар, загінуў у 1941.

БЕСПАЛЕНАЎ Архіп Іларыёнавіч, н. у 1891, мірны жыхар, загінуў у 1942.

ЛАПУХІН Васіль Данілавіч, н. у 1924, партызан, загінуў у 1942.

СОБАЛЕЎ Анатоль Мікітавіч, н. у 1924, партызан, загінуў у 1944 каля в. Груздава.

СОБАЛЕЎ Сямён Макаравіч, н. у 1921, партызан, загінуў у 1941.

ВЁСКА КАРПАВІЧЫ

КАСЦЮК Тадэвуш Іванавіч, н. у 1884, мірны жыхар, загінуў у 1941 у в. Лучай.

ВЁСКА КРУТКІ

КАСЦЮК І.К., н. у 1896, мірны жыхар, загінуў у 1944 у в. Лучай.

ВЁСКА СКВАРЦОВА

ГВОЗДЗЕЎ Харытон Іванавіч, н. у 1895, мірны жыхар, загінуў у 1942 у в. Дунілавічы.

ЕРАМЕЕЎ Іларыён Сіланцьевіч, н. у 1901, мірны жыхар, загінуў у 1943 у в. Дунілавічы.

ВЁСКА СТАРЫ ДВОР

МІХНЁНАК Іван Антонавіч, расстраляны ў 1941 за сувязь з партызанамі.

ПЛЯШКУН П.І., загінуў у 1941.

ПЛЯШКУН Р.І., мірны жыхар, загінуў у 1941.

ВЁСКА ХАРКІ

БАРАНОЎСКІ Уладзіслаў Аляксандравіч, н. у 1923, мірны жыхар, месца і час гібелі невядомы.

ЯЦЫНА Антон, н. у 1889, мірны жыхар, загінуў у 1943 у роднай вёсцы.

ВЁСКА ЯСЮКІ

ГНЬКО Пётр Валяр'янавіч, н. у 1922, мірны жыхар, загінуў у 1943 у г.п. Варапаева.

ВАЎКОЎСКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА НОВАЕ ЗАЎЛІЧЧА

ВАСЛЕЎСКІ Антон Іпалітавіч, н. у 1916, загінуў у 1944 у в. Зарэчча Докшыцкага р-на.

ВЁСКА КРЫВОЕ

ВОЛК Пётр Адамавіч, н. у 1911, забіты ў 1943 за сувязь з партызанамі.

ХОМІЧ Ігнацій Аляксеевіч, н. у 1900, загінуў у 1943 у в. Крывое.

ЯСЮКОВІЧ Пётр Фёдаравіч, н. у 1925, расстраляны за сувязь з партызанамі ў 1943 у г. Глыбокае.

ЯСЮКОВІЧ Серафім Уладзіміравіч, п. у 1925, расстраляны за сувязь з партызанамі ў 1943 у г. Глыбокае.

ЯСЮКОВІЧ Усцін Усцінавіч, н. у 1925, камсамалец, партызан, расстраляны фашыстамі 22.5.1943 у в. Крывое.

ЯСЮКОВІЧ Фадзей Сямёнавіч, п. у 1914, расстраляны ў 1943 за сувязь з партызанамі ў г. Глыбокае.

ВЁСКА НОРЫЦА

СМОЛКА Фадзей Ігнатавіч, н. у 1908, забіты ў сакавіку 1944 за сувязь з партызанамі.

ВЁСКА СТАНЕЛЕВІЧЫ

ЛАСТОЎСКІ Яўген Ігнатавіч, н. у 1908, загінуў у 1943 у г. Глыбокае.

ВЁСКА ХРЫСТОВА

ТАТАРАНКА Міхаіл Іванавіч, н. у 1920, павешаны фашыстамі ў 1942 за сувязь з партызанамі.

ПЧАСНЫ Франц Сямёнавіч, н. у 1914, забіты немцамі ў 1941.

ДУНІЛАВІЦКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА АЛЬЦЫ

Жыхары вёскі Альцы, спаленыя жывымі 19 студзеня 1943 г.:

АРЦЁМАВА Анфіса Ерамеёўна, н. у 1918.

КРУКАВА Васіліна Мацвееўна, н. у 1938.

КРУКАВА Еўдакія Епіфанаўна, н. у 1913.

КРУКАВА Кацярына Макараўна, н. у 1893.

КРУКАВА Ксенія Анікееўна, н. у 1940.

КРУКАЎ Анікей Дзяменцьевіч, н. у 1908.

КРУКАЎ Анфей Анікеевіч, н. у 1941.

КРУКАЎ Еўдакім Дзяменцьевіч, н. у 1910.

КРУКАЎ Мацвей Фёдаравіч, н. у 1909.

КРУКАЎ Пётр Анікеевіч, н. у 1939.

ЛАПУХІН Анікей Іванавіч, н. у 1888.

ЛАПУХІН Сцяпан Філіпавіч, н. у 1932.

ЛАПУХІН Сямён Анікеевіч, н. у 1926.

ЛАПУХІН Філіп Іванавіч, н. у 1893.

ЛАПУХІНА Васа Анікееўна, н. у 1908.

ЛАПУХІНА Ірына Анікееўна, н. у 1899.

ЛАПУХІНА Марыя Анікееўна, н. у 1913.

ЛАПУХІНА Маўра Мікітаўна, н. у 1893.

ЛАПУХІНА Сцепаніда, н. у 1893.

МАЛЕЦКАЯ Антаніна Баляславаўна, н. у 1913.

МАЛЕЦКАЯ Ганна Мікалаеўна, н. у 1924.

МАЛЕЦКАЯ Гелена, н. у 1893.

МАЛЕЦКІ Баляслаў Карлавіч, н. у 1893.

МАЛЕЦКІ Мікалай Баляслававіч, н. у 1912.

ПАТАПАВА Аляксандра, н. у 1878.

ПАТАПАВА Васа Ісаеўна, н. у 1915.

ПАТАПАВА Ганна Іванаўна, н. у 1898.

ПАТАПАВА Домна Сямёнаўна, н. у 1925.

ПАТАПАВА Еўдакія Мікітаўна, н. у 1924.

ПАТАПАВА Еўдакія Фёдараўна, н. у 1923.

ПАТАПАВА Еўдакія Філеёўна, п. у 1880.

ПАТАПАВА Ефрасіння Фёдараўна, н. у 1927.

ПАТАПАВА Ірына Мікітаўна, н. у 1928.

ПАТАПАВА Кацярына Фёдараўна, н. у 1927.

ПАТАПАВА Ксенія Арэф'еўна, н. у 1921.

ПАТАПАВА Матрона Арэф'еўна, н. у 1927.

ПАТАПАВА Наталля Мікітаўна, н. у 1923.

ПАТАПАВА Таццяна Арэф'еўна, н. у 1909.

ПАТАПАВА Фіёна Сямёнаўна, н. у 1930.

ПАТАПАЎ Агей Мікітавіч, н. у 1924.

ПАТАПАЎ Акім Іосіфавіч, н. у 1908.

ПАТАПАЎ Аляксей Акімавіч, н. у 1925.

ПАТАПАЎ Арсеній Сямёнавіч, н. у 1932.

ПАТАПАЎ Арэфій Логінавіч, н. у 1883.

ПАТАПАЎ Васіль Арэф'евіч, н. у 1926.

ПАТАПАЎ Васіль Ісаевіч, н. у 1911.

ПАТАПАЎ Еўдакім Іосіфавіч, н. у 1878.

ПАТАПАЎ Іван Ермалаевіч, н. у 1916.

ПАТАПАЎ Іван Мікітавіч, н. у 1926.

ПАТАПАЎ Карней Мікітавіч, н. у 1923.

ПАТАПАЎ Мікіта Іосіфавіч, н. у 1878.

ПАТАПАЎ Павел Ісаевіч, н. у 1910.

ПАТАПАЎ Сямён Іванавіч, н. у 1888.

ПАТАПАЎ Фёдар Арэф'евіч, н. у 1930.

ПАТАПАЎ Фёдар Іванавіч, н. у 1875.

ПАТАПАЎ Фядосій Ісаевіч, н. у 1913.

ПАТАПАЎ Якаў Арэф'евіч, н. у 1926.

ПУЖУШЫНСКАЯ Вера Адамаўна, н. у 1920.

ПУЖУШЫНСКАЯ Паўліна Адамаўна, н. у 1918.

РАМАНАВА Домна, н. у 1883.

РАМАНАВА Леаніла Фёдараўна, н. у 1921.

РАМАНАЎ Давід Іванавіч, н. у 1878.

РАМАНАЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1910.

РАМАНАЎ (імя невядома) Фёдаравіч, н. у 1940.

РАМАНАЎ (імя невядома) Іванавіч, н. у 1941.

РАМАНАЎ (імя невядома) Іванавіч, н. у 1942.

ХАХЛОВА Васа Кузьмінічна, н. у 1903.

ХАХЛОВА Кацярына, н. у 1883.

ХАХЛОВА Ульяна Альфер'еўна, н. у 1923.

ЧАПУКОЎ Альфер Іванавіч, н. у 1906.

ЧАПУКОЎ Іван Іванавіч, н. у 1914.

КАЗЛОЎШЧЫНСКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА ГУБІНА

АЛЬСЕВІЧ Аляксей Сямёнавіч, н. у 1893, загінуў у 1944.

БАРАВІК Іосіф Усцінавіч, н. у 1909, загінуў у 1944.

УРУБЛЕЎСКІ Ігнацій Іванавіч, н. у 1923, загінуў у 1944.

ВЁСКА КАВАЛІ

ПАЛЯНСКІ Антон Зыгмундавіч, н. у 1918, партызан, прапаў без вестак у маі 1944.

ВЁСКА КАЗЛОЎШЧЫНА

ДАВЫДАЎ Аляксей Герасімавіч, н. у 1903, загінуў у 1943.

ЮХНЕВІЧ Марыя Мацвееўна, н. у 1904, загінула ў 1943.

ЮХНЕВІЧ Тамара Іосіфаўна, н. у 1937, загінула ў 1943.

ЯКІМОВІЧ Дзмітрый Іванавіч, н. у 1905, загінуў у 1944.

ВЁСКА КУНІЦКІЯ

КШКО Алена Іванаўна, н. у 1924, загінула ў 1944.

ПАВАЛКОВІЧ Альбін Альбертавіч, н. у 1909, загінуў у 1943.

ПАВАЛКОВІЧ Люцыян Альбертавіч, н. у 1922, загінуў у 1944.

САЛАВЕЙ Уладзімір Вікенцьевіч, н. у 1918, загінуў у 1944.

Ахвяры вайны

ВЁСКА ЛАСЦА

ШАРЫША Юльян Андрэевіч, памёр у Германіі.

ВЁСКА ЛАСЬКІЯ

КУКОЎСКИ Канстанцін Канстанцінавіч, н. у 1902, загінуў у 1944.

САКОВІЧ Васіль Віктаравіч, н. у 1926, партызан, загінуў у 1943 у Прыбалтыцы.

САКОВІЧ Віктар Віктаравіч, н. у 1920, партызан, загінуў у 1943 у Прыбалтыцы.

ВЁСКА ЛУЦК-КАЗЛОЎСКИ

КАДУШКЕВІЧ Якаў Рыгоравіч, н. у 1922, партызан, загінуў у снежні 1943, пахаваны ў Луцк-Казлоўскім.

УРУБЛЕЎСКИ Яўстафій Восіпавіч, н. у 1915, партызан, загінуў у ліпені 1944 у Беларусі.

ВЁСКА ПІСКУНЫ

ТАТЫРЖА Пётр Канстанцінавіч, н. у 1921, партызан, загінуў у 1941 у Прыбалтыцы.

ВЁСКА ШЧОТКІ

КВАЧ Браніслаў, загінуў у 1944.

ФЕРАНЕЦ Мікалай Андрэевіч, н. у 1906, загінуў у 1944.

ЯКІМОВІЧ Альбін Уладзіміравіч, н. у 1894, загінуў у 1944.

ВЁСКА ЯЛОВІКІ

ВОЛК Адам Аўгусцінавіч, н. у 1919, прапаў без вестак у верасні 1944.

КАМАЙСКИ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА БАРАДЗІНО

ЛЯШКОВІЧ Юльян Юльянавіч, н. у 1925, загінуў у 1944, перапахаваны ў в. Ліпнікі.

ВЁСКА ЁДАЎЦЫ

БРАЗОЎСКАЯ Казіміра Антонаўна, н. у 1870, спалена карнікамі ў 1944.

БУЙКО Анэля Дамінікаўна, н. у 1870, забіта немцамі ў 1944.

БУЙКО Ганна Антонаўна, н. у 1884, забіта немцамі ў 1944.

БУЙКО Франц Сцяпанавіч, н. у 1870, забіты немцамі ў 1944.

ВЯРЬЦКІ Антон Антонавіч, н. у 1907, забіты немцамі ў 1944.

ЖЫБУТКА Сямён Сямёнавіч, н. у 1882, забіты немцамі ў 1944.

КАЗУРА Адольф Казіміравіч, н. у 1897, забіты немцамі ў 1944.

КАЗУРА Дамініка Казіміраўна, н. у 1874, забіта немцамі ў 1944.

ШЫРНЕВІЧ Казіміра Карлаўна, н. у 1903, забіта немцамі ў 1944.

ВЁСКА КАМАІ

КАЗУРА Віктар, расстраляны за сувязь з партызанамі ў Гадучышчах.

ВЁСКА КАНЯБІЧЫ

ІВАТОВІЧ Леанард Мацвеевіч, забіты немцамі.

ВЁСКА ОЦКАВІЧЫ

БУЦЬКО Адольф Міхайлавіч, н. у 1920, адзін з арганізатараў партызанскага руху ў раёне, загінуў у студзені 1943 каля в. Калодзіна.

ВЁСКА СВАРАНЫ

ВОРСА Марыя, забіта немцамі.

ВЁСКА ЧАРНЯТЫ

АЗДОБА Іван Антонавіч, расстраляны немцамі.

АРШУЛЯК Антон Іванавіч, расстраляны немцамі.

ВАЙТКЕВІЧ Віктар Францавіч, расстраляны немцамі.

СУБКО Станіслаў Антонавіч, пражываў на тэрыторыі Камайскага сельсавета, расстраляны немцамі ў 1941, пахаваны ў г. Паставы.

УРУБЛЕВІЧ Баляслаў Іванавіч, расстраляны немцамі.

ЮРЦЭВІЧ Іван Іосіфавіч, расстраляны немцамі.

ЮРЭВІЧ Вацлаў Аўгуставіч, расстраляны немцамі.

КУРАПОЛЬСКИ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА АНДРОНЫ

ЦІХАНОВІЧ Мікалай Вітальевіч, н. у 1898, расстраляны немцамі.

ВЁСКА БАРАЎКІ

АНТУХ Васіль Аляксандравіч, н. у 1910, загінуў.

АНТУХ Васіль Іванавіч, н. у 1910, расстраляны немцамі ў час карнай экспедыцыі.

БАРОЎКА Пётр Сцяпанавіч, н. у 1924, расстраляны немцамі ў час карнай экспедыцыі.

БАРОЎКА Фама Сцяпанавіч, н. у 1928, расстраляны немцамі ў час карнай экспедыцыі.

БОРЫС Віталь Іванавіч, н. у 1926, расстраляны немцамі ў час карнай экспедыцыі.

ЖУК Любоў Васільеўна, н. у 1926, расстраляна немцамі ў час карнай экспедыцыі.

ЖУК Міхаіл Васільевіч, н. у 1922, расстраляны немцамі ў час карнай экспедыцыі.

ЖУК Яўгенія Васільеўна, н. у 1923, расстраляна немцамі ў час карнай экспедыцыі.

СІДАРОВІЧ Іван Мікітавіч, н. у 1909, расстраляны немцамі ў час карнай экспедыцыі.

СІДАРОВІЧ Максім Мікітавіч, н. у 1905, расстраляны немцамі ў час карнай экспедыцыі.

ВЁСКА БІРВИТА

ГВАЗДЗЕЎСКАЯ Лідзія Рыгораўна, н. у 1900, расстраляна немцамі ў чэрвені 1942.

ГВАЗДЗЕЎСКИ Іван Дзям'янавіч, н. у 1897, расстраляны немцамі ў чэрвені 1942.

ЮЗІКОВІЧ Мікалай Аляксандравіч, расстраляны ў Паставах.

ВЁСКА ВАЛОЖЫНА

ШЫРЭЙ Рыгор Станіслававіч, н. у 1922, расстраляны немцамі ў 1943.

ВЁСКА КАДУКІ

СОЎКА Якаў Дамітрыевіч, н. у 1900, расстраляны немцамі ў Паставах.

ВЁСКА КУНДРЫ

БАРОЎКА Аляксандр Мікалаевіч, н. у 1924, расстраляны немцамі.

БАРОЎКА Віктар Якаўлевіч, н. у 1923, расстраляны немцамі.

БАРОЎКА Іосіф Іосіфавіч, н. у 1921, расстраляны немцамі.

КУНДРА Пётр Канстанцінавіч, н. у 1918, расстраляны немцамі.

ВЁСКА КУРАПОЛЛЕ

КУНДРА Рыгор Філіпавіч, н. у 1913, расстраляны немцамі.

МАЖЭЙКА Ганна Іванаўна, н. у 1923, расстраляна немцамі ў час карнай экспедыцыі.

МАЖЭЙКА Іван Лявонцьевіч, н. у 1893, расстраляны немцамі ў час карнай экспедыцыі.

МАЖЭЙКА Марыя Міхайлаўна, н. у 1895, расстраляна немцамі ў час карнай экспедыцыі.

ПРОНЬКА Антаніна Ільвічна, п. у 1922, расстраляна немцамі ў час карнай экспедыцыі.

ПРОНЬКА Валянціна Іосіфаўна, расстраляна немцамі.

ПРОНЬКА Гелена Філіпаўна, н. у 1902, расстраляна немцамі.

ПРОНЬКА Яўген Ільвіч, н. у 1921, расстраляны немцамі ў час карнай экспедыцыі.

РОЖКА Уладзімір Аляксандравіч, н. у 1924, расстраляны немцамі ў час карнай экспедыцыі.

ЧАРКЕС Гелена Пятроўна, н. у 1895, расстраляна немцамі ў час карнай экспедыцыі.

ЧАРКЕС Максім Якаўлевіч, н. у 1893, расстраляны немцамі ў час карнай экспедыцыі.

ВЁСКА ЛАПОСІ

БАРОЎКА Мяфодзій Уладзіміравіч, н. у 1924, расстраляны ў час карнай экспедыцыі.

Л.Р.Гвездзеўская.

ДЗІКОВІЧ Ананій Раманавіч, н. у 1895, расстраляны немцамі ў час карнай экспедыцыі.

МАЛЯЎКА Канстанцін Міхайлавіч, н. у 1901, расстраляны немцамі ў час карнай экспедыцыі.

ПАШКЕВІЧ Аркадзь Паўлавіч, н. у 1922, загінуў.

ПУШКАР Ігнацій Сцяпанавіч, н. у 1925, расстраляны немцамі ў час карнай экспедыцыі.

ПУШКАР Радзівон Уладзіміравіч, п. у 1925, расстраляны ў час карнай экспедыцыі.

ВЁСКА РУСАКІ

БУДЗЬКО Іван Іванавіч, н. у 1900, расстраляны немцамі ў час карнай экспедыцыі.

МАЛЯЎКА Лідзія Іванаўна, н. у 1910, расстраляна немцамі ў час карнай экспедыцыі.

МАЛЯЎКА Яўген Ігнацьевіч, н. у 1927, расстраляны немцамі ў час карнай экспедыцыі.

МАЦКЕВІЧ Аўгустын Сцяпанавіч, н. у 1894, расстраляны немцамі ў час карнай экспедыцыі.

МАЦКЕВІЧ Клемянціна Іванаўна, н. у 1896, расстраляна немцамі ў час карнай экспедыцыі.

ПРОНЬКА Аркадзь Мікалаевіч, н. у 1910, расстраляны немцамі ў час карнай экспедыцыі.

ВЁСКА ТУРЛЫ

ТУРЛА Франц Казіміравіч, н. у 1900, загінуў у 1943.

ВЁСКА ЦЕЛЯКІ

ЦЯЛЯК Аляксандр Іванавіч, н. у 1900, расстраляны немцамі 14.8.1942 у Васілінах.

ЦЯЛЯК Фадзей Іванавіч, п. у 1919, расстраляны немцамі ў час карнай экспедыцыі.

ЦЯЛЯК Ягор Аляксандравіч, н. у 1905, расстраляны немцамі ў час карнай экспедыцыі.

ЦЯЛЯК Ягор Іванавіч, п. у 1904, расстраляны немцамі.

ВЁСКА ЦЕПЛЯ

КАСАРЭЎСКИ Уладзімір Аляксандравіч, н. у 1912, загінуў.

Ахвяры вайны

ВЁСКА ЧАРТЫ

ДУБОЎСКИ Дзмітрый Юльянавіч, н. у 1924, загінуў.

КУРЫЛОВІЧ Сяргей Сцяпанавіч, расстраляны немцамі.

НІКШЯРОВІЧ Сяргей Сяргеевіч, н. у 1922, расстраляны за сувязь з партызанамі ў кастрычніку 1943.

ШЫЛЕЙ Арсеній Васільевіч, н. у 1918, загінуў.

ВЁСКА ЧАШУНЫ

ГНЬКО Міхаіл Аляксандравіч, вывезены ў Германію, загінуў.

ГНЬКО Фёдар Юльянавіч, вывезены ў Германію, загінуў.

ЗАРЭЦКІ Віталь Васільевіч, вывезены ў Германію, загінуў.

ЛУКАШОЎСКИ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА АЖАРЦЫ

ШАЎКЕЛА Іосіф Гіляравіч, н. у 1922, загінуў у час карнай экспедыцыі.

ШАЎКЕЛА Юльян Гіляравіч, н. у 1913, загінуў у час карнай экспедыцыі.

ВЁСКА ВАРОНЫ

СМОЛКА Фадзей Ігнатавіч, н. у 1908, партызан, загінуў 8.7.1944, пахавапы ў брацкай магіле ў в. Манькавічы.

ВЁСКА ГРУЗДАВА

ПАДГАЙСКИ Мікалай Іванавіч, н. у 1927, партызан, загінуў у час карнай экспедыцыі.

ШЭЙМА Іосіф Рыгоравіч, н. у 1922, партызан, забіты фашыстамі.

ВЁСКА ЖАЛЯЗОЎШЧЫНА

РУБЛЕЎСКИ Яўстафій Восіпавіч, н. у 1915, сувязны партызанскага атрада, загінуў 1.7.1944.

ШАКОЛА Іван Канстанцінавіч, н. у 1910, загінуў ад рук фашыстаў у в. Азеркі.

ВЁСКА ЗАБАЛАЦЕ

КАСЦЮКЕВІЧ Аляксандр Браніслававіч, н. у 1920, вывезены фашыстамі ў Германію, загінуў.

ЛІТВІНЁНАК Абдон Якаўлевіч, партызан, загінуў у г.п. Паставы.

ЛІТВІНЁНАК Васіль Абдонавіч, быў звязаны з партызанамі, прапаў без вестак.

ЛУКІНА Станіслава, загінула ад рук фашыстаў у г.п. Лынтупы.

ВЁСКА МУРАЎШЧЫНА

БУЗЯНОК Андрэй Рыгоравіч, н. у 1918, партызан, загінуў у Літве.

ПРАКОП'ЕВА Дар'я Кірылаўна, н. у 1910, расстраляна фашыстамі.

ПРАКОП'ЕВА Соф'я Кірылаўна, н. у 1935, расстраляна фашыстамі.

ПРАКОП'ЕЎ Сямён Кірылавіч, н. у 1937, расстраляны фашыстамі.

ПРАКОП'ЕЎ Цімафей Кірылавіч, н. у 1921, загінуў ад рук фашыстаў.

РЫБАКОЎ Іван Цімафеевіч, н. у 1920, быў звязаны з партызанамі, загінуў у Глыбоцкім раёне.

РЫБАКОЎ Пётр Афанасьевіч, н. у 1900, быў звязаны з партызанамі, загінуў у г.п. Паставы.

ВЁСКА ПОЖАРЦЫ

ЖЫШКЕВІЧ Іосіф Вікенцьевіч, н. у 1922, партызан, загінуў у в. Камаі.

НОВІК Пётр Мікалаевіч, н. у 1919, партызан, загінуў у час разгрому нямецкага гарнізона ў в. Камаі.

РАМБАЛЬСКИ Фабіян Іосіфавіч, н. у 1923, расстраляны немцамі ў час блакады ў 1943 у в. Вештарты.

СІНЯЎСКИ Філіп Мікітавіч, н. у 1912, быў вывезены немцамі на будаўніцтва абарончых збудаванняў пад Ленінградам, памёр ад голаду і непасільнай працы.

ТАЛАЙКА Канстанцін Іванавіч, н. у 1921, партызан, загінуў у Камаях.

ВЁСКА САКАЛЫ

ТАНАНА Іосіф Аляксандравіч, н. у 1918, загінуў.

ВЁСКА ЯКУБОЎЦЫ

ДУНЕЦ Станіслаў Пятровіч, н. у 1927, партызан, загінуў у в. Якубаўцы.

ЛЫНТУПСКИ ПАСЯЛКОВЫ САВЕТ

ВЁСКА АЖУРОЙСЦІ

БАРТАШЭВІЧ Альфонс,

КУРЫЛА Барыс Віктаравіч,

МІНКОВІЧ Аляксандр Аўгусцінавіч,

МІНКОВІЧ Аляксандр Францавіч,

МІНКОВІЧ Міхаіл Аляксандравіч,

ПЯТРОЎ Фёдар Ларыёнавіч,

СТАНКЕВІЧ Іосіф Вікенцьевіч, усе расстраляны 19.5.1942, пахаваны ў г.п. Лынтупы.

ВЁСКА ВІНЦАНТОВА

СЯМАШКА Віктар Іванавіч,

СЯМАШКА Іван Робертавіч, расстраляны 19.5.1942, пахаваны ў г.п. Лынтупы.

ВЁСКА ВЯЛІЧКІ

БУЦЮТА Іосіф Нікадзімавіч,

ВЯЛІЧКА Іван Антонавіч,

ВЯЛІЧКА Імпаліт Антонавіч,

ВЯЛЧКА Людвік Антонавіч,
МАРКЕВІЧ Карл Марцінавіч,
МАРКЕВІЧ Нікадзім Марцінавіч,
МІСЮВЯНЕЦ Карл Карлавіч,
РЫМАШ Іван Іванавіч,
ЯКУБОВІЧ Франц Францавіч, усе расстраляны
 19.5.1942, пахаваны ў г.п. Лынтупы.

ВЁСКА ПРУЦІ

БАРЫСЕВІЧ Станіслаў Дамінікавіч,
ВАРНЕЛА Іван Францавіч,
ВАРНЕЛА Іосіф Адамавіч,
ВАРНЕЛА Франц Францавіч,
КЛП Альбін Мацвеевіч,
КЛП Іосіф Ануфрыевіч,
КЛП Раман Антонавіч,
КЛП Уесцін Вікенцьевіч,
СПРЫДОН Антон Казіміравіч,
СПРЫДОН Эдуард Казіміравіч, усе расстра-
 ляны 19.5.1942, пахаваны ў г.п. Лынтупы.

ВЁСКА ЖАКІ

ЛІТВИНОВІЧ Іван Нікадзімавіч,
ЛІТВИНОВІЧ Франц Вікенцьевіч,
ЛІТВИНОВІЧ Часлаў Гаронімавіч,
ЛУБІН Міхаіл Андрэевіч,
ШАПЕЛЬ Іосіф Пятровіч,
ШАПЕЛЬ Міхаіл Пятровіч,
ШАПЕЛЬ Яраслаў Сільвестравіч,
ШУКЕЛАЙЦЬ Іван Станіслававіч,
ЧАБРУК Лявон Антонавіч,
ЮРКАЎЛЯНЕЦ Адольф Адамавіч,
ЯРАШ Антон Антонавіч,
ЯРАШ Уладзіслаў Станіслававіч,
ЯРАШ Ягор Сямёнавіч, усе расстраляны
 20.6.1942, пахаваны ў г.п. Лынтупы.

ВЁСКА КАЗНАДЗЕЮШКІ

БАЛСАН Іван Андрэевіч,
БАЛСАН Уладзімір Андрэевіч,
БАЛСАН Эдуард Андрэевіч,
ГАРБУЛЬ Баляслаў Вікенцьевіч,
ГАРБУЛЬ Канстанцін Канстанцінавіч,
ГАРБУЛЬ Руфін Аляксандравіч,
ГАРБУЛЬ Сільвестр Іванавіч,
ГАРБУЛЬ Тадэвуш Аляксандравіч,
ДОМЖА Мацвей Францавіч,
КРЫНЦКІ Франц Антонавіч,
ПАЗНЯК Фабіян Нікадзімавіч,
ПАЗНЯК Фабіян Фабіянавіч,
РУДЗІК Іван Міхайлавіч,
ШПАК Станіслаў Марцінавіч,
ШЫМКОВІЧ Іосіф,
ШЫМКОВІЧ Мацвей Феліксавіч,
ШУШКЕВІЧ Уладзімір Францавіч,
ШУШКЕВІЧ Франц Паўлавіч, усе расстраляны
 19 - 20.5.1942, пахаваны ў г.п. Лынтупы.

А. Н. Астроўская.

ГАРАДСКІ ПАСЁЛАК ЛЫНТУПЫ

Жыхары яўрэйскай пацыянальнасці, чые проз-
 вішчы названы ў гэтым спісе, былі расстраляны
 22.12.1942 г.

АДАМОВІЧ Адольф Сцяпанавіч, расстраляны
 19.5.1942.

АДАМОВІЧ Дарота, расстраляна 19.5.1942.

АСТРОЎСКАЯ Антапіна Нікадзімаўна, сакра-
 тар Лынтупскага сельсавета, расстраляна 4.7.1941.

АСЯНЕНКА А., АСЯНЕНКА І., АСЯНЕНКА
М., расстраляны ў кастрычніку 1943.

БУКОЎСКІ Антон, расстраляны 19.5.1942.

ГЛІНСКАЯ Бася Абрамаўна.

ГЛІНСКАЯ Соня.

ГЛІНСКАЯ Соня Абрамаўна.

ГЛІНСКАЯ Тайба.

ГЛІНСКАЯ Фейга.

ГЛІНСКІ Антон Давідавіч.

ГУТМАН Майсей Ліпавіч.

ГУТМАН Рэўна.

ДЗІМЯНШТЭЙН Мотка.

КАЦКОВІЧ Бася Лейбаўна.

КАЦКОВІЧ Бася Хаімаўна.

КАЦКОВІЧ Давід Хаімавіч.

КАЦКОВІЧ Ітка Хаімаўна.

КАЦКОВІЧ Лейба Давідавіч.

КАЦКОВІЧ Малка Хаімаўна.

КАЦКОВІЧ Мойша Хаімавіч.

КАЦКОВІЧ Мотка Хаімавіч.

КАЦКОВІЧ Соня Лейбаўна.

КАЦКОВІЧ Фейга Хаімаўна.

КАЦКОВІЧ Хаім Давідавіч.

КАЦКОВІЧ Хаіма Давідаўна.

КАЦКОВІЧ Эстэра Лейбаўна.

КЛІМАШЭЎСКІ Тадэвуш Рамуальдавіч, рас-
 страляны 19.5.1942.

ЛАВІН Гэўня.

ЛЕВІНА Рахіля.

ЛЕВІНА Цыля.

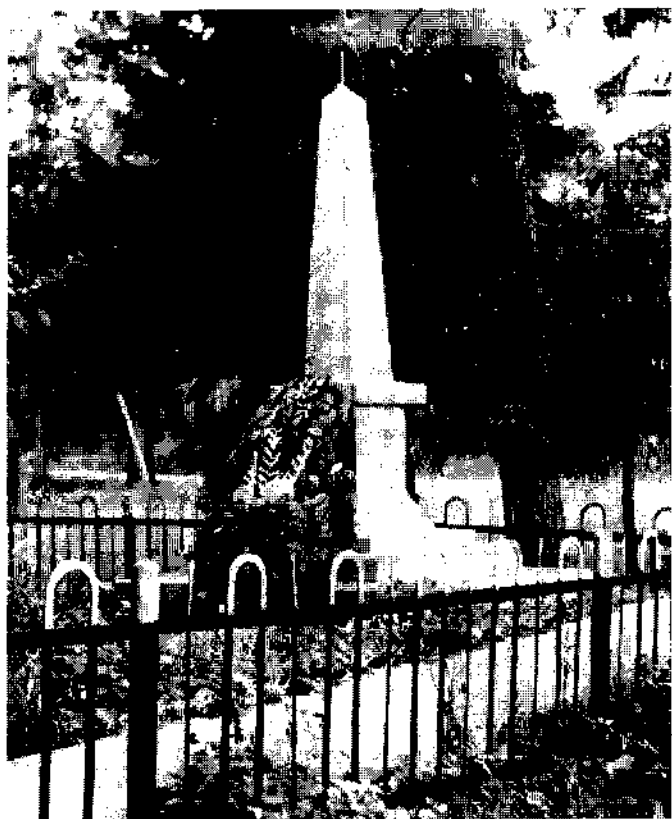
ЛЕЙЗЕРОВІЧ Бэла.

ЛЕЙЗЕРОВІЧ Лейба.

ЛЕЙЗЕРОВІЧ Цыўя.

Ахвяры вайны

ЛЫНТУП Зорах Янкелевіч.
ЛЫНТУП Малка.
МАСЦЯНЦА Валянцін Мацвеевіч, расстра-
ляны 19.5.1942.
МАСЦЯНЦА Віктар Мацвеевіч, расстраляны
19.5.1942.
МАСЦЯНЦА Тэафілія Францаўна, расстра-
ляна 19.5.1942.
МАУБЕР Барыс.
МАУБЕР Гірша Майсеевіч.
МАУБЕР Ліпа.
МАУБЕР Майсей Іосіфавіч.
МАУБЕР Рахіль Янкелеўна.
МАЦКІН Борах.
МАЦКІНА Рэня.
ПАШЫМЕНСКАЯ Паша.
ПАШЫМЕНСКИ Хаім.
ПЯТРОЎСКИ Антон Вікенцьевіч.
ПЯТРОЎСКИ Рычард Антонавіч, расстраляны
19.5.1942.
РУДНІЦКАЯ Любоў.
РУДНІЦКАЯ Сося.
РУДНІЦКАЯ Хана.
РУДНІЦКИ Арон.
РУДНІЦКИ Іосіф Аронавіч.
РУДНІЦКИ Мендэль.
РУДНІЦКИ Піня.
РЭЙН Геша.
РЭЙН Рыва Якаўлеўна.
САРАФАН Бася.
САРАФАН Янкель.

Помнік ахвярам фашызму ў г.п. Лынтупы.

СОНДАК Абрам Хаімавіч.
СОНДАК Давід Хаімавіч.
СОНДАК Люба.
СОНДАК Сося.
СОНДАК Сося.
ХАІМОВІЧ Барыс Шмуїлавіч.
ХАІМОВІЧ Шмуїла.
ХАІМОВІЧ Янкель.
ХАНЧЫНСКАЯ Люба.
ХАРМАЧ Зелда.
ХАРМАЧ Шпрынца.
ХАХМАЧ Малка.
ХОДАШ Зелда.
ЧАРНОЦКАЯ Хана.
ЧАРНОЦКИ Абрам Пінавіч.
ЧАРНОЦКИ Лёва Пінавіч.
ЧАРНОЦКИ Піня.
ШАПЕЛЬ Станіслаў Карлавіч, расстраляны
19.5.1942.
ШАПІРА Ізраіль.
ШАПІРА Хана.
ЯВІЧ Бэла Моглаўна.
ЯВІЧ Мотл.
ЯНЧУКОВІЧ Іван Іосіфавіч, расстраляны
19.5.1942.
ЯНЧУКОВІЧ Софія Іосіфаўна, расстраляна
19.5.1942.
Усе расстраляныя пахаваны ў г.п. Лынтупы.

ВЁСКА ПОНЕЛІКИ

ВАЙЦЯХОВІЧ Міхаіл,
СТАНКЕВІЧ Юльян Казіміравіч,
ФЕДАРОВІЧ Антон Іосіфавіч,
ФЕДАРОВІЧ Людвік Іосіфавіч,
ФЕДАРОВІЧ Станіслаў Людвікавіч, усе рас-
страляны 19–20.5.1942, пахаваны ў г.п. Лынтупы.

ВЁСКА ПЕШКАЎЦЫ

ФЕДАРОВІЧ Андрэй Карлавіч.

ВЁСКА ПУСТОШКА

ГАТОЎСКИ Станіслаў Браніслававіч.

ВЁСКА САБОЛКИ

ВАРНЕЛА Людвік Карлавіч,
ВАРНЕЛА Усцін Казіміравіч,
ЗЯНЬКОЎ Іван Ларыёнавіч,
КОЙРА Віктар Іванавіч,
ЛУБІН Іван Антонавіч,
ЛУКАШЭВІЧ Франц Іванавіч,
МАРЦІНКЕВІЧ Вацлаў Вікенцьевіч,
МАСЦЯНЦА Вікенцій Андрэевіч,
МІХНЕВІЧ Вацлаў Казіміравіч,
НАВІЦКИ Эдуард Ігнацьевіч,
ПЯНЬКОЎСКИ Вікенцій Паўлавіч,
ПЯНЬКОЎСКИ Іосіф Іванавіч,

ПЯТРОЎСКИ Іосіф Канстанцінавіч,
СМАЛЯК Іосіф Адамавіч,
ЧАПКОЎСКИ Віктар Іосіфавіч,
ШЫМКОВІЧ Імпаліт Антонавіч, усе расстраляны 19.5.1942, пахаваны ў г.п. Лынтупы.

ВЁСКА СВІРДУНІ

ПАЗНЯК Іван Іванавіч,
ПАЗНЯК Іван Казіміравіч,
ПАЗНЯК Францішка Андрэеўна, расстраляны ўсе 19.5.1942, пахаваны ў г.п. Лынтупы.

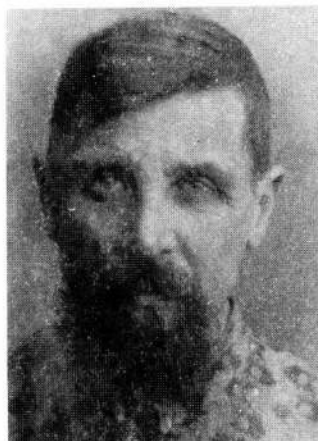
ВЁСКА ШУДАЎЦЫ

БОНДАР Альбін Іванавіч,
БОНДАР Антон Міхайлавіч,
БОНДАР Антон Францавіч,
БОНДАР Іосіф Францавіч,
БОНДАР Пётр Міхайлавіч,
БОНДАР Пётр Пятровіч,
БОНДАР Станіслаў Антонавіч,
БРАСЛАЎСКИ Іосіф,
ВАШКІНЭЛЬ Баляслаў Андрэевіч,
ІВАНОКАВІЧ Іван Эдмундавіч,
КАВАЛЕЎСКИ Франц Антонавіч,
КІСЕЛЬ Антон,
КІСЕЛЬ Іван Карлавіч,
КІСЕЛЬ Іосіф Мацвеевіч,
КІСЕЛЬ Пётр Мацвеевіч,
КЛІМАШЭЎСКИ Іосіф,
КОСАК Антон Іосіфавіч,
КОСАК Франц Іосіфавіч,
КУРЫЛА Пётр Юльянавіч,
ЛУКША Станіслаў Яфімавіч,
ЛУКША Яфім Яфімавіч,
МІКУЛА Якаў,
МЯХОВІЧ Аляксандр,
РАБКОЎСКИ Іван Блажавіч,
РОДЗЬ Антон Антонавіч,
РУТКОЎСКИ Яфім Яфімавіч,
РЫМАШ Антон Фабіянавіч,
СТЭЛЬМАК Іосіф Міхайлавіч,
СТЭЛЬМАК Павел Фаміч,
СУБАЧ Юльян Феліксавіч,
ФЕДАРОВІЧ Карл Мацвеевіч,
ЦЯШПА Іван Францавіч,
ЦЯШПА Казімір Францавіч,
ШЫМКОВІЧ Іван Іванавіч,
ЯКУБОВІЧ Андрэй Аўгусцінавіч,
ЯКУБОВІЧ Вікенцій Блажавіч,
ЯРАШ Вацлаў Казіміравіч, усе расстраляны 20.5.1942, пахаваны ў г.п. Лынтупы.

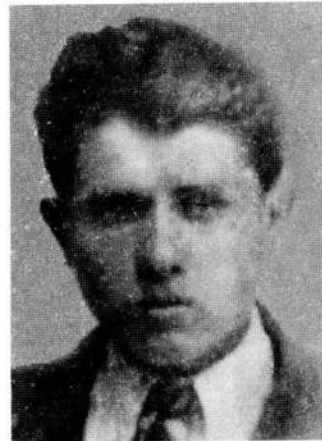
МЯГУНСКИ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА КУКЛЯНЫ

КАНАШ Майсей Анур'евіч, н. у 1902, расстраляны за сувязь з партызанамі ў жніўні 1942.

М.К. Бальшакоў.

А.Ф. Севасцьянаў.

КУЗНЯЦОЎ Кандрацій Лявонавіч, н. у 1915, расстраляны за сувязь з партызанамі ў жніўні 1942.

ПЯТРОЎ Трыфан Дзмітрыевіч, н. у 1914, расстраляны за сувязь з партызанамі ў жніўні 1942.

ФІЛІМОНАЎ Іларыён Андрэевіч, н. у 1908, расстраляны за сувязь з партызанамі ў жніўні 1942.

ПАЛЕСКИ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА АПІДАМЫ

БАЛЬШАКОЎ Макар Кліменцьевіч, н. у 1908, расстраляны ў 1943.

РЫСЕЎ Аўрам Савельевіч,

РЫСЕВА Надзея Андрэеўна,

РЫСЕВА Фядосся Савельеўна, усе расстраляны ў 1943 за сувязь з партызанамі.

СЕВАСЦЬЯНАЎ Андрэй Фаміч, н. у 1923, партызан, загінуў у 1944 у в. Кавалі, пахаваны ў в. Апідамы.

СІМІРЫКОЎ Панфіл Цімафеевіч, н. у 1909, расстраляны ў 1942.

ШАЛАКІЦКИ Лявон Кірылавіч, н. у 1923, партызан, загінуў у 1944.

ВЁСКА ВЕЙСІШКИ

БРУЦНЯ Ігнат Іванавіч, н. у 1925, расстраляны немцамі ў 1942, пахаваны ў г.п. Лынтупы.

ВЁСКА ЖВОЙРЫШКИ

ДЗЯМІДАЎ Васіль Фёдаравіч, н. у 1915, партызан, падарваўся на міне.

ЗУБКОЎ Спірыдон Агафонавіч, н. у 1914, расстраляны за сувязь з партызанамі ў 1942, пахаваны ў в. Апідамы.

ВЁСКА НАВАСЁЛКИ

БУРЛАКОЎ Факей Філялеевіч, н. у 1906, расстраляны за сувязь з партызанамі ў 1942.

ВАСІЛЬЕЎ Васіль Цімафеевіч, н. у 1919, расстраляны ў 1942, пахаваны ў в. Кукляны.

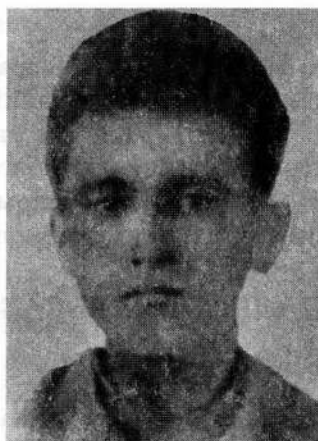
В.Ф. Дзямідаў.

Ф.Ф. Бурлакоў.

С.А. Паўкштэла.

І.М. Аўгусціновіч.

ВАСІЛЬЕЎ Калістрат Васільевіч, н. у 1918, расстраляны за сувязь з партызанамі ў 1943, пахаваны ў в. Кукляны.

ВАСІЛЬЕЎ Карней Іванавіч, н. у 1912, расстраляны за сувязь з партызанамі ў 1943, пахаваны ў в. Кукляны.

ШПАКАЎ Дзям'ян Спірыдонавіч, н. у 1913, партызан, загінуў у 1944.

ВЁСКА НЕВЯРЫШКІ

ШАБАН Іпаліт Сцяпанавіч, н. у 1920, загінуў у жніўні 1943.

ВЁСКА ПАЛЕССЕ

ПАУКШТЭЛА Сігізмунд Агафонавіч, н. у 1900, расстраляны за сувязь з партызанамі.

ШЫРКАЎСКИ СЕЛЬСАВЕТ

БАЛТРАМОВІЧ Пётр Іосіфавіч, н. у 1923, расстраляны немцамі ў студзені 1944 у в. Міхальцы.

ВЁСКА ДОЎЖА

МАЦЯСЕВІЧ Вацлаў Міхайлавіч, н. у 1921, партызан, расстраляны немцамі ў верасні 1943, пахаваны ў брацкай магіле.

ВЁСКА ЗАГАЧЧА

СУБКО Станіслаў Антонавіч, н. у 1910, расстраляны немцамі ў жніўні 1941, пахаваны ў г. Паставы.

ВЁСКА КРЭЎНЯ

АЎГУСЦІНОВІЧ Іосіф Міхайлавіч, н. у 1923, расстраляны немцамі за садзейнічанне партызанам 4.7.1944, пахаваны ў в. Радуга.

РАДКО Віктар Баніфацьевіч, н. у 1924, расстраляны немцамі за садзейнічанне партызанам 4.7.1944, пахаваны ў в. Радуга.

ВЁСКА ЛІПНІКІ

АСЯНЕНКА Агаф'я Канстанцінаўна, н. у 1913, расстраляна немцамі за садзейнічанне партызанам у 1944 у г.п. Лынтупы.

АСЯНЕНКА Марыя Вікенцьеўна, н. у 1892, расстраляна немцамі за садзейнічанне партызанам у 1944 у г.п. Лынтупы.

АСЯНЕНКА Надзея Міхайлаўна, н. у 1917, партызанка-разведчыца, па-зверску закатавана фашыстамі ў сакавіку 1944 у в. Гулі Мядзельскага р-на.

ЖЫТКЕВІЧ Аляксандр Ігнацьевіч, расстраляны немцамі ў лесе каля в. Кашыцы.

КРЫВУЛЬКА Мікалай Аляксандравіч, партызан, забіты немцамі 27.8.1943, месца пахавання невядома.

ХАТКЕВІЧ Сяргей Ільіч, н. у 1920, партызан, загінуў 15.5.1944, пахаваны ў в. Ліпнікі.

ВЁСКА СІМАНЬКІ

БОРЫС Мікалай Іосіфавіч, н. у 1901, расстраляны 15.7.1941.

БОРЫС Яўген Іванавіч, н. у 1915, партызан, член ВЛКСМ, загінуў 24.9.1943, пахаваны ў в. Кашыцы.

ВЁСКА ШПАКІ

БРАДОВІЧ Яўген Кірылавіч, н. у 1913, член ВЛКСМ, палітрук партызанскага атрада, загінуў 18.1.1943 у в. Калодзіна Мядзельскага р-на.

ВЁСКА ЯЦАВІЧЫ

КВЯТКОЎСКИ Браніслаў Кайтанавіч, н. у 1913, партызан, загінуў у лютым 1942, пахаваны ў Паставах.

КВЯТКОЎСКИ Вацлаў Адамавіч, н. у 1912, сувязны, расстраляны немцамі 17.6.1942.

ЮНЬКАЎСКИ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА АГАРОДНІКІ

КАЗЛОЎСКИ Вацлаў Уладзіміравіч, н. у 1921, партызан, загінуў у в. Камаі.

ВЁСКА БАКАВІЧЫ

НІКІПЯРОВІЧ Уладзімір Рыгоравіч, н. у 1925, камсамалец, расстраляны фашыстамі ў 1942 у роднай вёсцы.

ВЁСКА ВАСІЛІНЫ

БРЭСКІ Лявон Антонавіч, н. у 1900, працаваў у калгасе, расстраляны ў Васілінах 14.3.1942.

ГРЫНЬКО Дзмітрый Васільевіч, н. у 1902, працаваў у калгасе, расстраляны 14.8.1942 у Васілінах.

ГРЫНЬКО Соф'я Антонаўна, н. у 1905, працавала ў калгасе, расстраляна ў Васілінах 14.8.1942.

КАСЦЕНЬ Уладзімір Андрэевіч, н. у 1896, працаваў у калгасе, расстраляны ў Васілінах 14.8.1942.

КУНДРА Алена Сільвестраўна, працавала ў калгасе, расстраляна ў Васілінах 2.6.1942.

КУРЫЛОВІЧ Ягор Мацвеевіч, н. у 1898, працаваў у калгасе, загінуў пад Паставамі ў Кашыцкім лесе.

КУХАЛЬСКИ Дзмітрый Мікалаевіч, н. у 1921, працаваў у сельсавеце, камсамалец, расстраляны ў 1942 пад Паставамі ў Кашыцкім лесе.

ЛАПАЦЬ Марыя Міхайлаўна, н. у 1922, працавала ў калгасе, камсамолка, расстраляна ў Васілінах 2.6.1942.

ЛЫСЁНАК Алімпіяда Іванаўна, н. у 1900, працавала ў калгасе, расстраляна ў Васілінах 2.6.1942.

ЛЫСЁНАК Вольга Нілаўна, расстраляна 2.6.1942.

ЛЫСЁНАК Вольга Якаўлеўна, н. у 1910, працавала ў калгасе, расстраляна ў Васілінах 2.6.1942.

ЛЫСЁНАК Марыя Нілаўна, н. у 1930, расстраляна ў Васілінах 2.6.1942.

ЛЫСЁНАК Марыя Сцяпанаўна, расстраляна 2.6.1942.

ЛЫСЁНАК Ніл Нілавіч, н. у 1924, працаваў у калгасе, партызан, загінуў у 1944 пад Відзямі.

МАШАРА Яўгенія Ціханаўна, н. у 1923, працавала ў калгасе, камсамолка, расстраляна ў Васілінах 2.6.1942.

ПАВІНІЧ Аляксандр Ануфрыевіч, н. у 1924, працаваў у калгасе, партызан, загінуў у 1944 пад Відзямі.

ПАВІНІЧ Вольга Канстанцінаўна, н. у 1900, расстраляна фашыстамі.

ПАВІНІЧ Данат Аляксандравіч, н. у 1897, працаваў у калгасе, расстраляны ў Васілінах 2.6.1942.

ПАВІНІЧ Міхаіл Данатавіч, н. у 1922, расстраляны гітлераўцамі.

ПАВІНІЧ Пётр Данатавіч, н. у 1918, расстраляны фашыстамі.

ПАВІНІЧ Фаіна Данатаўна, н. у 1924, расстраляна гітлераўцамі.

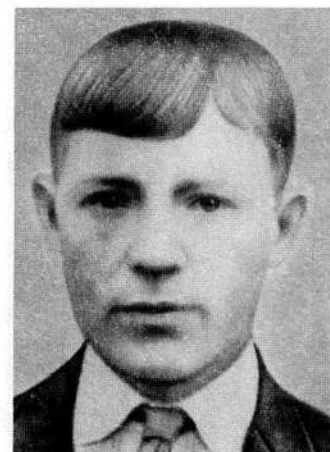
РАМАНОВІЧ Клаўдзія Аляксандраўна, н. у 1926, працавала ў калгасе, расстраляна ў Васілінах 2.6.1942.

РАЯ, прозвішча і імя па бацьку невядомы, месца і год нараджэння — таксама, знаходзілася ў Васілінах, расстраляна 14.8.1942 у Васілінах.

ТУРОНАК Аляксандра Андрэеўна, н. у 1912, працавала ў калгасе, расстраляна ў Паставах.

Б.К.Квяткоўскі.

Дз.В.Грынько.

Дз.М.Кухальскі.

ЦЯЛЯК Аляксандр Іванавіч, н. у 1895, расстраляны немцамі.

ЧЫЖ Сяргей І. Год і месяц нараджэння невядомыя, кароткі час знаходзіўся ў Васілінах, расстраляны ў Васілінах 2.6.1942.

ВЁСКА ВЕСЯЛУХА

БАРОЎКА Міхаіл Пятровіч, н. у 1896, да вайны быў дэпутатам сельсавета, працаваў намеснікам старшыні Савета. У час блакады 1943 разам з сям'ёй быў схоплены, знаходзіўся ў памяшканні былой школы № 1, дзе і загінуў, пахаваны ў Паставах.

ДУБОВІК Казімір Люцыянавіч, н. у 1915, радавы, стралок, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ДУБОЎСКИ Пётр Раманавіч, н. у 1927, да вайны працаваў фінагентам, быў выдадзены немцам, расстраляны ў Паставах на тэрыторыі гарадскога стадыёна.

ВЁСКА ГАЎРЫЛАВІЧЫ

ГАНКЕВІЧ Даніла Васільевіч, н. у 1906, у 1942 забіты немцамі ў Варапаеве.

ТАНАНА Юлія Данілаўна, н. у 1901, у 1943 загінула ў час бамбёжкі.

ВЁСКА ГРЫДЗЬКІ

БАРОЎКА Дзеванісь, партызан; невядома, дзе і калі загінуў.

Г.П.Яцкевіч.

ЖУК Любоў Васільеўна, вывезена ў Германію, дзе і загінула.

ЖУК Міхаіл Васільевіч, вывезены ў Германію, дзе і загінуў.

ЖУК Яўгенія Васільеўна, вывезена ў Германію на работу, дзе і загінула.

КАЗЕНКА Іосіф Валяр'янавіч, н. у 1922, расстраляны фашыстамі ў 1941.

КАЗЛОЎСКАЯ Марыя, забіта і спалена ў сваёй хаце ў 1943.

КАЗЛОЎСКАЯ (імя невядома), забіта і спалена ў сваёй хаце ў 1943.

КАЗЛОЎСКІ Аляксандр, забіты і спалены ў сваёй хаце ў 1943.

КАЗЛОЎСКІ Валерый, забіты і спалены ў сваёй хаце ў 1943.

КАЗЛОЎСКІ Герасім, забіты і спалены ў сваёй хаце ў 1943.

ЛОСІК Марыя, расстраляна і спалена ў роднай вёсцы.

ЛОСІК Фёдар, расстраляны і спалены ў роднай вёсцы.

ВЁСКА ЖУКІ

ЖУК Валерый Паўлавіч, н. у 1900, партызан, загінуў у 1944 у Пастаўскім р-не.

СОЎКА Сяргей Іпалітавіч, н. у 1926, партызан, загінуў у 1944 пры выкананні задання.

ВЁСКА ЗАХАРАЎШЧЫНА

БЕСПАЛЕНАЎ Міхаіл Іларыёнавіч, н. у 1909, партызан атрада Маркава, загінуў каля в. Кавалі ў 1942.

ВАРАНЕЦ Фёдар, расстраляны фашыстамі.

ДАНЬ Кацярына, расстраляна фашыстамі.

ДАНЬ Надзея Палістаўна, расстраляна фашыстамі.

ДАНЬ Маргарыта Палістаўна, расстраляна фашыстамі.

ДАНЬ (сын Надзеі), расстраляны фашыстамі.

ДАНЬ Паліст, расстраляны фашыстамі за сувязь з партызанамі.

КУГАРА Канстанцін, расстраляны фашыстамі за сувязь з партызанамі.

ЛІТВИНОВІЧ Фёдар Фёдаравіч, н. у 1923, расстраляны фашыстамі ў Паставах за сувязь з партызанамі.

ПАШКЕВІЧ Андрэй Мікалаевіч, невядома, дзе і калі загінуў.

ПАШКЕВІЧ Аркадзь Іосіфавіч, н. у 1923, партызан, загінуў пры выкананні баявога задання каля в. Пасынкі Мядзельскага р-на.

РАСАЛОЎСКАЯ Феня Яўтропаўна, н. у 1920, расстраляна фашыстамі каля г. Невель.

РАСАЛОЎСКІ Яўцех Яўцехавіч, н. у 1923, партызан, загінуў пры выкананні баявога задання ў в. Чарняты Мядзельскага р-на.

ТРУСАЎ Міхаіл Ерамеевіч, н. у 1916, камсамалец, з верасня 1941 у партызанскім атрадзе, загінуў 23.10.1941.

ЯЦКЕВІЧ Генрых Паўлавіч, н. у 1923, партызан, загінуў пры разгроме гарнізона ў Камаях.

ЯЦКЕВІЧ Павел Паўлавіч, н. у 1921, расстраляны фашыстамі ў Паставах.

ВЁСКА КОЗІЧЫ

КУРДО Пётр Антонавіч, н. у 1912, партызан, загінуў у 1944.

ПАВІНІЧ Віталь Максімавіч, н. у 1918, партызан, загінуў у 1944.

ПАВІНІЧ Максім Антонавіч, н. у 1911, расстраляны фашыстамі ў 1943 у Паставах.

ШУРПІК Імпаліт Рыгоравіч, н. у 1920, расстраляны ў 1941.

ШУРПІК Мікалай Антонавіч, н. у 1922, партызан, загінуў у 1943.

ВЁСКА КУРЫЛАВІЧЫ

ШОРАЦ Антон Барысавіч, н. у 1922, камсамалец, у самым пачатку вайны быў схоплены фашыстамі, загінуў у канцлагеры ў Сувалках.

ВЁСКА ЛАПУХОЎКА

СОБАЛЬ Іван Уладзіміравіч, н. у 1923, прапаў без вестак у 1943.

ВЁСКА ЛОГАВІНЦЫ

ЧАРЭНКА Пётр Іосіфавіч, н. у 1925, партызан, загінуў.

ВЁСКА ЛУЧАЙ

АРЦЕМ'ЕВА Анфіса Ерамееўна, спалена немцамі ў в. Альцы ў 1943.

МЕНЧАНКОВА Марына Філатаўна, н. у 1942, расстраляна фашыстамі ў 1942 у Шаркаўшчыне.

МЕНЧАНКОВА Феадосія Сямёнаўна, н. у 1916, расстраляна фашыстамі ў 1942 у Шаркаўшчыне.

МЕНЧАНКОЎ Васіль Піліпавіч, н. у 1904, расстраляны фашыстамі ў 1942 у Шаркаўшчыне.

НІКІЦІН Сысой, н. у 1890, мірны жыхар, загінуў у 1942.

ВЁСКА МАНЬКАВІЧЫ

ПРОТАС Уладзімір Гаўрылавіч, н. у 1904 у в. Сарочына, загінуў у 1944.

ВЁСКА МІХНІЧЫ

ЖУК Антон Антонавіч, быў партызанскім сувязным, загінуў у канцлагеры.

ПАЛЯКЕВІЧ Антон Іосіфавіч, загінуў у фашысцкім канцлагеры.

ВЁСКА МЯСТЭЧКА

ДУНЕЦ Васіль Сямёнавіч, н. у 1924, партызан, расстраляны ў час карнай экспедыцыі.

ДУНЕЦ Іосіф, н. у 1901, партызан, расстраляны фашыстамі.

ДУНЕЦ Міхаіл Андрэевіч, н. у 1923, камсамолец, партызан, расстраляны ў час карнай экспедыцыі.

КАБАЙЛА Аляксандр Карпавіч, п. у 1918, расстраляны ў час карнай экспедыцыі.

КАБАЙЛА Аркадзь Сцяпанавіч, н. у 1921, камсамолец, быў звязаны з партызанамі, расстраляны фашыстамі ў час карнай экспедыцыі.

ЛУК'ЯНОВІЧ Анісія Уладзіміраўна, н. у 1933, расстраляна фашыстамі.

ЛУК'ЯНОВІЧ Марыя Барысаўна, н. у 1899, расстраляна фашыстамі.

ЛУК'ЯНОВІЧ Міхаіл Уладзіміравіч, н. у 1922, у час карнай экспедыцыі быў схоплены ў лесе і расстраляны.

ЛУК'ЯНОВІЧ Уладзімір Якаўлевіч, н. у 1896, расстраляны фашыстамі.

ПРОТАС Канстанцін Вікенцьевіч, п. у 1896, расстраляны фашыстамі.

ПРОТАС Марыя Аляксандраўна, н. у 1900, расстраляна фашыстамі.

ПРОТАС Мікалай Дзмітрыевіч, н. у 1918, быў звязаны з партызанамі, загінуў у в. Лучай.

ПРОТАС Надзея Канстанцінаўна, н. у 1940, расстраляна фашыстамі.

ПРОТАС Ніна Канстанцінаўна, н. у 1933, расстраляна фашыстамі.

ПРОТАС Усевалад Канстанцінавіч, н. у 1924, камсамолец, быў звязаны з партызанамі, расстраляны фашыстамі ў 1943.

ЧЫРВАНЕЦ Анатоль Іосіфавіч, н. у 1923, камсамолец, загінуў у час карнай экспедыцыі.

ЧЫРВАНЕЦ Іосіф Якаўлевіч, н. у 1894, расстраляны фашыстамі ў 1943.

ЧЫРВАНЕЦ Марыя Іосіфаўна, н. у 1910, расстраляна фашыстамі ў 1943.

ВЁСКА НАДАЗЕР'Е

АСЯНЕНКА Канстанцін Канстанцінавіч, н. у 1905, падарваўся на міне ў 1944.

ВЁСКА ПЕРАВОЗНІКІ

БАРОЎКА Пётр Уладзіміравіч, н. у 1924, дапа-

А.І.Палякевіч.

магаў партызанам, загінуў у 1943 у Шаркаўшчынскім р-не.

ПРОНЬКА Сямён Міхайлавіч, н. у 1917, партызан, загінуў у няроўным баі з гітлераўцамі ў 1943.

ПРОНЬКА Трафім Мікалаевіч, п. у 1920, прапаў без вестак.

ВЁСКА ПУХАЎКА

БУТКЕВІЧ Іосіф Іосіфавіч, н. у 1907, расстраляны за сувязь з партызанамі.

БУТКЕВІЧ Станіслава Іосіфаўна, н. у 1900, расстраляна за сувязь з партызанамі.

БУТКЕВІЧ Франц Іосіфавіч, н. у 1920, расстраляны за сувязь з партызанамі.

БУТКЕВІЧ Ядвіга Іосіфаўна, н. у 1923, расстраляна за сувязь з партызанамі.

ВЁСКА РАВЫ

БУТОВІЧ Вікторыя Канстанцінаўна, н. у 1914, загінула ў 1944 у канцлагеры ў Германіі.

БУТОВІЧ Леанід Канстанцінавіч, н. у 1929, загінуў у 1944 у канцлагеры ў Германіі.

МЯКІШ Павел Іванавіч, н. у 1920, расстраляны ў Паставах у 1943.

ВЁСКА РУСІНЫ

ВАРАНЕЦ Мікалай Герасімавіч, п. у 1917, камсамолец, партызан, загінуў у канцлагеры ў Сувалках.

КАБАЙЛА Яўген Васільевіч, н. у 1923, быў вывезены ў Германію, дзе і загінуў.

МІЛТА Валянцін Пятровіч, працаваў настаўнікам, быў вывезены ў Германію, дзе і загінуў.

ЧАРЭНКА Міхаіл Іванавіч, н. у 1920, расстраляны фашыстамі ў 1943.

ВЁСКА САВІЧЫ

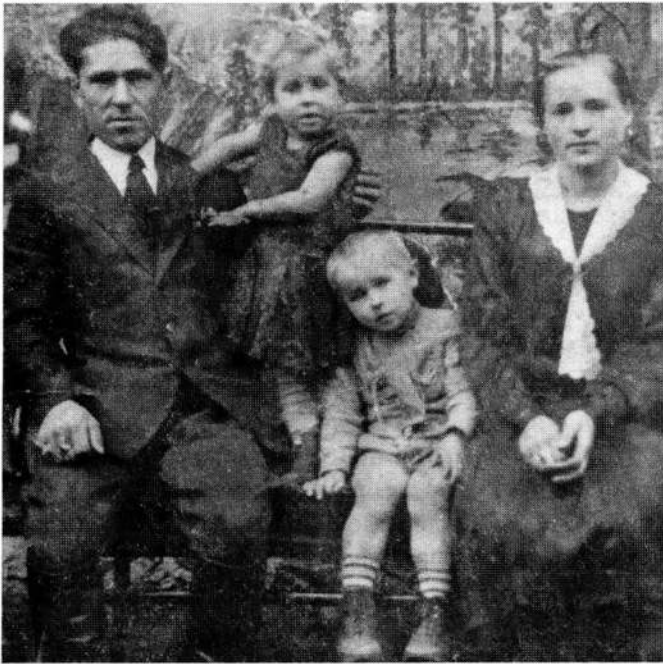
КАВАЛЬСКІ Леанід Іванавіч, н. у 1919, з 1941 быў у арміі, трапіў у палон, адкуль удалося ўцячы. З 1943 у партызанскім атрадзе, у ліпені 1944 загінуў пры вызваленні Опсы (Браслаўскі р-н), дзе і пахаваны ў брацкай магіле.

Л.Я.Дзіковіч.

І.А.Пронька.

Я.Р.Дзіковіч з сям'ёй.

ВЁСКА ЧАРЭМУШНІКІ ПАДЗІСЕННЯ

ГРЫНЬКО Аляксандр Іванавіч,
ГРЫНЬКО Таццяна Аляксандраўна, н. у 1895, працавала ў калгасе, была дэпутатам райсавета, расстраляна ў 1942 у час блакады ў в. Грыблы (Шаркаўшчынскі р-н).

ГРЫНЬКО Яўгенія Іванаўна, н. у 1925, працавала ў калгасе, расстраляна ў 1942 у час блакады ў в. Грыблы (Шаркаўшчынскі р-н).

ДЗІКОВІЧ Ананій Раманавіч,
ДЗІКОВІЧ Барыс Іванавіч,
ДЗІКОВІЧ Зосім Раманавіч,
ДЗІКОВІЧ Яўстафій Раманавіч, падпольшчыкі, расстраляны ў маі 1942.

ДЗІКОВІЧ Лізавета Ягораўна, н. у 1915, працавала ў калгасе, загінула ў час блакады ў 1942 каля в. Дубраўка (Браслаўскі р-н).

ДЗІКОВІЧ Іван Іванавіч, н. у 1920, партызан, загінуў у 1943 каля в. Дуброва.

ДЗІКОВІЧ Іван Кліменцьевіч, н. у 1890, быў старшынёй калгаса, расстраляны фашыстамі.

ДЗІКОВІЧ Леанід Аляксандравіч, н. у 1924, працаваў у калгасе, камсамалец, расстраляны 3.5.1942 у Паставах.

ДЗІКОВІЧ Мікалай Іосіфавіч, н. у 1924, партызан, камсамалец, у 1943 памёр ад ран у Браслаўскім р-не.

ДЗІКОВІЧ Сяргей Іванавіч, н. у 1924, працаваў у райфінадзеле ў Паставах, у 1942 расстраляны фашыстамі ў Чарэмушніках Падзісенных.

ДЗІКОВІЧ Яўстафій Раманавіч, н. у 1898, працаваў у калгасе, расстраляны ў Паставах 3.5.1942.

ВЁСКА ЮНЬКІ

ПРОНЬКА Іван Аляксеевіч, н. у 1914, партызан, загінуў у Мядзельскім р-не.

Воіны Чырвонай арміі і партызаны, якія загінулі пры абароне і вызваленні Пастаўскага раёна ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў і пахаваны ў брацкіх магілах на яго тэрыторыі

ГАРАДСКІ ПАСЁЛАК ВАРАПАЕВА

АЛІМАЎ Махмуд, радавы, загінуў 11.7.1944 у в. Манеўшчына.

АЛХАМІН Садык Антонавіч, н. у 1911, радавы, загінуў 12.6.1944 у в. Мартынаўка.

АМЕНІЙ Пётр Яфімавіч, загінуў 6.7.1944.

АНТОНАЎ Сяргей Пятровіч, загінуў 6.7.1944.

АХРАМОВІЧ Д.С., загінуў 6.7.1944.

БАРОХА Іван Міхайлавіч, загінуў 25.7.1944.

БАШЫРАЎ Мікалай, загінуў 2.7.1944.

БОЙКА Міхаіл Гаўрылавіч, мал. сяржант, загінуў 3.7.1944 у в. Падворанцы.

ВЕСЯЛОЎСКІ Сяргей Міхайлавіч, н. у 1908, лейтэнант, загінуў 14.7.1944 у в. Казлоўшчына.

ВОЛКАЎ Аляксандр Раманавіч, загінуў 6.7.1944.

ВОЛКАЎ Андрэй Раманавіч, загінуў 3.7.1944.

ГАДУНОЎ Пётр Іосіфавіч, радавы, загінуў 4.7.1944 у в. Слабада Усходняя.

ГРАМЫКА Міхаіл Фёдаравіч, сяржант, загінуў 3.7.1944 у в. Мазурына.

ДАНІЛ П.А., загінуў 4.7.1944.

ДЗЯМЕНЦЬЕЎ Мікалай Аляксандравіч, загінуў 4.7.1944.

ЖУРАЎЛЁЎ, загінуў 3.7.1944.

ЗЕЛІН Мікалай Фёдаравіч, загінуў 27.7.1944.

КАРАЕЎ Леанід Аляксеевіч, загінуў 7.7.1944.

КАРДАНЕЦ Міхаіл Рыгоравіч, радавы, загінуў 3.7.1944 у в. Васілеўшчына.

Воіны Чырвонай арміі і партызаны, пахаваныя на тэрыторыі раёна

КАЦЯРУХІН Фёдар Арсенцьевіч, н. у 1895, радавы, загінуў 3.6.1944 у в. Ужыча.

КЛАЧКОЎ Н.Н., загінуў 6.7.1944.

КОЗІН Яфім П., загінуў 6.7.1944.

КРАСІЛЬНІКАЎ Аляксандр Міхайлаіч, н. у 1906, сяржант, загінуў 5.7.1944 у в. Лучай.

ЛАБАЧОЎ П.Х., загінуў 3.7.1944.

ЛАГРЫФУЛІН Гемулха, загінуў 2.7.1944.

МЕЛЬНІКАЎ Аляксей Сяргеевіч, загінуў 6.7.1944.

МІРНЫ Пётр Іванавіч, сяржант, загінуў 5.7.1944 у в. Шунеўцы.

РАМАНАЎ Леанід Мікалаевіч, загінуў 5.7.1944.

РЭПКІН Н.П., загінуў 3.7.1944.

САЛАЦЕНКАЎ Мікалай Іванавіч, яфрэйтар, загінуў 24.8.1944 у в. Каралі.

САРДАЧУК Мікалай Данілавіч, радавы, загінуў 4.7.1944 у в. Слабада Усходняя.

СЛІЖАВОЙ Аляксей Васільевіч, радавы, загінуў 3.7.1944 у в. Крулеўшчызна.

ФІЛІМОНАЎ Васіль Міхайлавіч, загінуў 23.7.1944.

ЧАРНАВОКАЎ Іван, загінуў 2.7.1944.

ШАВЯЛЁЎ Анатоль Іванавіч, н. у 1920, ст. сяржант, загінуў 5.7.1944 у в. Лучай.

ШАВЯЛЁЎ Н.П., загінуў 5.7.1944.

ШЧУКІН Сямён Еўдакімавіч, н. у 1920, радавы, загінуў 3.7.1944 у в. Луцк-Казлоўскі.

ШЧУКІН Сямён Еўдакімавіч, загінуў 4.7.1944.

Усяго ў брацкай магіле ў парку г.п. Варапаева пахаваны 143 чалавекі. Імёны астатніх невядомы.

ВЁСКА КАМАІ

АЛМАЗАЎ Аляксандр Іванавіч, н. у 1923, мал. сяржант, загінуў 7.7.1944.

АНЦПАЎ Іван Харытонавіч, радавы, загінуў 10.7.1944.

АРЭХАЎ Фёдар Аляксеевіч, партызан, загінуў.

БАБРОЎ Аляксей Аляксеевіч, н. у 1917, ст. лейтэнант, загінуў 10.7.1944.

БАГАЛЕПАЎ Васіль Васільевіч, загінуў 10.7.1944.

БАЛЬШАНІН Павел Акімавіч, н. у 1910, капітан, загінуў 5.7.1944.

БРЫЛЬКОЎ Нікіфар Яўхімавіч, н. у 1898, радавы, загінуў 6.7.1944.

БУЯНАЎ Пётр, партызан, загінуў.

ВАЛАСНОЎ Дзмітрый Фядосавіч, партызан, загінуў.

ВАЛЮК Станіслаў Рыгоравіч, н. у 1914, радавы, загінуў 10.3.1944.

ВАРАБ'ЁЎ Емяльян Міхайлавіч, н. у 1910, радавы, загінуў 5.7.1944.

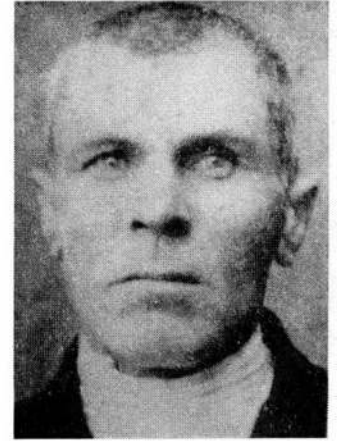
ГАЛАМІДАЎ Віталь Цімафеевіч, радавы, загінуў.

ГЛАДЗІЛІН Давід Рыгоравіч, н. у 1920, радавы, загінуў 6.7.1944.

ГРОМАЎ Васіль Сцяпанавіч, радавы, загінуў.

С.А.Алхамін.

Ф.А.Кацярухін.

ГРУШЫН Аркадзь Сяргеевіч, н. у 1919, ст. сяржант, загінуў 6.7.1944.

ДАВІДАЎ Фядот Антонавіч, радавы, загінуў 10.7.1944.

ДУБРОЎСКІ Іосіф Іосіфавіч, партызан, загінуў.

ЕЛІЗАРАЎ Іван Паўлавіч, гв. радавы, загінуў 8.4.1944.

Помнік на брацкай магіле савецкіх воінаў і партызан у г.п. Варапаева.

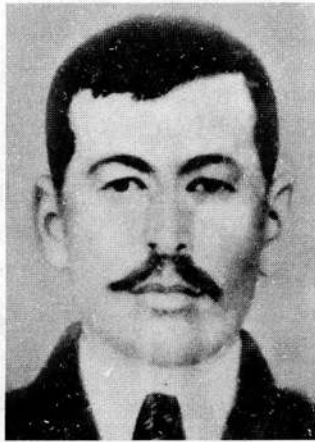
Е. М. Вараб'ёў.

В. Ц. Галамідаў.

М. Я. Ільных.

М. Мусінаў.

Я. Р. Пруднікаў.

ЕСІН Уладзімір Пятровіч, н. у 1925, радавы, загінуў 11.7.1944.

ЖАРЫКАЎ Міхаіл Іванавіч, радавы, загінуў 10.7.1944.

ЖУРАЎЛЁЎ Дзельш Мікалаевіч, н. у 1915, партызан, загінуў 21.4.1944.

ЖУРАЎЛЁЎ Ларыён Васільевіч, партызан, загінуў.

ЖЫТКЕВІЧ Іосіф Вікенцьевіч, партызан, загінуў.

ЖЭЧКА Мікалай Максімавіч, партызан, загінуў.

ЗАХАРАЎ Аляксей Васільевіч, партызан, загінуў.

ЗЛОБІН Генадзь Аляксандравіч, сяржант, загінуў 6.7.1944.

ЗЯЛЕНСКИ Міхаіл Лявонавіч, радавы, загінуў 5.7.1944.

ІВАНОЎ Сямён Ягоравіч, сяржант, загінуў.

ІЛЬНЫХ Міхаіл Ягоравіч, радавы, загінуў 6.7.1944.

ІСТОМІН Фама Макаравіч, н. у 1904, мал. сяржант, загінуў 10.7.1944.

КАБАЙЛА Анатоль Адамавіч, партызан, загінуў.

КАЗЛОЎСКИ Вацлаў Вацлававіч, партызан, загінуў.

КАЛЕНКІН Анатоль Пятровіч, партызан, загінуў.

КАРЖОЎ Уладзімір Яўхімавіч, ст. лейтэнант, загінуў.

КАСТРАМСКИ Агафій, н. у 1919, радавы, загінуў 10.7.1944.

КІР'ЯНАЎ Кандрат Лявонцьевіч, яфрэйтар, загінуў 6.7.1944.

КУДРАЎЦАЎ Васіль Антонавіч, н. у 1917, старшыня, загінуў 6.7.1944.

КУНДРАШОЎ Андрэй Усцінавіч, радавы, загінуў 10.7.1944.

КУРЗОЎ Андрэй Феакціставіч, партызан, загінуў.

ЛАШУК Васіль, н. у 1922, радавы, загінуў 18.11.1943.

МАГЛЁЎСКИ Юра Ісакавіч, сяржант, загінуў.

МАЛЬШАЎ Іван Дзмітрыевіч, н. у 1909, радавы, загінуў 8.7.1944.

МАЧАЛА Сцяпан Аляксандравіч, ст. лейтэнант, загінуў.

МІХАЙЛАЎ Аляксей Міхайлавіч, н. у 1898, сяржант, загінуў 11.7.1944.

МУСІНАЎ Мужыд, радавы, загінуў 5.7.1944.

МЯДЗВЕДЗЕЎ Павел Аляксеевіч, н. у 1920, радавы, загінуў 10.7.1944.

НОВІК Пётр Мікалаевіч, партызан, загінуў.

ПАЛАНЕЙЧЫК Мікалай Сцяпанавіч, партызан, загінуў.

ПАНЬКОЎ Рыгор Кузьміч, н. у 1914, радавы, загінуў 6.7.1944.

ПРАКАПЕЦ Андрэй Андрэевіч, партызан, загінуў.

ПРОНЬКА Сямён Віктаравіч, партызан, загінуў.

ПРУДНІКАЎ Якаў Рыгоравіч, радавы, загінуў 10.7.1944.

РАБАЎ Віктар Сяргеевіч, радавы, загінуў.

РАДЗІВОНАЎ Мікалай Трафімавіч, н. у 1923, сяржант, загінуў 6.7.1944.

РАЗБЕЙКІН Мікалай Васільевіч, сяржант, загінуў 6.7.1944.

РОСЛЕК Яўстафій Іосіфавіч, партызан, загінуў.

САНІКАЎ Міхаіл Афанасьевіч, ст. сяржант, загінуў 11.7.1944.

СІРАТА Іван Фёдаравіч, радавы, загінуў 5.7.1944.

Воіны Чырвонай арміі і партызаны, пахаваныя на тэрыторыі раёна

СІЎЧАК Рыгор, н. у 1924, партызан, загінуў 18.11.1943.

СІЦКАЎ Фамула, радавы, загінуў 10.7.1944.

СМІРНОЎ Васіль Паўлавіч, партызан, загінуў.

СМЫСЛОЎ Іван Іванавіч, н. у 1899, радавы, загінуў 8.7.1944.

СЯРГЕЕВА Галіна Афанасьеўна, н. у 1918, медсястра, загінула 6.7.1944.

СЯРКОЎ Валянцін Іванавіч, радавы, загінуў 5.7.1944.

ТАЛАЙКА Канстанцін Іванавіч, партызан, загінуў.

ТРАСУНОЎ Іван Ягоравіч, н. у 1916, лейтэнант, загінуў 10.7.1944.

ТРАЦЦЯКОЎ Іван Васільевіч, радавы, загінуў 6.7.1944.

ТРУСАЎ Мікалай Аляксандравіч, радавы, загінуў 10.7.1944.

УЛЬМАН Навум Шмуйлавіч, партызан, загінуў.

ХВАЛЬКО Андрэй Уладзіміравіч, партызан, загінуў.

ЦШЧАНКА Іван Мікалаевіч, радавы, загінуў 6.7.1944.

ЧАРНОЎ Васіль Аляксандравіч, ст. сяржант, загінуў 5.7.1944.

ЧАРНЯЎСКИ Пётр Міхайлавіч, партызан, загінуў.

ЧУМАКОЎ Аляксандр Васільевіч, сяржант, загінуў 10.7.1944.

ЧЭРАШАЎ Іван Рыгоравіч, радавы, загінуў 5.7.1944.

ШАПРА Шалом, партызан, загінуў.

ШАШКОЎ Сяргей Рыгоравіч, ст. сяржант, загінуў.

ШУПЛЯЦОЎ Фёдар Сяргеевіч, ст. сяржант, загінуў 4.7.1944.

ЯЦКЕВІЧ Генрых Паўлавіч, партызан, загінуў.

ЯЦЭНКА Ягор Лаўрэнцьевіч, радавы, загінуў 5.7.1944.

Прозвішчы 61 загінуўшага не ўстаноўлены.

ГАРАДСКІ ПАСЁЛАК ЛЫНТУПЫ

АЛЕНІН Міхаіл Аляксеевіч, радавы.

АСІНЕНКА Міхаіл Аляксеевіч, н. у 1914, радавы, загінуў 15.7.1944.

АЎСЯННІКАЎ Васіль Аляксеевіч, сяржант, загінуў 6.7.1944, м. Лынтупы.

АХМЕТГАЛІЕЎ Іслама, радавы, загінуў 10.7.1944.

БАЛОЎ Мікіта Васільевіч, н. у 1922, лейтэнант, загінуў 6.7.1944, м. Лынтупы.

БАЙКОЎ Аляксандр Пятровіч, н. у 1925, мал. сяржант, памёр ад ран 24.7.1944, в. Кайранішкі.

БАЙКОЎ Мікалай Мацвеевіч, н. у 1912, радавы, загінуў 6.7.1944, м. Лынтупы.

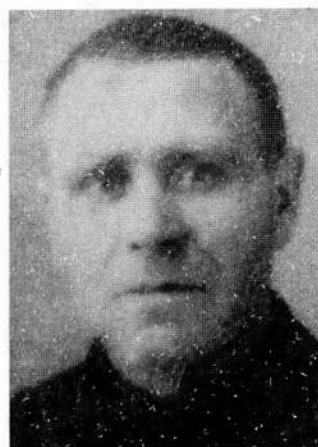
БАЯНАЎ Махмут І., н. у 1924, мал. лейтэнант, загінуў 6.7.1944, м. Лынтупы.

І.М.Цішчанка.

А.В.Чумакоў.

Я.Л.Яцэнка.

А.А.Котаў.

ВОЛКАЎ Уладзімір, мал. лейтэнант.

ГАЛУБКОЎ Аляксей Канстанцінавіч, н. у 1912, сяржант, загінуў 6.7.1944, м. Лынтупы.

ГАЛУБКОЎ Сідар Гаўрылавіч, н. у 1909, сяржант, загінуў 6.7.1944, м. Лынтупы.

ГЛІНКІН Мікалай, н. у 1920, гв. лейтэнант, загінуў 15.7.1944, в. Дамуці.

ЕЛЬКІН Раман Піліпавіч, н. у 1926, радавы, загінуў у 1944.

ЕРАЛЕВІЧ Н.С., н. у 1922, радавы, загінуў 8.7.1944, м. Лынтупы.

ЕРМАЛАЕЎ, н. у 1918, ст. лейтэнант, загінуў 6.7.1944, м. Лынтупы.

ЗЮЗІН Фёдар Міхайлавіч, н. у 1925, радавы, загінуў 6.7.1944, м. Лынтупы.

КАЗАКОЎ Павел Мікалаевіч, мал. сяржант, загінуў 7.7.1944, в. Сенькішкі.

КАНСТАНЦІНАЎ Якаў Сідаравіч, капітан.

КАРНІЛАЎ Павел Аляксеевіч, яфрэйтар, загінуў 7.7.1944, в. Сенькішкі.

КОТАЎ Анатоль Аляксандравіч, н. у 1921, мал. ваенны тэхнік, загінуў 22.7.1944, м. Мікулішкі.

КРАСІЛЬНІКАЎ Мікалай Пятровіч, н. у 1901, мал. лейтэнант, загінуў 8.7.1944, м. Лынтупы.

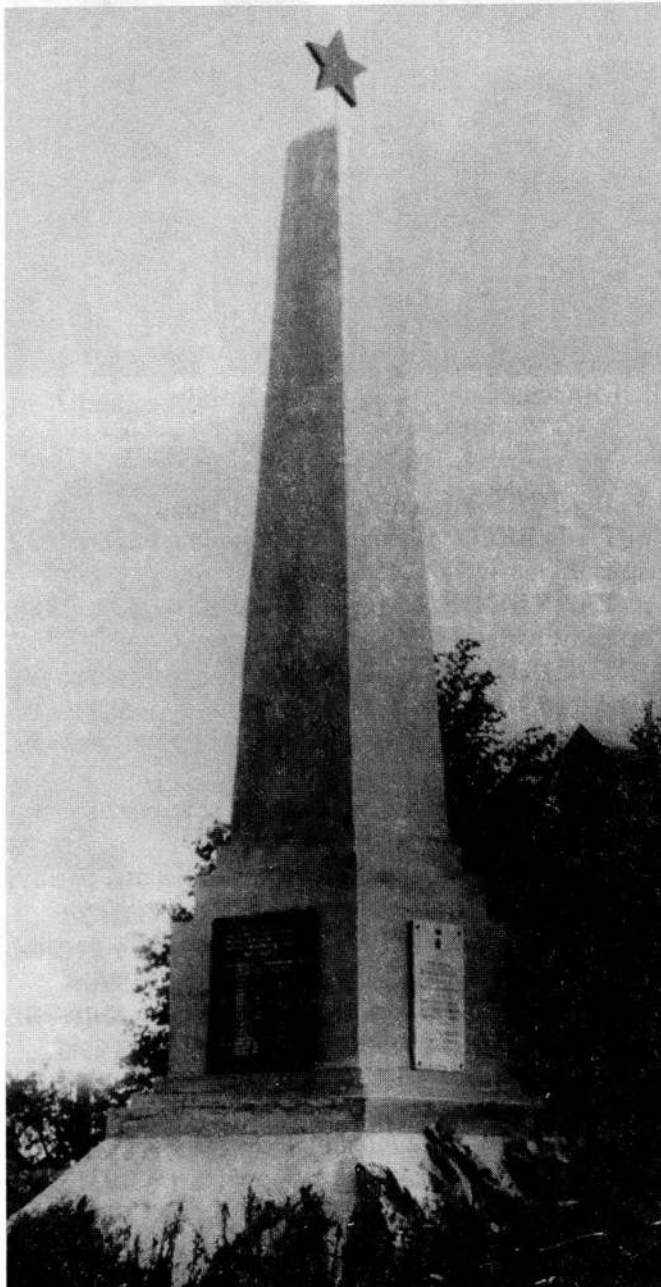
КУЗАЎКОЎ Сяргей Сцяпанавіч, радавы, загінуў 19.7.1944, в. Вярсішкі.

Дз. П. Міхалічэнка.

У. І. Сярдзюк.

Помнік на брацкай магіле савецкіх воінаў і партызан у г. п. Лынтупы.

КУЗНЯЦОЎ Антон Іванавіч, н. у 1921, радавы, загінуў 6.7.1944, м. Лынтупы.

КУЗЬМІН Ігнацій, н. у 1922, радавы, загінуў 15.7.1944, в. Дамуці.

КУРЫЛА Віктар Пятровіч, радавы, загінуў 24.7.1944, с. Стораны.

ЛАЗАРАЎ Ісак Мацвеевіч, н. у 1927, загінуў 7.7.1944.

ЛУКАШОЎ Пётр Аляксеевіч, н. у 1922, радавы, загінуў 22.7.1944, в. Верылі.

МАКАРЫЧАЎ Анатоль Васільевіч, н. у 1910, радавы, загінуў 3.6.1944, в. Сіманішкі.

МАНДРЫКАЎ Мікалай Аляксеевіч, н. у 1922, партызан, загінуў 6.7.1944, м. Лынтупы.

МАРУСЕЎ Андрэй Ягоравіч, н. у 1922, радавы, загінуў 6.7.1944, м. Лынтупы.

МАШАНАЎ Аляксандр Іванавіч, капітан, загінуў 6.7.1944, м. Лынтупы.

МІНАКАЎ Нікіфар Якаўлевіч, радавы, загінуў 15.7.1944, в. Рынкяны.

МІХАЛІЧЭНКА Дзяніс Піліпавіч, лейтэнант, загінуў 6.7.1944, м. Лынтупы.

МОТАР Н.В., ваенны тэхнік, загінуў у 1944.

ПАЛЯКОЎ, н. у 1910, лейтэнант, загінуў 6.7.1944, м. Лынтупы.

ПАЦЮК Антон Лафер'евіч, радавы, загінуў 6.7.1944, м. Лынтупы.

ПЯТРОЎ Кузьма, н. у 1921, радавы, загінуў 6.7.1944, в. Ігнацішкі.

РАГОЖНІКАЎ Пётр Мікалаевіч, н. у 1912, радавы, загінуў у 1944.

САРОКІН, н. у 1915, ст. сяржант, загінуў 6.7.1944, м. Лынтупы.

СЕМЯНЮК Даніла Б., палітрук.

СІДАРАЎ Аляксандр Пятровіч, ст. сяржант.

СІДАРАЎ Іван Пятровіч, н. у 1925, радавы, загінуў 6.7.1944, в. Ігнацішкі.

СІМОЕЎ Карп Іванавіч, н. у 1920, мал. лейтэнант, загінуў 6.7.1944, м. Лынтупы.

СЯРДЗЮК Уладзімір Іосіфавіч, мал. сяржант, загінуў 11.7.1944, в. Куцішкі.

ХАЎМЕТУС Расільмат, н. у 1920, радавы, загінуў 6.7.1944, м. Лынтупы.

ЧАРНЯКОЎ Н.С., н. у 1917, радавы, загінуў 8.7.1944, м. Лынтупы.

ШАГІНЯН Аляксандр Сцяпанавіч, радавы, загінуў 7.7.1944, в. Сенькішкі.

ШАДЭМАН Павел Абрамавіч, загінуў 6.7.1944.

ШТЭЛЬМАН Іван Максімавіч, радавы, загінуў 6.7.1944, м. Лынтупы.

ШЧАРБАКОЎ Міхаіл Дзмітрыевіч, радавы, загінуў 10.7.1944, м. Лынтупы.

ЮР'ЕЎ Іван Рыгоравіч, н. у 1925, мал. сяржант, загінуў 7.7.1944, в. Сенькішкі.

ЯЛЫКІН Раман Піліпавіч, радавы.

Прозвішчы яшчэ 59 пахаваных не ўстаноўлены.

ВЁСКА МАНЬКАВІЧЫ

БЛОХА Мартын Дзмітрыевіч, радавы, загінуў 4.7.1944, в. Савічы.

ГАКЧАРУК Апанас Рыгоровіч, радавы, загінуў 4.7.1944, в. Савічы.

ДУНЕЦ Васіль Сямёнавіч, н. у 1924, партызан, загінуў 12.7.1944, в. Мясцічка.

ДУНЕЦ Міхаіл Андрэевіч, н. у 1923, партызан, загінуў 12.7.1944, в. Мясцічка.

ЗУЕЎ Пётр Цімафеевіч, н. у 1912, радавы, загінуў 8.7.1944, в. Кубаркі.

КАБАЙЛА Аляксандр Карпавіч, н. у 1918, партызан, загінуў 12.7.1944, в. Мясцічка.

КАБАЙЛА Аркадзь Сцяпанавіч, н. у 1921, партызан, загінуў 12.7.1944, в. Мясцічка.

КАРАВАЦКІ Мікалай Максімавіч, радавы, загінуў 4.7.1944, в. Савічы.

КУЗНЯЦОЎ Пётр Цімафеевіч, радавы, загінуў 22.7.1944, в. Савічы.

ЛАЎРАНЧУК Мікіта Апанасавіч, радавы, загінуў 4.7.1944, в. Савічы.

ЛУК'ЯНОВІЧ Міхаіл Уладзіміравіч, н. у 1922, партызан, загінуў 12.7.1944, в. Мясцічка.

МАКСІМАЎ Цімафей, н. у 1907, лейтэнант, загінуў 8.7.1944, в. Груздава.

ПЕТРАШЧЭНКА Мікалай Васільевіч, н. у 1926, партызан, загінуў 2.10.1943.

РЭВУЦКІ Андрэй Фёдаравіч, радавы, загінуў 4.7.1944, в. Савічы.

САЧЫЎКА Пётр Кузьміч, мал. сяржант, загінуў 4.7.1944, в. Савічы.

СІДАРАЎ Мікалай Васільевіч, н. у 1908, радавы, загінуў 12.7.1944, в. Курывавічы.

СМОЛКА Фадзей Ігнатавіч, н. у 1904, партызан, загінуў.

СУПАРОЎСКІ Пётр Сцяпанавіч, радавы, загінуў 4.7.1944, в. Савічы.

ТАРАСАЎ Сямён Міхайлавіч, радавы, загінуў 4.7.1944, в. Савічы.

ХАРЫТОНАЎ Іван Аляксеевіч, радавы, загінуў 22.6.1944, в. Савічы.

ЦІЛЮШЧУК Мікалай Аляксеевіч, радавы, загінуў 4.7.1944, в. Савічы.

ЦІМАФЕЕЎ Пётр Цімафеевіч, радавы, загінуў 4.7.1944, в. Савічы.

ЦШЫН Пётр Трафімавіч, н. у 1923, радавы, загінуў 12.7.1944, в. Жалязоўшчына.

ЦЫГАНОЎ Андрэй Кузьміч, н. у 1918, сяржант, загінуў 12.7.1944, в. Гогава.

ЧАРАНКО Міхаіл, партызан, н. у 1921, загінуў 12.7.1944, в. Курывавічы.

ЧАРВАНЕЦ Анатоль Восіпавіч, н. у 1923, партызан, загінуў 12.7.1944, в. Мясцічка.

ЮСЬКО Антон Герасімавіч, н. у 1921, радавы, загінуў 4.7.1944, в. Савічы.

Прозвішчы 9 пахаваных не ўстаноўлены.

А.Р.Гакчарук.

П.К.Сачыўка.

І.А.Харытонаў.

П.І.Аляксандраў.

ГОРАД ПАСТАВЫ

БРАЦКАЯ МАГІЛА НА ПЛОШЧЫ
ІМЯ ЛЕНІНА

КЛЯРО Ігнат Вікенцьевіч, н. у 1900, генерал-маёр, загінуў 13.7.1944.

ХАРАЛЬСКІ Дзмітрый Васільевіч, н. у 1907, палкоўнік, загінуў 22.7.1944.

БРАЦКАЯ МАГІЛА НА ВУЛ.
ЧЫРВОНААРМЕЙСКАЙ

АБРАМАЎ Аляксей Мікалаевіч, н. у 1922, старшыня, памёр ад ран 17.8.1944.

АГЕЕЎ Павел Іванавіч, н. у 1925, радавы, памёр ад ран 17.8.1944.

АЕСАЎ Коер, н. у 1921, радавы, загінуў 9.7.1944.

АКАПЯН Захар Сугасавіч, н. у 1902, радавы, памёр ад ран 14.8.1944.

АКСЁНАЎ Пётр Васільевіч, н. у 1920, радавы, памёр ад ран 15.7.1944.

АЛЕКА Яфрэм Іванавіч, н. у 1904, радавы, памёр ад ран 14.8.1944.

АЛЯКСАНДРАЎ Пётр Ільіч, н. у 1900, радавы, памёр ад ран 19.8.1944.

АМІНАЎ Р.М., н. у 1918, мал. лейтэнант, загінуў 7.7.1944.

Р.М.Амінаў.

У.С.Баруноў.

Р.З.Берасцень.

І.В.Васільеў.

АМИНАЎ Рахгат Ханіфавіч, лейтэнант, загінуў 6.7.1944.

АНДРЭЕЎ Дзмітрый Іванавіч, н. у 1917, радавы, памёр ад ран 12.8.1944.

АХМЕДАЎ Багадур Мірзоевіч, н. у 1924, радавы, памёр ад ран 20.8.1944.

БАБУРКІН Фёдар Цітавіч, н. у 1906, сяржант, памёр ад ран 20.7.1944.

БАБУРЫН Канстанцін Васільевіч, н. у 1922, радавы, памёр ад ран 8.7.1944.

БАГДАНКОЎ Васіль Фёдаравіч, н. у 1894, радавы, загінуў 7.7.1944.

БАЙЦОЎ Павел Іванавіч, ст. лейтэнант, загінуў 5.7.1944.

БАНДАРЭНКА Мікіта Тарасавіч, н. у 1899, сяржант, загінуў 8.7.1944.

БАРУНОЎ Уладзімір Сяргеевіч, радавы, загінуў 5.7.1944.

БАРЫСАЎ Якаў Мікалаевіч, н. у 1926, радавы, памёр ад ран 10.7.1944.

БАРЫСІК Міхаіл Іванавіч, н. у 1922, радавы, памёр ад ран 18.7.1944.

БАЧКАРОЎ Аляксандр Аляксеевіч, радавы, загінуў 6.7.1944.

БЕЗЫМЕННЫ Канстанцін Іванавіч, ст. сяржант, памёр ад ран 25.7.1944.

БЕРАСЦЕНЬ Раман Захаравіч, н. у 1897, радавы, памёр ад ран 20.8.1944.

БЕРЛІН Міхаіл Якаўлевіч, н. у 1915, радавы, памёр ад ран 22.8.1944.

БІЦЮК Якаў Антонавіч, радавы, памёр ад ран 6.7.1944.

БОЛЬМАН Леў Яўсеевіч, радавы, загінуў 8.7.1944.

БРУХІН Дзмітрый Мікалаевіч, н. у 1913, сяржант, памёр ад ран 18.7.1944.

БУЛУКОВА Ніна Анісімаўна, радавая, загінула 6.7.1944.

БУРМІСТРАЎ Аляксандр Міхайлавіч, н. у 1925, радавы, памёр ад ран 11.8.1944.

БУЦЬКО Адольф Міхайлавіч, н. у 1920, партызан, загінуў.

БЫКАЎ Васіль Мікітавіч, радавы, загінуў 5.7.1944.

ВАЛУЕЎ Аляксандр Сцяпанавіч, н. у 1923, ст. лейтэнант, загінуў 5.7.1944.

ВАРОНКА Мікалай Іванавіч, н. у 1922, радавы, памёр ад ран 13.8.1944.

ВАСІЛЬЕЎ Аркадзій Андрэевіч, н. у 1918, радавы, загінуў 7.7.1944.

ВАСІЛЬЕЎ Іван Васільевіч, н. у 1910, старшыня, памёр ад ран 25.7.1944.

НКВД - СССР

Форма 1

ИЗВЕЩЕНИЕ

галоўны военны комиссарыят

Часть область

№ 111 1947..

№ 188

г. поставля

Ваш сын Михайлавіч 66 ст. 8-к
Борысін Міхаіл Іванавіч
 уроченне Смоленская обл. Мухомовский р-н
 в бою за Социалистическую Родину верный воинской присяге, проявив героизм и мужество был ранен и
умер от ран 21 июля 1944
 похоронен Восейское обл. поставля р-н
з поставля

Настоящее извещение является документом для возбуждения ходатайства о пенсии (приказ НКВД СССР №)

Райвоенком (Борысін)
 Нач. Адм. Хоз-части ()

Кому выдано извещение _____
 Кому выдано _____
 На кого выдано _____

жени, отцу, матери-факлана, ф. о.
 точный адрес
 звание, фамилия, имя, отчество

Паведамленне аб смерці М.І.Барысіка.

БАУСІК Андрэй Герасімавіч, радавы, загінуў 4.7.1944.

БЕНГЕР Цімафей Іванавіч, н. у 1909, сяржант, загінуў 4.7.1944.

БЕРЛІН Міхаіл Якаўлевіч, н. у 1915, радавы, памёр ад ран 22.8.1944.

ВІНАГОРАЎ Андрэй Ільч, мал. сяржант, памёр ад ран 12.7.1944.

ВІНАКУРЦАЎ Мікалай Кірылавіч, радавы, загінуў 5.7.1944.

ВІХОРКАЎ Леанід Васільевіч, радавы, загінуў 5.7.1944.

ГАЗІЗАЎ Міхаіл, радавы, памёр ад ран 30.7.1944.

ГАЛАЎКО Аляксей Макаравіч, н. у 1899, ст. лейтэнант, загінуў 7.7.1944.

ГАЛЯМАЎ Масковія Пліязавіч, н. у 1926, радавы, памёр ад ран 5.9.1944.

ГАЎРЫЛАЎ Рыгор Сямёнавіч, н. у 1910, радавы, загінуў 7.7.1944.

ГЕРАСІМАЎ Аляксей Іванавіч, н. у 1903, сяржант, памёр ад ран 30.8.1944.

ГОЛІКАЎ Мікалай Аляксеевіч, н. у 1916, мал. лейтэнант, памёр ад ран 12.8.1944.

ГОРЫН Валянцін Васільевіч, н. у 1926, радавы, памёр ад ран 20.8.1944.

ГРАШЧАНКА Паліна Філіпаўна, ст. сяржант, загінула 2.7.1944.

ГРЫБАЎ Уладзімір Георгіевіч, сяржант, загінуў 4.7.1944.

ГРЫГОР'ЕЎ Сцяпан Грыгор'евіч, н. у 1894, радавы, памёр ад ран 12.8.1944.

ГРЫГОР'ЕЎ Сцяпан Грыгор'евіч, н. у 1916, радавы, загінуў 5.7.1944.

ДАВЫДАЎ Віталь Васільевіч, н. у 1917, радавы, загінуў 7.7.1944.

ДЗЕМЧЫН Афанасій Цімафеевіч, радавы, загінуў 9.7.1944.

ДЗЕРАВЯГІН Васіль Філіпавіч, н. у 1911, ст. сяржант, памёр ад ран 27.8.1944.

ДЗЬЯКАНАЎ Васіль Гаўрылавіч, мал. сяржант, загінуў 5.7.1944.

ДОЛГАЎ Цімафей Дзмітрыевіч, н. у 1901, радавы, памёр ад ран 17.8.1944.

ДРАЗДОЎ Іван Мацвеевіч, н. у 1909, ст. сяржант, загінуў 1.10.1943.

ДРАЧ Андрэй Фёдаравіч, н. у 1911, сяржант, памёр ад ран 9.7.1944.

ДУБОВІК Мікалай Рыгоравіч, радавы, загінуў 6.7.1944.

ДУСАЎ Павел Пятровіч, н. у 1905, капітан, загінуў 23.6.1941.

ЕЛЕЦКІ Васіль Аляксандравіч, н. у 1912, сяржант медыцынскай службы, памёр ад ран 12.7.1944.

ЕРАФЕЕЎ Мікалай Васільевіч, радавы, загінуў 5.7.1944.

М.Я.Верлін.

А.Ц.Дземчын.

В.Г.Дзьяканаў.

ЕРАФЕЕЎ Міхаіл Канстанцінавіч, н. у 1924, радавы, загінуў 7.7.1944.

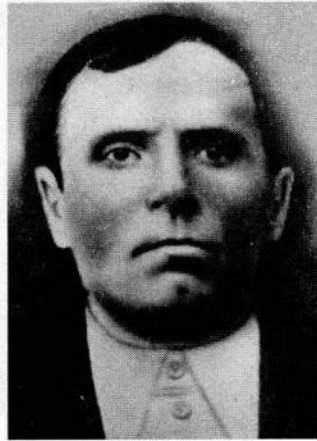
ЖУКАЎ Андрэй Ягоравіч, гв. мал. сяржант, загінуў 6.7.1944.

Мемарыяльная дошка на помніку на брацкай магіле савецкіх воінаў у г.п. Паставы.

В.Ц. Жыганаў.

М.Ф. Кажамяка.

С.В. Казанцаў.

М.А. Кудраўкін.

ЖЫГАНАЎ Васіль Цярэнцьевіч, н. у 1917, лейтэнант, загінуў 7.7.1944.

ЖЭЛТЫШАВА Антаніна Міхайлаўна, яфрэйтар, загінула 5.7.1944.

ЗАХАРАЎ Іван Рыгоровіч, н. у 1923, сяржант, памёр ад ран 23.7.1944.

ЗГІБНЕЎ Андрэй Аляксандравіч, н. у 1916, старшыня, загінуў 8.7.1944.

ЗОТАЎ Аляксей Сцяпанавіч, н. у 1897, радавы, памёр ад ран 1.9.1944.

ЗЮЗІН Астап Пятровіч, н. у 1915, радавы, загінуў 7.7.1944.

ІВАНЧАНКА Аляксей Іванавіч, радавы, загінуў 12.6.1944.

ІВАНЧЫК В.Е., н. у 1918, радавы, загінуў 7.7.1944.

ІПАШАЎ Пётр Іванавіч, н. у 1925, радавы, памёр ад ран 4.9.1944.

ІМАНКУЛАЎ Яктанбат, радавы, загінуў 7.7.1944.

КАВАЛЁЎ Аляксей Рыгоровіч, радавы, памёр ад ран 1.8.1944.

КАЖАМЯКА Міхаіл Фёдаравіч, радавы, загінуў 7.7.1944.

КАЗАДАНЦАЎ П.І., н. у 1926, радавы, загінуў 7.7.1944.

КАЗАНЦАЎ Сцяпан Васільевіч, н. у 1923, радавы, загінуў 6.7.1944.

КАЗАРЫНАЎ Мікалай Максімавіч, н. у 1925, радавы, памёр ад ран 17.8.1944.

КАЗЕНКА Іосіф Валяр'янавіч, н. у 1923, партызан, загінуў 6.7.1944.

КАЗЛОЎСКІ Усцін Васільевіч, радавы, памёр ад ран 10.8.1944.

КАЛОДЗІН Фёдар Якімавіч, н. у 1921, мал. лейтэнант, памёр ад ран 15.7.1944.

КАЛПАКОЎ Сяргей Паўлавіч, н. у 1917, радавы, загінуў 7.7.1944.

КАНАВАЛАЎ Павел Міхайлавіч, ст. сяржант, загінуў 5.7.1944.

КАНАВАЛЕНКА Міхаіл Пятровіч, сяржант, загінуў 5.7.1944.

КАРАБКОЎ Фёдар Паўлавіч, лейтэнант, загінуў 5.7.1944.

КАРАЛЬКОЎ Андрэй Сцяпанавіч, н. у 1901, радавы, загінуў 2.7.1944.

КАРПАЎ Андрэй Віктаравіч, н. у 1919, капітан, загінуў 7.7.1944.

КАЦАДЗЕ Мікалай Аляксандравіч, старшыня, памёр ад ран 7.10.1944.

КАШМАРАЎ Трафім Усцінавіч, н. у 1916, радавы, загінуў 8.7.1944.

КІРАЧУК Васіль Паўлавіч, н. у 1924, радавы, Герой Савецкага Саюза, загінуў 13.7.1944.

КІРШЗАЎ Абрагім Сігізмундавіч, н. у 1920, радавы, загінуў 8.7.1944.

КОЗЕЛ Канстанцін Мікалаевіч, партызан, загінуў 5.1.1944.

КОЛАШКІН Іван Фёдаравіч, н. у 1920, гв. лейтэнант, загінуў 7.7.1944.

КОЛЯКІН М.М., н. у 1917, гв. сяржант, загінуў 7.7.1944.

КОРАКІН Аляксандр Іванавіч, старшыня медыцынскай службы, загінуў 4.7.1944.

КОРАТКАЎ Сяргей Паўлавіч, н. у 1920, радавы, памёр ад ран 7.12.1944.

КРАЯВЫ Пракофій Іванавіч, радавы, загінуў 6.7.1944.

КРАЯЎ Леанід Аляксеевіч, радавы, загінуў 7.7.1944.

КРУТЛЯК Лейзер Абрамавіч, н. у 1921, радавы, памёр ад ран 16.7.1944.

КРЫВАНОГАЎ Мікалай Андрэевіч, яфрэйтар, загінуў 5.7.1944.

КРЫВУЛЬКА Мікалай Аляксеевіч, н. у 1920, партызан, загінуў.

КРАСНОЎ Іван Мікалаевіч, радавы, загінуў 5.7.1944.

КРУЧКОЎ Дзмітрый Майсеевіч, радавы, загінуў 5.7.1944.

КУДЛАЙ Аляксандр Ігнатавіч, н. у 1924, радавы, памёр ад ран 3.9.1944.

КУДРАЎКІН Мікалай Аляксандравіч, н. у 1925, радавы, памёр ад ран 1.9.1944.

КУЛЯШОЎ Рыгор Сямёнавіч, сяржант, загінуў 2.7.1944.

КУРАПАТКІН Рыгор, радавы, загінуў 7.7.1944.

КУРБАНАЎ Тухта, н. у 1923, радавы, загінуў 3.7.1944.

КУТАІСАЎ Сяргей Міхайлавіч, ст. сяржант, загінуў 5.7.1944.

КУХАРСКІ Барыс Мажыдавіч, мал. лейтэнант, загінуў 5.7.1944.

ЛАПШЫН Канстанцін Тр., сяржант, н. у 1909, загінуў 7.7.1944.

ЛЕБЕДЗЕЎ Іван Максімавіч, н. у 1927, радавы, памёр ад ран 10.7.1944.

ЛЕЖНЕЎ Абрам Паўлавіч, н. у 1906, радавы, памёр ад ран 22.7.1944.

ЛЕЙЧАНКА Барыс Васільевіч, н. у 1908, радавы, памёр ад ран 30.8.1944.

ЛІТВІНАЎ Мікалай Мікалаевіч, н. у 1922, радавы, памёр ад ран 17.7.1944.

ЛУНІН Ягор Якаўлевіч, радавы, загінуў 6.7.1944.

ЛУТОВІН Васіль Андрэевіч, радавы, загінуў 5.7.1944.

ЛЯВОНАЎ Павел Фядотавіч, н. у 1909, лейтэнант, загінуў 7.7.1944.

ЛЯЛІН Мікалай Аляксеевіч, мал. сяржант, загінуў 5.7.1944.

ЛЯЛЬКОЎ Пётр Іванавіч, н. у 1905, яфрэйтар, памёр ад ран 4.9.1944.

МАКАРАЎ Карней Андрэевіч, радавы, загінуў 10.7.1944.

МАКАРКІН Раман Іванавіч, радавы, загінуў 7.7.1944.

МАКАРЫЧАЎ Аляксей Іванавіч, н. у 1907, радавы, загінуў 3.1.1944.

МАКЖАНАЎ Шукрамет, н. у 1924, мал. лейтэнант, памёр ад ран 8.7.1944.

МАМАЕЎ Уладзімір Васільевіч, н. у 1924, камандзір спецгрупы, загінуў у лютым 1943.

МАМЕДАЎ Худжукум, н. у 1914, радавы, памёр ад ран 15.8.1944.

МАНСКЛЕЙД Ісак Львовіч, н. у 1922, радавы, памёр ад ран 23.7.1944.

МАРКОЎКІН Канстанцін Якаўлевіч, н. у 1917, падпалкоўнік, загінуў 7.7.1944.

МАРОЗАЎ Аляксей Якаўлевіч, радавы, загінуў 5.7.1944.

МАРТЫНАЎ Аляксей Якаўлевіч, н. у 1905, радавы, памёр ад ран 10.7.1944.

МАСКВІН Мікалай Пятровіч, н. у 1911, капітан, загінуў 5.7.1944.

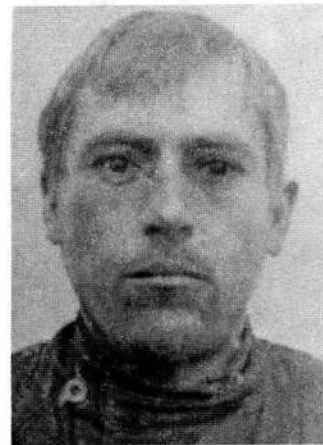
МАЦЯШЧАЎ Улас Гаўрылавіч, яфрэйтар, памёр ад ран 24.2.1944.

МЕКАЎШЧЫКОЎ Мікалай Маркелавіч, н. у 1926, радавы, памёр ад ран 17.8.1944.

МІРАНЧУК Барыс Самойлавіч, н. у 1922, радавы, памёр ад ран 17.7.1944.

Р.С.Куляшоў.

Р.І.Макаркін.

К.Я.Маркоўкін.

А.Я.Марозаў.

МІХАЙЛАЎ Сяргей Антонавіч, н. у 1922, радавы, загінуў 7.7.1944.

МІХАЙЛАЎ Ціхан Канстанцінавіч, радавы, загінуў 4.7.1944.

МОРЗАВЕ Рыза, н. у 1910, радавы, памёр ад ран 17.7.1944.

МУЗЫКА Кузьма Аляксандравіч, н. у 1914, радавы, памёр ад ран 16.8.1944.

МУРАШОЎ Вячаслаў Аляксандравіч, н. у 1913, лейтэнант, памёр ад ран 15.7.1944.

НІКІЦІН Дзмітрый І., н. у 1905, загінуў 7.7.1944.

НІКІЦІН Канстанцін Уладзіміравіч, радавы, загінуў у 1944.

НІКІЦІН Якаў Васільевіч, радавы, памёр ад ран 3.10.1944.

ОЛЕННІКАЎ Мікалай Іванавіч, радавы, загінуў у 1944.

ОЎГАРЭНКА Іван Міхайлавіч, н. у 1913, загінуў 10.7.1944.

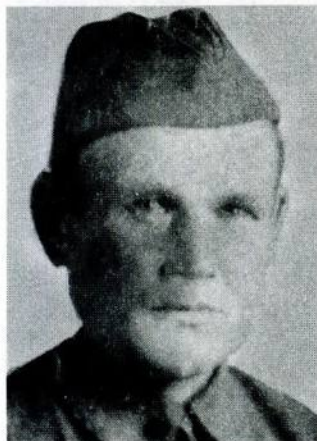
ПАЛЯКОЎ Валянцін Аляксеевіч, н. у 1917, радавы, памёр ад ран 9.7.1944.

ПАНЧАНКА Андрэй Рыгоравіч, н. у 1921, радавы, памёр ад ран 26.7.1944.

ПАЎЛАЎ Дзмітрый Паўлавіч, сяржант, загінуў 2.7.1944.

А. Р. Панчанка.

Дз. П. Паўлаў.

У. А. Працэнка.

М. М. Русіх.

ПАЎЛЮК Пётр Сямёнавіч, радавы, загінуў у 1944.

ПАЦЮК Андрэй Рыгоровіч, лейтэнант, загінуў 11.7.1944.

ПАЦЮК Макар Сяргеевіч, радавы, загінуў 7.7.1944.

ПЕРАНЕЛІЦА Мікалай Іванавіч, н. у 1910, радавы, памёр ад ран 18.9.1944.

ПЛОТНІКАЎ Ягор Васільевіч, н. у 1898, радавы, загінуў 5.7.1944.

ПРАЦЭНКА Уладзімір Аляксеевіч, н. у 1923, гв. лейтэнант, памёр ад ран 27.8.1944.

Помнік на брацкай магіле савецкіх воінаў і партызан у г. Паставы.

ПРОШЫН Пётр Якаўлевіч, радавы, загінуў 5.7.1944.

ПУДЗКАЎ Савелій Арцёмавіч, н. у 1923, радавы, загінуў у 1944.

РАДЧАНКА Даніла Паўлавіч, ст. сяржант, памёр ад ран 14.8.1944.

РАДЫЁНАЎ Мікалай Трафімавіч, сяржант, загінуў 6.7.1944.

РАМАРЧУК Васіль Дзмітрыевіч, радавы, загінуў 5.7.1944.

РАСНЫ Іван Мікітавіч, н. у 1915, старшыня, загінуў 4.7.1944.

РОЖЫН Васіль Міхайлавіч, н. у 1919, мал. лейтэнант, памёр ад ран 15.7.1944.

РУСКІХ Мікалай Міхайлавіч, ст. сяржант, загінуў 4.7.1944.

РЫКАЎ Мікалай Аляксеевіч, радавы, памёр ад ран 15.7.1944.

РЫЖЭНІН Пётр Дзмітрыевіч, яфрэйтар, загінуў 4.7.1944.

РЭБЦКІ Пётр Сямёнавіч, н. у 1905, радавы, памёр ад ран 17.8.1944.

САБАЛЕНКА Васіль Лаўрэнцьевіч, яфрэйтар, загінуў 4.7.1944.

САЛАДЗІЛАЎ Іван Архіпавіч, н. у 1909, радавы, памёр ад ран 3.10.1944.

САНТАРЭЭЎ Фецін, радавы, загінуў 5.7.1944.

САРАПЁНАЎ Міхаіл Канстанцінавіч, н. у 1915, ст. лейтэнант, загінуў у 1944.

САФІУЛІН А.С., н. у 1895, загінуў 7.7.1944.

СІДНЕЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1901, радавы, загінуў 7.7.1944.

СІДНЕЎ Н.Ф., н. у 1926, загінуў 7.7.1944.

СІДОРКІН Дзмітрый Сямёнавіч, н. у 1925, памёр ад ран 14.7.1944.

СІМУКОЎ Рыгор Емяльянавіч, сяржант, загінуў 5.7.1944.

СКАРАХОД Ілья Макаравіч, ст. сяржант, загінуў 5.7.1944.

СКОКАЎ Фёдар Ягоравіч, н. у 1910, радавы, памёр ад ран 14.7.1944.

СЛАБАДЗЁНАК Якаў Варфаламеевіч, радавы, памёр ад ран 9.7.1944.

СЛЕНЦАЎ Фёдар Пант., н. у 1914, сяржант, памёр ад ран 13.8.1944.

СМЕЛАЎ Міхаіл Пятровіч, сяржант, памёр ад ран 17.7.1944.

СМІРНОЎ Павел Іванавіч, н. у 1926, радавы, загінуў у 1944.

СНІПРОЎ Аляксандр Іванавіч, радавы, загінуў 6.7.1944.

СОІН Мікалай Гаўрылавіч, ст. сяржант, загінуў у 1944.

СПІРЫН Аляксандр Сямёнавіч, н. у 1900, радавы, загінуў 7.7.1944.

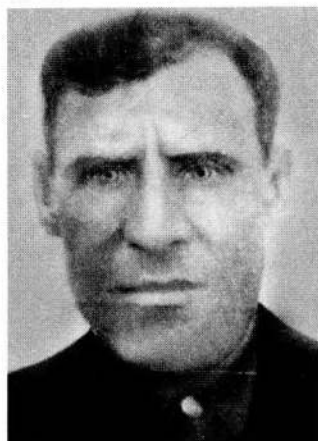
СТРЭХ Цімафей Савельевіч, н. у 1901, радавы, памёр ад ран 16.8.1944.

В.Л.Сабаленка.

Ф.А.Сантгарэеў.

Дз.С.Сідоркін.

Я.В.Слабадзёнак.

Ц.П.Ткачэнка.

СУК Яўген Антонавіч, н. у 1919, мал. лейтэнант, памёр ад ран 20.8.1944.

СУХІХ В.Ф., н. у 1922, сяржант, памёр ад ран 16.8.1944.

СЦЯПАНАЎ Міхаіл Андрэевіч, н. у 1915, радавы, загінуў 7.7.1944.

ТАБАКОЎ Міхаіл Сцяпанавіч, н. у 1918, лейтэнант, загінуў 6.7.1944.

ТКАЧЭНКА Цімафей Пятровіч, н. у 1907, мал. сяржант, памёр ад ран 21.7.1944.

ТОМАШЫН..., н. у 1909, старшыня, загінуў 7.7.1944.

ТРУКІН Барыс Цімафеевіч, н. у 1907, мал. лейтэнант, загінуў у ліпені 1944.

С.Я.Філанаў.

Г.К.Філіпаў.

В.М.Чаранкоў.

В.С.Шаўчэнка.

ТУРЫЛКІН Іван Мікалаевіч, н. у 1908, мал. лейтэнант, загінуў у ліпені 1944.

УСОЛЬЦАЎ Пётр Маркавіч, сяржант, загінуў 7.7.1944.

УСЦІНАЎ Антон Паўлавіч, н. у 1908, радавы, загінуў 5.7.1944.

ФЕДАСЕЕНКА Павел Еўдакімавіч, мал. сяржант, загінуў 5.7.1944.

ФІЛАНАЎ Сямён Якаўлевіч, радавы, загінуў 5.7.1944.

ФІЛПАЎ Глеб Кірылавіч, н. у 1925, радавы, загінуў 5.7.1944.

ФРАНЧУК Мікалай Яфрэмавіч, мал. лейтэнант, памёр ад ран 10.7.1944.

ХАБІБУЛІН Сонат, н. у 1925, радавы, памёр ад ран 1.9.1944.

ХАРЫЛІН Ібрагім Ібумаб, н. у 1926, радавы, загінуў 7.7.1944.

ХАТКЕВІЧ Сяргей Ільіч, н. у 1921, партызан, загінуў у 1944.

ЦЕМНІКАЎ Захар Айстахавіч, н. у 1914, старшыня, памёр ад ран 12.7.1944.

ЦЕРСКІ Іван Дзмітрыевіч, ст. сяржант, загінуў 6.7.1944.

ЦІМАШЭНКА Андрэй Анісімавіч, н. у 1909, радавы, памёр ад ран 8.7.1944.

ЦЫГАНКОЎ Іван Іванавіч, н. у 1916, мал. лейтэнант, памёр ад ран 23.7.1944.

ЦЯРШОЎ Мікалай Пятровіч, н. у 1911, радавы, загінуў 5.7.1944.

ЦЯЦЕРЫН Пётр Міхайлавіч, ст. сяржант, загінуў 6.7.1944.

ЧАЙКОЎСКІ Васіль Паўлавіч, н. у 1916, радавы, загінуў 6.7.1944.

ЧАРАНКОЎ Віктар Мікалаевіч, н. у 1924, ст. лейтэнант, загінуў 1.7.1944.

ЧЫКУНОЎ Рыгор Аляксеевіч, н. у 1926, радавы, памёр ад ран 26.8.1944.

ЧЫПІНЮК Яўстафій Данілавіч, н. у 1910, радавы, загінуў у ліпені 1944.

ШАЛЦАЎ Аляксандр Пятровіч, н. у 1908, ст. лейтэнант, загінуў у ліпені 1944.

ШАЎЧЭНКА Васіль Сяргеевіч, загінуў у ліпені 1944.

ШАЎЧАНЮК Міхаіл Нікіфаравіч, н. у 1908, радавы, памёр ад ран 22.8.1944.

ШУВАТАЎ Васіль Васільевіч, радавы, загінуў у ліпені 1944.

ЯКАЎЛЕЎ Пётр Іосіфавіч, мал. сяржант, загінуў 7.7.1944.

Імёны 113 воінаў Чырвонай арміі і партызан, якія таксама пахаваны ў брацкай магіле на вул. Чырвонаармейскай, не ўстаноўлены.

Воіны-землякі, якія загінулі ці прапалі без вестак на франтах 2-й сусветнай вайны (1939—1945)

ГОРАД ПАСТАВЫ

АБАЛЕВІЧ Віктар Іванавіч, н. у в. Рубеж Пастаўскага р-на, пражываў у г. Паставы, радавы, прапаў без вестак.

АДАМОВІЧ Мікалай Аляксандравіч, н. у 1920, пражываў г. Паставы, радавы, стралок 206-га сп 84-й сд, загінуў 25.12.1944, пахаваны ў Венгрыі.

АРЛОЎ Уладзімір Сямёнавіч, н. у 1923 у г. Віцебск, пражываў у г. Паставы, радавы, загінуў у 1945 ва Усходняй Прусіі.

АСЯНЕНКА Аркадзь Фёдаравіч, н. у 1913 у в. Дзюшкі Пастаўскага р-на, пражываў у г. Паставы, радавы, памёр ад ран.

АЎЛАС Восіп Восіпавіч, н. у в. Ліпнікі Пастаўскага р-на, пражываў у г. Паставы, радавы, загінуў.

АЎЛАС Рыгор Мікалаевіч, н. у в. Ліпнікі Пастаўскага р-на, пражываў у г. Паставы, радавы, прапаў без вестак.

БАРОЎКА Баляслаў Вітальевіч, н. у 1926 у в. Русакі Пастаўскага р-на, пражываў у г. Паставы, радавы, прапаў без вестак.

БАРОЎКА Віктар Вітальевіч, н. у 1923 у в. Русакі Пастаўскага р-на, пражываў у г. Паставы, радавы, прапаў без вестак.

БРЭСКІ Уладзімір Уладзіміравіч, н. у 1919 у в. Бацвінавічы Пастаўскага р-на, пражываў у г. Паставы, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

БУБНОВІЧ Мікалай Ануфрыевіч, н. у 1915, пражываў у г. Паставы, радавы, прапаў без вестак 26.4.1945.

ВЫРВІЧ Віктар Вікенцьевіч, н. у 1918 у в. Саранчаны Пастаўскага р-на, пражываў у г. Паставы, радавы, прапаў без вестак у 1944.

ГЕЛЖАЦ Уладзіслаў Баляслававіч, н. у 1907 у в. Навасёлкі Пастаўскага р-на, пражываў у г. Паставы, радавы, загінуў на фронце.

ГІЛЬ Антон Аляксандравіч, н. у 1915 у в. Рамелькі, пражываў у г. Паставы, радавы 120-га батальёна 86-й інж. дыв., загінуў 23.6.1941.

ГРАГАРЧУК Іван Захаравіч, н. у 1917, пражываў у г. Паставы, радавы, загінуў 16.2.1945 ва Усходняй Прусіі.

ГРЫНКЕВІЧ Дзмітрый Адамавіч, н. у 1912 у в. Лапінцы Пастаўскага р-на, пражываў у г. Паставы, загінуў у 1941 у Брэсцкай вобл.

ГРЫНЬКО Канстанцін Міхайлавіч, н. у 1907 у в. Чарэмушнікі Пастаўскага р-на, пражываў у г. Паставы, ст. лейтэнант, загінуў у 1945 пад Прагай.

ДАНІЛЮК Дзям'ян Васільевіч, пражываў у г. Паставы, лейтэнант, загінуў 23.10.1944, пахаваны ў Калінінградскай вобл.

ДЗЕРАВЯНКА Іпаліт Мікалаевіч, н. у 1919 у в. Дзюшкі Пастаўскага р-на, пражываў у г. Паставы, загінуў 8.7.1941, пахаваны ў г. Рагачоў.

ДЗЯГЦЯР Віталь Аляксандравіч, н. у 1923 у г. Паставы, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ЖУК Аляксандр Францавіч, н. у 1918 у г. Паставы, радавы, стралок 110-га сп, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ЖУК Максім Віктаравіч, мал. лейтэнант, загінуў у ліпені 1943, пахаваны ў брацкай магіле ў в. Руднева Болхаўскага р-на Арлоўскай вобл.

ЖУРОМСКІ Нікадзім Фёдаравіч, н. у 1910 у в. Слабодка Мядзельскага р-на, пражываў у г. Паставы, радавы, загінуў у 1945.

ЗАХАРАЎ Мікіта Макаравіч, н. у 1922 у в. Шастакі Магілёўскай вобл., пражываў у г. Паставы, яфрэйтар, загінуў 9.3.1945, пахаваны ў Германіі.

КАБАЙЛА Міхаіл Васільевіч, н. у 1907 у в. Мясотэчка Пастаўскага р-на, пражываў у г. Паставы, радавы, загінуў 14.12.1941.

КАЗНАЧЭЕЎ Васіль Максімавіч, н. у 1907, пражываў у г. Паставы, радавы, загінуў у 1944.

КАМАРОЎ Сцяпан Фядотавіч, н. у 1911 у Кіраўскай вобл., пражываў у г. Паставы, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

КАСТРЭЛЬ Ісаак Ашэравіч, н. у 1898 у г. Паставы, тэхнік-інтэндант 1-й роты 206-га сп, прапаў без вестак у верасні 1941.

КАЦКЕЛЬ Аляксандр Пятровіч, н. у 1924 у г.н. Варапаева, пражываў у г. Паставы, радавы, загінуў у маі 1943.

КВЯТКОЎСКІ Іосіф Фаміч, н. у 1922 у в. Яцвічы Пастаўскага р-на, пражываў у г. Паставы, радавы, загінуў.

КІШКО Васіль Іванавіч, н. у 1910 у Запарожскай вобл., пражываў у г. Паставы, радавы, прапаў без вестак у снежні 1944.

КОЗІЧ Іван Іванавіч, н. у 1919 у в. Логавінцы Пастаўскага р-на, пражываў у г. Паставы, памёр ад ран 17.9.1941, пахаваны ў г. Кіеў на Байкавых могілках.

КОЙРА Іосіф Вікенцьевіч, н. у 1913 у в. Юшкаўшчына, пражываў у г. Паставы, радавы, загінуў.

КОРСАК Аляксей Якубавіч, н. у 1912 у в. Шышкі Мінскай вобл., пражываў у г. Паставы, радавы, загінуў пры вызваленні Рыгі.

КОРСАК Віктар Якубавіч, н. у 1914 у в. Шышкі Мінскай вобл., пражываў у г. Паставы, радавы, загінуў у 1945 на р. Одэр.

КРАСОЎСКІ Леанід Уладзіслававіч, н. у 1919 у г. Цюмень, пражываў у г. Паставы, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1944.

КРАЎЦОЎ Мікалай Міхайлавіч, н. у 1911 у г. Віцебск, пражываў у г. Паставы, радавы, стралок 230-й сд, памёр ад ран 23.4.1945, пахаваны ў Германіі.

КУЗЬМІНОЎ Аляксандр Андрэевіч, н. у 1904, радавы, памёр у фашысцкім палоне 8.1.1944.

КУРТА Аляксандр Адольфавіч, н. у 1922 у в. Мажэйкі Пастаўскага р-на, пражываў у г. Паставы, радавы, прапаў без вестак у 1945.

КУРЦІН Эдмунд Адольфавіч, н. у 1914 у г. Паставы, радавы, стралок 138-га сп, памёр ад ран 24.10.1944, пахаваны ў Калінінградскай вобл.

КУРЫЛОВІЧ Аркадзь Раманавіч, н. у 1919 у в. Лапухоўка, пражываў у г. Паставы, радавы, прапаў без вестак у 1945.

КУР'ЯНАЎ Іван Дзмітрыевіч, н. у 1907 у с. Бардзіна Пскоўскай вобл., пражываў у г. Паставы, радавы, прапаў без вестак у снежні 1944.

ЛАБАНАЎ Іван Аляксеевіч, н. у 1899 у Пскоўскай вобл., пражываў у г. Паставы, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ЛАБОЎКІН Арсеній Сцяпанавіч, н. у 1922 у Суражскім р-не, пражываў у г. Паставы, радавы, загінуў.

ЛПІСКІ Фелікс Афанасьевіч, н. у 1913 у в. Сасноўка, пражываў у г. Паставы, радавы, загінуў у 1945 у Берліне.

ЛЕШЧЫК Люцыян Іванавіч, н. у в. Круткі, пражываў у г. Паставы, радавы, стралок, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ЛЕШЧЫК Півус Палікарпавіч, н. у 1911 у в. Коўзаны, пражываў у г. Паставы, радавы, прапаў без вестак.

С.І.Пятровіч.

ЛОСЬ Іпаліт Сідаравіч, н. у 1914 у в. Свініца, пражываў у г. Паставы, сяржант, загінуў у 1944 пад Варшавай.

МАЖЭЙКА Мар'ян Аляксандравіч, н. у 1911 у в. Новы Двор, пражываў у г. Паставы, радавы, загінуў.

МАЖЭЙКА Мікалай Валяр'янавіч, н. у 1922 у г. Паставы, рад., стралок 291-га сп, памёр ад ран 19.4.1945, пахаваны ў г. Барценштайн, Усходняя Прусія.

МАКОЎСКИ Іван Іосіфавіч, н. у 1910, радавы, загінуў у 1945 пад Кёнігсбергам.

МАКОЎСКИ Іван Марцьмянавіч, н. у 1905 у г. Паставы, радавы, санітар 304-й Тосненскай сд, загінуў 2.3.1945, пахаваны ў Германіі.

МАКОЎСКИ Казімір Ігнацьевіч, н. у 1908 у г. Паставы, радавы, прапаў без вестак у лютым 1945.

МАЛАХАЎ Фёдар Пятровіч, н. у 1918 у Пскоўскай вобл., пражываў у г. Паставы, радавы, загінуў пад Ржэвам.

МАЛЯЎКА Мікалай Іванавіч, н. у 1918 у г. Паставы, мал. сяржант, камандзір аддзялення 935-га сп 306-й сд, загінуў 24.12.1944, пахаваны на х. Пуці Салдускага р-на, Латвія.

МАТУСЕВИЧ Андрэй Станіслававіч, н. у 1922 у в. Доўжа, радавы 1206-га сп, загінуў 29.1.1945 пад Брандэнбургам, пахаваны ў Германіі.

МІЛТА Іосіф Антонавіч, н. у 1926 у в. Агароднікі, пражываў у г. Паставы, радавы, загінуў у 1945 на р. Одэр.

МІНЧАНКОЎ Фама Дзяменцьевіч, н. у 1908 у в. Гудэлішкі, пражываў у г. Паставы, радавы, прапаў без вестак у 1945 у Германіі.

НІТОВІЧ Уладзімір Данатавіч, н. у 1895 у г. Паставы, радавы, стралок 9-й стралковай роты 222-га Растоўскага сп народнага апалчэння, прапаў без вестак 23.7.1942.

НОВІКАЎ Мікалай Майсеевіч, н. у 1893 у в. Сітушкі Смаленскага р-на, пражываў у г. Паставы, загінуў.

ПАБЯДЗІНСКИ Антон Мікалаевіч, н. у 1900 у в. Кароцькава, пражываў у г. Паставы, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ПАБЯДЗІНСКИ Пётр Міхайлавіч, н. у 1910 у в. Васюкі, пражываў у г. Паставы, радавы, загінуў у 1945 у Варшаве.

ПАЗДЗЮТКА Іосіф Дзянісавіч, н. у 1925 у в. Гуменікі, пражываў у г. Паставы, радавы, загінуў у 1945 пад Берлінам.

ПАНИЧАЎ Фёдар Сямёнавіч, н. у 1920 у Віцебскай вобл., пражываў у г. Паставы, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ПАПОК Аляксандр Іванавіч, н. у 1925, радавы, прапаў без вестак у 1945.

ПАЧКОЎСКИ Іван Герасімавіч, н. у 1913 у в. Галбея, пражываў у г. Паставы, радавы, загінуў у 1945.

ПАЧУЕЎ Аляксандр Іванавіч, н. у 1920 у Тульскай вобл., пражываў у г. Паставы, радавы, загінуў.

ПРОЊКА Іван Васільевіч, н. у 1919 у в. Каменка, пражываў у г. Паставы, радавы, прапаў без вестак.

ПУРЛАН Іван Іванавіч, н. у 1927 у в. Мольдзевічы, пражываў у г. Паставы, прапаў без вестак.

ПЯТКЕВИЧ Мечыслаў Мікалаевіч, н. у 1924 у в. Загачча, пражываў у г. Паставы, сяржант, загінуў у 1944 ва Усходняй Прусіі.

ПЯТРОВІЧ Станіслаў Іванавіч, н. у 1920 у в. Гінькі, пражываў у г. Паставы, радавы, загінуў у 1944 у Польшчы.

ПЯТРУШЫН Ягор Ягоравіч, н. у 1908 у Смаленскай вобл., пражываў у г. Паставы, радавы, загінуў 30.5.1945 у Чэхаславакіі.

РАГАЛЬСКИ Іосіф Яраслававіч, н. у 1922 у в. Новы Двор, радавы, стралок 201-га сп 84-й сд, прапаў без вестак 22.1.1945 у Венгрыі.

РАЙЧОНАК Ананій Васільевіч, н. у 1921 у в. Грыграўшчына Браслаўскага р-на, пражываў у г. Паставы, радавы, загінуў у 1944.

РУТКОЎСКИ Пётр Міхайлавіч, н. у 1925, пражываў у г. Паставы, мал. сяржант, загінуў 15.4.1945 ва Усходняй Прусіі, пахаваны ў п. Узмор'е Светлаўскага р-на Калінінградскай вобл.

САРТАТОВІЧ Вацлаў Іванавіч, н. у 1909, пражываў у г. Паставы, радавы, прапаў без вестак у студзені 1945.

СЕЦЕНАЎ Сяргей Фёдаравіч, н. у 1914 у в. Максімаўка Смаленскай вобл., пражываў у г. Паставы, палітрук, загінуў пад Ленінградом.

СІКОРА Пётр Данілавіч, н. у 1903, пражываў у г. Паставы, радавы, прапаў без вестак 27.11.1944.

СІМАНЕНКА Уладзімір Артамонавіч, пражываў у г. Паставы, радавы, памёр ад ран 9.6.1944 у Швянчонскім р-не, Літва.

СКІПАР Мар'ян Мацвеевіч, н. у 1895 у в. Доўжа, пражываў у г. Паставы, радавы, загінуў у 1944.

СМОЛЬСКИ Якаў Амуратавіч, н. у 1922 у г. Паставы, радавы, стралок 1098-га сп 266-й сд, загінуў 13.2.1945, пахаваны ў Германіі.

СМОЛЬСКИ Якаў Хасанавіч, н. у 1911 у г. Паставы, радавы, стралок 230-й Сталінскай сд, загінуў 29.1.1945, пахаваны ў г. Вальдэнберг, Германія.

СОБАЛЕЎ **Максім Рыгоровіч**, н. у 1911 у в. Н.Салкі Пастаўскага р-на, пражываў у г. Паставы, гв. радавы, стралок 21-га гв. дэсантнага палка 7-й гв. д, памёр ад ран 8.12.1944, пахаваны ў Венгрыі.

СЦЕПАНИЮК **Іван Аляксеевіч**, н. у 1912, пражываў у г. Паставы, радавы, стралок, прапаў без вестак у маі 1945.

ТАМАРКІН **Ісаак Якаўлевіч**, н. у 1921 у г. Гомель, пражываў у г. Паставы, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ТАНАНА **Георгій Вікенцьевіч**, н. у 1916 у в. Калінаўка, пражываў у г. Паставы, радавы, прапаў без вестак.

ТАРАСЕВІЧ **Мікалай Іларыёнавіч**, н. у 1922 у Мядзельскім р-не, пражываў у г. Паставы, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

ТРЫФАНАЎ **Дзмітрый Філіпавіч**, н. у 1918, пражываў у г. Паставы, яфрэйтар, загінуў 17.1.1944.

ТУРЛА **Сцяпан Адольфавіч**, н. у 1923 у Мінскай вобл., пражываў у г. Паставы, лейтэнант, загінуў у Ленінградзе.

ФЕЙГЕЛЬ **Самуіл Неўхавіч**, н. у 1919 у г. Паставы, радавы, стралок, прапаў без вестак.

ХАДАКОЎСКІ **Анатоль Рыгоровіч**, н. у 1922 у с. Карэц Ровенскай вобл., пражываў у г. Паставы, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ХАЦЬКО **Макс Міхайлавіч**, н. у 1913, пражываў у г. Паставы, радавы, загінуў.

ХІТРАКОЎ **Іван Міхайлавіч**, н. у 1907 у в. Байдолава Невельскага р-на Пскоўскай вобл., пражываў у г. Паставы, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ХЛЯВІЧ **Лейба Іцкавіч**, н. у 1920 у Мінскай вобл., пражываў у г. Паставы, радавы, прапаў без вестак 15.11.1941.

ЦЯПЛОВІЧ **Нукім Ільяшавіч**, н. у 1919 у г. Паставы, радавы, наводчык кулямёта, загінуў 13.1.1945, пахаваны ў Калінінградскай вобл.

ЦЯРЭШКА **Мікалай Аляксандравіч**, н. у 1918 у г. Канск Краснаярскага краю, пражываў у г. Паставы, радавы, стралок, прапаў без вестак у снежні 1941.

ЧАТОВІЧ **Фёдар Рыгоровіч**, н. у 1917 у в. Боцвіны, пражываў у г. Паставы, радавы, стралок 75-га сп 26-й сд, загінуў 6.4.1945, пахаваны пад г. Калінінград.

ЧЫПКА **Аляксандр Маркавіч**, н. у 1921 у г. Паставы, радавы, аўтаматчык, загінуў 28.2.1945, Усходняя Прусія.

ЧЫРВОНЫ **Станіслаў Іванавіч**, н. у 1917 у в. Валкалаты Докшыцкага р-на, пражываў у г. Паставы, радавы, загінуў у 1945 пад г. Кёнігсберг, Усходняя Прусія.

ШАМАН **Дзмітрый Дзмітрыевіч**, н. у 1900, пражываў у г. Паставы, радавы, загінуў у 1945 пад г. Кёнігсберг, Усходняя Прусія.

ШАМАН **Мікалай Дзмітрыевіч**, н. у 1902, пражываў у г. Паставы, радавы, загінуў.

А.Р.Хадакоўскі.

ШЛЮЕЎ **Васіль Лукіч**, н. у 1906 у Ленінградзе, пражываў у г. Паставы, радавы, загінуў 19.1.1944, пахаваны ў с. Аляксандраўка Ленінградскай вобл.

ШОГАЛЕЎ **Макар Дзмітрыевіч**, н. у 1926 у Пензенскай вобл., пражываў у г. Паставы, радавы, стралок 137-га сп 97-й Віцебскай сд, загінуў 22.1.1945, пахаваны ў Калінінградскай вобл.

ШУБІЧУС **Шмуїла Мендэлевіч**, н. у 1913 у г. Паставы, ст. сяржант, прапаў без вестак у верасні 1944.

ШУЦКІ **Міхаіл Фаўрэльевіч**, н. у Мінскай вобл., пражываў у г. Паставы, лейтэнант, прапаў без вестак у жніўні 1942.

ШЧАРБАКОЎ **Пётр Філіпавіч**, н. у 1926 у Швянчонскім р-не, пражываў у г. Паставы, радавы, прапаў без вестак у снежні 1944.

ЯКІМАЎ **Елісей Андрэевіч**, н. у Бежаніцкім р-не Пскоўскай вобл., пражываў у г. Паставы, радавы, прапаў без вестак.

ЯКУБОЎСКІ **Хасан Якаўлевіч**, н. у 1922 у г. Паставы, радавы, стралок 1010-га сп 266 сд, загінуў 14.2.1945, пахаваны ў Германіі.

ЯЦЭНКА **Андрэй Фёдаравіч**, н. у 1899 у Яраўскім р-не Смаленскай вобл., загінуў 21.1.1943 пры абароне Сталінграда, пахаваны ў Валгаградзе.

БЕЛЬКАЎСКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА АГАЛЬНИЦА МАЛАЯ

КАСАРЭЎСКІ **Леавід Вікенцьевіч**, н. у 1921, радавы, загінуў.

КАСАРЭЎСКІ **Пётр Вікенцьевіч**, н. у 1918, загінуў.

ВЁСКА АЛАШКАЎШЧЫНА

КАСАРЭЎСКІ **Пётр Уладзіміравіч**, н. у 1924, радавы, загінуў.

РАЙЧОНАК **Іван Вікенцьевіч**, н. у 1918, радавы, загінуў у 1941.

ВЁСКА АЛІХВЕРЫ

АЛІХВЕР **Гаўрыіл Канстанцінавіч**, радавы, загінуў 24.1.1945 ва Усходняй Прусіі.

Ахвяры вайны

АЛІХВЕР Іван Валяр'янавіч, н. у 1906, мал. сяржант 63-га гв. сп 23-й гв. сд, загінуў 3.2.1945, пахаваны ў Германіі.

АЛІХВЕР Мікалай Іванавіч, н. у 1925, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

КАСАРЭЎСКІ Юльян Якаўлевіч, н. у 1904, радавы, прапаў без вестак у 1945.

КАСАРЭЎСКІ Юльян Якубавіч, н. у 1912, загінуў у г. Пенза.

КУХАЛЬСКІ Вікенцій Іванавіч, н. у 1913, радавы 1240-га сп 372-й сд, загінуў 13.2.1945 ва Усходняй Прусіі.

МІШУТА Канстанцін Антонавіч, н. у 1917, радавы, загінуў 2.2.1945, пахаваны ў Калініградскай вобл.

МІШУТА Уладзімір Антонавіч, н. у 1922, радавы, прапаў без вестак у лютым 1945.

ШЫМУК Дзмітрый Юльянавіч, радавы, памёр у верасні 1944 у шпіталі № 464, пахаваны ў Літве.

ВЁСКА АЛЬШНЕВА

ЛАЎНІКОЎСКІ Рафаэль Уладзіміравіч, н. у 1918 у в. Фяркі, пражываў у в. Альшнева, радавы, прапаў без вестак у студзені 1945.

ВЁСКА АСІННІКІ

КАСАРЭЎСКІ Андрэй Вікенцьевіч, н. у 1912, загінуў у 1944 у Прыбалтыцы.

МАЦЮШОНАК Альбін, н. у 1912, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ПЛЮТА Іосіф Браніслававіч, радавы, памёр ад ран у лістападзе 1944, пахаваны ў Літве.

СІКОРА Пётр Анатольевіч, н. у 1911, радавы, загінуў у 1944 у Польшчы.

ВЁСКА БАЛАІ

ПНЬКО Браніслаў Канстанцінавіч, н. у 1915, радавы, загінуў у сакавіку 1945 ва Усходняй Прусіі.

КУХАЛЬСКІ Адвэрд Ад., н. у 1914, загінуў.

КУХАЛЬСКІ Антон Ад., н. у 1918, загінуў.

КУХАЛЬСКІ Браніслаў Валяр'янавіч, н. у 1923, радавы 1185-га сп 356-й сд, загінуў 25.3.1945 у Германіі.

КУХАЛЬСКІ Пётр Альбінавіч, н. у 1920, радавы, прапаў без вестак у лютым 1945.

КУХАЛЬСКІ Уладзімір Іосіфавіч, н. у 1920, радавы, загінуў.

КУХАЛЬСКІ Уладзімір Мікалаевіч, н. у 1912, радавы, прапаў без вестак у снежні 1944.

ВЁСКА БАРЭЙКІ

КОЖУХ Філіп Антонавіч, н. у 1922, радавы 1190-га сп, памёр ад ран у снежні 1944 у Латвіі.

ЛАНДЫШКА Мікалай Аляксеевіч, н. у 1914, радавы, загінуў у Польшчы.

ЛЫСЭНАК Ананій Юльянавіч, н. у 1912, радавы, загінуў.

ВЁСКА БЕЛЬКІ

БАЛАЙ Аляксандр Мікалаевіч, радавы, загінуў у 1944 пад г. Ліепая, Латвія.

БОЛТ Аляксандр Мікалаевіч, н. у 1923, радавы, загінуў у 1944 у Латвіі.

ВАСЮКОВІЧ Антон Сцяпанавіч, радавы 179-й Віцебскай сд, загінуў у верасні 1944 у р-не г. Баўска, Латвія.

ВАСЮКОВІЧ Аркадзь Сцяпанавіч, н. у 1926, радавы 274 гв. сп 90-й гв. сд, загінуў 15.8.1944, пахаваны ў Латвіі.

ДАНІЛЕВІЧ Генадзь Канстанцінавіч, н. у 1923, радавы 1192-га сп 357-й сд, загінуў 27.1.1945, пахаваны ў Латвіі.

ЛЫСЭНАК Лявон Анатольевіч, н. у 1924, радавы 1154-га сп 344-й сд, загінуў 12.1.1945, пахаваны ў Калініградскай вобл.

ПАВАЛКОВІЧ Іосіф Уладзіміравіч, гв. радавы 268-га гв. сп, загінуў у жніўні 1944 пры вызваленні г. Баўска, Латвія.

РАГУЦЭНАК Варфаламей Ігнацьевіч, н. у 1912, радавы, загінуў у красавіку 1945 пры фарсіраванні р. Одэр, пахаваны ў Германіі.

ЯНУШ Сяргей Іосіфавіч, н. у 1915, радавы, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

ВЁСКА ВАЙЦЯХІ

АЛІХВЕР Уладзімір Ігнатавіч, радавы 171-га сп 182-й сд, загінуў у лютым 1945 ва Усходняй Прусіі.

ЗАРЭЦКІ Пётр Іпалітавіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ЗАРЭЦКІ Франц Францавіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

КУХАЛЬСКІ Іосіф Станіслававіч, н. у 1912, ваяваў у Войску польскім, загінуў у красавіку 1945, пахаваны ў Германіі.

МЯДЗЮХА Міхаіл Анатольевіч, н. у 1922, ст. сяржант, прапаў без вестак у студзені 1944.

СОБАЛЬ Уладзімір Васільевіч, н. у 1920, радавы, загінуў у снежні 1944 у Латвіі.

СУХАН Венядзікт Антонавіч, н. у 1924, радавы, загінуў у Ленінградзе.

ВЁСКА ВІНАГРАДЫ

ДАВІДОВІЧ Ананій Антонавіч, н. у 1920, загінуў у 1941 у Польшчы.

ДАВІДОВІЧ Антон Уладзіміравіч, радавы, загінуў.

РОЖКА Іван Аляксандравіч, н. у в. Вінаграды, радавы, загінуў у 1944.

ВЁСКА ГАЛБЕЯ

АДАМОВІЧ Сцяпан Сцяпанавіч, н. у 1910, радавы, стралок, прапаў без вестак у верасні 1944.

АЛІХВЕР Вікенцій Валяр'янавіч, н. у 1926, радавы 232-га гв. сп 80-й гв. Уманскай сд, загінуў 21.12.1944, пахаваны ў Венгрыі ў г. Сенешфехервар.

ВЁСКА ДРАЗДОЎШЧЫНА

КУХАЛЬСКІ Эдвард Адольфавіч, н. у 1926, прапаў без вестак у маі 1945.

ВЁСКА ДУБРАВА

ГНЬКО Бярнард Іванавіч, н. у 1905, радавы, прапаў без вестак у сакавіку 1944.

МАЖЭЙКА Уладзімір Анатолевіч, н. у 1920, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

НЯМІРСКІ Серафім Антонавіч, н. у 1916, радавы, прапаў без вестак у снежні 1941.

НЯМІРСКІ Уладзімір Канстанцінавіч, н. у 1912, радавы, прапаў без вестак у снежні 1944.

СТАХОЎСКІ Радзівон Францавіч, н. у 1924, радавы, загінуў у 1941 у Латвіі.

ВЁСКА КАЗІМЕРЦЫ

ДЗІКОВІЧ Венядзікт Антонавіч, н. у 1910, радавы 528-га сп, загінуў у маі 1945 у р-не г. Брандэнбург, м. Клаусдорф.

КРЭМІС Іван Уладзіміравіч, радавы, загінуў у 1945 ва Усходняй Прусіі.

МЯДЗЮХА Лявон Канстанцінавіч, н. у 1923, радавы, загінуў ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА КОСАЎШЧЫНА

БАЛАЙ Антон Антонавіч, н. у 1924, радавы, стралок 48-га сп 17-й гв. сд, загінуў у кастрычніку 1944, пахаваны ў Літве.

БАЛАЙ Павел Іпалітавіч, н. у 1916, загінуў у 1944 пры вызваленні Італіі.

БОЛТ Антон Антонавіч, гв. радавы 48-га гв. сп, загінуў у кастрычніку 1944 у Літве.

СІКОРА Ананій Іпалітавіч, н. у 1918, радавы, загінуў 18.3.1945 ва Усходняй Прусіі.

СТАХОЎСКІ Мікалай Міхайлавіч, н. у 1911, радавы, загінуў 25.1.1945 ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА КРАШНЕВА

ВАЙЦЯШОНАК Іван Іванавіч, радавы, загінуў.
ЛЫСЁНАК Фёдар Уладзіміравіч, н. у 1922, радавы, загінуў.

ВЁСКА МАР'ЯНПОЛЛЕ

БАРАВІК Пётр Іванавіч, радавы 232-га гв. сп, прапаў без вестак 2.1.1945.

ВЁСКА НАВАСЁЛКІ

ЛЫСЁНАК Сямён Іванавіч, н. у 1908, радавы, прапаў без вестак у 1944.

МІШУТА Іосіф Сцяпанавіч, радавы, загінуў.

РАМАНОВІЧ Пётр Андрэевіч, н. у 1912, радавы, загінуў у 1945 у Берліне.

В.А. Дзіковіч.

ВЁСКА НЕВЯДОМШЧЫНА

БРЭСКІ Павел Іпалітавіч, гв. радавы 272-га гв. сп. 90-й гв. сд, загінуў у жніўні 1944 у Латвіі.

ВЁСКА ПАЎЛЮГ

ДЗІКОВІЧ Генадзь Уладзіміравіч, н. у 1926, радавы, загінуў у 1944 пры наступленні на Варшаву.

ДЗІКОВІЧ Міхаіл Іпалітавіч, н. у 1925, загінуў 10.5.1945.

ВЁСКА ПОЛАВА

ЗАХАРАЎ Сава Рыгоровіч, н. у 1924, радавы, загінуў у Германіі.

ЛЫСЁНАК Уладзімір Францавіч, н. у 1904, радавы, загінуў каля г. Рыга.

ЛЫСЁНАК Франц Францавіч, н. у 1919, радавы, загінуў у г. Савал.

ТАНАНА Уладзімір Ігнасьевіч, радавы, загінуў у 1944 у Польшчы.

ВЁСКА ПЯТРОВІЧЫ

БУНКЕВІЧ Аляксандр Уладзіміравіч, н. у 1925, радавы, загінуў у 1944 пад г. Ліеная ў Латвіі.

КУРЫЛОВІЧ Сяргей Вікенцьевіч, н. у 1904, радавы, загінуў.

РАГУЦЁНАК Канстанцін Іосіфавіч, н. у 1925, радавы, загінуў.

ВЁСКА РАГОЎСКІЯ

МЯДЗЮХА Мікалай Францавіч, н. у 1910, радавы, загінуў 15.2.1945.

ВЁСКА РЫМКІ

ГНЬКО Канстанцін Канстанцінавіч, н. у 1911, радавы, прапаў без вестак у студзені 1945.

КУРЫЛОВІЧ Канстанцін Станіслававіч, н. у 1912, радавы, прапаў без вестак у жніўні 1944.

ЯЛОВІК Сяргей Восіпавіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у верасні 1944.

Ахвяры вайны

ВЁСКА СТАХОЎСКІЯ

ЗУБОВІЧ Пётр Аляксандравіч, радавы, загінуў у красавіку 1945 у р-не г. Гдыня, Польшча, пахаваны ў п. Янава.

ЛАНДЫШКА Антон Антонавiч, н. у 1922, прапаў без вестак.

МЯДЗЮХА Мікалай Якубавіч, радавы, прапаў без вестак у жніўні 1944.

МЯДЗЮХА Сямён Іванавіч, н. у 1902, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

РАМАНОВІЧ Канстанцін Францавіч, н. у 1904, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

СВІЛЕНАК Іван Юльянавіч, н. у 1925, радавы, прапаў без вестак.

СВІЛЕНАК Нікадзім Юльянавіч, н. у 1905, радавы, загінуў у 1943 пад Псковам.

ВЁСКА ТУЗЫЦА

ПІНЬКО Антон Мікалаевіч, радавы, памёр ад ран 7.11.1944, пахаваны ў Латвіі.

ЛАНДЫШКА Іосіф Вікенцьевіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ЛАТЫШ Уладзімір Антонавiч, н. у 1925, радавы, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

МЯДЗЮХА Леанід Анатоляевіч, н. у 1926, радавы 618-га сп 215-й сд, загінуў 12.1.1945 ва Усходняй Прусіі.

МЯДЗЮХА Сяргей Валяр'янавіч, н. у 1910, радавы 168-га сп, памёр ад ран 22.1.1945, пахаваны ў Літве.

НЕСЦЯРОВІЧ Віталь Іосіфавіч, радавы, загінуў у верасні 1944 у Латвіі.

НЕСЦЯРОВІЧ Станіслаў Вікенцьевіч, радавы, загінуў 20.1.1945 у Германіі.

ПАВАЛКОВІЧ Фердынанд Браніслававіч, прапаў без вестак у 1942.

ТАБОЛА Мікалай Антонавiч, радавы 361-га сп, загінуў у верасні 1944 у Латвіі.

ТАБОЛА Міхаіл Валяр'янавіч, н. у 1901, радавы, прапаў без вестак у маі 1945.

ЯНУШ Пётр Сільвестравіч, гв. радавы 272-га гв. сп 90-й гв. сд, загінуў 16.8.1944 у Латвіі.

ВЁСКА ЯНЧЫХА

ТРАФІМОВІЧ Павел Іосіфавіч, н. у 1914, радавы, загінуў у Германіі.

Прыналежнасць да вёскі не ўстаноўлена:

ЛЫСЁНАК Генадзь Антонавiч, загінуў у 1945.

НЯМІРСКІ Сяргей Рыгоравіч, н. у Ленінградзе, радавы, памёр ад ран.

ВАРАШАЕЎСКІ ПАСЯЛКОВЫ САВЕТ

ВЁСКА АЖУНЫ

ВОЛК Іпаліт Усцінавіч, н. у 1907, радавы, загінуў у 1945.

ЗЯМЧОНАК Пётр Антонавiч, н. у 1918, радавы, стралок 65-й арт. брыгады, загінуў у 1945 у Германіі.

ЛАШУК Пётр Яфімавіч, н. у 1926, радавы, стралок 306-й сд, загінуў 3.2.1945, пахаваны ў Латвіі.

МУХА Васіль Іларыёнавіч, н. у 1914, радавы, сувязіст 106-га сп 29-й сд 10-й гв. арміі, загінуў 15.2.1945, пахаваны ў Латвіі.

ПРОГ Сцяпан Міхайлавіч, н. у 1904, радавы, загінуў у 1944.

ТУРЧЫНОВІЧ Міхаіл Т., н. у 1922, загінуў у 1944.

ФЕДАРОНАК Мікалай Емяльянавіч, н. у 1918, радавы, стралок 244-га арт. палка 58-й сд, загінуў 1.3.1945, пахаваны ў Польшчы.

ФЕДАРОНАК Эмануіл Уладзіміравіч, н. у 1925, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

ЦЫБУЛЬСКІ Іван Вікенцьевіч, н. у 1909, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

ЦЫБУЛЬСКІ Станіслаў Людвікавіч, н. у 1920, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

ЯРМОЛА Аляксандр Уладзіміравіч, н. у 1922, сяржант 1154-га арт. палка 29-й арт. дывізіі, загінуў 15.2.1945 ў Польшчы.

ВЁСКА АНКУДЫ

ВЯРЦІНСКІ Пінус Уладзіміравіч, н. у 1911, радавы, загінуў у 1944.

КІМБАР Станіслаў Вацлававіч, н. у 1922, радавы, загінуў у 1944 у Польшчы.

ГАРАДСКІ ПАСЁЛАК ВАРАШАЕВА

БАРОЎКА Станіслаў Адамавіч, н. у 1923, радавы, прапаў без вестак у 1944.

ДАШЧЫНСКІ Фелікс К., н. у 1909, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

ДРАГУН Пётр Іосіфавіч, н. у 1921, радавы, стралок 200-га гв. сп 68-й гв. сд, загінуў 7.12.1944, пахаваны ў Венгрыі.

ЗАРЭЦКІ Афанасій Іванавіч, н. у 1913, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

КАВАЛЕЎСКІ Павел Антонавiч, н. у 1926, радавы, стралок, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

ПАТАПАЎ Сілфан Афанасьевіч, радавы, памёр ад ран 9.9.1942, пахаваны ў Цвярскоў вобл.

ХАРКО Фёдар Іпалітавіч, н. у 1898, радавы, стралок 384-га арт. палка 354-й сд, памёр ад ран 26.4.1945, пахаваны ў Польшчы.

ЯРМОЛА Браніслаў Мікалаевіч, н. у 1925, радавы, загінуў у 1945.

ЯРМОЛАЎ Міхаіл Дзмітрыевіч, н. у 1926, радавы, загінуў у 1945.

ВЁСКА ВАСЕВІЧЫ

БУБНОВІЧ І.А., н. у 1918, радавы, загінуў у 1945.

ДУБОВІК А.У., н. у 1911, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

ДУБОВІК Б.У., н. у 1913, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

ДУБОВІК Іван Усеваладавіч, н. у 1918, радавы 1386-га артпалка, памёр ад ран 4.8.1944, пахаваны ў Польшчы.

ЕСЬМАН Л.І., н. у 1922, радавы, загінуў у 1944 пры вызваленні Шаркаўшчынскага р-на.

ШАКОЛА Баляслаў Казіміравіч, н. у 1904, радавы, стралок, прапаў без вестак у 1945.

ВЁСКА ВАСІЛЕЎШЧЫНА

ЛЫГА Мікалай Адольфавіч, н. у 1911, радавы, загінуў у 1941.

ШАКОЛА Аляксандр Піліпавіч, н. у 1907, радавы, прапаў без вестак у жніўні 1945.

ВЁСКА ГУТА

БАГДАНАЎ Самуіл І., н. у 1891, радавы, загінуў у 1945.

ЛУКАШЭВІЧ Васіль Антонавіч, н. у 1907, радавы, стралок 832-га сп, памёр ад ран 18.4.1945, пахаваны ў п. Пераслаўскае Зеленаградскага р-на Калінінградскай вобл.

ПАЧКОЎСКІ Іван Б., н. у 1919, у в. Гута Варапаеўскага пассавета, радавы, загінуў у 1944.

ВЁСКА ДЗЕМЯШЫ

ДУБОВІК А.С., радавы, загінуў у маі 1945 пад Берлінам.

ЖАЛЕЙКА Антон Браніслававіч, н. у 1914, радавы, кравец, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ЖАЛЕЙКА Раман Браніслававіч, н. у 1916, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

КАЛАСЕНАК Іосіф М., н. у 1926, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

ТРАПУК Вячаслаў Феліксавіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ТРАПУК Люцыян Феліксавіч, н. у 1914, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ВЁСКА ЖУПЕРКІ

АНКУДОВІЧ Браніслаў Аўгусцінавіч, н. у 1910, радавы, загінуў у красавіку 1945.

ВЁСКА КАЗАРОЎШЧЫНА

КАЗАРОВЕЦ Дзмітрый Вікенцьевіч, н. у 1925, радавы, стралок 168-га гв. сп 55-й гв. сд, загінуў 19.1.1945 ва Усходняй Прусіі.

КАЗАРОВЕЦ Павел Віктаравіч, н. у 1917, радавы, прапаў без вестак у жніўні 1944.

КАЗАРОВЕЦ Уладзімір Антонавіч, н. у 1905, радавы, стралок, прапаў без вестак у жніўні 1944.

ВЁСКА КАЛІНАЎКА

АШЭЙКА Міхаіл Усцінавіч, н. у 1915, радавы, загінуў у 1944.

ГІНТОЎ Браніслаў Іванавіч, н. у 1921, радавы, загінуў у 1944.

КАРАЛЁНАК Альдон Эд., н. у 1909, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

ЛЕШЧЫК Іван Міхайлавіч, н. у 1898, радавы, загінуў у 1943 у Ленінградзе.

ТАНАНА Серафім Віктаравіч, н. у 1912, радавы, прапаў без вестак у 1945.

ШКРЭД Іван, радавы, загінуў у 1945.

ВЁСКА КАМЕНКА

ПРОЊКА Іван В., н. у 1919, радавы, загінуў у 1943 у г. Кастрама.

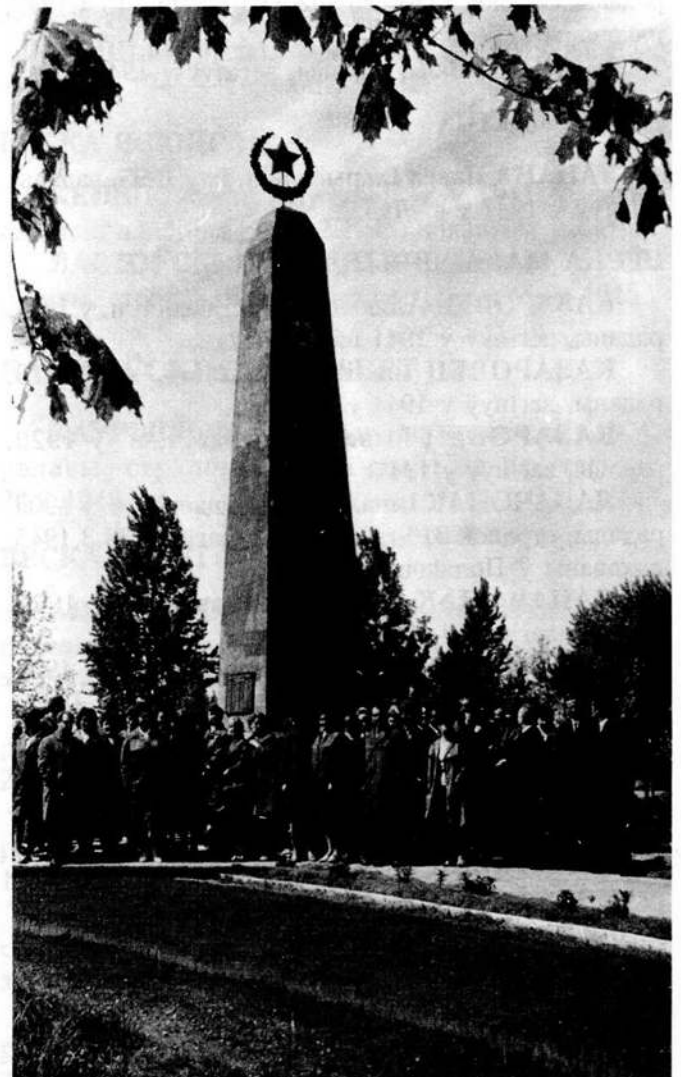
ВЁСКА КЕЙЗІКІ

БАРАНОЎСКІ Браніслаў Пятровіч, н. у 1918, радавы, загінуў у 1944.

БАРОЎКА Піліп Адамавіч, н. у 1917, радавы, прапаў без вестак у верасні 1944.

КАЗАРОВЕЦ Віктар Мартынавіч, н. у 1913, радавы, стралок, прапаў без вестак у 1945.

КАЗАРОВЕЦ Стэфан Антонавіч, н. у 1907, радавы, стралок, прапаў без вестак у лютым 1945.

Помнік землякам у г.п. Варапаева.

Н. А. Лапачонак.

КАЗАРОВЕЦ Сцяпан Антонавіч, н. у 1918, радавы, загінуў у 1945.

ХАРКО Мікалай Дзмітрыевіч, н. у 1923, радавы, стралок, прапаў без вестак у студзені 1945.

ЯРМОЛА Мікалай Васільевіч, н. у 1918, радавы, стралок, прапаў без вестак у снежні 1944.

ВЁСКА КРЫЎКА

ДЗЕРАВЯНКА Іван Валяр'янавіч, н. у 1913, радавы, стралок 823-га сп 302-й сд, загінуў 15.4.1945, пахаваны ў Германіі.

ШАКОЛА В.Л., радавы, загінуў у 1944.

ВЁСКА ЛАСЦА

ТАНАНА Павел Іларыёнавіч, н. у 1895, радавы, загінуў у 1941 у в. Лучай.

ВЁСКА МАКАРШЧЫНА

КАЗАРОВЕЦ Аляксандр Васільевіч, н. у 1914, радавы, загінуў у 1941 пад Мінскам.

КАЗАРОВЕЦ Іпаліт Міхайлавіч, н. у 1910, радавы, загінуў у 1944 у Венгрыі.

КАЗАРОВЕЦ Мікалай Іванавіч, н. у 1920, радавы, загінуў у 1941.

ЛАПАЧОНАК Іпаліт Лаўрэнцьевіч, н. у 1905, радавы, стралок 310-га сп 8-й сд, загінуў 28.3.1945, пахаваны ў Польшчы.

ЛАПАЧОНАК Мацвей Іванавіч, н. у 1922, радавы, загінуў у 1942.

ЛАПАЧОНАК Нікадзім Антонавіч, н. у 1908, радавы, стралок, прапаў без вестак у лютым 1945.

ЛАПАЧОНАК Пётр Мацвеевіч, н. у 1908, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

ЛАПАЧОНАК Сяргей Юльянавіч, н. у 1922, радавы, загінуў у 1944.

ЛАПАЧОНАК Уладзімір Міхайлавіч, н. у 1912, радавы, стралок 8-й ср 487-га сп 143-й сд, прапаў без вестак у верасні 1944.

ВЁСКА МАНЕЎШЧЫНА

БАЛАЙ Валянцін Юльянавіч, н. у 1923, радавы, загінуў у 1943.

БАЛАЙ Зіновій Аляксандравіч, н. у 1925, радавы, загінуў у 1945.

БАЛАЙ Графім Сямёнавіч, н. у 1919, радавы, загінуў у 1944.

КУЧЫЦ Уладзімір Ігнацьевіч, н. у 1907, радавы, загінуў 5.5.1945 у Германіі.

ЛАНДЫШКА Міхаіл Іосіфавіч, н. у 1920, стралок 100-га гв. сп 35-й гв. сд, загінуў 7.5.1945, пахаваны ў Польшчы.

ВЁСКА МЫШКІ

АНКУДОВІЧ Станіслаў Уладзіміравіч, н. у 1922, радавы, загінуў у 1944.

ГУМЕНІК Антон Андрэевіч, н. у 1913, радавы, стралок, прапаў без вестак у 1945.

ЗАХАРОНАК Уладзімір Паўлавіч, н. у 1926, радавы, загінуў у 1944 у Польшчы.

ЛАСТОЎСКІ Антон Міхайлавіч, н. у 1918, радавы, стралок, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ЛАСТОЎСКІ Раман Васільевіч, н. у 1926, радавы, стралок 1238-га сп, памёр ад ран 21.3.1945, пахаваны ў Польшчы.

ЛЯНКЕВІЧ Сяргей Іосіфавіч, п. у 1926, радавы, стралок 588-га сп 142-й сд, загінуў 22.3.1945, пахаваны ў Польшчы.

МУРЗІЧ Эдмунд Ігнацьевіч, н. у 1926, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

МЫШКО Антон Ігнацьевіч, н. у 1920, радавы, стралок 1240-га сп 372-й сд, загінуў 27.1.1945, пахаваны ў Германіі.

МЫШКО Пётр Антонавіч, н. у 1919, радавы, стралок, прапаў без вестак у лістападзе 1944.

РУДНІЦКІ Васіль Антонавіч, п. у 1910, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ВЁСКА ПРУДНІКІ

ГУТАР Сяргей Сцяпанавіч, н. у 1919, радавы, кулямётчык 58-га гв. сп 18-й гв. сд, загінуў 21.1.1945 ва Усходняй Прусіі.

КАШКО Лявонцій Антонавіч, н. у 1908, радавы, загінуў у 1944 у Польшчы.

ЛАБУЦЬ П.У., н. у 1908, радавы, загінуў у 1945.

ТАЧЫЦКІ М.М., н. у 1919, радавы, загінуў у 1941 на тэрыторыі Беларусі.

ВЁСКА РУДКА

КАРБОЎСКІ Баляслаў Міхайлавіч, н. у 1921, радавы, загінуў у 1944.

ВЁСКА СКВАРЦОВА

ПЯТРОЎ Васіль Пятровіч, н. у 1917, радавы, загінуў у 1944.

ХАЛЯВА Кузьма Л., н. у 1895, радавы, загінуў у 1944.

ВЁСКА СТАРЫ ДВОР

ІВАНОЎ Марцін Феліксавіч, н. у 1910, радавы,

стралок 899-га сп 248-й сд, загінуў 2.2.1945, пахаваны ў Германіі.

ПЛЯШКУН П.Д., радавы, загінуў у 1941.

ПЛЯШКУН Р.Н., радавы, загінуў у 1941.

ВЁСКА ФЯРКІ

АЛЬХІМОВІЧ В.І., н. у 1902, радавы, загінуў у 1943.

ВЁСКА ХАРКІ

БАРАНОЎСКИ Альбін Аляксандравіч, н. у 1926, радавы, загінуў у 1945.

БАРАНОЎСКИ Баляслаў Аляксандравіч, н. у 1921, радавы, загінуў у 1945.

ГАРУС Пётр Іванавіч, н. у 1925, радавы, ездавы 118-га артпалка 69-й сд, памёр ад ран 7.3.1945, пахаваны ў Польшчы.

КАЗАРОВЕЦ Аляксандр Аляксандравіч, н. у 1929, радавы, загінуў у 1944 у Аўстрыі.

КАЗАРОВЕЦ Віктар Мартынавіч, н. у 1917, радавы, стралок, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

КАЗАРОВЕЦ Віталь Іосіфавіч, п. у 1926, радавы, стралок 932-га сп 252-й сд, загінуў 9.3.1945, пахаваны ў Венгрыі.

КАЗАРОВЕЦ Павел Аляксандравіч, н. у 1920, радавы, загінуў у 1943 на тэрыторыі Беларусі.

ВЁСКА ЦВУНЦЫ

РУДЗЯК Антон Сігізмундавіч, н. у 1909, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

СІНЦА А.Ф., н. у 1923, радавы, прапаў без вестак у 1944.

ТАТАРЧУК Іосіф Вільгельмавіч, н. у 1917, радавы, стралок, прапаў без вестак у верасні 1944.

ВЁСКА ЧОРНАЕ

ГАПОН Эдуард Юльянавіч, н. у 1909, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

КРАСІЛЕВІЧ Станіслаў Францавіч, н. у 1912, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

КУЗЬМІЧ Альбін Віктаравіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у жніўні 1945.

КУЗЬМІЧ Альбін Юльянавіч, н. у 1912, радавы, месца гібелі невядома.

ПЯТКОЎСКИ Браніслаў Данілавіч, н. у 1918, радавы, стралок, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ПЯТКОЎСКИ Данііл Д., н. у 1915, радавы, загінуў у 1942.

ПЯТКОЎСКИ Усцін Іванавіч, н. у 1909, радавы, загінуў у 1945 пад Берлінам.

ПЯТКОЎСКИ Усцін Ігнаціавіч, н. у 1924, радавы, стралок, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ПЯТКОЎСКИ Франц Іванавіч, н. у 1909, радавы, загінуў у 1945 пад Берлінам.

Я.В.Хоміч.

РЫХЛІЦКИ Альбін Казіміравіч, н. у 1904, радавы, загінуў у 1945.

СПОВІЧ Генрых Кайтанавіч, н. у 1919, радавы, стралок, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ШЫЦЬКО Антон Іванавіч, н. у 1900, радавы, загінуў у 1945 пад Берлінам.

ШЫЦЬКО Браніслаў Іванавіч, н. у 1918, радавы, стралок, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ШЫЦЬКО Віктар Генрыхавіч, н. у 1916, радавы, загінуў у маі 1945 у Германіі.

ШЫЦЬКО Міхаіл Францавіч, н. у 1919, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

ВЁСКА ЯСЮКІ

КЕЙЗІК Антон Паўлавіч, н. у 1911, радавы, стралок, памёр ад ран 5.2.1945, пахаваны ў Латвіі.

ЛАСТОЎСКИ Павел Аляксандравіч, н. у 1925, радавы, стралок, прапаў без вестак у лютым 1945.

ВАЎКОЎСКИ СЕЛЬСАВЕТ

КАЎРЫШЫН Аляксандр Барламавіч, н. у 1904, радавы, стралок 1328-га сп 315-й сд, загінуў 20.7.1943.

ВЁСКА ВАЎКІ

АНДРЫЕЎСКИ Аляксандр Пятровіч, н. у 1913, радавы, стралок 492-га сп 199-й Смаленскай сд, загінуў 22.4.1945, пахаваны ў Германіі.

ФЕДАРОВІЧ Мікалай Іванавіч, н. у 1916, гв. радавы, стралок 168-га гв. сп 55-й сд, памёр ад ран 21.2.1945 ва Усходняй Прусіі.

ХОМІЧ Аляксандр Віктаравіч, н. у 1926, гв. радавы, стралок 146-га гв. сп 48-й гв. сд, загінуў 17.1.1945 ва Усходняй Прусіі.

ХОМІЧ Ягор Васільевіч, н. у 1926, гв. радавы, стралок 138-га гв. сп 48-й гв. Крыварожскай сд, загінуў 16.1.1945 ва Усходняй Прусіі.

ЯСЮКОВІЧ Мікалай Мікалаевіч, н. у 1918, гв. радавы, стралок 245-га гв. сп 84-й сд, прапаў без вестак 3.2.1944 ва Усходняй Прусіі.

К. П. Захарыч.

Я. П. Януковіч.

ВЁСКА ВЕРАЦЕІ

ВЯРЦІНСКІ Серафім Эдвардавіч, н. у 1918, прапаў без вестак у верасні 1944.

ГЕЙКА Іосіф Казіміравіч, н. у 1916 у Мінскай вобл., радавы, загінуў 22.2.1945 ва Усходняй Прусіі.

ЗАНЯМОНЕЦ Серафім Антонавіч, н. у 1920, радавы, загінуў у Венгрыі.

ЗАХАРЫЧ Клаўдзій Пятровіч, н. у 1910, радавы, стралок 230-га гв. сп 80-й гв. сд, загінуў 25.1.1945, пахаваны ў Венгрыі.

ЗЕЛЯНКЕВІЧ Серафім Сямёнавіч, гв. радавы, стралок 204-га гв. сп, загінуў 27.4.1944, пахаваны ў Венгрыі.

КЕНЬКА Аляксей Сцяпанавіч, н. у 1910, радавы, прапаў без вестак у студзені 1945.

ПАЛІТЫКА Віктар Антонавіч, н. у 1926, гв. радавы, стралок 204-га гв. сп 69-й Звенігародскай сд, загінуў 6.12.1944, пахаваны ў Венгрыі.

ХАРУЖОНАК Іван Сямёнавіч, н. у 1902, радавы 2063-га сп, памёр ад ран 3.6.1945 ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА ВАРОНАЎКА

АСУЛЕВІЧ Міхаіл Міхайлавіч, н. у 1920, радавы, загінуў 23.4.1945.

НАРКО Міхаіл Міхайлавіч, н. у 1926, радавы, памёр ад ран 15.3.1945.

ВЁСКА ГАРАНАЎШЧЫНА

САДОЎСКІ Альфонс Пятровіч, н. у 1920, радавы, стралок, загінуў 26.4.1945.

СВАРЦЭВІЧ Баляслаў Марцінавіч, н. у 1914, радавы, стралок, загінуў 23.3.1945.

ВЁСКА ПГАЛЫ

ПГОЛА Альфонс Віталевіч, н. у 1923, радавы, стралок, прапаў без вестак у маі 1945.

ПГОЛА Альфонс Іванавіч, служыў у Войску польскім, загінуў 25.2.1945 ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА ГІНЁНКИ

ЗЕЛЯНКЕВІЧ Альбін Сільвестравіч, н. у 1898 у Глыбоцкім р-не, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ЗЕЛЯНКЕВІЧ Антон Дамінікавіч, н. у 1926, радавы, стралок, прапаў без вестак у снежні 1944.

ЗЕЛЯНКЕВІЧ Антон Францавіч, н. у 1926, радавы, стралок, загінуў.

ВЁСКА ГІНЬКІ

ШЧАСНЫ Аляксей Іосіфавіч, гв. радавы, стралок 124-га гв. сп, загінуў 18.1.1945.

ШЧАСНЫ Міхаіл Ігнацьевіч, н. у 1909, радавы, стралок 124-га гв. сп 41-й сд, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ШЧАСНЫ Рыгор Мікалаевіч, н. у 1910, радавы, стралок, прапаў без вестак у лютым 1945.

ВЁСКА ГЛІНСКІЯ

ПЛЯШКУН Іосіф Станіслававіч, н. у 1918, гв. радавы, стралок 113-га гв. сп, загінуў 3.2.1945 у Польшчы.

ПЛЯШКУН Сцяпан Сцяпанавіч, н. у 1919, радавы, стралок, загінуў 15.1.1945, пахаваны ў в. Пажшэўніца Варшаўскага ваяводства.

ВЁСКА ДАРАВОЕ

ІВАНОЎСКІ Тадэвуш Станіслававіч, радавы, загінуў пры абароне Ленінграда.

КАНАВАЛЬЧЫК Браніслаў Феліксавіч, н. у 1915, радавы, загінуў у сакавіку 1945 у г. Гданьск.

КАНАВАЛЬЧЫК Пётр Вацлававіч, н. у 1918, радавы, стралок, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ПАХОМ Віктар Іосіфавіч, н. у 1912, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

ПАХОМ Мікалай Адольфавіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у лістападзе 1944.

ЯНУКОВІЧ Януар Паўлавіч, н. у 1920, радавы, стралок, загінуў у 1944.

ЯНУШКЕВІЧ Станіслаў Аляксандравіч, служыў у Войску польскім, загінуў 21.4.1945.

ЯРМАКОВІЧ Уладзімір Браніслававіч, н. у 1917, радавы, стралок, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ВЁСКА ДРАЗДЫ

АНКУДОВІЧ Бернард Ігнацьевіч, н. у 1919, радавы, загінуў у 1944.

ЛІМАНОЎСКІ Браніслаў Францавіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ЛІМАНОЎСКІ Эдвард Францавіч, н. у 1919, загінуў у 1945 пад Берлінам.

ПУСЬКО Аляксей Іванавіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1941.

ВЁСКА ЗАРУДЗЕ

КУЗЬМІЧ Пётр Іосіфавіч, н. у 1900, радавы, стралок 449-га сп 144-й сд, загінуў 21.3.1945 ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА ЗАЎЛІЧЧА

ПГОЛА Аляксандр Міхайлавіч, н. у 1914, радавы, стралок 1192-га сп 357-й сд, загінуў 10.10.1944, пахаваны ў в. Дзівенцен.

ДЗЕМІДОВІЧ Юзаф Міхайлавіч, н. у 1924, рэпатрыянт, загінуў 17.9.1945.

КУРЦЭВІЧ Казімір Іванавіч, н. у 1911, радавы, стралок, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ЛАГУТКА Антон Антонавіч, н. у 1920, радавы, артылерыст 1285-га ап, загінуў 14.1.1945 у Польшчы.

СВАРЦЭВІЧ Сямён, н. у 1920, служыў у Войску польскім, памёр ад хваробы ў шпіталі 29.12.1944, пахаваны ў г. Жэшаў, Польшча.

ШУМЕЛЬ Эдвард Ульянавіч, н. у 1923, радавы, стралок, прапаў без вестак у лютым 1945.

ШЫЛЬКО Баяславаў Сямёнавіч, н. у 1922, радавы, стралок, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ЯНУКОВІЧ Іван Марцінавіч, н. у 1911, радавы, стралок 146-га гв. сп, загінуў 13.3.1945 ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА КРЫВОЕ

БЛЫШКО Іван Антонавіч, н. у 1913, радавы 212-га сп, загінуў 30.1.1945 у Германіі.

ВОЛК Вікенцій Вацлававіч, н. у 1919, радавы, стралок, прапаў без вестак у верасні 1944.

ВОЛК Эдмунд Антонавіч, н. у 1912, радавы, загінуў 5.5.1945.

ЗАХАРЫЧ Амос Ігнаціавіч, н. у 1900, радавы, стралок, загінуў 6.3.1945.

ЗАХАРЫЧ Анаій Вікенцьевіч, н. у 1915, радавы, стралок 1214-га сп, прапаў без вестак 17.2.1945.

ЗАХАРЫЧ Дзмітрый Фёдаравіч, н. у 1918, радавы, стралок 204-га гв. сп 69-й гв. сд, загінуў 11.4.1945, пахаваны ў г. Вена.

КАРАНЦЭВІЧ Пётр Людвікавіч, н. у 1918, радавы, загінуў у 1945.

КАСЦЕНЬ Яўген Вячаслававіч, н. у 1926, радавы, стралок 46-й сд, загінуў 15.1.1945.

КАТОВІЧ Пётр Сямёнавіч, н. у 1918, радавы, стралок, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

МІСЮЛЬ Генадзь Мікалаевіч, н. у 1925, радавы, тэлефаніст 1192-га сп, загінуў 24.2.1944 у Латвіі.

МІШУТА Міна Васільевіч, н. у 1926, радавы, стралок, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ХОМІЧ Яўген Лук'янавіч, н. у 1920, радавы, загінуў у 1941 у г. Калінін.

ЯСЮКОВІЧ Аляксандр Аляксеевіч, н. у 1926, радавы, стралок 638-га сп, загінуў 17.4.1945 ва Усходняй Прусіі.

ЯСЮКОВІЧ Антон Іванавіч, н. у 1909, гв. радавы,

стралок 124-га гв. сп 41-й гв. сд, загінуў 8.3.1945, пахаваны ў Венгрыі.

ЯСЮКОВІЧ Віктар Паўлавіч, н. у 1925, радавы, стралок 204-га гв. сп 69-й гв. сд, загінуў 28.12.1944, пахаваны ў Венгрыі.

ВЁСКА КУРЫЛАВІЧЫ

КРУК Андрэй Антонавіч, н. у 1926, радавы, стралок, загінуў у 1945 пад Дрэздэнам.

КРУК Зянон Юльянавіч, радавы, стралок 1016-га сп, загінуў 25.11.1944 у Латвіі.

КРУК Сямён Вікенцьевіч, н. у 1909, радавы, прапаў без вестак у маі 1945.

ВЁСКА ЛАЗОВІКІ

АРЭХАЎ Восіп Антонавіч, н. у 1917 у г. Глыбокае, радавы, стралок, у арміі з мая 1941, прапаў без вестак у верасні 1944.

ВАСІЛЕЎСКІ Сяргей Якубавіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ВОЛК Восіп Восіпавіч, н. у 1908, радавы, стралок, прапаў без вестак у верасні 1944.

ХОМІЧ Юльян Лявонцьевіч, н. у 1908, радавы, загінуў у 1945.

ВЁСКА ЛАСІЦА

ЗЕЛЯНКЕВІЧ Расціслаў Іванавіч, радавы, стралок 74-га сп, загінуў 26.1.1945 ва Усходняй Прусіі.

СВАРЦЭВІЧ Эдуард Фаміч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у 1944.

ХОМІЧ Аляксандр Віктаравіч, н. у 1926, радавы, загінуў ва Усходняй Прусіі.

ЧАРНЯЎСКІ Іосіф Мікалаевіч, н. у 1910, радавы, прапаў без вестак у жніўні 1944.

ВЁСКА ЛЯХАЎШЧЫНА

АНАНІЧ Антон Ігнацьевіч, н. у 1920, радавы, загінуў у 1944 у Прыбалтыцы.

ВЁСКА НОРЫЦА

БУРЫКІН Фёдар Ягоравіч, н. у 1916, радавы, загінуў у 1943.

ЗЕЛЯНКЕВІЧ Людвіг Уладзіміравіч, н. у 1913, радавы, кулямётчык 204-га гв. сп 69-й гв. сд, памёр ад ран 7.4.1945, пахаваны ў Аўстрыі.

МІСУНА Васіль Іванавіч, н. у 1914, радавы, загінуў у 1945 у Венгрыі.

ВЁСКА ПЛЕШКУНЫ

ПЛЯШКУН Пётр Аляксандравіч, н. у 1910, радавы, стралок, прапаў без вестак у 1945.

ПЛЯШКУН Пётр Сільвестравіч, н. у 1919, радавы, стралок, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ПЛЯШКУН Сцяпан Сцяпанавіч, н. у 1919, радавы, стралок, прапаў без вестак у красавіку 1945.

САДОЎСКИ Казімір Андрэвіч, н. у 1917, радавы, стралок, прапаў без вестак у красавіку 1945.

СВАРЦЭВІЧ Іван Віктаравіч, н. у 1905, радавы, стралок, загінуў у 1944, пахаваны ў г. Гродна.

СВАРЦЭВІЧ Сцяпан Віктаравіч, н. у 1917, радавы, стралок, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

СВАРЦЭВІЧ Фелікс Віктаравіч, н. у 1912, радавы, стралок, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

ВЁСКА САРОКІ

АСУЛЕВІЧ Іосіф Ігнацьевіч, радавы 1236-га сп, загінуў 10.2.1945 ва Усходняй Прусіі.

ЛАТЫШОНАК Міхаіл Сцяпанавіч, радавы 1236-га сп, загінуў 25.3.1945 ва Усходняй Прусіі.

ТРАПУК Баляслаў Баляслававіч, н. у 1912, радавы, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

ВЁСКА СЕДЛЯРОВА

ЛАБОХА Мікалай Ларыёнавіч, н. у 1921, радавы, прапаў без вестак у жніўні 1941.

ХОМІЧ Васіль Якаўлевіч, радавы 854-га сп, загінуў 28.1.1945 ва Усходняй Прусіі.

ХОМІЧ Вікенцій Якубавіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ВЁСКА СТАНЕЛЕВІЧЫ

БАРЫЛА Восіп Леапольдавіч, н. у 1922, радавы, загінуў 18.4.1945 у Германіі.

ДЗЮШКО Мікалай Вікенцьевіч, н. у 1920, радавы, загінуў у 1945 у Польшчы.

ХАРЭЦКІ Васіль Мікалаевіч, н. у 1918, радавы, стралок, прапаў без вестак у верасні 1944.

ХАРЭЦКІ Лья Уладзіміравіч, н. у 1913, радавы, стралок 899-га сп 248-й сд, загінуў 2.2.1945 пры фарсіраванні р. Олэр.

ЦУДНЯ Андрэй Уладзіміравіч, н. у 1913, радавы, памёр у шпіталі 6.6.1945, пахаваны ў Берліне.

ШАУРА Уладзімір Ігнацьевіч, н. у 1911, радавы, стралок 204-га гв. сп 69-й гв. сд, загінуў 6.12.1944, пахаваны ў Венгрыі.

ВЁСКА ТУРЧЫНА

ЖДАНОВІЧ Любамір Люцыянавіч, н. у 1917, радавы 159-й тб, загінуў 10.1.1945 каля с. Віржбаліс у Літве.

ПЫЖЭЎСКИ Эдуард Іосіфавіч, н. у 1924, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ТУРЧЫНОВІЧ Іван Феліксавіч, н. у 1912, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

ТУРЧЫНОВІЧ Іосіф Сямёнавіч, н. у 1916, радавы, стралок, прапаў без вестак у лютым 1945.

ВЁСКА ХРЫСТОВА

МАЛЕЦ Станіслаў, служыў у Войску польскім, памёр ад хваробы 30.12.1944 у Люблінскім ваяводстве.

ВЁСКА ЯНЧУКІ

КАВЕЦКІ Пётр Іванавіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у верасні 1944.

СВАРЦЭВІЧ Іван Кайтанавіч, н. у 1908, памёр ад ран 7.5.1945 у шпіталі, пахаваны ў прыгарадзе Берліна.

ЯНУКОВІЧ Станіслаў Міхайлавіч, н. у в. Янчукі Ваўкоўскага сельсавета, загінуў 24.4.1945.

ДУНІЛАВІЦКІ СЕЛЬСАВЕТ

ХУТАР БАЯРШЧЫНА

СТАБРОЎСКИ Казімір Усцінавіч, стралок 1128-га сп 336-й сд, загінуў у лютым 1945 у Германіі.

СТАБРОЎСКИ Франц Усцінавіч, загінуў у 1944.

ВЁСКА ГЛІНШЧЫНА

КАБЫЛІНСКИ Пётр, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у 1945.

ЛАТЫШОНАК Мікалай Паўлавіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у верасні 1944.

ПУХАЛЬСКИ Люцыян Ягоравіч, н. у 1911 у в. Крывое Ваўкоўскага сельсавета, радавы, стралок 608-га сп, загінуў 27.4.1945 у Берліне.

РОЛЧ Антон Браніслававіч, н. у 1915, радавы, стралок, прапаў без вестак у красавіку 1945.

СЕГАНКЕВІЧ Люцыян Багданавіч, сяржант 13-га пп Войска польскага, загінуў 6.5.1945 у Берліне.

ВЁСКА ДРАЗДОЎШЧЫНА

БУДЗІЧ Вікенцій Урбанавіч, радавы, памёр ад ран у 1945.

МАСЛОЎСКИ Ігнат Фаміч, радавы, памёр у нямецкім палоне 3.8.1942.

ВЁСКА ДУНІЛАВІЧЫ

ГАРБАЦЭВІЧ Раман Максімавіч, н. у 1905 у в. Асіннікі Докшыцкага р-на, прапаў без вестак у кастрычніку 1945.

ГАРДОН Азік Давідавіч, н. у 1924, радавы 572-га сп 233-й сд, загінуў у верасні 1942, пахаваны ў Валгаградскай вобл.

ГРЫБКО Анатоль Якаўлевіч, н. у 1920, загінуў пад Масквой.

ДЗЕМЯШОНАК Антон Юльянавіч, радавы, загінуў пад Ленінградам у 1943.

ЕРМАКОВІЧ Зянон Іванавіч, н. у 1923, радавы, загінуў вясной 1945 у Берліне.

ЗЕЛЯНКЕВІЧ Серафім Сямёнавіч, радавы, загінуў у 1944 у Венгрыі.

МАЛЕЦ Іосіф Аляксандравіч, н. у 1906 у в. Дашкі, радавы, стралок, прапаў без вестак у 1944.

МАСЮНАС Антон Антонавіч, н. у 1908, радавы, стралок, прапаў без вестак у маі 1945 у Польшчы.

ПЕЧУРЭВІЧ Альбін Часлававіч, радавы 13-га пп Войска польскага, загінуў у красавіку 1945 паблізу г. Ротэнбург у Германіі.

ПЛЮТА Іосіф Іосіфавіч, н. у 1925, радавы, стралок, прапаў без вестак у красавіку 1945.

РАТКОЎСКИ Усцін Адамавіч, н. у 1916, радавы, стралок, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

САСНОЎСКИ Антон Кліменцьевіч, н. у 1913, радавы, прапаў без вестак у снежні 1944.

СВІРКОВІЧ Антон Сямёнавіч, н. у 1912, гв. радавы, стралок 252-га гв. сп 83-й гв. сд, загінуў 1.4.1945 ва Усходняй Прусіі.

ШАКЛІЦКІ Томаш, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ВЁСКА ЖАРСЦВЯНКА

БУТКЕВІЧ Антон Герасімавіч, н. у 1909, радавы, загінуў у маі 1945 у Польшчы.

ВЁСКА ЗАРЭЖЖА

ГАЙКУН Іван Адольфавіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у жніўні 1944.

МАЦКЕВІЧ Антон Усцінавіч, службыў у 10-м пп польскай дывізіі імя Я.Я.Калінскага, загінуў у лютым 1945.

ЯГАНОВІЧ Вікенцій Вікенцьевіч, н. у 1917, радавы, прапаў без вестак у маі 1945.

ВЁСКА ЗЕНЬКАВА

ГОЛУБЕЎ Давыд Ізотавіч, н. у 1907, радавы, стралок 314-га сп 46-й Лужскай сд, загінуў 16.2.1945, пахаваны ў Польшчы.

КОЛЕСАЎ Ларыён Дзяменцьевіч, н. у 1900, радавы, аўтаматчык тб, памёр ад ран 28.7.1945, пахаваны ў Германіі.

ХУТАР КАЗІМІРОЎКА

ПАХОМ Уладзімір Іосіфавіч, радавы, прапаў без вестак 26.4.1945.

СКОРЫ Вячаслаў Іосіфавіч, н. у 1923, радавы, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

ВЁСКА КАЛІТЫ

БРЭСКИ Аркадзь Іванавіч, н. у 1909, радавы, стралок 635-га сп 143-й сд, загінуў 15.10.1944, пахаваны ў в. Маркі Варшаўскага ваяводства.

КАЗЛОЎСКИ Аляксандр Валяр'янавіч, н. у 1920, радавы, прапаў без вестак у лютым 1945.

КАЛІЦКІ Нікадзім Ігнатавіч, н. у 1910, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

КАЛІЦКІ Эдуард Восіпавіч, н. у 1913, прапаў без вестак у снежні 1945.

КУРЫЛОВІЧ Нестар Сямёнавіч, н. у 1904, радавы, стралок 1075-га сп 316-й сд, загінуў 25.12.1944, пахаваны ў с. Сегат-Міклаш пад г. Будапешт, Венгрыя.

КУРЫЛОВІЧ Уладзімір Сямёнавіч, н. у 1909, радавы, стралок, прапаў без вестак у красавіку 1945.

КУРЫЛОВІЧ Уладзімір Сямёнавіч, н. у 1923, радавы, стралок, прапаў без вестак у лютым 1945.

МАЛЕЦ Пётр Іванавіч, н. у 1909, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

СКАЧКО Альбін Восіпавіч, н. у 1920, радавы, стралок, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ФОКІН Пётр Паўлавіч, н. у 1926, гв. мал. сяржант, камандзір аддзялення 146-га гв. сп 48-й гв. Крыварожскай сд, загінуў 17.1.1945, пахаваны ў Германіі.

ХУТАР КРЫКАЛЫ

КАСЦЕНЬ Анатоль Аляксандравіч, радавы, стралок, памёр 3.2.1945 у 74-м асобным медсанбаче на тэрыторыі Польшчы.

КОЗІЧ Павел Аляксандравіч, н. у 1920, радавы, стралок 297-га сп, памёр ад ран 15.1.1945 ва Усходняй Прусіі.

ЛАСТОЎСКИ Антон, сяржант, памёр ад ран у шпіталі ў красавіку 1945 у г. Замасць, Польшча.

ЧУБАТ Міхаіл Іванавіч, н. у 1919 у в. Рабунь Рабунскага сельсавета Вілейскага р-на, радавы, прапаў без вестак у жніўні 1944.

ШАБАН Уладзіслаў, н. у 1904, службыў у 37-м пп 7-й пд Войска польскага, загінуў 26.4.1945.

ХУТАР ЛЕСУНЫ

КАЗАК Вікенцій Паўлавіч, н. у 1909 у в. Куніцкія Казлоўшчынскага сельсавета, радавы, стралок, прапаў без вестак у лютым 1945.

ВЁСКА МІХАЛІНА

БРЭСКИ Міхаіл Іванавіч, н. у 1915, радавы, стралок 813-га сп 239-й сд, загінуў 21.3.1945 у Германіі.

ВЁСКА НАВАСЁЛКІ

МАЛЕЦ Аркадзь Браніслававіч, н. у 1923, радавы, наводчык станковага кулямёта 852-га Ковенскага сп 277-й сд, загінуў 4.3.1945 ва Усходняй Прусіі.

МАЛЕЦ Юзаф Тамашавіч, службыў у Войску польскім, прапаў без вестак 25.4.1945.

ВЁСКА НОВЫЯ ЯСНЕВІЧЫ

МУХОЎСКИ Усцін Ігнатавіч, службыў у 37-м пп 7-й пд Войска польскага, загінуў 24.4.1945.

ВЁСКА ПЕРАСЛЕГА

ДАЛЖОНАК Тыгус Рыгоравіч, радавы, службыў у 1-й польскай дывізіі імя Т.Касцюшкі, загінуў 16.4.1945 пры фарсіраванні р. Одэр.

КАЛЕСНИК Антон Браніслававіч, н. у 1912, радавы, службыў у Войску польскім, загінуў 30.4.1945 у Берліне.

МАШІНІЧ Іван Антонавіч, н. у 1925, радавы, прапаў без вестак у 1945.

Ахвяры вайны

ВЁСКА ПЯТРОВІЧЫ

МАРЦІНОВІЧ Анатоль Аляксандравіч, н. у 1920, радавы, стралок, загінуў у лютым 1945 у Германіі.

МАРЦІНОВІЧ Павел Ігнатавіч, н. у 1906, радавы, загінуў у студзені 1945 у Польшчы.

ПАНКОЎ Нікіфар Фацеевіч, н. у 1913 у Смаленскай вобл., радавы, стралок 290-га сп 186-й сд 8-й арміі, загінуў 9.10.1944, пахаваны ў Польшчы.

ПУСЬКО Мікалай Юльянавіч, н. у 1926, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

ПУСЬКО Уладзімір Юльянавіч, н. у 1911, радавы асобнага знішчальнага процітанкавага дывізіёна 156-й сд, памёр 16.8.1945 у Літве.

ВЁСКА СВДНА

Германовіч Віталь Іосіфавіч, н. у 1920, радавы, стралок, загінуў у 1943.

Курьловіч Уладзімір Сямёнавіч, н. у 1909, радавы, прапаў без вестак у верасні 1945.

Скварцэвіч Браніслаў Ігнатавіч, н. у 1915, радавы, стралок, загінуў пры фарсіраванні р. Одэр у 1945.

Шамовіч Антон Віктаравіч, н. у 1909, радавы, стралок, загінуў 1.5.1945 у Польшчы.

Шамовіч Фердынанд Віктаравіч, н. у 1919, радавы, стралок, памёр у палоне ў кастрычніку 1941.

Шкорнік Пётр Тытусавіч, н. у 1926, радавы, стралок, загінуў у лютым 1945 у Польшчы.

Шкорнік Феліцыян Тадэвушавіч, службы ў Войску Польскім, памёр 2.7.1945, пахаваны ў Варшаве.

Шкорнік Эдуард Марцінавіч, н. у 1922, радавы, стралок 729-га сп, памёр ад ран 21.9.1944, пахаваны ў Латвіі.

ВЁСКА СЕРГІ

Матошка Альбін Пятровіч, радавы, стралок, загінуў 8.4.1945 ва Усходняй Прусіі.

Матошка Баляслаў Пятровіч, загінуў 28.4.1945 каля г. Баутпэн у Германіі.

Мацюшонак Адам Станіслававіч, н. у 1912, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ВЁСКА СЯРГЕЕВІЧЫ

Аляхновіч Вячаслаў Іосіфавіч, н. у 1924, радавы, стралок 530-га сп 156-й сд, загінуў 2.11.1944 у Латвіі.

Бабровіч Вікенцій Адамавіч, н. у 1919, прапаў без вестак у маі 1945.

Баброўскі Віктар Пятровіч, н. у 1926, радавы, снайпер 932-га сп 252-й сд, загінуў 5.12.1944, пахаваны ў Венгрыі.

Казловіч Гілярый Юльянавіч, н. у 1909, радавы, прапаў без вестак у лютым 1945.

Пасканаў Фацей Аляксеявіч, н. у 1905 у в. Гарадня Смаленскай вобл., гв. радавы, загінуў 16.10.1944 у Літве.

Рабінаў Антон Трафімавіч, н. у 1893 у в. Бор Смаленскай вобл., радавы, прапаў без вестак у верасні 1943.

Шылько Пётр Вікенцьевіч, н. у 1920, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

Прыналежнасць да вёскі не ўстаноўлена:

Кімбар Станіслаў Баляслававіч, н. у 1904, памёр у лютым 1945 у ваенным шпіталі № 28 Войска польскага.

Паяркаў Сяргей Рыгоравіч, загінуў у красавіку 1942.

Чаркес Пётр Міхайлавіч, радавы, загінуў у 1944 у Польшчы.

Ярковіч Станіслаў Дыянозавіч, службы ў 2-м шп 1-й польскай дывізіі імя Т.Касцюшкі.

КАЗЛОЎШЧЫНСКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА АСІНАГАРАДОК

Апяцёнак Зянон Іванавіч, н. у 1904, прапаў без вестак у маі 1945.

Ждановіч Аляксандр Іванавіч, н. у 1904, радавы, загінуў у 1944 у Польшчы.

Шалашонак Віктар Паўлавіч, н. у 1922, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

ВЁСКА ВЕРАЦЕІ

Андрэйчык Іван Іванавіч, н. у 1919, радавы, стралок 1236-га сп 372-й сд, загінуў 26.1.1945 ва Усходняй Прусіі.

Урублеўскі Пётр Віктаравіч, н. у 1921, радавы, стралок 1236-га сп 372-й сд, загінуў 27.1.1945 ва Усходняй Прусіі.

Урублеўскі Яўстафій Аўгустынавіч, н. у 1922, радавы, загінуў 1.5.1945 у Германіі.

Шалашонак Віталь Паўлавіч, н. у 1922, радавы 378-га сп, памёр ад ран 28.2.1945, пахаваны ў г. Шпратгаў у Германіі.

ВЁСКА ВЯРЦІНСКІЯ

Вярцінскі Аляксандр Станіслававіч, н. у 1920, радавы, мінамётчык 245-га гв. сп, загінуў 29.1.1945 ва Усходняй Прусіі.

Вярцінскі Зянон Валяр'янавіч, н. у 1918, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

Вярцінскі Фларыян Валяр'янавіч, н. у 1917, загінуў.

Павалковіч Уладзімір Уладзіміравіч, н. у 1918, загінуў у 1939 каля г. Чанстахова.

ВЁСКА ГРЫНВАЛЬДЫ

Зубко Канстанцін Арцём'евіч, н. у 1905, радавы, прапаў без вестак у лютым 1945.

Зубко Уладзімір Арцёмавіч, н. у 1911, радавы

274-га гв. сп 90-й гв. сд, памёр ад ран 15.9.1944, пахаваны ў г. Бауска, Латвія.

ВЁСКА ГУБИНА

МЯДЗВЕЦКІ Станіслаў Іпалітавіч, н. у 1922, радавы, прапаў без вестак у 1945.

ЮХНОВІЧ Віктар Усцінавіч, мал. сяржант 732-га сп, прапаў без вестак 18.9.1944 у Латвіі.

ВЁСКА ЗАБОР'Е

УРУБЛЕЎСКИ Антон Аўгусцінавіч, радавы, стралок 74-га сп, загінуў 26.1.1945 ва Усходняй Прусіі.

УРУБЛЕЎСКИ Фёдар, н. у 1922, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ВЁСКА ЗАКАНОЎШЧЫНА

ЛАПКО Дзмітрый Піліпавіч, н. у 1920, гв. сяржант, стралок, прапаў без вестак у студзені 1945.

ВЁСКА ЗАМОШША

ІВАНОЎСКИ Іван, радавы, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

КАРНЕЙ Аляксандр Іванавіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у верасні 1944.

РАЦЛОЎСКИ Яўген Міхайлавіч, н. у 1912 у Глыбоцкім р-не, прапаў без вестак у ліпені 1944.

СБРАДЗІГА Феафіл Вікенцьевіч, н. у 1926, радавы, прапаў без вестак у чэрвені 1945.

ВЁСКА КАВАЛІ

БОЛТ Аляксандр Мікалаевіч, радавы, загінуў у студзені 1945 ва Усходняй Прусіі.

БОЛТ Іосіф Анатольевіч, н. у 1926, радавы, памёр ад ран у лютым 1945, пахаваны ў г. Кібартай, Літва.

ЮХНЕВІЧ Браніслаў Андрэевіч, н. у 1914, радавы, сапёр, прапаў без вестак у верасні 1944.

ВЁСКА КОЗЗЯ ГАРА

КАЗАК Цімафей Пятровіч, н. у 1925, радавы, стралок 806-га сп, загінуў 15.9.1944 у Латвіі.

ВЁСКА КАЗЛОЎШЧЫНА

МАЛЕЦ Леанід Пятровіч, н. у 1920, радавы, стралок, прапаў без вестак у 1944.

САКОВІЧ Серафім Іосіфавіч, радавы, стралок, загінуў 31.12.1944 у Латвіі.

ТАЎПЕКА Іван Якаўлевіч, н. у 1910, радавы, загінуў у 1944 у Польшчы.

ВЁСКА КУНЦІКІЯ

БУРАК Уладзімір Вікенцьевіч, н. у 1910, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

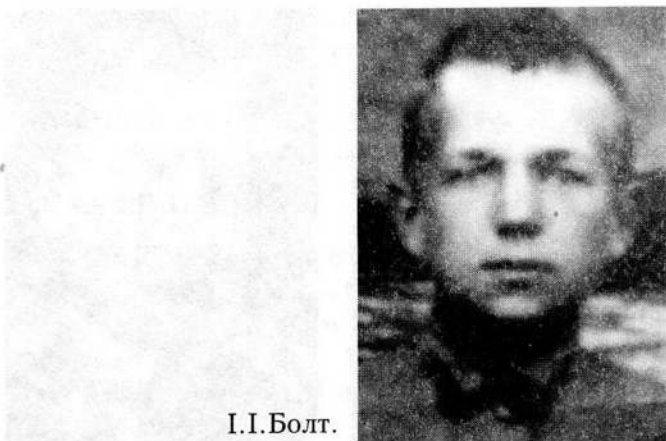
БУРАК Яўстафій Ігнацьевіч, н. у 1924, гв. радавы 138-га гв. сп, загінуў у кастрычніку 1944 ва Усходняй Прусіі.

С.І.Альсевіч.

У.Л.Альсевіч.

І.І.Болт.

ВОЎК Іван Адамавіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у 1941.

КАДУШКЕВІЧ Адольф Віктаравіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у 1941.

КАЗАК Антаніна Валяр'янаўна, н. у 1918, радавая, загінула ў 1945 у Германіі.

КІРЭЙ Пётр Аляксандравіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

КІШКО Фелікс Казіміравіч, н. у 1915, радавы, загінуў у Прыбалтыцы.

КУРАЧОНАК Вікенцій Мацвеевіч, н. у 1912, радавы, загінуў у 1945 ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА ЛАСЦА

АЛЕКСАНДРОВІЧ Мустаф Азюм, н. у 1906, радавы, стралок 82-га сп 33-й сд, загінуў 1.2.1945, пахаваны ў Польшчы.

АЛЬСЕВІЧ Станіслаў Іванавіч, н. у 1920, загінуў у палоне ў 1943.

АЛЬСЕВІЧ Уладзімір Лявонавіч, н. у 1904, гв. радавы 22-га сп, прапаў без вестак у красавіку 1945.

АНАНІЧ Васіль Міхайлавіч, н. у 1904 у в. Жданы, радавы, прапаў без вестак у снежні 1944.

БОЛТ Валерый Вікенцьевіч, н. у 1904, радавы 437-га сп, загінуў у кастрычніку 1944.

БОЛТ Іван Іванавіч, н. у 1924, радавы 1181-га сп, загінуў у лістападзе 1944.

У.К.Палітыка.

Ф.А.Палітыка.

А.Ю.Сабачэўскі.

І.Ю.Сабачэўскі.

Б.В.Якімовіч.

Дз.В.Якімовіч.

Ю.А.Якімовіч.

П.М.Воўк.

БОЛТ Фёдар Канстанцінавіч, н. у 1911, загінуў у 1944.

ДЗЮШКО Дзяніс Ягоравіч, н. у 1917, радавы, прапаў без вестак у лістападзе 1944.

КУКОЎСКИ Вікенцій Сцяпанавіч, н. у 1907, гв. радавы 171-га гв. сп, загінуў у красавіку 1945 ва Усходняй Прусіі.

КУКОЎСКИ Канстанцін Іосіфавіч, н. у 1922, прапаў без вестак у лютым 1945.

ПАЛТЫКА Дзмітрый Канстанцінавіч, н. у 1924, загінуў у 1944.

ПАЛТЫКА Уладзімір Канстанцінавіч, н. у 1919, радавы, загінуў у 1944 у Латвіі.

ПАЛТЫКА Фёдар Аляксандравіч, н. у 1912, радавы, памёр ад ран у верасні 1944 у шпіталі.

САБАЧЭЎСКИ Антон Юльянавіч, н. у 1911, загінуў у 1945 у Польшчы.

САБАЧЭЎСКИ Іван Юльянавіч, н. у 1918, загінуў у 1941 пад Смаленскам.

СЕДУНОЎ Леанід Ягоравіч, н. у 1925 у в. Грышына Расонскага р-на, радавы, прапаў без вестак у снежні 1941.

ТАТЫРЖА Вікенцій Усцінавіч, н. у 1922, гв. радавы 274-га гв. сп, 90-й гв. сд, памёр ад ран у жніўні 1944.

ФІЛІПОВІЧ Антон Вацлававіч, загінуў у красавіку 1945 у Германіі.

ЦЫРУК Валянцін Антонавіч, н. у 1913, радавы 971-га сп, памёр ад ран у лістападзе 1944, пахаваны ў Латвіі.

ЦЫРУК Вікенцій Францавіч, н. у 1904, гв. радавы, загінуў у верасні 1942 у Латвіі.

ШУРЫНАЎ Іван Пятровіч, н. у 1926, радавы, стралок 1233-га сп 371-й Віцебскай сд, памёр ад ран 8.4.1945, пахаваны ў п. Рускае Зеленаградскага р-на Калінінградскай вобл.

ЯКІМОВІЧ Барыс Вікенцьевіч, н. у 1917, радавы 622-га сп, загінуў у жніўні 1945.

ЯКІМОВІЧ Дзмітрый Вікенцьевіч, н. у 1922, радавы, загінуў у 1944 у Латвіі.

ЯКІМОВІЧ Уладзімір Уладзіміравіч, н. у 1915, радавы, загінуў у 1944 у Латвіі.

ЯКІМОВІЧ Юльян Адольфавіч, н. у 1906 у г. Вілейка Мінскай вобл., радавы, загінуў у студзені 1945 у Латвіі.

ВЁСКА ЛАСЬКІЯ

КУКОЎСКИ Антон Віктаравіч, н. у 1926, служыў у Войску польскім, загінуў у красавіку 1945 у Германіі.

КУКОЎСКИ Мікалай Міхайлавіч, н. у 1925, радавы, памёр ад ран у студзені 1945.

КУКОЎСКИ Уладзімір Антонавіч, н. у 1904, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ШАРЫПА Васіль Усцінавіч, н. у 1905, радавы, загінуў ва Усходняй Прусіі.

ШАРЫПА Пётр Дамінікавіч, н. у 1921, сяржант, загінуў у красавіку 1945, пахаваны ў Германіі.

ЯКІМОВІЧ Восіп Астаф'евіч, н. у 1899, прапаў без вестак у лістападзе 1943.

ВЁСКА ЛАШУКІ

ЗАБЭЛА Казімір Казіміравіч, н. у Глыбоцкім р-не, радавы, загінуў у студзені 1945.

ЯКІМОВІЧ Антон Віктаравіч, радавы, прапаў без вестак у верасні 1944.

ВЁСКА ЛУЦК-КАЗЛОЎСКИ

ВАСІЛЕЎСКИ Казімір Антонавiч, н. у 1923, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ВОЎК Віктар Усцінавіч, н. у 1918, прапаў без вестак у верасні 1944.

ВОЎК Пётр Мацвеевіч, н. у 1904, радавы, загінуў 23.4.1945.

ГРЫЦКЕВІЧ Іван Рыгоровіч, н. у 1901 у Шаркаўшчынскім р-не, радавы, загінуў у 1945 у Латвіі.

КАНЧЭЎСКИ Анісім Мартынавіч, н. у 1909, гв. радавы, загінуў у кастрычніку 1944.

КІРЭЙ Аляксандр Віктаравіч, н. у 1924, сяржант, памёр ад ран у снежні 1944, пахаваны ў Латвіі.

САКОВІЧ Восіп Восіпавіч, н. у 1922, мал. сяржант 1156-га сп, загінуў у студзені 1945 ва Усходняй Прусіі, пахаваны ў в. Давілай Клайпедскага р-на.

САМКОВІЧ Леанід Юльянавіч, н. у 1918, радавы, загінуў у 1942 пад Сталінградам.

ШУТАЎ Мікалай Сяргеевіч, н. у 1920 у Расонскім р-не, радавы, прапаў без вестак у снежні 1945.

ЯКІМОВІЧ Канстанцін Канстанцінавіч, н. у 1906, радавы, загінуў у 1944 у Польшчы.

ВЁСКА НАВІКІ

САМКОВІЧ Афанасій Антонавiч, радавы 487-га сп, загінуў у маі 1945, пахаваны ў Германіі.

ВЁСКА ПАРЫЖ

ВАРОНЬКА Ілья Пятровіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у верасні 1944.

КРАСНАДУБСКИ Ніканор Віктаравіч, радавы, прапаў без вестак у маі 1945.

ЯКІМОВІЧ Віктар Сцяпанавіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ВЁСКА ШСКУНЫ

БОЛТ Віктар Паўлавiч, н. у 1923, радавы, загінуў у 1941 у Прыбалтыцы.

БОЛТ Павел Паўлавiч, н. у 1925, яфрэйтар, загінуў у лютым 1945 ва Усходняй Прусіі.

ГЛУШНЕЎСКИ Мікалай Дзмітрыевіч, радавы, загінуў у студзені 1945 у Польшчы.

ТАТЫРЖА Пётр Канстанцінавіч, радавы 1192-га сп 357-й сд, загінуў у верасні 1944 у Латвіі.

ВЁСКА ПРУСЫ

БЕРВЯЧОНАК Іосіф Ігнацьевіч, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945 пад Кёнігсбергам.

ВЁСКА РУДАЕ

ВАСІЛЕЎСКИ Антон Іпалітавіч, н. у 1907, радавы 1236-га сп 372-й сд, загінуў у студзені 1945, пахаваны ў Германіі.

ВАСІЛЕЎСКИ Пётр Іпалітавіч, н. у 1905, радавы, загінуў у Польшчы.

ГАЛІМСКИ Іосіф Вікенцьевіч, н. у 1920, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

КАСПЕР Валерыі Рыгоровіч, н. у 1898, радавы, прапаў без вестак у 1944.

ШАБАН Уладзімір Станіслававіч, н. у 1903, радавы, загінуў у 1944 у Польшчы.

ВЁСКА ШЧОТКІ

АЛЬСЕВІЧ Анатоль Віктаравіч, радавы, памёр ад ран у кастрычніку 1944 у Польшчы.

АЛЬСЕВІЧ Серафім Мікалаевіч, н. у 1912, радавы, памёр у студзені 1945 ад хваробы.

ЗУБОВІЧ Яўстафій Пятровіч, н. у 1898, радавы, загінуў пад Сталінградам.

ЛАБУЦЬ Васіль Усцінавіч, н. у 1911, радавы, памёр ад ран у сакавіку 1945 ва Усходняй Прусіі, пахаваны ў п. Корнева Баграціёнаўскага р-на Калінінградскай вобл.

ЛАБУЦЬ Уладзімір Сцяпанавіч, н. у 1914, радавы, прапаў без вестак.

СУШКО Фёдар Усцінавіч, служыў у Войску польскім, памёр у студзені 1945, пахаваны ў г. Краснік у Польшчы.

ШАБАН Іван Станіслававіч, н. у 1910, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

ЯНКОЎСКИ Антон Іванавіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак.

ВЁСКА ЯКІМАЎЦЫ

ВАСЬКОВІЧ Мікалай Ільіч, н. у 1908, радавы, памёр ад ран у лютым 1945 ва Усходняй Прусіі.

КРАСКО Пётр Юльянавіч, н. у 1907, радавы, загінуў у сакавіку 1945 у Польшчы.

КРАСКО Фёдар Юльянавіч, н. у 1923, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

МАЦЮШОНАК Віталь Данілавіч, н. у 1923, радавы, прапаў без вестак у маі 1945.

ЯКІМОВІЧ Пётр Паўлавiч, н. у 1901, радавы 1240-га сп, загінуў у студзені 1945 ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА ЯЛОВІКІ

КАДУШКЕВІЧ Уладзімір Вікенцьевіч, н. у 1920, загінуў у Польшчы.

Е.І.Кажэкін.

ЯЛОВІК Альфэр Людвікавіч, н. у 1918, загінуў у 1939.

Прыналежнасць да вёскі не ўстаноўлена:

БАСТ Уладзімір Іванавіч, н. у 1908, радавы, стралок 437-га сп 154-й сд, загінуў 11.11.1944, пахаваны ў Латвіі.

ПЯЧКОЎСКИ Іван Баніфацавіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

КАМАЙСКИ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА БАГДЗЮНЫ

КАЖЭКІН Еўдакім Іванавіч, н. у 1911 у Сасноўскім р-не Арлоўскай вобл., радавы, памёр у маі 1944 у нямецкім палоне.

ВЁСКА БАРАДЗИНО

БЛАШКЕВИЧ Бернарда Сямёнавіч.

ВЁСКА БЯДУНКИ

ЖАЛУБОЎСКИ Адольф Усцінавіч, н. у 1914, радавы, загінуў у красавіку 1945.

ВЁСКА ВАРКАЦШКИ

ПЯТРАНС Восіп Адольфавіч, н. у 1910, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ВЁСКА ВАСТОЧНЫЯ

ДАШКЕВИЧ Апалінарыі Іванавіч, радавы, загінуў у чэрвені 1941.

ВЁСКА ВЯЗАЎШЧЫНА

ПУПКЕВИЧ Альфонс Саламеевіч, н. у 1926, радавы, загінуў у сакавіку 1945 у Германіі.

ВЁСКА ГВОЗДАВИЧЫ

ГУШЧА Іван Эдвардавіч, н. у 1926, радавы, загінуў у 1945 у Польшчы.

ЛОЎКИС Вацлаў Міхайлавіч, н. у 1923, радавы, загінуў у 1944.

ЛОЎКИС Мікалай Віктаравіч, н. у 1920, радавы, прапаў без вестак.

ЛОЎКИС Уладзімір Зігмундавіч, н. у 1923 ва Уладзімірскай вобл., прапаў без вестак у лютым 1945.

РУДЗИК Канстанцін Казіміравіч, н. у 1907, радавы, загінуў у 1945 у Аўстрыі.

ЮРКАЙЦЬ Баляслаў Віктаравіч, н. у 1926, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ВЁСКА ГУМЕННИКИ

ПАЗДЗЮТКА Іосіф Дзянісавіч, н. у 1926, радавы, загінуў у сакавіку 1945.

РУСЕЦКИ Канстанцін Канстанцінавіч, н. у 1923, радавы, загінуў у лютым 1945.

ЧАРНЯЎСКИ Браніслаў Іванавіч, н. у 1919, радавы, загінуў у сакавіку 1945.

ВЁСКА ДАНЕЎЦЫ

КІБЦКИ Казімір Іосіфавіч, н. у 1911, радавы, прапаў без вестак у 1944.

ВЁСКА ДАШКИ

ГАЛЯК Альбін Іосіфавіч, н. у 1925, загінуў у 1944 у Польшчы.

ПЛЬ Ілья Паўлавіч, н. у 1913, аўтаматчык 44-й тб, загінуў у Германіі.

ДАРСЦКИ Адольф Францавіч, радавы, прапаў без вестак.

ДАРСЦКИ Станіслаў Францавіч, радавы, прапаў без вестак.

КОБЗИК Валерыі Міхайлавіч, радавы, прапаў без вестак.

САБАЧЭЎСКИ Баляслаў Ігнацьевіч, радавы, прапаў без вестак.

САБАЧЭЎСКИ Вікенціі Ігнацьевіч, радавы, прапаў без вестак.

ВЁСКА ДВАРЧАНЫ

БЕЙНЕР Часлаў Андрэевіч, н. у 1927, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ПРОНЬКА Пётр Платонавіч, сяржант 42-га тп, загінуў 8.9.1944.

ВЁСКА ДРАБЫШЫ

ДРОБЫШ Іосіф Вікенцьевіч, н. у 1922, радавы, загінуў у маі 1945.

ВЁСКА ЁДАЎЦЫ

МЯДЗВЕЦКИ Браніслаў Іосіфавіч, н. у 1921, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ПУПКЕВИЧ Казімір Казіміравіч, н. у 1910, прапаў без вестак.

ЮРЭВИЧ Антон Антонавіч, н. у 1915, радавы, прапаў без вестак.

ВЁСКА ЖЫГУНЫ

РУСАК Станіслаў Баляслававіч, радавы, прапаў без вестак.

ВЁСКА ЗАГАЧЧА

КОБЗІК Анатоль Адамавіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

КЛЫКАЎ Фядот Максімавіч, н. у 1898 у Велікалупцкай вобл., радавы, прапаў без вестак у 1941.

ВЁСКА ЗАПОЛЛЕ

СЕМЯНАС Апалінарыў Аляксандравіч, н. у 1913, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

ВЁСКА КАМАІ

БАЛЬШАКОЎ Калістрат Міхайлавіч, н. у 1909, радавы, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

БРАЗОЎСКИ Эдвард Іосіфавіч, н. у 1920, радавы, прапаў без вестак.

БУЙКО Карл Карлавіч, н. у 1921, радавы, прапаў без вестак.

ЖАКАЎКА Канстанцін, н. у 1913, радавы, прапаў без вестак у чэрвені 1943.

КУРЦІН Уладзіслаў Мацвеевіч, н. у 1918, радавы, загінуў каля г. Беласток.

ЛЯВІЦКИ Міхаіл Міхайлавіч, н. у 1905, радавы, прапаў без вестак у маі 1945.

ПАПЯЛЫШКА Эдвард Ісідаравіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак.

РУСАК Ігнацій Антонавіч, н. у 1924, сяржант, камандзір аддзялення, прапаў без вестак у красавіку 1945.

РУТКОЎСКИ Уладзіслаў Людвікавіч, радавы, загінуў у 1945 у Польшчы.

СКРЫЦКИ Антон Іванавіч, н. у 1924, загінуў у 1944 у Польшчы.

СКРЫЦКИ Станіслаў Восіпавіч, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

СУБАЧ Станіслаў Іванавіч, н. у 1921, радавы, памёр у нямецкім палоне.

ВЁСКА КАНЯБІЧЫ

ГАСЦЛА Уладзімір Ігнацьевіч, н. у 1916, радавы, загінуў у лютым 1945.

КЛІПА Франц Антонавіч, радавы, загінуў у 1941.

ВЁСКА КРАСКИ

ПАПОК Аляксандр Іванавіч, радавы, прапаў без вестак.

ВЁСКА КРУКОВА

ДУБОВІК Альфонс Восіпавіч, н. у 1921, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ВЁСКА ЛАПІНЦЫ

ГРЫНКЕВІЧ Дзяніс Адамавіч, н. у 1912, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ЛІСОЎСКИ Арнольд Казіміравіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак.

ЛІСОЎСКИ Уладзіслаў Казіміравіч, н. у 1914, радавы, прапаў без вестак у маі 1945.

ЛІСОЎСКИ Эдуард Казіміравіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у верасні 1944.

ВЁСКА ЛАПУНЫ

ЛАПУН Казімір Мацвеевіч, н. у 1903, радавы 81-га гв. сп 25-й гв. сд, загінуў у сакавіку 1945.

ТАМАШЭВІЧ Канстанцін Мечыслававіч, н. у 1922, радавы, загінуў у 1945 у Польшчы.

ШЧАНОВІЧ Іосіф, радавы, прапаў без вестак.

ВЁСКА ЛАЎЦЫ

ЛАВЕЦ Канстанцін Антонавіч, радавы, прапаў без вестак.

ХУТАР ЛУЖКИ

ДЗЕВЯТНІКАЎ Акім Афанасьевіч, н. у 1920, радавы, памёр ад ран у студзені 1945.

ЛЫСЁНАК Пётр Ігнацьевіч, н. у 1907, радавы, прапаў без вестак у лютым 1945.

СУХОВІК Антон Антонавіч, н. у 1920, радавы, прапаў без вестак у снежні 1944.

ВЁСКА ЛУШКАРОЎШЧЫНА

ДЗЕВЯТНІКАЎ Кірыл Іванавіч, н. у 1922, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ВЁСКА ЛЯВОНАВІЧЫ

КАЗМЯН Антон Клеафасавіч, прапаў без вестак у лютым 1945.

ВЁСКА ЛЯЛЕЙКИ

БЯЗРУЧКА (імя і імя па бацьку нсвядомы), н. у 1906, радавы, памёр у нямецкім палоне ў лістападзе 1941.

ВЁСКА ЛЯВОНКИ

ДЗІСЬКО Баляслаў Аляксандравіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ДЗІСЬКО Іосіф Валяр'янавіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ВЁСКА ЛЯШЧОЎШЧЫНА

ЯНЦЭВІЧ Вацлаў Зянонавіч, радавы польскай дывізіі імя Дамброўскага, загінуў у сакавіку 1945 у Германіі.

ВЁСКА МІРКЛІШКИ

ГРОДЗЬ Генрых Сільвестравіч, н. у 1917, радавы, прапаў без вестак у лістападзе 1944.

Ахвяры вайны

ЛЯВОНАЎ Іван Іванавіч, н. у 1905, радавы, загінуў у 1944, пахаваны ў г. Маладзечна.

ВЁСКА МУЛЯРЫ

ЧАПСКИ Іосіф Паўлавіч, н. у 1917, радавы, месца і час гібелі невядомы.

ВЁСКА МУНЦАВІЧЫ

УРБАЛЕВІЧ Андрэй Францавіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ВЁСКА НАВАСЁЛКІ

РАЎДАНІК Часлаў Мікалаевіч, н. у 1925, радавы, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

ВЁСКА ОЦКАВІЧЫ

ЛОЎКІС Валянцін Яраслававіч, н. у 1917, радавы, загінуў у 1944 у Польшчы.

ВЁСКА ПАДЛЯВОНАВІЧЫ

КРУПЕНІН Яўстрат Ерамеевіч, н. у 1909 у в. Дзеўгуны, радавы, прапаў без вестак у лютым 1945.

ВЁСКА ПАПОЎЦЫ

ГАРБІНСКІ Іосіф Ігнацьевіч, н. у 1926, радавы, загінуў у 1945.

ШУШКО Баляслаў Антонавіч, н. у 1913, радавы, прапаў без вестак у 1941.

ВЁСКА РАМЕЙКІ

РАМЕЙКА Вікенцій Уладзіслававіч, н. у 1922, радавы, прапаў без вестак у лютым 1945.

ХУТАР РАНГЯЛШКІ

РАЎДАНІК Часлаў Мікалаевіч, н. у 1925, радавы, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

РАЎДАНІК Эдмунд Ігнацьевіч, н. у 1919 у в. Лодасі, радавы, прапаў без вестак у лютым 1945.

ВЁСКА РОСКАШ

ЛЯВІЦКІ Сігізмунд Вікенцьевіч, н. у 1907, радавы, загінуў у 1941 пад г. Гродна.

ВЁСКА РУДЗІ

ТУРЛА Іван Казіміравіч, н. у 1902, радавы, загінуў у сакавіку 1945 у Польшчы.

ВЁСКА САРАНЧАНЫ

БЕПЕРШЧ Іван Гаспаравіч, н. у 1912, радавы, прапаў без вестак.

ГЕНЮШ Іосіф Аляксандравіч, н. у 1915, радавы, загінуў у сакавіку 1944 пры вызваленні Польшчы.

ЖВЯРЭЛА Станіслаў Францавіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак.

КАВАЛЁЎ Васіль Цярэнцьевіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак.

ВЁСКА СВАІРАНЫ

АНТАНОВІЧ Вітольд Сцяпанавіч, н. у 1919, загінуў у 1945.

ЖЫБУТКА Мечыслаў Казіміравіч, н. у 1906, радавы, загінуў у 1941.

КРАСОЎСКИ Юрый Альбінавіч, н. у 1920, радавы, загінуў у 1945.

ПРАКОП Віктар Юр'евіч, н. у 1916, радавы, загінуў у 1945 на р. Одэр.

ПРАКОП Іосіф Ігнацьевіч, н. у 1916, радавы, загінуў у 1941.

ВЁСКА СВАЦІШКІ

СІВІЦКІ Сільвестр Феліксавіч, н. у 1919, прапаў без вестак у 1944.

ВЁСКА СКАРПАЎЦЫ

БАЛОБАН Мечыслаў Ягоравіч, н. у 1924, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

ПЛЮК Уладзімір Ігнацьевіч, н. у 1910, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

РАМЕЙКА Антон Валяр'янавіч, радавы, прапаў без вестак.

РАМЕЙКА Вікенцій Уладзіміравіч, радавы, прапаў без вестак.

РАМЕЙКА Мечыслаў Ігнацьевіч, радавы, прапаў без вестак.

РАМЕЙКА Мікалай Мікалаевіч, н. у 1918, радавы, загінуў у верасні 1944.

РАМЕЙКА Уладзімір Ігнацьевіч, н. у 1913, радавы, прапаў без вестак у маі 1945.

ВЁСКА СТАРЧУНЫ

ВАРФАЛАМЕЕЎ Міхаіл Варфаламеевіч, н. у 1906, радавы, загінуў у красавіку 1942.

ДЗЕПІС Юльян Антонавіч, н. у 1905, радавы, прапаў без вестак у 1942.

ЛАШІН Вацлаў Казіміравіч, н. у 1917, радавы, памёр у нямецкім палоне ў снежні 1941.

ВЁСКА ЧЫЧЭЛІ

БУЦЬКО Пётр Ігнацьевіч, н. у 1905, радавы, загінуў у Польшчы.

ВЁСКА ШКІРАЛІ

ГРЫГЕЛЬ Стафан Бернардавіч, н. у 1923, радавы, памёр у 1945 у шпіталі.

ВЁСКА ЯНКІШКІ

КАРЭЎ Віталь Іванавіч, н. у 1912, радавы, прапаў без вестак у студзені 1945.

Прыналежнасць да вёскі не ўстаноўлена:

БУЙКО Іван Францавіч, н. у 1926 у Камайскім сельсавета, радавы, загінуў у маі ў Берліне.

ВАСІЛЕЎСКИ Вацлаў Лявонавіч, н. у 1907, пражываў на тэрыторыі Камайскага сельсавета, радавы, загінуў у маі 1945 у Берліне.

ДЗЯШУК Павел Андрэевіч, н. у 1923, пражываў на тэрыторыі Камайскага сельсавета, радавы, прапаў без вестак.

НАГАНОВІЧ Адольф Іванавіч, пражываў на тэрыторыі Камайскага сельсавета, радавы, прапаў без вестак.

РУСАК Ігнацій Антонавіч, н. у 1925, пражываў на тэрыторыі Камайскага сельсавета, радавы, загінуў у красавіку 1945.

ЮРГЕЛЕВІЧ Міхаіл Іванавіч, н. у 1913, пражываў на тэрыторыі Камайскага сельсавета, загінуў.

КУРАПОЛЬСКИ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА АНДРОНЫ

БАРОЎКА Дзянісій Вацлававіч, н. у 1914, радавы, загінуў у чэрвені 1941.

БАРОЎКА Леанід Пятровіч, н. у 1912, радавы, загінуў у чэрвені 1941.

БАРОЎКА Пётр Міхайлавіч, н. у 1925, загінуў 28.12.1944, пахаваны ў Венгрыі.

БУЧЭЛЬ Франц Іванавіч, н. у 1916 у в. Кавалі Пастаўскага р-на, радавы, прапаў без вестак у лютым 1945.

ПАВІНІЧ Дзмітрый Цімафеевіч, н. у 1909, радавы, стралок 7-й гв. паветрана-дэсантнай дывізіі, загінуў 7.12.1944, пахаваны ў Венгрыі.

ЦІХАНОВІЧ Аркадзь Аляксандравіч, н. у 1915, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ВЁСКА АНТОНАВА

ЛАТЫШ Пётр Сямёнавіч, н. у 1904, радавы, памёр ад ран 15.9.1944.

МІХАЙЛАЎ Пётр Васільевіч, н. у 1915, радавы, загінуў у 1944.

ХУТАР БАРАНІШКІ

ВАСІЛЕЎСКИ Вацлаў Лявонавіч, н. у 1910, сяржант, загінуў 3.3.1945 ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА БАРАЎКІ

БАРОЎКА Аляксандр Аляксандравіч, н. у 1905, радавы, прапаў без вестак у верасні 1944.

БАРОЎКА Віталь Канстанцінавіч, н. у 1924, радавы, загінуў.

БАРОЎКА Віталь Якаўлевіч, н. у 1910, радавы 1052-га сп, загінуў 9.2.1945 у Германіі.

БАРОЎКА Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1924, радавы, загінуў.

БАРОЎКА Станіслаў Адамавіч, н. у 1923, радавы, стралок, п/п 02968«Д», прапаў без вестак у студзені 1945.

БАРОЎКА Сцяпан Адамавіч, н. у 1898, радавы, стралок 1238-га сп 372-й сд, загінуў 24.1.1945 ва Усходняй Прусіі.

БАРОЎКА Уладзімір Ягоравіч, н. у 1909, радавы, прапаў без вестак 17.2.1945.

БОРЫС Іван Іванавіч, н. у 1925, радавы 964-га сп 139-й сд, загінуў 18.3.1945.

ДЗЯМІДАЎ Міхаіл Міхайлавіч, н. у 1917, радавы, загінуў у палоне 20.2.1942.

ДУШЫНСКИ Фелікс Канстанцінавіч, н. у 1904, радавы, прапаў без вестак у верасні 1944.

МАЛЯЎКА Аркадзь Аляксандравіч, н. у 1910, радавы, загінуў 15.1.1945 у Польшчы.

МАЛЯЎКА Васіль Сцяпанавіч, н. у 1909, радавы, загінуў.

МАЛЯЎКА Зіновій Мікалаевіч, радавы, загінуў.

НІКІПЯРОВІЧ Фёдар Уладзіміравіч, н. у 1918, радавы, загінуў.

ПРОНЬКА Міхаіл Міхайлавіч, н. у 1911, радавы 517-га сп 166-й сд, прапаў без вестак 23.1.1945.

СІДАРОВІЧ Іван Мікітавіч, н. у 1909, радавы 1052-га сп 301-й сд, загінуў 3.2.1945, пахаваны ў Чэхаславакіі.

ХАРКО Фёдар Іпалітавіч, н. у 1899, радавы, памёр ад ран 26.4.1945, пахаваны ў Германіі.

ЧАРЭНКА Уладзімір Міхайлавіч, радавы 423-га сп 106-й сд, загінуў 25.1.1945, пахаваны ў Латвіі.

ЯРМОЛА Браніслаў Мікалаевіч, н. у 1925, радавы, памёр ад ран 7.3.1945, пахаваны ў Польшчы.

ВЁСКА БІРВІТА

ДЗІКОВІЧ Леанід Нісаноравіч, н. у 1912, радавы, загінуў.

ДЗІКОВІЧ Ніканор Антонавіч, н. у 1920, радавы, загінуў.

ВЁСКА ВАЛОДЗЬКІ

АНДРЭЙЧЫК Канстанцін Пятровіч, н. у 1908 у в. Слабада, радавы, прапаў без вестак у снежні 1944.

ТАТАРЧУК Адольф Нарцызавіч, н. у 1927, радавы, загінуў 25.5.1945, пахаваны ў Германіі.

ВЁСКА ВАЛОЖЫНА

ДУНЕЦ Альфонс Вітальевіч, радавы, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

СЕБЕЛЕЎ Іларыён Ціханавіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у снежні 1944.

СЕБЕЛЕЎ Мікалай Ціханавіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у снежні 1944.

ШЫРЭЙ Аляксандр Станіслававіч, н. у 1919, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ВЁСКА ДЗЕТКАВА

ГАЛУБОЎСКИ Мікалай Валяр'янавіч, н. у 1915, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ГАЛУБОЎСКИ Мяфодзій Мікалаевіч, н. у 1915, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ПІЛЬ Аляксандр Канстанцінавіч, п. у 1919, радавы, загінуў.

Ахвяры вайны

ГІЛЬ Анісіі Канстанцінавіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ГІЛЬ Мікалай Валяр'янавіч, н. у 1923, радавы, памёр ад ран 27.4.1945, пахаваны ў Германіі.

ЛЯШЧЫНСКІ Аляксандр Ільіч, н. у 1909, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

МАКРУШ Дзмітрый Міхайлавіч, н. у 1910, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

МАКРУШ Міхаіл Максімавіч, н. у 1920, радавы, загінуў.

МАКРУШ Уладзімір Міхайлавіч, н. у 1919, мал. сяржант, прапаў без вестак у лютым 1945.

ВЁСКА ДРАЗДЫ

ЦІХАНОВІЧ Міхаіл Васільевіч, н. у 1914, радавы, стралок 1075-га сп 316-й сд, памёр ад ран 3.1.1945, пахаваны ў Румыніі.

ХУТАР КАВАЛЁВА

БУЧЭЛЬ Восіп Іванавіч, н. у 1913, радавы, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

ВЁСКА КАДУКІ

КАСАЧ Сяргей Сяргеевіч, н. у 1905, радавы, загінуў 19.2.1945 ва Усходняй Прусіі.

СОБАЛЬ Антон Аляксандравіч, н. у 1912, загінуў.

СОЎКА Аляксандр Аляксандравіч, н. у 1915, радавы, прапаў без вестак у лютым 1945.

СОЎКА Якаў Дзмітрыевіч, н. у 1900, радавы, загінуў.

ЦІХАНОВІЧ Юльян Рыгоравіч, н. у 1908, радавы 33-й гв. сд, загінуў 27.4.1945, пахаваны ў Германіі.

ХУТАР КАРОЦЬКАВА

АНТУХ Іван Восіпавіч, н. у 1908, радавы 1999-га сп., загінуў 27.2.1945, пахаваны ў Польшчы.

ВЁСКА КОЗКІ

БАЛОШКА Сяргей Антонавіч, н. у 1910, радавы, прапаў без вестак у 1944.

ЖЫГАЛКА Аляксандр Аляксандравіч, н. у 1919, радавы, загінуў 10.4.1945 у Германіі.

ВЁСКА КУНДРЫ

КУНДРА Цімафей Іванавіч, н. у 1916, радавы, загінуў 14.4.1945 ва Усходняй Прусіі.

СОБАЛЬ Аляксандр Антонавіч, н. у 1900, радавы, загінуў 14.4.1945 ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА КУРАПОЛЛЕ

БАРОЎКА Мікалай Васільевіч, н. у 1911, радавы, загінуў.

БАРОЎКА Мікалай Канстанцінавіч, н. у 1911, радавы, загінуў.

КУНДРА Анатоль Міхайлавіч, н. у 1913, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

КУНДРА Рыгор Піліпавіч, н. у 1913, радавы, загінуў.

КЎРДЗЁНАК Усевалад Васільевіч, н. у 1922, радавы, загінуў.

МАЦЕША Віктар Віктаравіч, н. у 1924, радавы, стралок 55-й гв. сд, загінуў 15.1.1945 ва Усходняй Прусіі.

МІШУТА Цярэнцій Нікіфаравіч, н. у 1924, радавы, загінуў.

МУКЕЛЬ Канстанцін Юльянавіч, н. у 1910, радавы, прапаў без вестак у верасні 1944.

ПРОНЬКА Іосіф Іосіфавіч, н. у 1919, радавы, загінуў.

РАМАНОВІЧ Дзмітрый Іосіфавіч, н. у 1906, радавы, памёр у палоне 12.12.1941.

РАМАНОВІЧ Мікалай Іосіфавіч, н. у 1909, радавы, памёр у палоне 7.1.1942.

СІДАРОВІЧ Аляксандр Іванавіч, н. у 1925, радавы, загінуў.

СІДАРОВІЧ Віталь Яўгенавіч, н. у 1924, радавы, загінуў.

СІДАРОВІЧ Іван Іванавіч, н. у 1925, радавы, загінуў.

СІДАРОВІЧ Іван Міхайлавіч, н. у 1906, загінуў.

СІДАРОВІЧ Міхаіл Іванавіч, н. у 1922, радавы, загінуў.

СІДАРОВІЧ Міхаіл Сцяпанавіч, н. у 1920, гв. радавы 168-га гв. сп, загінуў 30.10.1944.

СІДАРОВІЧ Уладзімір Яўгенавіч, н. у 1924, радавы, загінуў.

СІДАРОВІЧ Яўген Міхайлавіч, н. у 1912, радавы, загінуў.

ХАТКЕВІЧ Анатоль Сямёнавіч, н. у 1907, радавы 269-га сп, загінуў 30.3.1945 у Польшчы.

ХАТКЕВІЧ Антон Лявонцьевіч, н. у 1900, радавы, прапаў без вестак у маі 1945.

ХАТКЕВІЧ Віктар Уладзіміравіч, радавы, памёр ад ран 25.2.1945.

ХАТКЕВІЧ Мікалай Іосіфавіч, н. у 1911, радавы 526-га сп, загінуў 1.5.1945 у Германіі.

ХАТКЕВІЧ Пётр Сямёнавіч, н. у 1912, радавы 528-га сп, загінуў 1.5.1945 у Германіі.

ХАТКЕВІЧ Радзівон Канстанцінавіч, н. у 1921, радавы 201-га сп, загінуў 25.12.1944 у Венгрыі.

ХАТКЕВІЧ Сяргей Іванавіч, н. у 1925, радавы 168-га гв. сп, загінуў 30.10.1944 у Польшчы.

ХАТКЕВІЧ Уладзімір Віктаравіч, н. у 1924, радавы 1008-га сп, памёр ад ран 25.2.1945, пахаваны ў Польшчы.

ЧАРКЕС Пётр Максімавіч, н. у 1914, радавы 1192-га сп 357-й сд, загінуў 10.10.1944.

ВЁСКА ЛАПОСІ

БАРОЎКА Віктар Паўлавіч, н. у 1925, прапаў без вестак у лютым 1945.

ДЗІКОВІЧ Ананій Раманавіч, н. у 1902, прапаў без вестак.

ДЗІКОВІЧ Мініен Ананьевіч, н. у 1923, радавы 732-га сп, прапаў без вестак 18.9.1944.

КУРЫЛОВІЧ Трафім Піліпавіч, н. у 1927, радавы, загінуў.

КУРЫЛОВІЧ Яўген Піліпавіч, н. у 1923, радавы, загінуў.

МАЛЯЎКА Дзмітрый Васільевіч, н. у 1925, радавы, загінуў.

ПАВІНІЧ Мілецій Ніканоравіч, н. у 1921, сяржант 156-га сп, прапаў без вестак 4.4.1945.

ПАШКЕВІЧ Аркадзь Паўлавіч, н. у 1922, радавы, загінуў.

ПУШКАР Ігнацій Сцяпанавіч, загінуў.

ВЁСКА МАСКАЛШКІ

ГУДАНЕЦ Аляксандр Лявонцьевіч, н. у 1918, радавы Войска польскага, памёр ад хваробы 26.3.1945, пахаваны ў Польшчы.

ВЁСКА ПАШКАВА

ЛЫСЁНАК Уладзімір Францавіч, н. у 1911, рады 268-га гв. сп 90-й гв. сд, загінуў у кастрычніку 1944.

ВЁСКА ПУШКАРЫ

СІМАНОВІЧ Іван Міхайлавіч, н. у 1905, радавы, загінуў.

ВЁСКА РАБЕКІ

ДЗІКОВІЧ Яўстафій Венядзіктавіч, н. у 1919, радавы 55-га сп 176-й сд, загінуў 31.7.1944.

ВЁСКА РУСАКІ

МАЦКЕВІЧ Альбін Феліксавіч, н. у 1909, радавы, загінуў у нямецкім палоне.

МАЦКЕВІЧ Антон Аўгусцінавіч, н. у 1914, радавы, загінуў у нямецкім палоне.

ЯКІМОВІЧ Іпаліт Мікалаевіч, н. у 1902, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1941.

ВЁСКА РЫБЧАНЫ

ТАРАСКЕВІЧ Апалінарый Усцінавіч, н. у 1899, радавы, загінуў у нямецкім палоне ў лістападзе 1941.

ВЁСКА ТУРЛЫ

ТУРЛА Франц Казіміравіч, н. у 1900, радавы, загінуў.

ВЁСКА ЦЕЛЯКІ

ЛЫГА Франц Пятровіч, н. у 1912, радавы, загінуў 22.4.1945 у Германіі.

ЦЯЛЯК Іосіф Валяр'янавіч, н. у 1904, радавы, загінуў у палоне.

ЦЯЛЯК Мікалай Мікалаевіч, н. у 1908, радавы 525-га сп, памёр ад ран у Германіі.

ЦЯЛЯК Фадзей Архіпавіч, н. у 1910, радавы, загінуў.

ЦЯЛЯК Ягор Іванавіч, н. у 1904, радавы, загінуў.

ВЁСКА ЦЕПЛЯ

АНДРЭЙЧЫК Пётр Аляксандравіч, н. у 1908, радавы, загінуў 13.10.1941 у канцлагеры.

АНДРЭЙЧЫК Уладзімір Пятровіч, н. у 1899, радавы, загінуў 14.3.1945.

АСЯНЕНКА Інакенцій Мікалаевіч, н. у 1917, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ЖМУРКЕВІЧ Мікалай Іванавіч, н. у 1910, радавы, памёр ад ран 11.8.1945.

РАЙЧОНАК Юльян Аляксандравіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ВЁСКА ЧАРТЫ

АНТУХ Леанід Сцяпанавіч, н. у 1916, радавы 268-га сп, прапаў без вестак 15.8.1944.

НІКІПЯРОВІЧ Васіль Уладзіміравіч, н. у 1915, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

НІКІПЯРОВІЧ Сяргей Дзмітрыевіч, н. у 1903, радавы, загінуў 18.4.1945, пахаваны ў Польшчы.

НІКІПЯРОВІЧ Сяргей Сяргеевіч, н. у 1922, радавы, загінуў.

САРОКА Еўдакім Іванавіч, н. у 1924, радавы, прапаў без вестак у маі 1945.

ШАЛЕЙ Уладзімір Канстанцінавіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ВЁСКА ЧАШУНЫ

ЗАРЭЦКІ Даніла Мікалаевіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

МАЦУК Пётр Іванавіч, н. у 1916, радавы, прапаў без вестак у студзені 1943.

МУРЗЕНАК Гаўрыіл Ігнацьевіч, н. у 1906, радавы, загінуў.

Прыналежнасць да вёскі не ўстаноўлена:

БЕЛЫ Сямён Васільевіч, радавы, прапаў без вестак у лютым 1945.

КУХАЛЬСКІ Дзмітрый Мікалаевіч, н. у 1922 на х. Нанос, расстраляны немцамі.

СЕМЯНАС Валянцін Іванавіч, н. у 1916 у в. Койры, радавы, загінуў.

ЛУКАШОЎСКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА АЖАРАВА

КРЫВЕНЬКІ Аляксандр Ануфрыевіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ВЁСКА АЖАРЦЫ

ГАРОМЗА Дават Ануфрыевіч, н. у 1908, радавы, прапаў без вестак у маі 1945.

Ахвяры вайны

СМОЛКА Пётр Антонавіч, н. у 1922, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

ШЛЯГА Мікалай Юльянавіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ВЁСКА БЮЦІ

ШЫРОКІ Мікалай Віктаравіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак.

ВЁСКА ВЕШТАРТЫ

ТАНАНА Восіп Пятровіч, н. у 1914, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ВЁСКА ГРУЗДАВА

АЛЬФЕР Васіль Іванавіч, н. у 1904, радавы, стралок, прапаў без вестак у верасні 1944.

ГАПОНІК Мацвей Іосіфавіч, н. у 1927, мал. сяржант, загінуў пры вызваленні Румыніі.

ДАШЧЫНСКІ Восіп Вікенцьевіч, н. у 1911, радавы, прапаў без вестак у студзені 1945.

ЖОГЛА Яўген Канстанцінавіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

КУХАРОНАК Пётр Пятровіч, н. у 1911, радавы 238-га сп 186-й сд, загінуў 24.10.1944, пахаваны ў Польшчы.

РАМБАЛЬСКІ Давыд Юльянавіч, н. у 1911, радавы 238-га сп 186-й сд 8-й гв. арміі, прапаў без вестак 5.10.1944.

УЛАНОВІЧ Пётр Ягоравіч, н. у 1919, радавы 1193-га сп 360-й сд, загінуў 20.8.1942, пахаваны ў Смаленскай вобл.

ШЫМАНЕНСКІ Эдвард Васільевіч, н. у 1913, сяржант, камандзір аддзялення 1-й арміі Войска польскага, памёр ад ран 15.3.1943, пахаваны ў Германіі.

ВЁСКА ДАШЧЫНКІ

КУРДО Мечыслаў Аляксандравіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ПАЗНЯК Іосіф Вікенцьевіч, н. у 1912, мал. сяржант, загінуў у 1945.

ВЁСКА ЖАЛЯЗОЎШЧЫНА

БЕРВЯЧОНАК Альбін Адамавіч, н. у 1923 у в. Прусы, радавы, памёр ад хваробы 26.12.1944, пахаваны ў г. Анега Архангельскай вобл.

ВЁСКА ЗАБАЛАЦЕ

ЛІТВІНЁНАК Браніслаў Ігнацьевіч, н. у 1915, радавы, прапаў без вестак.

ЛІТВІНЁНАК Браніслаў Іосіфавіч, н. у 1904, радавы, прапаў без вестак у снежні 1944.

ЛІТВІНЁНАК Вацлаў Іосіфавіч, н. у 1910, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ЛІТВІНЁНАК Віктар Іванавіч, н. у 1924, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

ЛІТВІНЁНАК Ігнацій Ксаверавіч, н. у 1915, радавы, прапаў без вестак.

ЛІТВІНЁНАК Фелікс Іосіфавіч, н. у 1924, радавы, загінуў у 1945 у Польшчы.

ЛУКІЧ Павел, аказваў дапамогу партызанам, загінуў у Лынтупах

НАВУМОВІЧ Уладзімір Аляксандравіч, н. у 1910, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ВЁСКА КАВАЛІ

ЧАРНЯЎСКІ Мікалай Міхайлавіч, н. у 1916, радавы, загінуў у Германіі ў 1945.

ВЁСКА ЛОЎКШКІ

ГРОДЗЬ Сямён Пятровіч, н. у 1908, радавы, прапаў без вестак.

ВЁСКА ЛУКАШОВА

КОЗІЧ Мікалай Аляксандравіч, н. у 1920 у в. Жасценева Мінскай вобл., загінуў 18.1.1944, пахаваны ў Новасакольніцкім р-не Пскоўскай вобл.

ТАНАНА Іосіф Андрэевіч, н. у 1920, радавы 393-га сп, памёр ад ран 28.1.1945, пахаваны ў г. Сверхану.

ТАНАНА Міхаіл Андрэевіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ВЁСКА МУРАЎШЧЫНА

ПРАКОФ'ЕЎ Фёдар, радавы, загінуў на Украіне.

ВЁСКА ПАЦКАВІЧЫ

ЛПУНОЎ Сямён Рыгоравіч, н. у 1925 у Суземскім р-не Бранскай вобл., радавы, загінуў 28.10.1943 у Веткаўскім р-не Гомельскай вобл.

ШЫРОКІ Мікалай Віктаравіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ВЁСКА ПЛАКСЫ

УСОВІЧ Аляксандр Раманавіч, н. у 1904, радавы 635-га сп 143-й сд, загінуў 14.10.1944, пахаваны ў Польшчы.

ВЁСКА ПОЖАРЦЫ

АНИСЬКО Альбін Аляксандравіч, н. у 1914, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

КРЫВЕНЬКІ Міхаіл Міхайлавіч, н. у 1912, радавы, загінуў у студзені 1945.

РАМБАЛЬСКІ Іван Іосіфавіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у студзені 1945.

РАМБАЛЬСКІ Іосіф Іосіфавіч, н. у 1914, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ТАЛАЙКА Іосіф Іванавіч, н. у 1908, радавы, разведчык, загінуў 27.2.1945, пахаваны ў Германіі.

ВЁСКА РАЛАЎЦЫ

РОЎДА Віктар, радавы, прапаў без вестак.

ВЁСКА РЫЛЬКІ

ГАЛЯК Дзмітрый Дзмітрыевіч, н. у 1907, радавы, прапаў без вестак.

ТАНАНА Юльян Іосіфавіч, н. у 1915, радавы, загінуў у ліпені 1944.

ВЁСКА САКАЛЫ

ШАКОЛА Антон Юльянавіч, н. у 1908, яфрэйтар, загінуў у 1944.

ШАКОЛА Антон Юльянавіч, н. у 1910, радавы, загінуў у Германіі.

ВЁСКА СІМАНЫ

ЛАПЦІК Аляксандр Вікенцьевіч, н. у 1912, радавы, загінуў 30.4.1945.

ПАДГАЙСКІ Ігнацій Аляксандравіч, н. у 1920, сяржант, загінуў у 1945.

СІМАНЁНАК Эдмунд Васільевіч, н. у 1913, ст. сяржант, загінуў у 1945 у Германіі.

ВЁСКА ЦЕШЫЛАВА

АНДРОН Аляксандр Яўстаф'евіч, н. у 1913 у в. Тэклінаполь, радавы, загінуў у красавіку 1945 у Германіі.

АНТУХ Уладзімір Яўстаф'евіч, н. у 1923, загінуў у красавіку 1945 на р. Одэр.

ВЁСКА ЯКУБОЎЦЫ

ЧЫРВАНЕЦ Мікалай Іванавіч, н. у 1922, радавы, прапаў без вестак.

Прыналежнасць да вёскі не ўстаноўлена:

ВАЛАСЕВІЧ Ілья Тарасавіч, радавы, прапаў без вестак 21.12.1941.

ДУНЕЦ Пётр Лявонцьевіч, н. у 1909, радавы, загінуў 22.6.1941, пахаваны ў в. Галынка Гродзенскай вобл.

СТАХОЎСКІ Віталь Віктаравіч, у арміі з 1940, загінуў у жніўні 1941, пахаваны ў Карэліі.

ЛЫНТУПСКІ ПАСЯЛКОВЫ САВЕТ

МІЛЬТА Міхаіл Антонавіч, н. у 1926 у в. Агароднікі, радавы, загінуў у 1944, пахаваны ў Польшчы.

РУДЗІНСКІ Іван Іванавіч, н. у 1913 у г. Швенчэнеляй, радавы, загінуў у 1945, пахаваны ў Польшчы.

ВЁСКА БЯЛЯНІШКІ

МІНЧАНКОЎ Іосіф Кірылавіч, н. у 1907, радавы, загінуў у 1944 у Польшчы.

ВЁСКА ВАЙШКУНЫ

АХРАНОВІЧ Канстанцін Віктаравіч, н. у 1921, прапаў без вестак у 1945.

А.Я. Андрон.

ВАЙЦЯХОВІЧ Іван Іванавіч, н. у 1921, радавы, прапаў без вестак у 1943.

ПРДЗЕЙ Часлаў Кліменцьевіч, н. у 1921, радавы, прапаў без вестак у 1945.

ГРЫКЕНЬ Восіп Антонавіч, н. у 1924, радавы, прапаў без вестак у 1945.

ГРЫКЕНЬ Дамінік Восіпавіч, н. у 1926, радавы, прапаў без вестак у 1945.

ЖАЎНЯРУК Баляслаў Аляксандравіч, н. у 1923, радавы, загінуў у 1945.

МАГІЛЬНІЦКІ Яраслаў Міхайлавіч, н. у 1914, яфрэйтар, загінуў 2.4.1945 пад Берлінам.

ЯНУШ Станіслаў Валяр'янавіч, н. у 1926, радавы, прапаў без вестак у 1945.

ЯНУШ Франц Феліксавіч, н. у 1907, радавы, прапаў без вестак у 1945.

ВЁСКА ВІНЦАНТОВА

ХШЧАНОВІЧ Іосіф Яўхімавіч, н. у 1912, сяржант, загінуў у 1945 пад Берлінам.

ЯНУШЭЎСКІ Казімір Альфонсавіч, н. у 1906, радавы, прапаў без вестак у 1941.

ВЁСКА ВЫСОКІЯ

ТРУСАЎ Якаў Данілавіч, н. у 1909, радавы, прапаў без вестак у лютым 1945.

ВЁСКА ПІРУЦІ

КЛП Іпаліт Антонавіч, н. у 1921, радавы, загінуў у 1945 пад Берлінам.

СПРЫДОН Іван Міхайлавіч, н. у 1920 у в. Яснагурка Панявежскага р-на, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

СПРЫДОН Іпаліт Іосіфавіч, н. у 1903, радавы, загінуў у 1945.

СПРЫДОН Іпаліт Казіміравіч, н. у 1903, радавы, загінуў у красавіку 1945.

ВЁСКА ДАМУЦІ

КОЗЕЛ Восіп Альбінавіч, н. у 1920, радавы, загінуў у 1945, пахаваны ў Польшчы.

Ахвяры вайны

КОЗЕЛ Франц Андрэевіч, н. у 1903, радавы, прапаў без вестак у 1944.

МАСЦЯНЦА Станіслаў Іосіфавіч, н. у 1915, радавы, загінуў у Польшчы.

ХМЫЛКО Франц Мэрцінавіч, н. у 1904, радавы, прапаў без вестак.

ШЫМКОВІЧ Іосіф Іванавіч, н. у 1909, радавы, прапаў без вестак у маі 1945.

ВЁСКА КАЗНАДЗЕЮШКІ

БАЛСАН Станіслаў Францавіч, н. у 1906, радавы, загінуў у 1941 у г. Гродна.

ГАРБУЛЬ Раман Адамавіч, н. у 1909, радавы, загінуў у 1944, пахаваны ў Польшчы.

ГАРБУЛЬ Сігізмунд Баляслававіч, н. у 1904, радавы, загінуў у 1941 у г. Гродна.

ЖЫЛІНСКІ Юльян Люцыянавіч, н. у 1913, радавы, загінуў у 1941.

КРЫНЦКІ Іосіф Антонавіч, н. у 1915, радавы, прапаў без вестак у 1941.

ВЁСКА КУЦІШКІ

РЫМАШ Казімір Фабіянавіч, н. у 1924, радавы, загінуў 23.4.1945.

УСЦНОВІЧ Уладзімір Львіч, н. у 1925, радавы, загінуў 28.9.1945, пахаваны ў Польшчы.

ГАРАДСКІ ПАСЁЛАК ЛЫНТУПЫ

БЛАЖЭВІЧ Уладзіслаў Вацлавіч, сяржант, прапаў без вестак у 1944.

БОНДАР Іосіф Францавіч, н. у 1898, радавы, прапаў без вестак у 1944.

ВУЙЦІК Антон Валыцінавіч, н. у 1913, сяржант, загінуў у палоне ў Германіі ў чэрвені 1942.

ГАСПЕРСКІ Іван Вікенцьевіч, н. у 1924, радавы, прапаў без вестак у 1945.

ДАНСКІ Антон Рыгоравіч, н. у 1925, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ЗАЛАТАРОЎ Мікалай Герасімавіч, н. у 1907 у в. Чаркасы Чкалаўскага р-на Горкаўскай вобл., прапаў без вестак у лютым 1944.

КУЗНЯЦОЎ Уладзімір Аляксеевіч, н. у 1913 у Ленінградзе, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

СУБАЧ Станіслаў Феліксавіч, н. у 1914, радавы, загінуў у чэрвені 1941.

ШАНЕЛЬ Станіслаў Іосіфавіч, н. у 1921, радавы, загінуў у 1945, пахаваны ў Германіі.

ЮРКАЎЛЯНЕЦ Станіслаў Раманавіч, н. у 1923, радавы, загінуў 20.5.1945, пахаваны ў Германіі.

ЯГЕЛА Баляслаў Вітальевіч, н. у 1925, радавы, памёр ад ран у маі 1945.

ВЁСКА МАЗУРКА

САВІЧ Іосіф Станіслававіч, н. у 1928, радавы, загінуў у 1944.

ВЁСКА ПЕТРЫШКІ

ПРУЦЬ Вікенцій Альбінавіч, н. у 1905, радавы, загінуў у 1944, пахаваны ў Польшчы.

ВЁСКА ПЕШКАЎЦЫ

ЛІТВІНОВІЧ Іосіф Міхайлавіч, н. у 1920, радавы, прапаў без вестак у 1945.

ЛІТВІНОВІЧ Уладзіслаў Іванавіч, н. у 1916, радавы, прапаў без вестак у 1945.

МІКУЛА Браніслаў Іосіфавіч, н. у 1908, радавы, прапаў без вестак у 1945.

МІКУЛА Іван Рамуальдавіч, н. у 1908, радавы, прапаў без вестак у 1944.

МІКУЛА Уладзімір Іосіфавіч, н. у 1911, радавы, прапаў без вестак у 1945.

СТВОЛ Вацлаў Канстанцінавіч, п. у 1924, радавы, загінуў у 1945 у г. Варшава.

ФЕДАРОВІЧ Андрэй Карлавіч, п. у 1911, радавы, загінуў у 1945, пахаваны ў г.п. Лынтупы.

ШЫРОКІ Мікалай Віктаравіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ЯНУКОВІЧ Вацлаў Казіміравіч, н. у 1916, радавы, прапаў без вестак у 1944.

ЯНУКОВІЧ Зянон Казіміравіч, н. у 1925, загінуў у 1945 у г. Вілейка.

ЯНУКОВІЧ Восіп Казіміравіч, н. у 1923, радавы, прапаў без вестак у 1945.

ЯНУКОВІЧ Восіп Ягоравіч, н. у 1906, радавы, прапаў без вестак у 1944.

ВЁСКА САБОЛКІ

ВАРНЕЛА Браніслаў Усцінавіч, н. у 1911, радавы, загінуў у 1941, пахаваны ў г. Торунь, Польшча.

ВЁСКА СТУКАЎШЧЫЗНА

ЖУК Франц Канстанцінавіч, н. у 1916, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ВЁСКА СУБАЧЫ

КАЗАКЕВІЧ Віктар Алірыкавіч, н. у 1908, радавы, загінуў у 1942 пад г. Нарва.

ВЁСКА ТРАБУЦІШКІ

КОЎШЫК Андрэй Нікадзімавіч, н. у 1921, радавы, прапаў без вестак у 1945.

ВЁСКА ТРАШЧЭНІШКІ

САКАЛОЎСКІ Людвіг Станіслававіч, радавы, загінуў 25.4.1945.

ВЁСКА ЧОПАНІШКІ

ХМЫЛКО Часлаў Сігізмундавіч, н. у 1925, радавы, загінуў у 1944, пахаваны ў Польшчы.

ЯКУБОВІЧ Віктар Міхайлавіч, н. у 1923, радавы, памёр ад ран у 1946.

ВЁСКА ШУДАЎЦЫ

БОНДАР Антон Іванавіч, н. у 1906, радавы, загінуў 22.6.1941.

ВАШКІНЕЛЬ Міхаіл Тамашавіч, н. у 1910, радавы, загінуў у 1945, пахаваны ў Польшчы.

ВЫСОЦКІ Аляксандр Іванавіч, н. у 1905, радавы, памёр у палоне ў Германіі 18.11.1941.

МАЖЭЙКА Віктар Іосіфавіч, н. у 1909, радавы, прапаў без вестак у 1945.

РЫМАШ Казімір Фабіянавіч, н. у 1924, радавы, загінуў у красавіку 1945.

ВЁСКА ЯКАВІШКІ

ІЛЬЯСЕВІЧ Адам Хасенавіч, н. у 1924, радавы, загінуў у 1942, пахаваны ў Мурманску.

МЯГУНСКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА ГРОДЗІ

БЕПЕРШ Станіслаў Міхайлавіч, загінуў у кастрычніку 1944 у Польшчы.

МЯГУЦЬ Восіп Станіслававіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ВЁСКА ДЗЯЎГУНЫ

ТРАЦЦЯК Восіп Юльянавіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ВЁСКА ЖАРСКІЯ

БУЦЮТА Тамаш Іпалітавіч, н. у 1925, радавы, загінуў у 1945 пад Берлінам.

ВЁСКА КАРАЛЕЎЦЫ

ШЧАНОВІЧ Восіп Сцяпанавіч, н. у 1901, радавы, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

ШЧАНОВІЧ Іосіф Яфімавіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у 1945.

ВЁСКА ЛОДАСІ

АНДРУШКЕВІЧ Эдмунд Восіпавіч, н. у 1909 у Ленінградзе, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ВЁСКА МАЦКОВІЧЫ

ГРОДЗЬ Вільгельм Хрыстафоравіч, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

ГРОДЗЬ Дамінік Хрыстафоравіч, н. у 1910, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

ГРОДЗЬ Сымон Пятровіч, н. у 1908, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

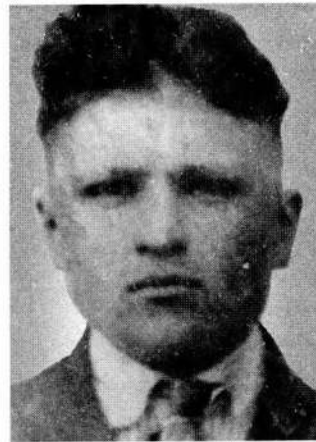
ВЁСКА МЯГУНЫ

КАРАВАЦКІ Іосіф Юльянавіч, н. у 1919, радавы, загінуў у 1943, пахаваны каля х. Сухая Гамасыня Харкаўскай вобл.

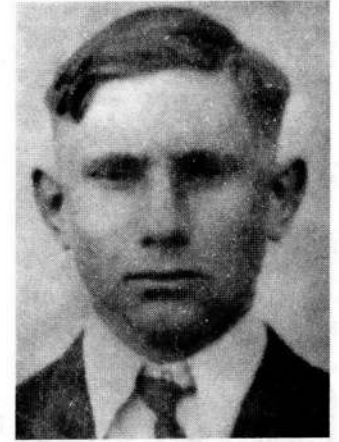
КРЫШТАПЯН Уладзіслаў Антонавіч, н. у 1911, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ПУПКЕВІЧ Іван Сігізмундавіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ТРАЦЦЯК Іван Эдвардавіч, н. у 1914, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

І.Ю.Каравацкі.

І.С.Пупкевіч.

ВЁСКА РАМАШКАВІЧЫ

БЯЗРУЧКА Вікенцій Баляслававіч, н. у 1904 у Ленінградзе, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ВЁСКА СВЕРБЛЯЎШЧЫЗНА

КАНЯБА Іван Аўгусцінавіч, н. у 1914, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ВЁСКА ТРАПШАВІЧЫ

КУРТО Зігфрыд Максімавіч, н. у 1903, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ПАЛЕСКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА АПІДАМЫ

ПЛОТНІКАЎ Антон Радзівонавіч, н. у 1912, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ШАЛАКІЦКІ Васіль Яўціхіевіч, н. у 1926, радавы, стралок 262-га сп 184-й сд, прапаў без вестак 30.9.1944.

ВЁСКА БЕРЖАЛАТЫ

ПЯНЕВІЧ Іосіф Іосіфавіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1944.

ВЁСКА ВЕЙСШКІ

МІЛЬЯНЕНКА Міхаіл Раманавіч, н. у 1914 у в. Навінкі, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ВЁСКА ВЫГАРЫ

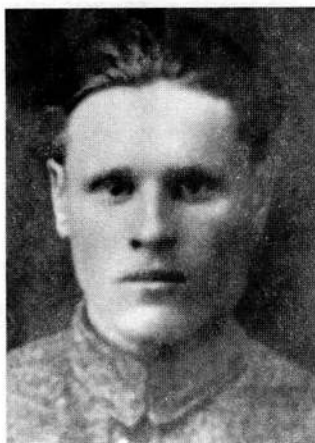
МАРКЕВІЧ Адам Адамавіч, н. у 1912, радавы, загінуў у чэрвені 1941.

ВЁСКА ГАЛАШЫШКІ

МІНЧАНКОЎ Фама Дзяменцьевіч, н. у 1906, радавы, загінуў у красавіку 1945.

ВЁСКА ГУДЭЛШКІ

ВАРАБ'ЁЎ Цімафей Андрэевіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

М.М.Белавус.

ДЗЕВЯТНІКАЎ Павел Абрамавіч, н. у 1911, радавы, прапаў без вестак у маі 1944.

ПАНЦЯХОЎСКІ Вацлаў Руфінавіч, н. у 1921, радавы 18-га польскага пяхотнага палка, прапаў без вестак 14.3.1945 у г. Калабжэг.

ВЁСКА ГЭЙБАЎШЧЫНА

ЛАПЕЗА Альфонс Антонавіч, н. у 1922, радавы, загінуў у красавіку 1945, пахаваны ў Германіі.

ВЁСКА ЖВОЙРЫШКІ

БАРЫСАЎ Еўсцігней Цярэнцьевіч, н. у 1914, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

САКАЛОЎ Анікей Самсонавіч, н. у 1909, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ТАМЛІН Ермалай Маркавіч, н. у 1900, радавы, стралок 25-й гв. сд, загінуў 24.4.1945, пахаваны ў Аўстрыі.

ВЁСКА МАЛЫЯ ЖВОЙРЫШКІ

БАЛЬШАКОЎ Макаар Кліменцьевіч, н. у 1890, радавы, загінуў у маі 1944.

ЛЯВОНАЎ Міхаіл Цярэнцьевіч, н. у 1916, радавы, прапаў без вестак у маі 1945.

ВЁСКА НАВАСЁЛКІ

ВАСІЛЬЕЎ Савелій Цімафеевіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у верасні 1944.

ВЁСКА ПАЛЕССЕ

ГРЭСЬКА Эдмунд Ксаверавіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у верасні 1944.

МАЧАН Уладзіслаў Аўгусцінавіч, н. у 1925, радавы, загінуў у красавіку 1945.

ТАМКО Франц Міхайлавіч, н. у 1908 у Ленінградзе, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

ШАЛАКІЦКІ Васіль Еўсцігнеевіч, н. у 1923, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ВЁСКА ПЯТРУЦІ

БЕЛАВУС Мікалай Марцінавіч, н. у 1923, радавы, загінуў у 1945 у Польшчы.

ВЁСКА СУХАРЫШКІ

ВАЛУЕВІЧ Іван Мацвеевіч, н. у 1916, радавы, прапаў без вестак у 1945.

ЛАПЦЕЎ Іван Радзівонавіч, н. у 1905, радавы, памёр у нямецкім палоне ў лістападзе 1941.

ВЁСКА ШЧЭРБІШКІ

РЫНЬКЕВІЧ Пётр Вікенцьевіч, н. у 1915, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ШЫРКАЎСКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА БАРАДЗІНО

БЛАШКЕВІЧ Бернард Сямёнавіч, месца і час гібелі невядомы.

ЛАПЦІК Аляксандр Вікенцьевіч, н. у 1912, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ВЁСКА ВЯРЭНЬКІ

БАЛАШ Рафал Іосіфавіч, н. у 1921, радавы, загінуў 15.2.1945, пахаваны ў Германіі.

ШАЎКЕЛА Станіслаў Ігнацьевіч, н. у 1927, радавы, прапаў без вестак.

ВЁСКА ДЗЮШКІ

АНТУХ Іван Сямёнавіч, н. у 1919, радавы 110-га сп, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ДЗЕРАВЯНКА Іпаліт Мікалаевіч, н. у 1919, прапаў без вестак 9.7.1941.

ДЗЕРАВЯНКА Міхаіл Сцяпанавіч, н. у 1925, радавы, загінуў 25.12.1944 пад Будапештам.

ВЁСКА ДОЎЖА

АСЯНЕНКА Віктар Рыгоровіч, н. у 1911, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

МАТУСЕВІЧ Андрэй Станіслававіч, н. у 1922, радавы, загінуў 29.1.1945, пахаваны ў Германіі.

ВЁСКА КАШЫЦЫ

АНТУХ Уладзімір Яўстаф'евіч, н. у 1923, радавы, аўтаматчык, прапаў без вестак у лістападзе 1944.

АСЯНЕНКА Дзмітрый Сяргеевіч, н. у 1924, радавы 84-й сд, загінуў 28.1.1945, пахаваны ў Венгрыі.

АСЯНЕНКА Фёдар Іванавіч, н. у 1925, радавы, загінуў, пахаваны пад Будапештам.

АТВАЛКА Дзіянісій Іосіфавіч, н. у 1926, радавы 382-га сп 84-й Харкаўскай сд, загінуў 29.12.1944, пахаваны ў Венгрыі.

ВЕШТАРТ Мітрафан Ігнацьевіч, н. у 1923, радавы, загінуў 2.1.1945 пры пераправе цераз р. Одэр.

ПІЛЬ Аляксандр Максімавіч, н. у 1914, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ПІЛЬ Пётр Васільевіч, н. у 1923, радавы 201-га сп 84-й Харкаўскай сд 4-й гв. арміі, прапаў без вестак 22.1.1945.

Дз.С. Асяненка.

Ф.І. Асяненка.

Дз.І. Атвалка.

С.І. Клянцэвіч.

М.І. Вешарт (другі злева).

У.І. Сіманька.

П.П. Гіль.

КЛЯНЦЭВІЧ Станіслаў Іванавіч, н. у 1922, радавы 1208-га сп 362-й сд, загінуў 12.1.1945, пахаваны ў Германіі.

ВЁСКА ЛАЗОЎКА

ГРЫБОЎСКІ Анатоль Фёдаравіч, н. у 1907, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

КОЙРА Людвіг Казіміравіч, н. у 1914, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ВЁСКА ЛІПНІКІ

СІМАНЬКА Уладзімір Іосіфавіч, н. у 1920, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

СОБАЛЬ Іван Дарафеевіч, н. у 1923, радавы 262-га Нёманскага сп 184-й сд, прапаў без вестак 30.9.1944.

СОБАЛЬ Міхаіл Антонавіч, н. у 1922, загінуў.

ШУРПК Дзмітрый Сямёнавіч, н. у 1925, радавы 384-га сп 157-й сд, загінуў 22.10.1944.

ВЁСКА МАКАРАЎЦЫ

ГУТАР Даніла Раманавіч, н. у 1913, радавы, загінуў 23.3.1945 ва Усходняй Прусіі.

ГУТАР Марк Раманавіч, н. у 1911, радавы 635-га сп 143-й сд 129-га ск 47-й арміі, загінуў 4.2.1945, пахаваны ў Польшчы.

ГУТАР Мітрафан Раманавіч, н. у 1906, радавы 266-га сп 63-й сд, памёр ад ран у красавіку 1945 ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА ПАДАЛЯНЫ

ПАДГАЙСКІ Антон Мартынавіч, н. у 1921, радавы, загінуў 16.4.1945, пахаваны ў Германіі.

ВЁСКА ПАРАСКІ

ЛІТВІНОВІЧ Пётр Сямёнавіч, н. у 1919, радавы, стралок, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ЧАЛЕЙ Антон Сільвестравіч, н. у 1914, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ВЁСКА РАМЕЛЬКІ

АНТУХ Аляксандр Антонавіч, н. у 1921, сяржант, загінуў 23.1.1945 ва Усходняй Прусіі, пахаваны ў п. Знаменск Гвардзейскага р-на Калінінградскай вобл.

АНТУХ Іван Антонавіч, н. у 1918, радавы, стралок 287-й ашр 70-й арміі, загінуў 22.3.1945, пахаваны ў Польшчы.

ГІЛЬ Пётр Пятровіч, н. у 1916, радавы, памёр у нямецкім палоне 11.3.1942.

ГІЛЬ Фёдар Іванавіч, н. у 1912, радавы, прапаў без вестак 14.1.1945.

ШОРАЦ Віталій Андрэевіч, н. у 1925, радавы, прапаў без вестак у лютым 1945.

ВЁСКА САЛАЎІ

МАЦВЕЕЎ Ігнацій Кліменцьевіч, н. у 1926, радавы, стралок 262-га сп 184-й сд, загінуў 16.4.1944 у Літве.

Д.Р.Гутар (у другім радзе зверху трэці злева) і Марк Раманавіч Гутар (чацвёрты злева ў тым жа радзе) з в. Макараўцы.

К.Я.Рыбка (сядзіць з гармонікам).

М.А.Вашамірскі (першы справа).

ВЁСКА СІМАНЫ

ЛАПЦІК Аляксандр Вікенцьевіч, н. у 1912, радавы, памёр ад ран у верасні 1942.

ВЁСКА СІМАНЬКІ

ЛІПНІЦКІ Мікалай Мікалаевіч, н. у 1918, радавы, загінуў 30.4.1945.

ВЁСКА СТАВІШОВА

КАРАВАЦКІ Альбін Вікенцьевіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ВЁСКА ФАЛЕВІЧЫ

ГРЫБОЎСКІ Уладзіслаў Аляксандравіч, н. у 1921, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ВЁСКА ФАЛЬКАВА

ГУТАР Уладзімір Барысавіч, н. у 1922, радавы, стралок 201-га сп 84-й Харкаўскай сд, загінуў 30.12.1944, пахаваны ў Венгрыі.

ВЁСКА ШЫРКІ

БОРЫС Анатоль Антонавіч, н. у 1907, радавы, стралок, загінуў 15.9.1944 на Украіне, пахаваны ў г. Корасцень Жытомірскай вобл.

РЫБКА Канстанцін Ягоравіч, н. у 1910, радавы, стралок 346-га сп 63-й сд, загінуў 25.1.1945 ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА ЯСЕВА

ВАШАМІРСКІ Міхаіл Андрэевіч, н. у 1908, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ПРАКОП Генрых Антонавіч, н. у 1920, радавы, прапаў без вестак у 1945.

ЮНЬКАЎСКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА АГАРОДНІКІ

ВАРАНЕЦ Васіль Сцяпанавіч, н. у 1912, радавы, прапаў без вестак у студзені 1945.

ВАРАНЕЦ Канстанцін Аляксандравіч, н. у 1925, загінуў.

ВАРАНЕЦ Яўстафій Іванавіч, н. у 1903, радавы, стралок 51-га гв. сп 18-й сд, прапаў без вестак 14.3.1945 ва Усходняй Прусіі.

ЖОЛНЕР Мікалай Савельевіч, н. у 1925, радавы, загінуў у кастрычніку 1944 у Польшчы.

МІЛТА Канстанцін Антонавіч, н. у 1925, радавы, прапаў без вестак у студзені 1945.

МІЛТА Міхаіл Антонавіч, н. у 1923, загінуў.

РАДЗЬКО Антон Пятровіч, н. у 1908, радавы, прапаў без вестак у студзені 1945.

РАДЗЬКО Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1923, загінуў.

ВЁСКА БАКАВІЧЫ

КРЭСКІЯН Аляксей Максімавіч, н. у 1912, радавы, прапаў без вестак у верасні 1945.

НІКІПЯРОВІЧ Аляксандр Канстанцінавіч, н. у 1922, радавы, загінуў у 1944 у Латвіі.

НІКІПЯРОВІЧ Аляксандр Уладзіміравіч, н. у 1922, радавы, загінуў у 1944.

НІКІПЯРОВІЧ Мікалай Уладзіміравіч, н. у 1925, радавы, загінуў у 1944.

ВЁСКА БАРАНАВІЧЫ

БУДЗЬКО Антон Аляксандравіч, н. у 1916, радавы, загінуў у 1941.

ЕРМАЛОВІЧ Аляксей Якаўлевіч, н. у 1915, радавы, прапаў без вестак.

ЕРМАЛОВІЧ Лявон Аляксандравіч, н. у 1926, радавы, загінуў у 1944.

РОЗЫНКА Іван Аляксандравіч, н. у 1914, радавы, загінуў у 1944 пад Будапештам.

ЧАТОВІЧ Фёдар Рыгоравіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у 1944.

ВЁСКА БОЦВІНЫ

ЖЫДКІ Іосіф Васільевіч, н. у 1912, радавы, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

КУЦУХА Іосіф, радавы, загінуў у 1945.

ЛЯВОШКА Уладзімір Сцяпанавіч, н. у 1917, радавы, загінуў у 1945.

ЧАТОВІЧ Уладзімір Піліпавіч, н. у 1904, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ВЁСКА БУДЗЕВА

БУДЗЬКО Іпаліт Антонавіч, н. у 1910, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

МІХАСЁНАК Мікалай Рыгоравіч, н. у 1926, радавы, загінуў у 1945 пад Берлінам.

ВЁСКА ВАСІЛНЫ

ГРЫНЬКО Мікалай Іосіфавіч, н. у 1917, загінуў пад Курскам.

КУХАЛЬСКІ Сяргей Самуілавіч, н. у 1917, загінуў пад Курскам.

ЛАПАЦЬ Іван Міхайлавіч, н. у 1918, сяржант, загінуў у кастрычніку 1944, пахаваны ў Польшчы.

ЛАПАЦЬ Міхаіл Андрэевіч, н. у 1907, радавы, прапаў без вестак у маі 1945.

ЛАПАЦЬ Якаў Андрэевіч, н. у 1917, месца гібелі невядома.

ЛЫСЁНАК Іван Валяр'янавіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ЛЫСЁНАК Яўстафій Іванавіч, н. у 1912, месца гібелі невядома.

МАЦУК Валянцін Пятровіч, н. у 1921, радавы, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

МАЖАЙКА Восіп Рыгоравіч, радавы 58-га сп, прапаў без вестак 26.9.1941.

ПАВІНІЧ Іван Сяргеевіч, н. у 1924, загінуў у 1943 пад Псковам.

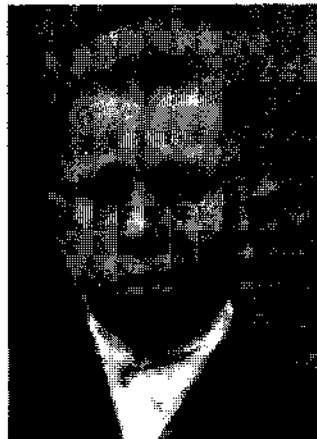
ПАВІНІЧ Мікалай Сяргеевіч, н. у 1919, загінуў у 1941.

М.С.Павініч.

С.А.Павініч.

А.А.Чукін.

А.С.Мажэйка.

ПАВІНІЧ Мікалай Фёдаравіч, н. у 1921, радавы, загінуў.

ПАВІНІЧ Сяргей Антонавіч, н. у 1918, час і месца гібелі невядомы.

СІКОРА Уладзімір Ягоравіч, н. у 1922, загінуў у красавіку 1945 пад Берлінам.

ЧУКІН Арсеній Арцёмавіч, н. у 1923, радавы, памёр ад ран у жніўні 1945, пахаваны ў Польшчы.

ШУРШК Восіп Сяргеевіч, п. у 1911, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ВЁСКА ВЕСЯЛУХА

ДУБОВІК Казімір Люцыянавіч, н. у 1915, радавы Войска польскага, загінуў у красавіку 1945.

ЛАСТОЎСКИ Лявон Валяр'янавіч, н. у 1913, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ЛАШЧОТКА Аркадзь Сямёнавіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ВЁСКА ГАЎРЫЛАВІЧЫ

АЛЕКСІН Якуб Яфімавіч, п. у 1920, радавы, памёр ад ран 17.4.1945, пахаваны ў г. Кюстрын, Германія.

ВЕНГАРТ Міхаіл Вікенцьевіч, н. у 1915, радавы, стралок, прапаў без вестак у 1942.

ЛАЎНКОЎСКИ Браніслаў Вітальевіч, н. у 1909, радавы, прапаў без вестак у верасні 1945.

ТАНАНА Уладзімір Сцяпанавіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у жніўні 1941.

ФЯРКОВІЧ Гілярый Усцінавіч, н. у 1914, радавы, прапаў без вестак у лістападзе 1944.

ЦЯРКОЎСКИ Станіслаў Феліксавіч, н. у 1908, прапаў без вестак у 1945.

ВЁСКА ГНЕВА

ДАШЧЫНСКИ Эдуард Валяр'янавіч, н. у 1910, радавы, загінуў у Чэхаславакіі ў 1945.

ВЁСКА ГРЫДЗЬКИ

ЖУК Мікалай Аляксандравіч, н. у 1921, радавы, загінуў 21.3.1945 у Венгрыі.

ЖУК Мікалай Вікенцьевіч, н. у 1921, радавы, загінуў у Прыбалтыцы.

КАЗЕНКА Сяргей Валяр'янавіч, н. у 1917 у Ленінградзе, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

КАРКОТКА Сяргей Васільевіч, н. у 1915, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

КЕЛБАСІЧ Неафіт Васільевіч, н. у 1913, радавы, сапёр, загінуў у г. Гданьск, Польшча.

Я.А.Лапаць, М.І.Грынёк, І.М.Лапаць, С.С.Кухальскі з землякамі, в. Васіліны.

КЛЯПЕЦ Іван Пятровіч, н. у 1913, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ВЁСКА ГРЭЙЦЕВА

ДУБОВІК Альфонс Іосіфавіч, н. у 1923, яфрэйтар, загінуў 25.4.1945, пахаваны ў Германіі.

ВЁСКА ГУТАРЫ

ГУТАР Яўстафій Юльянавіч, н. у 1916, радавы, стралок 1192-га сп 357-й сд, загінуў 21.9.1944, пахаваны каля х. Рэкуталіс у Латвіі.

ВЁСКА ДАШКІ

БАЛОШКА Фёдар Валяр'янавіч, н. у 1918, мал. сяржант, кулямётчык, прапаў без вестак у верасні 1944.

БУДЗЬКО Іван Іванавіч, н. у 1926, радавы, стралок 1031-га сп 280-й сд, загінуў 19.4.1945, пахаваны ў Германіі.

БУДЗЬКО Пётр Аляксандравіч, н. у 1918, радавы, стралок 306-га сп, загінуў 28.8.1945 у вайне з Японіяй.

БУДЗЬКО Яўстафій Мікалаевіч, н. у 1914, радавы, прапаў без вестак у лістападзе 1944.

ПЛЬ Анатоль Аляксандравіч, н. у 1916, радавы, прапаў без вестак.

ПЛЬ Іван Паўлавіч, прапаў без вестак пасля лячэння ў шпіталі.

ПЛЬ Юльян Паўлавіч, н. у 1920, радавы, прапаў без вестак.

МАЖЭЙКА Антон Станіслававіч, н. у 1923, радавы, загінуў 25.3.1945, пахаваны ў Германіі.

СОЎКА Міхаіл Васільевіч, н. у 1922, радавы, загінуў у 1945 ва Усходняй Прусіі.

ТАЯНОВІЧ Антон Усцінавіч, н. у 1906, радавы, стралок, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ШЫРКО Віталь Іосіфавіч, н. у 1919, радавы, загінуў 3.8.1944 у Польшчы.

ВЁСКА ЖУКІ

КАЗЕНКА Віктар Валяр'янавіч, н. у 1927, радавы, загінуў у Германіі.

КАЗЕНКА Еўдакім Іванавіч, н. у 1923, радавы, прапаў без вестак у лютым 1945.

КАЗЕНКА Сяргей Антонавіч, н. у 1923, радавы, загінуў у Літве.

КАЗЕНКА Уладзімір Сцяпанавіч, н. у 1917, радавы, загінуў пад Масквой.

КОЗІЧ Павел Аляксеевіч, н. у 1920, радавы, загінуў у 1944.

КОЗІЧ Павел Васільевіч, н. у 1900, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

КОЗІЧ Фёдар Васільевіч, н. у 1913, радавы, стралок 230-й сд, загінуў 13.2.1945, пахаваны ў Германіі.

МІЛТА Уладзімір Сямёнавіч, н. у 1918, радавы, загінуў у кастрычніку 1944 у Германіі.

М.В.Соўка.

В.І.Шырко.

РУДНІЦКІ Віктар Рыгоравіч, н. у 1926, радавы, прапаў без вестак.

ТРАХІМОВІЧ Гаўрыла Аляксандравіч, н. у 1908, радавы, прапаў без вестак.

ВЁСКА ЖЫЛІНСКІЯ

ДУБОВІК Мануіл Пратазавіч, н. у 1921, радавы, стралок, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

СІНІЦА Іосіф Ягоравіч, н. у 1918, радавы, стралок, прапаў без вестак у верасні 1944.

Помнік на брацкай магіле савецкіх воінаў (Польшча), дзе пахаваны А.А.Чукін.

ТАНАНА Тадэвуш Іосіфавіч, н. у 1907, радавы, стралок 162-га гв. сп 54-й гв. Макееўскай сд, загінуў 2.3.1945 ва Усходняй Прусіі, пахаваны ў п. Корнева Баграціёнаўскага р-на Калінінградскай вобл.

ВЁСКА ЗАХАРАЎШЧЫНА

ЖЫДКІ Мікалай Андрэевіч, н. у 1911, радавы, загінуў у красавіку 1945.

ПАШКЕВІЧ Канстанцін Лаўрэнцьевіч, н. у 1918, радавы, загінуў 19.7.1941.

РАСАЛОЎСКАЯ Феадосія Яўтроцьеўна, н. у 1919, радавая, медсястра, санінструктар, прапала без вестак у ліпені 1944.

ВЁСКА КАЛЕЕЎЦЫ

ДУБРОЎСКИ Іосіф Іосіфавіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ДУНЕЦ Канстанцін Сцяпанавіч, н. у 1918, радавы, стралок, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ЛОСІК Іван Паўлавіч, н. у 1920, радавы 29-га гв. сп 7-й паветранай дэсантнай Чаркаскай дывізіі, загінуў 7.12.1944, пахаваны ў Венгрыі.

РОСЛІК Станіслаў Іосіфавіч, н. у 1924, час і месца гібелі невядомы.

ВЁСКА КАРПАВІЧЫ

ЖАЛЕЙКА Іван Сідаравіч, н. у 1906, радавы, стралок, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ТРОЙНІЧ Альберт Сігізмундавіч, н. у 1919, прапаў без вестак у 1943.

ВЁСКА КАСЦЯНІ

ЖЫГАЛКА Аляксандр Алегавіч, радавы, памёр ад ран 19.3.1945 у 104-м асобным медсанбаце.

СОБАЛЬ Іпаліт Якаўлевіч, н. у 1904, радавы, стралок 233-га сп 97-й Віцебскай сд, загінуў 28.1.1945 ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА КЕБНЕВА

КУРЦЭВІЧ Юзаф Маркавіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ВЁСКА КАЗІЧЫ

КОЗІЧ Пётр Іванавіч, н. у 1925, радавы, стралок 321-й Чудаўска-Дноўскай сд, памёр ад ран 8.2.1945, пахаваны ў Калінінградскай вобл.

КУРДО Антон Антонавіч, н. у 1906, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ПАВІНІЧ Віталь Максімавіч, н. у 1926, радавы 212-га сп 49-й сд, прапаў без вестак у лютым 1945.

ВЁСКА КОЎЗАНЫ

КАЗУРА Адам Уладзіміравіч, н. у 1916, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

КАЗУРА Гераім Іванавіч, н. у 1902, радавы, час і месца гібелі невядомы.

КАЗУРА Зянон Герасімавіч, н. у 1924, радавы, час і месца гібелі невядомы.

ЯСТРАБОВІЧ Іосіф Сільвестравіч, н. у 1922, радавы, прапаў без вестак у лютым 1945.

ВЁСКА КРОЛКІ

ВЫРВІЧ Іосіф Усцінавіч, н. у 1918, лейтэнант, прапаў без вестак у 1945.

КАСЦЮК Рыгор Канстанцінавіч, н. у 1914, радавы, час і месца гібелі невядомы.

КУЦУХА Антон Сігізмундавіч, н. у 1921, радавы, прапаў без вестак у студзені 1945.

КУЦУХА Вікенцій Сігізмундавіч, н. у 1927, радавы, загінуў 20.2.1945, пахаваны ў г. Нічкава.

КУЦУХА Іван Сігізмундавіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ЛЕШЧЫК Іван Іосіфавіч, н. у 1903, радавы, прапаў без вестак у лютым 1945.

ЛЕШЧЫК Раман Вікенцьевіч, н. у 1914, радавы, загінуў у фашысцкім канцлагеры 8.10.1941.

ЛЕШЧЫК Руфін Іосіфавіч, н. у 1918, радавы, час і месца гібелі невядомы.

ЯСІНСКИ Іосіф Пятровіч, н. у 1919, радавы, час і месца гібелі невядомы.

ВЁСКА КУБАРКІ

ПАЛЯКЕВІЧ Казімір Лявонцьевіч, н. у 1925, ст. сяржант, загінуў у 1944 у Латвіі.

ПАЛЯКЕВІЧ Спяпан Сцяпанавіч, н. у 1922, радавы, загінуў у крэпасці Асавец.

ВЁСКА КУРСЕВІЧЫ

ВАРАШКЕВІЧ Люцыян Валяр'янавіч, н. у 1910, радавы, стралок Войска польскага, загінуў 26.6.1941, пахаваны ў г. Гродна.

КАТОВІЧ Пётр Іванавіч, н. у 1915, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

МАСЛОЎСКИ Анатоль Рыгоравіч, н. у 1925, радавы, час і месца гібелі невядомы.

МАСЛОЎСКИ Анісім Барысавіч, н. у 1913, радавы, памёр ад хваробы 11.3.1945.

ВЁСКА КУРЫЛАВІЧЫ

ЖУК Канстанцін Сямёнавіч, н. у 1918, радавы, стралок, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ЖУК Станіслаў Акімавіч, н. у 1919, радавы, стралок 1192-га сп 357-й сд, загінуў 22.9.1944 каля х. Рэтукаліс у Літве.

КАТОВІЧ Дамітрый Купрыянавіч, н. у 1921, радавы, прапаў без вестак у студзені 1945.

КАТОВІЧ Станіслаў Вацлававіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

КЛЯНЦЭВІЧ Юльян Людвікавіч, н. у 1926, радавы, загінуў у 1944.

КРУК Антон Юльянавіч, н. у 1914, радавы, стралок 1016-га сп 288-й сд, загінуў 25.11.1944, пахаваны ў Латвіі.

КРУК Казімір Антонавіч, н. у 1923, радавы, стралок, прапаў без вестак у красавіку 1945.

КУГАРА Антон Юльянавіч, н. у 1925, радавы, загінуў у 1945.

КУГАРА Сяргей Сямёнавіч, н. у 1918, мал. сяржант, камандзір аддзялення 54-й дывізіі, загінуў 27.7.1941.

ШОРАЦ Барыс Барысавіч, н. у 1922, радавы, загінуў у 1945 у Польшчы.

ШОРАЦ Васіль Аляксандравіч, н. у 1921, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ШОРАЦ Віталь Сцяпанавіч, н. у 1918, радавы, памёр у фашысцкім канцлагеры Сувалкі.

ШОРАЦ Мечыслаў Кірылавіч, н. у 1924, радавы, стралок 346-га сп 63-й сд, загінуў у 1945 ва Усходняй Прусіі.

ШОРАЦ Уладзімір Аляксандравіч, н. у 1918, радавы, стралок, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ШЫЛЬКО Альбін Іванавіч, н. у 1908, радавы, стралок, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ВЁСКА ЛАМІЖЫНА

ЛЕШЧЫК Эдмунд Сільвестравіч, н. у 1907, радавы, стралок, прапаў без вестак у студзені 1945.

ЛЕШЧЫК Эдуард Сігізмундавіч, н. у 1924, радавы, час і месца гібелі невядомы.

ВЁСКА ЛАПУХОЎКА

СОБАЛЬ Пётр Іванавіч, н. у 1924, радавы, загінуў у 1943.

ВЁСКА ЛПАЎКА

ПЯТРОЎСКІ Антон Вацлававіч, н. у 1920, радавы, загінуў у 1945 у Польшчы.

РЫМАЙДА Капстанцін Казіміравіч, н. у 1921, радавы, прапаў без вестак у 1945.

РЫМАЙДА Часлаў Міхайлавіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у жніўні 1944.

ВЁСКА ЛОГАВІНЦЫ

АНТУХ Іван Валяр'янавіч, н. у 1925, радавы, стралок, 1008-га сп 266-й сд, загінуў 23.4.1945, пахаваны ў Германіі.

ДЗЯГЦЯР Іларыён Ільіч, н. у 1915, радавы, загінуў у 1945 на тэрыторыі Германіі ў палоне.

ОРДА Майсей Антонавіч, н. у 1924, радавы, час і месца гібелі невядомы.

ОРДА Юльян Антонавіч, н. у 1911, радавы, прапаў без вестак у верасні 1944.

ЧАРЭНКА Іван Максімавіч, н. у 1914, радавы, стралок 735-га сп 166-й сд, загінуў 3.2.1945, пахаваны ў Латвіі.

ВЁСКА ЛУЧАЙ

БЕСПАЛЕНАЎ Арыстарх Ерафеевіч, н. у 1913, радавы, стралок, загінуў у верасні 1941 у Асаўцах.

КУМШЧА Іосіф Ульянавіч, н. у 1919, радавы, стралок, прапаў без вестак у верасні 1944.

С.С.Кугара.

ЛУКАШОНАК Патап Афанасьевіч, н. у 1904, радавы, мінамётчык 203-га сп 92-й сд, загінуў 23.2.1945, пахаваны ў Польшчы.

МІНЧАНКОЎ Самсон Сямёнавіч, н. у 1919, радавы, стралок, загінуў у кастрычніку 1944 ва Усходняй Прусіі.

МІНЧАНКОЎ Сямён Афінагенавіч, н. у 1914, гв. радавы, стралок 305-га гв. сп, быў цяжка паранены 16.4.1945, памёр у с. Чыжэвіна, Польшча.

ВЁСКА МАНЬЧАНЯТЫ

НЯЗЯМАЎ Калістрат Маркіянавіч, н. у 1912, радавы, прапаў без вестак у 1945.

ВЁСКА МАНЬКАВІЧЫ

АБАЛЕВІЧ Віктар Іванавіч, н. у 1914, радавы, загінуў у 1945.

ВЁСКА МАР'ЯНПОЛЛЕ

РАДЭЮШ Іван Сідаравіч, н. у 1918, радавы, у арміі з верасня 1940, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ВЁСКА МАЦУРЫ

МАЦУР Альфонс Гіляравіч, н. у 1918, радавы, памёр ад ран 20.4.1945, пахаваны ў Германіі.

МАЦУР Міхаіл Іосіфавіч, н. у 1900, сяржант, загінуў.

ТАТАРЧУК Альфрэд Іосіфавіч, н. у 1922, радавы, стралок, загінуў.

ТАТАРЧУК Браніслаў Валяр'янавіч, н. у 1918, радавы, загінуў.

ВЁСКА МІСЬКІЯ

ГАЛОЎКА Антон Васільевіч, н. у 1915, радавы, разведчык, загінуў 19.4.1945, пахаваны ў Германіі.

ГАЛОЎКА Мікалай Міхайлавіч, н. у 1909, радавы, прапаў без вестак 12.6.1945.

ГАЛОЎКА Савелій Фаміч, н. у 1913, радавы, прапаў без вестак у 1944.

ГАЛОЎКА Уладзімір Мікалаевіч, н. у 1916, радавы, стралок 212-га сп 49-й сд, загінуў 4.2.1945, пахаваны ў Германіі.

В.А.Варашкевіч.

ВЁСКА МІХНІЧЫ

ЖУК Мікалай Сямёнавіч, н. у 1917, радавы, стралок, прапаў без вестак у ліпені 1944.

РАМБАЛЬСКІ Іосіф Іосіфавіч, н. у 1914, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ВЁСКА МЯСТЭЧКА

КАБЯК Уладзімір Уладзіміравіч, н. у 1903, радавы, стралок 1203-га сп, загінуў 19.2.1945, пахаваны ў Польшчы.

ЛІЎКО Павел Антонавіч, н. у 1923, радавы, стралок 362-й сд, памёр ад ран 10.2.1945, пахаваны ў Германіі.

ПРОТАС Вячаслаў Дзмітрыевіч, н. у 1919, радавы, стралок, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ВЁСКА НАВАСЁЛКІ

ЛЕШЧЫК Антон Канстанцінавіч, н. у 1917, радавы, стралок 1082-га сп 310-й Наўгародскай сд, памёр ад ран 2.3.1944, пахаваны ў в. Сцешаўка Пскоўскага р-на Ленінградскай вобл.

ЛЕШЧЫК Зянон Сігізмундавіч, н. у 1920, радавы, загінуў у 1945.

ЛЕШЧЫК Іван Сігізмундавіч, н. у 1902, радавы, загінуў у 1945.

ЛЕШЧЫК Пётр Антонавіч, н. у 1924, радавы, прапаў без вестак у лютым 1945.

ЛЕШЧЫК Станіслаў, н. у 1917, радавы, прапаў без вестак у 1942.

МАЛЕВІЧ Мацей Мікалаевіч, н. у 1906, радавы, стралок в/ч 74261, прапаў без вестак у лютым 1945.

ШЫШКО Станіслаў Робертавіч, н. у 1923, радавы, прапаў без вестак у 1945.

ВЁСКА ПАГАРЦЫ

ВАРАШКЕВІЧ Баляслаў Баляслававіч, н. у 1910, радавы, загінуў у палоне 10.10.1941.

ВАРАШКЕВІЧ Віктар Антонавіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ВАРАШКЕВІЧ Казімір Вікенцьевіч, н. у 1925, радавы, загінуў.

ЖУК Альфонс Адамавіч, н. у 1925, радавы, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

ЛАСТОЎСКІ Норберт Вікенцьевіч, н. у 1917, радавы, загінуў.

МАСЛОЎСКІ Антон Лаўрэнцьевіч, н. у 1920, радавы, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

МАСЛОЎСКІ Браніслаў Лаўрэнцьевіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак.

СІМАНОВІЧ Іван Міхайлавіч, н. у 1908, радавы, прапаў без вестак у снежні 1944.

СІМАНОВІЧ Эдмунд Міхайлавіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у верасні 1944.

ВЁСКА ПЕРАВОЗНІКІ

АНТУХ Аркадзь Мікалаевіч, н. у 1921, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

БАРОЎКА Ягор Антонавіч, н. у 1926, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ПРОНЬКА Трафім Мікалаевіч, н. у 1915, радавы, прапаў без вестак у лістападзе 1944.

ВЁСКА ПРАМЫШЛЯДЫ

ЛАПА Віктар Уладзіміравіч, н. у 1914, радавы, памёр ад ран 18.4.1945 ва Усходняй Прусіі.

МАЛЯЎКА Сяргей Ягоравіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у снежні 1944.

ВЁСКА ПУХАЎКА

АНДРУШКА Уладзімір Андрэевіч, н. у 1906, радавы, загінуў.

АНДРУШКА Уладзімір Ануфрыевіч, н. у 1908, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

БУТКЕВІЧ Іосіф Геркулянавіч, н. у 1895, загінуў.

ПЕТРЫКЕВІЧ Аляксандр Іосіфавіч, н. у 1910, гв. радавы, стралок 16-га сп 266-й сд, памёр ад ран 23.4.1945, пахаваны ў Германіі.

ВЁСКА ПЯТРАГІ

ДЗЕВЯТОЎСКІ Фёдар Валяр'янавіч, н. у 1913, радавы, прапаў без вестак у 1945.

ЖОРАЎ Аляксандр Паўлавіч, н. у 1908, радавы, прапаў без вестак у жніўні 1944.

ЖУК Аляксандр Мікалаевіч, н. у 1911, радавы, стралок 506-га сп, загінуў.

ЖУК Антон Валяр'янавіч, н. у 1920, радавы, стралок 506-га сп загінуў.

ЖУК Юльян Валяр'янавіч, н. у 1920, радавы, стралок, загінуў у 1944 ва Усходняй Прусіі.

КУНЦКІ Іван Лук'янавіч, н. у 1912, радавы, загінуў.

СОБАЛЬ Рыгор Фёдаравіч, н. у 1905, радавы, загінуў.

ТРАХІМОВІЧ Мікалай Ігнацьевіч, н. у 1918, радавы, стралок 238-га сп 186-й сд, загінуў у 1945 пад Берлінам.

ТРАХІМОВІЧ Міхаіл Казіміравіч, н. у 1910, радавы, стралок 251-га гв. сп 85-й гв. сд, загінуў 22.12.1944, пахаваны ў Латвіі.

ВЁСКА РУДЗЕВІЧЫ

КАЛАСЕНАК Іосіф Эдмундавіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

КУХАЛЬСКІ Іван Сігізмундавіч, н. у 1917, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ЛЕШЧЫК Любамір Усцінавіч, н. у 1917, радавы, прапаў без вестак у 1944.

ЛЕШЧЫК Роберт Іванавіч, н. у 1915, радавы, загінуў.

ПРАЛІЧ Андрэй Казіміравіч, н. у 1919, сапёр, служыў у польскай пяхотнай дывізіі імя Дамброўскага, прапаў без вестак 21.9.1944.

ВЁСКА РУСІНЫ

ВОРАГ Антон Іларыёнавіч, н. у 1911, сяржант, стралок 230-й сд, загінуў 27.2.1945, пахаваны ў Германіі.

ГЛАДКОВІЧ Мікалай Андрэевіч, н. у 1916, радавы, стралок, прапаў без вестак у снежні 1944.

ГЛАДКОВІЧ Фабіян Браніслававіч, н. у 1923, радавы, загінуў.

КІШКО Мікалай Фёдаравіч, н. у 1913, радавы, загінуў.

МІЛТА Уладзімір Васільевіч, н. у 1913, радавы 238-га сп 186-й сд 8-й гв. арміі, загінуў 5.10.1944, пахаваны ў Польшчы.

СКУРАЦЁНАК Іван Раманавіч, н. у 1909, радавы, загінуў у 1945.

ВЁСКА САВІЧЫ

КАВАЛЬСКІ Леанід Іванавіч, н. у 1919, радавы, стралок 74-га гв. сп 90-й гв. сд, загінуў 15.8.1944, пахаваны ў Латвіі.

КАВАЛЬСКІ Пётр Аляксандравіч, н. у 1919, радавы, у арміі з мая 1941, загінуў 16.9.1941 у лагеры для ваеннапалонных у м. Сувалкі.

ШАЎЧУК Уладзімір Іосіфавіч, н. у 1924, радавы, стралок, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ВЁСКА СКВАРЦОВА

КУЗЬМІНОЎ Рыгор Сяргеевіч, н. у 1906, радавы 303-га сп 92-й сд, прапаў без вестак 3.2.1945.

ПЯТРОЎ Васіль Пятровіч, н. у 1919, радавы, стралок, у арміі з верасня 1940, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ВЁСКА СЛАБАДА

БАЛАБАН Рафал Фабіянавіч, н. у 1909, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ЛОЎКІС Іосіф Дамінікавіч, н. у 1914, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ПАПЕЛІК Карл Сцяпанавіч, н. у 1912, радавы, загінуў пад Берлінам 27.4.1945.

А.А.Дзіковіч.

ВЁСКА СОЎКІ

СОБАЛЬ Пётр Іванавіч, загінуў у 1941 пад Ленінградам.

СОБАЛЬ Сямён Пятровіч, н. у 1910, загінуў у 1945 пад Будапештам.

СОЎКА Іван Іпалітавіч, н. у 1919, радавы, загінуў.

ВЁСКА СТАРЫЦА

МАНКЕВІЧ Міхаіл Андрэевіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

ЦІМАФЕЕЎ Аляксандр Фаміч, н. у 1908, радавы, стралок, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

ЦЫБУЛЬСКІ Іосіф Уладзіміравіч, н. у 1922, радавы, загінуў.

ВЁСКА ТАРАСАЎКА

ЮРГЕЛАН Пётр Віктаравіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у верасні 1944.

ЯНУШ Пётр Аляксандравіч, н. у 1915, радавы, прапаў без вестак у лютым 1945.

ВЁСКА ЧАРАНКІ

ЖЫШКЕВІЧ Альбін Вікенцьевіч, н. у 1912, радавы, загінуў у 1945.

КОЗІЧ Яўстафій Фёдаравіч, н. у 1919, радавы 673-га сп, загінуў 12.12.1944 ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА ЧАРЭМУШНІКІ

ДЗІКОВІЧ Алег Аляксандравіч, н. у 1918, загінуў у 1944 пад Рыгай.

ДЗІКОВІЧ Віктар Ягоравіч, н. у 1908, загінуў у 1944 пад Рыгай.

ДЗІКОВІЧ Засім Раманавіч, н. у 1904, радавы, прапаў без вестак у верасні 1944.

МІХАЙЛАЎ Пётр Васільевіч, н. у 1907, радавы, стралок 321-й сд, загінуў 14.2.1945, пахаваны ў Польшчы.

ШЫМАН Мікалай Дзмітрыевіч, н. у 1926 у в. Азерава, радавы, прапаў без вестак у лістападзе 1944.

ВЁСКА ШУРПІКІ

БУДЗЬКО Васіль Гаўрылавіч, н. у 1917, прапаў без вестак у 1944.

М.В.Козіч.

В.І.Бароўка.

І.М.Антух.

І.Ю.Кірплук.

А.А.Ліпik.

КОЗІЧ Валяр'ян Восіпавіч, н. у 1905, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

КОЗІЧ Мікалай Восіпавіч, н. у 1911, радавы, загінуў 21.1.1945, пахаваны ў Польшчы.

ВЁСКА ЮНЬКІ

БАРОЎКА Васіль Іосіфавіч, н. у 1911, радавы, стралок 86-й сд, загінуў 12.12.1943.

ДЗЯГЦЯР Віталь Аляксандравіч, н. у 1913, радавы, прапаў без вестак.

МАЛЯЎКА Міхаіл Іванавіч, н. у 1920, радавы, стралок 226-га сп 63-й сд, загінуў 30.1.1945 ва Усходняй Прусіі.

МАЛЯЎКА Пётр Іванавіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак.

ЯРЭЎСКІ СЕЛЬСАВЕТ

ВЁСКА ВЯЛІКАЯ ВОЛЬСЯ

ЛЯЎКОВІЧ Іван Мікалаевіч, н. у 1919, радавы Войска польскага, прапаў без вестак у верасні 1944.

ШАРАПАЎ Іван Абрамавіч, н. у 1911, радавы, загінуў у нямецкім палоне 29.6.1943.

ШУШКО Іван Фаміч, радавы, загінуў у 1945 пры фарсіраванні р. Одэр.

ВЁСКА ДУКІ

ЛАЗІКЕВІЧ Баляслаў Людвікавіч, н. у 1905, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

РУНДЗЯ Мар'ян Вікенцьевіч, н. у 1910, радавы, стралок 239-га сп, загінуў у Польшчы 29.3.1945.

ВЁСКА ЗАБРОДДЗЕ

АЛЕКСАНДРОВІЧ Мікалай Іосіфавіч, н. у 1924, радавы, загінуў у красавіку 1945 у Венгрыі.

АНТУХ Аляксандр Аляксандравіч, н. у 1920, радавы, стралок 201-га сп 84-й сд, загінуў 22.12.1944. пахаваны ў Венгрыі.

АНТУХ Іосіф Мікалаевіч, н. у 1923, загінуў у Венгрыі.

АНТУХ Мікалай Аляксандравіч, н. у 1905, прапаў без вестак.

АНТУХ Пётр Аляксандравіч, н. у 1914, радавы, загінуў у 1945 у Чэхаславакіі.

ДУБОЎСКІ Ягор Аляксандравіч, н. у 1908, радавы, прапаў без вестак у 1944.

ВЁСКА ЗАДЗЕЎЕ

ТАЛМАШЭВІЧ Іван Іванавіч, н. у 1907, радавы, стралок 760-га сп 208-й сд, загінуў 27.3.1945 ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА КУРТЫ

КІРПЛЮК Іван Юльянавіч, н. у 1925, радавы, стралок 146-га гв. сп 48-й гв. сд, загінуў 30.4.1945, пахаваны ў Германіі.

ВЁСКА ЛЦВІНКІ

ДРОБЫШ Франц Пятровіч, н. у 1908, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

ВЁСКА МАЖЭЙКІ

МАЖЭЙКА Адольф Карлавіч, радавы, загінуў 12.2.1945 у Германіі.

ПЯТКЕВІЧ Юльян Францавіч, н. у 1909, радавы, прапаў без вестак у лютым 1945.

ВЁСКА МОЛЬДЗЕВІЧЫ

КЛПА Антон Францавіч, радавы, загінуў у маі 1945 у Берліне.

ЛПШК Антон Антонавіч, н. у 1921, радавы, загінуў у 1945 у Чэхаславакіі.

ВЁСКА НЕВЯРЫШКІ

ЛЯХОВІЧ Мар'ян Казіміравіч, н. у 1907, радавы, загінуў у 1945 у Берліне.

РАТКЕВІЧ Адам Аляксандравіч, н. у 1907, радавы, загінуў у 1945 у Берліне.

РАТКЕВІЧ Адам Аляксандравіч, н. у 1915, радавы, прапаў без вестак 9.2.1945.

ВЁСКА НОВЫ ДВОР

ЖУКАЛАЎ Філей Сямёнавіч, н. у 1923, радавы, стралок 21-га гв. сп 7-й гв. сд, загінуў 23.1.1945, пахаваны ў Венгрыі.

КАШТЭЛЬЯН Васіль Аксенцьевіч, н. у 1918, прапаў без вестак у верасні 1944.

МАЖЭЙКА Часлаў Адамавіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у верасні 1944.

ВЁСКА НОРКАВІЧЫ

АМБРАЗЕВІЧ Станіслаў Ігнацьевіч, н. у 1925, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

БАДРОЎ Пётр Рыгоравіч, н. у 1909 у в. Цёмкіна Смаленскай вобл., сяржант, загінуў у 1945.

ВЯРЫЦКІ Эдвард Аляксандравіч, н. у 1913, загінуў у 1943 у фашысцкім канцлагеры.

ГРЫШКЕВІЧ Уладзімір Гаспаравіч, н. у 1926, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

ДАРАФЕЕЎ Пётр Іванавіч, н. у 1920, радавы, загінуў 3.5.1945, пахаваны ў Германіі.

ЛЕКАРЭВІЧ Валянцін Кліменцьевіч, н. у 1920, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

ЛЕКАРЭВІЧ Леанід Кліменцьевіч, н. у 1920, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

ОЖАЛЬ Казімір Кліменцьевіч, н. у 1914, радавы, прапаў без вестак.

ВЁСКА РОДЗІ

ДЗІСЬКО Эмануіл Данатавіч, яфрэйтар, загінуў у 1945 у Германіі.

ВЁСКА СІЎЦЫ

ГУЛЬ Арсеній Іосіфавіч, н. у 1921, радавы, загінуў у маі 1945 у Германіі.

ВЁСКА ХАЦЛЫ

ГРАБЛЕЎСКІ Альфонс Карлавіч, н. у 1901, радавы, стралок 124-га сп 364-й сд, прапаў без вестак.

ЧАРНЯЎСКІ Іван Францавіч, н. у 1901, радавы, загінуў у 1945 у Германіі.

ВЁСКА ЯРЭВА

АВІН Уладзіслаў Вікенцьевіч, н. у 1923, радавы, загінуў 16.4.1945 у Чэхаславакіі.

ЛЕКАРЭВІЧ Зянон Мікалаевіч, н. у 1922, загінуў у 1944 у Польшчы.

Воіны-землякі, якія нарадзіліся ў Пастаўскім р-не, але дакладнае месца іх нараджэння не ўстаноўлена

АЗДОБА Антон Паўлавіч, н. у 1912, салёр, прапаў без вестак у 1945.

АЛХВЕРАЎ Гаўрыла Канстанцінавіч, н. у 1913, радавы, стралок 233-га сп, памёр ад ран 23.1.1945 ва Усходняй Прусіі.

АЛЯХНОВІЧ Станіслаў Антонавіч, н. у 1912, радавы, прапаў без вестак у лістападзе 1944.

БАКУЛА Мечыслаў Мікалаевіч, н. у 1908, радавы, стралок, прапаў без вестак у кастрычніку 1945.

БАРШЧЭЎСКІ Уладзімір Максімавіч, н. у 1908, радавы 941-га сп 265-й сд, загінуў у лютым 1945, пахаваны ў Германіі.

БАРЫЛА Юзаф Антонавіч, н. у 1917, стралок 204-га гв. сп 69-й гв. сд, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

БАСТ Іосіф Ананьевіч, н. у 1925, радавы, стралок 69-га сп, памёр ад ран 28.2.1945, пахаваны ў Літве.

БОЙКА Казімір Ісідаравіч, радавы 9-га польскага пяхотнага палка, прапаў без вестак 18.4.1945.

БРАЗОЎСКІ Пётр Іосіфавіч, н. у 1921, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

БУДЗІЧ Іосіф Іосіфавіч, н. у 1924, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

БУДКЕВІЧ Антон, радавы 14-га пяхотнага палка Войска польскага, загінуў 3.5.1945, пахаваны ў Германіі.

БУКА Адам, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у 1945.

БУКА Іван Вікенцьевіч, н. у 1907, радавы, прапаў без вестак у маі 1945.

БУКА Пётр Ігнацьевіч, н. у 1907, радавы, прапаў без вестак у маі 1945.

БУРАК Іосіф Адамавіч, н. у 1912, радавы, разведчык-назіральнік 1285-га гв. ап 29-й ад, загінуў, пахаваны ў Германіі.

ВАШКЕВІЧ Эдмунд Іванавіч, н. у 1907, радавы, прапаў без вестак у студзені 1945.

ВРУБЛЕЎ Антон Аўгусцінавіч, н. у 1910, радавы 441-й сд, загінуў у студзені 1945 ва Усходняй Прусіі.

ВРУБЛЕЎСКІ Аляксандр Мікалаевіч, н. у 1925, рад. 1192-га сп 357-й сд, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ВЫШАДКА Усцін Усцінавіч, н. у 1909, радавы, прапаў без вестак у 1945.

Ахвяры вайны

ВЯЛІЧКА Людвіг Людвігавіч, н. у 1925, радавы, прапаў без вестак у 1945.

ВЯРЦІНСКІ Аляксандр Сцяпанавіч, н. у 1919, радавы, загінуў у 1945.

ГАЙКОВІЧ Альбін Адольфавіч, н. у 1917, радавы, прапаў без вестак у верасні 1944.

ГАЙКОВІЧ Вітольд Пятровіч, н. у 1926, радавы, прапаў без вестак у маі 1945.

ГАЙКОВІЧ Іван Усцінавіч, н. у 1909, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ГАЙКОВІЧ Уладзіслаў Іванавіч, н. у 1922, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ГАЛОЎКА Андрэй Пятровіч, н. у 1923, радавы 212-га сп 49-й сд, прапаў без вестак у студзені 1945.

ГАЛЯК Альбін Іосіфавіч, н. у 1912, радавы 1214-га сп 364-й сд, памёр ад ран у лютым 1945, пахаваны ў Польшчы.

ГАПЛІЧНІК Адам Восіпавіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ГАПЛІЧНІК Баяслаў Ульянавіч, н. у 1927, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ГАРБАЦЭВІЧ Раман Максімавіч, н. у 1905, радавы, прапаў без вестак у 1944.

ГАРДОН Герцык Беркавіч, н. у 1901, сяржант Кіраваградскай дывізіі, загінуў у красавіку 1945.

ГАЎРЫЛАЎ Васіль Іванавіч, н. у 1918, сяржант, камандзір аддзялення 910-га сп 220-й сд, загінуў у сакавіку 1944, пахаваны ў в. Кішкіна Цвярской вобл.

ГНЬКО Іван Іванавіч, н. у 1919, прапаў без вестак у верасні 1944.

ГРСТУН Пётр Эдвардавіч, н. у 1924, радавы, прапаў без вестак у 1945.

ГРЫН Эдвард Міхайлавіч, н. у 1902, радавы, памёр ад ран у студзені 1945.

ГЛІВА Рыгор Арцём'евіч, н. у 1926, радавы 1054-га сп 310-й сд, загінуў у красавіку 1945, пахаваны ў Германіі.

ГРЫНКЕВІЧ Станіслаў Адольфавіч, н. у 1913, радавы Войска польскага, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ГРЫНЬКО Мікалай Іосіфавіч, н. у 1917, радавы 293-га гв. сп 96-й гв. сд, загінуў 21.3.1945 ва Усходняй Прусіі.

ГУТАР Мяфодзіі Фёдаравіч, н. у 1916, радавы, загінуў у сакавіку 1945 ва Усходняй Прусіі.

ДАРОЖКА Бярадзіі Шліпавіч, н. у 1926, радавы 262-га сп 184-й сд, прапаў без вестак у верасні 1944.

ДЗЕРАВЯНКА Іван Валяр'янавіч, н. у 1913, радавы, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

ДЗЮШКО Аляксандр Вікенцьевіч, н. у 1913, радавы, прапаў без вестак у 1945.

ДРАГУН Вен'ямін Антонавіч, н. у 1914, радавы, прапаў без вестак у снежні 1944.

ДРАГУН Рыгор Аляксеевіч, н. у 1916, радавы 31-й ад, загінуў у сакавіку 1945, пахаваны ў Польшчы.

ДУБРОЎСКІ Рыгор Рыгоравіч, н. у 1924, радавы, загінуў у маі 1945 у Германіі.

ДУЛНЕЦ Уладзімір Іосіфавіч, н. у 1917, радавы 23-га сп, памёр ад ран у красавіку 1945.

ЖАБРОЎСКАЯ Ніна Антонаўна, н. у 1926, загінула ў сакавіку 1945, пахавана ў Германіі.

ЖАЎНЯРОВІЧ Сігізмунд Сігізмундавіч, н. у 1915, радавы, прапаў без вестак у 1945.

ЖЫГАЛКА Аляксандр Алегавіч, н. у 1908, радавы, памёр ад ран у сакавіку 1945, пахаваны ў Польшчы.

ЗАБЕЛА Казімір Казіміравіч, н. у 1909, радавы, загінуў у студзені 1945.

ЗАХАЖЭЎСКІ Іосіф Іванавіч, н. у 1907, радавы, загінуў у красавіку 1945.

ЗЕЛЯНКЕВІЧ Антон Францавіч, н. у 1926, радавы, загінуў у лютым 1945, пахаваны ў Германіі.

ЗЕЛЯНКЕВІЧ Георгій Дарафеевіч, радавы 709-га сп, прапаў без вестак у студзені 1942.

ЗУБКО Канстанцін Арцём'евіч, н. у 1905, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ЗУБКОЎ Пётр Цімафеевіч, н. у 1926, радавы 330-га сп 86-й сд, загінуў у лютым 1945.

ЗЯМЧОНАК Фелікс Міхайлавіч, н. у 1908, радавы, прапаў без вестак у лістападзе 1944.

ІВАНЕНКА Міхаіл Церахавіч, н. у 1917, радавы 1315-га сп, загінуў у сакавіку 1945 ва Усходняй Прусіі.

ІВАШКЕВІЧ Іосіф Мікалаевіч, н. у 1910, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

КАВАЛЕНКА Фёдар Сцяпанавіч, н. у 1925, партызан, памёр ад ран у студзені 1944, пахаваны ў Акулаўскім р-не Ленінградскай вобл.

КАЖЭЙКА Вікенціі Людвігавіч, н. у 1926, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

КАЖЭЙКА Пётр Баніфацыевіч, н. у 1913, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

КАЗАРОВЕЦ Аляксандр Аляксандравіч, н. у 1926, радавы 206-га гв. сп 69-й гв. сд, памёр ад ран у красавіку 1945.

КАЗАРОВЕЦ Пётр Канстанцінавіч, н. у 1926, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

КАЗЬМАН Антон, н. у 1906, радавы 1214-га сп 364-й сд, прапаў без вестак у лютым 1945.

КАНДРАТОВІЧ Васіль Маркісавіч, н. у 1895, радавы, загінуў у лютым 1943.

КАНТАРОВІЧ Рыгор Абрамавіч, н. у 1912, ст. лейтэнант, прапаў без вестак у чэрвені 1941.

КАНЬКО Аляксей Сцяпанавіч, н. у 1910, радавы, прапаў без вестак у студзені 1945.

КАПТЭЙН Лявонціі Станіслававіч, н. у 1918, радавы 534-га сп 106-й сд, прапаў без вестак у верасні 1941.

КАРАНЕЎСКІ Адам Кайтанавіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

КАРАНЕЎСКІ Іван Адамавіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у верасні 1944.

КАРДЗІЁНАК Мар'ян Іосіфавіч, н. у 1925, радавы 938-га сп 306-й сд, загінуў у лістападзе 1944.

КАСПЕР Іпаліт Ігнацьевіч, н. у 1914, радавы 139-га гв. ап 69-й гв. сд, загінуў у снежні 1944, пахаваны ў Германіі.

Воіны-землякі, якія загінулі ці прапалі без вестак

КАТОВІЧ Іван Іванавіч, н. у 1911, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

КАТОВІЧ Мікалай Андронавіч, н. у 1913, радавы, стралок 204-га гв. сп 69-й гв. сд, загінуў у снежні 1944, пахаваны ў Венгрыі.

КІРЫЛОК Восіп Юльянавіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у верасні 1944.

КІШКО Іосіф Іванавіч, н. у 1914, радавы 702-га сапёрнага батальёна 319-й сд, загінуў у сакавіку 1945.

КОЖУХ Піліп Антонавіч, н. у 1922, радавы 1188-га сп 357-й сд, памёр ад ран у снежні 1944, пахаваны ў Латвіі.

КОСЦІН Анатоль Аляксеевіч, н. у 1909, радавы 193-й сд, загінуў у лютым 1945, пахаваны ў Польшчы.

КРАСІЛЕВІЧ Браніслаў Кайтанавіч, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

КРАЎЦОЎ Мікалай Міхайлавіч, н. у 1911, радавы 230-й сд, прапаў без вестак у лютым 1945.

КРАЎЧАНКА Яўген Іванавіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

КРУГЛЫ Вацлаў Іванавіч, н. у 1922, радавы 1188-га сп 357-й сд, загінуў у верасні 1944, пахаваны ў Латвіі.

КРУГЛЫ Станіслаў Антонавіч, н. у 1922, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

КРЫВАНОС Іван Адамавіч, н. у 1906, загінуў у сакавіку 1945, пахаваны ў Маскоўскай вобл.

КРЫВЕНЬКІ Васіль Спяпанавіч, н. у 1912, радавы 321-й сд, загінуў у студзені 1945 ва Усходняй Прусіі.

КРЭМІС Іван Уладзіміравіч, н. у 1926, радавы 732-га сп 235-й сд, загінуў у лютым 1945 ва Усходняй Прусіі.

ЛАБУТАЎ Пётр Усцінавіч, н. у 1903, радавы 82-га сп, памёр ад ран у лютым 1945, пахаваны ў Польшчы.

ЛАВУШКОЎСКИ Мамерт Аўгустынавіч, н. у 1925, радавы 173-й асобнай армейскай роты, загінуў у маі 1945 ва Усходняй Прусіі.

ЛАНДЫШКА Іван Іосіфавіч, н. у 1898, радавы 172-га гв. сп 57-й гв. сд, загінуў у красавіку 1945, пахаваны ў Германіі.

ЛАПА Дзмітрый Піліпавіч, н. у 1920, радавы, прапаў без вестак у 1944.

ЛАПАЦЬ Мяфодзій Іосіфавіч, н. у 1923, радавы 274-га гв. сп 90-й гв. Віцебскай сд, загінуў у жніўні 1944, пахаваны ў Латвіі.

ЛАПКО Сямён Аляксеевіч, н. у 1919, сяржант 933-га сп 254-й сд, прапаў без вестак у жніўні 1941.

ЛАСОЎСКИ Усцін Браніслававіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ЛАСТОЎСКИ Павел Аляксандравіч, н. у 1922, радавы, прапаў без вестак у верасні 1944.

ЛАЎРЫНОВІЧ Іван Францавіч, н. у 1920, радавы, прапаў без вестак у маі 1945.

ЛІСЕНКА Астафей Іванавіч, н. у 1912, радавы 208-га сп, загінуў 26.7.1945, пахаваны ў Каўнасе.

ЛІЦВІН Браніслаў, н. у 1912, радавы, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

ЛІЦВІНОВІЧ Віктар Мікалаевіч, н. у 1919,

радавы 1310-га сп 19-й сд, загінуў у сакавіку 1945, пахаваны ў Чэхаславакіі.

ЛУКАШОНАК Рыгор Перфільевіч, н. у 1923, радавы 469-га сп, памёр ад ран у лютым 1945, пахаваны ў Германіі.

ЛУКАШЭВІЧ Эдвард Аляксандравіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ЛУПАЧ Восіп Восіпавіч, н. у 1921, радавы Войска польскага, прапаў без вестак у 1945.

ЛУПАЧ Восіп Іванавіч, н. у 1925, радавы, прапаў без вестак у верасні 1945.

ЛЫГА Васіль Міхайлавіч, н. у 1905, радавы, прапаў без вестак у студзені 1945.

ЛЫСЕНАК Пётр Ігнацьевіч, н. у 1914, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ЛЮБЕЦКИ Пётр Фердзінандавіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у маі 1945.

МАЖУТА Аляксандр Венядзіктавіч, н. у 1926, радавы 262-га сп 184-й сд, прапаў без вестак у верасні 1944.

МАЖУТА Аляксандр Венядзіктавіч, н. у 1926, мал. сяржант 499-га гв сп 192-й сд, загінуў у красавіку 1945 ва Усходняй Прусіі.

МАЛЕЦ Альбін Людвікавіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

МАЛЕЦ Пётр Іванавіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

МАЛЫШЭЎСКАЯ Зоя Ульянаўна, н. у 1922, ваеннапалонная, памерла ад ран 20.2.1945, пахавана ў м. Орцэша.

МАЛЯЎКА Дзмітрый Васільевіч, н. у 1920, радавы 711-га сп 215-й сд, загінуў у студзені 1945 ва Усходняй Прусіі.

МАНЧЫНСКИ Станіслаў Францавіч, н. у 1922, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

МАРТУЛЬ Баляслаў Антонавіч, н. у 1911, радавы, загінуў у сакавіку 1945.

МАЦЕЙКАВІЧ Альбін Адамавіч, н. у 1912, радавы 193-й Днепрапятроўскай сд, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

МАЦЮШОНАК Баляслаў Іосіфавіч, н. у 1916, радавы, прапаў без вестак у маі 1945.

МАЦЮШОНАК Браніслаў Фаміч, н. у 1923, радавы 321-й Чудава-Дноўскай сд, загінуў у лютым 1945, пахаваны ў Польшчы.

МАЦЮШОНАК Пётр Іванавіч, н. у 1916, радавы, прапаў без вестак у студзені 1945.

МІНЦКАЎ Іван Афінагенавіч, н. у 1902, радавы 237-га сп 69-й сд, загінуў у кастрычніку 1944, пахаваны ў Польшчы.

МУРЗІЧ Баляслаў Альбертавіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у 1945.

МЯДЗВЕДЗЕЎ Кузьма Лукіч, н. у 1913, радавы 370-й асобнай армейскай штрафной роты, загінуў у красавіку 1945, пахаваны ў Латвіі.

МЯДЗЮХА Мікалай Якубавіч, н. у 1920, радавы, прапаў без вестак у жніўні 1944.

МЯДЗЮХА Міхаіл Астасьевіч, н. у 1921, радавы

Ахвяры вайны

245-га сп 84-й сд, прапаў без вестак у лістападзе 1944.

МЯНЕЎКА Андрэй Аляксандравіч, н. у 1911, радавы 1052-га сп 301-й Сталінскай дывізіі, загінуў у студзені 1945, пахаваны ў Польшчы.

НЕСЦЯРОНАК Станіслаў Станіслававіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

НІЗАМАЎ Калістрат Маркіянавіч, н. у 1910, сяржант, прапаў без вестак у жніўні 1944.

ННАРТОВІЧ Канстанцін Казіміравіч, н. у 1912, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

НЯЦВЕТНЫ Пётр Фёдаравіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у лістападзе 1944.

ПАДВАРОНІН Іван Іванавіч, н. у 1917, радавы, стралок 126-га сп, памёр ад ран 13.3.1945 ва Усходняй Прусіі.

ПАДРЭЗ Антон Міхайлавіч, н. у 1924, радавы, стралок, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

ПАДРЭЗ Баляслаў Сцяпанавіч, н. у 1914, радавы, стралок, прапаў без вестак у верасні 1944.

ПАДРЭЗ Пётр Пятровіч, н. у 1916, мал. сяржант, камандзір аддзялення, п/п 97760«С», прапаў без вестак у лютым 1945.

ПАЧКОЎСКИ Антон Мацвеевіч, н. у 1919, радавы, стралок 534-га сп 106-й сд, прапаў без вестак у верасні 1941.

ПАЧКОЎСКИ Віктар Усцінавіч, н. у 1917, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ПАЧКОЎСКИ Уладзімір Юльянавіч, н. у 1922, радавы, стралок, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ПАЧКОЎСКИ Эдуард Уладзіміравіч, н. у 1925, радавы, стралок, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

ПЛОТНИКАЎ Уладзімір Лазаравіч, н. у 1924, радавы, стралок 262-га сп 184-й сд, прапаў без вестак у верасні 1944.

ПЛЯШКУН Станіслаў Восіпавіч, н. у 1926, радавы, стралок, прапаў без вестак у лютым 1945.

ПЯТКОЎСКИ Станіслаў Феліксавіч, н. у 1908, радавы, прапаў без вестак у верасні 1945.

ПЯТРОВІЧ Андрэй Андрэевіч, н. у 1912, радавы, стралок, прапаў без вестак у верасні 1944.

РАПНЯ Станіслаў Феліксавіч, н. у 1919, радавы, стралок, прапаў без вестак у чэрвені 1941.

РАДКЕВІЧ Міхаіл Пятровіч, н. у 1914, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944, пахаваны ў Польшчы.

РАЗВАДОЎСКИ Іван Фёдаравіч, лейтэнант, камандзір узвода, прапаў без вестак у 1941.

РАМЕЙКА Уладзімір Ігнацьевіч, н. у 1913, радавы, стралок, прапаў без вестак у маі 1945.

РУДАК Іосіф Антонавіч, н. у 1918, радавы, стралок, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

РУСАК Геры Шымелевіч, н. у 1909, ст. лейтэнант, намеснік камандзіра роты 130-га гв. сп 44-й гв. сд, загінуў 18.12.1942, пахаваны ў в. Філонава Варонежскай вобл.

РУТКОЎСКИ Іван Юрьевіч, н. у 1910, радавы, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

РЫЖЫЦКИ Іван Міхайлавіч, н. у 1909, радавы, прапаў без вестак у верасні 1944.

САДОЎСКИ Альфонс Антонавіч, н. у 1920, радавы, стралок, прапаў без вестак у красавіку 1945.

САКАЛОЎСКИ Андрэй Ерамеевіч, н. у 1905, радавы, стралок 1199-га сп 354-й сд, загінуў 12.2.1945, пахаваны ў Польшчы.

САЛАВЕЙ Пётр Іосіфавіч, н. у 1920, радавы, стралок, прапаў без вестак у красавіку 1945.

САЛАНІНІНА Ганна Яфімаўна, н. у 1922, фельчар аўтаатрада, прапала без вестак у снежні 1941.

САЛЖОВІЧ Павел Антонавіч, н. у 1919, радавы, стралок, прапаў без вестак у верасні 1944.

СВАРЦЭВІЧ Баляслаў Аляксандравіч, н. у 1922, радавы, стралок, прапаў без вестак у лютым 1945.

СЕЧКА Уладзімір Іванавіч, н. у 1916, радавы, стралок, памёр ад ран 3.1.1945, пахаваны ў Венгрыі.

СІМАШНЕВІЧ Уладзімір Сігізмундавіч, н. у 1922, мал. сяржант, камандзір аддзялення 1122-га сп 334-й Віцебскай сд, памёр ад ран 12.10.1944, пахаваны ў Літве.

СІНКЕВІЧ Станіслаў Мечыслававіч, н. у 1926, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945 пад Берлінам.

СКАРАЧОНАК Іван Раманавіч, н. у 1909, радавы, стралок 37-й штрафной роты, памёр ад ран 23.2.1945, пахаваны ў Латвіі.

СКАЧОК Часлаў Браніслававіч, н. у 1919, радавы, стралок, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

СМОЛКА Уладзімір Міхайлавіч, н. у 1920, радавы, стралок, памёр ад ран 24.4.1945 ва Усходняй Прусіі.

СОБАЛЬ Аляксандр Антонавіч, н. у 1900, радавы, стралок 184-й сд 294-га сп, загінуў 14.4.1945 ва Усходняй Прусіі.

СОБАЛЬ Антон Аляксандравіч, н. у 1910, радавы, стралок 1214-га сп, загінуў 22.4.1945, пахаваны ў Германіі.

СОБАЛЬ Карн Сяргеевіч, н. у 1909, радавы, прапаў без вестак у верасні 1944.

СТАБРОЎСКИ Казімір Усцінавіч, н. у 1917, радавы, стралок 1128-га сп 336-й сд, загінуў 16.2.1945, пахаваны ў Польшчы.

СТАБРОЎСКИ Міхаіл Усцінавіч, н. у 1926, радавы, стралок, прапаў без вестак у красавіку 1945.

СТАБРОЎСКИ Франц Усцінавіч, н. у 1912, радавы, стралок 1128-га сп 336-й сд, загінуў 16.2.1945, пахаваны ў Польшчы.

СТАХАНОЎСКИ Віталь П., н. у 1918, мал. сяржант, камандзір аддзялення 54-й сд, загінуў 8.8.1941, пахаваны ў Карэліі.

СТРУК Вацлаў Іванавіч, н. у 1909, радавы, стралок, прапаў без вестак у жніўні 1940.

СУДНЯ Андрэй Уладзіміравіч, н. у 1913, радавы, памёр ад ран 6.6.1945, пахаваны ў Германіі.

СУРВІЛА Ігнацій Антонавіч, н. у 1916, радавы, стралок, прапаў без вестак у лістападзе 1944.

ТАНАНА Вячаслаў Паўлавіч, н. у 1926, радавы, стралок 17-га гв. паветрана-дэсантнага сп 6-й гв. паветрана-дэсантнай дывізіі, загінуў 2.5.1945, пахаваны ў Аўстрыі.

ТАНАНА Іосіф Андрэевіч, н. у 1920, радавы,

стралок 393-га сп, загінуў 1.2.1945, пахаваны ў г. Шверзенеу Пазнанскага ваяводства ў Польшчы.

ТАНАНА Сяргей Іванавіч, н. у 1920, радавы, стралок 461-га сп 142-й сд, прапаў без вестак 17.1.1945.

ТАТЫРЖЫН Пётр Канстанцінавіч, н. у 1921, радавы, кулямётчык 1192-га сп 357-й сд, загінуў у баі 22.9.1944, пахаваны ў Латвіі.

ТАЧЫНСКІ Міхаіл Міхайлавіч, н. у 1918, радавы, стралок 605-га сп 132-й сд, прапаў без вестак у красавіку 1944.

ТАЯНОВІЧ Баляслаў Фёдаравіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ТРАПУК Баляслаў Багуслававіч, н. у 1912, радавы, стралок, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

ТУРЛА Іван Казіміравіч, н. у 1902, радавы, стралок 132-га сп 27-й сд, загінуў 28.3.1945, пахаваны ў Польшчы.

УЛАНОВІЧ Пётр Ягоравіч, н. у 1919, радавы, стралок, прапаў без вестак у ліпені 1944.

УРБАНОВІЧ Адольф Уладзіслававіч, капрал 1-га пп 1-й польскай пд, загінуў 16.4.1945.

ФЕДАРОВІЧ Аляксандр Фёдаравіч, н. у 1917, радавы 243-га гв. сп 84-й гв. сд, загінуў у кастрычніку 1944 ва Усходняй Прусіі.

ФЕДАРОНАК Міхаіл Уладзіміравіч, н. у 1925, радавы, загінуў у лютым 1945.

ФШАР Рубін Хаімавіч, н. у 1912, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1941.

ХАРКОЎ Канстанцін Яўстаф'евіч, н. у 1921, радавы 209-га сп 162-й сд, загінуў у кастрычніку 1944, пахаваны ў Польшчы.

ХІНЬКО Канстанцін Канстанцінавіч, н. у 1914, радавы 313-га сп, загінуў у верасні 1945, пахаваны ў Маньчжур'і.

ЦАПЕЛІК Карл Стафанавіч, н. у 1912, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ЦЕЛЯК Аляксандр Іванавіч, н. у 1908, радавы, прапаў без вестак у студзені 1942.

ЦЕЛЯК Мікалай Мікалаевіч, н. у 1900, радавы, стралок 525-га сп 150-й сд, памёр ад ран 5.5.1945, пахаваны ў Германіі.

ЦЕРАШКЕВІЧ Мікалай Купрыянавіч, н. у 1914, радавы, стралок, памёр ад ран 4.3.1945, пахаваны ў Германіі.

ЦЕРЛЮК Іосіф Іосіфавіч, н. у 1910, радавы, стралок 1073-га сп 316-й сд, загінуў 23.1.1945, пахаваны ў Венгрыі.

ЦІМАФЕЕЎ Аляксандр Тамашавіч, н. у 1908, радавы, прапаў без вестак 13.3.1945.

ЦЯГАЛА Альбін Пятровіч, н. у 1912, радавы, стралок, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ЦЯРЭНЦЬЕЎ Максім Іванавіч, н. у 1925, мал. сяржант, камандзір аддзялення 245-га гв. сп, загінуў ва Усходняй Прусіі.

ЧАЛЕЙ Уладзіслаў Антонавіч, н. у 1909, радавы, прапаў без вестак у верасні 1944.

ЧАЛКА Міна Лявонавіч, н. у 1909, радавы, прапаў без вестак у верасні 1944.

ЧАРНЯНІН Міхаіл Сцяпанавіч, н. у 1915, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ЧАРНЯЎСКІ Іван Францавіч, н. у 1901, радавы 1214-га сп 364-й сд, прапаў без вестак у лютым 1945.

ЧАРЭНКА Пётр Іосіфавіч, н. у 1925, радавы 262-га гв. сп, памёр ад ран у студзені 1945 ва Усходняй Прусіі.

ЧЫКУН Вацлаў Міхайлавіч, н. у 1916, радавы 47-й сд, загінуў у жніўні 1944, пахаваны ў Латвіі.

ЧЫКУН Пётр Пятровіч, н. у 1923, радавы, прапаў без вестак у снежні 1944.

ШАКАЛАЎ Антон Аляксандравіч, н. у 1923, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ШАКОЛА Сцяпан Фадзеевіч, н. у 1918, радавы, прапаў без вестак у перасні 1944.

ШАЛАКІЦКІ Карней Антонавіч, н. у 1916, радавы 346-га сп 142-й сд, загінуў у 1945, пахаваны ў Польшчы.

ШАМУК Дзмітрый Юльянавіч, н. у 1922, радавы 259-га сп, памёр ад ран у верасні 1944, пахаваны ў Латвіі.

ШОРНІК Эдуард Мартынавіч, н. у 1922, радавы 729-га сп, памёр ад ран у верасні 1944.

ШПАКАЎ Андрэй Іосіфавіч, н. у 1921, радавы 75-га гв. сп, загінуў у красавіку 1945, пахаваны ў Германіі.

ШУНЕВІЧ Антон Антонавіч, н. у 1899, радавы 800-га сп 143-й Канатоиска-Корасценскай сд, прапаў без вестак 19.9.1944.

ШЧАСНЫ Пётр Фёдаравіч, н. у 1901, радавы, стралок, п./п 28058, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

ШЧАСНЫ Фелікс Тамашавіч, н. у 1914, радавы, стралок, загінуў 26.4.1945.

ШЫЛЕЙКА Альбін Іосіфавіч, н. у 1903, радавы, сапёр, прапаў без вестак у верасні 1944.

ШЫЛЬКО Альбін Антонавіч, п. у 1916, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ШЫЛЬКО Баляслаў Антонавіч, н. у 1919, курсант, прапаў без вестак у верасні 1944.

ШЫМАН Уладзімір Іванавіч, н. у 1920, радавы 1010-га сп 266-й сд, загінуў у лютым 1945, пахаваны ў Германіі.

ШЫМАНОЎСКІ Іосіф Баляслававіч, н. у 1912, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ШЫМУК Міхаіл Вікенцьевіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у верасні 1944.

ШЫЦЬКО Альбін Антонавіч, н. у 1914, радавы, прапаў без вестак у лютым 1945.

ШЫЦЬКО Аляксандр Герасімавіч, н. у 1909, радавы, памёр ад ран у жніўні 1945, пахаваны ў Польшчы.

ЮРКЕВІЧ Зянон Эдвардавіч, капрал, памёр ад ран 18.3.1945, пахаваны ў Германіі.

ЮРКЕВІЧ Пётр Карлавіч, н. у 1911, радавы, стралок 79-га гв. сп, памёр ад ран 17.5.1945, пахаваны ў Каўнасе, Літва.

ЯГАНЕВІЧ Вікенцій Вікенцьевіч, н. у 1917, радавы, прапаў без вестак у маі 1945.

ЯКІМОВІЧ Г.Р., н. у 1906, радавы, стралок 973-га сп 270-й сд, загінуў 24.1.1945, пахаваны ў Латвіі.

Ахвяры вайны

ЯКІМОВІЧ Серафім Лук'янавіч, н. у 1923, радавы, стралок, прапаў без вестак у снежні 1944.

ЯКІМОВІЧ Уладзімір Уладзіміравіч, н. у 1915, яфрэйтар, камандзір атрада 219-га сп, памёр ад ран 22.1.1945, пахаваны ў Латвіі.

ЯНКОВІЧ Юльян Міхайлавіч, н. у 1909, радавы, стралок, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ЯНУКОВІЧ Гілярый Сямёнавіч, н. у 1911, радавы, стралок, прапаў без вестак у 1945.

ЯНЦЭВІЧ Альфрэд Паўлавіч, н. у 1924, радавы, стралок 1192-га сп 357-й сд, памёр ад ран 15.9.1944, пахаваны ў Латвіі.

ЯНЦЭВІЧ Зянон Антонавіч, н. у 1920, рада-

вы, стралок, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ЯНЦЭВІЧ Франц Ульянавіч, н. у 1911, радавы, стралок, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ЯРМОЛА Мікалай Васільевіч, н. у 1912, радавы, стралок 382-га сп 84-й Харкаўскай сд, загінуў 4.2.1945, пахаваны ў Венгрыі.

ЯРМОЛА Міхаіл Дзмітрыевіч, н. у 1926, радавы 27-га гв. сп 11-й гв. сд, загінуў у красавіку 1945 ва Усходняй Прусіі.

ЯСЮКОВІЧ Іосіф Міхайлавіч, н. у 1912, радавы, стралок, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ЯЦЫНА Антон Станіслававіч, н. у 1907, радавы, стралок, прапаў без вестак у 1944.

Воіны, якія прызываліся Пастаўскім РВК

АДАМОВІЧ Міхаіл Аляксандравіч, н. у 1926, радавы, стралок 11-га гв. паветрана-дэсантнага сп 5-й гв. паветрана-дэсантнай сд, загінуў 24.12.1944, пахаваны ў Венгрыі.

АЛФЕРАВІЧ Міхаіл Мацвеевіч, н. у 1910 у Тураўскім р-не, радавы, стралок 706-га сп 204-й Віцебскай сд, загінуў у верасні 1944, пахаваны ў Латвіі.

АНТУХ Сцяпан Аляксеевіч, н. у 1915, радавы, стралок 68-га сп 70-й Верхнедняпроўскай сд, загінуў 7.4.1945 ва Усходняй Прусіі.

АРХІПАЎ Пётр Архіпавіч, н. у 1925, мал. сяржант, аўтамагчык 22-га сп 9-й сд, памёр ад ран 17.3.1945, пахаваны ў Латвіі.

АРХІШЕНКА Макар Ігнацьевіч, н. у 1898 у в. Вароніна Навасельскага р-на Віцебскай вобл., радавы 1238-га сп, прапаў без вестак 30.5.1942.

АРЦЁМ Браніслаў Міхайлавіч, н. у в. Камянцы Відзаўскага р-на Полацкай вобл., радавы, стралок 171-га сп, памёр ад ран 6.5.1945, пахаваны ў Германіі.

АСАНОВІЧ Аляксандр Барысавіч, н. у 1915, радавы, стралок 321-й Чудава-Дноўскай сд, загінуў 6.3.1945.

БАЛБЫШАЎ Васіль Фёдаравіч, н. у 1922, радавы, стралок 153-й Смаленскай сд, загінуў 7.2.1945 ва Усходняй Прусіі.

БАРАНОК Уладзімір Дзянісавіч, н. у 1926 у в. Січыкі Віцебскай вобл., радавы, стралок 384-га сп, памёр ад ран 19.10.1944, пахаваны ў Літве.

БАРАШКА Фёдар Андрэевіч, н. у 1924 у в. Кашчына Халопінскага р-на Мінскай вобл., радавы, стралок 732-га сп 235-й Віцебскай сд, загінуў 16.9.1944, пахаваны ў Латвіі.

БАРОЎКА Юльян Сцяпанавіч, н. у 1912, радавы, прапаў без вестак у маі 1945.

БАРУК Пётр Міхайлавіч, радавы, стралок 201-га сп, памёр ад ран 28.12.1944, пахаваны ў г. Секешфехервар у Венгрыі.

БАРЫЛА Серафім Іосіфавіч, н. у 1920, радавы, стралок 204-га гв. сп 69-й гв. сд, прапаў без вестак 8.12.1944.

БЕКШ Франц Іосіфавіч, н. у 1925 у Мядзельскім р-не, радавы, памёр ад ран 28.8.1944, пахаваны ў Літве.

БЕЛЫ Казімір, н. у 1906, радавы, прапаў без вестак 26.9.1942.

БЕРАСЦІН Іван Лук'янавіч, н. у 1909 у в. Сніжына Віцебскай вобл., начальнік майстэрні 20-га асобнага аўтатранспартнага батальёна запасной асобай ваеннай акругі, прапаў без вестак у 1941.

БЕРДНІК Кузьма Аляксеевіч, н. у 1904 у в. Ранчыцы Макараўскага сельсавета Віцебскай вобл., радавы, стралок, прапаў без вестак у студзені 1945.

БЕСІБОЎСКІ Зеферын Мікалаевіч, н. у 1902 у Вілейскай вобл., радавы, стралок 1214-га сп 364-й сд, прапаў без вестак 17.2.1945.

БІТУС Іван Васільевіч, н. у 1896 у в. Падгор'е Мінскай вобл., радавы, стралок 1227-га сп 369-й сд, памёр ад ран 14.10.1944, пахаваны ў Беластоцкай вобл.

БЛАЖКО Іван Антонавіч, н. у 1913 у Вілейскай вобл., радавы, стралок 212-га сп 49-й Рослаўльскай сд, загінуў 30.1.1945, пахаваны ў Германіі.

БОКШ Барыс Антонавіч, н. у 1921 у г. Віцебск, мал. лейтэнант, камандзір стралковай роты 56-й сд, загінуў 14.2.1944, пахаваны ў Ленінградскай вобл.

БОЛБА Адам Маркавіч, н. у 1921 у Савінскім р-не Люблінскай вобл., радавы, стралок 264-га сп 241-й сд, загінуў 9.2.1945, пахаваны ў Польшчы.

БУЗЕНАК Андрэй Рыгоравіч, н. у 1922, радавы, стралок 757-га сп, памёр ад ран 28.8.1944, пахаваны ў Літве.

БУХАВЕЦКІ Якаў Лявоньевіч, н. у 1917 у Бярэзнікаўскім р-не Томскай вобл., радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

БЫКОЎСКІ Міхаіл Васільевіч, н. у 1924, палітрук узвода 11-й брыгады, загінуў 13.3.1944, пахаваны ў в. Абухова Віцебскай вобл.

БЯРНАЦКІ Браніслаў Аляксандравіч, н. у 1924 у в. Хацькова Віцебскай вобл., радавы, стралок, прапаў без вестак у верасні 1944.

ВАРАБЕЎ Мікалай Піліпавіч, н. у 1926 у Кардымаўскім р-не Смаленскай вобл., радавы 706-га сп 204-й сд, загінуў у верасні 1944.

ВАСІЛЬЕЎ Павел Васільевіч, н. у 1900 у Мінскай вобл., радавы 382-й сд, загінуў у ліпені 1944.

ВІНАГРАДАЎ Іван Рыгоравіч, н. у в. Грыбучка Віцебскай вобл., ваенны тэхнік, прапаў без вестак у верасні 1941.

ВІННІК Міхаіл Ягоравіч, н. у 1902 у в. Качанішкі Свянцянскага р-на, радавы, прапаў без вестак у 1945.

ВОРАНАЎ Іван Дзянісавіч, н. у 1908 у Вілейскай вобл., радавы 306-га сп 62-й сд, загінуў у маі 1945, пахаваны ў Германіі.

ГАЎРЫКАЎ Мікалай Іванавіч, н. у 1923 у в. Кузьмінка Даўжанскага р-на Арлоўскай вобл., радавы 297-га сп 184-й Духоўшчынскай сд, прапаў без вестак у верасні 1944.

ГЕРАСІМЕНКА Аляксей Нілавіч, н. у 1924 у Ярцэўскім р-не Смаленскай вобл., радавы 138-га сп, загінуў у студзені 1945 ва Усходняй Прусіі.

ГЛУШАНКОЎ Леанід Ягоравіч, н. у 1923 у Магілёўскай вобл., радавы 711-га сп 215-й сд, загінуў у сакавіку 1943.

ГРЭБНЕЎ Мікалай Анісімавіч, н. у 1925 у в. Турчына Невельскага р-на Цвярской вобл., радавы 449-га сп 144-й сд, загінуў у красавіку 1944 ва Усходняй Прусіі.

ГУРЧАНКА Аляксандр Уладзіміравіч, н. у 1922 у Полацкім р-не, ст. лейтэнант 1188-га сп 357-й сд, загінуў у лістападзе 1944, пахаваны ў Літве.

ГУСЕЎ Пётр Аляксандравіч, н. у 1914 у в. Пісарава Данілаўскага р-на Яраслаўскай вобл., ст. сяржант 1192-га сп 357-й сд, пахаваны ў в. Дзівешчен.

ДАБРАКОЎ Іван Пракоп'евіч, н. у в. Мельніцы Віцебскай вобл., радавы 275-га сп, памёр ад ран у жніўні 1944, пахаваны ў Люблінскім ваяводстве.

ДАНЛОЎСКИ Сцяпан Іванавіч, н. у 1907 у в. Казлы Лепельскага р-на Віцебскай вобл., радавы 67-й сд 67-й арміі, загінуў у верасні 1944, пахаваны ў Варшаўскім ваяводстве.

ДАНІЛЮК Аляксандр Афанасьевіч, н. у 1911 у Беластоцкай вобл., радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ДАСТОВІЧ Баляслаў Іванавіч, н. у 1925 на х. Засценак Франполь Куранецкага р-на Вілейскай вобл., радавы 434-га ап 156-й сд, загінуў у кастрычніку 1944 ва Усходняй Прусіі.

ДАЎГЯЛА Іосіф Адольфавіч, н. у 1923 у Чашніцкім р-не Віцебскай вобл., радавы 215-га сп 179-й Віцебскай сд, прапаў без вестак у верасні 1944.

ДЗМІТРЫЕЎ Уладзімір Максімавіч, н. у 1923 у Бельскім р-не Смаленскай вобл., радавы 306-й сд, прапаў без вестак у лютым 1945.

ДУБРОЎСКИ Уладзімір Фёдаравіч, н. у 1911 у в. Валанецкая Вілейскай вобл., радавы 932-га сп 252-й сд, прапаў без вестак у студзені 1945.

ЖУКОЎСКИ Мікалай Антонавіч, н. у 1922 у в. Данілаўка Дзяржынскага р-на Мінскай вобл., сяржант 870-га сп 348-й сд, памёр ад ран у сакавіку 1945 ва Усходняй Прусіі.

ЗАХАРАЎ Кірыла Сцяпанавіч, н. у 1912 у в. Багаслоўка Курскай вобл., радавы, стралок 18-га сп 9-й сд, загінуў 14.11.1944, пахаваны ў Латвіі.

ЗАХАРЭВІЧ Уладзімір Іванавіч, н. у 1922 у в. Старыя Габы Мядзельскага р-на, радавы 461-га сп 142-й сд, загінуў у лютым 1945, пахаваны ў Польшчы.

ЗУБКЕВІЧ Баляслаў Мікалаевіч, н. у 1902 у в. Шанкоўпчына Мядзельскага р-на, радавы, стралок, прапаў без вестак у 1945.

ІВАНОЎ Дзяменцій Андрэевіч, н. у 1903 у Вілейскай вобл., радавы 318-га сп 241-й сд, прапаў без вестак у лютым 1945.

КАРАМЫШАЎ Сяргей Аляксандравіч, н. у 1910 у Віцебскай вобл., радавы 856-га сп 150-й сд, загінуў у лютым 1943.

КАРКОТКА Сяргей Васільевіч, н. у 1915 у в. Косечы Вілейскага р-на, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1941.

КАСЦЮЧЭНКА Уладзімір Міхайлавіч, н. у 1915 у Віцебскай вобл., мал. лейтэнант, загінуў у снежні 1942.

КІРЫЛЮК Лья Іванавіч, н. у 1925 у г. Віцебск, радавы, стралок 146-га сп, памёр ад ран 30.4.1945, пахаваны ў Берліпе.

КОБЗІК Валерыі Міхайлавіч, н. у 1905, радавы 1214-га сп 364-й сд, прапаў без вестак у лютым 1945.

КОЗІЧ Павел Аляксандравіч, н. у 1920 у Полацкай вобл., радавы, стралок 297-га сп, загінуў 15.1.1945 ва Усходняй Прусіі.

КРАВЕЦ Уладзімір Мікалаевіч, н. у 1900 у Вілейскай вобл., радавы 35-га сп 30-й сд, загінуў у сакавіку 1945.

КРЫГАЛА Часлаў Антонавіч, н. у 1919, прапаў без вестак у красавіку 1945.

КУЗЬМІЧ Пётр Іосіфавіч, н. у 1915 у в. Заруддзе, загінуў 25.3.1945, пахаваны ў г. Мамонава Баграціёнаўскага р-на Калінінградскай вобл.

КУНЦКІ Іван Лук'янавіч, н. у 1912 у ст. Мста Цвярской вобл., радавы, прапаў без вестак у ліпені 1941.

КУРЦЭВІЧ Пётр Мартынавіч, н. у 1909 у Мядзельскім р-не, радавы 1192-га сп, загінуў у снежні 1944, пахаваны ў Латвіі.

КУЦКЕВІЧ Восіп Сцяпанавіч, н. у 1904 у в. Брылі Мядзельскага р-на, радавы, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ЛАБАНАЎ Уладзімір Іосіфавіч, н. у 1918 у Бешанковіцкім р-не, радавы 1192-га сп 357-й сд, загінуў у кастрычніку 1944.

ЛАДЗЯКОЎ Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1912 у Чкалаўскай вобл., радавы, стралок 1288-га сп 113-й Ніжнеднястроўскай сд, загінуў 11.4.1945, пахаваны ў Аўстрыі.

ЛАЎРЫНОВІЧ Астафій Сцяпанавіч, н. у 1922 у Вілейскай вобл., радавы, стралок 946-га сп 142-й сд, загінуў 15.1.1945, пахаваны ў Польшчы.

ЛЕВАНТОВІЧ Фелікс Вікендзевіч, н. у 1924 у Пліскім р-не Вілейскай вобл., радавы 259-га сп 179-й сд, памёр ад ран у верасні 1944.

ЛІЦВІНОВІЧ Рыгор Ерамеевіч, н. у 1912 у Бранскай вобл., радавы, прапаў без вестак у верасні 1944.

ЛОСЬ Франц Адольфавіч, н. у 1915 у в. Аўсянікі Глыбоцкага р-на, сапёр, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ЛУК'ЯНЧЫК Васіль Іванавіч, н. у 1900 у Мінскай вобл., радавы 329-га сп 70-й сд, загінуў у красавіку 1945 ва Усходняй Прусіі.

ЛЫСЕНАК Уладзімір Міхайлавіч, н. у 1918 у Шаркаўшчынскім р-не Вілейскай вобл., радавы 215-га гв. сп, загінуў у кастрычніку 1945, пахаваны ў Памераніі.

МАНЬКОВІЧ Міхаіл Андрэевіч, н. у 1898 у Віцебскім р-не, радавы, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

МАРКЕВІЧ Міхаіл Іванавіч, н. у 1912, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1944.

МУХНІЦКІ Леанід Дзмітрыевіч, н. у 1906 у Вілейскай вобл., капітан, прапаў без вестак у верасні 1941.

НЕСЦЯРОВІЧ Аляксандр Іванавіч, н. у 1906 у Маладзечанскай вобл., радавы 72-га сп, памёр ад ран у красавіку 1945 ва Усходняй Прусіі.

ПАДРЭЗ Іван Міхайлавіч, н. у 1918 у г. Харкаў, радавы, стралок, прапаў без вестак у верасні 1944.

ПАЗНАКОЎ Андрэй Яфімавіч, н. у 1909, радавы, стралок 120-га сп 69-й сд, загінуў 15.1.1945.

ПАЗНЯКОЎ Іван Лявонцьевіч, н. у 1926, сяржант, стралок 174-га гв. сп 57-й гв. сд, загінуў 2.3.1945, пахаваны ў Польшчы.

ПАЛЯВЕЧКА Канстанцін Усцінавіч, н. у 1926 у Расонскім р-не, радавы, стралок 806-га сп 235-й Віцебскай сд, загінуў 15.9.1944, пахаваны ў Латвіі.

ПАРНЕВІЧ Франц Фаміч, н. у 1921, радавы, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ПАРЦЯНКА Мікалай Васільевіч, н. у 1925, радавы 716-га сп 157-й сд, загінуў 26.1.1945, пахаваны ў Германіі.

ПАЎЛЫШКА Міхаіл Венядзіктавіч, н. у 1912 у в. Пагост Віцебскай вобл., радавы, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ПАЦЮК Антон Лаўрэнцьевіч, н. у 1899, радавы, стралок 1190-га сп 357-й сд 43-й арміі, загінуў 6.7.1944, пахаваны каля в. Лынтупы.

ПАЧЭПКА Іван Якаўлевіч, н. у 1910, радавы, стралок 114-га сп, памёр ад ран 23.5.1945 ва Усходняй Прусіі.

ПЕРАСУДАЎ Віктар Аляксеевіч, н. у 1926, радавы, стралок 1108-га сп, памёр ад ран 15.5.1945, пахаваны ў Германіі.

ПІСАРЭНКА Мікалай Адамавіч, н. у 1924 у в. Сапежанка Быхаўскага р-на Магілёўскай вобл., радавы 18-га гв. сп 9-й гв. сд, загінуў 2.12.1944, пахаваны ў Латвіі.

ПІСАРЭНКА Мікалай Іванавіч, н. у 1924 у в. Малінкі Ідрынскага р-на Цвярской вобл., мал. сяржант, камандзір аддзялення 1233-га сп 371-й сд, загінуў 10.1.1945.

ПІСКУНОВІЧ Міхаіл Пятровіч, н. у 1914, радавы, стралок 1010-га сп 266-й Арцёмаўскай сд 5-й арміі, загінуў 27.4.1945, пахаваны ў Германіі.

ПУРВІН Мікалай Восіпавіч, н. у 1902, радавы 729-га сп, памёр ад ран 17.8.1944, пахаваны ў Літве.

ПУЧЫНСКІ Іван Мікалаевіч, н. у 1926, радавы, стралок 321-й сд, загінуў 25.1.1945 ва Усходняй Прусіі.

ПЯЦЬКО Дзмітрый Ільіч, н. у 1904, радавы, стралок 273-га сп, памёр ад ран 24.11.1944, пахаваны ў Венгрыі.

РАДКЕВІЧ Адам Аляксандравіч, н. у 1915, радавы, стралок, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

РАЗКОЎ Юнус, н. у 1911 у Молатаўскім р-не, радавы 27-й Ленінградскай мінамётнай брыгады, загінуў 25.9.1944, пахаваны ў Румыніі.

РАМАНОЎСКІ Фёдар Міхайлавіч, н. у 1923, радавы, стралок 11-га сп, памёр ад ран 24.3.1945 ва Усходняй Прусіі.

РАМАНОЎСКІ Ягор Андрэевіч, н. у 1922, радавы, стралок 1188-га сп, 357-й сд, загінуў 22.12.1944, пахаваны ў Латвіі.

РАСНЫ Іван Мікітавіч, н. у 1915, старшыня 234-га сп 179-й сд, загінуў 4.7.1944, пахаваны ў в. Слабада Пастаўскага р-на.

РАЦЬКО Міхаіл Аляксандравіч, н. у 1926, радавы, стралок 1192-га сп 357-й сд, загінуў 22.9.1944.

РУДАК Міхаіл Паўлавіч, н. у 1927, яфрэйтар, стралок 361-га сп 156-й сд, загінуў 15.2.1945, пахаваны ў Латвіі.

РУСАК Віталь Паўлавіч, н. у 1906, капітан, нач. штаба 333-га сп 6-й сд, прапаў без вестак у 1942.

РЫМЗЯНЮК Уладзімір Іванавіч, радавы 200-га гв. сп, памёр ад ран 10.1.1945, пахаваны ў Венгрыі.

САВАСЦЬЯНАЎ Сцяпан Парфенавіч, н. у 1906 у Віцебскай вобл., загінуў 14.12.1941.

САГУН Пётр Ільіч, н. у 1909 у в. Чарнішчына Краснакуцкага р-на Харкаўскай вобл., прапаў без вестак у лістападзе 1943.

САДОЎСКІ Іван Іванавіч, н. у 1926 у Віцебскай вобл., радавы, стралок 1190-га сп 357-й сд, загінуў 10.10.1944, пахаваны ў г. Марцінсдорф.

САЛАГУБ Іван Фёдаравіч, н. у 1927 у Маладзечанскай вобл., радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

САМКОВІЧ Афанасій Антонавіч, н. у 1920 у Вілейскай вобл., радавы, стралок 487-га сп 143-й сд, загінуў 6.5.1945, пахаваны ў Германіі.

САМСОНАЎ Якаў Максімавіч, н. у 1921 у Вілейскай вобл., радавы, стралок 186-га сп, памёр ад ран ва Усходняй Прусіі.

САЎЧАНКА Парфен Архіпавіч, н. у 1916 у Віцебскай вобл., стралок, прапаў без вестак у жніўні 1944.

СЕМЯНЬКОЎ Афанасій Яўсеевіч, н. у 1895 у Дубровенскім р-не, радавы, стралок, загінуў 13.3.1945 ва Усходняй Прусіі.

СІНЬКЕВІЧ Вацлаў Іосіфавіч, н. у 1900 у в. Валкоўшчына Глыбоцкага р-на, радавы, стралок, прапаў без вестак у красавіку 1945.

СПОВІЧ Венядзікт Сямёнавіч, н. у 1909 у Вілейскай вобл., радавы, кулямётчык 423-га сп 166-й сд, загінуў 23.5.1945, пахаваны ў Латвіі.

СІСКЕВІЧ Уладзімір Пракоф'евіч, н. у 1922 у в. Гулі Мядзельскага р-на, сяржант, стралок 729-га сп 145-й Віцебскай сд, загінуў 22.12.1944, пахаваны ў Латвіі.

СКРЫПЧЫК Мікалай Андрэвіч, н. у Мінскай вобл., радавы 74-га сп, прапаў без вестак у верасні 1941.

СКУРАТАЎ Уладзімір Кліменцэвіч, н. у 1910 у в. Скураты Вілейскай вобл., радавы, стралок 729-га сп 145-й сд, прапаў без вестак 2.8.1944 у Літве.

СЛАВІНСКІ Генрых Аляксандравіч, н. у 1923 у в. Аўсянікі Полацкай вобл., радавы, стралок, прапаў без вестак у красавіку 1945.

СМІРНОЎ Захар Міхайлавіч, н. у 1906 у Полацкай вобл., радавы, прапаў без вестак у верасні 1944.

СМІРНОЎ Я. Гаўрылавіч, н. у в. Зубава Віцебскай вобл., загінуў 29.1.1942, пахаваны ў Арлоўскай вобл.

СОБАЛЕЎ Ігнацій Іванавіч, н. у 1917 у Смаленскай вобл., радавы, стралок 299-га сп, загінуў 16.10.1944, пахаваны ў Польшчы.

СОЛТАН Пётр Фёдаравіч, н. у 1922 у Віцебскай вобл., сяржант, камандзір аддзялення 259-га сп 179-й сд, загінуў 15.12.1944.

СПАТКОЎ Іван Рыгоравіч, н. у 1926 у Пскоўскім р-не Ленінградскай вобл., радавы, стралок 707-га сп 215-й сд, загінуў 30.1.1945.

СПРУКСТЫНЬ Адольф Ярместавіч, камандзір аддзялення, стралок роты 975-га сп, загінуў 9.4.1945, пахаваны ў Латвіі.

СТАРАВОЙТАЎ Міхаіл Пятровіч, н. у Віцебскай вобл., сяржант, камандзір разліку 817-га сп, загінуў 24.11.1944, пахаваны ў Латвіі.

СТАСЯНЮК Аляксандр Мікітавіч, н. у 1924 у Расонскім р-не Віцебскай вобл., загінуў 22.2.1945, пахаваны ў Латвіі.

СТРУК Аляксандр Венядзіктавіч, н. у 1913, радавы, стралок, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

СТРУК Браніслаў Іванавіч, н. у 1904, радавы, прапаў без вестак у маі 1945.

СУРАЎЛЁЎ Васіль Антонавіч, н. у 1899 у Віцебскай вобл., радавы, стралок 91-га сп 135-й сд, загінуў 14.12.1942, пахаваны ў Цвярской вобл.

СЫСОЕЎ Мікалай Фядотавіч, н. у 1912 у в. Церабінава Суземскага р-на Бранскай вобл., прапаў без вестак у ліпені 1944.

ТАРАСЕВІЧ Іосіф Селівёрставіч, н. у 1924 у в. Залаталіна Пліскага р-на Вілейскай вобл., радавы, стралок 801-га сп 235-й Віцебскай сд, загінуў 16.9.1944, пахаваны на х. Міяс у Латвіі.

ТАТУН Яўген Ігнацэвіч, н. у 1915 у Вілейскай вобл., радавы, стралок 243-га сп 84-й сд, загінуў 4.12.1944 ва Усходняй Прусіі.

ТРАФІМАЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1920 у Вельскім р-не Архангельскай вобл., мал. сяржант, камандзір аддзялення 635-га сп 143-й Корасценскай сд 129-га ск 47-й арміі, загінуў 14.1.1945, пахаваны ў Польшчы.

ТРУКАН Станіслаў Міхайлавіч, н. у 1918 у Відзаўскім р-не, памёр 27.9.1944, пахаваны ў Польшчы.

ТУРЖЫНОВІЧ Антон Іосіфавіч, н. у 1919, радавы, прапаў без вестак у верасні 1944.

УДАЛЫХ Ціт Мікалаевіч, н. у 1915, радавы, загінуў 5.7.1944, пахаваны ў в. Слабодка Віленскай вобл.

УРБАН Дзмітрый Дамітрыевіч, н. у Віцебскай вобл., чырванафлоец 1-га батальёна 5-й Чырвонасцяжнай брыгады Балтыйскага флоту, загінуў 8.9.1941.

УСАЎ Міхаіл Аляксандравіч, н. у 1917 у Вілейскай вобл., радавы, стралок, загінуў 21.1.1945 ва Усходняй Прусіі.

ФЕДЗЮКОВІЧ Іван Мікалаевіч, н. у 1912 у Мядзельскім р-не, радавы 1192-га сп, памёр ад ран у верасні 1944, пахаваны ў Латвіі.

ФІЛАТАЎ Іван Васільевіч, н. у 1909, радавы, стралок, загінуў 1.2.1945 ва Усходняй Прусіі.

ХАТКЕВІЧ Васіль Васільевіч, н. у 1922 у в. Роўнае Поле Расонскага р-на Віцебскай вобл., радавы 1229-га сп 371-й сд, загінуў у лютым 1945 ва Усходняй Прусіі.

ХОМІЧ Пётр Віктаравіч, н. у 1924 у Вілейскай вобл., радавы 212-га сп 49-й сд, прапаў без вестак у студзені 1945.

ЦАПЕЛК Павел Карлавіч, н. у 1912 у Свянцянскім р-не, радавы, прапаў без вестак у красавіку 1945.

ЦЫРКІН Ігнат Араф'евіч, н. у 1916 у в. Галубкі Шаркаўшчынскага р-на, радавы 1192-га сп 375-й сд, загінуў у верасні 1944.

ЦЫЎНЕЛЬ Уладзімір Несцеравіч, н. у 1921 у Відзаўскім р-не, радавы 148-га сп, памёр ад ран у сакавіку 1945, пахаваны ў Германіі.

ЧАПСКІ Іосіф Паўлавіч, н. у 1917 у г. Нечыва, ЗША, радавы, стралок, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ЧАРКАСАЎ Сямён Паўлавіч, н. у 1909 у Новасібірскай вобл., радавы, прапаў без вестак 22.3.1945.

ЧЫРВАНЕЦ Канстанцін Паўлавіч, н. у 1927 у Вілейскай вобл., радавы, стралок 15-га сп 2-й сд, загінуў у студзені 1945 ва Усходняй Прусіі.

ШАБАНАЎ Васіль Сцяпанавіч, н. у 1909 у Варонежскай вобл., радавы, салёр 49-й сд, загінуў у маі 1943, пахаваны ў Смаленскай вобл.

ШЛЫКАЎ Даніла Мяфодзевіч, н. у 1911 у Смаленскай вобл., радавы 290-га сп 186-й сд, загінуў у кастрычніку 1944, пахаваны ў Польшчы.

ШУЛЬЖЫК Сцяпан Адамавіч, н. у 1923 у Вілейскай вобл., радавы, замкавы 194-га сп, памёр ад ран 3.4.1945, пахаваны ў Польшчы.

ШУТАЎ Мікалай Сяргеевіч, н. у 1910 у в. Сідаронка Расонскага р-на, казак, сабельны 9-й казацкай кавалерыйскай дывізіі, загінуў 5.1.1945, пахаваны ў Славакіі.

ЯЛЬШЭВІЧ Міхаіл Герасімавіч, н. у 1925, радавы 186-га сп, памёр ад ран у чэрвені 1945 ва Усходняй Прусіі.

Ураджэнцы Пастаўшчыны, якія загінулі ў час ваенных дзеянняў на заходніх франтах 2-й сусветнай вайны

У 1952 г. у Інстытуце гісторыі імя У.Сікорскага (г. Лондан, Вялікабрытанія) на польскай мове выйшла кніга: «Спіс палеглых і памёршых польскіх вайскоўцаў на чужыне. 1939 — 1946». Яна ўтрымлівае змястоўныя звесткі пра людскія страты польскіх вайсковых адзінак у складзе войскаў заходніх саюзнікаў Савецкага Саюза па антыгітлераўскай кааліцыі. Ніжэй прыводзяцца прозвішчы ўраджэнцаў былога Пастаўскага павета Віленскага ваяводства, якія загінулі ў выніку ваенных дзеянняў на заходніх франтах 2-й сусветнай вайны. У асноўным гэта беларусы, якія апынуліся па пэўных абставінах у арміі Андэрса. У спісе, у асноўным, вайскоўцы 2-га польскага корпуса, які пад камандаваннем генерала Уладзіслава Андэрса ў складзе 8-й брытанскай арміі ўдзельнічаў у вызваленні ад гітлераўцаў Італіі (1943 — 1945). Менавіта таму значная частка суайчыннікаў пахавана на вайсковых могілках, дзе адбываліся буйныя баталіі Італьянскай кампаніі — Монтэ-Касіна, Касамасіма, Балоння, Лярэта. Сустракаюцца сярод ураджэнцаў Пастаўшчыны асобы, якія загінулі пад час баёў альбо памерлі ад ран у шпіталях, з'яўляючыся вайскоўцамі брытанскіх вайсковых адзінак, якія кватараваліся на Брытанскіх астравах ці ў Паўночнай Афрыцы. Гэты спіс — чарговае сведчанне самаадданасці і мужнасці народа ў справе здабыцця агульнай перамогі над фашызмам.

БАЛАЙ Павел, сапёр 2-га польскага корпуса, н. у верасні 1916, в. Косаўшчына, загінуў 19.5.1944, Монтэ-Касіна (Італія).

ДАШЧЫНСКІ Уладзіслаў, стралец 2-га польскага корпуса, н. 15.8.1908, в. Груздава, загінуў 24.10.1944, Балоння (Італія).

ДЗЯРГАЧ Іосіф, узводны 2-га польскага корпуса, н. 31.1.1902, в. Глыбокі Ручай, загінуў 6.4.1945, Касамасіма (Італія).

ДУБОВІК Аляксей, ст. стралец 2-га польскага корпуса, н. у верасні 1917, в. Навасёлкі, загінуў 17.5.1944, Монтэ-Касіна (Італія).

ЗАРЭЦКІ Юстын, стралец 2-га польскага корпуса, н. 1.3.1911, в. Чаранкі, загінуў 22.5.1944, Монтэ-Касіна (Італія).

ІВАШКЕВІЧ Іван, стралец 2-га польскага корпуса, н. 5.11.1914, в. Вараноўшчына, загінуў 10.4.1945, Балоння (Італія).

КАЗАКЕВІЧ Казімір, ст. стралец 2-га польскага корпуса, н. 4.2.1908, в. Ворсы, загінуў 9.5.1944, Монтэ-Касіна (Італія).

КАМЕНСКІ Сігізмунд, капрал 2-га польскага корпуса, н. 27.1.1908, в. Ляхавічы, загінуў 19.8.1940, Лярэта (Італія).

КАМІНСКІ Рычард, стралец 2-га польскага корпуса, н. 4.2.1924, в. Кураполле, загінуў 18.5.1944, Монтэ-Касіна (Італія).

КУЛАК Іван, узводны 2-га польскага корпуса, н. 15.12.1910, в. Стахоўскія, загінуў 13.5.1944, Монтэ-Касіна (Італія).

ЛЕШЧЫК Баляслаў, ст. стралец 1-й асобнай парашутнай брыгады, н. 10.3.1924, в. Стары Двор, памёр 4.12.1943, Пэрч (Шагландыя).

МАКУТЫНОВІЧ Эдуард, узводны 2-га польскага корпуса, н. 5.2.1910, г. Паставы, загінуў 3.7.1944, Лярэта (Італія).

МАСІНКЕВІЧ Іосіф, бамбардзір 2-га польскага корпуса, н. 12.5.1904, в. Шынаўшчына, загінуў 21.4.1946, Балоння (Італія).

МЫШКА Пётр, стралец 2-га польскага корпуса, н. 30.5.1919, в. Мьшкі, загінуў 5.4.1944, Монтэ-Касіна (Італія).

МЯДУХ Пётр, сапёр 2-га польскага корпуса, н. 11.8.1912, в. Галбея, загінуў 7.8.1945, Лярэта (Італія).

НАВІЦКІ Лёнгін, капрал 2-га польскага корпуса, н. 15.4.1910, в. Гулі, загінуў 12.5.1944, Монтэ-Касіна (Італія).

ПРАКОП Браніслаў, стралец 2-га польскага корпуса, н. 20.6.1916, в. Свіраны, загінуў 9.4.1945, Балоння (Італія).

ПЯТКЕВІЧ Вацлаў, бамбардзір 2-га польскага корпуса, н. 20.5.1920, в. Салаўіха, загінуў 23.5.1944, Монтэ-Касіна (Італія).

САВІЦКІ Мечыслаў, узводны 2-га польскага корпуса, н. 2.9.1917, в. Смыччо, загінуў 9.8.1944, Лярэта (Італія).

СЕХАНКЕВІЧ Аляксандр, ст. стралец 2-га польскага корпуса, н. 10.10.1912, в. Гліншчына, загінуў 9.10.1945, Балоння (Італія).

СЯМАШКА Эразм, стралец 2-га польскага корпуса, н. у 1913, Рэдзькаўшчына, загінуў 9.8.1944, Лярэта (Італія).

Надрыхтаваў Ю.В.Грыбоўскі.